Evgen barbv

CAIETELE PRINCEPE LVI

volvmvl 4

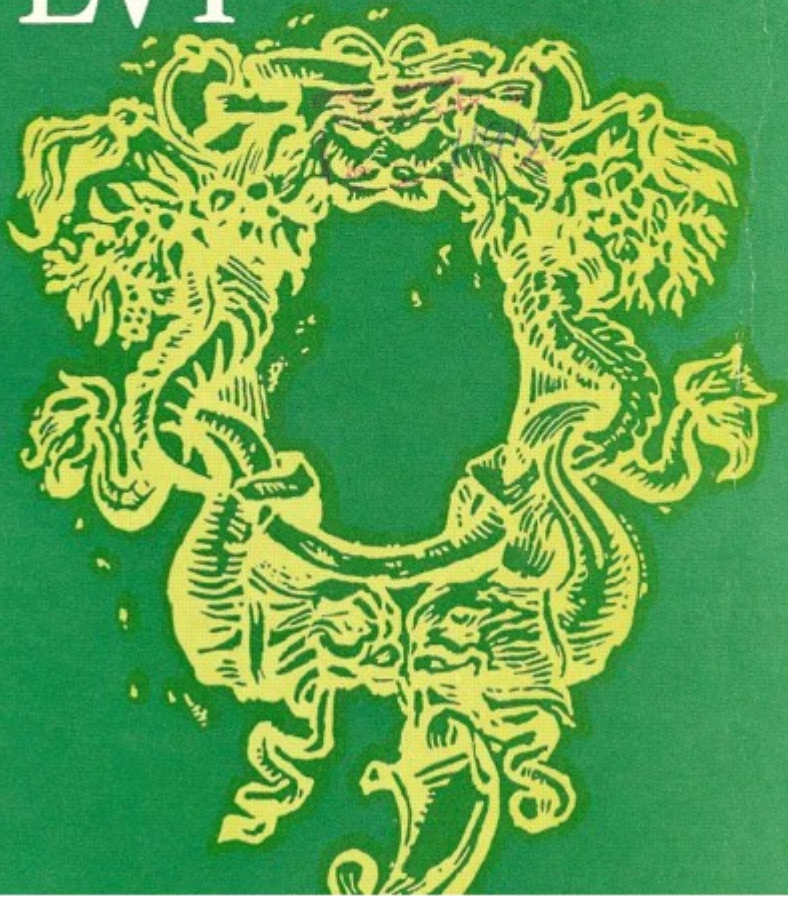

Eugen barbu
CAIETELE PRINCEPELUI
Volumul IV
Eugen barbu
CAIETELE PRINCEPELUI
Jurnalul unor romane volumul 4

EDITURA EMINESCU MCMLXXIV BUCUREŞTI

CAIETELE *PRINCEPELUI* DEFĂIMAREA *PRINCEPELUI* PROCESUL *PRINCEPELUI* PAGINI REGĂSITE (*JURNALE*) ROMANUL ROMANULUI *JĂNUS* ADDENDA LA *JURNALUL ÎN CHINA* ISTORIA PLAGIATULUI ADDENDA LA *MĂŞTILE LUI GOETHE FRICA*, UN ROMAN CARE NU SE MAI NAŞTE MAGIE, MITOLOGIE, POEZIE ROMANE RATATE CONDIŢIA POEZIEI MIJLOACELE LITERATURII MISTERUL CAPODOPEREI *SĂPTĂMÂNA NEBUNILOR*, CA ROMAN CU CHEIE

CAIETELE PRÏNCEPELUI

(Magie-mi tologie-poezie)

Din *Les sociétés secrètes de l'antiquité à nos jours* de J. Héron Lepper.

— Ed. Payot, Paris, 1936

— *Cartea Morţilor*, numită de egipteni *„cartea ieşirii la lumina silei*? *e* compusă mai ales din rugăciuni şi descrieri de practici care să împiedice putrezirea corpului, umeaeala, putrezirea uscată şi ferirea de viermi. Partea cea mai veche a fost scrisă ou 3.500 de ani! ecn.

— Vechii locuitori ai Egiptului dezmembrau corpurile morţilor, apoi le ardeau; mai târziu le îngropau. Perioada îngropării coincide cu invazia unui trib de sumerieni care i-au învăţat pe autohtoni folosirea metalelor şi scriitura.

— *Judecata morţilor* avea loc, după credinţele

egiptenilor, în *Hala*

Ivi Osiris; păcătoşii erau mâncaţide *Mâncătorul de morţi*, ceilalţi introduşi în regiunile divine erau numiţi *Măă Khoru*. Lumea subterană *Sehnet – Hetep* (*câmpul păcii*, *câmpiile elisee egiptene*) se deschidea celui case avea cuvântul de trecere.

— *Misterele lui Isis* se celebrau pe lacul templului din Sais; în scena principală a misterelor, Isis apărea în haine de doliu, căutând rămăşiţele soţului defunct. Iată cum descrie mitul Plutarchos:

„Rhea avünd legături cu Cronos, Ra a blestemat-o să nu poată naşte nici în cursul lunii nici în cursul anului. Hermes, alt iubit el zeiţei, jucă zaruri cu lună şi-i câştiga dte o şaizeci doime din fiecare zi de lumină; cu otştdgul făcu draci zile în plus; Osiris se născu în prima zi, a doua zi se născu Arueris, numit de unii Horus cel Bătrân, a treia zfl se născu Typhon, nu pe calea obişnuită, d spătgând „peretele" mamei sale, a patra zi se născu Isis, în a cincea zi se născu Teleute, zisă şi Nephthys sau Aphrodite şi încă vreo câteva Victorii, zeiţe mai mici. Osiris şi Arueris aveau ca tată pe Cronos. Typhon se căsători cu Nephthys, iar Isis, fiică a lui Hermes, se uni cu Osiris înainte chiar de a se fi născut, în sânul mamei lor. Osiris le făcu cunoscut egiptenilor fructele pământului, apoi plecă în lumea întreagă pentru a o civiliza. La întoarcere, Typhon îi întinse o cursă cu un coşciug splendid construit pe măsura lui Osiris. Când Osiris intră în coşciug să-l încerce, Typhon îl zăvorî şi îl aruncă în mare. După o serie de aventuri, Isis descoperi coşciugul, dar Typhon îl prinse din nou şi-l sfâşie în 14 bucăţi îngropând separat fiecare bucată. Isis descoperi toate părţile îngropate în afară de membrul viril care fusese mâncat de animalele marine numite *lepidot*, *negru* şi *oxirincus*. Isis făcu o imitaţie care fu venerată mai târziu. Osiris luă în primire regatul subteran şi îl combătu pe Typhon.

— Multe scene din mitul lui Osiris relatat de Plutarchos au fost prelucrate de *Misterele din Eleusis*. (Vezi *Istoria plagiatului*).

— Preoţii lui Isis se rădeau pe tot corpul şi nu se îmbrăcau decât în bumbac. Simbolul lui Osiris era un ochi şi un sceptru. (E interesant de remarcat că şi creştinii au simbolul ochiului prin care îl reprezintă pe Dumnezeu.)

— Pisica simboliza luna, din cauza varietăţii părului, a activităţii sale din timpul nopţii.

— De citit *Metamorfozele* lui Apuleius – care a fost iniţiat în *misterele lui Isis* şi le descrie întrucâtva. Apuleius a fost primit în rândul *Pastoforilor*, preoţi de elită ai lui Osiris, a făcut jurământ de castitate şi a purtat tonsură, semn al noii sale demnităţi. (Castitatea şi tonsura au fost preluate mai târziu de preoţii catolici – N.)

— *Misterele din Eleusis* închinate lui Demeter-Kore, sunt nişte alterări ale legendei egiptene a lui Isis Osiris, în timp ce aceasta era o adaptare a unor mituri orientale.

— Perioada istorică a *Misterelor din Eleusis* nu începe decât cu secolul VI î.e.n. Ele deveniră religia oficială a Greciei.

— Cultul lui Demeter era comun tuturor elenilor, dar el se contopise cu cultul zeiţei autohtone Gea, formă primitivă a zeiţei-pământ. Misterele fură suprimate definitiv sub împăratul Teodosie, pe la 395 e.n.

— Cel care trăda misterele era pedepsit cu moartea şi confiscarea bunurilor; Eschyl, acuzat de trădare a secretelor, a scăpat numai fiindcă a dovedit că nu era iniţiat; Aristoteles a fost exilat pentru acelaşi motiv.

— Administrarea misterelor din Eleusis era în mâinile a doua familii: *Eumolpizii* şi *Kerycii*; prima familie era originară chiar din Eleusis, deşi religia devenise religie de stat la Athena. Principalul hierophant era ales dintre Eumolpizi şi numit pe viaţă; *dădukhos* sau purtătorul de torţă era ales dintre Keryci, tot pe viaţă; mai era *hierokeryxul* sau *heraldul sacru*; apoi *preoteasa lui Demeter* aleasă din familia Phileizilor care locuia chiar în incinta templului şi numeroşi alţii.

— Aphrodite, născută din spuma valurilor, sau fiica lui Cyprus, prietena lui Cinyras, despre care poetul spune că ea (Aphrodite) iubeşte acel lucru din care ea însăşi a

ieşit, făcându-se aluzie la mutilarea lui Uranus şi la acea putere care, chiar separată de corp, a putut să fecundeze valurile.

— Demeter sau De-o (acest nume la dativ ar părea că Demeter era un atribut al divinităţii, o calitate a acesteia – N.)

— Corybanţii erau trei fraţi; unul din el fu omorât de ceilalţi doi. Aceştia, după ce înveliră capul mortului într-o stofă de purpură, îl transportară pe un scut de bronz pentru a-l înmormânta la picioarele Olympulul după ce l-au încoronat.

— *Cabirii*, de asemenea, au ucis pe fratele lor, dar nu capul ci phallusul lui l-au pus într-o urnă, îl duseră în Tyrenia şi acolo îi învăţară pe tyrenieni să adore un phallus într-un coş. (Această fabulă arată cât de asemenea era Dionysos lui Atys.)

— *Dionysos* mai era numdt şi *Bassareus* – de aflat înţelesul acestui cuvânt.

— În *misterele din Eleusis* se arăta epopţilor cel mai perfect obiect al contemplaţiei mistice (*epopticon*) – *un spic de grâu* secerat în linişte. Evidentă aluzie la Demeter care a dăruit oamenilor griul.

— *Thesmophore* = legislatoare.

— *Katodos* = aşa era numită partea din ritual care arăta coborârea Korei în infern.

— Bărbaţii erau excluşi de la sărbătorile Thesmophoriilor ceea ce e un indiciu pentru origina matriarhală a serbărilor.

— La sfârşitul *misterelor din Eleusis*, adunarea era concediată cu cuvintele *Kogx om pax*!

— Cuvinte inexplicabile; apoi s-a descoperit că brahmanii le folosesc până în zilele noastre. În limba sanscrită sună astfel: *Canscha om pacsha*! Primul cuvânt înseamnă: obiectul celor mai arzătoare dorinţe ale noastre, al doilea e un fel de *amin*, al treilea are sens de curgere, fază, serviciu, şi e folosit în general după o libaţiune cu apă lustrală. (S-ar părea – şi aceasta este părerea lui N. – că *Amin* vine de la *Amon*; *om*, după unii vine de la *horn* în

persană, care vine de la *soma* în sanscrită şi ar fi fost *băutura sfântă a zeuor*.)

— În misterele din Samothrake era obiceiul de a se face mărturisiri asupra greşelilor săvârşite.

— În *misterele Cabirilor*, adoraţia phallusului era un moment esenţial.

— Cabirii sunt fiii lud Hephadstos.

— Cybele era considerată mama zeilor în Phrigia (frigienii sunt de neam thracic, lucru stabilit ştiinţificeşte, şi cumulând aceste informaţii poate se conturează mai clar o geografie spirituală a înaintaşilor noştri – N.). Strabon spune că preoţii cultului Cabirilor poartă nume obişnuite în riturile thrace, de unde au ieşit şi *misterele orphice*.

— *Cultul lui Mithra* este foarte vechi şi cunoscut încă de pe vremea când perşii şi hinduşii alcătuiau o singură naţiune, sau mai bine zis o familie încă nediferenţiată. Zoroastru este fondatorul prezumtiv al acestei religii, dar despre el nu se ştie mai nimic. Religia se bazează pe principiul binelui şi al răului – pe *Ormuză* şi *Ahriman* (*Ahura Mâzdă* – legătură cu *mezdeismul*, iar *Ahriman* – legătură cu *Arimi*, *Armeni*, *Ra*, *Rama* etc.

— Adică se pot resuscita o serie întreagă de inferenţe esoterice, unele expuse de Nicolae Densuşianu – N.).

— *Trei legiuni de îngeri* sunt în serviciul lui *Ormuză*: *Amshaspanda*, *Izeds* (genii ale celor patru elemente) şi *Feruerii* sau *Firavashii* – arhetipurile sau ideile tuturor lucrurilor; ele descind temporar pe pământ pentru a se reîncarna şi după terminarea misiunii se înalţă don nou la ceruri. (Aici poate fi stabilită şi o sursă de inspiraţie a filosofiei lui Platon).

— Iniţial, Mithra era unul din *Izeds* – el urcă deci până la izvoarele cele mai îndepărtate ale religiei.

— Din Assyria, cultul lui Mithra a trecut în Phrigia, unde a împrumutat chipul lud Atys, sub care îl vedem şi pe Mithra reprezentat de aici înainte. Mithra fu persan ca origine, chaldeean ca forme şi ca simbolism astronomic, frigian prin costum şi roman prin disciplina impusă credincioşilor săi. Era o divinitate esenţial ariană.

— După legendă, *Mithra* se născuse din piatră, simbo Mzând apariţia focului din izbirea silexului. Primul său adversar fu soarele şi el ieşi învingător şi făcu din soare aliatul său. La sfârşitul carierei sale e identificat cu soarele. Cea mai mare luptă a dat-o cu un taur stârnit de Jupiter Oromazdes (Ormuză); taurul ina luat în coarne, dar până la urmă Mithra reuşeşte să-l captureze şi să-l ducă în spinare într-o grotă. Sensul esoteric e că toată lumea trebuie să-şi ducă în spinare povara pasiunilor, a datoriilor şi a grijilor şi că îţi trebuie curaj pentru a învinge. Taurul scapă, dar soarele îi trimite vorbă printr-un corb unde este şi-l sfătuieşte să-l înjunghie. Mithra îl urmăreşte însoţit de câinele său, simbol al ascultării şi al fidelităţii, şi îl înjunghie, aşa cum fusese sfătuit.

— Din sângele laurului ucis se născură toate [dantele şi ierburile necesare oamenilor. Spiritul răului

Trimise emisarii săi: furnicile, scorpionii şi şarpele, pentru a distruge această sursă de viaţă, dar în zadar. Sămânţa taurului fu trimisă în sferele lunii unde germina şi dădu roade.

— La sfârşitul secolului I e.n., religia lui Mithra era în fruntea tuturor religiilor. Aceasta fiindcă nu era oprit aooesul la misterele ei niciunei rase sau limbi. Primii

sectatori se recrutau ca şi la creştini dintre cei umili. Primii apostoli ai religiei lui Mithra au fost soldaţii. Nero a fost iniţiat în misterele lui Mithra; suitul a fost încurajat de Traian; Hadrian a interzis-o din cauza încercărilor crude la care erau supuşi neofiţii; în timpul lui Aurelian atinse apogeul popularităţii d. Mithra era de uş *invictus*, neînvins, adică Soarele. Constantin a ezitat mult între mithradsni şi creştinism, neştiind ce să aleagă. După moartea lui Iulian, ceeştinâsmiul nu mai tolera nicio religie în stat. Cultul fu discreditat, statuile mutilate, subteranele astupate, templele transformate în biserici, preoţii masacraţi. Sunt puţine scrieri sau referinţe despre acest cult, deoarece creştinii le-au distrus, considerându-l cel mai primejdios pentru religia creştină. Cultul lui Mithra a fost considerat ca un fel de francmasonerie a antichităţii.

— Se observă că acest cult se desfăşura într-o grotă naturală sau artificială. Sectatorii erau obligaţi să ducă o viaţă morală, o viaţă exemplară.

— O statuie curioasă a lui Mithra este aşa-numita Ecooul Mithra sau Zeul Timpului. După formă, origina ei e din Assyria; e un om cu cap de leu, în jurul căruia se înfăşoară un şarpe: în cutele statuii sunt semnele zodiacului; se evocă cele patru elemente; alte semne mithriace găsite într-un templu: crucea prefigurând o planetă sau o constelaţie. Statuile îl înfăţişează pe zeu cu boneta frigiană în cap (oare de fapt pare a fi un fel de căciulă absolut asemănătoare cu cea pe care o purtau dacii – N.).

— Credincioşii se salutau cu cuvântul *frate* – toţi iniţiaţii considerându-se fraţi (ca şi creştinii mai târziu).

— Multe din riturile creştine au fost împrumutate de la cultul zeului Mithra: abhiţiunile, cinele sau mesele rituale şi altele.

— Gradele în acest cult (după Cumont şi Goblet d'Alviella): 1. Corb; 2. Ocult; 3. Soldat; 4. Leu; 5. Pers; 6. Curier al soarelui; 7. Părinte (pater) – r. de aici vine obiceiul de a numi pe preot părinte, pater, fiindcă erau mai multe. Grade de pater.

— Cei care erau admişi la iniţiere pronunţau fraze ca: „am mâncat din tambur (tobă) şi-am băut din ţimbal şi am învăţat secretul religiei” (frază asemănătoare întrucâtva cu cea a *misterelor din Eleusis*: am băut dyeon etc… – N.).

— Zalatorii hâi Mithra, se recunoşteau şi după vorbele: „Dumnezeu este născut din piatră!” Ei primeau cuvinte de trecere, parole, pentru toate ode şapte sfere pe care trebuiau să le parcurgă după moarte pentru a ajunge la Ormuză.

— *Despre gnostici*: Toate sectele gnostice erau dualiste, credeau în principiul binelui şi al răului. După creştinii ortodocşi, fondatorul acestor secte a fost Simon Magicianul. Fundamentul doctrinelor era ideea: creaţia vizibilă nu era opera divinităţii supreme *d* a unui demiurg, simplă emanaţie, depărtată de divinitate cu câteva grade. Principalele ramificaţii erau: a lui Saturnin din Antiochia şi a Ophiţilor; în Occident erau sectele gnostice ale Basâlidienilor şi Valentinienilor. Basilides a fondat mai întâi secta lui în 105, la Alexandria; egiptean prin naştere, îmbrăţişase creştinismul. El susţinea că Christos nu a murit pe cruce fiindcă Simon Cyrenianul i-a luat locul şi a suferit în locul lui.

— Gnosticii făceau magie şi aveau amulete dintre oare una, numită abraxas, reprezenta fiinţa supremă cu cele cinci emanaţiuni ale sale: dintr-un corp de formă umană se ridicau doi şerpi figurând *nous* şi *logos* (înţelepciunea şi cuvântul) – simboluri ale sensului intern şi al înţelegerii active; capul era al unui cocoş, simbol al lui *phronezis sophia* şi *dynamis* – scutul simbol al înţelepciunei şi biciu al forţei. Abraxas era numele pe care gnosticii îl dădeau *Prea Puternicului*, fiindcă literele ce formau cuvântul, în numărătoarea greacă, dădeau numărul 365, adică numele zilelor unei revoluţii solare.

— Şarpele care îşi muşca coada simboliza eternitatea.

— Cartea sacră a gnosticilor se numea: *pistis sophia*.

— Există şi azi o sectă gnostică: *Mandeenii* în văile Tigrului şi Eufratului; religia lor comportă elemente

creştine din sursă marciooită şi manicheană.

— *Despre Druizi*: rangul de druid scutea de serviciul militar; învăţământul druizilor dura adesea douăzeci de ani şi era oral, deşi cunoşteau scrisul. Învăţăturile şi le transmiteau în versuri (ca şi la agatârşi – dar ne întrebăm: versul era doar un vehicul, folosit fiindcă se constatase că aşa se învăţa mai uşor, sau era o haină sacerdotală?

— Întrebare gen N.).

— Cea mai veche referinţă despre druizi urcă spre anul 200, când Sotion din Alexandria îi aminteşte într-o lucrare, astăzi pierdută. (Prea multe lucrări pierdute!

— Ar spune pe bună dreptate fratele Charroux!!!).

— Doctrina lor vorbea despre nemurirea sufletului. Cultul se practica în pădurile de stejar. (Vezi Frazer).

— *Templierii*: Ordinul cavaleresc al templierilor a fost fondat în anul 1117 pentru protecţia pelerinilor în Ţara Sfântă. Regele Baudouin al II-lèa le dădu ca sediu la Ierusalim o parte din palatul construit pe locul unde fusese templul lui Solomon; regulile ordinului fură stabilite de Sfântul Bernard de Clairvaux; o viaţă de austeritate, castitate, sărăcie şi ascultare. De la Ierusalim se mută la Sfântul Ioan de Acră în 1187 când creştinii au fost expulzaţi din Ierusalim; goniţi din Palestina în 1291, se mutară în Cypru care fu ultima lor reşedinţă. Ordinul devenind popular şi foarte bogat, Filip cel Frumos al Franţei împreună cu papa Clement al V-lea îi invită pe capii ordinului să vină în Franţa cu tezaurul. Marele maestru Jacques de Molay căzu în cursă şi a fost ars de viu; tezaurul era încărcat pe trei sute de catâri. Regele aresta pe toţi copiii templierilor din Franţa în 1307; în 1308 din ordinul papei Clement li se făcu proces în toate ţările creştine. În 1312 prin bulă papală se ordonă dizolvarea ordinului; rămăşiţele care scăpară neîmpărţite între cei doi asociaţi fură predate ordinului Hospitalierilor; în 1314 marele maestru şi mulţi alţi templieri au fost arşi pe rug la Paris; Spania nu a luat nicio măsură împotriva lor.

— Erau acuzaţi de magie, erezie; printre altele se

spunea că sunt influenţaţi de erezia gnostică a ophiţilor, lucru neadevărat, deoarece această sectă fusese extirpată din Syria şi din tot restul lumii cu opt sute de ani înainte de înfiinţarea ordinului.

— *Secta asasinilor*: Ismailiţii sunt eretici mahomedani care apărură pe la anul 863; ei credeau că Ismail, fiul lui Djafer, era cel de al şaptelea imam, ceea ce îi dădea jurisdicţia supremă asupra Islamului. Din această sectă se născu pe la sfârşitul secolului al XI-lea secta numită Ismailienii de est (de istoricii Hassan-ben-Sabhah, coleg de studii şi prieten cu Omar Khayam şi cu Nizam-ul Muhik, oare deveni mai târziu mare vizir). Zelatorii acestei secte foloseau asasinatul şi acţionau sub influenţa haşişului. În 1257 au fost desfiinţaţi în Persia şi în 1272 sultanul Egiptului le distruse ultimele fortăreţe.

— În Syria au fost vecini cu templierii care posedau aici multe castele-i ortăreţe; dar se combăteau reciproc cu violenţă.

— După ce în gradele inferioare neofitul era învăţat să creadă orbeşte în preceptele religiei, în ultimul grad era iniţiat să privească cu indiferenţă violările legii religiei sau moralei; trebuia să se îndoiască de tot şi să aibă ca principiu că nimic nu era oprit.

— În Syria, ismailiţii, descendenţi din secta asasinilor, au decăzut la o religie a promiscuităţii. Ei pretindeau că adoră *pudendum muliebre*, zicfiod: de aici am ieşit, aici o să ne întoarcem… De aici nu se poate deduce o supravieţuire a culturii naturist sirian al *Marei mame*, *Cybele – dea mater*.

— *Sfânta Vehmă*: tribunal improvizat în Westfalia prin secolul al XIII-lea ca o măsură a locuitorilor de a se ajuta singuri împotriva răufăcătorilor şi jefuitorilor.

— Sensul cuvântului e obscur. *Vehm* sau *fehm* pare a deriva de la *fama* – lege întemeiată pe opinia comună (*common law*); *fehm* înseamnă de asemenea lucru pus de-o parte – deci tovărăşie, comunitate.

— Afiliaţii posedau un limbaj secret, cum ar fi iniţialele SSSGG – Stock, Stein, Strik, Gras, Grein – baston,

piatră, coardă, iarbă, ceartă.

— Pedeapsa ce se aplică în cele mai multe cazuri de către tribunalul Sfintei Vehme era spânzurătoarea, pedeapsă ce se dădea în Evul Mediu pentru furt, fiind un indiciu asupra delictelor pe care le combătea Sfânta Vehme. Unele categorii de cetăţeni nu intrau în competenţa Sfintei Vehme: femeile, copiii, evreii, paginii, marii nobili.

— În 1371, împăratul Carol al IV-lea dădu un cod de justiţie Westfaliei, în care însă recunoştea competenţa Sfintei Vehme şi îi predă pe criminali. În umbră activitatea ei se menţinu până în 1811, când francezii ocupanţi aboliră ultima curte liberă a Vehmei din Gemen în Münster.

— O *altă societate secretă*: *Steinmetzen = tăietorii de piatră ger „mani*, la început o asociaţie de meserie, apoi devine puternică în Evul Mediu. Unii comentatori consideră că *Steinmetzienii* sunt strămoşii francmasonilor. Loja din Strassbourg era forul suprem, după cum reiese dintr-un regulament din 1459, şi încasa un tribut anual de la celelalte loje.

— Când îşi alegea un supraveghetor, un maestru, îl punea să depună jurământ pe sfântul echer şi compas că va feri clădirea de orice rău.

— Erau două categorii: *Wortmaurer* – zidar de cuvânt şi *Schriftmaurer* = zidar de scris; deci *maurer* înseamnă acelaşi lucru cu francezul. *Maçon*.

— Obiectivele acestei asociaţii erau de a furniza de lucru, de a acorda ajutor şi de a se impune un fel de monopol în această meserie.

— *Companionajul francez*: o tovărăşie de meseriaşi, o întovărăşire. Avea trei grade: ucenic, tovarăş (compagnon) şi meşter.

— *Companionajul* era format din patru meserii – *tăietor de piatră*, *lăcătuş*, *tâmplar*, *dulgher*. Ei au întemeiat organizaţia numită *Turul Franţei*, datorită căreia un membru putea să găsească de lucru în toată Franţa folosind cuvintele de ordine diate de asociaţie.

— *Companionaful* îşi recunoaşte trei întemeietori:

regele Solomon, meşterul Iacob (Jacques) şi meşterul sau moş Subise, toţi trei întâlniţi la construcţia templului din Ierusalim. Asociaţii se împărţeau în trei mari diviziuni, fiecare patronată de unul din cei trei corifei ai ordinului. Exista un ritual scris arătând obligaţiile pe care companionii le aveau unul faţă de altui

— Legendele privitoare la cei trei părinţi ai companionajului sunt cele vehiculate şi de francmasonerie.

— Se subliniază asemănarea dintre destinul maistrului Jacques, aşa cum e arătat în legendele asociaţiei, şi ritualul patimilor mântuitorului; riturile de Iniţiere seamănă cu scenariul patimilor lui Iisus; aceeaşi observaţie se poate face şi în cazul riturilor de iniţiere la carbonari şi la alte societăţi secrete. (Vezi *Istoria plagiatului*).

— *Companionaful* s-a stins din cauza apariţiei diumuluinde-fier. El a obişnuit Franţa cu societăţile secrete. El e o supravieţuire a unor obiceiuri medievale în societatea modernă.

— *Societatea Despicătorilor* (Ies Fendeurs) pare a fi o reeditare a ritului secret al Cărbunarilor (Ies Charboniers).

— *Societatea Charbonierilor* a fost întemeiată la Paris în 1747 de cavalerul de Beauchene, francmason cunoscut şi maestrul unei loji pariziene. Membrii se numeau între ei: bon cousin, *Les Fendeurs* admiteau în rândurile lor şi femeile.

— *Rose-Croix* – nu sunt dovezi sigure că a existat; în caz afirmativ ea închide lanţul societăţilor esoterice dintre Evul Mediu şi timpurile moderne.

— La începutul secolului al XVII-lea un manuscris anonim care trecea din mână în mână în Austria şi Germania de Sud prezenta istoria unui anume Cristian Hosenkreuz, fondatorul unei aşa-zise confrerii secrete. Manuscrisul a fost tipărit, în 1614, la Cassel sub titlul: *Allgemeine und General – Reformations der ganzen unten Welt... Fama fraternitatis des lölichen Ordens der* (*Rosaelrucis*).

— Cartea raportează următoarea istorie: Christian

Rosenkreuz, născut într-o familie nobilă din Germania, a crescut într-o mănăstire, şi a călătorit în locurile sfinte, Egipt, Fez, Damasc. Apoi se întoarse în Tyrol şi scrise o carte. El îşi luă ajutori din vechii lui colegi de mănăstire. După cinci ani adepţii porniră în lume cu scopul să vindece bolnavii fără plată. Rosenkreuz a murit în vârstă de 106 ani. El prescrise o tăcere de 100 de ani dar tăcerea fu întreruptă cu ocazia descoperirii mormântului fondatorului R + C. O altă lucrare R + C apăru, sub titlul de *Confesio CR. ad eruditos Europae*. Ultima publicare a *Confesiunilor* şi a *Femei* apăru la Frankfurt pe Main în 1617. Unii autori au atribuit paternitatea *Femei* lui Martin Luther – după majoritatea, însă, ar aparţine theologului wurtemburghez Johann Valentin Andreae (1586 – 1654). După autor, societatea nu fu niciodată decât un vis eterat; e greu de spus cine inventă acest mit.

— *Fama* dezavua orice practică interesată; a fost

calomniată de forurile bisericeşti, dar e clar că a avut scopuri nobile, filantropice.

— *Societatea Rozicruciană* din Anglia cere de la candidaţi un titlu masonic, ceea ce înseamnă că exclude femeile. Ea practică un rât esoteric şi e condusă de un mare Mag. În Franţa un titlu de grad masonic este œl de rozkarucian; nufmeroase alte grade R + C sunt împrumutate de masoni de la rozicrueieni.

— *Societatea Iluminaţilor*. În 1776, un profesor de drept canonic de la universitatea bavareză din Ingolstadt, Adam Weishaupt, în vârstă de 28 de ani, a înfiinţat *Ordinul Perfectibiliştilor*, cu scop de a lumina umanitatea în domeniul politic şi religios; se cerea ca membrii să renunţe la orice dogmă religioasă, să se declare republicani şi să dea ascultare consiliului suprem al ordinului. TIC-ul fu schimbat curând în aceia al *Iluminaţilor*.

— Sistemul de organizare era asemănător cu al francmasonilor. Iisus era invocat ca mare maestru al Ordinului. Weishaupt se năimea Spartacus; printre membri se pare că a fost şi Ducele de Orléans, numit mai târziu Philippe Egalité, apoi Goethe şi Herder. Cu primirea baronului Knige se produc disensiuni; curând ei se declară făţiş contra oricărei ierarhii, pentru confiscarea proprietăţii private, proscriţiunea cultelor etc.

— *Fiâadelfienii sau Olimpienii* – constituită în scopul de a mina regimul napoleonian – întemeiat de generalul Mallet şi prietenul său colonelul Oudet, mai întâi fără pretenţii politice. Societatea nu a avut niciun rol în încercarea de răsturnare a lui Napoleon.

— *Carbonarii* – a fost înfiinţată *ia* Geneva în 1809, de diverse personalităţi, printre care regina Carolina a Neapolelui. Figura centrală este ministrul de poliţie din Neapole, Maghela, sub Joseph Bonaparte. Idealul lui Maghela era o Italie independentă sub un guvernământ constituţional; pentru asta a luptat să-l despartă pe Murat de Napoleon. Francmasonii erau admişi cu prioritate. Societarii se numeau între ei: *bon cousin*. Carbonarii au avut o răspândire mare, au tratat direct cu regele

Ferdinand al Palermo-ului, au militat pentru o constituţie pe care Ferdinand de Bourbon a promis-o, dar Ha presiunea împăratului Austriei nu şi-a mai ţinut promisiunea. Carbonarii au încercat să organizeze o ambuscadă, dar complotul a fost deoonspirat, societatea a fost sfâşiată de schisme, au început în Napole acte de brigandaj care au fost puse pe socoteala Carbonarilor. Carbonarii se unesc cu societăţile similare, Federaţi şi Adelphi; în 1820, în Piemont, prinţul Carignano era în fruntea mişcării carbonare, dar a comis indiscreţii faţă de ambasadorul Rusiei şi Austria a masat trupe la frontiera regatului Palermo; în 1821 armata se răsculă în favoarea Constituţiei şi Carignano care nu rămăsese între Carbonari decât pentru a-i trăda fu proclamat regent. Apoi lăsă să intre armatele austriece care retotronară absolutismul. Numele societăţii vine de la o legendă după care nişte revoluţionari s-ar fi retras în păduri şi sub masca unor cărbunari ar fi dus agitaţia mai departe prin oraşe, iar regele Francisc I le-a promis protecţia. Legenda nu e verosimilă, dar societatea a funcţionat şi a avut mare popularitate.

— *Societăţi criminale în Evul Mediu* – cerşetorii uniţi în *le Grand Cocsre* sau *Regatul Thunes*; în Anglia tühaxü se constituiseră în *Upright men*.

— *Camorra*: o societate născută la Napole prin 1820, din foşti condamnaţi, avea de scop să încaseze anumite sume de la cei închişi, iar în schimb să le acorde protecţie împotriva altor arestaţi oare se uneau pentru a-i jefui pe ceilalţi.

— *Mafia*: societate secretă siciliana; a luat fiinţă în secolul al XIX-lea când curtea Napolelui, gonită din Italia de armatele lui Napoleon, a căutat refugiu în Sicilia unde a obţinut protecţia flotei lui Nelson. Insulă era plină de briganzi şi regele, pentru a avea o pârghie contra lor, angaja pe unii din ei să facă poliţia insulei. Ulterior, aceştia au devenit atotputernici. Era condusă de un cod particular numit *Omerta* – un cod al răzbunării împotriva trădătorilor; niciun membru nu avea voie să depună mărturie în justiţie

împotriva tovarăşilor săi.

— Societăţi secrete în Irlanda: *Whiteboy* servi multă vreme pentru a desemna pe orice răufăcător agrarian. În realitate, *Whiteboy* era o societate protestantă cu scopuri revoluţionare oare a fost înfiinţată în comitatul Tipperrary pe la 1761.

— *Apărătorii* – înfiinţată de catolici pentru a se apăra de violenţele protestanţilor.

— *Irlandezii Uniţi* (1791) – scopuri: reforma sistemului parlamentar, emanciparea catolică, separaţia bisericii şi statului Irlandez etc.

— *Ribonmen* = oamenii cu panglică sau cu cordon; descinde din Apărători.

— *Societatea Oranjistă*: fondată de catolici pentru a se apăra de persecuţiile şi violenţele protestanţilor – ritualul era împrumutat de la francmasoni; la început epäu două grade: *Orange* şi *Markman*.

— *FenianU* sau *Fraternitatea Republicană Irlandeză* – înfiinţată la Poris şi New York de doi emigranţi Irlandezi: John O'Mahony şi James Stephens. Numele de *Fenian* i-a fost dat ulterior. Se constituiră cercuri în armată, în străinătate; adepţii mişcării erau în majoritate muncitori, şi ţărani; făceau şi exerciţii militare.

— *Ku-Klux-Klan* – numele sugerează zgomotul pe căire îl face o puşcă atunci când se armează (o puşcă cu cocoş). Societatea a *fost* întemeiată la Nashville-Tennessee, de un grup de sudişti, pentru a combate reacţia sclavilor eliberaţi, în 1867. În 1916, societatea fu reînviată de un vechi pastor metodist, William J. Simmons. Se apărau principiile sacre ale cavaleriei. Dezvoltarea caracterului, apărarea femeilor, protecţia căminului, patriotismul, menţinerea supremaţiei rasei albe. Soldaţii negri demobilizaţi din primul război mondial nu suportară această campanie în care ei erau victime sigure. Un alt scop era că evreii să nu mai controleze comerţul ţării şi că educaţia naţională să nu mai fie sub controlul catolicilor; se opune de asemenea gangsterilor; urmăreşte preponderenţa protestantă.

— *Thugii* numiţi şi *Panseghars* – crimele lor erau comise în scopuri religioase pentru a se aduce jertfele cuvenite zeiţei *Kali*, zeiţa distrugerii. E interesant că în rândul *Thugüor* activau şi bărbaţi de religie musulmană. Cerşetorii erau apăraţi.

— *Drvzi* = populaţie de trei sute de mii de oameni în sud-estul Damascului. Druizii au fost la începuturi ieşiţi din aceeaşi sursă ca şi Ismailienii sau Asasinii, dar urmărea scopuri mai nobile. În 1029 un persan, Hamza, edita *Scripturile Druizilor – Kitab-el-Hikmet – Cartea înţelepciunii*; filosofia lor e următoarea: Dumnezeu e unul, iar cel denal şaselea calif fatimit e ultima lui ipostază omenească, el a dispărut, dar va reveni să judece pe cei drepţi şi pe nedrepţi.

— Sectanţii treceau prin diferite grade de iniţiere.

— Secta numită a *Ansariehüor* sau *Nosairüor*, o sectă arabă din munţi. Ca şi druizii, descind din secta eretică a Ismailiţilor. Ismailiţii au fost fondaţi în 863 în Syria de Abdalah, fiul lui Maimun, care fugise în Persia neputând impune credinţa sa cu ajutorul armelor. Articolul esenţial al doctrinei Ismailiţilor era că Ismail, fiul lui Djafer» al şaptelea Imam, închide seria Imamilor, în timp ce perşii ortodocşi aminteau că al optulea Imam pe Moosa, fratele lui Ismail. După Ansarieni, Mohamed se află încă pe pământ; există un singur Dumnezeu, manifestat în trei persoane: *Mâna*, *Ism* şi *Bab*. *Mână* este substanţa, esenţa tuturor lucrurilor; *Primul Ism* a fost *Adam*, apoi *Noe*, *Iacob*, *Moise*, *Solomon*, *Iisus*, *Mahomed*; primul Bab a fost *Gabriel*, apoi îngerii. *Bab* e poarta prin care se ajunge la cunoaştere. Trinitatea e figurată prin iniţialele celor trei ipostaze divine: *AMS* – (Ansarienii??)

— „Sub spadă, sub frânghie, sub tortură, muriţi surâzând, voi sunteţi fericiţitt – spune o formulă din ritualul lor.

— Ei acceptă metempsihoză, au o liturghie împrumutată de la creştini, folosesc precepte din *Coran*, *cred* că divinitatea se ascunde în lumină, practică reguli de caritate – o religie eclectică.

Cauza ideii de libertate: eliberarea de pământ. (Spengler).

Jurnal de la Poiană

Primesc rar vizite şi numai prieteni verificaţi. Câteodată pică şi câte un neavenit pe care-l expediez repede. Toţi se uită de pe terasă la munţi, fac un panoramic al locului plin de pomi şi se entuziasmează de păuni. Mai rar se comentează statuile lui Apostu, de unde se vede că predomină utilitarul. Sunt întrebat mai ourând de preţul vilei, al livezii şi al celorlalte decât despre necesitatea femeilor de piatră. Vine la mine doctorul, cu care sunt amic de multă vreme. Un om muncitor, splendid, onest. Cariera lui merge greu şi nu din vina să a fost în Anglia, în Franţa, e reputat în România, dar, pe măsură ce-i sporesc clienţii, profesorul său îl buclează şi-l face toruri în spitalul pe care-l conduce. Vine sâmbătă şi duminică aici cu soţia. Este excedat. Ar vrea un spital mic, de provincie, în oare să fie singurul care decide.

Lirica este o artă anahoretă. (G. Benn).

Harta muzicală a lui *Janus*: harfa cu căderile ei de ape sau evocări de talazuri.

Pentru *săptămâna Nebunilor*: Curtea Domnească, care era situată în actualul patrulater: strada 30 Decembrie, Smârdan, Piaţa de Flori şi Şelari, fusese construită de Mircea Ciobanul. Aici Ştefan cel Mare petrecuse trei zile după ce-l învinsese pe Radu cel Frumos, luându-i soţia şi fiica Voichiţa. Reparată de Matei Basarab, când a fost văzută de Paul de Alep era, minunată ca eleganţă şi încântătoare la privire". Antonie Vodă din Popeşti ducea aici o viaţă sărăcăcioasă, mâncând în zi de dulce carne fiartă cu apă şi sare, iar în zi de post fasole şi mazăre fiartă; vin avea cât căra fiul său din târg pe bani". „Grigore Ghica începe un palat nou punând pe giupânesele de au fost cărând var şi piatră împreună cu ţiganii cei de dârvală". Gheorghe Ducă Vodă a avut pe marele logofăt Şerban Oantacuzino ca ispravnic la ridicarea Caselor Domneşti ce au înnădit pe cele făcute de Matei Basarab, reuşind să facă „Palat Regal destul de strălucit44. Constantin Brâncoveanfu face şi el o casă domnească pe sülpi die piatră cu trei canefasuri „şi alte oase ale coconilor domniei mele". Turnul Puşcăriei fiind lovit de trăsnet, Brâncoveanu a zidit o nouă clopotniţă cu ceasornic, cum n-a mai fost înainte de alţi domni. „Scara maestră de marmură nu este de mediocră mărime", spune un italian în drum spre Bucureşti. Grădina, destul de frumoasă, desenată după bunul gust italienesc, având la mijloc *una belia loggia* pentru că domnul să mănânce acolo şi să se odihnească în timpul verii în mijlocul a diferite flori, orânduite în spaüer, împrejur. Baia de manmură era adusă de la Ţarigrad şi îngrijită de doi meşteri armeni. Ştefan Oantacuzino a făcut şi el un *palazzino di otto stantze*. Focul din 1718, cutremurul din 1738, războiul ruso-turc din 1769 – 74, au lăsat în ruină Curtea Domnească. Alexandru Ipsilante zideşte Curtea Nouă de pe Dealul Mihai Vodă, mai mult o cazarmă turcească. Este însă distrusă şi aceasta de incendiu, luând denumirea de

Curtea Ax să curtea Veche rămâne adăpostul tuturor calicilor de pe podul alăturat care avea acelaşi nume (Calea Rahovei de azi), care îşi găseau refugiul în beciurile de jos, în fostele bolniţe şi băşti ale Vistieriei, în vechile odăi ale Seimenilor şi în adăile de sus unde fuseseră sălile Divanului, Spătăria mică eu stele, odăile pentru musafiri ca şi casele dinspre Doamna. Caii arnăuţeşti fac putoare şi udătură prin beciuri şi prin bolţi. Rămâne numai casa de cremenalion (tribunalul şi puşcăria pentru condamnaţi). Orbii, ciungii, şontorogii, sandalul, oamenii fără mâini şi fără picioare, care mergeau în cărucioare, îşi făcuseră din Curtea-Veche, un sălaş ca la *Curtea Miracolelor* a lui Hugo din *Notre Dame de Paris*. Când Vodă Mihai Şuţu fugi la Braşov (în mai 1802), fugiră şi boierii, negustorii, şi o parte din orăşeni, Bucurescii rămaseră în seama vagabonzilor cutezători, acei *Crai de Curtea-Veche*, după locul unde se oploşiseră. Nu se vedea un om pe drum şi zidurile înseşi păreau sălbatice şi înfriooşătoare pentru privitori. Doar câinii se arătau, şi aceia speriaţi, căci zi şi noapte urlând, tulburau pe fiecare. Curtea fu prădată, ca şi semnele domniei (de la Curtea Nouă, din Dealul Minai Vodă) ca în răscoalele vechiului Bizanţ. Se purtau în batjocură pe străzi, pângărindu-se tuiuri şi steaguri. În iunie 1807, Alexandru Ipsilante fugi şi el din Bucureşti, oraşul căzând iar pe mâna Crailor sub un nazir, împărţitor de dreptate fiind vătaful lui Filipescu (N. Iorga). În guvernul provizoriu se afla şi câte un aventurier străin, ca medicul Bogiiaco, al cărui fiu fu revoluţionarul şi poetul, ziaristul Cezar Bolliac.

Deasupra versurilor lui Gongora stăruie lumina rece a Romei. (Hugo Friedrich).

Oraşul e un spectacol văzut prin fereastra bucătăriei. (Spengler).

Sonate da ballo de Corelli, că hartă muzicală în *Janus*.

Cuvintele: sminteala jupâniţei (ca titlu de nuvelă); înţiglat ca aga Iordache Balş; stă la lafuri cu cumnatul său; libovnic; cu pohfală; scoase dintr-un scrinel; *Sinaxar* (Cartea Vieţii Sfinţilor); un om smând (murdar); după şart

o peţi; nu era orice fel de boer tănănău; *Cântec*: Tu eşti puişor canar;... un miel rupt în ţiglă; endruşaimi şi lămu (în Ghica); să fie de paradigmă (pildă); fumară din ciubuc de înţep (vişin mirositor); băutură arămească; (vin chihlimbariu); dată un auşel (găinuşe); tartalac (pasăre mică şi galbenă); babură (ploua); haină cu baigafir (aurită); vitele băuneau; un budugan (arbore scorburos); buginiră după masă (leneviră); haiduci de curte; cabulipsi (catadicsi); boemi să răspundă; Iordache Balş dădu o cambie; bă, carcaleţilor!; un zaraf cealău (înşelător); o dabilă de cal; o cocie de trăsură (hodorogită); un câmp de colilie (părul zânelor); un coroi (pasăre răpitoare) se învârtea deasupra ududuioului; se cotârşeau pisicile pe acoperişuri; de sărac ce era îi cânta cucul în pungă; mânca sfinţi şi scuipă draci (fătarnic); servitori robi stinseră ultimele făvaluri (felinare); o şamgea (şamalagea) de Damasc; i-a trimis nişte stigleţi şi floreni; un géar de Indea; avea gheliruri (câştiguri neaşteptate); fata se ghilosea (se spăla mult); jucau ghiordum (stos) ori panţarolă; un cumnat gubav (sifilitic); pândeau la gotcani (cocoşi sălbatici); îşi făcuse adiata (testamentul); îi cântase de bine pasărea Alcion; dăduse amărăluţă (iarbă) în pădure; deschise anatef terul în canţilerie să-i arate dăjdiile şi situaţia; schelele de la Balş; luna lui Cărindar (ianuarie); o livadă de pruni în cheamăt (belşug); la Cristovul viilor (când începea culesul); boer dugos (posac).

Les jolies moralisées (spectacole cu morală) – premiul întâi: un crin de argint; al patrulea: o pereche de claponi. Cum zice Huizinga (*Amurgul Evului Mediu*): viaţa era aprigă, aşa încât suporta mirosul de trandafiri şi de sânge. Bisericile miroseau *comme's* îl *fost lavé* d'eau *rose* (ca şi cum ar fi fost date cu apă de trandafiri); preoţii chiar apăreau în altar cu cununi de trandafiri roşii.

JOCURI RĂUTĂCIOASE

(*Istoria plagiatului*):

Aristotel (*Etica nicomahică*): Ceea ce este ochiul pentru corp, este pentru suflet inteligenţa.

Torna d'Aquino: Aşa cum omul are de la naştere văzul

exterior, prin care judecă culorile, tot astfel de la naştere are o predispoziţie bună a văzului interior, prin care judecă culorile, tot astfel de la naştere are o predispoziţie bună a văzului interior prin care să judece şi să dorească ceea ce este bun, potrivit adevărului.

Dante: Aşa cum partea simţitoare a cugetului îşi are ochii ei cu care află deosebirile dintre lucruri, după cum sunt colorate pe dinafară, tot astfel partea raţională îşi are ochiul ei.

Simbolul apostolic – cea mai veche mărturie de credinţă creştină. Denumirea de simbol vine de la grecescul *indiciu*, *semn*, *semnul adevăratei credinţe*, *symbolon*, care mai poate însemna şi o *lucrare comună*. *Simbolul de credinţă* era un rezumat al învăţăturii creştine, pe care credincioşii îl rostesc pe dinafară cu ocazia botezului. Învăţatul norvegian Caspari credea că acest simbol a luat naştere nu la Roma, ci în Asia Mică, în cercul Sfântului Ioan, de unde a venit la Roma la începutul epocii postapostolice. Kattenbusch susţine că simbolul a apărut la Roma în jurul anilor 100 – 120. *Simbolul de credinţă oriental* are o istorie mei obscură. Simbolurile de credinţă orientale prenioeene se caracterizează prin adaosuri antieretice, iar faţă de vechiul simbol roman prin trăsături mai mult sau mai puţin dogmatice şi subiective (pentru discuţiile de la *Academia grecească*. *Patrologia*).

Cuvântul trebuie cerut de idee, să devină de nesuprimat. (Gâde).

Mihaaai, pentru *Janus* (bonomul meu amic), cu limbajul lui aproape argou: mă, ascultă la mine, nu am *katharsis*, mă înţelegi? Nu fi mai catolic decât Papa; Mare scofală; lucrez la *Odaia de Comerţ*, unde sunt *vârfuleţ administrativ*, T. are conversaţie; *hobby-vi* inginerului *iondu* (taie cu mâna aerul, se şterge pe mustăţi); te-am scos în lume, mamă dragă; ce, ai nas de ceară?; Sunt coconos componist! Tizu cu Ninoşka în flirt; nu am comerciu cu ei; din greşeală, mă stimează toverăşu; *Maurice Oxford*, mă rog (maşină); vă stau la dispoziţie, rezoluţia ajungându-mi; să-ţi fac mic reportaj de la mare;

în fiecare om doarme o canalie, dar într-însul bestia are insomnie; mama lui de peşte; bref! Tot stând pe scaun s-a lăţit într-o parte a locului; Manolache, beat, spărgea burlanele cu capul, era el de o cultură îndoielnică, tuns; ai împuţit-o, Popescule, mi-am spus; Eu, spre deosebire de tine, mai stau de vorbă cu mine însumi; sărise din baie; ce md-am spus: de cotulică!; *Finesse*! Zău, tu? I-am spus; cu totul accidental mă duceam la piaţă să iau nişte mere să le duc cuiva la spital şi, ca să fiu hiperbolic, îi spun: aici e un câine mort, îngropat, n-o să-l dezgrop eu! Asta, atât monument: impiegat la serviciul *Abonamente radio*; ascultă guguştiuc! Din ce mi se trage? Mi se trage din cauză că gândesc. O zbârcisem; Ca beneficiari ai unui naufragiu social; ăştia făceau fascism şi comunism la modul oriental (Paul Éluard). Ce sminteală e în lumea asta! Aplauda ca un înotător. Cine stă şi pândea la pod?

Pentru personajul C.: *Epigramă* – de un poet cumsecade (pentru *săptămâna Nebunilor*):

Ea pe sub şefi de cabinet H vin cadouri berechet şi-i curg atât de fin ciorapii că *printre ei* înouţă *crapii*…

Tot ea, caracterizată de acelaşi: se ciocneau carâtele pe drumul Snagovului (ca să vorbim în limbaj cronicăresc) ca să fie găsită de curtezani (din cauza tatălui care era mare la curte), era grăbită la ciocnire, arunca cu p… în cine voia şi nu voia;

Aruncătoare, domnule J avea o andrea în locul ştiut şi o mânca; unul din soţi oare-i ducea mătuşile la Domniţa Bălaşa la biserică îngenunche în stradă ca s-o hotărască să nu iasă cu o pălărie ridicolă, violetă.

Nume: Nina Vespasian.

Stricte şic dictus (spus cuvânt cu cuvânt).

Fascinantă *Genealogia Cantacuzinilor* de Iorga (posibil model pentru *Princepele*).

— Banul din 1787 purta cu mândrie *vulturul bizantin* pe armele sale şi pecetluia cu acelaşi însemn actele sale, scrisorile, zapisele. Citiseră învăţate cărţi latineşti, alături de lucrările lui Ducange (asupra Bizanţului), citiseră basme despre Luchie Cusin Craiul caţilor, despre Cusinos

Catioos din oare *veneau* neapărat Cantacuzinii, despre descendenţa lor *candinavă* (scandinavă). Vechii Cantacuzini se luptau cu norodul Chimbrilor. Feloponezul fusese moşie Cantaouzină după vechi acte, închinători ai lui Zeus la Olimpia.

Mihai Banul respinge aceste începuturi fabuloase. Nu era ceva nou: Cornarii veneţicni visau că au sângele Comeliilor Romei sau ai Cervilor din Ragusa. Iată o genealogie: Ioan Gheorgfoe Heracleu Despot, purtase în veacul al XVI-lea titlul: Angel, Flaviu, Comnen, moştenitor al împărăţiei de Răsărit, duce al Terii Româneşti, Moldaviei şi. Basarabiei, despot al Beloponezului. Principe al Thesaliei, Macedoniei, Conte de Epidaur, Corinth şi de Ungaria, Marchis de Ilfov (Hyephov), Romanaţi, Teleorman, Suceava, Galaţi, Ialomiţau Prahova şi Dâmboviţa, domn al Oltului şi Mehedinţilor, gospodar de Hotin şi Giurgiu, precum şi al Ocnelor de la Telega, baron de Mobilău, Zănoagă, Afumaţi, amândoi Filipeştii şi altor posesiuni cantacuzineşti prin Ucraina şi Ardeal…

(Asta ar merge pentru un urmaş ridicol al acestei familii care ar arbora asemenea titluri. De gândit pentru *săptămâna Nebunilor*).

Totdeauna muzica a fost suspectată, mai ales de cei care o iubeau mai mult (Vezi Nietzsche). (Thomas Mann).

Neftiotache, *latron* al fiului curvei şi birjarului din *săptămâna Nebunilor*.

Supernovele – stele strălucitoare oare apar şi dispar brusc.

Giraudoux: Orice operă este un plagiat după o altă operă, prima rămânând necunoscută (*Istoria plagiatului*).

Istoria plagiatului în muzică: *Beggar's Opera* (Opera cerşetorilor) reluată de Britten.

Ştiri din univers: în 1680 s-a dus vestea în Roma că o *găină virgină* a făcut un ou, având pe coajă desenul cometei din acel an.

La Eleusis, la marile mistere, în orgiile sacre, în subteranele Persefonei, se dădea probabil mac, LSD-ul de astăzi. Visau capete de câine sau şerpi, nimfe devenite

lilieci. Pe jăratic se aruncau parfumuri narcotice.

Jurnal de la Poiană

Metrica şi orariul oamenilor de la ţară. E bine să te odihneşti, să stai, adică să nu gândeşti (ceea ce mi se pare monstruos). Pauza pe care şi-o ia omul, care e de fapt îndobitocirea (starea de anulare totală). Asta

Ar prelungi viaţa, după unii, prin ritmul sacral, după răsăritul soarelui, cântecul cocoşilor şi alte argumente. Faptul mi-a fost explicat de un învăţător. Dar, crede el, că nici la vacă, nici la copil nu se gândeşte ţăranul? M-a asigurat că nu. La nimic! De unde ştie? I-a întrebat

Puterea lui Dumnezeu a umbrit *Fizica* lui Aristotel, (Mc. Colley).

Le Sabbat de Dr. *Cahanes*.

După un demonograf, Jean Wier, la orice Sabbat existau (participau) 72 de duci, conţi, marchizi şi 7 milioane patru sute cinci mii nouă sute douăzeci şi opt de drăcuşori (diabloiins).

Lebedev, comentatorul *Apocalipsei* în *Posedaţii*:» în secolul nostru al viciilor şi al căilor ferate*…

Un inchizitor din Lorena: justiţia mea e atât de bună încât cei 16 de sus (spânzuraţi), arestaţii de ieri, nu au mai aşteptat şi s-au spânzurat…

Istoria plagiatului: *Şalul cel negru* al lui Puşkin e un vechi cântec moldovenesc auzit de poet.

Ah, Dostoievski!

Ce tehnică previzibilă: răul cu orice preţ, făcut în mod imprevizibil; Stavroghin (*Posedaţii*) se duce şi-l ia cu

două degete de nas, în plin salon, pe Gaganov şi-l duce aşa ca pe-un căţel până la uşă. Pare o ştrengărie, dar declanşează o catastrofă psihică. Bine, o dată ar merge, să zicem, *o* bizarerie, dar ce urmează? Acelaşi Nicolai Vsevolodovici (Stavroghin) îi muşcă urechea bătrânului Ivan Osipovici, tot în salon, în timp ce-i şopteşte ceva Stepan Trofimovici scapă o sacoşă pe trotuar în faţa povestitorului ca să-l umilească, voind să-l silească pe acesta să o ridice de pe trotuar, lucru pe care nu-l face. Stepan Trofimovici ridică sacoşa şi se scuză. Stavroghin care e foarte violent se lasă pălmuit de Şatov, o căzătură, căruia îi luase şi soţia şi-l plătise. Stavroghin nu reacţionează, dimpotrivă, are accente de umilinţă. În *Crimă şi pedeapsă* o bătrână după ce e ajutată de Rascolnicov e jefuită de un ceasornic, dacă ţin bine minte. Şi aşa mai departe. Rămân la părerea că Dostoievski era un foiletonist de geniu ca Dumas, Hugo şi Feval, ceva mai ceţos şi mai paradoxal, de unde ideea că era genial, lucru pe care eu nu-l cred, oricât ar fi de scandalos lucrul acesta.

Iată scene şi vorbe (ce se pot reţine din D.):

— Eu sunt singur, eu sunt toţi. Dărâmă-se lumea, eu să-mi pot bea ceaiul! (Asta e a-uduitor).

— Trăi liniştit, moarte solemnă!

— Omul ucide, schingiuieşte, urăşte tocmai în calitatea lui de personalitate.

— E timpul ciomagului, nu al lui Voltaire, zice Ivan Ivanovici.

Dar e suficient?

Jurnal de la Poiană

CroitoriQ de la colţul străzii (intrarea în Poiana) m-a intrigat totdeauna. E un bătrân cu părul alb care trăieşte într-o singură cameră. Acolo mănâncă, acolo doarme, coase pe bani puţini pentru lumea săracă a Poianei. Este un *croitor pentru săraci*, cum spunea Trompy. L-am crezut modest şi împăcat, cu o existenţă cenuşie, dar iată *cezarismul* din fiecare cum răsare. M. află că strânge bani şi că i-a adunat pentru ca să-şi ia o maşină J La vârsta lui va mai conduce? Mă întreb. Asta îmi aminteşte de omul

care ne aşeza perdelele în casă de două ori pe an: Om, *pâinea lui Dumnezeu*, trăit în case mari (Arghezi şi alţii). Avea bani căcălău, foarte cinstit şi cu frica lui Dumnezeu. Apar maşinile pe piaţă. Îşi ia una, face trei drumuri la al patrulea îşi omoară soacra, sau cumnată, fărâma maşina şi intră la puşcărie pe un an şi jumătate, cu toate pilele noastre. „Ce-i trebuia asta?” se căinează soţia. Stupid, ghinion, ce vreţi, dar stupid…

The man of crowd (omul mulţimii, Poe).

Oraşul are un climat de excitaţie, o atmosferă de grajd, e însoţit de blazare, spleen, *ennui*, plictiseala ca melodie a oraşului metropolă, e incubator de crime, loc pentru *teddy boys*. Iată, în Chelsea se şi fac de-acum *pijama parties*… (Schneider).

Cuvintele: Umbla craina după altele; fă-ţi o cruce mare, că-i dracu’ bătrân (*pentru Amza*, *haiducul*): la Dumnezeu şi în Ţara Românească, totul e cu putinţă; feciorica şi iarba datului; rochia prinsă cu o fibulă (agrafă); părul într-un fiong (fundă); firfiriciş cumnat găman; plătise goştină (darea pe oi); un haidău (văcar); casa îngropată în lăuruscă (viţă sălbatică), mafler (şarlatan); suferind de mişulie (boală venerică): se muchilipsi (dichisi); o blană de naf ea (burta vulpii); trimise naramze (portocale); suferea de nixis (junghiu, supărare mare); oazăn (oacheş) (destrăbălat); îi ţinu omeliile, dar fata tot cu ochii după pictor; pistosea strugurii cu picioarele; se pârcea capra cu ţapul; după o astfel de poroganie (poveste) să nu iasă vreo probozeală (ruşine); neam de soitar (bufon); după atâta zoală (osteneală); tainul zilnic de carne, pâine şi luminări plus plată de la vistierie (pentru meşteri zugravi); de Paşti căpătau postav şi atlaz pentru îmbrăcăminte; Radu Ralet ar putea avea un baston de India; dus în Kara Valahia (Valahia neagră); De la Bucureşti la Târgovişte se fac 14 ore de drum; Radu Ralet care se laudă că are turme în Ardeal care vin la păşunat în Ţara Românească, cu turme de porci şi cai sau că face comerţ la Veneţia cu ceară, vite şi umple depozitele Sultanului, cu unt, miere de prisosinţă; face albinărit, adică. Mierea se cumpără toamna şi vinde

cu *vadac* (48 lire italiene). Mai ar vinde Ralet vinuri albe şi roşii, cai căutaţi de ofiţerii din Polonia şi Transilvania. Curtea de la Bucureşti avea ziduri, cea de la Târgovişte bolovani de râu.

Fânttnile cu apă rea de la Bucureşti; heleşteul lui Hristache, de unde se ia peştele pentru zilele de post (*cegă de Dunăre* şi *morun*).

Demetrios, regele Macedoniei, se deghiza pentru a seduce femei.

— *Hippornos* – prostituarea în felul cailor la curtezana Guatena.

— *Floraliile* care-l indignaseră pe Cato Cenzorul (prostituarea publică generală).

— *Spadonii*, care se închiriau ca gladiatorii, pentru plăceri.

— *Sicca Veneria* la Garthagina, templul dedicat lui Venus pentru *Cultul lui Adonis* (cel devorat de mistreţ, simbol al istovirii sexuale). Preotesele se flagelau pentru că Adonis era extenuat. Se întrebuinţau două simulacre: *fascinum* (phallus) şi *fascină*. Se ungeau cu zeamă de urzici. Lucullus a murit de asemenea excese. Petronius descrisese faimoasele *Commissationes* (femei şi bărbaţi în orgii colective). Existau paturi de fildeş, parfume de Arabia, pentru sporirea voluptăţii. *Histrionii* mimau scene de satiri şi nimfe, urmau încoronări cu trandafiri. Alte exemple de voluptate colectivă: soldaţii frigâeni se masturbau la uşa lui Hector, fapt care o turba de plăcere pe Andromaca (vezi Marţial). Pentru adormit: opiu şi laudanum. La banchete se reconstituia mitologia. Caesar (bărbatul tuturor femeilor şi femeia tuturor bărbaţilor) se deghiza în

Apollo, părintele muzelor. Existau *Cărţile lui Clephantis*, manuale de voluptate, cercetate de Tiberiu. Tabloul luat de Tiberiu şi pus în loc sacru, înfăţişa pe Meleagru, care primea omagiile bucale ale Atalantei. Existau *sclavi nomenclatori* (cei care ţineau socoteala taxelor de prostituţie, oamenii ou condicuţa). Anthionus, iubitul lui Hadrian, are numele trecute printre astre, i s-au

făcut temple şi statui, se băteau monezi cu chipul său, era arhitect, magician, jurisconsult. Commodus, fiul lui Marc Antoniu, făcea prostituţie bucală de mic copil. A ucis cu ciomagul pe toţi estropiaţii din Roma H imita pe Hercule, dădea oaspeţilor mâncăruri amesteoate cu fecale. Trupul i-a fost aruncat în *spoliarum*. Heliogabal s-a căsătorit la Carthagina cu o piatră neagră (Soarele). Era vorba de un cult sirian (pentru Messer, *Princepe*).

— *Mithracismvi*, cultul soarelui (vezi *Istoria plagiatului*) era rival al creştinismului (se făcea botez, ungere ou miere, împărtăşanie cu pline, apă, vin etc., dar mai fastuos. Dupuis, în *Originea Cultelor*, spune că viaţa lui Iisus e o fabulă solară (Iisus e soarele, biserica lui e orientată spre răsărit…).

— Ioan Valahul poate fi foarte bine un *esenian* – doctrină în care se făceau mese comune, totul sobru, în celule, trai solitar, purtau haine albe. Doctrina era un amestec de idei mistice din samaveenii indieni şi Pithagoras, Platon etc. Aveau două centre: lacul Maoris (Egipt) şi Engadi (lângă Marea Moartă) (Palestina). A patra iniţiere se cerea celor ce erau messianici (vezi şi Iisus), într-o sală săpată în munte cu mese şi scaune de piatră, ca şi în metempsihoză pithagoreicienilor sau în reîncarnările buddhiştâlor, esenienii credeau în viaţa viitoare. Sfintele creştine, Magdalena şi Maria Egipteanca ar fi fost curve pocăite…

— Mă agit în această dilemă: să fiu moral sau să fiu sincer. (Gâde).

Istoria plagiatului: naşterea lui Rascolnikov; *Aleko* din *Ţiganii* lui Puşkin, *Evgheni Oneghin*, *Damă de pică* (Hermann), *Vădim* al lui Lermontov (*Demonul* şi *Peciorin*), *Istoria lui Iuliu Cezar*, a lui Napoleon IU; *Moş Goriot* (vezi Rastignac) plus criminalul Pierre François Lacener din *Cronicile judiciare* (criminalul teoretician). Dar şi viaţa copiază literatura: romanul *Crimă şi pedeapsă* este predat când studentul moscovit Danilov o omoară pe cămătăreasă Popova şi pe servitoarea ei. Mai departe: păianjenul uriaş din vedeniile lui Svidrigailov, devenit gândac şi păianjen în

Metamorfoza. Mai poate. fi făcută o apropiere între supraomul lui Nietzsche şi preceptele morale ale lui Rascolnikov. Zarathustra spune cam aceleaşi lucruri că inginerul Kirilov din *Posedaţii*. Pe micul Dostoievski îl sperie lupul, copilul lui Zarathustra se încrede în leu. (Ion Ianoşi).

— Tirania e o deprindere. (Dostoievski).

— Molière care ia din *Cyrano* faimoasa scenă: *ce căuta în galeră*.

Comunicările lui Zeitblôm:

— Thomas Mann: *ROMANUL UNUI RĂMÂN* (Opere, vol. XII, p. 304.)

Urările lui Lion Feucbtwanger, care ştia prea puţin despre opera şi despre intenţiile mele, au fost însoţite de un dar: *Scrierile lui Agrippa von Nettesheim*, atenţiune de mare preţ! Pentru că am găsit acolo, imediat, un capitol abracadabrant şi fulminant despre *invocarea diavolului* şi despre *magia neagră* şi mai mult încă: unul despre muzică sau, mai bine zis, împotriva ei, plin de invective moraliste. La poeţii greci, se spune acolo, Zeus nu cânta niciodată, nici de ţiteră nu s-atinge, iar zeiţa Pallas blestemase fluierul. „Ca să spunem adevărul adevărat, ce poate fi mai nefolositor, mai demn de dispreţ şi ce trebuie mai mult evitat decât cântăreţii din fluier, cântăreţii din glas şi alţi muzicaştri de soiul ăsta care, cu o dulcegărie otrăvită, Aidoma sirenelor cu cântecul lor uşuratic, cu gesturile lor prefăcute, cu sunetele lor înşelătoare, încearcă să vrăjească sufletele oamenilor şi să-i prindă în mrejele lor? Din pricina asta, vajnicele femei ale thracilor l-au luat la goană pe Orpheu care, cu cântec de sale, îi mulase de tot pe bărbaţi”.

— *Musical Quarterly* îşi arată gratitudinea pentru articolul recent trimis, printr-un dar neobişnuit o carte în care sunt reproduse în facsimil toate scrisorile lui Beethoven aflătoare în America. Le-am privit îndelung, trăsăturile acelea, nişte zgârieturi agitate, ortografia lor deznădăjduită, această dezarticulare aproape dementă şi „n-am putut găsi dragoste” în inima mea pentru el. Am

împărtăşit, şi de data aceasta, sentimentul lui Goethe, de reticenţă faţă de acest „om dezlănţuit”, şi din nou raporturile dintre muzică şi spirit, muzică şi morală, muzică şi omenie, mi-au dat de gândit. Oare geniul muzical n-are nimic de-a face cu umanitatea, cu o „societate ameliorată*? Nu cumva lucrează chiar împotriva ei? Cu toate acestea Beethoven era un om care *credea* în dragostea revoluţionară de om şi s-au găsit literaţi francezi care i-au reproşat cu dispreţ faptul de a folosi, ca *muzician*, limbajul unui ministru radical... Spună cine ce vrea, francezii sunt esteţi. Mă conving din nou de faptul acesta comparând două cărţi, una a unui german, alta a unui francez, care au ca obiect opera mea şi care, în toamna aceea mi-au ajuns în mină cam în acelaşi timp. Titlul celei franţuzeşti (autorul e Jean Fougère) asociază numele meu la ideea de *Séduction de la mort*, cea germană de Arnold Bauer, apărută în zona răsăriteană, vorbeşte despre opera mea în legătură cu „Criza culturii burgheze. Crede oare spiritul francez în această criză? Am impresia că, întocmai ca şi după primul război mondial, lasă germanilor sarcina de „a visa apocalipsuri”, şi se interesează mai mult de lucruri cum e *Seducţiunea morţii*. Că spiritul german e metafizic iar cel francez social e un adevăr destul de relativ.

Un interviu cu Hemingway:

— ...Există, ce-i drept, o latură a scrisului care e solidă şi nu fad nimănui niciun rău dacă vorbeşti despre ea; cealaltă este însă mai spinoasă şi dacă se vorbeşte despre ea, se năruie toată construcţia şi până la urmă nu mai rămâi cu nimic în mina...

— Da, fireşte, scrisul este o plăcere...

— Când lucrez la o carte sau la o povestire, încep să scriu dt mai devreme cu putinţă, îndată după ce se luminează de zi. Nimeni nu mă deranjează, e răcoare sau e frig, te antrenezi uşor la lucru, te „încălzeşti” scriind. Citeşti ceea ce ai scris ieri, şi cum totdeauna te opreşti din scris când ştii cum ai să mergi mai departe, începi pur şi simplu să scrii mai departe. Scrii mai departe până când

ajungi la un loc de unde mai ai încă material de scris şi ştii cum ai merge mai departe, şi acolo te opreşti şi încerci să trăieşti, cum poţi, până a doua zi, când o iei de la început. Să zicem că ai început la şase dimineaţa; lucrezi atunci poate până la prânz, când eşti oarecum stors, şi totuşi nu eşti stors d, într-un fel, mulţumit, ca şi cum ţi-ai petrecut timpul cu femeia pe care o iubeşti. Până a doua zi nu ţi se poate întâmpla nimic, nu poţi păţi nimic, nu este nimic important până a doua zi când o iei de la început. Aşteptarea până a doua zi, asta e greu de îndurat.

— Te poţi elibera de gândul la subiect (la material), aşa cum eşti când stai la maşina de scris?

— Fireşte, dar pentru asta trebuie să ai disciplină, şi disciplina asta trebuie cucerită. Altfel nu merge.

— Scrieţi din nou ceea ce aţi scris cu o zi înainte, sau faceţi asta la urmă când e totul gata?

— În fiecare zi scriu totul din nou, până la punctul la care m-am oprit. Când totul e gata, fireşte, mai revăd o dată. Când bate altcineva la maşină şi vezi treaba scrisă limpede în faţa ta, mai ai prilej de corectat şi de schimbat. Ultima ocazie e la corectura în coală. Eşti recunoscător când ai mai multe ocazii…

— De câte ori scrieţi din nou?

— Depinde. Sffoşitul la *A Jarewell to arms*, vreau să spun ultima pagină, am scris-o de 39 de ori până să ajung să fiu complet mulţumit

— Era vreo problemă tehnică? Ce vă provoca?

— Să găsesc cuvintele potrivite…

— Thornton Wilder vorbeşte despre mijloace auxiliare care vin în sprijinul memoriei şi ajută pe scriitor în munca lui de fiecare zi. El spune că aţi povestit că aţi avea 20 de creioane ascuţite pregătite.

— Nu cred să fi avut vreodată în viaţa mea 20 de creioane. Dacă întrebuinţez 7 creioane nr. 2 într-o zi, e mult.

— Ceea ce face lucrul imposibil, sunt telefoanele, vizitele…

— Pentru ca să scrii e nevoie de o anumită stare de spirit? Mi-aţi spus odată că nu scrieţi bine decât când sunteţi îndrăgostit. N-aţi vrea să-mi spuneţi ceva mai mult în chestia asta?

— Ce întrebare! Ai un fel de-a întreba – toată consideraţia! Poţi să scrii oricând când lumea te lasă în pace. Sau, mai curând, poţi să scrii când eşti în stare sau să nu ţii seama de nimic. Dacă n-ai nimic împotrivă, m-aş opri aici…

— Cum e cu siguranţa financiară? Poate ea influenţa scrisul?

— Dacă începe foarte devreme şi iubeşti şi viaţa ca şi munca, atunci îţi trebuie mult caracter ca să rezişti ispitelor. Când scrisul a devenit însă viciul principal şi o mare plăcere, atunci numai moartea te opreşte. Atunci siguranţa financiară este un mare ajutor, în măsura în care te fereşte de griji. Grijile distrug capacitatea de a scrie. Boală la fel.

— Vă aduceţi aminte de un anume moment în care v-aţi hotărât să vă faceţi scriitor?

— Totdeauna am vrut să devin scriitor…

— Ce pregătire spirituală aţi socotit-o cea mai indicată pentru un scriitor începător?

— Hai să zicem că s-ar duce să se spânzure pentru

că-i este cu neputinţă să scrie. Ar trebui salvat fără milă şi tot restul vieţii ar trebui lăsat în seama lui să se silească să scrie cât de bine poate. Cel puţin, cu povestea asta, cum s-a spânzurat, poate face un început…

— Aţi recomanda tinerilor scriitori munca de ziarist? V-a ajutat munca de la *Kansas City Star*?

— La *Star* erai silit să înveţi să scrii simplu, obiectiv. Asta-i util pentru oricine. Munca gazetărească nu poate strica nici unui tânăr scriitor, şi-i poate fi utilă dacă se lasă la vreme de ea. De altfel asta-i una din cele mai colbăite banalităţi care există. Dar, dacă pui întrebări răsuflate nu te mira că primeşti răspunsuri răsuflate…

— Aţi scris odată în *Transatlantic review* ca unicul motiv care vă determină să scrieţi articole de gazetă este onorariul mare. Aţi scris: „Şi dacă trebuie astfel să distrugi ceea ce ai de preţ în tine, cel puţin să câştigi bani mulţiu. Socotiţi scrisul ca un fel de autodistrugere?

— Nunmi amintesc să fi scris aşa ceva vreodată. Dar poate că am spus ceva atât de stupid şi de răutăcios pentru ca să nunmi bat capul să spun ceva cu rost. Fireşte că nu socotesc scrisul ca un fel de autodistrugere, deşi gazetăria, dacă ai ajuns la un anumit punct, poate însemna, pentru un scriitor cu creaţie serioasă, sinucidere.

— Un scriitor care poate să scrie şi să aibă şi o activitate didactică ar trebui să aibă prilejul să le facă pe amândouă. Mulţi scriitori capabili au dovedit că se poate…

— Socotiţi societatea altor scriitori şi stimularea pe care o constituie ca reprezentând o valoare pentru vreun autor?

— Fireşte.

— La Paris, prin anii douăzeci, aţi avut vreun sentiment „de gruptt cu ceilalţi scriitori şi artişti?

— Nu, n-a existat un sentiment de grup. Ne respectăm unii pe alţii. Aveam consideraţie pentru o mulţime de pictori; unii erau de vir & ta mea, alţii mai bătrâni – Gris, Picasso, Braque, Monet, care atunci mai trăia – şi mai erau şi câţiva scriitori: Joyce, Ezra (Pound), bună Gertrude Stein…

— Când scrieţi, vă simţiţi influenţat de ceea ce citiţi atunci?

— Nu, de la *Ulysse* al lui Joyce încoace. O influenţă directă n-a avut. Dar atunci, când cuvintele cunoscute nu ne mai păreau utilizabile şi trebuia să luptăm pentru fiecare cuvânt, influenţa lui a schimbat totul şi ne-a permis să ne eliberăm de tot ce era tradiţional, moştenit.

Joyce era un scriitor de seamă şi numai dobitocilor le explica cu ce se ocupă. De la ceilalţi scriitori, pe care îi stimă, se aştepta ca ei să se lămurească citindu-l…

— Cum e cu influenţa contemporanilor asupra operei dvs? Cu ce-a contribuit, dacă a contribuit, Gertrud e Stein sau Ezra Pound sau Max Perkins?

— Iartă-mă, dar această trecere în revistă a cadavrelor nu-mi place… Miss Stein s-a exprimat destul de amplu şi cu o considerabilă lipsă de exactitate cu privire la influenţa ei asupra operei mele. Ea avea nevoie de asta, după ce învăţase, dintr-o carte (The Sun Also Rises), arta de a scrie dialog. Pentru mine nu era ceva nou să învăţ câte ceva de la fiecare, de unde puteam, de la vii şi de la morţi şi nu-mi dădea prin cap că Gertrude o să se tulbure atât de teribil. Din alte puncte de vedere ea scria destul de bine. Ezra era, în chestiunile pe care le cunoştea cu adevărat, excepţional de inteligent… Dar, în fond, nu te plictiseşte felul ăsta de conversaţie? Mie îmi repugnă, flecăreala asta de scară din dos, despre literatură, în care spălăm rufe murdare de 35 de ani…

— Citesc mereu, cât de mult pot. Am grijă să-mi fac totdeauna rezerve de cărţi.

— Pe cine dai drept ascendenţi literari? Acei de la care ai învăţat mai mult?

— …Mi-ar trebui o zi întreagă să-mi aduc aminte de toţi. Şi atunci aş lăsa impresia că-mi revendic o cultură, pe care niciodată n-am avut-o…

Nu-i o întrebare răsuflată, e o întrebare chiar foarte bună, dar trebuie luată foarte în serios şi pretinde o cercetare a conştiinţei. Am numit şi pictori, pentru că învăţ cum să scriu de la pictori ca şi de la scriitori. Cum? Mi-ar

trebui o zi întreagă să-ţi explic cum. Ce înveţi de la compozitori şi din studiul armoniei şi al contrapunctului, asta cred că ştie fiecare…

În legătură cu Hieronymus Bosch, pictor simbolist…

— Când un scriitor lasă pe dinafară lucruri pe care nu le cunoaşte, atunci ele lasă impresia unor găuri în ceea ce scrie.

— Admiteţi că în romanele dvs. se găseşte simbolism?

— Presupun că sunt unele simboluri, pentru că criticii mei găsesc mereu câte unul. Nu te supăra că nu vorbesc cu plăcere despre asta şi că nu-mi place să fiu întrebat. destul de greu să scrii cărţi şi nuvele fără să mai fi rugat să le şi comentezi. Şi-apoi le iei pâinea de la gură comentatorilor. Dacă 5 – 6 comentatori sau mai mulţi reuşesc să lucreze întruna la asta, ce să mă mai amestec şi eu? Cui îi place să citească tot ce-am scris. Ce-or să găsească în ce citesc arată ce-au adus ei în lectura lor.

— Aţi putea spune cât efort concentrat aţi depus la elaborarea unui stil propriu?

— A răspunde la asta ar dura obositor de mult, şi dacă am pierde pentru asta câteva zile, am fi, la sfârşit, în aşa măsură coborâţi în noi înşine, că n-am mai putea scrie.

Aş spune: ceea ce diletanţii numesc „stil” este, cel mai adesea inevitabila perplexitate, încurcătură în care se înnămolesc la primele încercări de a face ceva ce nu s-a mai făcut. Rar are vreun clasic nou vreo asemănare cu unul vechi. La început oamenii nu pot vedea decât stângăcia. Apoi se obişnuiesc. Când cei noi se dovedesc nepricepuţi, lumea socoteşte această nepricepere „stil” şi mulţi îl imită. E foarte regretabil.

— Aţi descris vreodată o situaţie pe care să nu o fi cunoscut personal?

— Curioasă întrebare! Ce înţelegi prin „cunoscut personal”? Cunoştinţă corporală? Un scriitor dacă face doi bani, nu descrie. El inventă sau „face* ceva din cunoştinţe personale şi nepersonale, şi uneori pare că are o cunoştinţă inexplicabilă, din izvoare uitate, din evenimente

ale poporului său, sau ale familiei sale…

— Vă face plăcere să recitiţi cărţile dvs.; nu aveţi sentimentul că aţi vrea să modificaţi câte ceva din ele?

— Le recitesc uneori, pentru ca să mă stimulez, când mi-i greu să scriu, şi-atunci îmi amintesc că întotdeauna mi-a fost greu să scriu, şi că uneori mi s-a părut chiar imposibil…

— Cum daţi nume eroilor?

— Cum pot.

— O întrebare rezonabilă nu-i tocmai o bucurie, dar nu este o plictiseală.

— O carte cuprinde mult mai mult decât găseşti în ea la prima citire, dar nu-i treaba scriitorului să dea lămuriri sau indicaţii.

— Ce interval de timp este necesar să-l ai, de la un eveniment înainte ca el să poată lua forma unui roman? De pildă accidentul de avion din Africa.

— Depinde de eveniment. Cred că nu există o regulă. Pentru un scriitor experimentat este desigur valoros să trăiască un aterizaj forţat într-un avion în flăcări. Învaţă, cu ocazia asta, o mulţime de lucruri importante. Dacă poate face cu ele ceva, sau nu, depinde de faptul dacă scapă cu viaţă. Să supravieţuiască este pentru un scriitor tot atât de greu şi tot atât de important ca şi pentru oricine.

— Cei ce nu rezistă sunt totdeauna cei mai agreaţi. Cel ce moare devreme şi uşor, şi renunţă, pentru un motiv binecuvântat, este mai drag oamenilor, pentru că este înţelegător şi omenos. Greşelile şi laşitatea bine camuflată sunt omeneşti şi totdeauna mai agreabile.

— Până în ce grad, socotiţi, ar trebui un scriitor să se ocupe de problemele sociale şi politice ale vremii sale?

— Fiecare îşi are conştiinţa sa şi n-ar trebui să existe reguli după care să funcţioneze conştiinţa. Despre sentimentele politice ale unui scriitor poţi spune cu siguranţă numai asta: pentru ca opera lui să dureze, să nu vă preocupaţi de politica lui când îl citiţi. Mulţi dintre scriitorii pecetluiţi politici îşi schimbă adesea atitudinea. Asta-i foarte enervant şi pentru ei şi pentru revistele lor literar-politice. Uneori trebuie să-şi revizuiască punctele de vedere – şi încă foarte repede. Poate că astea toate ar putea fi respectate ca o artă aparte. Aceea de a alerga după noroc…

THOMAS MANN, vol. XI, pp. 734735

Scrisoare către Karl Kereny: – … Acest Jaacob din Anup, acum încă pe jumătate animal şi satir, este viitorul Hermes-Psychopompos. Ai observat că la Neapole l-am aşezat pe soclul lui exact în poza lui Hermes din Lysipp? Îmi place nespus de mult această sculptură, a cărei copie se află în Muzeul Vechi din Berlin, şi aşezarea lui acolo este un discret omagiu.

DURREL (Writers), 231

— …Tema artei este temă vieţii însăşi. Distincţia artificială care se face între artişti şi fiinţele omeneşti este tocmai răul de care suferim. Un artist nu e decât un om care defrişează şi sapă şi dezgroapă în zone accesibile în mod normal oricărui om normal pretutindeni, şi care le expune ca pe nişte sperietori de ciori ca să arate lumii la ce e bună.

GEORG LUKÁCS (Writers), 249

— …Aceşti scriitori pun *relatarea* în locul creaţiei… şi hârtia e un element răbdător.

MILLER (Writers), 148

— …Suprarealiştii recurg la vis şi, firește, acesta-i un aspect minunat de fecund al experienţei. Conştient, sau inconştient, toţi scriitorii utilizează visul, chiar dacă nu sunt suprarealişti. Vedeţi dumneavoastră, mintea în stare trează e mai puţin comodă în artă. În procesul scrierii

există o luptă pentru a scoate la iveală ceea ce tu însuţi nu ştii. A aşterne pe hârtie numai ceea ce ştii conştient nu înseamnă realmente nimic, nu te duci nicăieri. Cu puţină practică, oricine poate face asta, oricine poate deveni un fel de scriitor.

HUXLEY (Writers), 168

— Ce credeţi despre capacitatea de creaţie în general?

— Da, ce-i cu ea? Cum se face că la cei mai mulţi copii învăţământul pare să distrugă impulsul creator? De ce atât de mulţi băieţi şi fete ies din şcoală cu facultăţile de percepţie tocite şi cu orizontul limitat? Majoritatea tineretului pare să ajungă la o ateriosclerozǎ mentală cu 40 de ani înaintea celei fizice. Şi altă chestiune: de ce unii oameni îşi păstrează o minte luminată şi elastică până la adânci bătrâneţi pe când alţii devin rigizi şi neproductivi înainte de cincizeci de ani? o problemă de biochimie şi de educaţie a adulţilor.

— Unii psihologi pretind că impulsul creator este un fel de nevrozǎ. Sunteţi de aceeaşi părere?

— Categoric, nu! Nu admit niciun moment că facultatea de creaţie este un simptom de nevrozǎ. Dimpotrivă, nevropatul care izbuteşte ca artist are de înfrânt un handicap considerabil. El creează în ciuda nevrozei, nu datorită ei.

RALPH FOX (Writers), 77

(Flaubert) spune însuşi că operele în care s-a acordat stilului şi formei cea mai mare atenţie sunt de cele mai multe ori de mâna a doua, iar înti Min loc spune de-a dreptul că nu e deloc sigur că se poate stabili un semn distinctiv pentru stilul desăvârşit. Când scrie despre marii scriitori ai lumii, o face cu invidie: „Ei n-au nevoie să umble după stil, sunt puternici cu toate slăbiciunile lor şi tocmai din cauza slăbiciunilor lor; dar noi, cei mai mărunţei, noi nu contăm decât după gradul de desăvârşire în execuţie…”

(Scrisoare către Louise Colet, 1852)

RALPH FOX, (Writers), 39

— Dar nu s-ar putea oare ca noul film, înarmat cu sunet, cu culoare, capabil să folosească muzica... (el şi-a creat muzica sa proprie, o creaţie a tehnicii moderne, care se deosebeşte prin însăşi natura sa de muzică ca atare) să constituie el, artă tânăra. Viguroasă, eposul erei noi?

— Nu se poate deloc tăgădui că ar izbuti într-o mare măsură, dar, după părerea mea, nu cu desăvârşire. Pentru că romanul va prezenta totdeauna avantajul da a putea oferi o imagine mai completă a omului, că va putea înfăţişa importanta viaţă interioară sub o formă distinctă de dramatismul pur, de omul în acţiune, posibilitate care depăşeşte domeniul filmului.

RALPH FOX (Writers), 20

DURRELL (Writers), 230

— Criza concepţiei despre lume priveşte filosofia şi de aceea forma. De la primul război mondial concepţia filosofică a celor mai mulţi dintre scriitorii englezi a fost profund influenţată de acel ultim liberal european care a fost Sigmund Freud. Psihanaliza, aşa cum a dezvoltat-o Freud, este deificarea individului, anarhia intelectuală dusă la extrem.

ELIOT (Writers), 83, 11

Ezra Pound îi spunea lui Eliot: – N-are niciun rost să încerci să faci ceva ce-a fost făcut de altul cât se poate de bine. Fă altceva.

DURRELL (Writers), 236

— ...Interesul meu pentru formă – acum vorbesc serios, fără modestie – poate fi o indicaţie că-s un talent de mâna a doua. Trebuie să vezi lucrurile şi sub acest aspect în fond n-are importanţă dacă eşti un talent de mâna întâi, sau a doua, sau a treia, dar are o importanţă primordială ca apa să-şi găsească propriul ei nivel şi ca tu să faci cât poţi mai bine cu mijloacele care ţi-au fost date. E inutil să te străduieşti să faci lucruri care-s în afara posibilităţilor tale, întocmai cum e profund imoral să nu scoţi tot ce poţi din calităţile tale. După cum vezi, nu artiştii în fond mă interesează. Mă folosesc de el ca să încerc să devin un om fericit, ceea ce mi-e mult, mult mai greu. Găsesc că artă e

uşoară. *Viaţa e grea*.

…Stiliştii m-au învăţat economie de care avem mare nevoie. (Eu i>am fost niciodată un mare stilist cu bună ştiinţă.) Fiind din fire prea plia de efuziune, e foarte probabil că am învăţat totdeauna mai mult de la acea categorie de scriitori pe care nu i-am uitat niciodată realmente. Ei m-au învăţat ceea ce m-a învăţat şi jurnalismul faptelor diverse: să spui faptul cel mai important în prima frază – un truc simplu, după cum vezi…

DURELL (*Writers*), *229*

— Constataţi o anumită influenţă în scrisul dvs?

— Ştiţi, nu mă prea împac cu termenul, pentru că, ceea ce admir copiez. Şterpelesc. Când spui „influenţă” se sugerează infiltrarea materialului altuia într-al tău, semiconştient. Dar eu nu citesc numai de plăcere, citesc ca un salahor, şi când dau peste un lucru de efect îl studiez şi încerc să-l reproduc. Aşa că sunt, probabil, cel mai mare hoţ imaginabil…

…Dar astea nu-s influenţe. Şterpelesc efecte, învăţ meseria…(*Istoria plagiatului*).

HUXLEY (*Writers*), *177*

— …Do *you still believe that fiction con give a fuller view of life than tragedy*?

— Da, eu cred şi acum că tragedia nu e necesarmente cea mai înaltă formă. Poate că cea mai înaltă formă nici nu există. Lini pot imagina ceva mult mai cuprinzător şi totuşi la fel de sublim, ceva ce se poate întrevedea în piesele lui Shakespeare. Cred că, într-un fel oarecare, elementul comic şi cel tragic, pot fi aliate, mai mult sau mai puţin total Cum, nu ştiu. Nu mă întreba cum. Dacă zilele astea va apărea un nou Shakespeare – precum sper – poate că vom vedea…

…Chauser. Păi, Chauser a inventat o întreagă psihologie din absolut nimic: o realizare incredibilă. E una din marile nenorociri ale literaturii engleze că Chaucer a scris într-o vreme care a făcut ca limba lui să devină inuomprehensibilă. Dacă s-ar fi născut cu două-trei sute de ani mai târziu, cred că toată evoluţia literaturii engleze ar

fi fost altă. N-am mai fi avut acea manie platonică – care a despărţit mintea de trup şi spiritul de materie

JEAN ANOUILH

(citat de André Maurois în Nouv. Litt. 26 nov. 1964)

Cest très joli, la vie, mais cela n'a pas de forme. Vart a pour objet de lui en donner une.

EZRA POUND, ABC, 36

— Great literature is simply language charged with meaning to the utmost possible degree.

POUND (Writers), 37

— Îmi place fraza lui Eliot: „Niciun vers nu-i *liber* pentru

Omul care vrea să facă o treabă ca lumea".

HUXLEY (Writers), 166

—… Aţi fost mult influenţat de criticii dvs?

— Nu, n-au avut niciodată vreun efect asupra mea, pentru simplul motiv că nu i-am citit niciodată. N-am urmărit niciodată să scriu pentru o anumită persoană sau un anumit public; am încercat pur şi simplu să lucrez cât mai bine şi-atâta tot. Criticii nu mă interesează pentru că ei sunt preocupaţi de lucruri trecute şi isprăvite, pe când pe mine mă preocupă cele ce vin. De pildă, nu mi-am recitit niciodată primele mele romane. Poate c-ar trebui să le recitesc

HUXLEY (Writers), 167

— …Lucram la (revista) *Athaeneum*, dar plăteau foarte puţin, nu destul ca să poţi trăi; aşa că în momentele libere lucram pentru publicaţiile Condé Nast Lucram pentru *Vogue* şi *Vanity Fair*, şi pentru *House and Garden*. Scriam articole despre orice, de la ornamentări în ipsos până la covoare persane. Şi nu numai atât. La *Westminster review* am făcut critică dramatică. Şi, să nu-ţi vină să crezi, am făcut chiar şi critică muzicală. Recomand din toată inima felul acesta de jurnalism, ca ucenicie. Te obligă să scrii despre orice-i sub soare, îţi dezvoltă o anumită uşurinţă, te învaţă să-ţi stăpâneşti repede materia şi te sileşte să vezi o mulţime de lucruri. Din fericire n-a trebuit să rămân multă vreme…

HUXLEY (Writers), 168

— ...Nu cred că există o ocupaţie ideală pentru un scriitor. Ar trebui să poată scrie aproape în orice împrejurări, chiar şi în totală izolare. Uită-te, de pildă, la Balzac, ascuns într-o odaie din Paris, de frica creditorilor, şi creând *La Comédie Humaine*. Sau gândeşte-te la Proust, în caméra lui căptuşită cu plută (deşi, natural, primea vizitatori nenumăraţi). Cred că ocupaţia cea mai bună este să vezi foarte multă lume, foarte diferită şi să cercetezi cele ce-i interesează pe ei. Unul din dezavantajele îmbătrânirii e că te face să tinzi la legături mai restrânse cu oamenii.

— Ce diferenţiază, după dvs., pe scriitor de ceilalţi oameni?

— Trebuie să te străduieşti, înainte de toate, să pui ordine în faptele observate şi să dai vieţii un înţeles; asta se împleteşte cu dragostea pentru cuvinte de dragul lor şi cu dorinţa de a le mânui. Nu-i o chestiune de inteligenţă; sunt unii oameni foarte inteligenţi şi originali care n-au nicio afecţiune pentru cuvinte, nici talent să le folosească

cu succes. La nivel oral se exprimă destul de prost…

HUXLEY (Writers), 168

— N-aţi făcut niciodată mare caz de Freud, nu-i aşa?

— Nenorocirea cu psihologia freudiană este că se bazează exclusiv pe studiul bolnavilor. Freud n-a întâlnit niciodată o fiinţă omenească sănătoasă – numai bolnavi sau alţi psihanalişti. Şi-apoi, şi psihologia freudiană este preocupată numai de trecut. Mie mi se par mult mai realiste acele sisteme psihologice care se ocupă cu starea prezentă a subiectului şi cu posibilităţile lui virtuale…

HUXLEY (Writers), 175

— …cum transformaţi o fiinţă reală într-un personaj de roman?

— Încerc sănmi imaginez cum s-ar comporta anumiţi oameni pe care-i cunosc în împrejurări date. Fireşte, îmi bazez personajele pe oameni pe care îi cunosc – nu se poate evita – dar personajele de roman sunt mult simplificate, sunt mult mai puţin complexe decât oamenii pe care-i cunoaştem.

HUXLEY (Writers), 177

— S-ar părea că în ultimii ani v-aţi depărtat de satiră. Ce credeţi despre satiră în momentul de faţă?

— Da, şi eu am impresia că m-am schimbat sub acest aspect. Dar rămân adeptul satirei. Avea nevoie de

Ea. Peste tot lumea ia lucrurile mult prea în serios, după opinia mea. Oamenii sunt mult prea solemni în multe chestii. Eu sunt pentru înfipt câte-un ac în fundurile episcopilor şi chestii de-astea. Mi se pare că-i procedeul cel mai salutar.

…I was very fond of… *Epistolae Obscurorum Virorum*. *Vm* sure Swift must have read it…

DURRELL (Writers), 221

— …Nu fac decât să-ţi explic de ce, ca scriitor, ca artist, eşti totdeauna un englez orfan; şi trebuie să pleci, să te duci în Europa, ca un cuc blestemat, să-ţi laşi ouăle în cuibul altora…

DURRELL (Writers), 225

— …D. Eliot a fost atât de amabil să acorde cărţii

mele (*The Black Book*) o foarte înaltă preţuire. Şi ceea ce preţuieşte el nu e cartea – care-i mai curând o curiozitate literară decât o contribuţie literară – oi faptul că un băiat de douăzeci şi patru de ani a trebuit să treacă printr-o anumită criză caracteristică numai pentru faptul de a putea scrie cartea, şi *asta* era ceea ce constituia sinceritatea, veridicitatea, iar nu cartea în sine, nu hârtia şi cu ce era pe ea. Era actul de ruptură, de străpungere, de a auzi deodată propria ta voce, ca şi cum ai renaşte, ca şi cum ai sparge cochilia unui ou, dintr-odată. Şi pentru mine aşa a fost! Cu cartea asta am spart crusta şi-a-nceput să curgă lavă şi tot ce mai aveam eu de făcut era să găsesc un mijloc de a face ca lava să curgă astfel încât să nu se împrăştie peste tot şi să ardă tot. Trebuia s-o canalizez. Asta a fost problema următorilor zece ani. Poezia s-a dovedit a fi o prietenă nepreţuită. Pentru că poezia e formă şi ispită, seducţiunea formei, asta-i totul!

DURRELL (*Writers*), *226*

— …A scrie o poezie e ca şi cum ai încerca să prinzi o şopârlă fără să-i cadă coada. Ştiai asta? În India, când eram copil, erau şopârle mari, verzi şi dacă strigai la ele, le cădea coada. Era un singur băiat la noi la şcoală care putea să prindă şopârlele cu coadă cu tot Nu ştia nimeni cum făcea. Avea un fel al lui foarte delicat de a se apropia de ele, şi venea cu şopârla cu coadă cu tot. Asta mi se pare cea mai bună analogie. Să încerci să prinzi poezia fără să-i cadă coada.

DÜRRELL (*Writers*), *228*

— …Nu credeţi că s-ar putea spune că ei (artiştii) … mint întruna…?

— Păi ei inventă, nu? Sunt toţi egocentrici, presupun, fundamental egocentrici. E şi scrisul o formă de a te scoate singur în evidenţă, nu?

DURRELL (*Writers*), *230*

— V-aţi dezvoltat stilul dvs. în mod conştient, sau a venit de la sine, în mod natural?

— Nu cred că poate cineva să-şi dezvolte un stil în mod conştient. Am fost uluit când am citit că bătrânul

Maugham copia în fiecare dimineaţă în mod solemn o pagină din Swift, ca să înveţe meseria, să-şi însuşească un stil. M-a frapat că un lucru pe care eu nu l-aş face niciodată. Nu cred că greşiţi când spuneţi „în mod conştient”. Vreau să spun, e ca şi cum ai spune „Visaţi în mod conştient?” Nu se ştie mare lucru despre aceste procese de creaţie. Eu cred că scrisul în sine te face să evoluezi şi scriitorul provoacă evoluţia propriului său scris şi până la urmă se produce un fel de amalgam cu toate pe care le-ai ciupit şi se creează o nouă personalitate care-i a ta proprie, şi atunci eşti în stare să plăteşti toate datoriile acelea obositoare, şi cu o mică dobânda pe deasupra, ceea ce-i singurul lucru onorabil pe care-l poate face un scriitor – cel puţin un scriitor care-4 hoţ ca mine. (*Istoria plagiatului*).

MILLER (*Writers*), *144*

— ...După părerea mea nu-i bine să gândeşti, un scriitor n-ar trebui să gândească mult...

...Scriam de undeva din adânc... şi când scriu, nu ştiu absolut exact ceea ce se va întâmpla. Ştiu despre ce vreau să scriu, dar nu mă preocupă prea mult cum să scriu...

MILLER (*Writers*), *145*

— ...Cine scrie cărţile cele mari? Nu noi, care le semnăm cu numele noastre. Ce-i un artist? E omul cu antene, omul care ştie să prindă curentele din atmosferă, din cosmos; el n-are decât facilitatea de a prinde... Cine-i original? Tot ce facem, tot ce gândim, preexistă şi noi nu suntem decât intermediari, asta-i tot, facem uz de ce pluteşte-n atmosferă. De ce ideile, marile descoperiri ştiinţifice apar adesea în acelaşi timp în mai multe părţi ale lumii? Acelaşi lucru e valabil şi pentru elementele care intră în compoziţia unui poem, a unui mare roman sau orice operă de artă. Ele există în atmosferă, doar că nu căpătaseră glas, asta-i tot Ele au nevoie de om, de interpret, care să le nască. Da, aşa-i, dar e la fel de adevărat că unii oameni merg înaintea timpului lor. În zilele noastre însă, eu cred că artistul nu e mult înaintea timpului său, nu atât cât omul de ştiinţă. Artistul a rămă A

în urmă, imaginaţia lui nu-i în stare să ţină pasul cu a oamenilor de ştiinţă…

MILLER (Writers), 146

— …Am spus că scriitorul e un om care are antene: dacă el şi-ar da într-adevăr seama ce este, ar fi foarte umil. Ar recunoaşte că e un om dotat cu o anumită facultate, destinată să fie pusă în serviciul celorlalţi oameni. N-are de ce îi mândru, numele lui nu-nseamnă nimic, eul lui nu-i nimic, el nu-i decât un instrument într-un lung proces.

MILLER (Writers), 147

— Durrell vorbeşte despre nevoia scriitorului de a străpunge crusta cu scrisul său, de a-şi auzi sunetul propriei sale voci. Nu-l asta propria dvs. expresie?

— Da, cred că da. În orice caz aşa s-a întîmplat şi cu mine cu *Tropicul Cancerului*. Până în momentul acela

Se putea spune despre mine că sunt un scriitor în derivă, influenţat de fiecare, împnumutând tonalităţi şi nuanţe de la fiecare din scriitorii care-mi plăcuseră vreodată. Eram un *literat*, ai putea spune. Şi am devenit un neliterat: am tăiat cordonul ombilical. Mi-am spus: voi face numai ceea ce sunt în stare să fac eu însumi, să mă exprim pe mine – ăsta-i motivul pentru care am folosit persoana întâi, pentru care am scris despre mine. Am hotărât să scriu din punctul de vedere al propriei mele experienţe, ceea ce ştiam şi simţeam. Şi asta mi-a fost salvarea.

MILLER (Writers), 156

— …După ce-am început să scriu, mi-am dat seama cât de mult eram îndatorat altora. Am fost ajutat, toată viaţa mea, de prieteni dar şi de străini.

MILLER (Writers), 157

— Găsiţi că există vreo legătură fundamentală între arte?

— Absolut! Dacă ai capacitatea creatoare într-un domeniu, ai şi într-altul.

DURRELL (Writers), 11

— …Din lumea oribilă de-afară, nimic decât un decont de la un editor, din care reies pierderi mari, şi o carte poştală disperată din New York, cerându-mi ştiri. Un

roman nou şi facil mi-a fost emasculat de granguri. La început s-au declarat de acord să-mi lase cuvântul „fucktt, dacă-l scriu aşa „f – ku; pe urmă numai F cică bibliotecile s-ar putea of usca, şi să pun numai – Sau să caut ceva mai puţin dur. Şi să nu-mi fie ruşine, să nu fiu furios că scriu lucruri ieftine de felul acesta, ştiind prea bine că toată cartea nu face decât – în orice caz; nu mai ştiu ce să fac…

MILLER (Writers), 17

Asoultă, Durrell, nu dispera încă. Dacă te ţine cureaua, cel mai bun lucru pe care-l ai de făcut e să mergi până la capăt – cu scrisul tău, vreau să spun. Dacă poţi rezista, şi eu cred că poţi, scrie numai ce-ţi place. N-ai nicio altă cale, dacă vrei să devii celebru. În orice caz, ei tot or să se cace pe tine, aşa că, cel puţin, spune tu întâi ce ai de spus. Eu nu recomand obscenitatea cu orice preţ. Fiecare om are felul său propriu de a fi el însuşi şi de a se exprima atât de categoric şi definitiv încât să nu poată fi contestat. Compromisul nu are nicio valoare şi nici nu te poate satisface. O sută de cititori tot o să ai, ordind, şi dacă ei vor avea gust şi discernământ, ce altceva mai poţi pretinde? Chiar dacă apuci pe calea onestităţii absolute, tot greu e. Exprimarea pare să fie atât de simplă, un dar lăsat de la Dumnezeu – şi cu toate astea nu-i deloc. E o luptă de-o viaţă-ntreagă cu tine *inrmm***

DURRELL (Writers), 19

Hudson îmi spunea întotdeauna, foarte sincer: „Ce poate avea să-mi spună Villon? El n-a făcut războiul mondial. Dar despre ce război poate fi vorba, decât despre războiul nostru lăuntric, răcneam eu. Arta nu-i poli

Ţică, adică valori medii. Arta-i oameni. Nu-i lupta exterioară ci luptă lăuntrică. Dragul meu Henry Miller, dacă nu cumva am înţeles complet greşit cărţile tale, sau dacă nu pur şi simplu tu habar n-ai despre ce scrii, eu asta cred, asta vreau să spun…”

DURREL (*Writers*), *24*

Desigur că suprarealiştii mă interesează. Dacă e printre ei un scriitor veritabil, o să răzbească, bănuiesc. Dar cred că ei pun carul înaintea boilor şi greşesc când iau o critică perfect justă şi tăioasă a artei drept o teorie a creaţiei…

MILLER (*Writers*), *36*

…De ce accepţi compromisuri? Ai un mic venit. Poţi să-ţi permiţi să spui ce crezi, fă cum îţi place. Ai să-ţi scuteşti zece ani de sudoare şi chin dac-o faci acum şi nu mai târziu. Desigur, să faci cum îţi place implică un anumit fel de chin, dar e altfel, şi mai suportabil. Altfel te mănâncă şi te lasă uscat. Dacă faci ce-ţi place sau mori sau te întăreşti…

…Începe (să scrii) chiar acum şi scrie din rărunchi. Orice-ai face să fii pe placul editorilor, n-ai să le fii niciodată pe plac Mai bine să-ţi placă ţie… Au fost atâţia oameni de treabă. Care au trebuit să-şi tipărească, la început, cărţile singuri. Walt Whitman şi-a vândut cărţile singur, din uşă-n uşă, dacă vrei să crezi, sau nu.

HEMINGWAY (Writers), 189

— …Un scriitor poate fi comparat cu o fântână. Sunt tot atâtea feluri

De fântâni cât şi scriitori. Ce e important e să aibă apă bună, şi e mai bine să scoţi în mod regulat o anumită cantitate de apă decât s-o seci şi-apoi s-aştepţi să se umple din nou.

ELIOT (Writers), 83

— Mă-ntreb ce-nseamnă o „intenţie”. Vrei să-ţi smulgi ceva de la inimă. Nu ştii prea bine ce-i aceea ce vrei să smulgi, decât după ce-ai scos-o. Dar n-aş putea folosi termenul „intenţie” pentru niciuna din poeziile mele. Şi pentru nicio poezie.

ELIOT (Writers), 84

— Mă refer la ideile dvs., cu privire la raporturile dintre formă şi obiect. Aţi fost în stare să alegeţi o formă înainte de a fi ştiut bine ce aveţi de gând să turnaţi în ea?

— Da, oarecum. Studiezi originalele. Noi, de pildă, studiam poeziile lui Théophile Gautier, şi apoi ne spuneam: am ceva de spus care să se potrivească pentru forma asta? Şi încercam. Forma dădea impuls cuprinsului.

ELIOT (Writers), 90

— N-aveţi impresia că există în operă dvs., chiar şi în poeme, o tendinţă generală de a trece la un public mai larg?

— După părerea mea, aici avem de-a face cu două elemente. Socotesc că una este să scrii piese de teatru (mă refer la *Omor în catedrală* şi la *Reuniune de familie*) şi alta e să scrii *Patru cuartete*. *Cred* că asta a dus la o mai mare simplificare a limbajului şi la un fel de a vorbi care seamănă mai mult cu o conversaţie cu cititorul. *Cuartetele* finale sunt mai simple, după cât văd eu, şi mai uşor de înţeles, decât *Puştiul* şi *Miercurea Păreremilor*. Uneori, lucrul pe care încerc să-l spun, subiectul, poate fi dificil, dar mi se pare că acum îl spun într-un fel mai simplu.

AX doilea element e, după părerea mea, experienţa şi maturizarea. Cred că în poemele de la început nu eram în stare să spun simplu – că aveam mai multe de spus decât ştiam cum să le spun, aveam ceva de spus în cuvinte şi ritm, şi nu puteam stăpâni suficient cuvintele şi ritmul ca să pun în ele ce aveam de pus, într-o formă direct inteligibilă.

Tipul acesta de obscuritate apare când poetul se află încă în stadiul în care învaţă să folosească limbajul. N-are ce face şi trebuie să spună ce are de spus într-o formă mai dificilă. Unica alternativă e să nu-l spună deloc în stadiul acela.

ELIOT (*Writers*), *90*

— Mă întreb dacă aţi putea sfătui un tânăr poet asupra disciplinelor sau atitudinilor pe care ar trebui să le cultive ca să-şi amelioreze capacitatea sa artistică.

— Cred că-i teribil de periculos să dai sfaturi cu caracter general. Cred că cel mai bun lucru pe care-l poţi face pentru un tânăr poet este să-i critici în amănunt un poem oarecare. Discută-l, argumentează-i, dacă e necesar, spune-i părerea ta şi, dacă e cazul de făcut o generalizare, lasă-l s-o facă el singur. Am constatat că fiecare om îşi are felul lui de a lucra şi că fiecare pricepe în felul lui…

ELIOT (*Writers*), *91*

— …Evident, un poet trebuie să-şi caute o modalitate de a-şi câştiga existenţa, alta decât poezia…

— …Sunt convins că dacă aş fi început cariera dispunând de mijloace de trai, dacă n-ar fi trebuit să

muncesc ca să-mi câştig existenţa şi mi-aş fi consacrat tot timpul poeziei, lucrul acesta ar fi avut o influenţă ucigătoare asupra mea…

— …În general, primejdia de a nu avea nimic altceva de făcut te face să scrii prea mult în loc de a te concentra şi a te perfecţiona în cantităţi mai mici. La mine *asta* ar fi fost primejdia.

ELIOT (Writers), 92

— …După o perioadă de evitare a formelor tradiţionale vine o perioadă de curiozitate, de a face din nou experimentări cu formele tradiţionale. Rezultatele pot fi uneori foarte bune… Asta nu-i contrarevoluţie-şi nici numele de regres nu-l merită…

ELIOT (Writers), 93

— …Consideraţi că faptul de a scrie critică v-a ajutat ca poet?

— Într-un fel indirect, m-a ajutat să aştern pe hârtie aprecieri critice despre poeţi care m-au influenţat şi pe care îi admir. Te face mai conştient de influenţa suferită şi o conturează mai bine. La mine a fost un impuls destul de firesc. Cred că cele mai bune eseuri critice ale mele au fost cele despre poeţi care m-au influenţat, ca să zic aşa, cu multă vreme înainte de a mă fi gândit să scriu eseuri critice despre ei. Ele au probabil mai multă valoare decât oricare din observaţiile mele cu un caracter mai general.

RALPH FOX (Writers), 20

…the floos of time, Wkich die foor goodness, who have lived for crime.

Q-124

E clar că scriitorul de azi trebuie să facă o foarte riguroasă distincţie între ceea ce este realmente naţional şi ceea ce nu-i decât naţionalist şi antinaţional.

RALPH FOX (*Writers*), *35*

— S-a recurs la poezia şi la gândirea Heladei şi Romei pentru ca să poată fi înfrântă dogma şi oprimarea progresului din Evul Mediu. Nu era vorba de o gimnastică cerebrală, ci de stăpânirea sufletului omului. Acelaşi lucru este valabil şi pentru marxism şi vremea noastră. El (marxismul) este filosofia progresului omenesc în zilele noastre, singura concepţie despre lume care ne pune în situaţia de a lupta cu succes împotriva dogmelor şi a oprimării progresului, luptă în care sufletul omenesc al lumii moderne mai este încă implicat. Fără marxism nu există cale către miezul adevărului, care este obiectul scriitorului mai presus de orice.

RALPH FOX (*Writers*), *83*

Din *Journalul* Fraţilor Goncourt, *1857*.

— Nimeni n-a spus vreodată că Balzac era un om de

stat şi cu toate acestea a fost, probabil, cel mai mare om de stat al vremilor noastre, unicul care să fi mers până la rădăcina bolii noastre, unicul care, din turnul lui, să fi văzut decăderea Franţei de la 1789 încoace, moravurile dindărătul legilor, realităţile de sub vorbe, anarhia desfrânata a intereselor particulare sub înfăţişarea înşelătoare a ordinii, influenţele personale determinând arbitrarul administrativ, egalitatea în faţa legii spulberată de inegalitatea în faţa judecătorului, într-un cuvânt, minciună în locul programului de la 1789... şi altceva nimic. Şi totuşi, el nu era decât un romancier, care privea lucrurile ca atare.

RALPH FOX (*Writers*), *37*

— Romanul este formă de artă epică a societăţii noastre moderne burgheze; el îşi atinge înflorirea sa desăvârşita în tinereţea acestei societăţi şi în vremea noastră pare să fie prin simpatie în descompunerea societăţii burgheze...

Putem chiar spune că romanul este nu numai creaţia caracteristică a literaturii burgheze, ci şi cea mai mare creaţie a ei. Este o nouă formă de artă...

RALPH FOX (*Writers*), *39* (*11*)

— În realitate mănuşa aruncată de film ar putea constitui, pentru roman, o constrângere la crearea de noi valori, la regăsirea unor însuşiri preţioase lăsate în părăsire şi, înainte de toate, silindu-l să satisfacă nevoia de acţiune.

Poate că nu doar o simplă propensiune spre infracţiuni sau violenţă să facă romanul detectiv atât de căutat. El corespunde unei necesităţi reale de acţiune în literatură, unei necesităţi de dramatism, pe care filmul a alimentat-o şi în faţa căreia romanul modern se opreşte înspăimântat.

RALPH FOX (*Writers*), *51*

Romancierul are realmente o activitate filosofică. Marile romane ale lumii, *Don Quijote*, *Gargantua şi*

Pantagruel, *Robinson Crusoe*, *Roşu şi negru*, *Război şi pace* etc. etc. Sunt mari tocmai pentru că din ele

vorbeşte acest fel de gândire, pentru că ele explică viaţa de o manieră foarte impresionantă, aş spune chiar inspirată. Aceasta este calitatea care, în arta romanului, deosebeşte neghina de grâu. Există, e-adevărat, şi filosofi care au omis a scrie romane, ceea ce este foarte regretabil, dar niciun romancier n-a putut vreodată să întreprindă o generalizare a personajelor sale fără să fie înzestrat cu această calitate care este rezultatul atitudinii sale filosofice în faţa vieţii.

GEORG LÜKÄCS, 252

— …Nu mi se poate reproşa că încerc să persiflez într-un fel oarecare puritatea şi spontaneitatea cu oare artistul percepe lumea.

GEORG LÜKÄCS, 252 Gorki spune:

„Scriitorul nu este o oglindă a lumii ci o mică aşchie; amalgamul social de pe ea s-a spălat şi cum el zace în pulberea străzilor oraşului, micile suprafeţe ale ciobului oare-d el (scriitorul) nu pot oglindi viaţa cea mare a lumii, ci doar frânturi din viaţa străzii, mici frânturi de suflete zdrobite”.

GEORG LUKÁCS, 253

O veritabilă anecdotă scoate la lumină esenţialul, raporturile esenţiale

Şi foarte complicate ale unui om ou lumea sa. Simplă observaţie a unui om, oricât ar fi ea de rafinată sub raportul artistic, nu-i suficientă. Orice anecdotă sileşte pe scriitor să-şi plaseze personajele într-o situaţie pe care e imposibil s-o fi observat el însuşi. Artistul, imaginând astfel de situaţii, trebuia să-şi imagineze şi personajele în continuare, să le poarte mai departe decât îi permite observaţia directă…

ERNST FISCHER, 101

— Artă a devenit problematică, problematică în atmosfera burgheziei capitaliste. În această lume, artistul îşi simte izolarea. El nu-i în mijlocul poporului; între el şi popor s-a căscat şi prăpastia înstrăinării. De altfel, mai există oare, în sistemul capitalist, *poporul că realitate*, şi nu ca o simplă ipoteză romantică?

ERNST FISCHER, 125

— Omul e, prin natura sa, un vrăjitor. Prin activitatea sa el transformă şi vrăjeşte lumea înconjurătoare, sileşte natura să-l slujească… El transformă şi vrăjeşte obiectele materiale în simboluri, nume, idei şi în felul acesta se iniţiază în tainele ei şi câştiga putere asupra ei.

JEAN COCTEAU

(Prefaţă la *Alexandre* de Klaus Mann. P. X)

— Je m'ennuie dès que je ne pas la présence de ce vrai qui ne résulte ni d'une justice, ni d'un code, mais d'un système secret de poids et mesures.

JEAN PAUL SARTRE, Les mots, 136:

— Asta-i în natura verbului: vorbeşti în limba ta proprie, scrii într-o limbă străină.

ERORILE LUI PANAIT ISTRATI (semnalate de Zeitbleu)

MOŞ ANGHEL

…bogătaşi români, grfeci, turci însoţiţi de nevestele lor… (Aş fi vrut să văd şi eu un turc scoţându-şi nevestele la petreceri cu bogătaşi români şi greci sau… chiar turci.)

…părul despletit, negru ca valuri de păcură… (Când Brăila era turcească nu se ştia de păcură în Ţara Românească.)

DOMNIŢA DIN SNAGOV

„Constelaţia Pleiadei., spune trogloditul Ieremia… (dar cum l-or fi spuiâind ţăranii români…)

(Tot textul are un vocabular politic ininteligibil pentru cei puşi să-l folosească, toţi analfabeţi.)

CHI RA CHIRALINA

…Pe masă ardea o lampă cu gaz… (Asta la Istanbul, la 1850).

HAIDUCII

Undeva, la Spilca mi se pare, flăcăii vin la horă cu panglici tricolore la pălărie – înainte de domnia lui Cuza.

Tot pe vremea aceea o fată se sinucide cu gămălii de chibrituri…

Opera de artă este o exagerare. A simplifica este a exagera ceea ce rămâne; nearătând într-o operă decât un

adevăr, poetul exagerează. (Gâde).

Opera creştină: Cruciaţii în 1204 au nimicit la Constantinopole multe opere păgâne de o mare frumuseţe. Sfântul Martin din Tours a dărâmat toate templele şi statuile din Gallia. Sfântul Trofim a distrus statuile amfiteatrului din Arles.

Opere libertine de curte: *La Celestina* de Rojas (sec. XV).

Rtbavderiüe – lupanarele din Franţa medievală sau acele vitralii care o înfăţişau pe Maria Magdalena ridicându-şi poalele fustei ca să plătească în felul acesta plutaşului care o transportă. Omagiul dat lui Lucifer în aceeaşi epocă. El este sărutat în spate (peste locul ştiut se aşază masca unui om, vezi şi în Bosch).

Templierii nu aveau voie să se culce cu femei, ci numai între ei (pentru păstrarea secretului, probabil).

Liturghiile negre: o parodie a liturghiei obişnuite. Vrăjitoarele împărţeau napi negri (*confarreatio*) şi aruncau bucăţi de broaşte pe anafura creştină.

Sămânţa diavolului e rece şi sterilă (poate spune Messerul Princepèlui în momentul suprem al dragostei lor).

Oraşul preia conducerea eoonomiei înlocuind valoarea primară a pământului prin conceptul banilor ca formă abstractă a bunurilor (Spengler). (Vezi şi Simmel: *Filosofia banului*.)

O, gurilor, omul e în căutarea unui nou limbaj despre care grămăticul nici unei limbi nu va mai avea nimic de spus. (Apollinaire-CaZiorammes).

Jurnal de la Poiană

Ploile. E greu până încep, vara ţin puţin, sunt violente şi torenţiale, multă cantitate aruncată cu trăsnete şi fulgere ca într-o mare catastrofă; dar încep ploile mocăneşti, cele ce aduc cu ploile de noiembrie, nesfârşite, pline de umezeală, de aburi şi de ceva iremediabil trist. Pe drumul din spate trec femei îmbrăcate în negru, văduvele care-şi aduc aminte de morţi când nu mai pot ieşi din casă să mai trăncănească şi le apucă remuşcările şi din cimitir

se înalţă câte un fum albastru de luminări şi mirosul de tămâie se târăşte spre noi

Aducându-ne aminte să dăm pomană şi să fim buni. Am stat în copilărie lângă un cimitir. Cineva spunea că de aia am suflet atât de încrâncenat, că am stat lângă un cimitir, dar cimitirele nu te fac rău, dimpotrivă, îţi dau o pace şi o iertare, o înţelegere faţă de semeni pe care nu o ai în altă parte. Cimitirele sunt sedative…

Instrumente: *lyra* (ghitara cu 7 coarde), *autos* (un fel de oboi) *syrinx* (un fel de flaut al lui Pan, n-ai de fapt) (pentru *Janus*).

Cuvintele: paspidu (passe pledul), ca dans de epocă; mazurca şi valsul; favale; adiata (testamentul); foglieta (pentru gazetă); nuntă cu ighemonicon (cu mare fast); vite chirnave (mai dosădite); pielicele de iepure; a trimite mai întu o leteră (scrisoare); arsana (debarcader); capama (pul cu stafide); pisicile se cotârşau; a umbla craina; a pierde mult la ghiordun (stos); avea o mină plină de adamanturi (diamante); agur galbin (viţă sălbatică); îi arătă steaua Aldebaran; diplomele şi peceţile; satul Sperleşti; prisaca de la Blăpeşti, sau satul Perişor; Chiseletul (luat cu 52 de aspri, de argint) – erau două sate; mahalaua Golescului; olumuri de vite; o ceată de darabani; trâmbiţaşi; cobzari, odobaşi, surle, trâmbiţe, muzicanţi (ca cortegiu); rândaşi de grajd, călăreţi cu harapnice, cu ţesăle; paicii stropesc cu apă mirositoare obrazul celor ce dau bacşiş; pristavi (strigători ai agiei); muieri podărese, curve şi cârciumărese. Urări de Paşti: *Christos anesti*; *Alitos anesti*; nasturi cu rubine, ceasuri englezeşti; Bună seara, dragă-mi eşti; Amza cel cuprins de minte; scatulcă de odoare; juvaiere, pungi de galbini; încondeierea sprâncenelor, stropirea cu mirodenii, rochie de borangic subţire, cu turban pe cap sau căciuliţa de zibelină. Vorbe: mică, mică, dar cu sărutul dulce; alice de vrăbii şi alice de iepuri; inel cu turcoază; cortegiul începe cu un cal abraş în frunte (cal norocos).

Ca stil: Burgundia plină de putere ca şi vinul ei, *la colérique Picardie*; Flandra cea mâncăcioasa şi bogată.

(Huizfaiga).

Trufia este un păcat simbolic şi unul teologic; rădăcinile ei sunt înfipte adânc în orice concepţie despre viaţă şi despre lume. *Superbia* a fost obârşia tuturor relelor; trufia lui Lucifer a fost începutul şi origina a toată pierzania. Aşa a văzut lucrurile Augustin, aşa au rămas şi mai târziu: trufia este izvorul tuturor păcatelor care cresc din ea ca dintr-o rădăcină şi tulpină (acelaşi).

O, saeculum, o litterae! *Juvăţ vivere*! (O, secol, o litere, e o plăcere să trăieşti!) (Ulrich von Hutten).

…*Merencolie* – pentru melancolie. (Deechairaps).

Un sulp de putere. (Iorga despre Mihai Viteazul).

Aristotel: Niciuna din virtuţile etice nu ne este dată de la natură, prin urmare virtutea se iveşte şi creşte în primul rând prin învăţătură

Şi de aceea are nevoie de experienţă şi timp.

Dante: Şi pentru că deprinderea unei virtuţi, atât morale, cât şi intelectuale, nu se poate căpăta dintr-odată, trebuie dobândita prin stăruinţă. (Jocuri răutăcioase – *Istoria plagiatului*).

Simbolul apostolic este documentul oficial al Bisericii. El e primul catehism al creştinismului şi prin aceasta primul manual de doctrină. *Comentatorii din Apus*: Ruffin, Ambrozie, Niceta de Remesiana, Fericitul Augustin, Petre Hristologul. În Orient: Sfântul Chirii al Ierusalimului. Cuprinsul *simbolului apostolic*: afirmaţii privitoare la Sfânta Treime şi hristologie, apoi idei despre biserică, iertarea păcatelor, învierea trupului şi viaţa veşnică. Sunt prezente cele trei persoane ale Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh (pentru discuţiile de la *Academia grecească*).

Din *Cronicarii greci* care au scris despre români în epoca fanariotă:

— Din *Catalogul istoric al oamenilor însemnaţi din secolul XVIII, asupra persoanelor* şi *cuvintelor streine ce se întâmpla în această scriere*:

— Chesarie Daponte, mirean şi mare secretar al lui Ioan Neculai Mavrocordat; i s-a dat titlul de mare Eclesiarh, onorific.

— Chirii Criticos (om erudit, poate pentru marele om care cânta la violoncel).

— Constantin Daponte, născut în insula Scopeio.

Nume: Mitrofan Ipsilant Comnen; Gordie, doctor în medicină; Anastasie Catifor; Părtenie Morait, Agapie Mesolonghi; Gherasim Cuşcunghachi; Rafaii Artinianul; Paisie Cavsaocalivia; Ioan Patusa; Macarie Ptmaniul; Neofet Diaconul; Marcu Cipriu, Gheorghe Crisogon; Gheorghie Saistianul etc.

Oraşele sunt maşini de locuit. (Le Corbousier).

Poezia există numai datorită unei continue recreări a limbajului, echivalând cu' o spargere a tiparului limbii, a regulilor gramaticale şi a ordinii retorice. (Aragón).

Diafonia e începutul polifoniei (În Anglia), *faux-bourdon*. Englezii compun la *virginal* (un fel de clavecin).

Jurnal de la Poiană

Odată mă întorceam cu Belphégor de la Poiană. În maşină mi-a venit ideea unei Fundaţii, acolo. Prea e peisajul superb, prea ar dori unii să vină în vizită şi de ce n-am promova ideea, atât de streină acestei epoci, a unei aristocraţii spirituale, acum, mai ales când e atâta confuzie în spirit. De ce nu ar veni la această fundaţie (cu peste 15.000 de volume) să studieze oameni din toate domeniile artei (tineri, afirmaţi, serioşi) şi chiar oameni de ştiinţă pentru a citi aici şi a se odihni? Ideea mi se pare bună şi-mi aparţine în întregime. Soţia e împotrivă din motive lesne de ghicit, pretextând golănirea excesivă a tineretului (lucru perfect adevărat) dar tocmai de aceea stimulator pentru ideea de fundaţie J În definitiv e în tradiţia românească să ctitoreşti: biserici nu putem face, şi ateu cum sunt, asta ar mai lipsi, dar o Fundaţie? E ideea lui Iorga cu *Vălenii de Munte*, a lui Goga cu *ducea* lui şi a altora care nu au putut-o realiza. Banii risipiţi de mine puteau să facă până acum destule, dar zac în tejghele, ştiu eu unde. În definitiv mă urmăreşte ideea din *Sfântul* a lui Paul Noral care eram eu cel de la 20 de ani, generos, nu ros de cinism şi de atâtea idei de a plăti ce mi s-a făcut. Nu învingi decât iertând, iată ce mă învaţă vârsta. Sigur că nu

visez să-i văd intrând în această casă pe poeţii beţivi care ar schimba numai *Katanga* cu Poiana Ţapului. Nu, trebuie să fac un regulament care să-mi garanteze că vor veni aici numai studioşii, numai cei ce ar lăsa să se întrevadă geniul lor viitor, deşi lucrul e greu de stabilit. Dar metode există. Cum ar arăta deci această *Fundaţie*? Un parter mare, cu geamuri glisante, care s-ar deschide spre o terasă uriaşă cu faţa la munte, loc de scenă, de concerte şi conferinţe în aer liber. Iarna, geamurile ar permite să se vadă numai decorul din spate. Locuri: 10 – 15, în nişte mici încăperi, ou ceva călugăresc în ele, sus, la singurul etaj al clădirii, cu duşuri şi mici cuvete. Într-o aripă, un mic restaurant de patru sau cinci mese a patru persoane şi o mică bucătărie. Atâta… În jur, un parc care se conturează încă de pe acum, alei şi pietriş, iarbă şi brazi, statuile lui Apostu, dacă nu vor mai veni şi altele, şi liniştea de

Aici. Un loc anahoret, bun mai ales iarna când zăpada va opri orice atentat la sihăstrie. Loc pentru curioşi în litere…

Pentru *Armă*, *haiducul*: minele de aur de lângă Târgovişte, ascunse de ochii turcilor. Aurul din nisipurile Argeşului care erau cernute de şătrarii ţigani. Se vindea dramul cu doi galbini, o livră culeasă din nisip era dată

marelui armaş. Domnul mai arenda salinele pentru 20.000 de galbini pe an.

Daruri: În postul Paştelui se trimiteau la feţele subţiri melci. Se mai trimiteau berbeci vii, aduşi de slugi pe umeri, doi miei sau doi iezi, curcani şi gâşte ca plocon. Două balerci cu vin, cozonaci, lapte, pelin, piei de lup, un covor pe care beau toţi, aşezaţi. Podoabe ale caselor: colţi de mistreţ, blăni de sălbătăciunt, urşi mai ales. Lemne la schele de vânzare (cherestea), pielicele de capră şi niscai postavuri. Se trimit ca dar robi ţigani: 500 – 600 bucata.

Unul văzut beat pe la Kera Duduca, călare pe sacaua cu apă de Filaret…

Călătorii poloni în Moldova şi Ţara Românească:

O călătorie a lui Erasm Otwunowski la 1557 (cea mai veche descriere polonă a Moldovei). Erasm Otwunowski însoţea solia lui Andrei Bzicki, castelan de Chelm, trimis de regele Sigismund în Turcia. Autorul acestui memorial de călătorie e cunoscut şi pentru traducerea în limba polonă a poemelor poetului persan Saadi. Manuscrisul se numeşte *Podrôże i poselstwa polskie de Turcyi* (Călătorii şi solii polone în Turcia).

Deci: cum a sosit la Domn în Moldova i se trimite un bou. A doua zi i se cere să restituie pielea. Stă în tabără lângă un oraş. Erau în jur multe care armeneşti aşteptând. În ziua Sfintei Maria Magdalena a ieşit din Iaşi în satul Thetra unde nu de mult a fost ucis Ştefan, fiul lui Rareş. La 30 sept. se ajunge la Obluciţa orăşel turcesc la Dunăre unde este văd şi vamă care se ia aici numai pentru căi şi mărfuri. Se trece Dunărea în calce.

Din cele trei solii ale lui Lavrin PlaseczynsH (1601 – 1603) (manuscris găsit de istoricul polon Pulaski în Biblioteca imperială din St. Petersburg).

— Solul este primit la Iaşi în 27 iunie 1601 de Ieremia Movilă care-l invită la un banchet, ca de obicei (e o dovadă de consideraţie). Se aduce solului un cal împodobit pe care merge la curte însoţit de mulţi curteni şi capugii.

Samuel Twardowski (1622) e unul dintre cei mai cunoscuţi poeţi poloni ai secolului al XVII-lea. Născut pe la

1600, are o activitate bogată de scriitor şi militar. E însoţit în 1622 de ducele Cristofor de Zbarez, comis al Coroanei, în solia lui la Constantinopole unde fusese trimis de regele Poloniei pentru a încheia pace cu turcii în urma războiului din jurul Hotinului. Twardowski a descris această solie în versuri retorice în *Prea măreaţa solie a prea strălucitului duce Cristofor de Zbarez, trimis de Sigismund III, regele Poloniei şi Suediei, către prea puternicul sultan, împăratul turcesc Mustaţa* (ed. Cracovia 1639, ed. Wilna 1706).

— Solul îl întâlneşte pe Batista (Veveli) şi pe un spion al lui Cantemir purtând în semn de prietenie o ramură de mure. Era un obicei la turci să aducă flori sau ramuri de copac. Dis-de-dimineaţă, Domnul face cunoscut solului că-l aşteaptă la dânsul şi-i trimite în dar o sabie aurită şi o bucată de brocart. În talere de argint se iau gustări reci, din abundenţă, precum şi mâncăruri calde, destul de proaste la gust. Afară de *abuchte* şi *bastram* (pastrama), totul e afumat la soare; cele dintâi, din carne de vacă, pastrama, din berbec. Se bea vin de Tokai. Se află despre uciderea lui Cantemir-bei, căpetenia Tătarilor din Bugeag, ucis din ordinul Sultanului pentru că încercase o politică independentă. Tot acolo lise aduce cu mare pompă la Serai 10 cămile mari. Afară de daruri mai primesc merinde alese: boi, peşti de Dunăre, între care doi crapi şi 5 ştiuci. Primesc, de asemenea, brocarturi de Diarbekir. Straja împărătească a azapilor, pedestru, uşor înarmaţi trag cu tunul şi după aceea cadiul din Giurgiu îi primeşte.

Din solia lui G. Krasiński descrisă de un anonim la 1636. (Din călătoriile lui Oświęcim, Lemberg 1875). Călătorul a trecut pe la noi în 1640. Oraşul nu era întărit decât cu un şanţ spre partea câmpiei, iar din partea râului are un mal săpat. Curtea e întărită căci are un zid împrejur, cu cinci turnuri zidite şi în partea câmpiei este o stâncă de apărare. Oraşul e Hotin şi se vede că a fost odinioară frumos, dar la data aceea era distrus din temelii din pricina multor războaie şi tabere turceşti. Pare mai mult un sat mizerabil. Cetatea însă e zidită pe o stâncă înaltă, chiar pe malul Nistrului. Se poate intra pe un singur

pod care duce la o poartă. Călăraşii sunt slujitorii care au datoria să vie la oastea Domnului în caz de război. Astăzi, aceştia nu mai sunt decât ţărani proşti. La Iaşi, călătorul stă la liturghie, la slujbă şi observă că cetatea nu e întărită. Are peste 7.000 de case, e foarte întinsă pentru vremea aceea. Cele mai multe case sunt acoperite cu stuf şi arată destul de rău, în afara unor curţi boiereşti. Castelul e refăcut şi întărit. Există şi biserica Sf. Nioolae din piatră cioplită. Există şi o biserică catolică din lemn, aflată în grija misionarilor franciscani pe un deal în afara oraşului, în loc bun. Locuitorii sunt turci, greci, armeni, poloni, negustori care aduc marfa aici. Femeile sunt deosebit de frumoase. Moldova i se pare mănoasă şi bogată. Pe dealuri se văd multe semne ale războaielor: movilele morţilor. Călătorul ajunge şi la Vaslui care e şi el ruinat. Ruinele reşedinţei domneşti se mai văd, se mai distinge o baie şi un monument, o biserică pe cale de a se ruina. Mai sunt biserici de lemn. Se aminteşte victoria unui cneaz polon care, cu 900 de oameni adăpostiţi în case încălzite, au bătut câteva mii de turci degeraţi. Bârladul e pustiu, o luncă, un râu; Bârlad. Se ajunge la graniţa cu Ţara Românească care este o baltă lângă Focşani, peste baltă un pod de piatră. La Buzău se văd două mănăstiri de zid, frumoase, o biserică, şi ea de zid; Silistra e mai veselă, nu are întăriturі, are castel de zid, case de lemn şi cărămidă. Rare sunt casele pe care să se fi aşezat berzele (ceea ce dovedeşte instabilitatea locului). Sunt 7 mecete sau moschei. Turcul

Mustafa care-i cere audienţă e ininteligibil din cauză că luase drogul *mastoc* pentru că se pregătea de luptă. Vameşii le face darul lor: o ştiucă mare, proaspătă.

Raportul tâlmaciului Ramaszidewicz (1639 – 1640).

E. Era armean din Lemberg care cunoştea limbile orientale. Iată ce relatează. Împăratul spune caimacamului: tu m-ai asigurat că Domnul muntenesc va la & a de bunăvoie scaunul său celui moldovean şi că acesta se va aşeza în capitala munteană fără război şi vărsare de sânge, iar acum tu ai dat *gmiry* (act de învoire) acestui

ghiaur să ridice război împotriva muntenilor şi o mulţime de supuşi ai mei săraci au pierit. Oare eşti tu al doilea împărat de-ţi permiţi aşa de multe? Şi îndată a poruncit să-l sugrume. Am văzut însumi cadavrul caimacamului cu un şiret de gât (pricina: luase taleri şi de la unul şi de la altul).

Jurnalul solului: Vaslui, oraş vechi, se zăresc ruinile zidurilor şi odăilor ridicate de Ştefan Voievod pe malul Bârladului. Aici au fost întâmpinaţi de două roate de cazaci care Ü duc pe călători până la Râmnic. După plecarea din Gherghiţa era un ger atât de mare încât servitorii au adunat păsări îngheţate din pădurile de la o jumătate de milă din faţa Bucurescilor. Sunt întâmpinaţi de 7 steaguri de cavalerie şi opt steaguri de pedestraşi. Se trece apoi peste un braţ al Dunării unde straja munteană dă cu tunurile. Se înserează în ziua Sfinţilor Petru şi Pavel mâncându-se crapi mari. Brăila arată un castel zidit cu mare ştiinţă. La plecarea din Iaşi se face popas în satul Cârniceni pe o movilă. Aici a pierdut o luptă Ştefan Potocki. Acum câinii şi porcii au dezgropat în mare parte capetele şi oasele k>r (tulburătoare însemnare). Sunt aşteptaţi la Constantinopol de Amurat cel Crud, învingătorul Persiei şi al Oardei Tătare în Ucraina Solul e aşteptat cu nerăbdare cu prilejul izbândei de la Babylon. Solii iau exemplul lui Ozga, staroste de Trembowla, sol mare. Despre Hotin, călătorul spune că era un sat mizerabil. Caii au rămas noaptea sub cerul liber. Mâncare din belşug: peşte, pâine, mied, bere. Cât despre Iaşi, vorba aceea: furtună mare, ploaie mică! Sărăcie şi case acoperite cu stuf. Se face o vizită în bazar şi la biserica Sf. Vasile. Există aici obiceiul ca fiecare domn să ridice o biserică ce-i poartă hramul. Cimitirul e înconjurat de zid şi are o poartă cu ţiglă deasupra, plus un ceasornic şi câteva clopote. Ca să ajungi în clopotniţă trebuie să ura 280 de trepte în spirală. Bise «rica e de piatră, cu vine şi figuri greceşti, vopsite în diferite culori, în aur şi se vede chipul familiei domnitoare: Domnul, soaţa şi două fiice. Vinul bun, miedul şi berea, la fel, dar a doua zi se merge pe nişte catâri. Gerul e aspru, a prins cu mâna lui două păseri îngheţate: o

mierlă şi o dropie. La 1 iulie suntem la Galaţi. Solul se duce la biserica oatoiică, după-masă pică un panglicar în tabără şi arată diferite boscării: ţine pe nas un baston înalt aşezând pe dânsul un vas rotund cu apă şi dansează astfel. Pe urmă îşi aşază un lemn mare pe cap şi luând o piatră între dinţi zvârle lemnul ou ajutorul pietrei. La cinci mile înainte de Iaşi iese vistiernicul cu zece oameni înainte. Sunt conduşi într-o sală mare: *olivanul* (divanul) plin de curteni. Alături e o cameră mai mică unde stau pe o parte turcii, pe o alta dregătorii ţării. În a treia odaie stă Domnul pe tron şi în faţa lui câţiva senatori. Domnul se ridică în picioare, dar nu vine către sol, acesta se opreşte în mijlocul sălii. Atunci domnul coboară şi îi dă mâna. Audienţa are loc, o parte în picioare, pe urmă se pune pălăria pe cap iar domnul cuca şi se stă pe tron şi pe un scaun. Măreţia Domnului era ceva de văzut, zice solul. Haina în care e îmbrăcat nu poate fi văzută nici măcar la Sultanul turcesc, aşa e de măreaţă. Materia era din altembas pe care erau brodate flori înalte de un deget, avea două perechi de nasturi (paftale) de diamante de o valoare foarte mare. Haina era căptuşită cu zibelină.

Solia lui Ieronim Radziejowski (1667).

Autorul e o figură proeminentă a secolului al XVII-lea în Polonia. Bogat şi puternic, se credea egalul regelui. În conflict cu Ioan Cazimir, îl îndeamnă pe regele Suediei să ia coroana Poloniei. Card Gustav cucereşte aproape toată Polonia cu ajutorul lui. Deci, vornicul, însoţit de sol, s-a însărcinat cu procurarea proviantului în Ţara Moldovei. Se ajunge la Brăila unde un oadiu îi primeşte. Se semnalează un mecet. La Ştefăneşti au trecut Prutul Oraşul e mare, are biserică de zid cu acoperişul ars, un iezer lângă oraş, a fost şi o moară de zid. Aici locuiesc călăraşi, dar nu se pot număra mai mult de o sută de gospodării. Ienicer aga a trimis în schimbul darurilor o batistă. Domnul Ducă, actualul domn al Ţării Româneşti, îi însoţeşte pe o câmpie plină de corturi, aflată lângă o mănăstire. Se intră în castel, e în

Tâmpinat de boieri şi însuşi domnul stă la scară. Se intră în două odăi boltite şi cu stâlpi, zidurile erau vechi, înăuntru se aflau mese, ferestrele mici, cu gratii, interiorul pare întunecos. Într-o odaie e întins un covor simplu şi apoi printr-o galerie se desface o terasă şi o ieşire spre o grădină între ziduri, odinioară cultivată italieneşte, astăzi neîngrijită. Se trece printr-un gang mic într-o odaie boltită, cu zidurile acoperite cu pătrate mari albastre, modelate în forma teracotei olandeze. Lângă o fereastră, pe un covor, pe o masă joasă, dulceţuri mai mult zaharisite, *mied*, patru oale cu rachiu şi patru ulcele goale. Domnul, aşezat turceşte îl primeşte. I se dă solului un pahar din care gustă domnul, gustă şi solul şi-l înapoiază domnului. Se intră în altă odaie la audienţă. Se dă scrisoarea regelui. Se face schimb de informaţii politice. Persanul Bonek care stătuse mult la Iaşi au înd de venirea soiului polon plecase la seraschier, spunând că are în el un foc lăuntric pe care trebuie să-l stingă. De altfel, spune domnul, sunt mulţi jidovi, greci care informează Poarta de cele ce se petrec în

Podolia şi Ucraina şi chiar în taberele de acolo. Pe urmă se trece la descrierea celor văzute. La curte se mai găsesc şi două tunuri litvane de patru funţuri. Castelul domnesc este o reşedinţă bătrânească cu multe ornamente şi lux, dar fără ordine, un adevărat haos, cu multe clădiri fără proporţii. La mijloc se află o grădină mică şi două rânduri de scări, foarte incomode şi uzate, iar la capul lor de sus se află un portic, pe stâlpi de piatră cioplită. E descris oraşul care aduce cu alte descrieri. Suceava stă pe un deal foarte înalt. Bisericile sunt pietate al fresco. Cetatea e întărită bine de poloni, are şanţuri. Baia, aflată între podgorii mari, are o biserică catolică pustie.

Relaţia lui Gosciecki: Stanisław Chemetowski, voievodul Mazoviei, e trimis la Constantinopol pentru recunoaşterea lui August ca rege. Iată ce spune: Noi am ocupat cu armele Moldova şi de n-ar fi fost îmblânzit Sultanul era chiar s-o facem provincie a Porţii. Solul e primit la un conac lângă Hotin, întâmpinat de un polcovnic şi câteva sute de *vlani lipcani*. Solul e apoi însoţit de câteva escadroane de *raiteri* şi *aragóni*, cu muzici, steaguri de oaste uşoară şi regimentarul cu toţi ofiţerii. La Galaţi se vede biserica ruinată numită *Ierusalimul*. Domnul Mavrocordat hotărăşte să fie acolo îngropat, spunând că în acest chip s-au îndeplinit cererile firmanului; şi cazacii au îngropat pe comandantul lor aici. Însuşi domnul a condus convoiul şi a răpit cu îndrăzneală tot ce era mai de preţ, conducătorul fiind Mazepa. 26 august, zi destinată primirii solemne a solului suedez Grotus. Înainte de asta se pedepseşte hospodarul mult amânat Brâncoveanu, cu toată familia lui. Este descrisă intriga prin care e prins domnul care se pare că cocheta şi cu nemţii, şi cu cazacii, *prins ca într-o reţea*, cum spune solul în *Jurnalul* său. E adus cu toată familia, căznit să spună unde stau averile lui şi pe urmă scos lângă serai în faţa Galatei. La o margine este o galerie unde stă Sultanul care asistă la execuţie. Sultanul Ahmet e înconjurat de ieniceri care încercuie piaţa. O mare mulţime asistă de asemenea. Scena e zguduitoare. Apare familia Brâncoveanului *în lacrimi*, cum spune solul,

în plină privire a ceZor care *asistă la acest teatru de moarte*. Primul este ucis ginerele domnului. Apoi doi fii ai lui Brâncoveanu. Al treilea, cel mai mic, cere să fie iertat dacă va trece la credinţa turcească. Domnul este întrebat dacă i se dă voie. Brâncoveanu zice nu şi copilul e ucis. Pe urmă cade şi capul domnului în sânge. Se pare că spectacolul e organizat pentru Grotus, solul.

Jurnalul lui Füip Orlik (*1722*):

— La un popas se schimbă patru galbini roşii în monedă turcească măruntă la Snyatin, ca să ia merinde. Râul se trece cu luntri pe care se aşază carele, caii trec înot. Masa se ia într-un loc la părinţi călugări. Un sat ţine de un spahiu care-i cinsteşte cu cafea. Se angajează o pereche de căi de cărăuşie de la un *subaş turcit* din Moldova. Au trimis pe Carol la *chekaia* paşei şi au venit doi *ofiţeri lipcani*, un *rotmxstru* şi un *porucic*. Rezidentul trimite un berbec şi vin. Chehaia are suită mare, muzică, lipcani şi spahii şi o oaste de 4.000 de oameni. Rezidentul mai trimite capere, mătsline şi ridichi noi. În ziua sfintei Muceniţe Irina se ascultă liturghia *ex voto* pentru răposata miamă Irina. Se trimite o scrisoare cifrată Domnului Ţării Româneşti. Husein îi dă de ştire că defterdarul din porunca paşei mărise tainul la 11 lei şi 5 akţi pe săptămână.

Alex, *Amiras*, *scriitor grec*, *originar din Andros*, dragoman al lui Carol al XII-lea la Bender, sub Mihai Racoviţă, ocupă în Moldova funcţiile de căminar, mare sluger, postelnic. E autorul unei scrieri *Istoria autentică a lui Carol XII*, *regele Suediei în vremea petrecerii lui în Turcia*, Originalul grec s-a pierdut. Autorul e traducătorul din greceşte al unei compilaţii de cronici moldovene.

Citate. La Galaţi ne-au primit frumos. Mi-au adus o ştiucă şi un crap mare. Seara la biserica Sf. Gheorghe unde e mormântul lui Mazepa, se plăteşte o slujbă pentru el, pentru că a fost un mare bărbat. La vărsarea Siretului în Dunăre exista *Valul lui Traian*, o clădire din care localnicii au luat piatra şi au ridicat zece biserici.

Solia lui Iosif Podoshi (1759). Pe malul turcesc al Nistrului de la Hotin, era o *zăpadă de oameni*. Turcii îi

conduc pe plute şi strigă Işala!

Işala! Adică Dumnezeu să dea bine! Pompa turcească: cavalcada porneşte ca la intrarea în Oameniţa. După curte, toţi ofiţerii, vreo 40, cu prietenii care-i însoţeau pe soli la Hotin, apoi solul însuşi, secretarul soliei, la dreapta *capigi pasa*, călăuza între 6 paji, ţinând scările şeii, apoi 6 haiduci, 14 muzicanţi îmbrăcaţi turceşte ca ciohodari şi doi alergători, toţi mergând câte doi. Pe margini, şiruri de ieniceri, fără arme. În ariergardă, Galezowski comandând husarii, apoi caii de paradă cu şeile acoperite şi cu draperii, în sfârşit, trăsurile şi carele. În oraş cânta muzica turcească din trâmbiţe* tobe acoperite cu stofă roşie şi *tu>lumbase*, toate grămadă cu mare zgomot, foarte neplăcut. Se intră în sfârşit în palatul Hotinului. După ce se trece prin locuri frumoase la malul Nistrului se urcă la locul numit *Woiewoda* unde locuieşte paznicul portului, mai bine zis *Vameşul*. Turcii dau o cafea. Solul nu primeşte, fudul cum e, cafeaua vameşului, nefiind de gradul său. Se trag 44 de lovituri de tun în aer, caii sar frumos, turcii privesc încântaţi. În odaie la pasa se face un întreg ceremonial. Pasă se ridică, turcii dau triluri neplăcute apoi se aşază pe perne făcându-şi complimente cu solul prin ulmacă. Lângă paşă, *capigi pasa*. Apoi vine *paşchergivX*, funcţionarul cu şervetele. Sunt albe, cu margini brodate cu aur şi argint, cu mătase. Se aşază şervetele pe genunchi, cafegiul aduce cafeaua, vine buchargiul cu o cană de argint, plină cu apă parfumată, le toarnă pe mâini, le dă prosop să se şteargă. Vine altul cu o cădelniţă, ne tămâiază cu fum parfumat. Se aduce liquer de struguri pe care-l beau dintr-o înghiţitură ca pe rachiu. Se întorc la locuinţă cu sunete de tun. Se dă bacşiş scutierilor turci. După prad. Paşa' din Hotin le trimite în dar un cal de culoare murdară, mediocru ca talie, şi slab, învăţat rău şi cam bătrân. Acest *capigi pasa* ducea într-o caretă cu el o fată de 18 ani, roabă de neam cerchez, plătită cu o mie de lei, adică 4.000 de tynfi şi o ducea la Stambul, deşi el era un bunic de 90 de ani. Urmau 8 steaguri de oşteni, trâmbiţe şi tobe. Careta domnească

avea ferestre de cristal, era trasă de 6 cai şi dată cu lac pe afară şi aurită. Vizitiii, îmbrăcaţi în diferite culori, erau ţigani. Cu mare hălăi sunt duşi la palatul principelui Cantacuzino, marele vistiernic al Moldovei. Ne temeam toţi de ciumă care bântuia în Iaşi deşi eram veseli. Strada era pustie, oamenii fuseseră trimişi la câmp ca să nu-i molipsească pe călători.

Primirea solului: Se ascultă mai întâi liturghia în biserica catolică franciscană şi iezuită. Se dau caii trimişi de regele polon; sunt înşeuaţi cu şei bogate. Solul încalecă pe un cal alb devenit mai cenuşiu cu anii, totuşi frumos, care merge în pas încet, cum se cuvine soliei Şaua era împodobită cu o stofă din materie grena, cusută cu aur, argint şi mătase. Se intră în Iaşi tot cu hălăi. Mulţimea e alungată, ies trâmbiţaşii domneşti care sunt ţigani şi cânta ia noi când se cheamă pocăinţa din turnurile bisericilor. Descălecând, soiul e luat în primire de mareşal (doi) şi hatman. După ce se străbate o sală, Domnul e în faţă şi spune: *Bene et prospere veniat*, *üustrissimus legatus*; li se aduc două scaune cu catifea roşie deasupra şi galoane de argint şi cu cuie de argint, toate înflorate în formă de *tynf* (monedă). Domnul Ioan Teodor e mijlociu, gras, 60 de ani, frumos, plăcut, inspirând autoritate. Vorbeşte latineşte. A fost 28 de ani *terziman*, adică tâlmaci de curte al împăraţilor de la Stambul. A lucrat la afacerile cele mai secrete aşa că are experienţă deplomaticeasc̆ă. I se dă solului dulceaţă şi cafea, apă parfumată. Fum de parfumuri în jur. Se dau darurile; cai cu şaua cu sabie şi buzdugan, o pavăză de argint, înclinată spre stânga, scările aveau la mijloc cifrul domnesc aurit şi în relief. Făgăduielile domnului nu sunt sincere, scrie solul, porneau din vechea *greacă fides*. Se pleacă. La conacul Măcăreşti, prin curte, umblă păuni şi chiar* cocori. Văd un fel de *tumul* înalt în oare se bănuie că stau îngropaţi morţii unei bătălii sau e un monument ridicat de un vizir. La trecerea Prutului se zăresc oameni luaţi în robie (iassyr). Sunt duşi ca vitele şi mulţi se îneacă sub ochii solului. Copiii sunt vârâţi în saci şi urcaţi în şeile cailor. Caii trec prin apă şi copiii mor

sufocaţi în felul acesta. Erau robi ai tătarilor. Corăbiile cu care se trecea apa erau *smaga* (corăbii uşoare) cu camere, uşi şi ferestre. Pe Prut sunt mori plutitoare. Oamenii de pe mal au locuinţe de trestie. Trecuse ciuma pe acolo, erau 200 de morţi. Trece şi pasa de Azov cu două tuluri. Se iscă furtuna pe Dunăre. Turcii merg cu corăbiile numite ghimii, strâmte şi înalte, adânci de 25 de coţi, bine organizate în interior, unele cu un catarg, altele cu trei. Aduc grâu de la oraşele de pe malul Dunării. Din Stambul aduc mai ales *băcălia* sau *coloniale*. Turcii umblă cu haine că marinarii olandezi şi englezi (de culori asemănătoare, croite la fel. Se trece Dunărea cu un bac. Pe el intră trei care şi 37 de cai. *Ghimile* turceşti cu pânze trec în susul Dunării. De la Macin apar bivolii şi măgarii. Călăuza ia de la sol ca bacşiş un ac cu briliante.

Solia lui Torna Alexandrovici (1766). Misiunea lui e să dea o ştire comandantului Oameniţel, un fel de paşaport e adus, iar de la pasa se ia un *buirutli*, adică *firman* sau *poruncă* dată în numele Porţii, fără de care orice călător e bănuit. După trecerea graniţei e întâmpinat de Meimandar sau călăuza moldovenească, trimis al domnului moldovean. La Bucureşti se găseşte o şcoală destul de bună unde se învaţă latină şi greacă. Veniturile domnului Moldovei, din impozite, zeduială, haraci, se ridică la un milion şi jumătate de piaştri, sumă însemnată, cam 6 milioane zloţi polonezi din care trebuie să plătească anual vistieriei împărăteşti o mie de pungi sau 2 milioane de zloţi polonezi, fiind silit să suporte toate cheltuielile impuse de sultan. Expedierea paşalelor: se trimit sultanului tainuri şi daruri înalte. Funcţionarii care strâng veniturile jecmănesc pe locuitori. În port, sunt mărfurile valahe care aşteaptă să fie trimise pe Marea Neagră. Vin, mied, fructe uscate, lină, piei, sare. Pe uscat sunt duse la Stambul vitele şi caii. Sunt şi armeni care fac comerţul cu Polonia. Pe mare e bine să mergi în aprilie şi în septembrie. Dacă vântul e bun ajungi de aici (de la Galaţi) la Stambul în trei zile. Nume: Rumelia sau Rumânia. Satul *Celebi-kioi* e aşezat pe lacul cel mare *Kara-su*, adică *apa neagră*, oare comunică cu Dunărea şi cu

Marea Neagră. De la *Celeblkioi* prin satul *Kubadia* am sosit la Kalfa-kioi după 9 ceasuri de drum. Treci un dig sau un pod de piatră. Un ciorbagiu împrăştie mulţimea curioasă. De la Bender sosesc la Tudory, sat pe Nistru, la *leman* (liman). Cetatea Akerman îl întâmpina prin şeful muzelldmul (şeful vămii) care e şef politic al locului. Se face o apreciere că kila de Stambul are 22 ocale sau 66 de funţi de Varşovia.

Călătoria lui *Stanisław Malacowski* (1791).

Acesta apucă înmormântarea lui Potemkin, intră în casa lui şi îl vede pe un catafalc înalt, alături: coiful şi spada, decoraţiile, un alt coif de aur. Potemkin, povesteşte o nepoată a răposatului, voia să ridice pe cazaci, să se unească cu oastea polonă şi să se proclame regele Poloniei. Dă să se înţeleagă că tocmai acest proiect i-a adus moartea de la un preot care l-a otrăvit

LI. Krazeszewski – Descrierea Cetăţii Albe (1843):

Călătorul pleacă din Odessa spre Ovidiopol la 31 iulie 1843 şi de acolo vede pe mal Cetatea Albă. Tot aşteptând corabia, vede carele coloniştilor nemţi şi o trăsură a prinţesei Callimachi care venise cu fiica ei şi aştepta vaporaşul. Pe liman se ridică furtună, fata păleşte. De pe vapor se văd zidurile negre ale Akermanului, octate care aminteşte pe greci, romani, genovezi şi turci. La stânga, cazărmile căzăceşti care alcătuiesc o nouă cetate cu 7 bastioane, cupola bisericii, casa poştei şi pe mal un minaret turcesc, farul. Case risipite pe dealuri. Apusul înnobilează peisajul cetăţii; are şanţuri adânci, e întărită cu piatră şi

Mai păstrează un minaret de la turci. Castelul e trist şi tăcut. Pe mal, mulţime de oameni în haine de toate culorile. Se străbate un bulevard cu copaci tineri, se vede vechea baie a sultanului, un coridor duce la cetate, trepte, o poartă gotică, cazărmi de cazaci. În pământ, o biserică grecească, se trece printr-o piaţă persană în oraş, un pod apoi, cifra sultanului în marmură, două bastioane interioare. O curte interioară, uriaşe, la stânga bastioane şi crénelé, de-a lungul şanţului. Pe zidurile crenelurilor, inscripţii greceşti, lângă minaretul rămas trei ghiulele de fier. Curtea a doua e mai mică, înconjurată cu ziduri cu bastioane, scări largi, pe jos iarbă uscată, în interiorul

donjonului, se află a treia curte. Pe ziduri, inscripţii armeneşti şi greceşti. În curtea dinţii, o stemă în forma *deltei* greceşti. Clădirea aminteşte pe nemţi, nu pe turci. Turcii au pus minaretul care pare un coş înalt şi afară de cifrele sultanilor, nu mai sunt alte amintiri turceşti. În partea care dă spre liman se deschid trei ferestre, acolo e locuinţa paşei, de unde se poate privi limanul. Acum e o odaie murdară. Grădini publice, fântâni. Pe străzi, noaptea, bărbierii armeni aveau prăvăliile deschise. Frizeriile erau instalate în odăi joase, cu sofale. Pe stradă trece armata cu muzică, tobe şi fluiere, cântând fantastic, tuliburând noaptea. Iarba creşte peste baia sultanilor care pare un tumulus. În piaţă e un mare mecet care a slujit ruşilor drept biserică până au zidit un sobor nou. E o clădire mizeră cu acoperiş înalt şi la intrare o mică galerie, acoperită cu trestie, terminată cu o cupolă. În curte, multe pietre aruncate. Este bastionul în care a stat o noapte întreagă Puşkin. Alături, un arbore mare, pe mormântul soţiei unui paşă. În cimitir, o capelă mică pe locul unde a fost omorât de turci sfântul Ioan de la Suceava. Înăuntru, între luminări aprinse, e un fel de sarcofag, pe podele o piatră antică cu inscripţie greacă pe care se văd două foi de palmier, sculptate grosolan. Inscripţia sună: *Sfântul Ioan cel Nou din Trebizonda a fost omorât la Cetatea Albă la 1492 iulie 2* (moaştele lui sunt la Suceava). Aceasta e data ocupării Basarabiei de către turci (1492).

Biserica armenească, pe jumătate în pământ, întunecoasă, posomorâtă. Deasupra intrării principale, e o galerie deosebită pentru femei, din cărămidă, ca biserica. Nicio bancă său scaun. Chiar tronul arhiereului nu are scândura de stat. În ziduri sunt încrustate pietre de mormânt foarte vechi, cu ornamente simbolice: palmete, păsări, peşti. În zidul sacristiei, o baie mică pentru botez. Acolo am văzut un pahar de lemn aromatic cu inscripţia ebraică: Jacob *ben Luchim*. Zugrăvelile sunt în stil grecobizantin. Biserica e jumătate subterană, aminteşte vremile de robie, E pardosită cu cărămidă, cu perne pe jos, are aspect pe jumătate oriental.

Yeats: Nu am limbaj, numai imagini, analogii, simboluri…

Motopia, oraşul lui Jellicoe, oraş pe măsura automobilelor.

Schumann despre Bach: Muzica îi datorează lui Bach ceea ce o religie datorează fondatorului ei.

Cuvintele: îi fac un haraiman; mistriţata lume; muiere mirnoagă (plângăcioasa); cal modur; oi fi vreo nemoştenie (rudă); oleacă de pământcior; creşte pipăruşul şi rooovina; un Spurcă Miercuri; şişcar (peltic) găibărat în poala mă-sii;

Lunea păstorilor, lunea morţilor; Lunea rătăcită; suferea de ţâţâna; umblă din loc în loc ca căscatul din om în om; omul gol nici câinii nu-l rod; ieşiţi ielelor, frumuşelelor; înţiglat; muiere paceaură; turtă şi colivă vă f acuraţi?; stau la dubuce; să dea popa dezlegarea miresei; la molitva sfântului Vasilie cel Mare; i-a umplut curul cu smoală…

Mi-am petrecut o mare parte din tinereţe ca să încerc să arăt altora emoţii pe care le-aş fi avut poate dacă acest efort pentru a le dovedi nu le-ar fi ucis. (Gide).

Tabloul lui Claude Lorain *Acâş şi Galateea* îl inspiră pe Stavroghin (*Posedaţii*), rusul european; Versilov rămânând *omul ridicol* în viziunea lor asupra *veacului de aur*.

Limbă fără cuvânt şi cuvânt fără limbă. (T. S. Eliot).

Magie – Mitologie – Poezie

Din: *Le Livre du misterieux inconnu* de Robert Charroux.

— *Panglica lui Moebius* este o panglică de hârtie lipită cap la cap după ce a fost răsucită, considerată a avea proprietăţi deosebite, nu se ştie ce proprietăţi, dar simbolizând, după unii, posibilitatea de a se trece într-o altă lume, într-un univers inversat, dar contingent.

— Forţa care ar permite să fie anulată greutatea obiectelor sau a oamenilor este numită în limbaj esoteric modern = *vru*. Cu ajutorul ei se presupune de către autor că ar fi fost transportate uriaşele blocuri cu care au fost clădite piramidele.

— Aryenii din India şi Nicetas din Syracuza, discipol al lui Pithagpras, au cunoscut mişcarea de rotaţie a pământului;

— Celţii spun că primul humanoid a fost o femeie: Ana sau Dana «mama originară a tuturor fiinţelor omeneşti.

— *Vedas* indiene sunt mult mai vechi decât *Eddas* scandinave. Cea mai veche retranscripţie a *Eddelor* pe care o posedăm nu urcă decât la 1643; etimologia cuvântului Edda ar fi pur ariană însemnând *strămoş* – de la sanscritul *asta* = mamă, persan, *ăla*, slav, *otitsi*, *osset* – oda, grec şi latin «= *adda*.

— De citit cartea: *De l'affinité des langues celtes avec le sanscrit* – Adolphe Pictet, 1837, Elveţia; de acelaşi autor: *Du culte des Cabires chez les anciens Irlandais*, 1824 şi *Les Aryas primitifs* 1859 – 1863, 2 vol.

— *Des Celtes et des Atlants* – par H. Hirmenech, Paris, 1906.

— *Les* Prof. *eues de Merlin* – Geoffroy de Monmouth (1134) povesteşte fuga lui Brutus şi a tovarăşilor săi din Troia incendiată până în insula Albion unde fondară regatul britanic.

— *Mandala* este o figură geometrică de meditaţie, utilizată în cercurile iniţiatice hinduse. În ordinul masonic al Himalayei – spune incorigibilul Charroux – *cercurile concentrice* rezumă întreaga cunoaştere.

— Simbolurile celţilor sunt în ordinea frecvenţei: cercurile concentrice şi spirală, şarpele cu cap de berbec, phallusul, zeul cu coarne, grifonul zburător, calul înaripat, steaua cu opt raze, toporul şi spada, taurul, zvastica.

— În provincia chineză Sansi piramidele sunt monumente închinate muntelui care a salvat pe oameni de potop.

— După autor, făcându-se analiza chimică a tumulusurilor, se constată că au fost făcute din beton, adică din ciment hidraulic, nisip, apă şi piatră; şi oamenii paleoutici foloseau cimentul, după cum arată chiar abatele de Breuil şi prof. Lantier.

— Diodor din Sicilia, vorbind de Stonehenge, spune că a văzut un magnific templu circular ornat de bogate ofrande, situat în faţa ţării Celţilor.

— Piramida din Tiahuanaco, care exista altă dată, se spune că fusese construită de Viracocha – *spumă de mare* (ceea ce se apropie de cuvântul *pelasgos* = veniţi din mările de nord – sau chiar de Afrodita născută din spuma mării – apropieri neproductive – N.).

— Cel mai vechi manuscris în limba gallică, transcris pe la 1100 de Moelmuire, se numeşte *Le Livre de la Brune*, din cauza culorii ooperţii care e din piele brună.

— Cea mai veche cronică a indienilor din America, *Popol Vuh* = *Cartea sfaturilor*, relatează evenimente anterioare potopului.

— Autorul ne informează că o familie de albi care locuieşte în China dă naştere la copii ai căror ochi sunt uşor oblici.

— Aristot a spus: filosofia a început la druizi.

— În ceea ce priveşte statuile gigantice aparţinând ipotetic *culturii Masma*, al cărei părinte este arheologul péruvien Daniel Ruz, acestea nu se dezvăluie privirilor decât dacă sunt privite dintr-un anumit punct de vedere şi la o oră când umbrele colaborează cu imaginaţia noastră.

— „Oarpaţii – spune autorul – se află într-o regiune a lumii unde se situa centrul celei mai vechi culturi cunoscute până la această dată”.

— Geologii şi petrografii nu acceptă ipoteza culturii Masma.

— Aelian în *Varia Historia* (lib. III, cap. XVIII) spune că Teopompus raportează despre o întrevedere între regele Frigiei şi Silene, în care cel din urmă menţionează existenţa unui mare continent situat dincolo de Atlantic şi mai mare decât Asia, Europa şi Libia reunite. Marcellus vorbeşte de cele şapte insule Canare şi spune că locuitorii insulei au păstrat amintirea unei insule mai mari, Atlantida, care îşi exercitase mult timp dominaţia asupra celorlalte.

— Fabre d’Olivet împarte rasele în: sudeeni sau

atlanţi, stăpânii universului, nume de la *asta* «= * strămoş, şi *lanţ*, *land* = ţară şi boreeni sau pelask, pelasgi – cu pielea neagră.

— Se afirmă că religia evreilor sau *Thora* ar veni de la zeul *Thor* sau *Zeus*, sau *Cham* – Jupiter al Romanilor şi Grecilor.

— Bretonii – de la *Berit-ums*, cum se numeau în îndepărtata antichitate evreii, sau *Kerubins* adică adoratori ai zeiţei Kera. Iar termenul de *Berith-Is* – părinţi sobri, în viaţă se confundă ou termenul de *Kaledonieni*, care nu era altceva deoit vechea Atlantida – ţara strămoşilor. (Ipoteză confuză – N.)

— Esenieni = de la Issonir, adică fiii gheţii, numiţi aşa, spune Charroux, în amintirea strămoşilor lor nordici. După Marcel Guignard, adevărata *Biblie* ar fi fost scrisă de guanşi şi pelasgi. *Biblia* ebraică, traducere a celei a guanşilor a fost scrisă în Egipt când însă ebreii nu mai cunoşteau limba strămoşilor lor. *Codul Nanmrchal* fu refăcut după noua versiune care nu ar fi fost opera lui Moise ci a lui Esdras. Aceste aserţiuni nu sunt încă dovedite.

— La 1960, o retragere a mării a descoperit la sud de Baku resturile unui oraş pe care prof. Berezin nu a ezitat să-l identifice cu vechiul Poseidonis, capitala Atlantidei, pe care el o plasează în această regiune a globului.

— În insula Hellgoland, scafandrul Beelte a descoperit ziduri ciclopice din pietre albe şi negre.

— În 1956, prof. Angelos Galanopolos a descoperit o cetate minoiană în fundul unei mine din insula Theira, sub treizeci de metri de cenuşă vulcanică. Scufundarea cetăţii s-ar fi petrecut după Plinius în anul 237 î.e.n. şi după Strabon în anul 94 î.e.n.

— Labirintul din Egipt era un mare palat dreptunghiular, de 200

— 150 m, din care s-au găsit unele vestigii în satul Hawara, la est de lacul Moeris. Labirintul pare să fi servit de mormânt, aşa-zisului Minotaur, descendent din fiinţe divine, binefăcătorul Cretei. (În dezacord cu Charroux,

conjecturez că Minotaurul era un rege crud care purta o tiară în formă de coarne de taur şi pretindea să fie divinizat şi să i se aducă jertfe – N. inspirat de Frazer

— Sau un vechi zeu bun, transformat în zeu rău de cuceritorii greci).

— Între Icar şi Dedal, constructorii Labirintului, şi Meşterul Manole există o identitate de scenariu şi de destin care ne indică un filon comun, la noi înveşmântat într-o formă ortodox-creştină, neaderenţa, fiindcă, după unele reprezentări, meşterii asociaţi ai lui Manole, care s-au aruncat de pe acoperiş au fost transformaţi în stânci – ceea ce strecoară un fior necreştin în străvechea tramă a legendei populare (N.).

— Dedal şi-a căutat salvarea făcându-şi aripi de ceară – notez aici acest lucru cunoscut, pentru a sublinia legătura cu Meşterul Manole care însă şi-a făcut aripi de şindrilă.

— Labirintul ar suplini, după unii, grotele iniţiatice. Sunt mai multe labirinturi în lume; unele transformate în biserici: Chartres, Sens, Poitiers, Reims etc. În Italia, la Chiusi, altă dată Clusium, se găseşte un labirint etrusc unde se zice că ar fi fost înmormântat regele Porsena. (Deci e templu şi loc de sepultură – N.).

— Autorul spune o frumoasă poveste cu o Atlantidă descoperită în apropierea coastei Africii de Nord de un anume Cristot Mavrothalasitis, a cărui fotografie o şi dă în volum, dar numele e aşa de făcut (Mavrothalasitis – marinarul negru, probabil) încât e imposibil să mai acorzi vreun credit restului povestioarei – N.).

— Apollo, fiul Latoniei, era un zeu hyperboreean, zeu principal al unor mistere, ceea ce arăta preponderenţa nordică a religiei grecilor. Se presupune de către autor că Apollo a fost nu un zeu, ci un om în carne şi oase, zeificat; la nordici şi la sciţi era numit Abaris Hyperboreeanul şi avea puterea de a zbura pe o săgeată zburătoare (vehicul cosmic, zice Charroux).

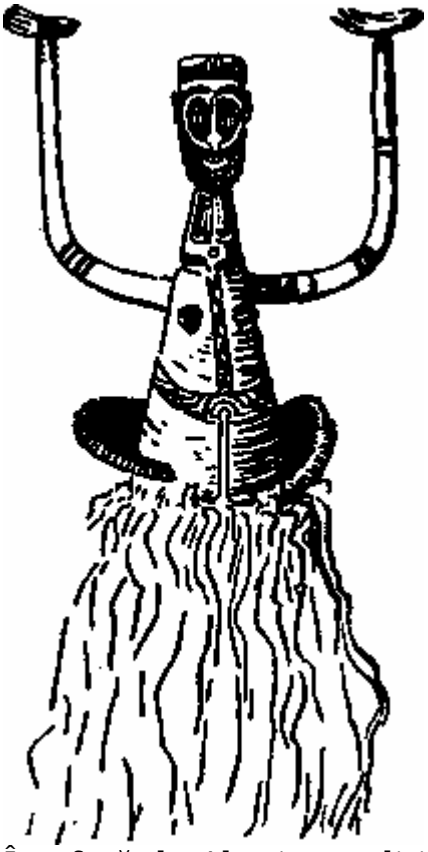

În afară de Abaris, tradiţia mai menţionează că două fecioare hyperboreene au introdus la Delos cultul Latonei, al lui Apollo şi al Artemidei. Opis e de asemenea considerată ca o zeiţă veche a Italiei.

— Sas – orificiu sau fantă prin care se trece dintr-un mediu în alt mediu, la submarine ori la vehicule cosmice.

— La tuaregi, la celţi, sângele albastru era semn de nobleţe.

— Moise şi oamenii lui au şterpelit vasele sfinte de aur din temple şi s-au cărat în deşert.

— Lepenski Vir se găseşte pe malul iugoslav, aproape de Porţile de Fier; s-au descoperit trei oraşe cu 108 case în formă de trapez, adăposturi subterane, colibe de lemn şi de pământ uscat, ceramică, veselă cu amprente digitale – vechi de 7 – 9.000 de ani.

— Piatra din Palermo purtând un text datând din dinastia a V-a către anul 2 200 î.e.n., e unul din cele mai vechi documente din lume.

— Pasărea Phoenix trăia, după Plinius, 500 de ani, după Tacitus 641 de ani; Herodotos spune că reîncarnarea păsării Phoenix era figurată printr-o pasăre ducând în cioc pe tatăl ei mort. După cei vechi, primul Phoenix apăru sub domnia lui Sesostris, 2250 î.e.n., al doilea la 654 ani după; sub Arnos, apoi sub Claudius. După unii, Phoenixul moare în India şi merge să renască în Egipt, simbolizând ciclul civilizaţiei, de la arienii din India, la egipteni.

— Cuvântul e un dar care ne permite să ne înconjurăm cu un univers iluzoriu care ne dă privilegiul de a poza în demiurgi. Cuvântul e izvorul verbului scris, gândirii concretizate în culori, în sunete şi în arhitecturi; el imprimă vitalitate gândirii, dar într-un mod aproximativ, de obicei cam fals. Pentru acest lucru, Buddha numi cuvântul *mâya = iluzie*.

— În *Râmâyana* maimuţele sunt sub ordinele lui Brahma şi sunt născute de zei pentru a-l ajuta pe Râma în lupta lui împotriva lui Ravana. Regele acestor maimuţe înţelepte era Sugriva, dar cel mai înţelept se numea Hanuman. El era poznaş, dar bun la suflet şi brav. Era poet şi muzician; a scris o epopee despre luptele lui Râma pe stătafci, pe care Valmiki, autorul epopeii *Râmâyana*, citindo, a vrut să-şi distrugă propria operă deoarece i se părea inferioară celei scrise de maimuţă. Dar maimuţa generoasă a aruncat în apă stâneile.

— *Râmâyana* poem sanscrit atribuit lui Valmiki povesteşte genealogia lui *Râm*ă-*Tschandra*, tinereţea, căsătoria lui cu zeiţa *Sită*, exilul, lupta contra lui *Ravana* şi răpitor al *Sită ei*, cucerirea *Ceylanului*, eliberarea *Sită ei* şi ridicarea la cer, el fiind de fapt o reîncarnare a lui *Viṣṇu*.

— Resturi din epopeea scrisă de Hanuman pe stânci au fost scoase şi aranjate de Damodară Misra au format lucrarea numită *Hanuman Nâtaca*.

— *Mahâbhârata* – epopee sanscrită atribuită lui Wyasas, datând din sec XVI î.e.n. poate anterioară

Râmâyanei; conţine 200.000 versuri, din care 192.000 sunt adăugate la diferite epoci. Nu este sigur că fondul actual, războiul panduilor împotriva kuruilor, aparţine fondului primitiv; de aici s-ar fi inspirat şi Homer; din această epopee s-au extras şi sunt de mai mare circulaţie episoade ca: *Bhagavad Gītā*, episodul lui *Noua*, *Potopul*. *Bhagavad Gītā*, este un fel de Evanghelie, anunţarea unei veşti bune de un zeu care s-a transformat în om. *Istoria lui Christ* a fost copiată după acest episod; poemul este o adăugare ulterioară, în scopul de a introduce un zeu într-un sistem filosofic, care nu lăsa niciun loc divinităţii, fără a-i nega în mod expres existenţa. *Istoria plagiatului*.

— Pirul pare a fi fost folosit în vremurile preistorice ca tonic şi stimulent; câinii îl mănâncă pentru purgaţie şi pentru a se vindeca de unele boli

— Nişte cercetători francezi au găsit proprietăţi deosebite în apa solarizată intens, proprietăţi asemănătoare cu cele ale apei de furtună (colectată în timpul furtunilor); se pare că e supusă unor radiaţiuni care dau plantelor o viaţă mai lungă.

— În Canada, zice-se, s-a constatat că dacă dai copiilor să bea apă de zăpadă aceştia se dezvoltă mai bine decât cei care beau apă de la chiuvetă.

— Mistere de la *Musterion*, *mustes* = iniţiat.

— Isis şi Osiris au înlocuit vechii zei: Asari, Anzti, Khent, Amenţi etc. – (revine Asari – Asiria – N).

— Tradiţia spune că zeul *Thot* sau *Hermes Trismegistos* a gravat pe stele, în hieroglife, principiile cunoaşterii, înainte de primul <potop; după potop cel de-al doilea *Thot* a tradus în limba vulgară cele scrise.

— Osiris este o corupţiune a cuvântului *Asari* sau *As*-ar de unde Charroux deduce că ar fi un zeu *arian* (din cauza lui *Aş*; cufărul lui Osiris a devenit, în mitologia creştină, *arca alianţei*, apoi *Graalul* – e o reminiscenţă a arcei sau corăbiei care a salvat omenirea de la pieire.

— Religia creştină venerează phallusul lui Aaron, amanda mistică în formă de vulvă care însoţeşte imaginile fecioarei, prepuţul lui Iisus… (circumciziunea ar putea fi o

simulare a tăierii membrului viril, pentru a dovedi că aparţin zeului care a suferit aceeaşi amputare – Adonis. Attys, Osiris – conjectură aparţinând lui N.).

— *Riturile eleusiniene*: celebrate de preoţi sau hierofanţi şi preotese sau Thysiade, care purtau o cheie, simbol al misterelor. Riturile erau vechi şi sensul lor era pierdut chiar şi pentru preoţi. Pe zile, ceremonialul se desfăşura astfel: Ziua 1 – *adunarea nofiţilor*; *2* – numită *alaze*, *miştoi* – adică în apă, mistii – purificare prin apă; 3 – *post*; se aranja patul nupţial al fecioarei divine, seara se mâncau prăjituri speciale şi se bea *cyceon*, băutură sacră. 4 – *procesiunea calatusului* (coşului) 5 – *ziua făcliilor* ou procesiune nocturnă, 6 – *ziua plecării din Athena* cu destinaţia Eleusis. Oultul zeilor Ceres, Iacchus, Dionysos; 7 – *ziua întoarcerii la templu* cu ceremonia smochinului sfânt şi cu glume licenţioase pe pod; 8 – epiaurii *consacrate lui Esculap* şi 9 – zi numită *plemochoe* de la numele a doua vase care se umpleau cu vin, după care se spărgeau pronunţându-se cuvinte magice.

— Misterile eleusiniene se celebrau pnknăvara şi toamna, cele două perioade ale semănării grânelor, corespuirănd mărilor şi micilor mistere.

— Hierofanţii, pentru a respecta castitatea impusă de ceremonial, beau cucută care le dădea o impotenţă temporară.

— Clement din Alexandria ne dă formula prescurtată a acestor mistere: Am postit, am băut cyceon; am luat în coş şi după ce am muncit l-am depus în coşul cel mare apoi coşul cel mare l-am pus în alt coş.

— Cyceonul – băutura sacră se compunea dintr-un amestec de orz, mac de grădină, apă – deci un amestec cu proprietăţi halucinogene; cel care bea căpăta cunoaşterea trecutului şi putea răspunde la întrebările hierofantului.

— Obiectele sacre ce se puneau în coş sunt: cele şase culori ale curcubeului, cele şase plante eficace, un phallus, o vulvă, un omjphalios – oul primordial, un şarpe – iniţiatorul, grâu, miere, un fruct de pin (simbol al glandei pineale sau al celui de-al treilea ochi), un bulgăre de

pământ, o „mană”, şi *xoanonul* – piatra neagră căzută din cer pe vremea lui Cecrops şi de care era legat norocul Athenei.

— În timpurile mai noi, trebuia să plăteşti pentru iniţiere: 30 de drahme, un porc şi un bacşiş preoţilor.

— Misterele instituite de Cabirii pelasgi, veniţi de la marea de la Nord, asigurau protecţie celor care călătoreau.

— *Cabiri*, de la *KaJb* – *cer*, cei veniţi din cer; după tradiţie călătoreau prin aer şi serveau drept instructori oamenilor după un ciclu ce se încheia cu un cataclism.

— *Xoarcam* – *paradisul hindus* în care sălăşluiau 33 milioane de zei şi 48.000 de penitenţi care meritau fericirea şi care trăiau lângă femei frumoase, lascive şi savante!

— După Pausanias, Prometheus era un Cabir şi tot după el în antichitate se găsea lângă Theba un oraş ai cărui locuitori se numeau CaWraeeus – e vorba de Theba din Beoţia, întemeiată de Cadmus, erou legendar, cam pe la 1519 î.e.n., care după ce învăţă pe oameni scrisul se transformă în şarpe. După Otto Müller este un zeu pelasgic. Gabiraeeii au fost goniţi din ţara lor de Argieni după luarea Thebei.

— După unii, *Cabala* ar fi o moştenire de la *Cabiri* (de aceeaşi părere e şi Charroux, dar nu spune de ce – probabil e o presupunere fantezistă, ca atâtea altele, bazată pe asemănarea de sunete – N.).

— La egipteni, cei şapte Cabiri reprezentau planetele, Ptah era cea de-a opta.

— Insula Samothrace se numea în antichitate Saon – iar din asta Charroux face o apropiere ridiculă cu fluviul Sena!!!

— Cultul hyperboreenilor pătrunse în Grecia prin Samothrace, Eleusis şi Delos – s-ar părea că năvălitorii helleni nu au avut o religie prea coerentă la început dacă au fost nevoiţi să importe una sau dacă s-a impus o religie venită tocmai din Thracia.

— Cultul lui Apollo de la Delos este strâns legat de

cel al Marei Zeiţe şi de fecioarele venite din Nord care inspirară pe poetul Olen.

— Autorul – după Herodot – al imnurilor cântate de femei la Delos.

— Toate religiile importante sunt consacrate unui zeu ce nu poafte fi cunoscut şi niciodată numit, decât prin nişte pseudonime: acest zeu are diferite ipostaze – *Mama* sau *Marea Zeiţă* cu numeroase nume: *Mă*, *Dana*, *Ops*, Ana, *Diva*, *Dame*, *Da*, *Demeter*, *Cybele*, *Ce*, *Gemeter*, *Koridwen*, *Frigă*, *Bruge*, *Freia*, *Ast i* (*Isis*), *Alena*, *Mama Quitta*.

— Numele Iniţiatorilor sunt mai numeroase: Lug, Gwyon, Talesin, Horus, Thot, Hermes Trismegistos, Tpah, Şaman, Satan, Lucifer, Apollo, Prometheus, Baal, Bel, Quetzalcoatl, Yiraoooha – pentru Europa şi

Orientul Mijlociu, numele comun al acestor iniţiatori este cel al Cabirilor.

— Lâna de aur aparţinea unui berbec zburător – (În *Mioriţa* întâlnim o oaie care proroceşte – notă eteroclită: nume şi număr par a avea o sursă comună – N.).

— Enigma argonauţilor, legată de Delos şi de Cabiri, e cel mai impenetrabil mister al grecilor. Istoria esoterică e următoarea: Argonauţii în număr de cincizeci erau eroi conduşi de Iason: printre ei se aflau Hercules, Castor şi Pollux, Orpheus, Telamon, Peleus; ei se îmbarcară pe Argo pentru a aduce lâna de aur din Colchida, în sudul Caucazului. Iason aduce lină şi cu ea pe Medeea, fiica regelui Colchidei, care era vrăjitoare; aceasta întinereşte pe Eson, tatăl lui Iason, dar, părăsită de Iason, îşi sugrumă copilul şi dispare în cer, cu un car la care erau înhămaţi şerpi zburători.

— Să ne închipuim elita savanţilor plecând azi cu o corabie ca să caute lina unui berbec, fie ea şi de aur, spune Charroux cu un înduioşător bmn-simţ ţărănesc.

— Se precizează că Argo a fost construită dintr-un lemn de eon, care e un arbore cu vâse.

— Autorul ne atrage atenţia că Colchida se găsea în apropiere de looul unde se oprise corabia lui Noe (te doare capul!).

— După Pausanias, călătoria argonauţilor aparţinea misterelor antice, căci berbecele din Eleusis era asociat lui Hermes într-o legendă care nu era permis să fie revelată.

— *Argha* = corabie lungă. (Charroux, făcând pe etimologistul, o apropie de *Agharta*, misteriosul imperiu de sub Himalaya – ca să ştim cu cine avem de-a face – N.).

— După o tradiţie, în Agartha s-ar pătrunde prin patru intrări: una între labele sfinxului, alta în muntele Saint Michel, a treia în Neant Pertuis, în pădurea Brocéliandei, alta la Sambalah în Tibet (confecţie Charroux, fără ruşine).

— O observaţie ascuţită a autorului: Polul Nord indicat de acul magnetic e în realitate un loc unde nu se petrece aparent nimic.

— În epopeea persană *Şah-Name* (*Cartea Regilor*) se spune într-un fagard că Jam sau Yima, fiul lui Tahmuras, Stăpânul lumii, trăieşte mereu într-o fortăreaţă subterană: vara, unde el menţine o sursă aeriană, supusă unor legi juste.

— O sectă spiritualistă: *Marea lojă a wHului* încearcă să facă o apropdere între Occident şi Orient, instalând pe zeul Wotan sau Odin al scandinavilor într-un Imperiu subteran numit de ei *Kambala* sau *Sambalach*;

— *Agartha* a fost lansată de Ferdinand Ossendowski şi René Guenot.

— După Marea loja a *vrilvlui*, forţele oculte ale orientului indotibetan sunt depozitarele celor mai vechi tradiţii ariene. Stăpânul celor trei lumi, care tronează la Sambalah sau KJB. L., este Lucifer sau Odin (aiurelile unor creare idioate de cretini nesimţiţi – nu există nicio dovadă, aserţiuni fără acoperire).

— *Agartha* de Gérard de Nerval. Lojile masonice evocă asasinarea lui Hiram, consunuctorul Templului lui Solomon. Hiram era un arhitect fenician, trimăs de regele Tyrului Pa, a topit pentru tentriplu doi heruvimi de aur şi Marea de aramă, dar un gigant de bronz – după G. de Nerval –, cu un ciocan în mină, îl atrage înspre interiorul pământului, acolo unde e palatul lui Enoch, numit Hermes

în Egipt şi Edris în Arabie. Gigantul de bronz e Tuba Acain, fiul lui Lamech, fratele lui Moise, şi el a învăţat pe oameni să topească metalele. Tubelcain îi spune că picioarele lui calcă pe piatra de smarald oare serveşte de pivot şi rădăcină muntelui Kaf; aici domneşte linia lui Kain. Hiram se îndreaptă spre o piatră pătrată şi albă ca zăpada. Ei se află în acel moment sub muntele Serendib, vor călca pe mormântul Necunoscutului, pe primul născut al pământului: Adam. Apare Kain, fiul Evei şi al lui Lucifer, care povesteşte cum a trebuit să muncească din greu în timp ce Abel era preferatul lui Adonai. Legiuni de gnomi strigă „Onoare lui Tubal-Kain”; apoi acesta povesteşte cum pentru a combate potopul a săpat galerii pe sub pământ, o intrare în acestea aflându-se sub enormă piramidă din Gizeh. El denunţă ura cu care Iehova, zeul evreilor şi al creştinilor, urmăreşte pe oameni şi prezise o descendenţă strălucită artistului care era Hiram din Tyr. Insula Serendib e celebră în poveştile arabe, dar nimeni nu poate da nici cea mai mică indicaţie unde ar putea să se afle. (Voltaire în poveştile sale arabe, în *Zadig*, pomeneşte de Nabussan, rege al Serendibului – e un loc ipotetic, ca şi Monomotaţia, sau Utopia – N.).

— *Quasari* – quasi stele de foc.

— Veda este principiul şi veritabilul sens al universului existând în el însuşi, de neconceput pentru raţiunea umană, care să-i înţeleagă cuprinsul (*Legile lui Manu*).

— După *Bhagavata Purāṇa* – Comentariile asupra Bhagavatei – Vishnu, lumea fu creată prin amestecul inegal al calităţilor. *Diferite teorii asupra universului*:

— După George Lema & tare, universul e în expansiune; la sfârşitul acestei expansiuni totul se va distruge.

— Martin Ryle consideră că universul este rezultatul unei explozii a materiei concentrate într-un singur punct.

— Aşan Sandage consideră că universul e etern şi finit; o concentrare iniţială a materiei explodează, explozie care durează 41 miliarde de ani;

Urmează un drum invers de încă 41 miliarde de ani; sunt şi vor fi o infinitate de cicluri – e deci vorba de un univers oscilant.

— După Oscar Klein, universul era iniţial un fel de nebuloasă cu un diametru de 2000 de miliarde ani-lumină, materia s-a concentrat în două lumi distincte; dar nu e interacţiune între lume şi antilume (adică explozie), deoarece între ele există o zonă neutră numită *ambiplasmcu*

— După Andrei Sakharov, universul nostru e născut dintr-un

Antiunivers dispărut de 20 – 30 miliarde de ani; noi suntem rămăşiţele excedentului de particule materie.

— Gustav Naan crede că e vorba de un univers şi un antiunivers, între ele fiind o barieră a neantului.

— E interesant cât de mult se aseamănă aceste teorii cu cea antică a indienilor, în care universul era conceput ca o respiraţie şi o expiraţie a lui Brahma!

— Dumnezeu, ca şi cea de-a patra dimensiune, ca şi curbura universului, aparţine speculaţiilor de imaginaţie şi nonfigurativului.

— Un medic din Anglia a constatat că persoanele al căror nume începe cu una din primele opt litere ale alfabetului trăiesc mai mult decât ceilalţi oameni.

— Regele Sargon al Asiriei a trimis 27 250 de familii de israelieni la Babylon şi aceştia nu au mai venit înapoi. După H.J. Forman aceştia s-au refugiat în Marea Britanie unde o frumoasă israeliană, pe la anul 480 î.e.n., s-a căsătorit cu regele britanilor, poate cu Heremon, fondatorul dinastiei; deci regii Angliei ar fi ieşiţi dintr-un izvor celto-ebraic

— Naşterea lui Napoleon este învăluită în mister. Mama lui a stat în anul 1768 în Marea Britanie, iar registrul de nounăsouţi din Corsica a fost rupt; se crede că Napoleon s-a născut în BretaniaM! (Adică e foarte francez, asta vrea să arate Charroux).

— În 1966 s-a dat dispoziţie că se pot boteza copii cu vechile nume franceze, celtice, galice: Gwen, Adraboran. Olive, Vercingétorix.

— În 1666, sprijinindu-se pe profeţiile *Bibliei*, un impostor evreu, Sabatai-Levy, s-a declarat Messia.

— Paraclet = Sfântul Duh.

— Robespierre se lăsa luat drept un nou Messia; după ce se instituise cudtul Fiinţei Supreme, el se înconjură de nişte fanatice nebune, printre care se găsea Cartherina Théot, „mama lui Dumnezeu14, care urma să-i ridice tronul lângă Pantheon. Cu ea mai erau două fete vesele, l'Eclaireuse şi la Colombe, misiunea acestora fünd de a urma la tron după moartea mamei lui Dumnezeu! Cele trei femei îl recunoscură pe Robespierre drept Messia, care vorbea Adunâtrii despre un Salvator care avea să vină. Mulţi purtau portretul lui Robespierre la butonieră şi admiratoarele îi şopteau în intimitate: Robespierre, eşti un zeu. O anchetă a poliţiei le surprinse pe femei în şedinţă, cu o ciornă adresată lui Robespierre, fiul fiinţei supreme. Cuvântul veşnic, Redemptorul geniului omenesc, Messia

anunţă pe profeţi. Iluminaţii au fost daţi în judecată. Incoruptibilul a făcut uz de toată trecerea sa de pe atunci şi afacerea s-a muşamalizat; dar pe ascuns s-a bârfit şi s-a râs mult pe socoteala acestor ambiţii messianice.

— În marele templu din Benares se află un aparat care ne permite să măsurăm timpul care ne-a mai rămas până la sfârşitul lumii; pe o placă de bronz pe care sunt fixate trei ace de diamant şi nişte discuri cu o funcţionare cam complicată; la sfârşitul fiecărei perioade cosmice sau *he* & *pa* – după *Bhagavata Purāṇa* – lumea va pieri prin foc în patru pralayas:

— Distrugerea accidental4 = rurfmittica, care are drept cauză somnul lui Brahma.

— Distrugere naturală = proferitka din cauza principiilor produse de natură. Totul reintră în sânul ei; expiraţia a doua perioade din viaţa lui Brahma.

— Distrugerea (destrucţiunea) constantă * – *atyantika*: tinereţe, maturitate, bătrâneţe, succesiune perpetuă a schimbărilor care constituie viaţa.

— Destrucţiune definitivă, *atyantika*: sufletele individuale se întorc în surul sufletului suprem de unde ele emană (Brahma) şi intră în Nirvāṇa sau mai curând în ceea ce va deveni Nirvāṇa sau neantul lui Buddha.

— *Ham* – fiinţă caldă, negru (Sem, Ham şi Iafet).

— Pentru evrei, anticristul va purta numele de Armilius (revine leit-motivul etimologic Ar – Arimini, Ahriman etc.).

— În India, *jainii* se sinucideau prin foame, iar înţelepţii îşi dădeau foc.

— În Anzi există oamenii fulgeraţi, loviţi de fulger, care au o cicatrice în diagonală peste toată faţa.

— În Tibet, *Bardo Thödol*, *cartea morţilor*, e o carte de magie neagră.

— „Fenomenele vieţii pot fi comparate cu un vis, cu o fantasmă, cu o bulă de aer, cu o umbră, cu roua sclipitoare, cu lumina fulgerului şi astfel trebuie privite. Totul este *maya* =» spectacol magic sau iluzoriu”; vorbele lui Buddha în *Sutra Imuabilă*.

— Cartea *Bardo Thödol* tratează ciclul *existenţei sangsaruce* = *fenomenale*, care intervine între moarte şi naştere, legea veche a *karmei* sau consecinţele şi doctrina reîncarnaţiei, acceptate ca esenţiale în viaţa oamenilor.

— Feves = bob.

— Marele secret al alchimiei tantrice e de a reuşi să inverseze energia sexuală animală pentru a permite trezirea forţei divine colosale pe care ea le ascunde în condiţiunile obişnuite de existenţă. forţa *kundalini*, figurată ca un şarpe pe care trebuie să-l trezeşti şi să-l faci să urce de-a lungul coloanei vertebrale. Rând pe rând centrele psihice – *sacra* în terminologia sanscrită – se vor trezi, se va produce *starea de iluminare* şi va deveni permanentă când forţa va ajunge la centrul superior – *lotusul cu o mie de petale* – situat în vârful craniului. Două căi se oferă adeptului, cea de dreapta sau *liberala taumaturgică* se realizează aici prin asceză solitară şi cea de stânga, în care *asceza alchimică* se îndeplineşte prin aşa-zisele *nunţi chimice*, concretizate prin realizarea unui cuplu.

— Blaise Cendrars în *Le rotissement du ciel* relatează că la indieni planta numită *ibadu* permite să levitezi foarte departe, la 300 km, cu arme şi bagaje, zice Cendrars, cu o uşoară ironie.

— Vrăjitoria, ca metodă de cunoaştere a lumii, deosebită de revelaţiile religiei, a fost condamnată, deşi este un efort onorabil, cel puţin la fel de întemeiat ca şi încercările religiei de a da explicaţii asupra lumii; din acest motiv s-a afirmat că este inspirată de diavol; diavolul fiind spiritul care dovedeşte iar nu ne dă informaţii necontrolabile ca religie.

— Vrăjitoarele ar avea o greutate mai mică decât un om normal; pentru a elibera certificate de greutate normală, existau cântare oficiale în care femeile trebuiau să urce în văzul lumii, despuiate; după care juriul verifica cu minuţiozitate corpul pacientei ca să vadă care are semne diabolice; în caz că totul mergea strună se elibera certificatul care o punea la adăpost de Inchiziţie;

cântăreală era destul de scumpă, cam trei florini de pacient.

— Isaiia spune că sufletele evocate îşi manifestă prezenţa printr-un uşor murmur şi prin cuvinte spuse cu voce scăzută.

— Giles de Rais, însoţitorul devotat al Jeannei d'Arc, a devenit alchimist pe la 1435 şi începu să caute piatra filosofală. 1 credea că principiul generator al pietrei era chiar viaţa omului şi se apucă de omoruri rituale; la 1440 fu arestat şi executat. 1 a ucis 149 de copii. Îi sugrumă cu propriile sale mâini şi folosea sângele şi organele vitale la tot felul de mixturi infame. Era foarte religios, amabil cu amicii, fermecător şi de o credinţă neştirbită.

— În 1139, conciliul din Latran interzise folosirea arbaletei contra creştinilor şi luptele de tournois. Se considera că e dezonorant să ucizi de la distanţă; în secolul al XIV-lea, cavalerii nu aveau voie să poarte şi să folosească arme de foc; în caz că erau prinşi erau sugrumaţi fără proces.

ISTORIA PLAGIATULUI

Colaje, împrumuturi la *Boethius* (480 – 524 e.n.).

Celebru filosof şi poet al secolului al VI-lea al erei noastre, Boethius, cel născut la Roma în 480 şi mort la Pavia la 23 octombrie 524, autorul mult răspânditei lucrări *Mângâiertte filosofiei*, în original: *Consolationis philosophiae* (scrisă în închisoare sub forma unui dialog în versuri şi proză, în cinci cărţi), foloseşte în cărţile dialogului său, devenit notoriu, teme, idei, versuri, formulări din alţi autori. Acest lucru părea să constituie în epoca în care a fost elaborată lucrarea o *dovadă de erudiţie*!

În ceea ce priveşte izvoarele Mfngâieruor *filosofiei*, un număr apreciabil de savanţi, ca: *Weinberger*, *R. Repter*, *Rând*, *Klinger*, *Huttinger*, *V. Jaeger*, au adus documentate şi îndelungi contribuţii, de care traducătorul *Mângâieruor* în limba română: David Popescu (Ed. „Casă Şooalelor*, 1943) s-a folosit.

Fiind în Evul Mediu: *„cartea cea mai citită după*

Biblie" (David Popescu – *Mângâierile filosofiei*, Introducere, pag. 19, ed. cit.), lucrarea, enorm răspândită şi comentată, oferă la o lectură atentă numeroase grefe în text cu fragmente din operele altor autori celebri. Vom căuta să atragem atenţia şi noi asupra câtorva dintre ele:

În *cartea 1*, *poezia I*

Boethius scrie:

„Şi elegia-n distih faţa îmi scaldă-n plâns"…

(versul este din *Seneca*, *Octavia*, 327 – 328).

Apoi:

„Bune tovarăşe fiind pentru un biet exilat*…

(Versul este împrumutat din *Ovidius*, *Tristia*, IV, 1 – 2

„… muza, ea singură rămasu-mi-a tovarăşe-n exil"…)

Sau tot în *cartea 1*, *proza a IV-a*, scrie:

„Vorbeşte deschis, nu ascunde nimic în inima ta"…

Iar Homer în *Iiiada*, I, 36 – 364 (Thetis zeiţa, către fiul său Achile, spune: „Spune-mi tu mie şi nu-mi tăinui ca s-o ştim împreună14).

Tot în *cartea 1*, *prosa a IV-a*, Boethius scrie: „descifram cu tine versetele naturii, pe când îmi descriai cu braţul căile stelelor"…

Iar Vergilius, în *Eneida*, VI, 849 – 850, scrie şi el, dar cu 500 de ani înaintea lui Boethius.

„Şşi-n mină ou cerul

Afle-ale stelelor căi şi-ale cerului margini…11.

Mai departe, tot în *cartea h prosa a IV-a* Boethius scrie:

„O singură zi ne poate ridica pe treptele cele mai înalte, ori prăvăli pe cele mai de jos…44

În *Poezia a II-a*, Boethius ca primele două versuri foloseşte un citat (evident, fără ghilimele) din Horatius, *Carmen Saecuâaref* 59.

Iată versurile reproduse:

„Belşugul de-ar aduce cu mâini dăruitoare.

Din cornul său bogat…", iar mai jos, tot în *Poezia a II-a*, scrie:

„Bogat nu-i nitoiodată cel ce gemând că n-are

Mereu se crede aşa…"

Ceea ce reproduce aproape identic pe Seneca, *Epistole către Lucculus*, unde se scrie: „Nu e sărac cine are puţin, ci acel ce mult doreşte44…

Iar în *Prosa a IV-a*, din cartea a *II-a*, Boethius scrie:

„O, ce fericit ai fi, dacă ţi-ai cunoaşte cele bune ale tale”…

Ceea ce reia aproape exact pe Vergilius, *Georgicele*, II, 458, unde se spune:

„O prea fericiţi agricultori, dacă şi-ar cunoaşte bunurile lor44…

Un *Prosa a* V-a din cartea a *II-a a Mang Heruor fûosoftei*, Boethius scrie:

„Pe calea acestei vieţi călător fără să ai nimic cu tine, ai cânta în faţa tunarilor…44

Ideea şi imaginea în sine sunt limpede luate din *Juvenal*, X, 21, care scria la fel:

„În schimb drumeţul fără de avere
Îi cânta hoţului în faţă…”

În *Poezia a* V-a *cartea a n-a*, scriind:

„Sunt dea-gropate atâtea pietre preţioase care
Neavând pericole şi-ngrijorare… a

Boethius îl copiază voluntar pe *Ovidius*, care în *Metamorfoze*, I, 140, scrisese:

„Sunt dezgropate din pământ bogăţiile atât de aţâţătoare la răutăţi…”

În Prosa a II-a, *cartea a III-a*, Boethius zice:

„Toţi caută totuşi să ajungă la ţelul unic al fericirii…”

Iar *Seneca*, în *De vită beată*, 1, scrisese: „Toţi doresc să trăiască fericiţi”…

În *Prosa a* V-a *cartea a III-a*, scriind astfel:

„Ce pacoste este mai vătămătoare decât un prieten devenit duşman?”, Boethius transcrie *Evanghelia lui Matei*, X, 36, care spune:

„Vrăjmaşii omului cei mari, cei dintr-o casă cu el… tt

Tot în *cartea a III-a*, *poezia a XI-a*, Boethius spume:

„Orice învăţătură e aducerea aminte”…

Iar Platon, în *Phaedon*, 91, scria: învăţătura este aducere aminte…” Iar în *Poezia a XII-a* din *cartea a III-a*

scrie: „Ferice cel ce a putut înţelege al binelui plin de lumină izvor. Ferice de cel ce-a putut să dezlege cătuşele lutului cel zdrobitor...44

Totul este o reluare din Vergilius.

Georgicele, II, 490: „Fericit cel ce-a putut cunoaşte cauzele tuturor lacrimilor... 44 Şi în *cartea a ÎV-a, prosa a*

III-a

Scrie:

„Totuşi înţeleptului n-o să-i cadă coroana sa…”

Iar în *Pildele lui Solomon*, XIV, 25, scrie:

„Cununa înţelepţilor este bogăţia lor44

Şi tot el scrie:

„Tot astfel cei necinstiţi au ca pedeapsă ticăloşia44.

Ideea şi imaginea fiind luate din Ambrosius, *De oficcis ministrorum, I, 12, 46*… „Nelegiuitul îşi este însuşi pedeapsa…”

Acestea sunt numai unele din grefele din textele altora pe care Anicius Mancius Torquatus Severinus Boethius le-a aplicat operei sale: *Consolationis philosophiae*.

Din: *Arta militară* – de Mauritius.

…În timpul împăratului Anastasius (491 – 518) un tactician cu numele Urbicius a scris o mică lucrare de strategie, inclusă mai târziu în operă lui Mauritius.

…Sub Justinian a văzut lumina zilei o scriere anonimă compilată după izvoare anterioare. A urmat, în ordine cronologică, opera mai întinsă a lui Mauritius în care a intrat şi contribuţia mai veche a lui Urbicius. Conţinutul bogat şi adaosurile privind felul de luptă al perşilor, slavilor, avarilor şi longobarzilor au ridicat această scriere pe primul plan şi-au impus-o atenţiei literaturii de specialitate până târziu în sec. al

XI-lea. Opera lui Mauritius a fost folosită din plin de împăratul Leon al VI-lea cel înţelept (886 – 912), mai întâi într-o scriere de tinereţe alcătuită sub forma de întrebări şi răspunsuri, apoi în lucrarea sa capitală numită *Tactica*, un tratat sistematic în 20 de capitole mari.

Scrierea anonimă, cunoscută un timp sub numele de *Inedită tactica Leonis*, de la mijlocul sec. al X-lea, a pornit şi ea de la diferite izvoare mai vechi. O altă lucrare contemporană cuprinde extrase din *Opera majoră* a împăratului Leon. Scrierea de mică întindere a unui anonim din sec. al X-lea are de asemenea un caracter de compilaţie. Preceptele militare ale împăratului Nicephoros

Phocas (963 – 969) sunt regulamente mai vechi ieşite într-o formă puţin schimbată. În fine, *Tactica* lui Nicephoros Uranos, publicată în timpul domniei împăratului Constantin al VII-lea (1025 – 1028), a fost inspirată de *Manualul cel mare* al împăratului Leon al VI-lea înţeleptul. Secole de-a rândul tehnica războiului a făcut puţine progrese, iar rezultatele mai de seamă au trecut treptat dintr-o scriere în alta.

...Manualul lui Mauritius, alcătuit din 12 cărţi inegale, e cel mai întins şi mai bogat dintre scrierile de această natură apărute până la începutul sec. al VII-lea. Pare că în el au fuzionat cel puţin cinci opere deosebite.

...Aşadar opera în ansamblu se înfăţişează ca o culegere de regulamente militare provenite din izvoare deosebite, pe care autorul cel mai nou le-a adaptat la nevoile epocii sale şi a adăugat pe alocuri o contribuţie proprie.

...În 1877, Richard Förster căuta să demonstreze pe baza unei analize interne că opera în ansamblu ar fi fost alcătuită de Mauricius şi un contemporan al împăratului cu acelaşi nume (582 – 602), iar Urbicius din timpul domniei împăratului Anastasius (491 – 518) ar fi scris numai fragmentul intitulat „Contribuţia lui Urbicius” din cartea a 12-a.

...Gy. Moravecsik şi Ostrogorski cred că autorul principal ar fi fost Mauricius, iar Urbicius ar fi scris numai una dintre anexe: timpul probabil al redactării ar fi fost începutul secolului al VII-a.

...Ştim că Urbicius a trăit sub împăratul Anastasius (491 – 518) şi a scris o mică încercare cunoscută înserată în cartea a XII-a din lucrarea de faţă. Această parte lipseşte în manuscrisul Mediceus-Laurentianus, singurul care dă ca autor al întregii lucrări pe Urbicius. E de presupus că numele lui Urbicius din acest manuscris a ajuns din greşeală de la sfârşitul lucrării în fruntea ei; dar autorul operei în ansamblu e Mauricius, pomenit de celelalte patru manuscrise.

...Editorul Ioannes Scheffer a preluat şi-a dus mai

departe manuscrise ca ale lui Luca Holstensius din Hamburg, care cercetase patru manuscrise şi comparase textul grecesc cu conţinutul tratatului de tactică al împăratului Leon al VI-lea cel înţelept. Scheffer a revăzut textul şi a alăturat o traducere latină, urmată de un comentariu excelent pentru epoca sa. El a susţinut fără echivoc paternitatea lui Mauricius (nu împăratul), motivând că n-ar fi fost necesar să figureze în adaos numele lui Urbicius, dacă Mauricius n-ar fi fost autorul.

Din: *Teatrul Renaşterii engleze*

...În jurul anului 1560 păturile universitare iau cunoştinţă de tragedia şi comedia anticei Grecii şi a Romei. Modelele, clasice, care se răspândeau prin traduceri, imitaţii şi adaptări dobândiseră curând admiratori şi imitatori.

În tragedie nu se imită originalele tragediilor greceşti ci, îndeosebi, piesele filosofului roman *Seneca*, piese care nu erau altceva decât mediocre copii retorice ale capodoperelor ateniene, dar care cuceriseră admiraţia Renaşterii engleze.

...Exemplul tăpde este *Gorboduc* (cca. 1552), prima tragedie engleză scrisă de universitarii Sackville şi Norton, al cărei subiect legendar autohton seamănă cu *Tebaidă* lui Seneca, după cum stilul declamator, corul, mesagerii, împărţirea în cinci acte, respectă forma tragediei clasice.

...Comedia autohtonă, cu aspectele ei diferite, de farsă, povestire romantică sau satiră, suferă şi ea, în momentul Renaşterii, influenţa autorilor latini Plaut şi Terenţiu, cum şi a comediei renascentiste italiene (Ariosto). În acest sens putem vorbi mai puţin de reproducerea unei structuri cât de numeroase împrumuturi de tipuri. Astfel prototipul soldatului fălos, acel *miles gloriosus* plautian, a fost amplu imitat în comedia engleză începând cu *Ralph Roister Doister* de *Nicholas Udall* (scrisă către 1553) şi culminând cu figura shakespearianului *Fettstoff*.

...John Lyly, om cultivat, care studiase la Oxford şi Cambridge, doctor în litere, era exponentul tendinţelor

aristocratice şi savante. Subiectele împrumutate din istorie şi mitologie, cu un adaos marcant de elemente pastorale, prezintă alegoric evenimente din viaţa societăţii de curte, slăvesc pe regină şi – în genere – afirmă idealurile umanismului aristocraţiei.

...Această fantastică comedie (*La gura sobei*) de aventuri cu sfârşit fericit, inspirată din Apuleius şi Ariosto, împleteşte inspiraţia umanistă savantă cu vigoarea farsei populare şi elemente magice.

...Shakespeare a preluat multe elemente din această piesă (*Tragedia spaniolă* de Thomas Kyd).

„Piesa următoare, *Tragica istorie a drului Faust* (1588), inspirată din legendă germană a lui Faust, arată năzuinţa titanului spre cunoaştere care îi va asigura putere şi bogăţie.

...*Jirden of Feversham*" este o piesă de un realism brutal şi modern, în care însă nu pedeapsa judiciară e importantă, ci oroarea crimei şi sinceritatea ispăşirii.

Autorul reproduce exact şi brutal o crimă a epocii, relatată în *Cronica lui Holinshed*.

Causticul Greene, cel lipsit de scrupule, excelează în scene Idilice pe temă romantică, şi creează caractere feminine pure, devotate, pline de tandreţe şi graţie, schiţe pentru viitoarele eroine shakespeariene – Julieta, Viola, Imogena – după cum unele scene din piesele lui Greene amintesc de situaţii similare la Shakespeare.

Toate erau sugestii şi premise în crearea unui nou univers pe care Shakespeare îl făurea din elemente cunoscute dar retopite în incandescenţa minţii sale. Fără străduania comună a dramaturgilor Renaşterii nu ar fi existat splendoarea unui *Hamlet* sau a unui *Lear*, căci „omul nu-i o insulă singuratică şi de sine stătătoare. Fiecare e o fărâmă din continentul uman, o parte din univers".

...Academistul *Ben Jonson* ni-l preziută pe Thomas Dekker, cu până să amarnică, ca pe un boem zdrenţăros, compllând şi plagiind pentru teatru, necunoscând greaca nici latină, un incult îngâmfat şi invidios. Şi totuşi, acest

cârpaci de piese, aşa cum erau mulţi la vremea aceea, are darul prospeţimii, animaţiei şi lirismului.

...*Diavolul Alb* face parte dintr-o serie de piese senzaţionale şi melodramatice, prezentând viaţa unor celebre curtezane. Maraton scrie *Curtezana olandeză*, Dekker scrie *Curtezana virtuoasă*, Beaumont şi Fletcher scriu *Tragedia Fecioarei*, Middleton scrie *Femei, feriţi-vă de femei* şi chiar *Cleopatra* lui Shakespeare e o variantă a acestui gen – toate piese apărând în jurul anului 1611.

...Francisc Beaumont (1584 – 1616) şi John Fletcher (1579 – 1625), inseparabili colaboratori, au produs împreună, singuri sau în colaborare cu alţi contemporani, 57 de piese publicate *in-folio*... Shakespeare nu scrisese în colaborare, ci doar prelucrase piese mai vechi, insuflându-le o viaţă nouă. În rândurile contemporanilor săi mai tineri, însă, colaborarea era o normă stabilită, iar pentru Fletcher elementul său natural.

Din: Tudor Vianu, *Literatura universală şi literatura naţională*

...Comparaţia vieţii cu teatrul şi a oamenilor cu actorii este un motiv provenit din antichitate, de la Epictet şi Marc Aureliu, unde l-au găsit

Shakespeare şi Calderón. El revine şi în *Glossa* lui Eminescu.

...Tema faustică a continuat să fie tratată chiar şi după ce Goethe a întruchipat-o în formă ei cea mai durabilă. Lenau, Heine, Fr. Th. Vischer s-au simţit atraşi de subiect. După o socoteală făcută de *Kune Fischer*, în epoca de la draina lui *Marlowe* (1590) până la 1870, au existat nu mai puţin de o sută treisprezece (113) opere faustice, dintre care patruzeci şi una înainte de Goethe şi şaptezeci şi două (72) după el. Astăzi ar trebui să sporim aceste cifre cel puţin cu *Doctor Faustus* al lui Th. Mann şi cu *Mon Faust* al lui Paul Valéry.

Alteori putem stabili serii formale. Aşa de exemplu procedeul *teatrului în teatru* uneşte *Visul unei nopţi de vară* şi *Hamlet* ale lui Shakespeare cu *Des gestiefelte Kater* al lui Ludwig Tieck şi cu *Der romantische Oedipus* al

lui Pisten…

J.-J. Rousseau a acceptat influenţa lui Richardson şi *Noua Heloiză* s-a constituit în legătură cu formula romanului sentimental…

Din: Maximilian Jacta, *Procese celebre*

…„Prin implicaţiile lor sociale şi umane, alte două procese din această culegere au servit ca sursă de inspiraţie unor scriitori: procesul lui Jonathan Wild, din secolul al XVIII-lea, în care, după pildă altor scriitori, Bertolt Brecht şi-a găsit substanţa celebrei sale piese *Opera de trei parale*; procesul lui Wilhelm Voigt, *Căpitanul din Köpenick*, al cărui destin a fost zugrăvit atât într-un roman, cât şi într-o piesă de teatru, care, în ciuda trecerii timpului, continuă să figureze în repertoriul permanent al unor teatre…”

…„1728 I Nu au trecut nici trei ani de la moartea lui Jonathan Wild şi poetul John Gay (1685 – 1723) foloseşte viaţa acestuia ca izvor de inspiraţie pentru conturarea personalităţii lui Macheath, personajul principal din Opera *cerşetorilor* (*The beggar’s opera*). Personalitatea ciudată a lui Jonathan Wild a trezit interesul multor oameni de litere, printre care se numără şi cei mai renumiţi scriitori britanici din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, Swift şi Fielding. Piesa atât de veche a lui John Gay s-a reluat în Anglia, în cel de-al doilea deceniu al secolului nostru, păstrând doi ani şi jumătate, fără întrerupere, afişul unui teatru londonez. Noua prelucrare pe care Bertolt Brecht o dă aceluiaşi subiect este prezentată pentru prima oară pe scenă în anul 1928, sub titlul *Opera de trei parale* şi are imediat un succes uriaş, iar ecranizarea piesei are loc încă în 1930. Între Brecht şi compozitorul său Weill, pe de-o parte, şi între societatea de filme *Nero*, care dobândise drepturile în legătură cu filmul, se ajunge, în anul 1931, la un mare proces civil, aşa-tnumitul *Proces de trei parale*, în cadrul căruia Brecht şi Weill încearcă să obţină procente pentru fiecare ecranizare sau prelucrarea manuscrisului. Pretenţia lor este însă respinsă.

O mare senzaţie provoacă acuzaţia de plagiat adusă

de Alfred Kerr lui Bertolt Brecht în ziarul *Berliner tageblatt* din 3 mai 1929. Brecht împrumutase unele dintre. Song-urile sale după baladele poetului francez François Villon (1431 – 1463). El nu a folosit direct textul acestuia, ci s-a bazat mai mult pe excelenţa traducere germană a lui K.L. Anmer, apărută în anul 1907.

Numele lui Anmer nu a fost pomenit nicăieri de Brecht, motiv pentru care dramaturgul se vedea expus reproşurilor lui Kerr că „ar fi ascuns pe adevăratul poet care a ştiut să-l tălmăcească pe Villon44. În articolul său, Kerr indica următoarele pasaje:

Brecht; pag. 16: … „domnilor, cu viaţa m-am luptat din greu/Şi farmec în nimic nu am aflat, /Căci de când eram copil aud mereu: /Traiul e bun doar când e-mbelşugat”.

Anmer, pag. 87: … „Da, domnilor, iată în ce cred eu! /Eu farmec în nimic nu am aflat, /Căci de când eram copil aud mereu: /Traiul e bun doar când e-mbelşugat44

Brecht; pag. 25… „Voi, fraţilor, ce după noi trăiţi, /Nu ne azvârliţi acum ocară aspră. /Vă fie pildă ce mi s-a-ntâmplait/Rugaţi pe Domnul ca să fiu iertat 144

Anmer, pag. 22: „Voi, fraţilor ce după noi trăiţi/Nu ne azvârliţi acum ocară aspră. /Vă fie pildă ce mi s-a-ntâmplat. /Rugaţi pe Domnul ca să fiu iertat.44

Brecht, pag. 16: „Nici pasărea, oriunde ar trăi, /N-ar suporta-o nici măcar o zi.4 (

Anmer, pag. 86: „Nici pasărea oriunde ar trăi, /N-ar

suporta-o nici măcar o zi.44

Brecht, pag. 25 – 26: „Pe fata ce-şi arată pieptul/Ca nătăfleţul s-o aleagă/Pe hoţii toţi ce mi-aţi fost fraţi, /Pe târfe, vagabonzi, ocnaşi, /Pe făr-de-lege şi ucigaşi, /Vă rog pe toţi să mă iertaţi/Şi ca să scap de încă un păcat, /Şi lor le cer să fiu iertat! tt

Anmer, pag. 100: „Pe fata ce-şi arată pieptul/Ca nătăfleţul s-o aleagă… /Pe hoţii toţi ce mi-aţi fost fraţi, /Pe târfe, vagabonzi, ocnaşi, /Pe făr-de-lege şi ucigaşi, /Vă rog pe toţi să mă iertaţi. /Şi ca să scap de încă un păcat/Şi lor le cer să fiu iertat!”

Brecht, pag. 26: „Să-i văd cu trupuri spintecate. /De coada cailor legaţi! /Şi totuşi vreau să uit de toate. /Vă rog pe toţi să mă iertaţi î”.

…«Este interesant felul în care Brecht a luat atitudine faţă de acest reproş. Numărul din luna iulie 1929 al revistei *Die Schönne Literatur* (Beletristica), declară: „Într-un ziar berlinez s-a observat cam târziu, dar totuşi s-a observat, că-n ediţia song-urilor la Opera *de trei parale*, publicată de Kiepenheuer, lipseşte de lângă numele lui Villon numele traducătorului în limba germană, Anmer, deşi din cele 625 de versuri, 25 sunt identice cu excelenta traducere a acestuia. Mi se cer explicaţii. Declar sincer că din păcate am uitat să amintesc numele lui Anmer. Acest lucru mi-l explic din cauza uşurinţei mele înnăscute în problemele de proprietate intelectuală.»

Într-un manuscris al lui Brecht, publicat abia în anul i960, făcând referire la reproşul de plagiat formulat de Alfred Kerr, el scrie, ca o continuare a argumentelor de mai sus, că orice perioadă de înflorire a literaturii se întemeiază „pe puterea şi nevinovăţia plagiatelor ei”. Îndeosebi în ceea ce priveşte teatrul, spune Brecht, similitudinile de formă ale operelor contemporane sunt tot atât de caracteristice pentru o perioadă de înflorire a lui, ca şi pasiunea autorilor lor de a strânge în operele lor ce pot să găsească la alţii. Să uităm liniştiţi cu câtă generozitate minunată şi sinceră acoperă Shakespeare, cu numele său mare, tot ce se vorbeşte pe scenă în seara

reprezentării uneia dintre piesele sale. Piesa de teatru nu are nevoie de amănunte, de drepturi de autor minuţios stabilite, de tot felul de semnături, de exprimări ultracizelate, ci de linii fundamentale generale, de generoasă putinţă de a fi uşor înţeleasă şi de o largă respiraţie, lucruri pe care nu le poţi împrumuta de nicăieri. Pentru textele destinate teatrelor secolului nostru nu este nevoie de nuanţe fine, de un subiect original, de gradarea acţiunii sau de alte subtilităţi asemănătoare, pe care le vânează, cu mirosul lor fin, cei care la five o' clockuri îndrugă verzi şi uscate despre teatru, ci de o concepţie generoasă despre om, de înfăţişarea cu toate mijloacele a unei imagini pline de semnificaţie a secolului nostru. Eclecticii şi epigonii sunt cei întristaţi şi numai prin aceasta, iar nu prin curajul de a lua ceea ce există în realitate, se deosebesc de artiştii adevăraţi. Anumiţi scriitori, care nu sunt în stare să adauge la smângălelile lor lucruri provenind din altă parte – deoarece acestea, prin structura lor gramaticală exactă, ar sări prea mult în ochi faţă de rest – se văd siliţi să nu-şi însuşească altceva decât prejudecăţile marei mase.

…„În anul 1930, Schäfer publică un roman cu titlul *Căpitanul din Köpenick*, pentru că numai după un an să apară şi piesa de teatru cu acelaşi nume, scrisă de Carl Zuckmayer.

Atât Schäfer cât şi Zuckmayer au folosit întâmplarea numai ca pretext, înd-părtându-se în multe privinţe de realitate. Aceasta ne determină să înfăţişăm adevăratul portret al lui Wilhelm Voigt. În romanul său, Schäfer atribuie familiei Voigt ambiţia ca tânărul să studieze ştiinţele naturii; acesta însă ar fi dorit să devină ofiţer sau cel puţin subofiţer de marină. Schäfer imaginează relaţii ale tânărului cu fiul unui conte rus, adânci neînţelegeri ou tatăl său dedat patimii beţiei, infracţiuni săvârşite încă în tinereţe, frecventarea unor elemente dubioase, o viaţă de vagabondaj etc. În scrierea romancierului, ficţiunea şi realitatea se împletesc strâns, aşa cum cadrul unui roman o poate permite, de altfel. De aceea cititorul nu poate să-şi

facă o imagine exactă a realităţii.44

Din: *Shakespeare – Contemporanul nostru* de Jan Kott

…„Nu cunoştea geografia şi situa Bohemia undeva la ţărmul mării. Proteus ajunge de la Milano la Verona călătorind pe o corabie şi mai mult încă, aşteaptă fluxul. Pentru Shakespeare, Florenţa era port la mare. Shakespeare nu cunoştea mai bine nici istoria. Ulisse citeşte la el acasă pe Aristot, pe Thimon Atenianul şi se referea la Seneca şi la Galean. Shakespeare nu ştia filosofie, nu se pricepea nici atât la strategie şi amesteca moravurile diverselor epoci. Orologiul sună în *Ivliu Cezar* şi-o slujnică destfiaee corsetul Cleopatrei. În vremea regelui Ioan se foloseşte praf de puşcă şi se trage cu tunul.

…Ce vrea să spună Shakespeare în *Richard al UIAea*? Materialul istoric l-a cules din *Cronicile lui Hall* şi ale lui Holinshed scrise după *însemnările lui Thomas Morus*. El nu i-a modificat nici în ceea ce priveşte caracterul, nici ordinea evenimentelor. Chiar scena brutală cu căpşunile este descrisă cu aceleaşi cuvinte ca şi Th. Morus. Oare Shakespeare a corectat doar vechile dirame istorice jucate deseori la Londra ca, de pildă, *Richardus Tertius* al lui Thomas Lotige sau piesa anonimă:?…

…Plânge, deci trăieşte. Criticii englezi au privitHO drept replica lui Beckett la formula carteziană a omului, oare la rândul ei este un rezumat al formulei teologice. Dar de fapt Beckett nu face decât să repete după Shakespeare: „Băturăm până aici un drum de lacrimi… /Noi când ne naştem plângem că intrăm/Pe-această mare scenă de bufoni/”.

…În monologul Hélène! Cupidon cel legat la ochi a fost prefăcut într-o putere oarbă plină de avânt, într-o Nike a instinctului. Este limpede că Schopenhauer a împrumutat această imagine a *Visului* Dar oarba Nike a dorinţei este în acelaşi timp un fluture.

…Cele trei feluri de timp enunţate de Leonardo (da Vinci) pot fi uşor găsite şi în operă lui Shakespeare. Când pământul este plin de sânge, timpul omenesc devine iarăşi

timpul neomenesc al naturii. Şi atunci orbul Gloster îl părăseşte pe nebunul Lear”.

…Acestea nu constituie decât cea dintâi dintre uimitoarele asemănări dintre Leonardo şi Shakespeare, asemănări cu atât mai ciudate cu cât ele nu se întemeiază pe vreo tradiţie sau pe vreo transmisiune directă, decât cel mult pe puternica influenţă a culturii italiene „del quattrocento” asupra Angliei elizabetane.

…Nudurile acelor tineri florentini, atât de vestiţi în Florenţa Medicilor. Vemxchio cel dintâi a creat modelul androginului care avea să slujească la zugrăvirea îngerilor. Îngerii erau lipsiţi de sex, dar teologii cei mai rafinaţi îi concepeau ca pe nişte făpturi androgine. Androginul lui Verrocohio, un efeb trist, de o frumuseţe tulburătoare, plină de ambiguitate, îmbina farmecul ambelor sexe. Întocmai ca în sonetul al XX-lea al lui Shakespeare: „Obraz de fată ţi-a pictat chiar firea/Ce-a vrut să-mi fii stăjp & n de nu stăpână…”

…Rosalinda, când s-a refugiat în pădurea Ardenilor, şi-a luat numele de Ganymed, Shakespeare a împrumutat acest nume din povestea lui Lodige, care i-a slujit ca izvor de inspiraţie pentru intriga la *Cum vă place*. Alegerea şi atribuirea acestui nume nu erau întâmplătoare.

…Versurile ritmate sunt spuse Rosalindei de Ceci Ha, mai înainte de-a se refugia în pădure. Împărăţia libertăţii este în acelaşi timp împărăţia firii: a firii idilice, poetizante, amintindu-ne de Teocrit.

…Dintre toate operele lui Shakespeare, *Cum vă place* şi a A *12-a noapte* sunt cele care sunt concepute cel mai mult în spiritul lui Ariosto.

„În povestirea lui Prospero, schema istoriei feudale este nudă, curăţată de orice alegorie şi de orice element accidental, lipsită aproape total de nume şi caractere, abstractă ca formulă. Povestirea lui Prospero este rezumatul tratatului lui Machiavelli II *Principe*.

…Monologul acesta (al lui Prospero) este un ecou îndepărtat al cunoscutului capitol din *Metamorfozele* lui Ovidăus.

…Leonardo scrie „Gura ucide mai mulţi oameni decât pumnalul”. Iar Hamlet, după marea scenă cu actorii, spune „Avea-voi spăngi în vorbe”.

…Multă vreme, *Eduard al II-lea ai* lui Marlowe a fost socotit drept modelul şi izvorul de inspiraţie pentru *Richard al III-lea* al lui Shakespeare.

Din: *William Faulkner* de Sorin Alexandrescu

…În sfârşit, se apelează la interpuşi, ori se întind curse adversarului. Ikkemotubbe, înainte de a intra în comunitate, îşi cheamă prietenii şi încearcă să-i convingă, prin ameninţări sau corupţie, să-l slujească. Flem îi întinde cursa cunoscutului Ratliff, dar prin Estace Grimm, omul Hui de încredere. Jason încearcă să convingă şeriful s-o urmărească pe Quentin când aceasta „evadează” de acasă. În fine, Flem utilizează „asasini plătiţi”, printr-o tipică tactică shakespeariană: Montgomery Ward şi ocnaşii năimiţi de la Parchmann introduşi special acolo ca să-l suprime pe Mink Snopes, exact ca agenţii trimişi în Turnul Londrei de către Richard al III-lea să ucidă pe Clarence, propriul său frate!

Oprim aici această discuţie comparativă, care ne indică foarte convingător multiplele analogii dintre formele şi metodele „strategiei răului”, în acţiunile lui sociale, în operă lui Shakespeare, Dostoievski, Faulkner.

Jurnal de la Poiană

Robinson Crusoe, sau fratele *Castelului Pălăriervlui*, *st* părăsit în mod laş viaţa sa ascetică. Au fost ploile mai întâi de vină şi pe urmă amenzile administrative. A venit ajutorul de primar şi i-a spus: Domnule, asta-i casă ce construieşti dumneata? (era vorba de faimoasa aşezare în formă de locuinţă lacustră, pe stâlpi fragili). Dacă continui, ai 2000 amendă. Fapt care l-a determinat pe temerar să-şi facă puţinele bagaje şi să plece. Lucrarea a fost abandonată şi nu ştiu de ce îmi pare foarte rău. Cei fără bani care dau micului nostru cartier de pe Zamora un fartaiec special…

Saint-John Perşe: Sintaxă a fulgerului, noi ne croim drumuri noi până la cuvinte nicăcând auzite…

Oraşele se atrofiază (Schneider).

Secolul 17 – 18 francez care dedică păsărilor muzică (piese scrise pentru *harpicord* ori clavecin şi care se numese): *Privighetoarea*, *Rzndunica*, *Cucul*, *Turturica*, *Găina*, *Chemarea păsărilor* (Daquin, Dandrieu, Rameau, Couperin).

Cum există animale în muzică: în *Freischütz* de Weber, *Flautul fermecat* de Mozart şi în *Anotimpurile* de Haydn. Schumann în Les *Papillons*, Liszt în *Sf. Francisc vorbind păsărilor*; Wagner: *Lohengrin* (lebăda), *Parafai* (porumbeii). În *Siegfried* (păsările), în *Walkiria* se aude calul… Iată-l şi pe Chabrier cu *Pastorala răţoilor* şi *Balada porcilor roz*. Saint-Saëns cu *Carnavalul animalelor*; Fauré cu *Le papillon*; Pierné cu *Balenele*; Debussy în *Pelléas* (act. ÎI şi IV); porumbeii, *Poissons d'or*, *Les chevaux de bois*, *Elefantul* din *Children*'s *corner*; A. Roussel eu *Praznicul păianjenului*; Durey cu *Dromaderul, şarpele şi puricele* (vezi şi Musorgski); Poulenc ou *Le Bestiaire*…

Cuvintele: poştalion, sărari, turtă şi colivă vă făcurăţi?; unul hârşit în rele; altul bun în neam; medelnicer; filigene; taifas, caftan de atlas; dulamă; cu guler de jder; pe cap işlic de sobol; parasoovenii; stau la ciubuce; garafe cu apă; şerbeturi; palicari. Nume: părintele Neofit de la Râmnic; satul Coţofeni; Coflătească; un peşchir de borangic, urzeală de inişor; popa care dă dezlegare mesei; unul venit din Hotărani; în coptul viilor; au nevoit a venire; câştigul de dajdie; haiduci afumaţi cu ardei; leşuri de cal umplute cu pământ în care creştea iarbă (imagine colosală); boierii băteau cărticica; pelicele de iepure; niscai postavuri la peţire; vite de pripas;

Duducele serbede; rogojini pe acoperişurile calicilor; morile Dâmboviţei oare scârţâie; dus la toate balurile în câşlegi; se desfundau mahalalele; case joase din care se strigă: Mititico vino-ncoa' I; trăsuri de Beci.

Eu am pierdut prietenia unui om pe care-l stimam pentru că m-am încăpăţânat să-i repet că eram mai degenerat decât el (Q.

Amicii lui N. Unul a fost moşier la C. Avea maşini

americane, tractoare, lucra singur pământ urile. Acum repară în S. maşinile doctorilor cărora le cere 7 lei pe oră, altfel nu poate pentru că s-ar simţi degradat. A ajuns mecanic de mare precizie, dar face artizanat din capriciu. Câştigă bine pentru un oraş de provincie, dar ar putea şi mai mult. O ciudată lipsă de voinţă ca şi la ceilalţi (de altfel ei s-au adunat într-o prietenie zguduitoare, a celor blânzi şi parcă neajutoraţi). G. care a fost arhitect şi era destul de bogat, care a făcut fotografie în C şi el parcă s-a ratat. Pe urmă a avut un accident groaznic arzând pe faţă şi mâini de la o pereche de pantaloni spălaţi cu neofalină şi care acum face de asemenea artizanat, adică lămpi de noapte şi de fier forjat pentru alte chestii. Mai există în grup şi un al doilea moşier, avocat de meserie, care se pare că şi el se ocupă de maşini. A avut avion personal cu care se ducea la amicele sale şi le plimbă. Acum a alcătuit o motocicletă căreia i se spune *Godzila*, colorată în violet, făcută din piese de la alte motociclete. Ceva de spaimă, celălalt

Moşier, în replică a construit o maşină şi ea din bucăţi care zguduie ca o cămilă şi face 40 la oră, defilează prin S. şi se spune de către cei în cauză: important în asta e numai să lucrezi pe maşini – A aştepta ca o operă să tacă în tine pentru a o scrie… (Gâde).

Otrava e în fruct, în floare, în batistă, în sătuţ... (pentru *Princepele*). Voi elimina batistă care face vulgar... (ceva persan, se pare).

Toate adevărurile sunt *Kaf* şi. Sin (sexele) (esotericii).

Tablete secrete de magnanimitate (îmi platce ultimul cuvânt).

Vânătorii oare la orgii lătrau ca câinii (pentru *Sabatul* din *Princepele*).

Zeii *Tet* şi *Horus* la egipteni care erau homosexuali.

Constantin Stolnicul călătorise la Constantinopole, Veneţia, Padova. Avusese dascăli pe Gherasim Cretanul, Antonio dalTAcqua, Albanio Albanese, Bonvicinus. La Padova se studiau: filosof ia, logica, geometria şi astronomia.

Cuvinte (*magazia de cuvinte*): spiţa curgătoare a Basarabilor; gură de Târgovişte (pentru un zvonist);

Patavia, numele vechi al Padovei; tetrapod (pupitrele pe care se aşezau icoanele, au patru picioare); Nume: Doamna Păună (din Iorga) sau Ioan Gheorghe Haracleu; Cincisprezece Cantavuzini la Bizanţ fuseseră falsa (Iorga).

Temps de douleur et de temptación Aages de plour, envie et de tourment, Temps de langour et de dampnación, Aager meneur près du definement, Temps plains d'orreur qui tout fait faussement.

Aages menteur, plain d'orgueil et d'envie.

Temps sanz honeur et sanz vray jugement.

Aage en tristour qui abrege la vie.

(Eustache Deschamps)

Veac cutfiundat în mâhnire oare scurtează viaţa (pentru *Frica*).

Maistres des requestes, maeştri ai jalbelor pentru *săptămâna Nebunilor*.

Didahia descoperită la 1875 de către mitropolitul Filotei Brynnenios la Constantinopole (deci nu mai merge pentru *săptămâna Nebunilor*). Manuscrisul e de la 1056, conţinea şi *Scrisorile* Hui Clement. *Didahia* a influenţat *Didascalia apostolică*, *Rânduielüe apostolice*, *Constituţiile apostolice*. A fost – tradusă în latină în veacul al II-lea, în

Africa. Textul *Didahiei*, 16 oapătole, care pot fi grupate în 3 părţi şi un epilog: O *cateheză morală*; *Un compendiu liturgic; Instrucţiuni bisericeşti*; *Atragerea atenţiei asupra parusiei* (Patrologia).

Jurnal de la Poiană

Când vin apele mari se mai îneacă câte un camion aflat în *susa* pe linia a doua a localităţii, şoferii cară materiale de construit şi, pentru a nu cădea în labele miliţiei, trec râul Prahova care se umflă incredibil, pe neaşteptate, şi alunei, de sus, de la mine, asist la naufragii spectaculoase. Camioanele trag la fund, de undeva vin ştiri că şoseaua de la Predeal a fost ruptă. Totul capătă o alură catastrofică. Deci miliţia e pe acolo, atunci ies briganzii şi să te ţii I Pe urmă apar alte camioane de ajutor care nu dovedesc şi sunt chemate tractoarele; totul, sub nasul şefului de gară care se face a nu vedea, toată lumea să trăiască! Trec pe sus un fel de ţapinari, un fel de pădurari, toţi deştepţi nevoie mare. Noroc că ţiganii mei sunt în turneu cine ştie pe unde, că i-ar învăţa ei cum să fure. Trăim aici începuturile Far-Westului ca în romanul lui Cendrars: *Aurul*…

Istoria oraşelor e istoria furturilor dintr-o epocă…

Bătrânul Dante cu fofârlica (*Jocuri răutăcioase sau Istoria plagiatului*): invidia se stârneşte totdeauna acolo unde există vreo asemănare.

La C & cero: (*De finibus bonorum et malorum*) La cei pătimaşi egalitatea e prilej de invidie.

Dar aici? Cel mare la suflet se stimează în sinea lui în timp ce mişelul se coboară pe sine (Dante).

Aristotel: Om cu suflet mare e cel care se consideră pe sine vrednic de lucruri mari. Cine e demn de lucruri mici nu este mare la suflet…

Scrieri care ar fi putut circula la *Academia grecească*: Simeon Thessalonicul cu *Tomul pacificării*; *Tomul iubirii*, *Tomul bucuriei* (manual care combate nebunia calvinilor).

Breton: lirica e desfăşurarea unui protest…

Surse ale lui Goethe: Jerusalim, un tânăr ataşat de

ambasadă, dispreţuit de nobleţea locală deşi merituos, îndrăgostit de soţia unui amic se sinucide. Iată *Wertherul*… *Iphigenia* vine din Euripide. La Goethe ea îl civilizează pe Jumătate pe Thoas. Obţine aboitireiasacriib uman în Taurida. Euripide, zice Paul Stapfer, e mai amuzant; la Goethe drama e compusă cu un minimum de material dramatic Sentimentele nu sunt încă pasiuni, ca la greoi. Ema & poetică, e greacă prin calităţile formei, are o economie de mijloace ce trebuie subliniată, are o grandoare simplă, nobleţe şi măsură. Goethe a lăsat o faimoasă vorbă: *farmecul etern al femeii ne ridică la cer*…

Descartes care s-a făcut soldat ca să cunoască viaţa, pentru că ştiinţa nu-i mai ajungea…

Nimic nu trădează mai mult vulgarul decât refuzul de a fi decepţionat (C).

Messend ca un *corai* (băieţi travestiţi cu ceva feminin în ei) (pentru. Sabat).

Rilke: Moartea în miezul fiinţei plânge în noi (ca sursă a poeziei lui Sorescu).

Joyce: Gadavrul e *J*) carne stricată, brânza e cadavrul laptelui…

Psihofiziologia culorii (Antonioni).

Oraşele însilozează oamenii cărora le trebuie un dram de dezordine şi o plictiseală higienică (Schneider).

Din *Minesis*: *Poemul Patimilor*.

Vestitorul: Doamnă a Paradisului/fiul tău a fost prins/Iisus Christos sfântul/aleargă, doamnă şi vezi/cum lumea îl loveşte/cred c-or să-l ucidă/atât l-au biciuit…

Fecioara: Cum e cu putinţă/că nu a făcut vreo fărădelege/Christos, nădejdea mea, /de-au pus mâna pe el?

Vestitorul: Doamnă, a fost trădat/Iuda astfel l-a vândut/şi treizeci de dinari a luat/mare târg făcând.

Fecioara: Vino într-ajutor, Magdalena/năpasta m-a ajuns/Christes, fiul e dus legat/după cum mi s-a vestit.

Vestitorul: Vino, într-ajutor, doamnă, ajută/că fiul tău e scuipat/şi mulţimea pe drum II poartă/pe mâna lui Pilat l-au dat.

Fecioara: O, Pilat, nu face asta/nu chinui pe fiul meu/că pot să-ţi aduc dovadă/că pe nedrept e acu' zat.

Mulţimea: Răstignit, răstignit să fie/omul care se face rege/după a noastră lege/e senatului împotrivă.

Fecioara: Vă rog să în – ascultaţi/gândiţi-vă la durerea mea/poate vă schimbaţi curând/cugetul ce l-aţi dovedit.

Vestitorul: Îi scot afară pe tâlhari/care îi vor fi tovarăşi.

Mulţimea: Cu spini să se încunune/cel ce rege s-a chemat!

Fecioara: O, fiule, fiule, fiule I Fiule, gingaş crin/fiule, cine va da sfat inimii mele cuprinse de teamă? /O, fiule, ochi dătători de bucurie/fiule, de ce nu răspunzi *V* Fiule, de ce te-ascunzi de sânul care te-a alăptat?

Vestitorul: Priveşte, doamnă, la cruce/ce lumea o aduce, pe care lumina adevărată/va să fie înălţată.

ISTORIA PLAGIATULUI

Din: Dan Zamfirescu, *Literatura română veche*

...Letopiseţul de când s-a început Ţara Moldovei, învăţăturile lui Neagoe Basarab, *Cronicile* lui Macarie, Eftimie şi Azarie, *Istoria lui Mihai Viteazul*, câteva scrieri hieroglifice, opera lui Nicolaus Olahus – care aparţine „republicilor literelor latine", dar şi poporului din care s-a ridicat, textele aparţinând „genului oratoric" şi „publicistic" – soliilor lui Vlad Ţepeş, Ştefan cel Mare, Ştefăniţă Vodă, memoriilor lui Mihai Viteazul şi altele.

Cele două principii din Apus şi din Răsărit se întrepătrund sau coexistă. Neagoe, principe de Renaştere, cu educaţie şi lectură răsăriteană, dar cu o sensibilitate şi gândire modernă, ca şi a lui Machiavelli, este dublat de Gavril Protul, hagiograf athonit de cea mai evidentă expresie ortodoxă eclesiastică. Olahus şi Despot Vodă sunt contemporanii lui Macarie, Eftimie şi Azarie, feţe bisericeşti, nutrite cu literatură „de specialitate" şi luând model de la bizantinul Manasses. Aceşti trei cronicari moldoveni care-şi transmit ştafeta în redactarea cronicei ţării, sunt însă creatorii unui nou stil în literatura română

şi, în acelaşi timp, continuatorii tradiţiei istoriografice a Moldovei, începute strălucit în secolul precedent, care se va urma neîntrerupt până la Neculce şi dincoace de el. Ei elaborează arta naraţiunii istorice, învăţând din modelele şi izvoarele străine cum să înfăţişeze realităţile naţionale şi pregătind instrumentele pentru marea şcoală a cronicarilor din secolul următor. Grigore Ureche îşi va elabora cronica sa topind, cu o excepţională artă de a *îmbina* şi *restructura*

Izvoarele, cele două variante ale Letopiseţului lui Ştefan cel Mare şi cronicile lui Macarie şi Azarie (Eftimie i-a rămas necunoscut) cu fragmente din cronica lui Bielski şi din *Cosmografia* lui Gerard Mercator. *Viaţa lui Nifon* – cronică şi scriere publicistică puternic polemică, sub masca hagiografiei – cronicile lui Macarie-Effonie şi Azarie, *învăţăturile lui Neagoe* şi chiar *Letopiseţul de când s-a început Ţara Moldovei*...

...Contemporanii nu s-au înşelat, iar scrierile lor au slujit mai târziu ca modele, izvoare şi principiu însufleţitor lui Bălcescu pentru *Românii sub Mihai Voievod Viteazul*. Cu *Istoria lui Mihai Vodă din Pătraşcu Vodă*, cunoscută în compilaţia cronicilor muntene, alcătuită la mijlocul secolului al XVII-lea (Istoria Ţării Româneşti) începe, de altfel, şi literatura română în limba naţională, aşa cum, în limba slavonă, adevărata literatură română originală

începe cu *Letopiseţul de când s-a început Ţara Moldovei*.

...Moxa dă o frumoasă relatare a victoriei lui Mircea cel Bătrân asupra lui Baiazid, prelucrată pe baza surselor slave, şi *Cronograful* său va inspira pe Eminescu în *Scrisoarea a III-a*.

...O colaborare politică şi o simbioză culturală, din care au folosit ambele popoare, se încheagă astfel, şi Stavrinos cântând faptele lui Mihai Viteazul, în care vedea un eliberator al lumii balcanice, este primul exponent al acestei noi situaţii. Al doilea este Matei al Mirelor care îndeamnă la prietenie pe greci şi români, condamnă pe primii când vin la nord de Dunăre să exploateze poporul, în calitate de executori a fi. Biiului, îndeamnă pe ultimii să nu uite meritele culturale ale grecilor şi să nu se ridice împotriva lor cu ură. Deşi nu a scris în româneşte, Matei al Mirelor aparţine culturii române ca simbol al prieteniei celor două popoare, al colaborării lor în propăşirea culturală comună şi-a luptei pentru eliberaire. Cronica sa a fost, de altfel, în cea mai mare parte tradusă şi integrată cronicii naţionale. Pe de altă parte opera lui Matei al Mirelor, care ocupă un loc bine marcat în istoria literaturii neogreceşti, vădeşte influenţa puternică a culturii române: sfaturile către Alexandru Iliaş sunt, evident, inspirate din *învăţăturile lui Neagoe Basar ab*, pe care se pare că el le-a tradus în greceşte.

...Udrişte Năsturel n-a lăsat cărţi proprii, ci numai două importante traduceri, una din latină în slavonă, alta din slavonă în română (dacă nu era cumva şi traducătorul *Vieţii lui Nifon* şi al *învăţăturilor lui Neagoe Basarab*), reprezintă în schimb „tipul animatorului cultural44, al ideologului unei domnii, jucând în vremea lu' & Matei Basarab, cumnatul său, rolul de „ministru al culturii44. El cântă în versuri slavone, după modelele ce cunoşteau mare răspândire în Ucraina lui Petru Movilă, pe „Basarabi44, fiind din acest punct de vedere un precursor al lui Eminescu, evocator şi el al, *JBasarabüor... dătători de legi şi datini*".

...Textul *Letopiseţul de când s-a început, cu voia lui*

Dumnezeu, *Ţara Moldovei* este cel mai apropiat de protograf, din copiile şi prelucrările care s-au păstrat.

…Continuarea cronicii domneşti şi după aceste date este confirmată însă de celelalte variante păstrate, şi anume *Povestirea pe scurt despre domnii Moldovei*, cunoscută sub numele de *Letopiseţul de la Putna*, şi de una din prelucrările străine – *Cronica moldo-polonă*.

…Letopiseţul Moldovei s-a păstrat de asemenea în alte două prelucrări străine: Cronica moldo-germană (în lb. Germană medievală) din copia lui Hartmann Schedel, efectuată în 1502 şi cuprinzând numai domnia lui Ştefan cel Mare, de la urcarea pe tron până la 1499… *Cronica moldo-rusă*…

„Moldova eroică şi glorioasă zugrăvită de acest Letopiseţ va fi din nou evocată cu fraze întregi traduse din cronica slavonă de către Grigore Ureche, care a preluat aproape în întregime această scriere a Letopiseţului său. La rândul său, Ureche va inspira pe Aleosandri şi pe Sadoveanu, pitaud în *Dumbrava roşie*, al doilea, în *Viaţa lui Ştefan cel Mare* şi *Fraţii Jderi*.

…Viaţa unui sfânt a devenit, astfel, un document istoric de mare valoare şi importanţă şi o creaţie literară ce a avut influenţă incontestabilă asupra dezvoltării literaturii muntene. Ea a servit de izvor *Letopiseţului ţărU* şi *Cronicii lui Radu Popescu*, înainte de a servi ca sursă de Inspiraţie lui AHexandru Odobescu pentru nuvela *Mihnea Vodă cel Rău*. Citind nuvela lui Odobescu şi *Viaţa lui Nif on* se vede cât de strâns s-a ţinut autorul modern de textul hagiografului din al doilea deceniu al veacului al XVI-lea.

…La minimalizarea lor şi-a dat concursul în special teoria nefericită a „neautenticităţii”, care susţinea că *învăţăturile* au fost scrise mult după moartea lui Neagoe, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, sau chiar în secolul al XVII-lea, de către un călugăr ignorant în „treburile lumeşti”, care a atribuit opera unui domn celebru ca să-i dea importanţă. Demostene Russo, P.P. Panaitescu şi alţii, care au susţinut această teorie, considerau opera o compilaţie puţin originală, alcătuită în

cea mai mare parte din extrase luate din scriitorii bizantini – prin intermediare slavone – şi din scriitori slăvi. Ioan Bogdan a arătat în cele două ample studii că Macarie a folosit în opera sa ca model stilistic *Cronica universală* a lui Ckxnstantm Mamatsses (istoric bizantin din sec. al Xn-lea).

...Pe alocuri chiar, Macarie a preluat unele pasaje care i se păreau că se potrivesc cu evenimentele şi personajele descrise (de ex. Fuga în Ardeal a lui Petru Rareş, scăparea din cetatea Ciceului, ultimii ani ai vieţii cu „băi şi mâncări şi băuturi" etc.).

...Prima dintre aceste cronici reunite în *Istoria Ţării Româneşti* este *Viaţa patriarhului Nifon*, de Gavril Protul, reprodusă după manuscrisele care au transmis-o în formă independentă şi care a fost inclusă aproape integral într-una din variantele *Letopiseţului Cantacuzinesc*, pentru a acoperi epoca domnilor Radu cel Mare (1495 – 1508), Mihnea cel Rău (1512 – 1521), Vlăduţ (1510 – 1512) şi Neagoe Basarab (1512 – 1521); de fapt până acum 1517.

(VOLUMUL AL H-LEA)

...Textul *Cronicii Buzeştuor*, în varianta sa *„nealterată"*, conţinută azi doar în două manuscrise (...) este o paralelă a Ţării Româneşti şi Moldovei atribuită lui Axinte Uricarul (şi care de fapt copiază şi întreţine după o idee proprie cronicile celor două ţări), şi manuscrisul nr. 13 de la mănăstirea Neamţ, conţinând însuşi *Letopiseţul Ţării Româneşti*, ultima parte, povestind evenimentele de după retragerea la Prejmer, inclusiv moartea lui Mihai, este o traducere apropiată, cuvânt cu cuvânt a *poemului lui Stavrinos*, din care s-a omis însă istoria unui an întreg, deoarece ea nu convenea Buzeştilor ce se depărtaseră de Mihai după catastrofa de la Mirăslău şi slujiseră noului domn instalat de ostile polone.

...Şi dacă acesta din urmă (*Letopiseţul* de când s-a început Ţara Moldovei, n.n.) l-a inspirat pe Mihadl Sadoveanu, în schimb *Cronica Buzeştilor* este prototipul şi inspiratoarea lui Bălcescu în a sa *Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul*.

…Astfel încât *Scurta descriere*, deşi are ca punct de plecare cronica oficială, care-i serveşte de izvor principal, este totuşi mai mult o simplă traducere a ei. Este o aniplă prelucrare, în cadrul unei scrieri originale, ce poartă amprenta personalităţii autorului.

…Stavrinos a fost utilizat, fără îndoială, de autorul *Cronicii Buzeştuor*. Paralelismele în succesiunea evenimentelor principale şi chiar ale celor mai puţin însemnate se observă.

…Bălcescu l-a folosit pe Stavrinos în celebra sa lucrare despre Mihai Viteazul, iar Papiu Ilarian l-a editat însoţit de o nouă traducere românească.

…Elogiul închinat lui Ştefan Tomşa pentru că a strunit şi pedepsit pe boierii ce jefuiau poporul este unic în toată literatura noastră medievală, şi nu e exclus să fi inspirat critica socială a lui Antim Ivireanul, totuşi mai puţin violentă.

„Jar cine citeşte *Neamul Şoimăreştilor* de Mihail Sadoveanu va recunoaşte imediat în imaginea sadoveniană a lui Tomşa portretul schiţat de Matei al Mirelor.

…I se adaugă o compunere parenetică având ca model *învăţăturile lui Neagoe Basarab*, şi intitulată *Sfaturi către Alexandru Tliaş*.

…Moxa a tradus şi prelucrat *Cronograful*, la îndemnul episcopului Teofil al Râmnicului (1619 – 1637) …

…Unele imagini din *Cronograful lui Mâhazi Moxa* (existente, în parte, în originalul *Cronicii bulgăre*, contemporană cu evenimentele descrise) referitoare la bătălia lui Mircea cel Bătrân împotriva lui Baâazând, la Rovine, în anul 1394, se regăsesc transfigurate poetic în *Scrisoarea a* III-a a marelui nostru poet M. Eminescu, apărută în 1881.

Pasajul hă Moxa

De-aoii se rădică Baiazit oastea lui spre românii, deci se loviră cu Mircea voievod şi fu războiu mare, câtu se întuneca de nu *se* vedea văzduhul de mulţfan & a să & zbetar, şi nici pierdu Baiazit oastea *Im* cu totul, iară paşii şi voievozii periră toţi… Aşa de a se vărsa sânge mult, cât era

văile crunte, deci se spare Baiazit şi fugi de trecu Dunărea.

Scrisoarea a III-a

Că Oareţii împlu câmpufl. Şi roiesc după cun semn/Şi în caii k>r sălbatici bat cu scările de lemn, /Pe copite Iau în fugă faţa negrului pământ, /

Lăned scântele lungi în soare, arcuri se întind în vânt, /Şi ca nouri de aramă şi ca ropotul de grindeni, /Qrdzarru-ntunecând fu-i, vin săgeţi de pretutindeni. /vâjiind că vijelia şi ca plesnetul de ploaie… /Urlă câmpul şi de tropot

Şi de strigăt de bătaie. /În zadar striga-rapăratul ca şi leul în turbare, /Umbra morţii se întinde tot mai

Mare şi mai mare./

Acea grindin-oţelită înspre Dunăre o mină/rar în urma lor se-ntinde falnic armia romană.

MIRON COSTIN, *OPERE*, ediţie critică îngrijită de P.P. Panaitescu

…„Nu este de mirare că povestirea colorată a lui Miron Costin a atras pe literaţii noştri. destul să amintim *Neamul Şoimăreştilor* al lui M. Sadoveanu inspirat în parte din descrierea vremilor lui Ştefan Tomşa, sau *Domniţa Arnăutului* a lui B.P. Haşdeu, nuvelă care zugrăveşte, după Miron Costin, domnia lui Vasâle Lupu.

…Inspiraţia poemei în parte din *Eclesiast*, cartea Vechiului Testament, completată cu elemente din versurile lui Ovidius (*Tristia*) despre labilitatea timpului, trădează erudiţia lui Miron Costin. *4

LETOPISEŢUL ŢĂRII MOLDOVEI DE LA AARON VODA ÎNCOACE

…De cele mai multe ori *Letopiseţul* lui Nicolae Costin se află înserat în diferite compilaţii de cronici ale Moldovei alcătuite în cursul veacului al XVIII-lea din porunca domnilor, boierilor sau clericilor. Faptul este foarte explicabil, deoarece ştim că aceste compftlaţii *serveau ca manuale de informaţie asupra trecutului nostru*.

„Pe lângă aceste două manuscrise care derivă dintr-un manuscris comun, dovadă o serie de omisiuni şi lecţiuni greşite comune, manuscris care desigur nu făcea parte din

compilaţiile de istorie ale Moldovei alcătuite în veacul al XVIII-lea, ci deriva direct din *Letopiseţul* autograf, trebuie să socotim în acelaşi grup şi textul *Cronicii* lui Nicolae Costin intrat în compilaţia de Istorie paralelă a Moldovei şi Ţării Româneşti, alcătuită de Axinte Uricarul. Autorul compilaţiei este deci Axinte Uricarul; manuscrisul este un autograf al acestuia. De aceea e probabil ca cele 2 înainte de cronici să fi fost copiate aprioric.

…*Letopiseţul Ţării Moldovei* scris de Miron Costin (1710 – 1712), deoarece cronica acestuia, cuprinzând, mai pe larg şi cu rerectări, întreg răstimpul tratat de Ureche, a înlocuit *Letopiseţul Ţării Moldovei* al lui Nicolae Costin oare duce istoria Moldovei până la 1601. Această cronică mai completă a înlocuit, după cum am spus mai sus, pe aceea a lui Ureche (total sau parţial), în compilaţiile cuprinzând istoria Moldovei. O primă formă a compilaţiei care pune alături cronicile celor doi Costini cuprinde cronica lui Nicolae Costin, de la împărţirea limbilor româneşti până la întemeierea Moldovei; de aici este continuată de cronica lui Nicolae Ureche, cu adaosurile lui Simion Dascălul, până la sfârşitul acestei lucrări (1593); urmează apoi cronica lui Miron Costin cu care se termină compilaţia.

Grupul C-II cuprinde aceeaşi formă de compilaţie ca şi grupul precedent, numai că, pentru ca trecerea de la cronica lui Ureche la a lui Miron Costin să se falcă mâi direct, au fost suprimate titlul cronicii lui Miron Costin (cu data 1677), *Predoslovia* şi lista autorilor consultaţi, începându-se direct cu povestirea istorică din primul capitol al cronicii. Aceste manuscrise provin dintr-un manuscris comun cu cele din oare derivă manuscrisele din grupa C, dovadă numeroase greşeli şi omisiuni asemănătoare.

„În această compilaţie, la „capul 50”, este inserată cronica lui Miron

Costin, fără titlu şi fără predoslovie, cu însemnate prescurtări şi modificări.

…Grupul M. *Cronica* lui Ion Neculce, terminată la

1745, formează o continuare mult mai substanţială a cronicii lui Miron Costin, decât sumarul „letopiseţ anonim”, care se opreşte la anul 1705. De aceea, după 1745, când termină Neculce cronica sa, compilaţia care cuprindea istoria Moldovei suferă o nouă schimbare: la baza ei stă aceeaşi compilaţie de cronici, denumită mai sus cu litera „D”, dar locul letopiseţului anonim îl ia cronica lui Neculce. Şi-n această nouă compilaţie cronica lui Miron

Costin este inserată la cap. 50 şi este prescurtată la fel ca şi în manuscrisele din grupul D.

„JSE ştie că letopiseţul cel mare al lui Nifcolae Costin cuprinde *istoria Moldovei* până în anul 1601, tratând deci şi primai, ani înglobaţi în cronica lui Miron Costim», care începe de la 1595.

Intrudt cronica lui Nicolae Costin este mult mai bogată în fapte decât cea a tatălui său, s-a format o nouă compilaţie, în care începutul cronicii lui Miron a fost sacrificat. Compilaţia cuprinde deci în formă ei primă (care datează poate de la începutul sec. al XVnWea) întreaga

cronică a lui Nicolae Costin şi cronica lui Miron Costin numai de la anul 1601.

...«Alcătuitorii acestor compilaţii, care voiau să înfăţişeze o istorie completă a Moldovei, aveau pretenţii de autori, schimbau textul, prescurtau sau amplificau, modificau topică frazelor, introduceau neologisme şi înlăturau arhaismele. Astfel, compilaţia D, alcătuită în vremea lui Mihai Racoviţă (1716 – 1726), a prescurtat textul cronicilor topind capitole întregi sau rezumând altele. La fel şi în compilaţia Neculce de la mijlocul veacului.

...«Axinte Uricarul nu a căutat să inoveze şi să modifice, ci a respectat ortografia autorului.

...Totuşi, ca copist de cronici, care nu colaţiona cu originalul, a lăsat să treacă unele omisiuni şi lecţiuni greşite, pe care trebuie să le corectăm cu ajutorul altor manuscrise.

Miron Costin foloseşte *Letopiseţul* lui Grigore Ureche numai pentru fapte anterioare epocii tratate în cronica sa.

...Pentru *istoria Moldovei*, *cronica lui Plasecki* conţine informaţii preţioase şi sigure, deoarece autorul a fost 17 ani episcop de Oameniţa.

...M. Costin întrebuinţează *cronica lui Plasecki*, în prima parte a *Letopiseţului* său, mai ales pentru relaţiile româno-polone: luptele lui Mihai Viteazul cu polonii, expediţia lui Zolkiewski, în Moldova, la Ţuţora, în 1620.

M Costin a folosit şi alte izvoare afară de PSfâsecki, dar pe o scară mai redusă. Aceste izvoare nu le citează precis. Unul este cronica lui Alexandru Guagnini, în traducerea polonă a lui M. Poszbowski, *Opisanie Sarmaciej europejskiej*, Cracovia, 1611, carte folosită şi de Simion Dascălul, în adaosurile sale la *Cronica lui Ureche*.

...Cogtin a folosit pe larg această povestire toi versuri, pentru descrierea luptei de la Airgjeş.

Un alt izvor polon este *Samuel Twardowski*. *L*/*L* Costin a fost atras de expresiile retorice ale autorului privind luptele cazacilor cu polonii în 1648 (răscoala lui Bogdan Hmielniţki) şi le-a *reprodus în cronica sa*. De pildă,

indignarea unui nobil polon împotriva lui Hmielniţki: „Pentru ca să ţie un mujicu târguri?”, sau exclamaţia lui Hmielniţki: „Luatu-mi-au Ceaplinschii Subotovul şi tot ce am avut, iar savia den mină nu mi-au luat” (urmează alte exemple).

…Asemenea cuvinte au influenţat de bună seamă pe Miron Costin care scrie în cronica lui „nemică nu strică credinţa aşa celora ce scriu letopiseţele ca făţăria, cându veghe voia umuiè şi coboară lucrul ou hula altuia.

„În capitolul despre domnia lui Vasile Lupu, vrând să arate că acest domn, deşi foarte prudent, nu s-a putut feri de duşmanii de dinăuntru, din rândurile boierimii, aduce o pildă din Pyrrus, fără a cita autorul. „Spună istoriile de Piru, împăratul epuraţilor… * (urmează citatul f. concludent).

Pasajul este luat din *Vitae paralelae* ale lui Plutarh.

…Interesantă altă modificare adusă textului lui Leontie Macedoneanul, Miron Costin îl numeşte după obiceiul feudal din vremea lui „copil de casă” – adică paj, scutier.

…Şi în alt loc, M. Costin vorbeşte de „Alexandru Machidon, pe ale cărui muni a căzut Darie.

Aceste pasaje privesc tot cele două capitole folosite mai sus din *Vieţile paralele* ale lui Plutarh.

CRONICA POLONA

Cel mai de seamă izvor al *Cronicii polone* este L. Toppeltin, *Origines et occasus Transylvanorum*, Lyon, 1667, din care M. Costin dă informaţii despre daci.

Altă scriere în legătură cu originile poporului nostru este *Culegeri greceşti de patru monarhi*:

Pentru istoria romană, Miron Costin citează şi *Istoriile romane*, probabil un manual al vremii.

Din *Cronicile româneşti*, M. Costin foloseşte *Letopiseţul* lui Ureche, însă a avut la îndemână un manuscris care cuprindea interpolaţiile lui Simion Dascălul

În introducere, M. Costin aminteşte şi de *Vieţile domnilor moldoveni din mănăstiri* pe care le-a folosit Ureche în cronica sa.

DIN *OPERE* DE MIRON COSTIN (H)

…În partea interpolată de către C.C. Giurescu există pasaje care se regăsesc cuvânt cu cuvânt în *Poema polonă* a lui Miron Costin, ca, de pildă, lista exemplelor de cuvinte româneşti derivate din limba latină, care nu numai că sunt aceleaşi, ci sunt citate în aceeaşi ordine. Este clar că nu putem admite operaţia complicată şi de neînţeles a unui interpolator strein, care adaugă la operele lui Miron Costin pasaje din propriile opere ale autorului.

În părţile socotite interpolate (capitolele V – *VU*) se află pasaje traduse sau rezumarte din opera lui L. Toppeltin, *Origines et occasus Transylvanorum*, scriere folosită de Meran Costim ca bază a informaţiei sale istorice şi în celelalte capitole.

…Chiar capitolele reproduse după traducerea lui Miron Costin (*Istorie de Crăiia Ungurească*) în *Cronica* lui Nicolae Costin nu au indicaţia că sunt luate din Toppeltin, pentru că Miron nu spusese acest lucru, şi Nicolae nu-l ştia.

Nicolae Costin în *Letopiseţul* său citează un pasaj despre cetatea denumită *Turnul lui Neoptolem*, luat din *De neamul moldovenilor* capitolul V, despre cetăţi, capitol existent numai în redacţia interpolată.

„În capitolul al VII-lea se intercalează un calcul făcut pe baza *Analelor eclesiastice* (*Annales ecclesiastici*) ale lui Baronius despre numărul anilor de la Traian până la Vladislav al Ungariei (al doilea descălecat) …

„În redacţia interpolată, interpolatorul, Nicolae Costin, nu s-a mulţumit să lase deoparte sfârşitul capitolului VI (despre religie), ci a tăiat şi textul lui Miron Costin, despre retragerea romanilor peste munţi (capitolul VII) înlocuindu-l cu o socoteală cronologică a sa, pesemne pentru că această socoteală era în contrazicere cu socotelile lui Miron Costin.

…Dar, pe de altă parte, dacă ţinem seama de faptul că toate manuscrisele care cuprind redacţia neinterpolată a scrierii *De neamul moldovenilor* sunt corpusculi de cronici a diferiţi autori şi scrieri care se completează una

pe alta, în care se află şi cronica cea mare a lui Nicolae Costin, începută de la despărţirea neamurilor după potop, e posibil ca prescurtarea scrierii *De neamul moldovenilor* să provină de la orânduitorul prototipului compilaţiei…

…În ce priveşte scrierea *De neamul moldovenilor*, autorul foloseşte pe Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei* (în redacţia cuprinzând interpolaţiile lui Simion Dascălul) pentru unele ştiri despre cetăţi ale Moldovei, precum şi pentru informaţia că al doilea descălecat al Moldovei a avut loc în vremea regelui unguresc Laslău (după Simion Dascălul).

…Temeiul ştirilor despre antichităţi este pentru Miron Costin scrierea lui Laurentius Toppeltin de Mediaş, *Origines et occasus Transylvanorum*, Lyon, 1667. Din această carte ia o mulţime de informaţii: ştirile despre cucerirea Daciei de către romani şi informaţii pe care le dau diferite popoare atât italienilor cât şi românilor, despre portul românilor din Ardeal, comparat cu al romanilor, despre opinci, despre tonsură la ţăranii români şi la romani, despre obiceiurile la înmormântări, despre originea saşilor din daci. O serie de scriitori, citaţi de Miron Costin în decursul scrierii, sunt folosiţi după citatele lui Toppeltin, nefiind cunoscuţi direct de Miron Costin; astfel, Dion Cassius (*Istoria romană*), în greceşte, Eutropius (*Braeviarium*), Aenea Sylvius Piccolomini (*Opera geografica et historica*), versurile lui Ovidiu, Marţial, comediile lui Plautus, Aulus Gellus (Ag. Gell), Canon (*Chronicon*, ed. Ph. Melanchton şi C. Pencer, Frankfurt am Main, 1594), Szamosközy Ştefan (Samosius, pe care îl consideră polon şi-l numeşte Iane Zamoyski), Kovacsoczy Wolfgang, Quintus Curtius, sunt toţi folosiţi după Toppeltin.

…*Vieţile paralele* ale lui Plutarh sunt folosite şi în *De neamul moldovenilor*, cum fuseseră şi în *Letopiseţul Ţării Moldovei de la Aaron-vodă*. Lucrarea este citată în *predoslovie*, şi tot din această scriere este luată şi ştirea că solii lui Pyrrhus, regele Epirului, au comparat Senatul roman cu o adunare de regi, de asemenea şi ştirea despre

războiul lui Perseu al Macedoniei cu romanii.

...Sunt unele cărţi folosite din auzite: Bonfinius e pomenit după o conversaţie cu Panaiotache Nicussie, e amintit după „câţiva boieri şi mai ales din Niculai Buhuş, ce au fostu logofăt mare" (e vorba de marele logofăt N. Buhuş, 1664 – 1667).

...

— Astfel, *cronica lui Bielski* este folosită de Miron Costin pentru explicarea numelui sarmaţilor (pe care-i identifică cu slavii); şi tot *cronica polonă* sau cea a lui Gagnini Paszowski, care are un pasaj identic, este izvorul povestirii fanteziste despre originea litvanilor din romanii aduşi din Litvania de şeful lor Lisbon.

...Transmiterea textului *Istorie de Crăiia Ungurească* este o prelucrare a lui Miron Costin după textul lui Laurentius Toppeltin de Mediaş; s-a păstrat într-un singur manuscris complet din 1753, şi necomplet în extrasul intercalat în *Letopiseţul Moldovei* de Nicolae Costin.

...În afară de manuscrisul care transmite textul complet al acestei prelucrări a lui Miron Costin ca pe o lucrare unitară, o parte a *Istoriei de Crăiia Ungurească* este intercalată în *Letopiseţul Moldovei* al lui Nicolae Costin, după capitolul privitor la domnia lui Ştefan Lăcustă (1538 – 1540), cu un titlu deosebit: „Aicea scriem de lucrurile Crăiiei Ungureşti şi cum au cuprinsu turcii Ţara Ungurească".

...În cronica sa, Nicolae Costin reproduce partea de mijloc a scrierii, cea mai amplă (cam trei sferturi din volumul lucrării), de la 1480 până la 1648, urcarea în scaun ca principe al Transilvaniei a lui Gheorghe al II-lea, Racoţi, omiţând de asemenea sfârşitul *Istoriei de Crăiia Ungurească*, cu f agăduiala însă că va intercala şi acest pasaj mai la urmă (...).

...Sigla „Ttt reprezentând textul latin al lui Toppeltin, după care a prelucrat Miron Costin.

...Prima parte a scrierii lui Toppeltin se ocupă cu originea şi obiceiurile popoarelor din Transilvania, a doua, cu istoria Transilvaniei în cadrul *Istoriei Ungariei* până la

crearea Principatului, la 1541, apoi cu istoria acestui principat până la urcarea în scaun a lui Mihai Apaffy, la 1622. Această parte este intitulată: *Appendix. Revoluţionae seu occasus Transylvanorum*. Lăsând la o parte consideraţiile generale de la început, Miron Costin prelucrează şi traduce această parte a doua, începând de la pag. 138, unde Toppeltin spune:

„Quo autem pacto regiones istare e o mizeriarum devenerint, quibus authoribus perierint et quomodo a libera expediiam". (În ce chip aceste regiuni au devenit aşa de nenorocite, din vina cui au pierit şi în ce chip au fost cucerite şi subjugate de turci, voi arăta într-o povestire scurtă, dar clară şi liberă), ceea ce corespunde cu titlul al doilea al lui Miron Costin de la pagina 56, prezentul volum: *Istorie de Crăiia Ungurească, de când şi cum au căzut pre mâinile turcilor*.

Numeroase pasaje sunt traduse de Miron Costin cuvânt cu cuvânt din textul latin, altele sunt rezumate şi altele omise.

Între cele omise remarcăm mai ales pasajul privitor la răscoala lui Gheorghe Doja, a cărei descriere Miron Costin o traduce, dar lasă la o parte fraza în care autorul sas îndreptăţeşte pe ţărani: „Ţăranii mai înainte (de răscoală) erau trataţi cu asprime şi obrăznicie de către nobili şi mulţi aproape până la sânge".

Este probabil că Miron Costin, ca mare boier, nu a vrut să introducă în cartea lui un pasaj care îndreptăţea răscoalele ţărăneşti. Interesant este faptul că Miron Costin adaugă o serie de explicaţii şi chiar povestiri mai lungi, care nu se află în textul latin. Prin aceasta suntem îndreptăţiţi să numim lucrarea o prelucrare, şi nu numai o traducere.

...Fondul originalului este turnat într-o formă românească independentă. Uneori, însă, aproximativele cunoştinţe ale lui Miron Costin în limba latină ies la iveală: „maximi pontificis intercessione" e tradus „*cu nevoinţa papii de Râm, a lui Maodm*", Miron Costin confundă deci superlativul latin „maximus" cu un nume propriu.

Într-alt loc, Miron Costin n-a ştiut ce înseamnă „ad coenobium44 (la mănăstire) şi a tradus „la oraş anume Ţinob”.

„Miron Costin, autor al prelucrării.

Deşi unii istorici literari că I. Zbierea şi N. Iorga s-au îndoit de paternitatea lui Miron Costin asupra acestei lucrări (la data când scriau ei nu se dovedise că originalul folosit de Miron Costin este cartea citată a lui L. Toppeltin), totuşi, ea este evidentă şi reiese din următoarele fapte şi consideraţii: Copistul Ioan Cosma la 1753 ştia că lucrarea este o traducere din latineşte a lui Miron Costin.

...Lucrarea este tradusă după Quintul Curtius, *De Rebus Alexandri Regis Macedonum*, *şi* anume, aşa cum ne indică titlul, după un fragment din această scriere: „Solia sciţilor pe care după obiceiul vremii Milion Costin îi numeşte tătari44.

...Cu surprindere constatăm însă că Miron Costin nu se mulţumeşte să corecteze, ci chiar adaugă două pasaje întregi, care nu se află în textul lui Quintus Curtius. Astfel, adaugă pasajul: „Că de-ai fi şi mai mare... au agonisit ani”, adică tot pasajul în care solul „tătăresc44 face aluzie la Cyrus, a cărui putere şi împărăţie au fost risipite într-o clipă. Pasajul despre căderea lui Cyrus există şi în *Viaţa lumii* şi mai pe larg în notele la această poemă şi este redat după *Istoriile* despre antichităţi, pe care le citise Miron Costin.

„Într-un anume moment al vieţii sale Miron Costin a avut, se vede, asemenea preocupări şi gânduri. 1 le-a concretizat, pe de o parte, în

Viaţa lumii, *pe de* alta, traducând pasajul pe care l-a găsit în *Viaţa lui Alexandru Macedon* de Quintus Curtius. În ambele lucrări el a folosit idei din Curtius care îi erau proaspete în minte în acel moment. Arătăm mai departe motivele pentru care datăm *Viaţa lumii* în anii 1671 – 1672.

„În *Viaţa lumii*, Miron Costin traduce el însuşi un fragment din psalmul 89 în versuri româneşti, şi

traducerea lui nu este influenţată întru nimic de a lui Dosof tei care dă oarecum traducerea oficială a bisericii moldoveneşti.

…Dimitrie Cantemir reproduce de două ori versuri din *Viaţa lumii* în scrierile sale. Astfel, în *Istoria ieroglifică*: „A lumii cântu cu jele cumplita viiaţă/Cum se trece şi se rupe, că cum ar fi o aţă…44

…De asemenea, în *Descriptio Moldaviae*, Dimitrie Cantemir reproduce, încă o dată, în româneşte versuri din *Viaţa lumii*.

de observat că Dimdtrie Cantemir nu spune că autorul versurilor ar fi Miron Costin, ci că bocitoarele cânta aceste versuri la înmormântări; ar fi deci vorba de un bocet.

…*Viaţa lumii* nu este exclusă; de exemplu, reproducerea proverbului: „Anii nu potu aduce ce aduce ceasu44.

…În Stihuri împotriva zavistiei se află tradus un pasaj mai amplu din *Psaltire*, care poate fi identificat cu *Psalmul* 5. Deosebirea traducerii în versuri a lui Miron Costin faţă de a lui Dosoftei este esenţială:

M. Costin:

avistnicului este acesta norocul, /Gâtlanul lor, mormântul destupat cum casto. /Limbile loru gata tot să ocărască. /Să le fii giudeţ, Doamne.

Din gânduri să cază, /Ocări care făcu presine să vază”.

Dosof tei:

„Ca să nu-mi strice pizmaşiiJ Că a-i gura nedireaptă/Şi li-i inema deşeartă/Li-s gâtleajele căscate, /De izbucnesc răutate/De graiuri necuvioase. /Ca un

mormânt plin de oase/Şi cu limba lor înşală/, Să facă-n osânda, /Să nu-şi laude-n dobânda, /Şi sufletele să-şi piardză/Şi din mâna ta să calizăj cu *a lor păgânătate/Să-i urneşti la răutate*".

Lirica este luxul insolitului (Saintlohn Perşe).

Drive-in – restaurante sau cinematografe pentru cei ce nu se dau jos din automobile, (pentru *Janus*).

Patrick Geddes (1913) care categorisise oraşele:

Polis – oraş al începuturilor.

Metropolis – oraşe – nume, la eleni.

Megalopolis – oraşe grandomane (Roma veche, New York, Washington, Boston).

Părăsitopolis (Roma vechiului Imperiu).

Pathopolis (oraş morbid ca Babilonul).

Lwis Mumford le spunea şi mai bine: *Tiranopolis* sau *Necropolis*, metropole muribunde.

Ca totdeauna am parte de câte un tip jegos exact când mi se pare că lucrurile merg foarte bine. Iată-l, e nou, proaspăt, o canalie, flămânda, tânără, cu zâmbetul acela unsuros care mă umple de oroare. Evocă o copilărie pe care i-am luminat-o, este onctuos la o libarcă, zâmbeşte, vorbeşte ca şi cum ţi-ar pune câte un scuipat pe câte un obraz cu fiecare cuvânt scăpat printre buze. El îmi este devotat, vrea să colaborăm, este trimis de cineva care îmi vrea binele. Ce mai face? Eu ştiu ce mai face, dar el nu ştie că ştiu. Îşi dă doctoratul chiar în zilele astea, a învăţat, s-a străduit, are nevastă, copil, pare atât de onorabil că-mi feresc portofelul cu un gest reflex. Cere maşina şi fură ţigările colaboratorilor mei săraci, nu poate să se dea jos decât din acest mizerabil mijloc de transport pentru că vecinii lui să nu-l creadă decăzut din starea socială în oare s-a aflat până acum. A păţit nişte chestii pe care vrea să le uite, a profitat de postul pe care-l avea ca să amenınţe nişte femei că dacă nu se culcă cu el o să păţească nu ştiu ce. Una mai curajoasă a vorbit şi omul a fost descăunat deşi, vai, câte servicii a adus: a turnat, a spus cu gura lui zâmbitoare atâtea lucruri setrboase, e în reabilitare şi-atunci vine şi vrea să mă umple pe mine de jeg, de

scârboasa lui prezenţă. Pentru că nu am vrut să mă. Cert cu el, pentru că nu-mi place scandalul, m-a crezut slab, încearcă să mă sfătuiască atât de bine că nu mai ştiu ce să fac ca să scap de el. M-am hotărât: o să-l iau atât de bine de ceafă şi-o să-l arunc cât colo de o să se trezească rece…

Jurnal de la Poiană

Vară întunecată ca o remuşcare. Eu cu N. El, jos, bate la maşină sau citeşte. Eu, sus, războindu-mă cu telefoanele BucureştdaiM. Mă irit deşi n-am voie, vine dinspre Capitală un val de rumeguş groaznic. Când mă voi hotărî să ies din toate jocurile astea murdare? Când mă voi hotărî să mă port aşa cum îmi dă dreptul rangul meu, adică fără familiaritate cu nişte oameni care cred că amiciţia este egală cu politeţea mea? Am crezut multă vreme că oamenii simpli dan jur vor reuşi să repare ceea ce a stricat lumea literară, dar şi ei sunt aşadeurâţi! La ei intriga este la nivel mic şi meschin, la ceilalţi e la nivel mare şi asta-i singura diferenţă. Îmi este dor de o viaţă ca în Turgheniev, M-am săturat de indivizi infernali. Cine vrea aşa ceva, n-are decât. Mai bine îmi bat câinele: el nu mă muşcă, mă priveşte numai dojenitor; a greşit, da, ce-i cu asta, dar mă iubeşte, se bucură când mă vede, se bucură că, aici, nu sunt claxoanele nebune, nu există vânturarea aia turbată de la Bucureşti în care nu reuşesc să fac nimic. Trebuie să dispar în această provincie binecuvântată. Tot ceea ce credeam noi este o mare rătăcire. Anahoreţi, îi spun lui N. Dar el de mult duce viaţa asta şi este mai înţelept ca mine. A acumulat infinit mai mult pentru că a avut mai multă vreme, pentru că nu are orgoliul de a străluci.

Fentru *Janus* citesc câteva cărţi despre muzicanţi. Sigur că din ele extrag o bârfă superioară sau unele

Informaţii *shoking*, dar cu asta nu faci literatură. La drept vorbind paginile de până acum, scrise acum doi sau trei ani în afara unui suflu sictirist, nu au prea mare lucru. Dovedesc chiar o adâncă superficie. Departe de drama teribilă a *Principelui*. Ştiu, am vrut să mă odihnesc puţin, dar e suficient să vrei să te odihneşti în literatură? Iată această *Viaţa de dragoste a lui Wagner*, scrisă surprinzător

de Louis Barthou. Este ca o serpentină de bal. Că Wagner avea crize mistice la auzul muzicii, să zicem că e interesant de ştiut. Că a fost acuzat că a dat foc vechii Opere şi asta ar mai merge. Că Minna, prima lui soţie, pleacă după un bogat şi că avea un căţel numit Peps şi un papagal ce răspundea la numele de Papo; ei, e de-a dreptul drăguţ. Că femeia va termina prin a spăla rufe şi asta ar mai ţine de informaţiile de tip magazin. *Nu ştiu ce numea el o muzică pentru bancheri*, se întreabă autorul biografiei romanţate la un moment dat. Pe urmă iar cădem în scandal: bătrânului îi place doamna Laussot. Soţul doamnei umblă după el şi-l ameninţă că-i trage un glonţ în cap. De altfel se mai bătuse în duel cu nume faimoase în domeniul acesta. Dar nu se lasă, şi lui Wesendonck îi ia nevasta, pe Mathilde. Dar şi mai ingrat, genial cum este, după ce se serveşte de banii acestui bogat, îl face şi *bun animal*. Preludiul actului II al *Walkiriei* are ca dedicaţie acest cifrat *GISM*. (*Gesegnet Şei Mathade*!) Fii bineouivântaftă Mathilde. De un Crăciun îi trimite o floare de iarnă, plină de miere curată şi dulce, *spre a celebra îngerul care m-a purtat atât de sus*! Scrisorile sale către iubite sunt de un ridicol sublim şi le-am citat pe undeva. La Veneţia, apucat de disperare, vrea să se arunce în Canal Grande. Ultimei soţii, Coeima Wagner, îi dictează *Memoriile* în carenşi povesteşte aventurile cu alte femei. Aceea scrie conştiincios pentru că ştie că toate astea rămân. Şi au rămas…

Pentru un fel de scriere romanţioasă şi cinică de bulevard s-ar potrivi unele lucruri, dar eu nu asta vreau în *Janus*. Această carte amară ar trebui de fapt să exprime ceva dur, prezent mereu în viaţa noastră. […]

Pentru *Amza*, *haiducul*, poate…

Din *Dreptul la strămutare al ţăranilor în Ţările Române până la mijlocul veacului al XVII-lea* de P.P. Pamaitesou:

— Cea mai aspră formă a exploatării ţăranului şerb din timpul orânduirii feudale este legarea de glie, interdicţia de a te putea strămuta de pe o moşie pe alta.

— Stăpânirea pălmântului în epoca feudală este rezultatul unei suprapuneri de drepturi, pe de o parte, pe de altă parte feutiaftul este socotit stăpânul pământului.

— Extetă apoi obligaţia dijmei şi a muncii ţăranului. Se putea mări ziua de clacă.

— Vechea şerbie a ţăranilor români nu excludea până în sec. al XVI-lea libertatea personală; ţăranul şerb puţind să se mute de pe o moşie pe alta în schimbul unei indemnizaţii, numită găleata de ieşire.

— *Angariüe*: alături de dijmă erau slujbele sau *angăriile*, adică muncile gratuite prestate pentru stăpân (după documente mai vechi) de exemplu: a lucra pentru mănăstiri; să fie cu supunere la toate slujbele. Domnul avea nevoie de oameni la gospodăria domnească, la transporturi, la repararea clădirilor, de paznici şi de oameni la clacă. În sec. al XV-lea actele de donaţie, întărire, schimb şi vânzare de moşii vorbesc despre sate întregi, de jumătăţi, de sferturi de sate, nu de ogoare sau de stânjeni. Un sat valora cât doi sau trei căi sau patru ţigani. Astfel la 4 august 1840, satul Simiceni, partea de sus, se vinde cu 120 de zloţi. Tot acolo se scrie despre vânzarea unui tătar cu 80 de zloţi şi a unui ţigan cu 70 de zloţi. Un sat întreg face cât trei tătari, mai puţin decât patru ţigani.

— Stăpânul de moşie mai avea pe lângă venitul dijmelor şi anume venituri din industriile domeniului: moară, piua, torcătoarea de lină, dârstele foarte numeroase pe domeniile moldoveneşti, în sec. al XV-lea.

— Numărul de donaţii domneşti în Moldova în locuri pustii, adică nelocuite, socotite proprietate domnească, e foarte mare.

— Un alt termen pentru ţărână dependenţi este cel de săraci sau *siromahi*. Ştefan cel Mare pomeneşte despre *boieri*, *judeci* şi *siromahi*. *Boierii*, *cnezii* şi *vlahii*. Deci *siromahii* erau egali cu *vlahii* (rumânii) care erau clasa cea mai de jos, cea mai săracă. Numai boierii şi cnezii puteau stăpâni sate şi ocine; săracii, cei de jos, nu au decât un ogor izolat, casă, moară, şi vite. În 10 iulie 1511, Vlăduţ

Voievod scuteşte de dări satul Rogozeşti al lui Jupân Nichif or; „să fie slobozi şi în pace cu toate slujbele şi dările câte se află în ţară, domniei mele. Şi oricâţi vecini vor veni în Rogozeşti să fie slobozi numai pe 7 a-mi de dări”.

— Până în 1451 în Ţara Românească şi la 1439 în Moldova, nu există în actele cunoscute niciun caz de vânzare de pământ pe bani. Cele mai multe vânzări se fac în natură şi mai ales pe vite.

— Averile în bani ale lui Voica Băleanu al lui Pătraşcu cel Bun care avea 60.000 de aspri numerar pe lângă alte obiecte de aur. Mitropolitul Anania al Ungro-Vlahiei cumpără la 1573 *din agonisita* lui sate de ţigani cu 45.000 de aspri. Acelaşi mitropolit împrumută unui oarecare Voico 30.000 de aspri. Mihnea Turcitul împrumută la 1580 boierului Tudoran Golescu sumă foarte mare de 200.000 de aspri. Mihai Viteazul ca boer, înainte de domnie, cumpărase sate întregi cu bani gata, în sumă de peste un milion aspri.

— În a doua jumătate a secolului al XVI-lea, apare în Ţara Românească zălogul (zălogirea moşiilor pe bani), se introduce dobânda (în genere 20 Vo). «În Moldova, boierii împrumută domnia cu sume mari de bani şi se arendează adunarea dărilor, mierea şi altele. Tot atunci apare şi munca salariată (nu încă permanentă), precum şi termenii *naemnic* (angajat cu leafă sau simbrie).

— Originea clăcii, rezerva feudală: griul devenit marfă internă şi de export, trebuie să fie produs în cantitate mai mare. Se schimbă relaţiile dintre boieri şi ţărani. Boierul nu mai este suveranul satului, judecătorul, şeful militar; el devine stăpânul căruia şerbii îi aduc venit.

— Se socoteşte că în sec. al XVI-lea apar primele semne ale clăcii în sensul de muncă agricolă, obligatorii pentru stăpân.

— Schimbul liberei folosinţe în dijmă a doinitelor lor de pe restul moşiei. În Transilvania, la cnezii români, irezefrva seniorială exista în sec al XIV-lea, al XV-lea, lanul stau *mansio* pe care îl lucrau gratuit ţăranii.

— Pădurea rezervată, stăpânului care era scoasă de

sub dreptul de folosinţă al obştei se numea *branişte*.

— În nişte privilegii din sec. al XVI-lea se face deosebirea între câmp şi ocină, de-o parte, şi vecini, de alta. Se arată că primă este ocina boierului, alături şi deosebit de vecini cu delniţele lor. Astfel la 1585 Mihnea Turcitul contfirmă Mitropolitul Serafim satul Sârbi din câmp şi din apă şi din vecini şi de peste tot hotarul. Formula *din tot hotarul* înglobează pe vecini cu hotarul lor.

— În 1528 Radu de la Afumaţi întăreşte mănăstirâii Argeş satul Piteşti, jumătate din vecini, jumătate din câmpul care este pentru hrană şi jumătate din moară.

— La 1607 domnul porunceşte ca boierul vistier să nu are acea parte din ocină din Răldeni până ce vă sta faţă domniei mele, nici vecinii lui să nu are.

— Rezerva seniorială începe să apară în special în Ţara Românească în sec. al XVI-lea.

— Citate de acte sau scrisori: *să aibă cinstitele călugăriţe 8 vecini pentru fin. Au lăsat acele sate să facă finul sfintei mănăstiri... Voi, vecinii mei din Obistav*, scrie Mihnea Turcitul la 1577, *să ascultaţi de sfânta mănăstire, căci dacă nu ascultaţi... Călugării să fie voinici, să bată foarte rău.*

— La 1591 se scrie: *ocina sfintei mănăstiri Mărgineni iar vinăricivi tot să fie al mănăstirii.**

— Vlad din Bässşti vinde la 1557 tot satul Mogăşeşti cu 100 de case de rumâni afară de megieşi.

— Se face distincţia dintre vecinii buni şi cei săraci. La 24 octombrie 1535 Chirtop şi Tatul închină lui Vlaicul, mare logofăt în satul Stăneşti, „doi vecini buni şi cu delniţă loru.

— Gherghina, logofăt, dă vecinilor lui Roşca patru vecini din Muşeteşti, doi buni şi săraci. Într-un act din august 1565 se vede cum pe moşii existau două feluri de ţărani: *unii datori cu munca şi cu dijma* şi alţii *datori numai cu dijma*. Jupânul şi alţii dăduseră mănăstirii Snagov să-i fie vecini de la Fântânele, oricât se va alege partea noastră şi a lor de la Deşiraţi Ialomiţa.

Şi acea parte a dat-o jupâniţei Rada să fie la mănăstirea Snagov.

— *Ţăranii de istov* sunt cei ce pot plăti darea completă fiind îndestulaţi cu lot de pământ, vite şi unelte, nu cum traduce Dionisie Eclesiarhui la începutul veacului trecut: *cum care pe unde va fi acela să fie rumân vecinic, unde se va afla*.

— La 3 mai 1628, Tudor, sulger, se judecă cu mănăstirea Cotmeana pentru vecinii din satul Prislop, al mănăstirii. Tudor spune că deşi vecinii fuseseră, într-adevăr, ai mănăstirii, ei plecaseră din satul mănăstirii şi s-au dus la Ciomăgeşti.

— La 5 august 1628 rumânii din Bălteni se judecă cu Hrizea, mare vornic, stăpânul satului. *Nu au vrut Domnia mea să rămâie la o rânduială pentru că acea lege şi acel obicei au fost călcat şi părăsit şi au rămas jos de multă vreme, încă din zilele lui Mihai Voievod*. Alt exemplu de act: *În zilele celor domni bătrâni când au fost rumânii slobozi o să judeci, au fost cum au ieşit de la Mihai Vodă încoace*? *Boierii adeveresc că unul dintre rumâni, Vladul a fost ieşit de la mănăstire în zeciuială de in toate bucăţele şi găleata de judecie, cum a fost obiceiul ţării şi au fost slobode despre mănăstire*.

— Rumânii erau *slobozi să se judece*ască, adică să devie oameni liberi, plătind *găleata de judecie*.

— La 28 aprilie 1646 o poruncă dată de Matei Basarab lui Stan şi Lupul, fiii lui Badea din Măţăul de jos, judeţul Muscel. Tatăl lor, Badea, fusese rumân al lui Radu Robul, iar de prin zilele lui Petru Voievod Cercel, *el a fost fugit de-acolo după delniţă Radului Robul* din Mâţani.

— La 1 iulie 1597 Domnul Mihai spune că *vecinii din Oroşeni să dea biroul la Tismana unde i-a apucat crestatul* (rezanie), adică înscrierea pe răbojul perceptorului.

— La 6 iulie, Radu Şerban *întăreşte satul Nucşoara mănăstirii Argeş, 41 de delniţe de cnezi care se vânduseră vecini. „Voi, mari vătafi să întrebaţi şi să cercetaţi foarte cu dreptate, numai în zilele lui Eremia Voievod, să-i luaţi cu toate bucatele lor, să-i daţi în mâinile călugărilor”*.

— *Vecinii episcopilor, mazililor, a jupâneselor sărace şi a slugilor domneşti s-au răşchirat prin slobozii şi prin sate boiereşti pe care el le-a curăţit de oamenii săi cu clăci şi cu vecinii săi şi. cu ţiganii săi şi cu năimiţii săi.*

— *Exploatarea sării în Ţara Românească*:

— La începutul domniei lui Serbăm Cantacuzino e menţionată o nouă ocnă, aceea de la Teişani. Prima ştire despre ea datează din 1682. Şerban Cantacuzino întăreşte mănăstirii Sfânta Troiţă (Radu Vodă) *să aibă a luare zeciuiala sării ce va veni din partea mănăstirii pe cinci funii de ocină de la Teişani, ce sunt la gura ocnei, care funii le-am zălogit moşnenii de acolo cu zapis la sfânta mănăstire*. Ocna de la Ghitioara şi-a încetat activitatea, deoarece în 1683 Şerban Cantacuzino dă mănăstirii Radu Vodă mertic de sare 200 bolovani mari, aleşi de la Teişani. Mutarea ocnei are motive politice la bază, căci fusese a vistiernicului Hrizea Popescu, părintele cronicarului Radu Popescu, care făcea parte din familia Bălenilor, adversară Cantaouzinilor. Ca represalii, averea lui Hrizea e vândută, deci şi ocna se închide odată cu moartea acestuia.

Documentul din 1693 arată ce s-a petrecut cu averea lui Hrizea. Boierii au dat la mina jupânesei Chircov ce-au făcut jupâneasa Porcăi cămăraşul, ca să ţie şi să stăpânească moşia şi ocna de la Ghitioara.

Mihai Spătarul cumpără un nou teren propice, moşia

satului Slănic pe care moşnenii o vând spunând că au vândut jumătate de *peste hotarul cu tot locul cu sarea, unde taste a se face* o ocnă. *Şi o am vândut dumnealui drept bani gata taleri 700 din care ne-au dat dumnealui acum deodată 380, iar taleri 320 au rămas până ce se vor să înceapă ocne a se face şi a lucra. Deci de va ieşi sare bună şi nu s-ar sfârşi curând ca şi cea de la Teişani, să aibă a ne plini dumnealui şi ceilalţi bani ce au rămas, iar de va ieşi sare rea şi nu va umbla ocna bine şi se va sfârşi curând, să avem a întoarce banii dumnealui după cum i-am luat*.

— La 1689 Slănicul era în stare de funcţionare, a dat sare multă bună şi au primit moşnenii 320 taleri.

— Harta stolnicului Cantacuzino arată 5 ocne saline, dar Slănicul nu apare: Ocna mare, Telega, Ocna mică, Ghitioara şi Teişani.

— Regulament al ocnei: bolovanii se puteau tăia numai după o adâncire a ocnei, nu la suprafaţă.

— În vremea lui Brâncoveanu se adaugă ocna de la Săraru în judeţul Saac.

— Pentru ca venitul domniei să nu vie la scădere, Brâncoveanu a închis două ocne.

— Existau. Pedepse grele pentru cei ce ar deschide ocne fără ştirea domniei. Ld se luau vitele.

— La 1608 Cernica, mare vornic, cumpără moşia Arinişul cu venitul ocnei Ghitioara, pentru 38.000 de aspri şi doi boi.

— Sare de dijmă ce le iaste lor *adetvi*, adică plata de pe moşia lor (text).

— Dtigma de sare era luată nu numai din botovaiol mari, ci şi din sare măruntă, la zece care, un car.

— O descriere privitoare la extragerea sării e făcută de patriarhul Macarie al Antiohiei în limba arabă reluată de Paul de Alep. El spunea că sarea era neagră ca piatra cea tare de la Alep, dar în urma pisării devine albă ca zăpada. Noaptea se taie acest mineral, ziua se scoate la suprafaţă în bucăţi de 200 – 300 oca. Ocnele au asgectul unei găuri rotunde, de niciun stânjen. Puţul se îmbracă cu

nuiele împletite din stejar, numit ţambră. Exista un singur puţ pe unde ieşeau tăietorii (*ciocănarii*), pe acolo se scoteau bolovanii şi apa. Maşina de extras sare se numea *crivac şi* era rudimentară. *Crivacvi* e format din două proptele şi o ramură de copac între care stă un sulp de stejar, de care e legată funia. Un singur cal înhămat condus de un băiat mişcă crivacul. Crivacul nu e păzit (raport german). Curând lucrul devenea greu din cauza adâncimii, tăietorii refuzau să intre, şi mâna era părăsită de 4 – 5 ani. Se pare că tăietorii ardeleni erau mai pricepuţi decât alţii. Materialul extras se punea în piei de bivol şi cărat sus cu troliul sau macaraua! Lucrătorii erau şi copii, hoţi şi criminali.

— În 1789 se fac două deschizături: una perpendiculară şi alta oblică. La gura celei dintâi se ard lemnele pe grătar pentru a purifica aerul. Uneori dau peste un izvor de apă şi atunci aud un zgomot subteran. Se sapă groapa până la 250 de palme şi groapa ia forma unei căpăţâni de zahăr.

— În mûjloouil sec. al XIX-lea docănaşii se întovărăşeau câte 8 – 10 pe un strat de sare. Cu pene de fier se scot bolovani ziua lucrătoare care are 14 – 18 ceasuri. Un ciocănaş scoate zilnic 3 bolovani de sare. Operaţia de scoatere şi aşezare a sării în grămezi era continuată de alţi lucrători: *mâglaşi*. Sarea tăiată în timpul nopţii e scoasă noaptea cu ajutorul unui singur cal. Dimineaţa bolovanii se numără de *scriitorii de sare* şi sunt transportaţi pe un fel de sanie trasă de boi. Bolovanii erau clădiţi câte 8 – 10 şi acoperiţi cu sare măruntă şi paie şi apoi duşi la depozitele de la Dunăre. Şoproane pentru sarea acoperită nu se foloseau. Noaptea se făcea curăţirea salinei de sare măruntă şi de apă din infiltraţii. Supraveghetorii ciocănaşcilor se nunteau *vătăşi*, iar ai mâglaşilor, *pircălabi*. *Gurarii* supravegheau crivacele. *Bătăturaşii* strângeau sarea măruntă; *dulgherii*, *fierarii*, *lumânărarii* erau alţi lucrători de mină. Ţiganii de la Slănic în sec. al XIX-lea erau fierari şi robi ai mănăstirii Cozia. Existau *scriitorii de sare* (contabili aproape), *grămăticii*

(calculatori la cantitate), *cantaragiii* (care cântăreau sarea), *curierii* (numiţi cărturarii care duceau corespondenţa), *cheiarii* (magazioneri), *să meşii* (ca & ieri), *străjeri*, *dorobanţi* care apărau pe paznici de osândiţi. Mai erau o serie de slugi trimise de cămăraşi care cercetau prin ţară sărea de furat. Dacă posesorii de sare nu aveau răvaşe li se luau carele cu sare cu boi ou tot, în seama domnească. *Anatefterul*, rămas de la Brâncoveanu, lămureşte toate aceste lucrări. Venitul ocnelor era încasat de domni prin cămăraşi, adică ocnele *erau date*. Iată evoluţia în ce priveşte numărul lucrătorilor: în 1830 găsim *cărbunari* care pregăteau cărbuni de lemn pentru fierari. Dogari care pregăteau punţile şi găleţile pentru scoaterea apei. *Curelaşii* erau cei care făceau curele. *Funării* împleteau cânepă sau coajă de tea pentru odgoanele de scos sarea. Plata unui cabcămaiş se făcea cu 6 dinari valahi. Brimea o dată pe an o bucată de aba, o jumate de oca fier, 5 bolovani de sare de 170 ocale. La sărbătorile mari primeau câte o vită pe care o împărţeau între ei. Tăiau o mie de bolovani pe an. *Mâglaşii* nu aveau slujba *napristan* (tot timpul) ci numai la trebuinţă.

— Francesco Sftvori (1584) vorbeşte despre condalmnaţii oare lucrează în ocna. Supraveghetorii, ca unul din elementele de bază, se aflau în fiare *şi* nu făceau nicio slujbă. Hrana şi tabrâcămintea erau de la câmăraşia ocnei. La Telega se aflau 134 de criminali, Ha. Ocniţa 138. Pentru ocne, saltele din jur prestau munci gratuite la *magie* pentru scoaterea şi aşezarea sănii din care Domnu’] trăgea foloasele. Uneori ţigianii lucrau pe Ibani.

Scrisori: *„JS-au jeluit. Părintele Dionisie, nastravnicul mănăstirii Cozia, cum că vreţi să nu-i lăsaţi în pace pe ţiganii mănăstirii şi că-i puneţi să taie sare. Care vor fi mai dinainte vreme, din zilele Mihnei Vodă Turcitul în ocnă băgat, aceia ei să fie şi acum să taie sare, iar care ţigani vor fi ai sfintei mănăstiri Coziei vor în ţigănia de ia mănăstire, vor la Râmnic, vor alţi ţigani carii vor fi în ţara domniei mele şi nu vor fi fost de veac tăietori, nici nu vor fi avut amestec, cu tăietorii, iar voi să-i lăsaţi foarte în pace,*

nimic să nu-i mai învăluiţi, iar cari au fost mai demult, să fie şi-acum. Alt val să nu mai faceţi a mai amesteca ţiganii mănăstirii ce scrie mai sus”.

— În goană după mină de lucru, cămăraşii de la Ocnele Mari au pus mâna pe ţiganii de la mănăstirea Govora, cumpărată în 1635, cu un document de la Matei Basarab. Ţiganii rămăseseră fără apărare căci mănăstirea Govora fusese pustiită de boierul Albul cel Mare.

— Domnii acordau mâglaşilor soutiri. Erau scutiţi de vama mare, de plocon de părpăr, de căi de olac, de podvoade; birarii nu aveau voie să intre în satele lor şi să le facă cheltuieli de întreţinere, dar plăteau darea pe an de 40 – 60 de galbini.

— La 1600 Miha A Viteazul face o judecată la Alba Iulia, dă câştig de cauză urmaşilor lui Chircă Comisul.

— În regiunea Buzău, Râmnicul Sărat şi Saac, sarea se află la suprafaţă, fortrnânu aisannumiieie *valuri de sare*. Locuitorii acestor judeţe tăiau sare numai pentru trebuinţele casei lor în schimbul unei mici contribuţii numite *sărărit „Să nu taie nimeni sare cu carul sau cu calul, ci numai cât are trebuinţă. Să aibă voie a lua numai cu traistă. Iar cei ce se hrănesc cu sare de acolo, să dea blana unui miel, caşul şi 6 oca de Una. Iar cine va fura cu*

Calul sau cu carul să li se ia vitele iar pe oameni să-i trimită în pedeapsă ocneica să nu curgă pagubă cămăriiu (această plată se luă de la mocanii cu vitele lor).

Răzvrătirea saşilor din Braşov

— Obligaţii care nu apar în condică ca *sărăritul, cămărăritul, oluchacul, vinăriciul, cotăritul, tutunăritul, ierbărtivi, gărdurăritul, răcăritul, oiertivi, dijmăritul, săpunăritul, fumăritul, căldărărttul*. Acestea nu sunt venituri ale vistieriei, d'ale cămării domneşti.

— Anul fiscal nu începea la 1 ianuarie, se pare că la 1 septembrie sau la 1-10 decembrie, când avea loc seama mare. Brtnooveanu porunceşte satelor *„viind vremea semii celei mari să meargă oameni de peste toate satele, să se strângă la boierul domniei, boier ispravnic să le jacă cislă dreaptă şi să strângă birul. u* Din cauza nevoilor. Brâncoveanu trebuie să sporească sferturile la 5. Haradul se încasează în două rânduri, o dată în 20 decembrie.

— *Mierea cu ceară, găleata cu fân, caii de olac, oaie de sulgiu*. Erau numite *dăjdii* sau *mâncături* şi *orânduieli*; pe la 1693 se numesc *prădueli de bir* sau *dăjdii*. Brâncoveanu porunceşte birarüor să nu se atingă de satul Flămânzeşti, fiindcă în catastiful de vistierie la rânduiala din seama a doua, din iunie 1695, se spune: *„s-au rânduit prejudeţe să dea cu toţii, afară de boiarii mazili şi sutaşii şi slujitorii* şi *neguţătorii şi cămărăşeii şi darabanţii şi popii şi scutélnicii şi călării şi pedeştrii şi martalogii"* Iar la dajdea pentru 6.000 de oi trimis la Bălgrad de la 21 iunie 1695 – *au socotit că au dat cu toţii afară den călăraşi şi dărăbanţi"*.

— Birul breslelor: *de nume* sau *birul drept, îndoit* sau *ruptoarea lor*.

Prin *nume* se înţelege *familia impusului cu fiii nedespărţiţi din casă* şi uneori a oamenilor streini legaţi de casa respectivă, cum ar fi calfele de neguţători. Erau *11 biruri drepte la 9 termene, 13 biruri drepte la 9 termene, 15 jumate biruri drepte la 8 termene, 18 biruri drepte la 9 termene*.

— În 1698 preoţii din eparhia Buzăului se plâng de

„rândul dăjdiilor, că viindu-le adesea, foarte la pasă şi le iaste cu nevoie”. Domnul hotărăşte că să nu fie supăraţi *„în toată vremea cu dăjdi în rând cu ţara ci să dea de patru ori pe an 2000 de ughi”*. Ruptoarea se aduce la vistierie; se uşurau astfel operaţiile de încasare. De aceea îi ferea de întreţinerea costisitoare a cislaşilor şi a strângătorilor de bir, de *ruptaşi de răspundere*. Cu încheierea păcii de la Karlowitz, obligaţiile ţării noastre cum ar fi *carele de Belgrad, boii de Belgrad, vacile şi oile pentru conacele tătarilor*, cerute de turci la ducerea războiului cu austriecii, încetează.

— O serie de sate numite *plăieşeşti* şi *de drum* contribuie pe jumătate l*arândiâala mierii*.

— Alte obligaţii ca *sataralele* şi *mâncăturile* poartă nume speciale. *Sataralele* se pun la mahalalele de oraş sau *selişti*.

— Vătaful are împuternicirea să strângă *obligaţii*, a *şoimului şi* a *şindrilei*. Judeţul Muscel are obligaţia de a preda domniei 4 şoimi Era numai pentru judeţele de munte.

Mâncăturile se pun numai la anumite categorii de impuşi. *Rupterile* şi *sataralele* puse pe *silişti* de care vorbeşte Brâncoveanu. Numai în bani, nu şi în produse. Ruptoarea e un regim special de uşurare a sarcinilor fiscale, acordat unui grup restrâns. Fiecare judeţ are fixată o sumă de bani. Temeiul este destul de mic Del Chiaro observa abilitatea lui Brâncoveanu care *jupuia oaia fără ca ea să zbiere*.

— *Rânduiala cailor*, un bir; mai erau *birul pentru lucrul vămilor domneşti, birul finului, birul găleţii, rânduiala mierii, planul hanului, rânduiala pentru cheltuiala slugeriei*, cea pentru *cheltuiala jignitei*, pentru *cheltuiala capuchehăilor de oaste*.

— Ştiri despre o sticlărie la finele sec. al XVIII-lea:

Existau privilegii acordate de domnie sticlarilor, *scutirea de dajdie, podvezi, beüicuri* iar de *văcărit* cu câte două vite de om. Pentru că erau streini scutiţi ei primeau peceţi roşii individuale, *pă feţele lor*, pentru că slujitorii

domneşti şi pârcălăbii să ţină seama de privilegiul obţinut din partea domniei.

Obligaţiile sticlarilor faţă de domnie erau: să plătească *goştină pe oi* (câte două parale de oaie); să dăruiască fără plată domniei oiţe 500 de geamuri (table de geam) şi câte o sută de butelii, anual; să vândă la nevoie mărfurile cu câte două parale sticla. Cei care produceau cenuşa de potasă, *cenuşarii*, erau meşteri ţărani clăcaşi de pe moşiile boierilor, ai mănăstirilor, sau ţărani liberi, răzeşi. Existenţa în mediul rural al acestui meşteşug confirmă faptul că diviziunea muncii agricole şi meşteşugăreşti în Moldova, şi mai ales în ţinutul Romanului, devenise tot mai pronunţată. Din cenuşerie făceau parte o categorie specială numită *ruşi*. Este vorba de *cenuşarii am* satele Scheie şi Merceşti. Sunt rutenii sau ucrainenii veniţi în ţara noastră cu secole înainte, începând din sec. al XV-lea. Sunt meşteşugari lemnari, dulgheri, podari, olari. Un meşteri, Avram sân Iacob, doi morari pământeni, Mihai şi Iancu, o calfă pământeană, Ion sân Murar; un fecior boieresc, Chiriac, un vătaf, Mihai. Mâna de lucru nesalariată nu e trecută. Ei cântăreau, transportau etc. Procesul de producţie e slab conturat. Se menţionează colectarea cenuşii, depozitarea ed, bântărirea cantităţilor necesare, amestecul şi topirea amestecului, faza pregătitoare şi faza sticlărituduti propriu-zfe. Un iunie 1800 se colectează patru mej-e de cenuşe, pentru ultima oară din satul Doljeşti. Producerea de potasă. Stă scris: *30 de poloboace pentru bitaş* (potasă) sau *750 lei pentru trebuinţa botaşirii la locul ştiut*. Acolo nu se fabricau obiecte de sticlă.

(Pentru acte şi genealogii în *săptămâna Nebunilor*.)

— George EHct, citat mi se pare de Gâde, care vorbeşte despre *o* influenţă a cărţii asupra celui care o scrie, chiar în timpul elaborării, căci ieşind din noi înşine ne schimbăm, ne modificăm. Acţiunile noastre ne influenţează tot atât cât le influenţăm noi.

— Xenophanes, oare scrisese această uluitoare frază:, *ßaşa bău, caii şi leii ar avea mâini şi ar putea să*

picteze tablouri şi să sculpteze statui, ei ar reprezenta pe zei sub formă de boi, de cai şi de leia.

— *Gymnosophiştii* (înţeuepţii goli) intrfiniţi de către Democrit (căruia Platou dacă ar fi putut i-ar fi ars toată opera) la India…

Un vers din Ungaretfci: *Văd capetele vizitiilor în somnolentă clătinare*…

Omagiul scandalos adus lui Dostoievski care, mort, e asaltat de mulţime în mica odaie în care zace în coşciug, văduva îl apără de valurile mulţimii. Toţi îşi dispută trandafirii de pe mort…

Antrenamentul lui Bach: a transpune pentru pian 16 concerte de Vivaldi, Corelli şi alţii.

Din istoria *Bucureştiuivi prin călători* de Paul Cernavodeanu:

— Se purtau blănuri colorate într-o vreme.

— *Hotel Brenner*, devenit *Hôtel d'Europe*, pe uliţa nemţească lângă Stavropoleos.

— MSN & tMle domneşti: Colţea, Sărindar, Radu Vodă, Mitropolia, Antim, Sfântul Spiridon Nou; Domniţa Bălaşa, Mihai Vodă, Sfinţii Apostoli.

— Biserici: Colţea, Stavropoleos, Şerban Vodă, Grecilor, Zlătari, Şi Ioan cel Mare, Sf. Gheorghe Nou; Sf. Spiridon Vechi, Creţulescu (ca itinerar urban de epocă).

— Mănăstiri *de a doua*: *St*. Sava, Stelea, Răzvan, Sf. Elefterie, Udrioani, *8 f*. Coaiberina, Spires, ScMtul Hafi Dinu (maici).

— Hanuri fără biserici: Filipescu, Golescu, Manuc, Papazoglu, Constantin Vodă. Zamfir, Gabroveni.

— Mai existau patru băi publice, un seminar, două şcoli publice, 20 de farmacii (probabil după 1821), spitalele: Colţea, Pantelimon, Visarion şi Filantropia. Cooperative de meşteşugari de asemenea.

— Casele cele mai mari aparţineau: cămăraşului Filip Lenş, banului Văcărescu, vistiernicului Romandtti, vornicului Constantin Golescu, banului Brâncoveanu.

— Alţi locuitori: târgoveţi, manufacturieri, meseriaşi, hospodari.

— La 1820 se întemeiază liceul *St.* Sava.

— Turnul Colţei, ridicat în timpul lui Carol al XII-lea e înjumătăţit la 1802.

— Autorul menţionează *trăsurile colorate şi poleite* (cam 5.000 – 6.000, pe Podul Mogoşoaiei).

— Primul guvernator al Ţării Româneşti şi Moldovei, contele Feodor Petrovici Pahlen, soseşte la Bucureşti la 7 februarie 1829 şi se numeşte *Preşedinte plenipotenţiar al Divanelor Valahiei şi Moldovei*.

— Cele 13 bariere ale Bucurescilor: Mogoşoaia, Uliţa Târgoviştei, Podul de pământ, Spirea, Podul Calicilor, podul Beuicului, Dobroteasa, Dudeşti, Pantelimon, Delea Veche, Târgul de Afară, Arhimandritului, Herăstrău (aici se cercetau paşapoartele streinilor).

— Oraşul era împărţit în 5 părţi:

— *Văpseaua roşie* (Târgul de afară).

— *Văpseaua albastră* (Broştenii).

— *Văpseaua galbină* (Podul Mogoşoaiei).

— *Văpseaua neagră* (Târgul de afară).

— *Văpseaua verde* (Gorgani).

— Cuvintele: comisar, corp de gardă, breasla tulumbagiilor, a sacagiilor şi săpătorilor (fiecare breaslă trebuia să ridice câte un foişor de foc, alarma se dădea cu steaguri ziua, cu fanare, noaptea); existau rezervoare de apă (arhitecţii Ott şi Harţei).

— Drumul Tăbăcilor, de la Calicilor…

— Grădina luă Scufia care se afla în afara Bucurescilor.

— Alte meserii: casapi, săpunari, plăpumari.

— Casele Deşliului, ale Băltăreţului, a lui State Pencovici, grădinile lui Hagi Moscu.

— PictOT-ul Baralbas, favoritul lui Kiseleff şi al societăţii bucureştene (pentru viaţa mondenă).

— Inaugurarea Teatouifui Naţional se face la 31 decembrie 1852.

— Cişmigiul se asanează în 1844.

— Un incendiu în 23 martie – 4 aprilie 1847. S-a declanşat în noaptea de Paşte de către băiatul lui

Constantin Filipescu (de la un foc de puşcă). Vântul a purtat focul, totul s-a petrecut în casa mamei sale Zinca Drăgănescu de lângă bariera Sf. Dumitru. Au ars 180 de case şi 12 biserici (Sf. Dimitrie, Curtea Veche, Sf. Anton, Bărăţie, Sf. Gheorghe Vechi, St Gheorghe Nou, Sf. Mâna, Stelea, Udricani, Lucaci, Ceauş Radu, Sf. Ştefan) plus 13 mahalale: Covaci, Curtea Veche, Marchitanilor, Cojocărilor, Bogasierilor, Sf. Gheorghe Vechi şi Nou, Stelea, Udricani, Lucaci.

Ceauş Radu, Sf. Ştefan, Vergu, Obor, Vitan.

— Puşcăria de la Sf. Anton.

— Gazete: *Magazinul istoric*, *Curierul de ambe sexe*.

— Pictorul Raffet (cu stampele sale).

— Câmpul de exerciţii de la Cotroceni.

— Hanul lui Manuc sau Caravanseraiul (întins pe un hectar).

— Mai apoi hotel *Hugues* (cel mai luxos).

— Alte mănăstiri: Naşterii Maicii Domnului (aparţinând mitropoliei din Pogoniana) avea hramul la naşterea Domnului, M. Arhanghelilor (din Epăr), numită *Chara* (tot Pogoniana), biserică clădită în 1724, paraclisul Sf. Hfatcalambie; ctitori: Nicolae Alexandru Voievod, soţia Smaranda, plus 6 copii, arhimandritul Ioanichie. Mănăstirea Sf. Ioan înainte Mergătorul, cu case închiriate înăuntru, prăvălii în afară, aparţinând mitropolitului Ianinei, avea despărţituri pentru femei, afară: bârne şi clopotele. Mănăstirea Sf. Fecioara Maria (Zlătari), înconjurată de zid de piatră, era întunecoasă, avea o tâmplă de piatră. Mănăstirea Sf. Ecaterina, după Mitropolie, aparţine Sinaiei. Mănăstirea St Treime (Radu Vodă). Ctitori: Radu, Alexandru, Arghira, jupân Barbu Ştefan, Constantin Voievod, cu jupâniţa lui, Preda, Doamna Ruxandra; Mănăstirea Sf. Apostoli Petru şi Pavel (aparţinând lăcaşului *Stavronichita* din A/thos) avea pe pereţi 6 Cantacuzini; Mănăstirea Sf. Nicolae (Mihai Vodă), reînnoită de arh. Teodosie în iunie 1838, a fost spital pentru ofiţerii ruşi câtva timp; Mănăstirea Sărindar (avea ca hram Adormirea Maicii Domnului), clădită de Matei

Voievod, sfârşită de boier Cocărăscu, cu clopotniţă din 1710, ţine loc de catedrală a oraşului. Avea două tronuri: pentru principe şi principesă (după Uspenski).

— Un concert dat în casa principesei Cleopatra Trubeţkoi, născută Ghica (1846). Cânta Liszt în drum spre Odessa. Compozitorul e însoţit de impresarul francez Bellon, conţii Bethlen şi TeleM, deputaţi în Dieta Transilvaniei. Al doilea concert are loc în sala *Momolo* (Podul Mogoşoaiei) – se cântă Chopin, Weber, Rossini –, al treilea în palatul Bibescu.

— 1821, are loc venirea la Bucureşti a lui Alex. Ipsilanhi, conducătorul Eteriei. Mavroforii, soldaţii lui, erau foarte nedisciplinaţi.

— Del Chiaro vorbeşte despre minele de aur şi aramă (*madan*), de fier (de lângă Târgovişte), argint şi alte metale, ascunse de ochii turcilor. Obştea ţiganilor era obligată ca de Crăciun să aducă Domnului 15 ocale de aur, scoase din Argeş.

— În Valahia, pe acoperişuri: şindrilă, nu ţiglă.

— Celui trimis la ocnă i se taie mai întâi urechile ca să fie însemnat.

— Bâlciul din Câmpu-Lung.

— *Privilegiul cu sigü al catolicilor* (preoţi franciscani) veniţi din Bulgaria să supravegheze parohia catolică care veghea asupra negustorilor din Chipe>Dvaci, Copilovraci.

— Cerealele: grâu şi mei (se făceau două arături, toamna), porumbul cules în august.

— Ce se pune într-o biserică ca obiecte sacre de cult: 6 candelabre cu cruce şi piedestale, cădelniţe, lămpi, toate din argint. Argintăria unei biserici costă la 1.500 de galbini.

— Că port: căciuli poloneze, cu bante de astrahan. Bărbaţii poartă barbă şi mustăţi, femeile după moda greco-turcă nu-şi acoperă faţa, cele măritate pun o maramă albă peste cap şi în jurul bărbiei. Ca juvaiere: salbe de galbini de 10, valtrapuri verzi, albastre (roşie purtau numai cele din familia Domnitorului).

— Moravuri: vizitiul nu stă pe capră, ci pe calul din

stânga. În trăsură se pun covoare, perne mari, acoperite cu oatifea. Boierul umblă călare, însoţit de un alai de slugi. La intrarea în palatul domnesc, descăleca, se descoperă, se descalţă, intră în papuci.

— O casă: sobă, perne, se stă turceşte, brocard, postav de Damasc, la icoane, e o casă mare (*odaia de mâncare*), există lăicere, mese lungi, nu ovale, feţe de masă de in ştergare, lighiane de Bosnia ca să oglindească chipul, narghilea, se face un somn de după masă, prin casă se presară pelin, mintă, jaleş, cimbru şi alte ierburi. Se iese afară pentru nevoi (în casă nu se află vase).

— Un medic e plătit cu 2000 de galbini pe an şi are tain zilnic de pâine pentru servitori, e răsplătit cu un cal de preţ.

— Oamenii îşi strâng mâna simulând sărutul reciproc, femeile se ridică la trecerea boierilor în semn de respect, războaiele de ţesut la care stau femeile se află în cule, adică la subsol. Vinerea nu se împunge cu acul pentru că Mântuitorul a suferit destule. Se trimit ca

Douri: cristale de Ungaria şi Boemia, vinuri de Lipsea.

— Tipărituri: *Vechiul* şi *Noul Testament* (prin 1688) *in-folio*, cu stema Valahiei (o pasere cu aripi desfăcute, cu o cruce în plisc, soarele şi luna în dreapta şi-n stânga). Se mai tipăresc: Epistole şi *Liturghii* (în îra Mhă X *Psaltirea* în staivoneşte, *Vieţile sfinţilor* de Sf. Ioan Damas chinul, *Antifoane*, *Tropare* şi *Imnuri* (în slavonă şi greacă),

Alixăndriile, *Pildele Orientalilor*, *Panegirice* (despre Sf. Ştefan şi împăratul Constantin cel Mare). *Panegiricele* sunt recitate pe de rost de către fiii Domnitorului.

— Jocuri: cu mingea, cu titirezul, cu nucile, bâză, de-a caii, scrânciobul, Baba oarbă. Boierii joacă table (numărând punctele după vechiul obicei, în persană), jocul cu făina (monede vârâte în făină şi sooese cu dinţii), cu lumânarea (ţiganii robi sunt puşi să facă asta).

— Înaintea culcării, comesenii îşi cer iertare pentru greşelile unuia faţă de celălalt. Pe domni îi ţin paicu de subsuori ia urcatul scărilor. Aceşti p-aici străbat străzile de Paşti stropind cu ape mirositoare, luate din vase de argint, pe trecători pe faţă.

— Daruri: blană de sobol; patru coţi jumate, de postav. 10 coţi de atlas. O jupiniţă face cadou o batistă şi două ouă încondeiate. Se mai dă cadou: un miel sau un ied viu; toamna, un vas de vin; de Crăciun, un porc viu, găini şi vânat.

Frumuseţea este o enigmă (Dostoievski).

Montale: *A odihni palid, în amiază...*

Gheneologhia aceasta de la Grafină (Iörga – *Cantacuzinii*).

— Maistrul fripturar (*hateur*), maistrul oiorbagiu (*potagier*), ofiţerii de bucătărie (*escuiers de cuisine*), *chevalier du guet, le prévôt des marchands* (starostele negustorilor) (Adin, *Amurgul Evului Mediu*).

Eşafodul conetabilului de Saint Paul este bogat tapisat cu crini, are o perniţă de îngenuncheat, tulpanul de legat la ochi era de catifea stacojie ca să nu-l jeneze, călăul nu a mai executat niciodată pe nimeni, ceea ce e un privilegiu.

Virtue gone to seed, virtute decăzută (politeţea), Emerson.

Pseudoclementinele – un mare roman apostolic care povesteşte călătoriile Sf. Petru (*Patrologia*).

— Sf. Ignatie au Antiohiei care se numeşte singur în fideare scrisoare *Teoforul*. El a suferit moartea prin fiare în amfiteatre către sfârşitul spectacolelor date de Traian în

cinstea victoriei împotriva dacilor (au ţinut tot anul 107). Din trupul lui nu au rămas decât oasele cele mai tari pe care creştinii le-au dus în Antiohia. Opere autentice: 7 scrisori adresate efesenilor, magnesienilor, trailienllor, romanilor, filadefienilor, smiraieâninilor, autenticitatea lor e garantată de către: Sfântul Policarp, în scrisoarea către fdlipend; de Eusebiu şi de Irouim. Doctrina: centrul teologiei Sf. Ignatie este Christos pe care ţine să-l ferească de fiarele eretice, de ierburile diavolului, de plantele parazite şi de împuţiciunile diavolului care sunt ereziile. Christos e mare preot, el stă în afara timpului şi invizibil, dar s-a făcut pentru noi vizibil şi a pătimit. El *e uşa Tatălui* prin care intră Avraam, Isac, Iac ob, profeţii, Apostolii şi Biserica. Toate astea, spre unirea cu Dumnezeu. Sfânta Euharistie este doctoria nemuririi, antidotul de a nu muri, ci de a trăi veşnic în Iisus. Euharistia este trupul lui Christos. Biserica e numită altar. El întrebuinţează pentru prima oară în doctrina creştină termenul de *biserică universală*, ea se află acolo unde e Christos. Se recomandă creştinilor: „faceţi totul împreună! tt Sclavii sunt trataţi cu dulceaţă. Ei sunt egali cu ceilalţi. Să nu ajungă nimeni sclav al poftei…

— Ce mai face Dante în *Convivio* cu înmn-flŞ” săi? îi cam preia (Jocuri răutăcioase – *Istoria plagiatului*).

Torna d’Aquino: „Forma este perfecţiunea primă, iar acţiunea este perfecţiunea secundă.*

Dante: „Cum desăvârşirile omului sunt două, una primă şi alta secundă, prima îl face să fie şi a doua să fie bun”.

O pildă cu fierarul care e mai important decât fierul şi focul este ciupită din Aristotel (*Fizica*).

Alt exemplu: *Dante*: „fiecare lucru se străduieşte în chip firesc pentru propria lui conservare”.

Boethius: „Orice vieţuitoare se străduieşte să-şi conserve sănătatea şi evină moartea şi pericolele” (vezi şi Cicero).

Alt exemplu: Torna *d’Aquino*: „Printr-o anume obişnuinţă iubirea creşte”.

Dante: „iubirea sporeşte prin obişnuinţă.

Dar se mai ia şi din Biblie: „Aceasta va fi plinea de orz din care se vor sătura cu miile, iar mie încă îmi vor rămâne coşurile pline, va fi lumină nouă.tt Dar e reluat prin Torna d'Aquino şi fericitul Augustin care spun că cele cinci pâini de orz sunt în realitate: cunoaşterea, ştiinţa, înţelepciunea.

La *Academia grecească* poate exista unul care să fie interpretat *Studiul sinoptic al lui Aristotel despre virtuţi şi vicii în limba Apia, lucrată de Sevastos Trapezundiu Chimenitul şi afierosită prea înălţatului, prea piosului şi preamăritului de Dumnezeu Domn şi Hegemon a toată Ungro-Vlahia, Domnul Ion*

Constantin Basarab Voievod în anul mântuirii 1692 (vezi *Cronicarii greci*, în care se află şi texte didactice la 17 – 21).

Tot acolo mai pot fi găsite: *Discursuri politice la o recepţiune oficială pronunţate de mine în ziua Tăierii Capului sf. Ioan. Două engomii căire* Basarab, din Staagir (Stagiritul), *interpretări justa liniere, Canonul Botezului, sentinţe distihe, poesiele către sine de tot feliul ale lui Grigorie teologul, episcopul Naziansului. Poesiile lui Părtenie, Plângere despre paternile sufletului seu justa liniere, Expunere dureroasă despre paternile lui, despre deşertăciunea vieţii, Din Sf. Grigorie Teologul*: *Discurs la arătarea Domnului*, altul: *Cum trebuie să fie Episcopul*; din Sf. Ioan Chrisostom, *om foarte pios şi erudit*: *Schimbarea omului vechi şi naşterea celui nou* sau *Carte de reflexiuni întristătoare*. Alte titluri: *Despre cele patru extreme ale omului*, tradusă din latină…

Profesori: Gh. Mafiotă, instructor al fiilor Brâncovenilor, ţoan Efesanul, profesor la Iaşi, la Academia domnească în 1715, Panaghiot Sinopevs, Gheorghe Trapezundiul, zis şi Iqpomeneus, Lazăr Scriba de Trapezunda care scrie *eptimivii*, Mitrofan Grigoraş, Alexandru Zurnavitu, Iliade Mânaşi, Maxim Peloponisianul, Iosif Mesiodax, Costanda Ieromonahul, Dimitrie Chidone, Lambru Dimar, Gheorghie din Arghirocastru, Lambru

Fotiade, Filaret Simxiotul, Diamandi Petala, Neofit Cavsocaävitul, Gh. Zafliieoglu, Filothelu Fersterianul, Chriötofor Emporocomitul din Ioanina, Ştefan Arvamitohoritul Amvromisie Pamber.

Chirâacos Mitzora, Panaghiot Trapezundiul, Maxim Irodidascal, Panaghiote Atheneanul, Panaghiote Calatuv, Anagnostache, Calierghi, Carabela, Mazarache, Mavru, Perdicari, Stavrositu, Ritoride, Tanet, Trandafil, Dimitrie Dârvari.

Toţi scriitorii, nu numai ai noştri, dar chiar cei europeni, oricine s-a apucat de înfăţişarea *pozitivului*, *frumosului*, s-au poticnit (Dostoievski, apropo de *Idiotul* într-o scrisoare către S.A. Ivanova).

Valéry: „O tăcere este straniul izvor al poemelor** (*La jeune Parque*).

Mozart, copilul minune care apare la cinci ani încins cu o sabie de argint ca semn de nobleţe şi moare îngropat în groapă comună…

Johann Ferdinand Neigebauer în *Descrierea Moldovei şi a Ţării Româneşti* (Leipzig, 1848) spune că întemeietorii Bucureştilor ar fi *bakurii*, *bükurliii*, *hilarii*. Bucureştiul s-ar fi numit *Hilariopolis* (oraşul bucuriilor).

— Bariere: Delea Veche şi a Arhimandritului, grădina Mărcuţa.

— Hoteluri mari la 1849: *Hôtel de France*, *hotel zur Stadt Eine* al lui Haroczek, *Hôtel de Londre*, *hotel Sf. Petersburg*; băile nemţeşti de la Sf. Elefterie ale doctorului Turner.

— Filtrarea apei se făcea cu piatră de Rusciuc

— Praful şi noroiul dominante ale Bucurescilor. A

— *Focurile de pază aß pieţelor*; remize şi grajduri, zalhanalele turceşti rău mirositoare pe malul Dâmboviţei, cu ciozvârte de bou, lăuturi de fier, capete de miel, din dând târcoale, miros infect, maţe, tăbăcării care infectau Dâmboviţa.

— Contradansuri, partide de *écarté*.

Thomas Mann pomeneşte de faptul că Dostoievski, ca să-l facă praf pe Turgheniev, îi povesteşte că după o beţie

ar fi violat o fată de 10 ani. Epilepticul divin voia să-l facă pulbere.

Salzburgul cu cele 25 de biserici cu clopotele în freamăt etern, cu celebra lui orgă meteanică, cu mii de flaute, numită *Taurul din Salzburg* (pentru *Janus*).

„La mine imaginea precede rar ideea* (Gâde).

Phrontisterion – loc unde se gândeşte (pentru *Academia grecească*).

Tribunal gloată (500 de judecători, traşi la sorţi). Judecătorii îl huiduiau pe acuzat sau plângeau pentru soarta lui (vezi *Procesul lui Socrate*).

Din: George Călinescu, *Principii de estetică*

…În afară de cultură, sunt desigur izvoare cărturăreşti speciale, parţiale.

Unii au grijă ca să facă o maliţie criticilor, să indice singuri izvorul. Bolintineanu arăta mai totdeauna sursa de informaţie, care era mai cu seamă corpul de cronici. Uneori însă faptul istoric, mai ales când are o nuanţă legendară, nu e uşor de determinat şi atunci investigaţia se dovedeşte necesară. Aşa. de pildă, visul sultanului din *Scrisoarea III* de Eminescu s-a descoperit a fi versificaţia unui pasaj din *Istoria otomană* a lui Hammer… Când ideea este luată dintr-o lucrare neliterară, cum ar fi opera istorică, atunci putem vorbi mai degrabă de *material*. Când ideea este însă împrumutată din altă operă literară, atunci avem mai degrabă de-a face cu o *influenţă*. În *Mureşan* de Eminescu găsim şi material şi influenţe. Materialiceşte ideea centrală este schopenhauerianã, literaliceşte ea este goetheană.

…Prin urmare Eminescu este influenţat de Goethe.

Adesea izvorul cărturăresc este aşa de apropiat de obiectul nostru de studiu, încât el ia numele de imitaţie. Iar de la imitaţie trec mulţi la bănuiala de plagiat. Adevărul este că înainte se imita foarte mult şi încă aşa de servil încât te poţi întreba în ce constă invenţia autorului. Clasicii francezi, îndeosebi dramaturgii, imită cu multă pasiune. Când izvorul e o operă de alt gen atunci imitaţia poate fi socotită o simplă sursă materială de inspiraţie.

Aşa, de pildă, Shakespeare şi-a luat materia din *Romeo şi Julieta* dintr-o nuvelă italiană de *Da Porto*, povestită şi de Bandello. Dar Molière împrumuta din piese, azi obscure, scene întregi, abia prefăcându-le. La noi d.Hr. *Drouhet* a dovedit că foarte multe din vodevilurile, părând aşa de originale, ale lui *V. Alecsandri* sunt imitate după piese franceze bulevardiere, imitate până la localizare. Fără îndoială aceste descoperiri nu sunt cu totul

Fără importanţă. Dacă am afla acum că *Scrisoarea pierdută* a lui Caragiale ar fi o imitaţie strânsă a unei alte piese n-am înceta a preţui pe Caragiale.

…*Veneţia* lui *Eminescu* e aproape o traducere după un sonet al unui obscur poet austriac, *Caetano Cerri*. Ne întrebăm: putem vorbi de o poezie originală sau de o simplă traducere? Chestiunea e complexă, având în vedere că traducerile înseşi se socotesc că opere de interpretare, de recreaţie. Totul rămâne *aar* la aprecierea criticului de valori.

…E cu putinţă adică să fii înrkurit de o operă fără să ştii, prin memoria care funcţionează latent… Taine a început să scrie un roman autobiografic dar a renunţat repede fiindcă a observat că vrea să imite pe Stendhal.

„*Mai* apoi, înrâuiit de Victor Hugo şi anume de la

legende des siècles, Eminescu se gândeşte să facă un tablou imens, de data asta în versuri, al umanităţii, începând din preistorie şi sfârşind cu epoca lui Napoleon al III-lea.

...Gentile împrumută de la Hegel noţiunile de dialectică şi istorie, criticând la Platon şi Hegel însăşi dialectica de concepte abstracte.

...*Cu mine zilele-ţi adăugi* e o pagină de filosofie sahopanhauerianâ versificată... O spune şi *Petrarca* în *De vită solitaria*.

Din: GEORGE CAlüNESCU, Opera *lui Mihai Eminescu*.

Ca şi Pichte, Schopenhauer porneşte direct de la dualitatea subiect-obiect, exprimată în reprezentare.

Die *Welt ist meine Worstellung*, Lumea este reprezentarea mea.

...Dacă Eminescu, spirit impetuos şi combatant, n-a adoptat ataraxda schopenhauerianâ, a împrumutat totuşi, mai mult decât se crede, stilul şi tematica idealistului încruntat *Sărmanul Dionis* e o nuvelă fantastică în maniera *Théophile Gautier*.

...Iată definiţia capitalului ca uzurpaţie (după Proudhon): „La propriete, c'est le vol44:

Spuneţi-mi ce-i dreptatea? Cei ţări se îngrădiră/Cu-averea şi mărirea în cercul lor de legi; /Prin bunuri ce furară, în veci vezi cum conspiră...

...Precum vom vedea, din schopenhauriana Wille, Eminescu va scoate primatul naturii. Sunt versuri în acest poem care par *versificarea lui J.J. Rousseau*. Ca divinităţile din sângele lui Uranus cel ucis cu coasa de către Saturn, natura geologică şi umană iese din sângele şi carnea Pământului aruncat de Ormuz în haos.

...De altfel, omul lui Eminescu din acest poem se naşte, cum zice Rousseau, bun, şi societatea „vană zgomotoasă", cu pretenţia de a-l face să trăiască după raţiune, în spiritul lui Ormuz, îl nefericeşte.

...Creaţia este, cum s-ar aice creştineşte, un păcat, o cădere.

…Astfel, bunăoară, îl surprindem versificând în terţine şi *sub înrâurirea directă a Divinei Comedii* (încât ar avea aerul că traduce) o creaţie mecanică, pe temeiul unei noi interpretări a Trinităţii: „Astfel rotund se-nvârt în jur în soare/Pe când el însuşi cu ele Împreună/O altă clină-n veci o să coboare” ş.a.m.d.

…În timpul acestei declamaţii se iscă, întocmai ca în vechiul *Faust* al lui Widmann, o furtună haotică şi cerul se brăzdează cu fulgere.

…Pustnicul va cerceta ca şi *Faust* semnele macrocosmosului.

…Elementul mitologic şi veneraţia pentru clasicitate sunt, văzute într-un spirit cam gotic, motivele acestei părţi care începe cu evocarea peninsulei şi a Atenei, şi-aunei văi care poate fi – după Goethe sau Barthélémy – a Peneului.

…Deşi în alt metru şi-n altă strofă, poemul *Împărat şi proletar*, trebuie socotit că o continuare şi-o derivaţie a Panoramei, în spiritul şi sub principiul căruia se dezvoltă („Zidiţi din dărmături gigantici piramide/Ca un mementto mori pe al istoriei plantt). Tipărind mai târziu (1 dec. 1874), el a compus sub impresia evenimentelor de la 1870 – 1871 şi probabil a lecturilor din *Victor Hugo* (din Les *chitiments*, livre IV-e, Eminescu îşi copia în epoca berlineză *Săcar este*). Pare mai mult decât evident că acţiunea poemului e pusă sub o a doua Comună întrucât în mss. Dăm de această strofă: „Versatila învinge/Şi flamura cea roşie/Fâlfâie tremurânda pe frânte baricade/De aburii de sânge a barbarei panade/E umedă a zilei lumină cruntă roşie. /Versaailia învinge – iară Comuna cade”. Aici nu poate fi vorba decât de insurecţia comunardă din primăvara anului 1871, înăbuşită de guvernul lui Thiers de la Versailles. Incendierea Parisului (amintim *Paris incendié* din *l’Anne terrible* a lui V. Hugo) e un élément doveditor (…) „Parisul arde-n valuri, furtună-n el se scaldă, /Turnuri ca facle negre trosnesc arzând în vânt”.

…Dacul cere aici zeului: „Să îngăduie intrarea-mi în vecinicul repaus! tt, precum *Moise* al lui Vigny cerea moartea: „Laissez-mod în endormir du sommeil de la

terre44.

...Această scenă a transmiterii coroanei, cu greutatea bătrânului de a se despărţi de ea, aduce aminte (cu deosebirile de caractere) de aceea din *King Henry IV*, part. II, de Shakespeare (act ŒV, scena IV) sau din *Louis XI* de Casimir de la Vigne (act. V, scena XIV).

„În *Ana*, poetul a pus toată şăgălnicia înfiorată a întâlel dragoste luând ca punct de plecare *Zburătorul* lui Eliade... (subsol: ideea „castelului Oteteleşanu ca izvor literar este a lui Slavici" (cast. Singuratec în ad. Lit., s. 3, an. IV, no. 155).

...În încântarea unită cu spaimă a Anei este oroarea de geniu a Cătălinei, dar aici (reminiscenţă din *Strigoii* şi din Lenore) Ana socoteşte că are de-a face cu un strigoi şi se roagă să nu fie aşa curând amorâtă: Sărmanul! Cine ştie de când e mort/... Bogdane, cum se poate de tu nu ai maramă/Pe ochi?... Rogu-te spune-mi, tu ai murit de mult? ... (subsol) În varianta *Renunţare* (poezii postume) apar flamurile pesimiste din *Rugăciunea unui dac*, cu ecouri din Vigny: „Astfel a mia viaţă va trece uniform/Şi n-o să pot de somnul Pământului s-adorm.tt

...După felul uneia din ele, care a fost începută (*Muşatin şi codrul*), haina lor ar fi fost poporană, oricât un titlu ne aminteşte o piesă a lui Shakespeare.

„În figură lui Ştefan cel tânăr intra ceva din frământările metafizice (şi în adevăr aşa a făcut şi Eminescu) ale lui Arald din *Strigoii* şi ale *Faustrlui* polonez, Twardowski.

...Patrioţii lui Eminescu sunt toţi faustieni şi byronieni, munciţi de gânduri mari şi de îndoieli.

...Compararea începe a avea acea notă misogină caracteristică poetului mai târziu, dar deocamdată totul se mărgineşte la un comentariu maliţios şi voluptuos totodată în stilul *mussetian*, cu digresiuni din *Mardoce* şi *Namouna*. Şi obiceiul de a cita nume proprii de altfel tot idin romantici (*Hugo*, *Byron*), de a deplânge prostituirea unui înger e a lui Musset, la *Nopt Ue* căruia pare a face aluzie expresia „nopţi romantice".

...Dacă ne gândim că Eminescu publica acum (1 aprilie 1873} *Floare albastră*, am putea să presupunem că citise de curând romanul alegoric *Heinrich von Ojterdingen*.

...Pintille e trimis să tragă clopotele, unul merge la crâşmă să dea foc bisericii să cheme oamenii spre a arde pe necuratul, Eminescu face aici o invocaţie către muză, parodie homerică, ce aminteşte pe Budai Deleanu şi indirect pe toţi autorii de epopei burleşti (Puici, Tassoni, Lippi, Boileau).

...Eminescu a dat scenei din *Subterana cu comori* un înţeles simbolic de deşertăciune, sau mai degrabă de mizantropie, făcând din Álvarez un fel de Timon Atenianul.

...Numele şi exaltările par a proveni din *Ella* lui Al. Depărăţeanu.

...„Şi belă, graţioasă ca astra tremurânda/Ce spuntă-ntâi pe cenuri, Ella de blândă/Din ochii ei azurul tot sufletul răpea/Din buză-d toată vorba „amor, amor" zicea".

...Aceste idei fuseseră închise în parte în *Sărmanul Dionis*, gândit şi scris la Viena. Dar înainte, la Viena sau poate chiar în ţară, Eminescu gândise tema în chipul simplu al ascensiunii în lună. Umbra mea, aduce aminte într-un fel de *Peter Schlemihis wundersame Geschichte* a lui Adalbert von Chamisso.

...Prin urmare, împrumuund de la Goethe şi de la panteista, în genere, *Ideea duhului lumii*, simbolizat de *Luceafăr*, Eminescu n-ar fi avut cum aduce povestea altfel decât sau prin incomprehensibilitatea geniului abstrais de către femeia pământeana sau prin imnul dragostei eterice.

...Cu obiceiul său de a versifica întocmai, la început, motivele literare, Eminescu deschide cartea lui Richard Kunisch, *Bukarest und Stambul*, *Skizzen aus Ungam*.

— *Rumänien und der Türkey* (Berlin, 1861) şi preface în poem basmul *Das Mädehen im goldenen Garten* (*Fata din grădina de aur*).

...Povestirea în stihuri *Miron şi frumoasă fără corp* este şi ea călăuzită pas cu pas după *Die Jungfrau ohne Körper*, auzită de acelaşi Kunisch.

…Cam pe vremea când citea pe Hammer, spre a se documenta asupra înaintării turcilor în Europa, oricum, după stil şi scriere, ceva mai în urmă umbla să versifice şi el o poveste arabă cu assanidul Harun-al-Raşid şi bairanacidul Giafer, ce n-a fost terminată.

…Adoptarea endecasilabului şi chiar începutul, nu din Petrarca, desigur, dar petrarchesc („passa la nave mia colina d'oblio") par a arăta lecturi de poeţi italieni…

…Putem reţine o epigramă, sau această anecdotă (…) ce aminteşte maniera lui Schiller *in Der Metaphysiker*, putând fi chiar o imitaţie sau o traducere după un text german.

„În tonul «poemelor homerice, în hexametri, se desfăşoară şi cele câteva momente de Olimp comic din *Mitologicale*, deşi uraganul beat, cu locuinţa într-un castel de stânca din Rarău, de care este vorba, aparţine med degrabă ciclului dacic.

…Dar aici este tot antiliberalismul eminescian, toată ura împotriva factorului universal şi credinţa în specificitatea ordinii publice şi economice pentru care poetul va fi găsit de altfel sprijin şi-n şcoala istoriică engleză.

…Şi lucru vrednic de notat, cam pe aceleaşi pagini apar fragmente din cunoscută rugăciune (e vorba de *Ave Maria*).

(subsol) … încercase să rectifice prozodic şi: „Christos au înviat din morţi cu moarte pre moarte călcând/Şi celor din morminte/viaţă aducând" (ms. 2254, f. 99. Vezi şi ms. 2261, f. 79: „Christos a înviat din morţi/Cu cetele sfinte/Cu moartea pre moarte căldind-o/Lumina ducând-o/Celor din morminte. V. ms. 2259, *î*. 322, 339 urm. Şi ms…2260, f. 182.

…Ca ecou horaţian (*Satire*, I, 4, 43 – 44) poate fi socotit şi subtitlul din poezia *La Heliade* (*Os magna sonaturum*).

…Ideea de a compune scrisori îi vine lui Eminescu desigur de la Horaţiu, pe care îl studia cu sârguinţă în acea vreme. Începutul *Scrisorii a II-a*: „De ce până mea

rămâne în cerneală, mă întrebi? /De ce ritmul nu m-abate cu ispita-i de la trebd?" corespunde îndemnului fată de Horaţiu al lui Mecena de a se întoarce în arenă politică.

...Chiar dacă, să zicem, apropierea e întâmplătoare, gândul nostru merge la Horaţiu pe care Eminescu îl cultivă cu deosebire în acei ani. În *Oda IV din Cartea III* poetul latin povesteşte, spre a dovedi că-i ocrotit de zei, cum copil fiind „pe muntele Voltur, îndepărtat de casă, căzu jos frânt de oboseală.

...Atunci, firește, ar fi cu putinţă, ca Propertiu să-i fi sugerat *Mai am un singur dor* cu *Elegia XIII*.

(subsol) ... De asemeni comparaţia cu *Amor şi Psyche* dintr-o scrisoare (ms. 2255, f. 315 v. urm.) nu înseamnă în chip necesar cunoaşterea lui Apuleius, oricât s-ar afla la acela şi tema „văduvei ephesiene", pe care încerca s-o dramatizeze Eminescu, însă după Lessing. Bogdan Duică, susţinătorul acestei lecturi, aflase însuşi în *Mitologia* lui Reinbeck şi mitul Amor şi Psyche.

„Mult mai înrudită cu poezia eminesciană este, *De l'élection de son sépulcre*" a lui Ronsard.

(subsol) ... Cf. N.I. Apestolescu, *L'influence du romantiques français sur la poésie roumaine*, Paris, H. Champion, 1909, p. 398 – 399.

...Faptul aluziilor într-o parodie la vicisitudinile *Junimii* după căderea guvernului conservator al lui Lascăr Catargiu datează oarecum ferventa elenistă a poetului.

...În altă parte am văzut o parodie a *niadei*, prefăcută în lecţie a câtorva copii. Într-un manuscris aflăm începuturile bune ale ambelor poeme.

...Eminescu scotea sentinţe din La Rochefoucauld şi amintea de La Bruyère. Despre Voltaire, de care pomenea inarticole, ştia amănunte biografice (*Antropomorfism*): *„J2 a învaţă că să uite. Ca marquiza de Chatélet/Care pe Voltaire bătrânul-nlocui cu Saint-Lambert"*. Este o imagine topite voltadriană, Moşită de Eminescu, din care tragem concluzia unei frecvente lecturi a operei patriarhului din Ferney.

...Viaţa lui Mirabeau o ştia aşa de bine, încât a

plănuit o. dramă cu acest nume.

...O mare parte din demonstraţia poemului eminescian *Memento mori* se bizuie pe ceea ce era încă destul de recent şi general în lirica noastră de atunci, pe „ruina" romantică de tip *Volney*.

...Pe romantici îi cunoştea poate şi mai bine, întâi, firește, indirect, prin traducerile româneşti, apoi nemijlocit.

...În poezia socială, plină de insulte colorate, monologică, inventivă în expresie, maestrul lui Eminescu a fost Victor Hugo, ONaţi, de pildă, *À-propos d'Horace* şi veţi găsi, cu deosebirile fireşti de mijloace literare, toată invectiva năvalnică, spumegătoare din *Scrisoarea a M-a*.

...Lui Hugo îi datoreşte Eminescu tonul general din *împărat* şi *proletar*. „Nopţile romantice" pomenite mai sus sunt, de bună seamă, acelea mussetiene.

...Bonifaciu Florescu, întocmeşte aceste două versuri: „Prin *Parnas la Ipokrene, pe Musset, pe alţii pradă/Şi cu versuri rău traduse tu îi vezi făcând paradă*".

...Am lăsat la urmă pe Th. Gautier, ca fiind acela cu care poetul se dovedeşte a fi mai înrudit.

...S-ar părea că *Împărat* şi *proletar* nu e decât dezvoltarea tezelor opuse ale Despotului şi Proletarului din *Les homicides* de Auguste Bărbier.

„În când *te-am văzut*, *Venera* e un vădit. Accent baudelairdan.

„DeaWmmteri viziunea aceasta sarcastică o aflăm şi la Gautier.

...Descrierea palatului de marmoră care răsfrânge grădina în el (*Făt frumos din lacrimă*) ... iat-o în *Orlando innamorato* (...) (*Ori. Inn*. P.I.C. VIII, str. 1 – 2).

...Tot atât de ispititoare, fiind vorba de „ottava rimă", e compararea între lupta cu balaurul de la poarta din *Faţă în grădina de aur* (...) şi aceea din acelaşi poem italian (P. H, C, IV, str. 17).

...Indicaţiile din planul *Marcu Vodă* (...) ne arată că poetul avea în gând ca modele dramele lui Schiller şi ale lui Goethe.

…Oreada din episodul *Grecia* poate fi o reminiscenţă din *Faust*.

„În studiul limbii, în alcătuirea strofelor, în critica şăgalnică, se pot descoperi la Eminescu înrâuriri goethiene. O amintire din copilărie: „*Copii eram noi amândoi*/*Frate-meu* şi *cu mine*/*Din coji de nucă car cu boi*/*Făceam* şi *înhămam la elf Culbeci bătrâni cu coarne*”.

…«Anume versuri eminesciene au lucrătură goetheană: „Îl vede azi, îl vede minitt.

…Cu dreptate se pune în legătură *Strigoii* cu *Lenore* de Bürger.

…

— Şi unele versuri onomatopeice de prin compunerile din manuscrise (…) duc tot la Bürger (…) chiar tema mormântului se află la poetul german. (…)

Cât despre *Văduva din Ephes*, Eminescu n-a luat subiectul din literatură franceză, ci din Lessing.

Printre ale cărui *Dramatische Entwürfe und Fragmente* se află şi Die *Matrone von Ephesus*.

…O glossă făcuse W.A. v. Schlegel. Trei *Glosse* găsim în Platen (…) Una din acestea din urmă e mai asemănătoare ritmic cu aceea a lui Eminescu.

„*JFloare albastră* ar dovedi citirea lui Novalis, pe care n-am aflat până acum să-l fi însemnat undeva, deşi de

opera acestuia trebuie să fi avut o ştiinţă măcar teoretică.

Lăsând la o parte specifica exultantă mistică, opera lui Novalis defineşte acel romantism căruia Eminescu îi e larg tributar. În *Sărmanul Dionis*, poetul este, evident, un idealist magic. Novalis cânta somnul (…), setea de moarte (…), în fine, chiar şi teiul.

…dar înrâurirea (cu J. Paul Richter) se vede mai cu seamă în *Cezara*, şi anume în chipul numelui propriu al eroinei, şi înainte de aceasta în *AvatarU faraonului Tlà*.

…În *Die Epigonen* (W. Scherer), roman ironie, ne sunt evocate două societăţi de epocă, cea princiară şi cea „*demagogică*”, adică liberalii.

…Tipurile literare care au intrat în alcătuirea nuvelei *Sărmanul Dionis* sunt uşor de determinat. Întâi de toate reapar aici *AvatarU faraonului Tlà* şi a reginei Rodope. Conjuraţia cărţii astrologice e faustiană, *Riven-Ruben* e un *Mephistopheles*.

…Tonul în genere al nuvelei e acela al povestirilor lui Edgar Poe şi ale lui Hoffmann. Şi compunerea de memorid (umbra lui Dionis şi le va scrie) e de asemeni un meşteşug romantic, şi n-avem decât să ne amintim de Hoffmann, Hauff şi Heine.

…Romanţa *De ce nu-mi vii* a căpătat şi ea un izvor, de astă dată unguresc.

…Compararea portretului din *Sărmanul Dionis* cu cel din *Portretul* de Gogol e de natură să ne facă să bănuim o legătură, întrucât în amândouă nuvelele e caracteristică penetraţia ochilor şi în amândouă portretul sare jos din cadru.

Deasă folosire a imaginii „roze de Şiraz”, obsesia trandafirilor, aşadar, vine fără îndoială din citirea *Gulistanului* lui Saadi sau a *Divanului* lui Hafis.

…Întâia informaţie istorică asupra literaturii noastre a avut-o Eminescu din vestitul *Lepturariu* al lui Arune Pumnul.

Versul din Epigonii: – *a întors maşina lumii, cu voi viitorul trece*” este scos dintr-un poem al lui Vasile Fabian Bob, citat în tomul al III-lea al *Lepturarităţi*: „S-a întors

maşina lumii, s-a întors cu capu-n jos”.

…*Războiul inamic* al lui Beldiman este *Tragodia*, citită de poet mai degrabă în *Letopiseţele* lui Kogălniceanu (III).

…De la Eliade, înainte de a veni în legătură cu literatura germană, Eminescu a putut căpăta noţiunea „geniului” ca emanaţie a spiritului.

…*Iobagul* lui Bolliac este, nici vorbă, *Clăcaşul*… „Bolliac cânta iobagul şi-a lui lanţuri de aramă* e o imagine proprie a lui Eminescu de nu va fi o reminiscenţă din altă poezie a lui Bolliac, Ocna: „Înconjurat de paznici, cu fiarele-n picioare/Cu mâinile-n cătuşe, de gât cu lanţul greu”.

„Xebăda murindă a lui Bolintineanu este o *fată tânără pe patul morţii*.

…Versurile pe care le trimite drei Cornelia Emilian (…) sunt scoase, cu mici adaosuri, din „Melancolia” Lui Negruzzi.

„Din „Gnigore-vodă” a lui Depărăţeanu e posibil să vină expresia *Udrinaglava*, din diatribele împotriva lui Petrino.

…De acolo poate să «fi ieşit şi sugestia îndrăgostirii unei evreice de un creştin, deoarece în Grigore-vodă, Rebeca iubeşte pe căminarul Costachi.

…Episodul Traian-Dacia din *Memento mori* e o acceptare vădită a legendei lui Asacbi, *Dochia şi Traian*, în care Dochia, fiica lui Decebal, spre a scăpa de urmărirea împăratului Traian e prefăcută în piatră. „Poetica** şi elementul pastoral sunt «din Asachi.

…Sonetele asachiene au rezonanţe eminesciene… Muntele Pion din Povestea *magului* nu este decât Ceahlăul, aşa cum îl botează Asachi.

…Înrâurirea cea mare o exercită Alecsandri nu în cele câteva poezii de adolescenţă sau în *Mortua est*, ci în studiul general al formelor. Răsfoind bine pe Alecsandri, vom fi miraţi să întâlnim eminesciarcisme.

…Din Bolintineanu, Eminescu a luat ritmuri, precum a luat din Sihleanu, Depărăţeanu şi din Alecsandri. În

Revederea de Sihleanu e mişcarea din *Amicului FI*.

...Depărăţeanu, poet remarcabil, avea o mare inventivitate verbală, şi acestea au putut fi utile lui Eminescu în mustrările făcute *Junimii* şi oamenilor noi.

...Acela (numele) al lui Brig-Belu pare inventat. Jordanes, în *de Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis*, cap. IV, vorbeşte de un

Berig, rege got, ai cărui urmaşi au emigrat în Scoţia. *Brig* trebuie pus mai degrabă în legătură cu neamul trac al *Brygilor*.

...Episodul Longin din epopeea *Decebal* provine din Dion (apud Şincai).

...Ideea cu Marcu-Vodă, a aflat-o Eminescu într-o cronică; Miron Costin spune: „Pus-au Mihai Vodă pe un domnişor, anume Marcul-Vodă, căruia numele nkă să povestesc, pentru scurtă vreme ce au avut acel domnişor; şi nu se află numele acelei domnii nice în Letopiseţele streine".

...Numele lui Săban Gliga e istoric. El e luat dintr-un înscris din 20 martie 1612 publicat în *Arhiva istorică a României*.

Voi. al II-lea

...Pentru cine citeşte acum, prin Schopenhauer, chiar versurile citate, din *Glossa*, ca exprimând sentimentul universal de zădărnicie, se nuanţează filosofic.

...Chiar şi altă strofă din *Glossa* traduce imagini proprii condeiului schopenhauerian.

...Şi altă strofă redactează de aproape idei schopenhaueriene: „*Viitorul şi trecutul/Sunt a filei două feţei Vede-n capăt începutul/Cine ştie să le-nveţe. /Tot ce-a fost ori o să fie/în prezent le-avem pe toate/Dar de-a lor zădărnicie/Te ftitreabă şi socoate*".

...Teoria prezentului veşnic, ca mijloc de vindecare a fricii de moarte, inclusiv imaginea soarelui apunând, a versificat-o Eminescu mai stringent în cu *mine zilele-ţi adăugi/Cu ieri viaţa ta o scazij şi ai cu toate astea-n iată/De-a pururi ziua cea de azi*.

„Jelui cum e urmărit Eminescu de elementele

filosofiei lui Schopenhauer se relevă în *Sărmanul Dionis*.

...Operaţia magică din *Sărmanul Dionis* nu e altceva decât rememorarea câtorva momente palingenetice ale unui prototip ce a fost cândva Zoroastru *şi* care, sub orice incarnaţie s-ar afla, rămâne pe drept proprietarul cărţii de astrologie.

...Astfel, despre *Kabbala*, noţiunile nu-s greu de găsit, dar poetul avea ştiinţă de Ghemara, care, împreună cu Mişna, alcătuieşte Talmudul, fiindcă, într-o schiţă de nuvelă cu subiect iudaic, vorbeşte de fereşti, Lipite cu hârtii sfâşiete din Gemara tt (subsol): Un precursor al lui Eminescu în materie kabbalistică a fost Eliade Rădulescu, ale cărui, „delte" n-au nimic de-a face cu dialectica hegeliană, ci cu *Kabbala*, după cum scriitorul, informat mai ales din opera lui Cahen, explică însuşi. Eliade adopta o mistică a numerelor care e aceea a gematriei.

...De unde va fi cunoscut Eminescu *Talmudul*, pe care, cu prilejul unei broşuri despre talmudism, necontsultatăi de el, îl defineşte: „*Talmudul*, după cum se ştie, e un fel de Enciclopedie evreiască, conţinând fel de fel de tractate, asupra chestiunilor controversate, fie religioase fie de drept etc.tt?

...Viziunea spagirică a regnurilor, pe care o are faraonul Tlà. O aflăm formulată patetic foi Die *Welt als Wille und Verstellung*.

...Originea ei este, fie că poetul ştia pe atunci, ori nu ştia aceasta, în *Timaios* de Platon.

...„*Deşi rari şi puţini-s, lumea nu va să-i vază, /Viaţa lor e luptă, când morţi se duc neplânşi, /Ei n-au avut la leagăn un blând înger de pază*" Se regăsesc în rândurile de mai sus citate ale lui *Cagliostro*.

...*Cosmogonia* din *Scrisoarea I*, pornită pe alte izvoare, poate fi tradusă în termeni hegelieni ca analiză dialectică a conştiinţei primare.

...Eminescu a transpus în poezie aproape textual aceste idei – *Scrisoarea a V-a* din *Metaphisik der Gesseckts liebe*.

...Lupta pentru existenţă ia formă mai nobilă a

selecţiei naturale, exprimată (…) în această aplicare a darwinismului la faptul creaţiei poetice: „Multe *flori sunt, dar puţine/Rod în lume or să poarte J Toate bat la poarta vieţii/Dar se scutur multe moarte*”.

…Ajunşi la această treaptă, a conversiunii, am putea să socotim anume stadiul *Luceafărului* ca o soluţie, la Eminescu, a problemei existenţei. Aceasta ar fi într-adevăr o încheiere din cele mai pesimiste şi c-un vădit caracter leopardian.

…Vom fi oricând în stare să arătăm cu ce alte gândiri seamănă cugetarea lui Eminescu, dar să-i arătăm pas cu pas izvoarele, în afară de acelea cu totul bătătoare la ochi, nu.

…*JPE atunci domnea doar unul când tot era repaust, O umbră a nefiinţei căreia îi zicem Chaos*”.

Ultima imagine e în spiritul theogoniei lui Hessiod (*JLA început exista chaosul, apoi Pământul cel cu piept lat…*”).

…Eliade Rădulescu, Vârgolici, Naum, Scheletti traduseseră o bună parte din *Meditaţii*, iar cel dintâi evocase surparea cosmică într-o imagine imens-sonoră. Eminescu a reluat tema în *Scrisoarea L*

…Eminescu n-a avut prilejul de-a folosi reprezentări de mumii în schimb *strigoii*, mult mai curenţi, nu lipsesc. Un exemplu ilustru de poem strigoi este *Lenore* de Bürger.

…La Eminescu, ca să trecem peste tema strigoilor, reprezentarea cadavrului frumos e foarte frecventă.

…Vestita *Noapte de decembrie* a lui Alfred de Musset, cuprinde (peste intenţiile simbolice) un caz de autoscopie.

Speranţa, poezea de «tinereţe a aud Eminescu, a apărut imitată după „Hoffnung” de Schiller.

„Poezia lui Schiller este scurtă şi vagă, iar tema „speranţei” e desfăşurată de Eminescu după canonul acestui fel *de* poezie.

…Ceea ce face Bianca, făcuse şi-o eroină a lui Goethe din *Wilhelm Meisters*, viitoarea M-me Melina.

„În acelaşi chip dus dorm fraţii lui Călin-nebunul,

până acolo încât pământul se găureşte ca O saltea de greutatea trupurilor inerte.

…În *Renunţare*, îşi exprimă după Vigny, frica de insomnie*: „Astfel a mia viaţă va trece uniform/Şi* n-o *să pot de somnul pământului s-adorm*".

…Asta nu va împiedica, firește, pe poet să cânte pe Maica Durerilor (Mater Dolorosa), cu ecouri din *Litaniile catolice* ale Maicii Domnului în stil de pură rugăciune.

…Această psihognomonie infinitezimale are ceva din stilul de disecţii picturale ale lui Th. Gautier, dar la Eminescu stăpâneşte albul.

…O însemnare arată întotdeauna în ediţii că Foaia *veştedă* este o prelucrare „după N. Lenau. Compararea ne dovedeşte însă că este o traducere credincioasă, atât cât îngăduie arta versificării a poeziei *Das dürre Blatt*.

…În *Veneţia*, contribuţia personală îndepărtează într-o măsură oarecare traducerea de originalul german, *Veneding* de Caietan Cerri… Toţi tropii dulcegi din mărunta poezie germană au trecut aici.

…Deşi *Somnoroase păsărele* s-a dovedit a fi. O imitaţie, o putem socoti, dată fiind îndepărtarea de original, compunere eminesciană.

…Antiteza între lumea aşa cum este şi aşa cum e visată (acest fel de expunere e al lui Leopardi).

UN ARTICOL PENTRU EXAMENUL DE BACALAUREAT DIN REVISTA *FAMILIA*: LITERATURA Pseudokyneghetikos

Monument al literaturii naţionale, *Pseudokynegheticos* reprezintă cea mai însemnată operă a lui Al. Odobescu.

Geneza: În faţă, Odobescu aşază o epistolă cu caracter explicativ, adresată prietenului său C. Cornescu, în care reface împrejurările scrierii operei şi motivează imposibilitatea acesteia de a mai servi ca recomandare a unei cărţi cu caracter practic. Parcurgerea *Manualului vânătorului* l-a îmboldit nu la însuşirea şi aprecierea sfaturilor, ci la a căuta reflectarea vechii îndeletniciri în sensibilitatea numai nă. Astfel *Pseudokynegheticos* devine

un fel pantăcular de călătorie – în spaţiu şi timp – care scrutează, se emoţionează, reţine, combină totul cu naturaleţe şi ştiinţă a rezultatului, dar ceea ce s-a obţinut este de o asemenea mărime încât autorul hotărăşte a o încredinţa tiparului ca volum separat.

Caracterul operei.

— Distribuirea lucrării într-un compartiment al genurilor literare a fost o operaţie dificilă, care a pus cercetătorii în postura indecisului ironizat de Odobescu: „Să fie raţă?

— Mă-sa găină!” (Vezi P. Georgescu, *Polivalentă necesară*.) S-*a* stabilit apoi că este un eseu, cel dintâi al literaturii noastre, adică acel tip de creaţie în compunerea căruia se asociază imaginaţia, detaşarea de orice restricţie cu erudiţia, informarea amplă şi severă, şi al cărui scop este, mai mult decât instruirea, desfătarea.

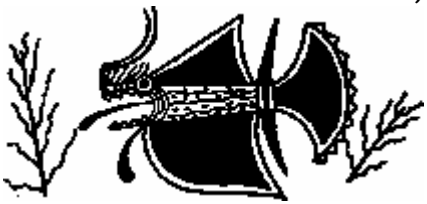

Compusă dintr-o succesiune de elemente care, văzute în abstract, nu semnalează legături de conţinut: amintiri din viaţa personală, descrieri de natură, incursiuni în literatura universală şi română, anecdote vânătoreşti, statistici, intervenţii în disputele filologice ale timpului, ea se prezintă ca o operă unitară, întrucât toate acestea derivă dintr-un motiv unic: vânătoarea. Sugestia unei asemenea alcătuiri i-a fost furnizată de lectura studiului lui Lessing, *Laocoon*, cercetare comparativă a exprimării aceluiaşi motiv în sculptură şi literatură. Nu există în *Pseudokyneghetikos* o recunoaştere a modelului, autorul procedează cu discreţie, desfăşoară confidenţa ca fără nicio relaţie cu prezentul op, o îmbracă în forma unei intenţii potenţiale, exprimate lingvistic prin utilizarea modului condiţional-optativ: „Mi-a venit în gând că o carte de felul acesta s-ar putea scrie luând cineva de subiect vânătoarea…” (IV). E de fapt un joc cu cititorul, căruia i se

refuză divulgarea scopului urmărit: de a realiza o monografie «artistică a vânătoarei. În aparenţă, materia pare dezorganizată1 complet, drumul sinuos – digresiuni, paranteze, reîntoarceri, îndreptări – se sustrage oricărei planificări iniţiale, dar bănuiala că numai capriciul alege obiectul de discuţie, impresie alimentată şi de scriitor care, pentru a comunica trecerea de la o chestiune la alta, apelează la formula: „Să sărim acum…” Ori se consultă sceptic la un moment dat asupra putinţei de rezumare a celor expuse: „Să voi eu însumi a rezuma acuma câte am spus până aci, zău, nu ştiu de aş putea” (IX), este infirmată de prezenţa unui scop către care converge totul. Fiindcă autorul a intuit greutatea transmiterii unor informaţii complexe, s-a apelat la tonul conversaţiei; ca atare, cartea împrumută aspectul unui dialog, pe alocuri, al bârfei şi delaţiunii amicale.

Peisajul românesc.

— Arta descriptivă a scriitorului excelează în comunicarea impresiilor trăite de el însuşi în contactul direct cu natura patriei, constituindu-se în două tablouri de o frumuseţe memorabilă. Descrierea Bărăganului este concepută pe un plan amplu. Două exclamaţii o deschid: „Dar însă. Şi eu am crescut pe câmpul Bărăganului! Et in Arcadia ego! tt, identice prin conţinutul exprimat. Cea de-a doua e împrumutată din pictura *Les bergers d’Arcadie* a lui Nicolas Poussin şi semnifică regretul provocat de labilitatea bucuriilor omeneşti. Voluptăţile vechi se orânduiesc una celeilalte, legate în naraţiune prin „Şi eu… tt Urmează amintirea vânătorilor tămădăieni, cunoscuţi din copilărie, specializaţi în capturarea dropiilor, o profesiune ce se moşteneşte din generaţie în generaţie, după care memoria scriitorului identifică trei dintre aceştia. Partea centrală – desfăşurarea spaţială a Bărăganului – se continuă prin rememorarea acţiunilor întreprinse într-o zi: plecarea de la sălaşul de noapte, căutarea dropiei, sosirea la locul de întâlnire a vânătorilor (prilej de odihnă şi taifas), reînceperea urmăririi, retragerea spre adăposturi improvizate. Aşternerea nopţii

e notată auditiv. O altă exclamaţie, dar nu explozivă, ca mai înainte, ci calmă, încadrată în tăcerea nopţii, încheie descrierea Bărăganului: „Vânători şi căruţaşi, mârţoage şi dulăi, culcaţi toţi la pământ, dorm acum duşi, la târla!... * (I).

Peisajul alpin este văzut pe verticală şi circular, el compune un amfiteatru natural. Ochiul măsoară distanţele de sus în jos, diferenţiază culorile şi le localizează. Mai mult decât în cazul primului, tabloul se înfiripă din mişcarea călătorului care rulează în faţa noastră priveliştile străbătute. În mijlocul acestei naturi trăiesc oameni a căror frumuseţe şi vitalitate izvorăşte din ea şi o egalează, cum este flăcăul bisocèan, tip al omului de la munte, aşa cum l-a prezentat şi V. Alecsandri în o *plimbare în munţi*: inteligent, plin de însuşiri, păstrător al nobleţei şi expresivităţii limbii române.

Artele.

— Un loc însemnat în rândul artelor care s-au inspirat din vânătoare îl deţin pictură şi sculptură. Analizele întreprinse de Odobescu se disting prin claritatea descrierii, capacitatea de a da viaţă scenelor evocate, posibilitatea cuprinderii totale, interpretarea justă, formă literară în care sunt îmbrăcate, preciziunea termenilor. Ceea ce caracterizează viziunea autorului este amploarea: de la figurările oamenilor primitivi pe pereţii peşterilor la stâncile gravate de la Bisutun, unde se bănuie a fi fost grădinile Semiramidei, de la Arcul de triumf al lui Traian şi picturile din mormântul Nasonilor la Rubens şi Landseer, evoluţia este urmărită nu cronologic, ci într-o dispunere liberă, agreabilă la lectură. Nici modalitatea adoptată nu este aceeaşi: comentariul general, întreprins cu scopul de a oferi caracterizări de ansamblu, coexistă cu analiza pătrunzătoare a unui singur tablou, tonul grav, catedratic, se însoţeşte cu ironia subtilă. În cap. IV întreprinde analiza a trei capodopere: Diana cu ciuta (sculptură a antichităţii greceşti – pe care Odobescu încearcă s-o plaseze în contextul vreuneia din întâmplările legate de numele zeiţei; Răzbunarea împotriva Niobei;

Pedepsirea lui Acteon – degajă, energie, fiind expresia artistică a unui timp când vânătoarea însemna întrecerea în forţă şi inteligenţă cu natura). Diana de Poitiers (operă à sculptorului Jean Goujon, respiră un aer de moliciune, propriu unei epoci când vânătoarea devenise un mod de petrecere, luxos şi elegant) şi gravura lui Allbrecht Dürer. Dintre operele muzicale apreciază *Guillom Tell* al lui Rossini, unde există un cor al vânătorilor considerat ca o, ndnunată interpretaţiune a vieţii vânătoreşti", *Freischütz* de Weber, când insistă în analiză asupra a ceea ce-i acordă caracterul germanic: propensiunea spre mister, spre nedesluşit: „... un acompaniament surd ce poartă mintea în mistice regiuni" (IV). Dese sunt referirile la literatură română şi universală. *În completarea descrierii Bărăganului transcrie un fragment din evocarea stepei din romanul „Taraş Bulba" dL lui Gogol* (I), şirurile de cocori văzute în asfinţit îi amintesc *Infernul* (episodul Francescăi da Rimini) (I), omisiunea turturicii din *Manualul* prietenului său o suplineşte prin citarea unor strofe din *Amărâta turturea* a lui Ienăchiţă Văcărescu („graţioasă şi jalnică elegie") (H). Wilhelm Tell, eroul dramei lui Schiller, este elogiat pentru dragostea sa de libertate (VI). În acest din urmă capitol, imaginează o expunere epică în care acţionează un singur personaj: vânătorul, prezentat în ipostaze diferite determinate de operă literară folosită: urmăreşte fără succes capră-neagră (Byron, *Manfred*), asociază bucuria vânătoarei cu satisfacţia iubirii împărtăşite (A. de Musset, *La coupé et les lèvres*), rememorează zilele de aşteptare (*Lunca ţipă*, *lunca zbiară* ddh colecţia de poezii populare a M.V. Alecsandri).

Basmul *bisoceanului* – După cea arătat felul în care vânătoarea a constituit o sursă de inspiraţie pentru diversele arte, în capitolele al X-lea şi al XI-lea Odobescu transcrie basmul *Feciorul de împărat cel cu noroc la vânat*, prezentat de el ca popular. De fapt este un basm cult, un basm imaginat de scriitor pe baza unor motive populare. Rezumativ, acţiunea e următoarea: împărăteasa Neaga îngăduie, la sugestia sfetnicilor, plecarea în lume a

unicului ei fiu, înzestrat cu toate calităţile care-l întrupează pe Făt-Frumos. Depărtat de casă, acesta propune însoţitorilor săi o întrecere în urma căreia rămâne singur, simbol al detaşării sale de lumea de rând. Trei acte de generozitate îi aduc stăpânirea întregii naturi, simbolizată într-un număr egal de pietre preţioase (safir, smarald şi rubin) ale căror culori marchează straturile vieţii supuse. În schimbul dragostei Fetei Pietrelor din Valea Năculelor renunţă cu uşurinţă la proprietatea asupra lor, trăieşte numai prin şi pentru iubire. De o structură spirituală inferioară, fata nu înţelege existenţa clădită pe o pasiune, aspiră la strălucirea lumii comune şi-l părăseşte. Scriitorul conferă basmului său un sens moralist: „Câţi alţii pe lume îşi văd ca dânsul virtutea şi norocul spulberate prin nesocotinţa lor la. Se poate afirma prezenţa unor puncte comune cu *Luceafărul*: Feciorul de împărat şi Hyperion demonstrează puterea dragostei lor printr-un sacrificiu suprem, în ambele cazuri dragostea lor nu se împlineşte datorită diferenţei de structură, dar, cât timp Hyperion înţelege superioritatea sa, Feciorul de împărat se deplânge şi regretă imprudenţa.

Umorul.

— Fără a avea vigoarea şi prospeţimea din operele lui Creangă, în pggi™. Io lui Odobescu umorul rezultă din două surse: înţelepciunea populară şi formaţia sa academică. De mai multe ori revine în cursul lucrării atitudinea de *autopersiflare*: autorul îşi declină orice competenţă cinegetică şi, în sensul acesta, îşi sfătuieşte prietenul să abdice de la gândul de a-l folosi ca prefaţator, că nu cumva lectorul să judece *Manualul* după precuvântare şi să abandoneze aprioric cartea. Atunci când s-a adâncit în dezbaterea unei chestiuni teoretice include *anecdota* despre vulpea bearcă (II). Virtuţile sale de umorist se descoperă şi în *portretizarea* celor doi vânători, croiţi printr-o antiteză a mărimilor corporale, tablou unde contrastează răbdarea urmării vânatului cu rezultatul rizibil. Din loc în loc expunerea este înviorată de *accidente*, de felul celui care divide basmul bisoceanului.

Practică echivocul: la sfârşitul cap. IX, când pare biruit de gândul de a-şi termina eseul după consemnarea firmei de la cârciuma lui Ioniţă Buzdrună, popas apreciat şi de C. Cornescu, hotărârea e imediat revocată fiindcă nu-şi poate lăsa prietenul singur aici (la cârciuma sau la pasajul despre cârciuma). La fel, savoarea rândurilor reiese şi din *utilizarea abundentă a proverbelor*, *zicătoruor* şi *locuţiunilor populare*, invocate pentru puterea lor de plasticizare.

Stilul.

— Odobescu este un stăipâta desăvârşit al perioadei (frază amplă şi armonioasă ai cărei componenţi sunt aşezaţi simetric), desfăşurată lent, ca o cădere de draperii grele, cu ramificaţii bogate, constituită din gruparea unor propoziţii subordonate pe coloana uneia sau mai multor propoziţii principale. Tudor Vianu distinge în *Pseudokynegheticos* două categorii de perioade, diferenţiate după organizare: cu structură dualã, dând de regentă se anină perechi succesive de subordonate, şi cu structură ternară, în cazul succesiunii a trei propoziţii subordonate (v. În această privinţă Tudor Vianu, *Arta prozatorilor români*; S. Alexandrescu, 1. Rotam, *Analize literare* şi *stilistice*).

Jurnal de la Poiană

Avenit o doamnă autoritară, medic de mare reputaţie, şi mi-a spus neted: – Gata, odihnă! Mi-a dat şi nişte pastile dulci (ce-o fi în ele habar nu am!) şi un fel de licoare care mă amuză; fâsâie ca sifonul, e vioaie, rece, răcoritoare. Stau întins, citesc Giraudoux şi romane poliţiste. Mi-am adus aminte că de 7 ani nu am mai deschis o carte de povestiri de dragoste. Acum, graţie doctorului şi revistei *Secolul 20*, m-am lămurit ce-i cu *Love Story*, mare succes mondial al lui Segel (film, plus ediţii peste ediţii, plus milioane de dolari, să-i fie de bine!). Aşadar, vacanţă…

În faţă am un munte frumos şi aspru. Mai poartă pe grumajii lui dâre de zăpadă, când bate vântul şi plouă înd amintesc de Thomas Mann. Trei păuni vin ca Nişte clini la uşa mea şi cerşesc brânză topită, am început să ne

înţelegem, au priceput că nu le sunt ostil şi nu mai fug, stau culcaţi pentru că le este frică de vânt şi le privesc penajul cu desene de ochi miraculoşi, violeţi, privindu-mă scrutător ca şi când m-ar aştepta la cotitură pe altă lume. Când se satură se înf oaie şi erată ce păsări stupide sunt. Câinele Gică Churchill Doi latră la ei şi clopoţeii mei de la Heidelberg şi San Francisco bat scuturaţi de lama, unui crivăţ junior ce se antrenează pentru la iarnă. Rar mi se telefonează, nu primesc vizite ca să nu mă enervez. Nu am voie la drept vorbind nici să citesc ziare, darmite reviste literare. Trec peste consemn şi parcurg lacom coloanele. Băieţii nu se astâmpăra deşi e vară şi s-ar presupune că e mai bine la mare decât în redacţii. Deocamdată nu au plecat nicăieri. Stau şi polemizează. Fac socoteala câte bătălii am susţinut şi cineva îmi comunică să nu mai bat la maşină pentru că ritmul ei mecanic îmi slăbeşte inima. Ce lucruri caraghioase se întâmpla în lume! Sute de hectare de pădure au fost interzise tăierii pentru a se salva o pasăre: *cocoşul de mesteacăn*. Este cea mai frumoasă ştire pe care am citit-o în ultimul trimestru. Sunt colecţionar de fapte rare care trădează canalia din om: nu, el mai poate fi recuperat. Am încredere…

Pe aici se coseşte finul. Este o sărbătoare a parfumurilor albastre. Iarba trebuie că miroase albastru. Nu ştiu de ce asociez culorii acesteia atât de compromise mirosul de fin retezat, dar cred că mă înşel. Din pământ se ivesc flori ca nişte candelabre, cu flacăra roz, trandafirii mei s-au sălbăticit pe jumătate pentru că nu-i tund la vreme, dar nu mă pricep, toi s-au recomandat plimbări mai lungi de un ceas şi fug după ziare. Au apărut cărţi interesante dar nu am voie să mi-arunc ochii în ele. Stau ca un atlet în Mode *start* gata să iau plecarea într-o epopee bizantină a lui Schlumberger în mai multe volume. La răsfoit, stilul este captivant, mai ceva ca Simenon. Cad în cartea asta capete de basilei, cum plouă cu capete de vrăjitori în poezia unui tânăr poet foarte talentat. Mi-am luat cu mine cărţile lui Pârvan şi *Dacia preistorică* a lui N. Densuşianu, pe care-i socotesc mai mult literaţi decât

istorici, dar îi mai amin pentru că, vedeţi dv., trebuie ceva uşor, trebuie să mă obişnuiesc cu *Suzana şi Pacificul* şi să las alte cărţi. Sunt în vacanţă…

Altfel e frumos pe aici, adun pene lungi de păun rămase în urma războaielor lor pentru. Păuniţă pe care şi-o împart, scriu un jurnal despre viaţa mea de om în vacanţă, în oare evenimentul este felul în care gătim, eu cu un amic al meu, supele din pachet şi cheltuielile curente. Am ajuns la concluzia că o literatură mare se poate face şi din lucruri domestice. Condiţia, să ştii să asezonezi plictisul orelor de tânjeala cu ceva real, imperios, exact. La Televiziune programele sunt de o. lipsă de sare fără egal, noroc cu un documentar în care puteau fi văzuţi morţi iluştri ca Rudolf Valentino şi alţii, cum şi trecerea Oceanului cu un avion care aducea cu un zmeu mai mare când îl bătea vântul…

Cam astea ar fi evenimentele în mijlocul cărora mă zbat ca o muscă prinsă într-o pW sa de păianjen. Mă silesc să mă obişnuiesc cu o viaţă

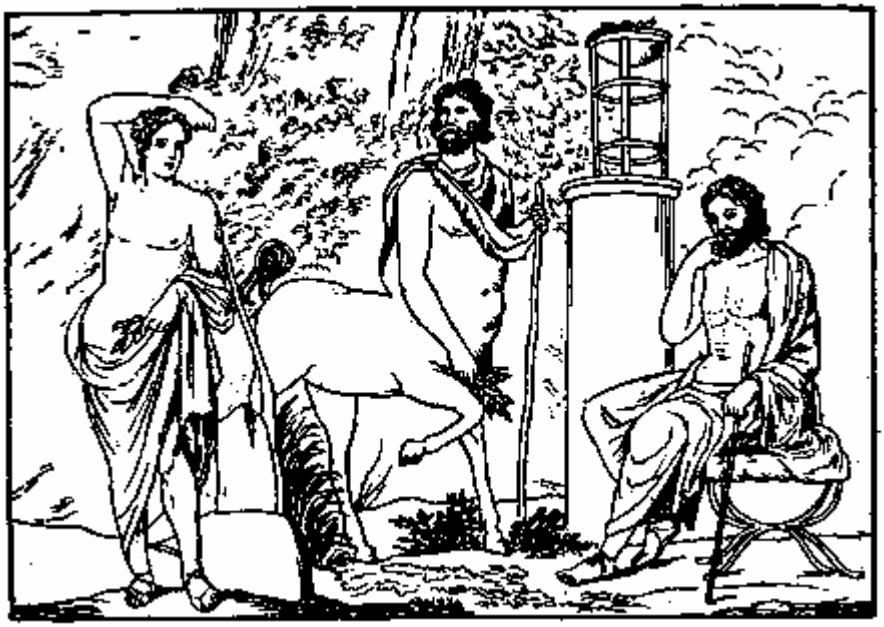

Lejeră. Cu vacanţa, dar e o vacanţă impusă, mai rea decât ceea ce se numeşte muncă forţată. Vorba poetului:

„Singurătatea e o leoaică, e un viscol, e o căţea”.

Logografii – apărătorii care susţineau pledoarii…

Trionji – cortegiile mitologice ale Florenţei şi Veneflei. Categorii care duc la Bruegeü şi Bosch.

Un *papă simoniac* (în *Machiavelli* al lui Antoniade).

Tot acolo: *ordaliile* la predicile lui Savonarola…

Cronicile lucheze (*diario* al întâmplărilor).

Eu ştiu că tot ceea ce face originalitatea unui artist vine în surplus, nenorocire a celui ce gândeşte la personalitatea lui scriind. Ea apare destul totdeauna dacă e sinceră (Gâde).

Lizaveta Nikolaevna care dă sugestia alcătuirii unui almanah al nenorocirilor din Rusia pentru că a ţine colecţiile ziarelor care le consemnează ar fi prea mult (ar cere mult spaţiu). Să colecţionezi incendii, violuri, inundaţii, donaţii, fapte bune, fapte rele, trebuie numai o orientare, cere ea… (*Posedaţii*).

„Ce măgulitori sunt sorbonarzü!” exclamă mereu baronul de Charlus (care era femeie pentru femei, deşi homosexual).

Nişte trandafiri care dădeau impresia de cruzime (în D.H. Lawrence – *FU fi amanţi*).

Necuvântvi, încordat între cuvânt şi cuvânt (H. Domin).

Degas: Se purcede la actul creaţiei artistice cu sentimentul criminalului…

Oameni, păsări, castraţii (tenori) care erau căutaţi cu bani grei de prinţi…

Drame sonore…

Din *Hanurile Bucureştivlui* de Potra:

— Bănuială de pericolon; să vinzi cu un preţ cuviincios; mori şi prese de uleiuri; firme comerciale: La *patru arapi*: tutun turcesc şi bohcea de cea mai bună calitate; straja poDului Mogoşoaia; *Hanul cu Tei* se învecina cu *Hotel Kiriazi* (aflat în *bezestemul* (piaţa) din Uliţa Marchitanilor; umblători; *bolţi* (prăvălii); să se facă *meremet* sau *meremut* (reparaţie). Nume: Nicolae Kiriloff, negustor de lipscănie cu toptanul; Mihalache Bagi Pândele,

negustor de manufactură en gros; *Hanul Toptangi Üor*, al *Trăsnii* (*Urlă-n sus*, lângă Bazaca; *Hanul Verde* spre piaţa Sf. Anton; *Hanul Zlătari*; Dumitrache Turnavitu, casier domnesc.

Lângă *Melancolia* lui Dürer acest catren din Gérard de Nerval:

Sunt Tenebrosul, *Văduvul*, *Neming Hatul*, *Prinţul Acvitaniei*, *cu* Turnul *desfiinţat*, *Singura mea Stea e moartă şi lăuta-mi e*

Constelată Poartă Soarele negru al Melancoliei.

„Ei căpătau acele ştiute *timaruri* (răsplată teritorială pentru spahiii Sultanului), călăreţi gata să se avânte pe caii lor plini de podoabe la luptele Credinţei. Grecii îşi păstrau averile trecând la legea cuceritorilor. Ei plecară în streinătăţi că oşteni, dascăli de elenă veche ori ca cerşetori” (Iorga – *Cantaeuzinii*).

Îmbogăţirea Cantacuzinilor se face mai apoi prin căsătorii (acelaşi).

Din *Situaţia ţăranilor* pentru *Amza*, *haiducul*:

— În Moldova stăpânii de moşie izbutiseră prin *aşezământul* lui Grigore

Ghica din 1766 să majoreze *numărul de 12 zile clacă*, fixat la mijlocul secolului, introducând *nartvi*, adică o cantitate determinată de lucru pentru o *zi* de clacă, care de fapt se efectua într-o zi sau două.

— *XJrbariul din 1777* hotărăşte că clăcaşii să mai facă *peste cuprinderea ponturilor* câte două zile de lucru *pentru întocmirea iazurilor*, *morüor şi acareturilor de pe moşii*, iar la moşiile cu conac să facă tot anul o *podvadă* şi să aducă două oare de lemne de foc.

— În Moldova prin meşteşugul ingenios al *nartului* stăpânii de moşie au izbutit să transforme cele 12 zile legiuite de clacă în 24 sau 33, aproape zeciuiala zilelor anului, aşa insistent reclamată domnului Porţii şi ţarului în 1777 şi 1805.

— *Capan* se numeau magaziile de aprovizionare a Constantinopolelui, deci furniturile către Poartă.

— Text: *celelalte zile le va face ce le va porunci*

egumenul însă cu mâncarea noastră (probabil pentru mănăstiri).

— Se înregistrează faptul că locuitorii Sucevei, cei din satele Rădăşeşti, Mălini, Găineşti şi ale mănăstirii Slatina refuză să facă cele 12 zile ale boierescului.

— În Ţara Rumenească cele mai importante dispoziţii urbanale reglementând obligaţiile locuitorilor aşezaţi pe moşii streine sunt cuprinse în *Pravilniceasca condică* (1780) şi în *Legiuirea Caragea* (1818).

— *Pravilniceasca Condică* a lui Alexandru Ipsilanti fixează claca la 12 zile pe an, cu facultatea stăpânilor de a o converti în bani. Dijma se menţine la *una din zece* din toate produsele, inclusiv din fin şi din porumb, iar *otaştină*, la o vadră din 20.

— *Legiuirea Caragea* adaugă o zi de «plug şi un car de lemne pe an.

— Locuitorii de pe moşia Baia de Fier (Gorj) şi a mănăstirii Hurez nu refuză doar zilele de clacă, dar împiedică mănăstirea să facă arătură sau fân pe motiv că moşia e a lor. Ameninţă că se vor muta pe altă moşie.

— Dispreţul de lege cu care sunt trataţi moşnenii. Moşnenilor pe moşia lui Iordache Văcărescu li s-au luat moşia, la fel celor din Măţuleşti, Vâlcea etc. Sohodol… La plângerea lor i-au închis şi i-au bătut *luându-ne toate cărţile şi. Hrisoavele domneşti de stăpânirea moşiei şi ne-au arsu casile şi morile şi ne-au izgonit dă acolo şi de o mare groază a arderii caselor, fiind ţipete şi plânsori, o fată a noastră au dat în apă dă s-au înecat şi noi eram la închisoare*.

— *Zapisul* smuls prin *mumbaşir* (agent executiv) şi închisoare.

— Dijma se numea şi *zeciuiala* (a griului, a orzului).

— Fraudele stăpânflor de moşii care măsurau pogonul cu *prăjina de 18 palme* şi luau *baniţa de 32 – 42 de ocale*.

— O *am anerisit*.

— Contestaţii generate de dijma finului. *Pravilniceasca Condică* a stabilit o *claie din 10*. În Argeş: o

claie din 6.

— Bani în loc de fin, dar în loc de 69 de bani egumenul mănăstirii Bistriţa cere 2 taleri şi jumătate.

— Afară de semănături mai erau dijmele şi taxele pentru toate produsele: capre, 4 bani de fiecare, stânele (brânză sau bani), porcii erau scutiţi, dar nu erau lăsaţi la ghindă în pădure.

— *Otaştină* (dijma vinului) conform vechiului obicei: o *vadră din 20*.

— La pomii fructiferi voiau nu a zecea parte din fructe, ci un pom din zece (cel mai de soi şi cel mai plin). Întârziau luarea dijmei chiar dacă bucatele se stricau.

— Restrângerea dreptului de folosinţă al sătenilor asupra pădurilor, păşunilor şi apelor, de a-şi libera moşiile de servitute, transformându-şi titlurile feudale în drepturi de proprietate absolută de tip burghez, acesta e indiciu al destrămării feudale şi pătrunderea relaţiilor capitaliste.

— Din vechime locuitorii aveau voie a tăia lemnele de foc din pădurea moşiei şi puteau să construiască şi să facă negustorie. *Tăierea liberă* se transformă în *taxe*. Pentru lemnele de vânzare dădeau zeciuială.

— Pădurile mari, codrii Merei care furnizau lemne de construcţie destinate Ctonstemtinopedului şi cetăţilor de pe Dunăre, dumbrăvile tinere şi pădurile ce produceau ghindă erau oprite (se luau doar lemnele uscate, copacii căzuţi).

— *Anajoreaua Divanului* în 1792, sub pretext de a apăra pădurile tinere, propune un regim silvic.

— Stăpânii de moşii au luat dreptul de a vinde; «băuturi, băcănii şi carne pe moşiile lor.

— Locuitorii puteau vinde vinul, alcoolul din fructe. Satele Segarcea şi Gârceni vindeau de la cules până la Anul nou dând egumenului un taler şi o vadră de fiecare bute. Trebuiau să vândă şi din vinul stăpânului de moşie.

— Ca să nu vândă vinul pe sub mâna li se sigilau buţile şi li se tăiau cepurile.

— În timpul foametei cumplite din 1794 – 95 unii moraribooreşti refuzau măcinarea grăunţelor ţăranilor

dacă pe lângă uiumul obişnuit nu cumpărau 4 – 5 ocale vin de la cârciuma boierească.

— Barbu Ştirbey, la Fundeni, dădea 70 de bani vadra de vin de casă, ziua de lucru fiind de 15 bani. Oamenilor le-a pus peceţi pe pivniţe.

— Exista un drept de a ţine mori, dârşte şi piue (pive). Un *Document despre exclusivitatea Cuptorului*. Se interzicea ţăranilor să aibă mori. La Breaza aveau drepturi să ţină mori, vin, rachiu. În 1798 Hangerly cumpără moşia şi anulează toate drepturile. Unui ţăran i-au fărâmat cârciuma.

— În 1785 se dă *Sobornicescul Hrisov* de către Mavrocordat, în Moldova, care interzice daniile făcute de oameni săraci unor bogaţi fără a fi înrudiţi între ei. Pentru a se curma *vicleşugul tăinuit* se întăreşte *legea protimisisului*.

— *Condica de răfuială* a hatmanului Răducanu Roset cu vechilii lui pe anii 1798 – 1812 din care se vede că fânul şi băuturile erau venitul boierilor.

Fugă şi răscoala ţăranilor:

— Ameninţaţi cu spargerea satelor şi strămutarea lor în alte părţi, pe timpul lui Brâncoveanu. Au existat frământări continue între 1793 – 1821. Revoltă contra preceptorilor şi a *vinăricivlui*.

— Meşteşugari ia curte: lemnari, zidari, fierari, rotari, morari la mănăstiri şi curţi boiereşti. Mulţi erau ţigani robi.

— *Mărfuri*: postav ţărănesc, piei tăbăcite, pietre de moară, abale, vase de lemn, lut, în târguri şi bâlciuri, doniţe, doage… La fiecare schimbare de domnie meşterii

breslaşi plăteau o *taxă de reînnoire a* prilegiilor lor stabilite prin *hrisov* sau *catastif*. Alexandru Ipsilanti şi Mihai Şuţu au dat noi *hrisoave* care reglementau condiţiile lor de funcţionare. Dar dispoziţiile acestor hrisoave împiedicau pe breslaş să se Transforme în capitalist: se hmitau ca număr calfele şi ucenicii.

— Tipografiile de la Iaşi şi Bucureşti, din Vâlcea erau manufacturi. Vezi *Vechea manufactură de la Pociovalıştea* care folosea la torsul linii 40 de muncitori (1774); *Manufactura de sticlă* din Târgovişte s-a întemeiat le sfârşitul secolului al XVIII-lea cu un capital de 1004 taleri, cea de ceramică din Muntenia cu 10.000 taleri, cea de hârtie de la Caţichea cu 32.000 taleri. La Pociovalıştea lucrau 243 de muncitori, la cea de basmale din Mărcuţa, 150 de lucrători în 1819; la hârtie, 40 de lucrători.

— Venitul ocnelor aparţinea *cămării domneşti*. În Muntenia ocnele aduceau 300.000 de taleri apoi dublu, în 1820. *Ciocănaşii* din Târgu Ocna se numeau *şovagăi* (şavgăi).

— Pe moşii existau *puţuri de păcură*, pe domeniile domnului şi pe terenurile ţăranilor liberi, de asemenea. Păcura era un drept al domniei pe care domnul îl arenda cu vămile. Se extrăgea cu găleţile sau cu *crivacul* (mecanism elementar). Ţăranii liberi sau clăcaşii de la păcură se numeau *păcureţi* în Muntenia şi *gropaşi* în Moldova.

— *Extragerea aurului* era simplă: nisipul aurifer scos din fundul apei era aruncat cu lopata pe o scândură înclinată, acoperită cu postav, de care se prindeau firicele de aur. Aurul era un drept al domniei. Ţiganii aurari din Ţara Rumânească au aparţinut mănăstirii Cozia până în 1795 când au trecut sub dependenţa domniei, îşi plăteau *dajdia în aur*, dramul la 11 lei. Această situaţie a durat până în 1843 când au fost dezrobiţi.

— Negustorii de piei de iepure erau austrieci.

— La mijlocul secolului furnituri de grâne sub numele de *zaherele*, ca fiind de război.

— Poarta îşi rezerva produsele cele mai însemnate:

grânele, vitele, grăsimile, mierea, ceară, lemnul, silitra. Înainte de numire, domnii promiteau că vor face livrările la preţul fixat de Poartă.

— Preţul griului era prin înţelegerea domnului, cu capan Kâi, fără consultarea Divanului.

— Scarlat Calimachi a. rămas dator ţării cu 900.000 piaştri, oare erau furnituri nedefalcate din tributul ţării

— Mihai Şuţu a dispărut pur şi simplu tot din cauza unei chestiuni asemănătoare. Alecu Şuţu a murit în 1821 fără să fi plătit producătorilor preţul furniturilor.

— Preţul unei vaci în 1805 (cumpărată de turci): 27 de piaştri, la liber era 36 de piaştri.

— Contrabandă se făcea nu numai cu vitele, uşor de trecut prin *vama cucului*, ci şi cu cereale, pe mare. Negustorii din Galaţi exportau prin contrabandă.

— Apare prohibirea exportului la lină, piei de iepure, râmători

— Caragea îşi făcuse un adevărat monopol din comerţul de vite.

— *Vămile interne*: taxă de 10<y0 la mărfuri numită *vamă* care era vândută anual la *mezat*. Negustorii care veneau cu marfa la Bucureşti plăteau vama nu la *schele*, ci la Carvasaraua *domnească*. Marfa din Turcia, zisă *de Rumelia*, dacă era destinată Austriei sau Rusiei, plătea, la schele, *trecătoarea*, adică *taxa de tranzit*.

— Aprovizionarea pentru Poartă şi cherestelele pentru cetăţile de la Dunăre erau scutite de vamă ca şi cele vândute în târgul Focşanilor şi făina luată de brutari.

— Producătorii oare duceau direct *cu spinarea* la târg peşte, brânza, zarzavat erau scutiţi de vamă.

— Lemnele de foc se plăteau cu 7 parale carul cu patru boi.

— Vitele, bucăţele, băuturile moşiilor boiereşti şi mănăstireşti erau scutite de vamă. Mitropolia, marile mănăstiri, boierii veliţi, de la Marele Ban la Clucerul de arie, şi văduvele lor aveau dreptul la Bucureşti să ţină o prăvălie scutită de taxă.

— *Arendaşii vămilor* aveau să achite *cutiei milelor*,

divictariului (secretarului) şi *muhurdarului* (păstrător al sigiliului mănăstirilor) suma care ridica preţul articolelor vămuite şi scumpeau viaţa.

— Havaietul sau *Ruşfetul slujbaşilor* era un prilej de jăcmăneală.

— La Câmpu Lung era ieftinătate căci oraşul avea din vechime scutire de vamă.

— Braşovenii cu marfă de Braşov; *chiprovicenii*, cu marfă turcească, *lipscanii* cu marfă de Lipsea.

— Breslele erau organizate cu starosti, vătafi şi casă de ajutor comună. Membrii, *aşezaţi în ruptoare cu viestieria*, adică plăteau o sumă globală pe care o încasau şi o vărsau vistieriei, vătafilor.

— Privilegiul obţinut în 1791 de la Mihai Şuţu a fost de a exporta în fiecare an 500 de boi cu scutire de vamă, de *cornărit*.

— Pe lângă *cumpănia cea mare a neguţităruor de la Bucureşti*, exista în secolul al XVIII-lea *una mică a precupilor* (adică precupeţilor), cu articole alimentare.

— Aga percepea de la fiecare cuptor 70 de parale pe zi, care se adăugau la preţul pâinii. Măcelarii, cârciumarii, băcanii, plăteau la fel.

— Produse ţărăneşti acaparate de zapcii pentru rudele lor drept *trebuinţă domnească*.

— Ponturile din 1807 scutesc de vamă pe zarzavagii, pe cei ce vând vin şi rachiu, *cu spinarea*.

— În 1809 se desfiinţează *haiafetul* pe care *ceauşul spătăresc* îl luă de la fiecare car cu fân şi monopolul sării. De la 1809 oricine putea vinde sare în oraş la preţul zilei (oficial).

— 1808. Divanul desfiinţează *nartul* la toate articolele, în afară de pune, carne, lumînări.

— Dintre negustori, 23 ty0 «rău *sudiţi*, adică supuşi ruşi, francezi, austrieci saue pământeni cu protecţie streină.

— La ţară: negustorii ambulanţi care aduceau care cu peşte, cu văr, cu păcură, cu zarzavaturi; *desaga Hi* sau *coropcartt*, *marchitanii* ce aduceau marfă de Rusia, scutiţi

de vamă.

— *Büciuri periodice* pe moşiile boierilor sau ale mănăstiruor. Ele au favorizat lărgirea pieţii interne. Bâlciuri mari la Râureni, Ploeşti, Gfenpina, Buzău, Focşani, Iaşi. Se vindeau aici mărfuri streine şi indigene.

— La Râmnic, mărfurile de Lipsea şi Sibiu, *Boltaşii* din Oltenia desfăceau produse orientale aduse din Turcia.

— Iarmaroacele cu negustori streini. Turcii şi prusienii cumpărau căi de montă; austriecii: vite cornute, cereale, făină, ustensile de lemn, păcură, textile. Raicevich laudă vasele de lemn de tisă, impermeabile ca acelea de sticlă şi lut.

— Târguri mici de *mămulării* şi cârciumi.

— Stăpânii de moşie încasau la bâlciuri o para de vită, dreptul exclusiv de a vinde vinuri şi rachiuri, pâine, carne.

— Taxa de vânzare-cumpărare, egal *mortasipie*.

— Avantajele au făcut pe marii boieri ca Alecu Ghica, Eufrosina Mavrogheni şi Iordache Ruşeţ să ţină până la 12 bâlciuri pe an. Durata bâlciurilor era de 1 – 3 zile. În regiunile viticole se prelungeau cu săptămânile. *Târgul Văii Teancului* (Buzău) ţinea 6 săptăknâni, *Târgul Dealului* 3 luni, la Râmnicul Sărat.

— Exportul bovinelor era liber în Moldova, dar oprit în Ţara Rumânească.

— Existau 30 de *zalhanale* (abatoare) în principate. 80.000 de boi şi vaci, multe capre se fierbeau în cazane enorme până ce toată carnea se topea şi dădea o pastă: *cervişul* care se expedia în burdufuri la Stambul.

— Armenii din Galiţia cu înfiinţat *tamazlâcuri*, drezi de vite în Iaşi, Botoşani. Aveau dreptul să-şi aducă cirezile şi hergheliile Ha păscut în Moldova.

— În Moldova fiecare boer îşi avea hergheliile lui, unii de o sută, alţii de 200 de iepe de prăsilă. Moldova vindea anual pentru montă 40.000 de cai. Regele Prusiei trimitea la iarmaroacele de la Iaşi, Moghilău pe Nistru, negustori pentru 20.000 de cai. Caii de Moldova erau mari în talie, mai frumoşi ca acei din Ţara Ruânânească. În 1782

un cal costa 20 – 30 piaştri. Exportul de porci în Transilvania era foarte important, mai important decât cel de cereale.

— *Gelepii*, negustorii de vite care aveau firmane de la Poartă, cumpărau anual până la 600.000* de oi. În 1818 *gélepii* dădeau pe o oaie tigaie 8 piaştri.

— Cultura griului era descurajată de *Opreliştea Porţii* (în Ţara Rumenească). Wilkinson evaluează producţia aceasta la 10 milioane de *kile constantinopolitane*, din care un milion jumătate erau pentru turci. Din cauza greutăţii transporturilor, aprovizionarea Stambulului se făcea numai din cele 4 – 5 judeţe de pe malul Dunării. Judeţele de munte transformau prisosul de cereale în alcool şi-l treceau prin contrabandă în Transilvania. Mierea se exporta Turciei şi Veneţiei. Ceară, în Austria şi Veneţia. Ceară verde, aromată, din Moldova, era foarte căutată. Untul, seul, numai în Turcia. Sarea se cerea în tot Balcanul unde se desfăceau 10 milioane de ocale. Averea lui Hagi Moscu se fonda pe arendarea

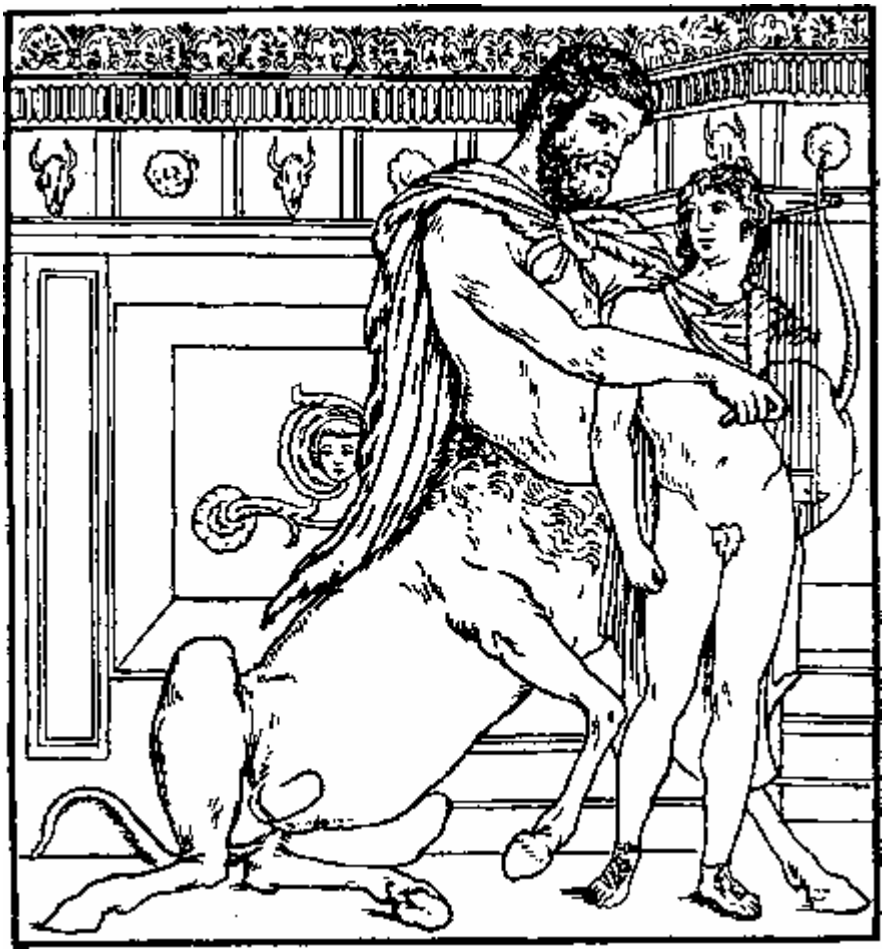

Ocnelor. Vinurile mergeau în Rusia. Polonia şi Transilvania.

— Stejarul de Fălciu era foarte rezistent contra cariilor, dar neputând fi transportat putrezea pe loc. Era făcut mangal, trimis la turci. După pacea de la Kuciuk-Kainargi turcii aveau nevoie de lemn să repare Isaocea şi flota.

— Comerţ cu peşte afumat şi peşte sărat. Tutunul era de proastă calitate.

— Pomi fructiferi, păduri întregi, fructe uscate pentru Stambul Inşi cânepa de calitate mediocră pentru Rumet Wa. Blănuri: vulpe, bursuc, jder, piei de iepure, piei de – bivoli piei de boi, piei crude, păcură.

— Importul: din Austria veneau: mobilă, articole de toaletă, mătăsărie, bijuterii, şelărie, frânghii, sticlă de Boemia; din Bucovina: fierărie de Graz, pânze de Linz. Viena oferea carete aurite pe care boierii le schimbau în fiecare an. La Braşov se făcea comerţ cu mărfuri ieftine, fier, sticlă, pături, curelărie, postav ordinar, perii, hârtie, chimicale, aduse de prahoveni cu 60 de parale de povară.

— Ţara Românească importa pe an 250.000 de chintale de fierărie din provinciile habsburgioe: arme, coase, cercuri de butii, sobe, table, cuţite de Stiria, cuie, ţesăle, potcoave din Ardeal. Fierul de Tuia făcea concurenţă Austriei. Germania dă ţesături, bumbac, lină, stofe, oţel de Nürnberg, ceasornice, tricotaje sileziene, saxone; coloniale de Hamburg şi Danzig. Sticlăria, olăria de fabricaţie engleză (deşi făcută în Germania), de aceea e mai scumpă.

— Franţa da stofe fine, Olanda: pânza, muselină şi percale). Percale de Anglia. Din Polonia veneau blănuri, galoane şi *horucă* Rachiu). Veneţia da cristalurile, stofe, hârtie. Luminări, lucruri de toaletă. Blănurile fine veneau din Rusia, ca şi ceaiul, pielăria, rachiul şi fierul de Tuia. Mai existau pe piaţă caşmir, tutun fin, stofe de Orient din Turcia.

— Se exercita o taxă de 3% pe tot cuprinsul Imperiului Otoman la intrarea sau la ieşirea mărfurilor.

Circulaţia monetară:

— La începutul secolului al XIX-lea circulau în Ţara Românească peste 20 de specii monetare, greu de descurcat. Poarta altera Htlul monetar, bătea monede streine false şi le impunea la un curs arbitrar. Turcii au zdruncinat creditul; Kiseleff a evaluat pierderile pentru noi la 25% pe an. Marii negustori rezolvau cu poliţe şi plată prin compensaţii. Afaceri din schimbul monedelor şi baterea lor. Strângeau *beşlii*, *funduclii* şi alte monede de argint bun şi le converteau la monetăria din Alba Iulia în taleri austrieci, câştigând 35 – 40%. Existau boieri de toate gradele care s-au făcut negustori: Barbu Pleşoianu care declară lui Hagi Constantin Pop că „mai mult iubesc partea

negustorească decât partea boierească" sau Răducanu Golescu care oferă mierea şi ceară lui Pop.

— Monede: *ţechinul veneţian* (1796 – 1798); *piastrvi tura* <1807).

— *Populaţia*: afară de boieri şi ţărani mai existau: *hrisoveliţi*, *ruptă* şi *companişti*, *sudiţi*, *patentări*; aceştia erau negustorii, meşteşugarii.

— La sfârşitul secolului al XVIII-lea Bucureştii aveau 6004 case, 51 de bresle de meşteşugari şi negustori.

La Iaşi erau 2615 case şi 33 bresle. Craiova era al doilea oraş al Ţării Rumâneşti, Ploeştii prin prăvăliile multe tindea să-i ia locul. La sfârşitul secolului al XVIII-lea se înfiinţează la Bucureşti *steaguri de jocuri* (primul serviciu de pompieri) cu sacale, tulumbe, cângi, scări şi topoare. Breslele de cioclii strângeau cadavrele după ciumă şi holeră şi le îngropau.

— *Spitale vechi*: Colţea, Pantelimon vechi, Dudeşti, Filantropia, Sărindar.

— Arhitectul din capitala ţării, *maimar başa*, controlează construcţiile ca să fie aliniate. Totuşi domină haosul.

— 300 de oameni din Târgovişte, deposedaţi de Alexandru Şuţu, au venit să protesteze contra tâlhăriei cu jalba în proţap şi cu rogojini aprinse pe cap, la palatul domnesc.

(1771321)

*Aparatul de represiune** slujitori polcovniceşti, poteraşi, căpitani de margine, gonaci, panţuri (panţâri), călăraşi, aprozi, armăşei etc.

— Se interzicea deplasarea ţăranilor din sate fără răvaş (*teşcherea* sau *paşuş*).

— Domnii caută favoarea persoanelor influente, de la Marele Vizir la şeful eunucilor: *Idzlar ağası*. Domnii veneau săraci, cu rude, şi se grăbeau să scoată repede banii. Un domn pleacă de la Stambul nou numit cu o datorie de 2 – r3 milioane piaştri. După 5 – 6 ani se întoarce ou o avare de 5 – 6 milioane. Poarta schimbă domnii repede. Chiar Nicolae Mavrogheni, foarte credincios Porţii, a căzut jertfă

intrigilor fanariote şi suspiciunii turceşti.

— Constantin Ipsilanti aspira la coroana de *rege al Daciei*. *A* trimis la Poartă o delegaţie de boieri cu 4 milioane piaştri să ofere Angliei şi la fel Rusiei ca să obţină domnia ereditară a Ţării Rumâneşti.

— În ianuarie 1819 Poarta a promulgat un regulament care reducea numărul familiilor fanariote cu drept de a candida la domnie. *Familii integre*, *încercate*, *nesuspectate de intrigi*, familiile: Scarlat Oauimachi, Alecu Şuţu şi defunctul Dimitrie Moruzzi. Domnii împlinesc câte 7 asii de domnie. Văduva lui Şuţu ar fi promis, pentru a se asigura sucoesdunea fiului ei Nicolae, 13 miflioane lei, de două ori bugetul anual al ţării.

— De la *hatişeriful* din 1802, când s-a stabilit domnia de 7 ani, Callimachi nu a apucat să strângă toţi banii. Pensiile de 60.000 şi 40.000 piaştri pe an, asigurate respectiv de Al. Hangerly şi Iacovache Axghfcopoi; regulamentul impunea sarcina de a întreţine celelalte familii fanariote de la Constantinopole pe care Stroganov le evalua la 50.

— *Administraţia*: Ţara Rumânească era împărţită în 17 judeţe, grupate în 3 unităţi mari Cele 5 judeţe din dreapta Oltului formau Oltenia, cu vechi tradiţii de autonomie administrativă, dar îngrădite de procesul de centralizare a statului. Guvernatorul ei Banul, rezida obligatoriu la Bucureşti, nu ki Craiova, unde e înlocuit de un caimacam. Titlul de Ban nu mai e decidt un titlu onorific (bine remunerat).

— Divanul Craiovei – cel mai important organ local al vechii autonomii. Cele 12 judeţe din stânga

Oltului erau grupate în *Ţara de Sus* (la apus) şi în *Ţara de Jos* (la răsăritul Munteniei), administrate de un Mare Vornic *şi* de un Mare Logofăt. Fiecare judeţ e administrat de către doi ispravnici, unul grec şi altul român, cu atribuţii administrative, judecătoreşti şi fiscale.

— Judeţele erau împărţite în plăşi administrate de zapcii care cumulau toate atribuţiile. Plăşile de munte se numeau plaiuri şi vătafii care le administrau erau numiţi

de marii vornici ai Ţării de Sus şi de Jos. Muntenia era împărţită în două regiuni administrative oare aveau câte un mare vornic şi un mare logofăt. Apar însă şi *nu vei vornic*, al treilea şi al patrulea. Cei bătrâni sau bolnavi apelau la *Cutia Milelor*, un fel de *Casă a Pensiilor*, condusă de epitropia sub conducerea lui Alex. Ipsilanti şi de nu vei vornic sub conducerea lui Alex. Moruzzi care acorda pensii şi ajutoare.

— *Marele logofăt de obiceiuri* (1797) cerceta şi ţinea vechile orânduieli şi obiceiuri (vechile instituţii ale ţării). *Marele vornic de poliţie*, cu atribuţii fiscale; *Marele logofăt al trebilor din afară* care judecă procesele între streini şi pământeni. *Vei vornicul oştirii* se ocupa cu gestiunea Cutiei Milelor, judeca pricinile de moştenire şi sprijinea Agia la fixarea preţurilor maximale şi controlul mărfurilor. Personalul marilor dregători se numea *taifaoa*: slugi şi slujitori. Organe executive care efectuau rechiziţii de care şi oameni, cerute de către comandanţii de la Dunăre, sileau clăcaşii la munci, strângeau gloabele şi birul. Numărul total al acestor *taifale* se ridica în

Moldova la începutul secolului al XIX-lea la 7568 oameni.

— La Iaşi, în secolul al XVIII-lea, exista *Vei aga* pentru centrul oraşului şi *Vei spătarul* la Bucureşti, şi *Marele hatman* pentru mahalale. Aveau o armată de slujitori, *dorobonţi*, *seimeni*, *vânători*, *poteraşi*.

— În 1794 se înfiinţează *Vomida poliţiei* care ţinea catagrafia locuitorilor, repartiza dările şi controla călătorii streini.

— Domnul, cum şosea în ţară, scotea slujbele la *mezat*. La rândul lor, cumpărătorii vindeau slujbele subalternilor. *Vătafii de plăşi* vindeau slujbele de *vornici ai satelor*. Cea mai scumpă slujbă era cea de *Mare vistier*. Pe la 1820 se cumpăra pe un an cu 300.000 de piaştri şi aducea un venit sigur de 500.000, căci marele vistier numea pe *ispravnicii de judeţ* care aveau pe zapcii în puterea lor. *Ispravnicul* îl are pe *condicar*, şi condicarul îl are pe *judecător* şi în locul *spătarului* pe *polcovnic* şi

căpitani, cum, şi în locul *vornicilor* pe *vătăşii* de *plaiuri*. În funcţiile de ispravnic erau numiţi fiii boarilor fără pregătire, fără experienţă. Unii nici nu ştiau să citească şi săr scrie româneşte. Ispravnicii cumpărau slujbele pe sume mari şi vindeau slujbele de zapcii, sau sameşi. În 1819 slujba de *ispravnic* s-a cumpărat în Ţara Rumânească cu 15.000 – 20.000 de piaştri. Vornicii şi vorniceii satelor urmăreau şi închideau viţele de pripas prinse în semănături streine.

— *Pripasul* era principala sursă de venit. Ei le alungau anume pe vite în semănături sau le luau de pe izlaz şi încasau taxa de răscumpărare.

— Veniturile numite *haiafeturi* (din amenzi, plocoane etc.). Funcţionarii luau şi leafă şi *haiafeturi*. Lefurile se plăteau dintr-un fond special alimentat printr-o cotă adiţională (*răsură*) la dările încasate de vistierie şi administrată de *Casa Răsurilor*. Venituri legale erau şi plocoanele slujbaşilor subalterni şi ale arendaşilor vămilor. Marele Ban al Craioved avea leafă de 12.000 de taleri, venitul total era însă de 34.200 taleri.

— Justiţia era un izvor de venit Sentinţele erau convertite în *gloabe*. Ispravnicii cercetau şi judecau procesele în primă instanţă. Ei executau sentinţele şi gloabele. Prin hrisovul din 30 aprilie 1785, Mihai Şuţu a înfiinţat la Craiova o nouă instanţă: *judecătoria de patru* pentru pricinile mici cu *departamentul de cremenalion*. Biserica avea tribunalul ei numit *Duhovniceasca dicasteriescare* judecă conflictele între clerici şi mireni, şi o serie de cauze civile, că divorţul, dispense pentru căsătorie. S-au introdus *condici* la toate instanţele judecătoreşti pentru ordine. Termenul de detenţiune în închisoarea grosului e limitat pentru a nu lua pe ţărani de la câmp. Pedepsele pentru crime erau: *bătaia la falangă*, *stigmatizarea cu fierul roşu*, *mutilarea* (tăierea mâinii) şi *ocna*. Domnul singur hotăra *pedeapsa cu moartea* care se execută prin spânzurare, tragere în ţeapă, decapitare. Pedepse la sate pentru cei ce nu mergeau la biserică: *Să-i sperie cu jugu şi alte certări*.

Fiscalitatea: boierii aveau venit din birurile locuitorilor. Reforma fiscală a lui Ipsilanti, în 1775, pune ordine în încasarea birurilor, stabilind o dare fixă, birul plătit în 4 termene, *să-mi*; în Moldova se numesc sferturi, dar în 1783 s-au sporit cu 2, aşa că totalul era de 6 diminü. Modul de repartiţie e modificat. Până atunci era perceput pe cap de familie. În 1783 s-a înlocuit cu *lude* (altă unitate fiscală), cu un număr variabil de birnici. Numărul *ludelor* era fixat la 40 620 în Ţara Rumânească. Fiecare *ludă* plătea la fiecare *dimine* (la 2 luni) câte 12 taleri ceea ce făcea 72 de taleri pe an. La asta se adăugau obligaţiile către turci, ca: *oüe mumbaialei*, *untul*, *mierea*, *seul*, *cervişvi şi zahereaua pentru Stambul*, *fânul şi orzul*. Din cei 12 taleri ai *diminei*, 8, 74 erau pentru vistierie, iar 3, 26 taleri la *Casa Răsurilor* pentru salariile funcţionarilor publici. Spitalele militare costau 89 lei de *ludă* încât contribuţia totală a unei *lude* a atins 142 lei anual. Membrii *ludelor* erau solidari responsabili de plata cotei lor. Dacă unul fugea, ceilalţi plăteau cota lui. Se adăugau la *sferturi*, *ajutorinţă de vară*, *de iarnă* (care făcea dt 10 sferturi) *banii finului şi ai menzilului* (poştei), neajunsul cheltuielilor vistieriei (Moldova). Birnicii erau împărţiţi în 3 categorii: *fruntaşii*, *mijlocaşii şi opt codaşi*. În judeţul Dolj *ludele* erau alcătuite din trei fruntaşi, cinci mijlocaşi şi opt codaşi.

— *Dările indirecte*: taxa pe porci, pfe stupi (*dijmărit*), (în Moldova, *deseatina*), oieritul în Moldova (*goştină*), taxa pe vin (*vinăriciul*), în Moldova, *vădrăritul*.

— *Huzmeturile* (taxe în Ţara Rumânească).

— *Rusumaturi* în Moldova.

— În 1822 *vămue* au fost arendate pentru 690.000 de taleri stolnicului Lahovary care le-a subarendat cu 17.000 taleri. În 1823 vămile au fost adjudecate pentru 750.000 taleri.

— În 1815 *ludele* au fost impuse cu 278 taleri fiecare, 165 taleri pentru vistierie, 35 poştă, 78 pentru lefuri, ceea ce cu dăjdiile breslelor şi streinilor fac 5.2*80.000 taleri din bir.

— Cheltuielile pentru turci în taleri:

— *Ici-ciohodar* şi *ceauş*: 100.000; cele cinci cetăţi de la Dunăre (Brăila, Giurgiu, Turnu, Vidin, Silistra): 125.000. *Cheltuieli întâmplătoare* pentru aceleaşi cetăţi: 25.000, cadouri *turcilor care vizitau ţara*: 70.000; *cheltuieli pentru primirea şi hrana acestor turci*: 30.000; *cheltuieli prilejuite de bairam, ramazan*, la Bucureşti 80.000; *rachiabie*: 40.000, *bairamul*: 90.000; *haradul*: 308.000; *cheltuielile capuchehaielelor de la Stambul*: 500.000; *dulceţuri oferite domnilor turd la Stambul*: 80.000; salarii *vechi şi noi la diferite persoane de la Stambul*: 500.000; *dslar aga*: 15.000; *pagube rezultând din preţul furniturilor către Poartă*: 120.000. *Total*: 2.083.000.

— *Cheltuieli pentru domn. Cheltuielile cămării domneşti*: 480.000. *Masa Curţii Domneşti*: 120.000. *Comisia şi pităria*: 30.000; *Isprăvnicia Curţii*: 150.000; *furaje şi lemne de foc pentru curte*: 80.000; *cheltuielile cupăriei*: 25.000; *mile şi gratificaţii*: 100.000; masa *servitorilor curţii*: 50.000. *Corespondenţa cu Europa*: 204.000; *agentul domnului*: 15.000; *călăraşii pentru Stambul*: 40.000; *nunţi, botezuri*: 100.000. *Total*: 1.394.000.

— *Cheltuieli zise pentru ţară*: 453.129 *fără justificare*; *salariile funcţionarilor*: 1.275.000; *secretariatul Divanului*: 25.000; *dobânzi*; *împrumuturi făcute pentru ţară*: 80.000; *întreţinerea poştd*: 595.000. *Total*: 2.428.129.

— După recensământul din 1819 populaţia Ţării Rumeneşti avea 191.000 de familii în starea a treia, din astea 76.000 erau privilegiate, adică scoase din rândul birnicilor şi scutite parţial său integral de dări: *preoţi, diaconi, dascăli*: 8.776; *postelnid*: 535; *neamuri*: 2.656 – i *mazili*: 2.921; *ruptaşi*: 913; *scutiţi de impozit*: 382; *supuşi strdni*: 1.015; *slujitori*: 4.855; *scutelnid*: 20.610; *po & uşnid*: 20.558; *companişti*: 1.967; *tăietori de lemne ai* isprăvniciei; 238; *văduve, sărad, invalizi*: 4.511; *paznici la defileurile munţilor*: 151; *panduri*: 282; *bresle*: 629; *miliţie*: 353; *suiulgii*: 5; *surugii*: 1.001; *aurari şi armaşi*: 89; *paznici la graniţă*: 186; *torcători* (R. Sărat): 50; *docănaşi în*

ocne: 412; *ajutori*: 243; *impiegaţi de poştă*: 168; *ajutori de surugii*: 350; *tocmitori*: 2.634.

— *Catastihele de scutelnid mănăstireşti*; boieri i-a altor obraze, întocmit în 1810 de Divanul Ţării Rumâneşti, cerut de autorităţile ruseşti, atribuia Mitropoliei, vei banului, vei logofătului, vei vistiernicului şi vei postelnicului câte 80 de scutelnici, episcopilor câte 50, mănăstirilor între 40 – 50. Apoi de le vei clucer care avea 40, până la armaş care avea doar unul. Alte *obraze* care aveau dreptul la *scutelnid* erau doctorii, care primeau 10. Boierii făceau abuzuri cu scutelnicii alegându-i dintre fruntaşi, nu mijlocii, şi lua mită de la ei. Îşi asigurau în felul acesta munca locuitorilor. „Fireşte care om la satul ce l-au apucat vremea aşezând birului acolo să rămlie, pururea statornicit şi să-şi poarte birul său.

Învaţă să taci în limbaj (un poet). *Jurnal de la Poiană*

Nopţue: cum bat fluturii în geamuri în nopţile calde, vin în cortegii funambuleşti, sunt mii, sute, zeci, nu ştiu, pellicule luminată a ferestrelor îi mâna spre casa mea şi îi aud lovind cu aripile lor ce se zdrobesc de geamul subţire. Este o infinită solicitare subtilă, cad, se rănesc, sunt obosiţi de atâta zbor. Dimineaţa îi mănâncă păsările de pe terasă, sunt ca nişte epave ale nopţii întregi care a trecut, mai au ceva disperat în zbaterea de pe urmă, credeau că lampă mea rusească, cu glob, este un Eldorado şi e moartea de fapt…

Raskolnikov, îngenunchind în faţa prostituatei Sonia, exclamă: „Îngenunchez în faţa suferinţei întregii lumi! tt Ce gust cabotin al epilepticului divin…

Corurile din *Boris Godunov*, (pentru *Janus*).

Et tibi magna satis (Ţie ţi-ajung lucrurile mari, [Vergilius] – poate fi spus de Messer Evenghelinei.)

Un cuvânt mare: *entuminuri* (calendarele ilustrate cu zodia şi scene agricole).

Atrocitatea oraşelor, *Urletul oraşelor* (în tabloul lui Edward Münch), semnalate de Schneider.

Conrad, H. James şi. Lawrence care nu-l înghit pe Dostoievski.

Gâde, în *PeHudes* şi *Prometheu înlănţuit*: frumoasa funcţie, cea de neliniştitor…

Sau: ura faţă de contrariu…

Tot el a spus despre peşti că sunt *stupori opace*, nu Saint-John Perşe căruia i-o atribuiam.

Gâde: Prometheu îndrăgostindu-se de frumuseţea viitoare a vulturului său?

Imaginaţia naturii (Éliphas Lévi).

Nu-i iubesc pe oameni, iubesc numai ce-i devorează <Gâde).

Debussy la Ville d'Avray locuieşte poate în casa Margueritei Vasnier. La Roma stătuse în *Villa Medicis*, unde e obligat să studieze ca şi Berlioz, casa numită *mormântul etrusc*.

Ciuma din *Princepele* este alimentată de o carte populară de medicină rurală, de Tucidide, de Camus, de

Axel Munthe şi de Carpantier într-o carte, despre masoni.

Deci: o fântânea purulentă în braţ; se făcu un haraiman de mină. Mănăstirea Mărcuţa, zalhanalele bântuite de muşte mari cât unghia, lanţuri, capete de boi tăiate, ciozvârte şi maţe puse pe garduri, mahalaua

Tăbăcari, hanurile închise cu ajutorul soldaţilor albanezi. Obicei: să nu-l laşi pe mort în mâna Satanei şi-atunci îi cureţi unghiile; *un loc bântuit*, *Cărţile de noroc*: *Cartea semnelor*. *Zodiacul*. Nu e bine să miroşi florile de pe morminte. Nu e bine să-ţi intre broasca în casă; se ia *zămoşiţă*: zeama de pământ cu mort sau alifie de nalbă mare*; Boqomiliile*: lumea a avut la început doi stăpâni, pe Dumnezeu şi pe Dracul; pământul e partea femeie. Nu-l baţi cu băţul, destul îl bate piatra. *Din pământ ieşim*, *în el mergem*; noaptea nu se sapă; Pământul stă pe furci, pe un peşte, se mişcă într-un leagăn blestemat, stă pe doi bivoli; peştele ţine pământul, el stă pe un măr roşu. De unde: *Duce-te-ai la Mărul roşu*! Pământul stă pe un urs; *Mergi la mama ta*, *pământule moale că lâna pentru cel drept*! *Deschide-te pământ să* nu-l *apeşi* (la înmormântări). *Acopere-l cu haina ta*! Descântul de renghiu (scuipat şi noroi), pentru alungarea spiritelor rele; *Dumnezeu să ne ferească de amân*! Vorbă: *unde erau gătitele ploi* (vezi titlul poemelor lui Mihai Moşandrei) *Improorarea* (chemarea ploilor). Vin *solomonarii* şi iau floarea griului; Inelele, cerceii, argintul chemau duhurile; la capul morţilor se pune ramură de fag sau măceş; se ard fluturii la lampă ca să fie alungate strigoaicele; broasca râioasă, musca, cioara aduc boli. În coroana de flori de la mort se pune şi usturoi şi urzică. Se afumă bolnavii cu flori de Sânziene (Drăgaica); se alduc bălării de desefrit: babiţe, brusture, muşeţel, avrămească, lipan, iarbă mare, împărătească, leuştean, odolean. *Vorbă*: *a pocit lumea ciuma*; se pun mături la uşi, culoarea roşie sperie duhurile, culoarea galbenă e nefastă, se fac focuri pe culmi în noaptea de Sânziene; se culeg foi de nuc tot atunci, ele apără casa de trăsnet. Din *Decameron* şi Tucidide: – Visele ciumaţilor, cu fântâni şi mări, rudele îi părăsesc, e o *moarte pustie*, se fac buboaie la subsuori, pete negre, vineţii pe braţe şi pe coapse, atingerea veşmintelor aduce boala, porcii care ating hainele celor bolnavi duc boala, creşte pofta de viaţă a celor ameninţaţi, se naşte o lăcomie feroce, mulţimea de oameni merge în grup cu flori parfumate şi mirodenii;

leşuri şi flori; se părăsea frate pe frate, nevastă pe boţ, femeile îşi pierd pudoarea; morţii sunt aduşi pe scândură, se aprind toate luminările în fereşti, spre a speria boala; înmormântarea se făcea într-un fel de galop (se fugea cu cioclu cu tot, aruncând sicriele în primele gropi întâlnite). Hoiturile erau rezemate de porţi, se făceau glume pe seama morţilor; bisericile gemeau de morţi, ca o marfă aşezată în cala corăbiilor. Se dă foc cadavrelor, ard şi bisericile cu ocazia asta. Gropi comune, morţii unii peste alţii, se aruncă var nestins peste ei. Unii încă mişcă, sunt aruncaţi şi muribunzi în căruţe, din greşeala.

În *Axel Munthe*:

— Holericii sunt căraţi de oameni travestiţi, travestirea speriind boala. Cioclii se numesc *Beccamorti*; bisericile sunt deschise noaptea, lucind de luminări, hoţii îşi fac de cap în timpul epidemiei; icoanele sunt fluierate pentru că nu vindecă; cresc şobolani mari cât pisicile, cloace şi boleşniţe, duhoare, guzgani cu ochii roşii de poftă, coadă lungă, dinţi negri, nesperioşi, mâncând copiii de vii. Apar vraci, doftori, farmacişti, borcane cu şerpi, broaşte, prafuri, droguri, cu borcane pline de feţi puşi în alcool. Se scot moaştele, se fac băuturi de dragoste (*fütro d'amore*). Există credinţa că numai Maica Domnului te scapă de holeră, nu Iisus (nu se ştie să fi vindecat el pe cineva de holeră), călugăriţele se întind de vii în racle, intră în mănăstiri astfel; se leagă bucăţi de usturoi la gât sau iconiţe, se pun sticle de oţet la brâu. Ideea de molipsire duce la trai solitar. Pepenii, strugurii, seminţele, Totul capătă ceva dureros, ameninţător, voluptuos.

De aici, imaginaţia şi altele: fântânile Principelui trebuie să dea un coşmar sticlos de ape care năvălesc în oraş. Bolnavii visează că se înecă, luna le face sete, varul de pe pereţii proaspăt vopsiţi, fructele şi vinul, piersicile şi strugurii amintesc de nişte bube coapte, clopotele şi cântecele de dragoste duc la ideea de moarte; câinii fac dragoste ca şi oamenii în şanţuri, trebuie să fie ceva de coşmar.

Din *cărţile populare*, alte amănunte pentru starea de

coşmar născută de ciumă:

— Ideea că florile iau sufletul mortului, din el *trăiesc*; se strâng clopotele la boleşniţă, luându-se de la gâtul vitelor şi de la biserici; se bate toaca să se alunge boala, urlă clinii şi bat clopotele. Toaca se aruncă după aceea în fântână, fântânile sunt desculţate, paparudele ies a treia zi de Paşti până în iunie-iulie. Ţigănci goale cu foi de salcie dinainte şi în jurul coapselor. Au salbe de firfirici.

— Se jertfeşte la o casă nouă un cocoş; bogaţii, un berbec; de zideşte la temelie. La biserici se îngroapă umbra unui om, luată cu trestia. În timp de ciumă se pun capete de cal pe acoperiş. Se crede că oraşul Napoli e clădit pe un ou. Boalele se numesc *izbituri* sau *piezniturі*.

— *Joimăriţele* şi *Şoimanele* vin la amurg, le place obscuritatea.

— *Hierofanţii* acopereau relele cu pulpanele hainelor.

— *Augurul roman* împarte cu o linie cerul în două. Semnele de la răsărit sunt bune; cele de la Apus sunt rele. E păcat să scuipi pe foc. Căluşarii dezgroapă căluşul (capra) primăvara, îl îngroapă la sfârşitul jocului (el simbolizează soarele) învăluit în pelin şi usturoi. La înmormântare se fac pogribanie, jeliri, văicăreli.

— *Sol non occidat*! (lumina să nu apună niciodată!) pe casa Principelui.

— Lună are o zi a ei: lunea.

— Luna e capul lui Iuda. Pe ea o mănâncă *câinii lui Dumnezeu* (vârcolacii), la *locul lui Cain*. Când e lună plină creşte sângele în oameni şi se culege mai multă miere din stupi, marea se curăţă, sarea creşte sub influenţa lunii, furnicile lucrează mai mult la luna plină, nu la nouă. Ouăle se pun sub cloşcă la lună nouă. *Luna cu cearcăn* e semn de ploaie. Vorbă: *în frumosul serii, al lunii*. *Vârcolacii* sunt *câinii mici* sau *zmeii ei*. *Pricolicii* sunt *copiii morţi nebotezaţi*. Ei Snar fi născut dacă s-ar fi dat gunoiul spre soare la amurg – sau dacă s-ar fi tors noaptea.

— *Răul ciumei se* mai alungă cu lăutarii, se bat tingiri, frigări, se trage cu puscile. Sau dacă se sună cu cornul. Zeul Tobă. Vorbă: *luna îmbrăcată în sânge şi*

împrejur senin, sticlă.

Din *Superstiţiile la poporul român*:

— Stelele: *o comită însângerată*, prevestitoare de rele, cruntă, căşună molime. La pag. 113 un citat din Tacit la schimbarea domnilor. Moartea e o necesitate. Viaţa e forţa pietrei, a fierului, a vântului, a apei, a focului. În cer stau cei mai buni şi vechi vânători ai morţii. Indienii credeau că morţii vin în cer răniţi şi schilodiţi de pe pământ.

— Moartea are tot tadmul unui cosaş: câooane, coasă, gresie. Câinele e solul morţii. Ciuma se teme de câini şi de pisici. Piciorul mortului se încopciază. Un inel al fiarelor; înzăuarea morţii; un mort care cheamă la groapă; femeia pune cheile în mina morbului, semn de dezlegare, desolidarizarea de moartea soţului. Se pune o mască de ceară pe faţa mortului; *moroii* se întorc pe o parte în mormânt şi la deshumare au gura plină de sânge; moroilor li se arde inima; cenuşa e lepădată în apa unui râu. *Sişcoii* (moroii) sunt îngropaţi cu faţa în jos. Se străpung buricul, ochii, pântecele cu o undrea de fier.

— La ciumă se pune un căţel de usturoi în gura mortului, în inimă se înfige un cârlig. Li se taie capul morţilor dezgropaţi. Li se pune capul între picioare (dacă sunt bănuiţi a fi strigoi). Gura li se astupă cu un bolovan. Ei mănâncă inimile apropiaţilor, pe distanţa cât bate sunetul unui clopot. Se vira cuţite în beregăţi, se smulg limbile, trupul mortului e necurat la morţii răufăcători; cerga şi hainele mortului sunt necurate, morţii se scaldă; se ard grăsimi de vită, se taie un berbec, se dă pomană o găină neagră, se toarnă vin pe mormânt, se sare peste foc, peste mormânt; se face o afumare cu focul purificator; se bat uşile în cuie (ca să nu se mai întoarcă morţii); se ţin câinii flămânzi – pentru ca să mănânce morţii; se furau banii din gura morţilor; moartea e un pod de aramă; se poartă lanţuri de aramă; se pun pânze la porţi, peste care păşeşte mortul, simbolizând *podurile morţii*; *Podurile* (vămile) sunt 24 la număr. *Tributum petri* (monede în gura mortului). *Râurile morţii*: *Styxul* (ocolea Infernul de 7 ori),

Cocytul (alcătuit din lacrimile răposaţilor), *Phlegethonul* (făcut din sară şi catran), *Lethe*, *râul uitării* din care beau umbrele când treceau spre Câmpiile Elisée. Sufletul mai trece peste o. punte făcută din şerpi împletiţi. Mortul are nevoie de un ciomag ca să se apere de *clini* (ciomagul e simbolizat de lumânare). Malamos Bozagiul poate vorbi despre *câinele lui Hades* care cere mereu cap. *Cerber* latră să se audă în 9 hotare. E tărcat, griv, florilat.

După moarte se fac stâlpi la 6 săptămâna, la capul răposatului.

Întrebuinţarea cadavrului: a bea dintr-o hârcă de ucigaş face bine. Hoţii îşi procură câte o mina de mort cu care dau ocol carelor pe care vor să le fure. Osul mâinii de mort se pune sub capul celor ce vor fi jefuiţi ca să doarmă adânc. Din sângele proaspăt al decapitaţilor s-o ia pe o treanţă o urmă ca să vindece epilepsia. Se înmoaie batista în sângele decapitaţilor. Dinţii de mort feresc de dureri de cap. Cu hârcile. Lor se găsesc comori. Se ia degetul mic de la un mort. Se ard vine de mort pentru a potoli câinii când se fură. Capul de cal pus în pălimar apără de *făpturi*, de epidemii adică. Se pune pulbere de oase în mâncare. Se presară pământ de pe un mormânt ca să nu fii auzit. Se leagă cu scăldătură de mort. Malamos poate fi încins peste mijloc cu o frânghie luată de la un spânzurat. Poate să aibă inele de cuie de coşciug care feresc de cârcei, de epilepsie şi podagră, de friguri, vindecă durerile de dinţi, şi un os de

Mort. Cazmaua de gropar aduce grindină. O bagi într-o apă curgătoare şi o întorci de două ori. De ce vine ciuma? Pentru că s-a făcut foc cu resturi de năsălie. Cuiele de cruce puse într-o flintă o fac năzdrăvană.

— Hoţii care locuiesc la Curtea Veche fac câte un căcat cât balega de vacă; ei stau pe grămezi de gunoaie, sunt fiinţe homerice.

— Se fură banii de pe ochii mortului, se spală în vin, se dau bărbaţilor, care nu mai văd ticăloşiile femeilor. Se uită printr-un inel furat de la dreapta mortului şi flăcăul cade cu tronc. Omizile se alungă cu bucăţi de sicriu. Se fură de la copiii morţi ochiul drept. Din grăsime omenească se fac luminări cu care vezi noaptea ca ziua. One dă foc noaptea nu are noaptea umbră. Cine dă ziua, ziua n-are umbră. *Semne de moarte*: stingerea reflexelor din oglindă, oglinzile devin *răuvoitoare*. Pe timp de ciumă «oglinzile se acoperă cu marame albe. Nu e bine să te visezi văzându-ţi chipul în apă.

— O *formulă persană de linguşire*: Fie ca umbra Mariei Tale să nu se micşoreze.

— *Umbra unui neam ticălos spurcă apa din urcioare şi fântâni* (un popă despre Malamos).

— *Fluturii ciumei*: *striga* (cap de mort), lânos, alb gălbui, are sufletul morţilor în el, cearcă de boală.

— Când iese sufletul: *În ce hoit am şezut până acum*!

— Fluturele e sufletul vreunui copil ce bântuie prin casă.

— Fluturii duc apă morţilor, oraşul poate fi invadat de fluturi albi.

— Se nasc roiuri de albine din hoituri, ca în *Geor Gicéle* lui Vergilius.

— Dracii sunt păroşi, au copite, coame, coroane roşii, sunt puşi pe cărbuni, poartă aureole *garanza*.

— Un aer *gros de demoni* (de suflete) e *bătut cu ciomagul*.

— Porţile se ung cu smoală pentru ca sufletele rele să se lipească de ele ca muştele. Se fac cruci de catran. Se astupă găurile de pereţi ca nimic să nu se strecoare

înăuntru. Umbrele sunt rele la frig; se ard măturile cu care se mătură casele. Bucureştiul tot poate fi un rug imens, ca în nopţile de Sânziene. Se dau de suflet *poponeţi* şi *moşchior* (colaci), se pun mese, scaune, oale cu apă, flori pentru sufletele morţilor, *leaurile* (acareturile), se aşază *apă neîncepută*, adică înainte de a o *vedea soarele*. Se dau de pomană nuci, struguri, covrigi, prune uscate. *Sânzienele* de la 24 iunie iscă focurile (e vechiul cult al lui Belen, zeu solar, galic). De *Păresimi* se face *Uitata* (la 9 martie). Un brad în formă de om, cocă, miere, unt (se mănâncă toate). Se pun olcuţe de vin, în case boiereşti se aşază masă bogată în aşteptarea morţilor, dar nu vine nimeni, se pun struguri brumaţi şi piersici, se aprind focurile şi luminările, ard facle. Aminteşte totul de *parentalia romană* când au uitat cu toţi de morţi şi aceştia au pătruns pe uliţele oraşelor mişunând şi urlând. Se aruncă în secret pe sub masă bucăţi de carne pentru răposaţi şi vin, de asemenea.

— *Nimfele fluturilor*, grase, larve, *fluturi lămziţă* care prevestesc boala, *fluturele Vanessa atalanta* (amiral), *Vanessa levana*, *albiliţă*, se face o nuntire de fluturi, aripile au ceva de pucioasă în ele, nimfele sunt *lacrimile dracului*, *nălbarul*, *fluturele coada rândunicii*, *fluturele cerului*, *fluturele de sidef*, *striga*, care strigă ca şoarecii, *buha ciumei* altfel spus, îi place mierea. E ucis învăluindu-l în ceară; fluturele *Porumbacul*, *Apoüo*, *Ochi de păun*. *Fluturii de noapte*, *fluturi de mătase*, trândavi, mincinoşi, *Inelarul*, *Mironosiţa*…

În Vignola: Pantheonul din Roma are capitelul corinthic ca un vas cu marginea răsfrântă, pe care a fost aşezată o placă pătrată (*abaca*), în jurul ei, două rânduri de frunze de acant, cu vârfurile în afară. Între ele, opt perechi de vrejuri: *caulicoli*… (la palatul *Principelui*).

La Debussy: echivocuri tonale, pantomimă de arabescuri, brume, estompări…

ISTQRAA PLAGIATULUI

DIN *OBSERVATORII CERULUI* de Willy Ley

…Ideea exprimată de un rabin (în Midras) că *Luna a*

fost creată pentru numărarea zilelor a trebuit să apară la numeroase popoare din diferite părţi ale lumii cu câteva mii de ani în urmă.

...Printre aceste copii se află *tableta lui Venus* găsită de Sir Henry Layard şi descifrată în 1911 de un mare erudit german, astronomul F.X. Kugler. Se crede că originalul a fost scris pe timpul primei dinastii babiloniene, adică sub domnia lui Hamurabi. Sau poate ceva mai înainte. Conţinutul tabletei lui Venus este, s-ar putea spune, protoastrologie. În acest text se afirmă că dacă apare Venus atunci „va ploua în ceruri". *Tableta lui Venus* din biblioteca lui Assurbanipal este cel mai probabil o copie de pe o copie făcută de pe o altă copie şi desigur originalul însuşi trebuie să fie şi el doar un fel de rezumat.

...Opera lui Ptolemeu: *Megale Syntaris* (Compunerea cea mare) cuprinde *Catalogul stelelor fixe* al lui Hipparch (cu adăugiri şi o corecţie eronată, plus o prelucrare a teoriei epidelurilor).

...*Revelaţia în trăsnet* şi *furtună* a avut un succes senzaţional.

...Morozov nu s-a interesat de interpretarea teologică a *Apocalipsului*; el se gândea la altceva. Autorul *Apocalipsului*, Ioan, afirmă că „a fost pe insula ce se numeşte Patmos" (1: 9); el spune de asemenea că i s-a poruncit „să scrii lucrurile pe care le-ai văzuta (1: 19). Morozov conchide că, supunându-se acestei porunci, Ioan a descris cerul aşa cum se vedea din Patmos.

...Într-o seară ce a urmat după o furtună cu trăsnete de după-amiaza în timpul căreia Ioan ar fi avut viziunea sa. În acest caz, descrierea cerului poate oferi cheia pentru stabilirea datei viziunii, iar dată poate constitui la rândul său o cheie pentru stabilirea identităţii lui Ioan.

Cheile astronomice i-au părut lui Morozov perfect clare: „erau şapte lămpi de foc arzând în faţa tronului" (4: 5). Constelaţia Găsiopeee, care seamănă mult cu un W prost scris, se numea uneori „tronul regineitt sau simplu „trontt. Dacă prin cuvântul „tron" Ioan înţelege această constelaţie, atunci n-ar fi nici cea mai mică îndoială că cele

şapte lămpi ar fi cele şapte stele luminoase din Ursa Mare. Apoi, logic, cele „patru fiare”, dintre care prima „a fost ca un leu şi a doua fiară ca un bou şi a treia avea o faţă ca de om şi a patra fiară a fost un vultur zburând” (4: 7): ar fi fost constelaţiile Leo, Taurus, Aquarius şi Pegasus.

…De *Sphaera*, de Robert Grosseteste, influenţată de cartea lui Sacrobosco… Apoi a fost o avalanşă de comentarii, cele mai importante fiind cel al lui Robert Anglicus şi unul scris de Michael Scott. Apoi a fost unul de Cecco d’Ascoli, o altă *Sferă* de John Peckham şi, în sfârşit, patru comentarii de autori anonimi. Thorndike menţionează un manuscris din Münnchen conţinând un scurt tratat latin, probleme relative la *Sferă* lui Johannes de Sacrobosco, de Conrad de Monte Puelarumm, datat din 1346.

— Precedând Proëmium de Sacrobosco avem o poemă scurtă care se citeşte:

Malster Johans von Sacro-Bosco het getiht daz puch also.

În latin ist ez

Se han Ich maister Chuonrat von Megenberch ez za deutsch gemezzen

Magistrul Johan de Sacro-Bosco Ţi-a scris această
Carte.
Ea este scrisă în latină.
Acum eu.
Magistrul Conrad din Megenberg, am
Pus-o în măsură germană.
…*Soarele se făcu negru ca un sac de păr*.

…Aceasta fiind data viziunii, cine ar fi putut să fie Ioan? Nu putea fi decât Ioan Chrisostom (Gură de aur), unul dintre părinţii bisericii greceşti, care s-a născut în anul 345 al erei noastre, a fost botezat în 369, a devenit episcop la Constantinopol în 398 şi a murit în 407. Morozov a crezut că a descoperit pe autorul Apocàlipsului şi data precisă a viziunii. Cartea a fost scrisă desigur după aceea.

…Planetele erau *prôsopa*, adică „feţe” de persoane

care puteau să călătorească pe cai.

...Lucrarea lui Plutarch *Despre figura din lună* (deşi scrisă greceşte ea este de obicei citată sub titlul său latin *De fade în orbae lunae*) în care luna este descrisă ca un corp asemănător Pământului cu munţi şi văi. Câmph şi fluvii.

...Hinduşii aveau o ştiinţă astronomică proprie. Ei împrumutaseră „staţiile lunare" de la babilonieni. Sub dinastia Gupta din Hindustan (650 e.n.) apare la ei o literatură astronomică şi matematică numită *Siddanta*. Unul din autorii *Siddantei* este Brahmagupta. Un altul, Arybhata, care a divizat zodiacul în 12 semne. Semnele erau aceeaşi procesiune de animale din zodiacul grec. Denumirile sunt traduceri ale cuvintelor greceşti corespunzătoare. Arybhata crede că Pământul se roteşte în jurul axei sale. După prof. Benay Kumar Sakar, învăţatul hindus Varahamihira recunoaşte cu candoare acest împrumut. El afirmă că ştiinţa astronomiei a fost stabilită printre *barbarii* Yavanos – (*ionieni* în hindusă, adică greci).

...Purtătorii informaţiei astronomice au fost într-o largă măsură creştinii nestorieni, care (ca şi Simplikios), fiind izgoniţi de biserica bizantină, s-au refugiat în Persia şi-n alte ţări orientale.

...Omul care mai înainte de secolul al IX-lea a alcătuit primele tabele astronomice în cifre arabe a fost Muhamed ibn-Musă al Hvarizmi... Califul Harun al Raşid a ordonat o vânătoare a cărţilor greceşti... să-i fie cedate atâtea şi atâtea manuscrise greceşti... şi o copie a lui *Megale Syntaxis* a lui Ptolemeu, care apoi a devenit cunoscută sub titlul de *Almagest*.

...Albategnius (al doilea Ptolemeu): i-a luat locul acestuia (reeditat) *Catalogul stelar*.

...Algol (Beta Persei) a fost numită de Ptolemeu „capul gorgonei14; arabii, având şi ei un demon feminin, Gûl, au tradus denumirea prin *rets al Gûl*, *capul lui Gui*. Deşi cuvintele sunt arabe, numele este o traducere din greceşte. Aldebaran (Alfa Tauri) prezintă un caz similar. Denumirea greacă a stelei a fost tradusă în una arabă, în

care apare termenul *ad-dâbarân* însemnind „a unmatt, astfel încât *Aldebaran* înseamnă „*cel care urmează*" (Pleiadele). *Alkor*, steluţa mică de lângă *Mizar* din *Ursa Mare*, are o rezonanţă arabă, dar în realitate nu e un nume arab... *Betelgeuze* şi trei sau patru alte variante. Termenul arab pare a fi fost *mankib al-gawză* (însemnind „umărul lui Ortontt) în realitate e Alfa Orionis.

...După cum arabii au început să caute în manuscrisele greceşti ştiinţă şi înţelepciune în jurul anului 800, tot astfel creştinii, cu două secole mai târziu, au început să studieze cu atenţie cărţile arabe. Locul de schimb a devenit acum Spania, unde trăiau şi unii creştini interesaţi de ştiinţă, ca Alfonso ad X-lea, regele Castiliei, şi alţii.

...Alfonso a reunit un grup de savanţi sub conducerea învăţatului evreu Isaac ben Said, pentru a alcătui noi tabele astronomice. Acestea au fost terminate în 1252 şi sunt cunoscute ca „tabelele alfonsine14.

...*Sfera* lui Johanes de Sacrobosco are ca surse principale opera lui Ptolemeu şi scrierile hâi Alfraganus şi Albategnius. Unii o numesc numai o compilaţie cu nimic nou pentru progresul ştiinţei.

...În Sacrobosco există *imaginea lumii* stabilită de Aristotel şi amplificată de Ptolemeu, cu un pământ sferic, dar imobil. Dimensiunile pământului sunt date după Eretosthene.

...Ultimul comentariu la *Sferă* lui Sacrobosco a fost publicat la Roma în 1570, la peste 350 de ani după apariţia primei copii manuscrise. Autorul comentariului a fost un profesor de matematier Christopher Clavius (1538 – 1612); numele său de familie a fost la început Schlüssel, ceea ce înseamnă „cheie", iar numele mic a fost probabil Christoffel. El este vestit ca fiind conducătorul comisiei de astronomi pentru reforma calendarului de sub papa Grigore al XIII-lea.

...*Catalogul stelelor* al lui Ulugh Beg, care a fost unul dïntre nepoţii războinicului rege mongol Tamerlan.

...Heinrich von Langenstein a fost un matematician şi

se poate admite că una din valizele sale a conţinut o copie a *Sferei* lui Sacrobosco.

...Printre operele sale (Johannes von Gmunden) a fost o revizuire a *Tabelelor alfonsiene*...

...Georg von Peuerbach a fost numit astronom de curte la regele Ladislau al Ungariei, în 1454; în lecţiile sale, Georg von Peuerbach a urmat exemplul lui Johannes von Gmunden şi a predat teoria ptolemeiană căci în a sa *Tkeoriae plartetfirum*, el a înserat sfere solide de cristal între regiunile fiecărei planete.

...Georg von Peuerbach ar fi fost astăzi mai puţin cunoscut dacă nu şi-ar fi atras un elev din Germania oare în curând i-a devenit prieten şi colaborator. Acesta a fost Regiomontanus (pe adevăratul său nume Johann Müller), cu numai 13 ani mai tânăr decât învăţătorul său. Când Peuerbach a murit în 1461, la vârsta de 38 de ani, Moştenirea sa ştiinţifică i-a revenit lui Regiomontanus, care a completat unele opere rămase neterminate ale prietenului său, în special *tabela sinusurilor*.

...Una dintre primele lucrări pe care le-a tipărit a fost *Tkeoriae planetarum* ale fostului său prieten. Au urmat curând *Tabelele sinusurilor*.

Tipografii din acel timp mânuiau cu succes cărţi mari cât *Biblia*, dar niciun culegător n-a mai fost chemat pentru a aranja coloanele de cifre.

— Programul său de observaţii a fost continuat însă de omul care-l invitase la Nürnberg, Bernhard Walther. Waither, care a învăţat de la Regiomontanus să facă observaţii astronomice, la început probabil numai din curiozitate, a început în curând să lucreze singur. De la moartea lui Regiomontanus şi până la propria sa moarte în 1504 el a continuat o serie lungă de observaţii sistematice, prima serie atât de lungă din apusul Europei.

...Una dintre cele trei lucrări ale lui Copernic, *Comentariolus* (Comentariul mic) se crede a fi scrisă în 1512 sau 1513.

„În acest catalog se află şi *Item sexternus tkeoriae asserentis terram*

Noveri, Solem veto quiescere (Item: o fasciculă asupra unei teorii afirmând că Pământul se mişcă, Soarele rămânând fix). Numele lui Copernic nu este menţionat, dar ar fi prea mult să presupunem că şi altcineva având legături cu Cracovia ar fi conceput pe atunci o astfel de teorie.

...Amerigo Vespucci, care numea Crucea Sudului „rombul" (de fapt un nume mult mai potrivit), a fost primul care a identificat cele *quattro stelle* ale lui Dante cu „rombul săutt, dar abia mult mai târziu cineva şi-a dat seama că *Purgatoriul* fusese scris în 1318, deci înainte ca vreun navigator apusean să fi ajuns suficient de departe spre sud ca să poată vedea întreaga constelaţie. În acel timp s-ar mai fi putut arăta că constelaţia a fost vizibilă din Mésopotamie cu câteva mii de ani înaintea lui Dante – am menţionat în capitolul I că cel puţin unele dintre stelele Crucii Sudului apar sul) numele de *camere sudice* în cartea

lui Iov – astfel încât afirmaţia M Dante că *prima gente*, „primii oameni”, ar fi văzut-o era, de fapt, corectă. Sursa lui Dante privind existenţa celor *quattrQ stelle* a fost fără îndoială arabă, dar noi nu putem şti care dintre sursele posibile a fost folosită.

…O posibilitate o constituie un bloc ceresc având pe el Crucea Sudului, construit în Egipt de Caissar ben Abucassan cam cu un secol înainte ca Dante să fi scris acele rânduri. Un alt glob de acest fel, aflat la muzeul din Dresda, a fost făcut în 1279, pe când Dante era tânăr. Deşi nu se poate dovedi că unul dintre aceste globuri ar fi fost reprodus în Italia, faptul că au existat două de acest fel ne arată că, probabil, puteau fi şi mai multe. Dante ar fi putut să vadă, sau cel puţin să audă despre ceea ce s-ar fi putut numi primul planetariu. Când împăratul Fredrich al II-lea de Hohenstauffen, fiul lui Friedrich Barbarossa, s-a reîntors în 1229 în Italia din cea de-a cincea Cruciadă, el a adus un cort arab neobişnuit. Cortul avea un acoperiş în formă de cupolă, purtând pe el constelaţiile şi un mecanism ascuns de orologerie, care mişca stelele sau, mai probabil, întregul acoperiş. Acum două secole povestea „cortului astronomic” nu era crezută, dar acum, când se cunoştea maşina din Antikythera, ea ne pare că foarte probabilă.

Dante putea deci să ştie despre existenţa constelaţiei care, deoarece sursele sale nu erau creştine, n-a fost numită cruce. Cu câteva rânduri mai departe, el afirmă că „Carul a dispărut”, ceea ce, de asemenea, nu este surprinzător. Nordicii s-au plâns întotdeauna când ajungeau în locuri din care nu mai puteau vedea cea mai cunoscută dintre constelaţii. Soldaţii lui Alexandru cel Mare au fost îngroziţi de acest fapt şi Pliniu cel Bătrân subliniază întotdeauna că Carul nu poate fi văzut din cutare sau cutare loc Faptul că Steaua Polară nu este vizibilă din Sumatra este unica relatare astronomică din scrierile lui Marco Polo. Singurul mister este referirea la vizibilitatea anterioară a Crucii Sudului din Mesopotamia. Este, probabil, doar o aluzie poetică, care s-a întâmplat să

fie adevărată.

...Unul dintre aceşti profesori, în desperare, i-a sugerat până la urmă lui Tycho Brahe să-şi cumpere un exemplar din traducerea latină tipărită a *Almagestului* (publicată în 1555).

...Galileo în martie 1610. Ţi-e publicat descoperirile telescopice în al său *Sidereus Nuncius* (Mesagerul stelelor).

...Este destul de curios că oricine putea citi în *Dissertatio* a lui Kepler ceea ce ar fi dorit să citească. Galileo era bucuros că Kepler nu se îndoia de descoperirile sale, cum făceau unii dintre compatrioţi. Ambasadorul imperial la Veneţia, Georg Fugger, a făcut observaţia că Galileo va înţelege repede că Kepler l-a demascat, iar Măstlin îi scria lui Kepler că i-ar fi fost mult mai plăcut să-şi vadă pe fostul său elev „smulgându-i penele lui Galileo" (în sensul de „punându-l la punct"), deoarece Kepler a arătat că Galileo a văzut ceea ce alţii (inclusiv Kepler) au prezis.

...Ca şi mai înainte, el continua să-l informeze pe Kepler doar indirect, prin ambasadorul toscan la

Präge. Nu putem înţelege azi de ce Galileo s-a purtat astfel. Probabil s-a convins treptat că *Dissertatio* a lui Kepler i-a micşorat faima de descoperitor. Poate că era supărat din *cetate* prieteniei lui Kepler cu Simon Marius, pe care Galileo îl considera detractor şi plagiator (vezi cap. 14).

...Opoziţia faţă de Galileo Galilei s-a format încet la început nu era organizată: se poate spune că ea nu era unită decât prin credinţa că faptele noi nu sunt necesare, putându-se găsi în *Scriptură*.

...Versiunea mai dezvoltată, terminată în mijlocul verii lui 1615, era adresată Christinei de Lorrena sub titlul cu *privire la folosirea citatelor biblice în materie de ştiinţă*.

...Îl citează pe Sf. Augustin ca sprijinitor al acestei idei şi mai citează pe un contemporan, cardinalul Baronius (care murise în 1607): „Intenţia Duhului Sf în este de a ne învăţa cum să mergem la cer, iar nu cum merge cerul".

...Galileo afirma că Soarele, după cum el a arătat-o în ale sale *Scrisori despre petele solare*, se roteşe în jurul axei1 sale în cârcă o lună; astfel încât, dacă Soarele s-ar opri, el ar produce oprirea oricărei mişcări, mişcarea celorlalte corpuri care-l înconjoară.

...În consecinţă, după instrucţiunile date de papă, *De revolutionibus* (şi-n acelaşi timp un comentariu la *Cartea lui Iov* scris de Didacus a Stunica, sau Diego de Zuniga) au fost interzise „până vor fi corectate". Galileo a fost chemat în casa lui Bellarmino, vineri 26 februarie, şi avertizat să nu mai înveţe că Pământul s-ar mişca în jurul Soarelui. Galileo a acceptat.

...Ptolemeu a etichetat într-un fel stelele şi a făcuW într-un mod care ne pare azi deosebit de greoi. Una dintre aceste etichete, însemnând Aldebaran, era „Steaua din ochiul sudic al Taurului". Iar Rdgel era descris ca „steaua strălucitoare de pe piciorul stâng al lui Orion"... *Della sfera del mondo* apăru prima dată la Veneţia în 1539. Ceea ce ne interesează pe noi este apendicele la această lucrare, *Libro délie stelle fisse* (Cartea stelelor fixe).

...Johann Bayer urmându-l pe Piccolomini scrie *Uranometria* (publicată în 1603). El notează, steaua cea mai strălucitoare. Ursa Mare deveni *Navis Petri* (corabia lui Petru), iar constelaţia *Argo Navis*, având la început o denumire navală, a fost transformată în *Arca lui*, *Noe*. Constelata *Apus* (pasărea paradisului) deveni *Eva*, *Centaurul* deveni *Abraham*, *Caniş major* deveni *David*, *Pegasus* – *Gabriel*, *Cassiopeea* – *Maria Magdalena*. *Orion* a fost numit *Iosif* şi constelaţia *Hercules* s-a transformat în „cei *trei magi*". Bayer a murit în 1612 şi Schiller în 1627. Dar manuscrisul lor. de ourând terminat, a fost tipărit de ginerele lui Kepler, Jacob Bartsch, la Augsburg, în 16 (27, sub titlul *Coelum stellarum christianum*. În ciuda figurilor sale frumoase, el a fost considerat de la început ca o curiozitate. Faptul că Schüler a rebotezat şi planetele (*Saturn* trebuia numit *Adam*, *Jupiter* – *Moise* etc.) a determinat şi mai mult înlăturarea proiectului.

...Drexel a publicat un *Zodiacus Christianus*...

Wilhelm Leibniz a sugerat un „cer heraldic*, în care constelaţiile erau formate de blazoanele şi stemele caselor domnitoare europene.

…Unii oameni ou capul limpede încercau să arate că apariţia unei comete şi calamităţile terestre nu sunt decât pure coincidenţe. Primul tratat cunoscut împotriva fricii de comete a fost scris de Heinrich von Hessen (1325 – 1397). După apariţia cometei din 1368. Faptul că mai bine de un secol şi jumătate după apariţia acestui tratat au fost scrise argumente contrarii dovedeşte că Heinrich von Hessen a exercitat o influenţă în acest domeniu. Următorul tratat a fost scris de Philippus Aureolus Bombastus Theophrâstus von Hohenheim, mai bine cunoscut ca Paracelsus. Paracelsus şi-a folosit o bună parte a vieţii luptându-se împotriva multor superstiţii din medicină şi nu avea motive să fie mai blând faţă de alte superstiţii. Cartea sa. Publicată la Zürich în 1531. (*Expunerea asupra cometei care a apărut deasupra munţilor înalţi, Alpii la jumătatea lui august 1531*) …

Curând după aceea şi-a ridicat vocea şi-un italian care trăia la Paris. El se numea Giovanni Ferrerio şi se exprima categoric. Titlul operei sale era *Despre adevărata semnificaţie a cometelor împotriva tuturor deşertăciunilor astrologice*.

Ambele cărţi, cea a lui Paracelsus şi cea a lui Ferrerio, erau exprimări ale unor opinii personale; deşi merituoase ca intenţie, ele nu pot fi numite ştiinţifice.

…Prima listă tipărită a fost compilata de un medic parizian Atentus Mizaldus (Antoine Mdzauld) şi a apărut la Paris în 1544, sub titlul *Cometografia*.

Cea de a doua carte cu o *listă a cometelor* a fost compilată de elveţianul Ludwig Lavater. Originalul a fost în latină, fiind tipărit la Zürich în 1556; după mai bune de un secol, în 1681, listă a fost tradusă în germană şi adusă la zi.

…John Williams a compilat observaţiile chineze şi-a publicat în 1871 un volum in quarto cu titlul *Observaţii de comete de la 611 î.e.n. până la 1640 e.n*. Lista conţine 372

de apariţii de comete.

„La 10 decembrie 1684, Edmont Halley i-a informat pe membru lui Royal Society că Newton i-a arătat un tratat intitulat *De motu* (*Despre mişcare*) şi că el i-a cerut lui Newton să-l trimită societăţii spre a fi înregistrat. Newton a făcut-o şi tratatul a fost înregistrat în 1685.

...Immanuel Kant a scris a sa *Istorie naturală generală a cerului* (1755), dezvoltând prima din teoriile cosmologice moderne; Messier a compilat faimosul său catalog de „nebulozităţi" (1771). Dar secolul ceresc fonoepu cu *Principia* ale lui Newton.

...Newton nu se ocupa de poezie, muzică sau alte arte, el glumea pe socoteala oamenilor ce colecţionau diverse lucruri. O cutie găsită la el conţinea o sută cincizeci şi unu de uncii de monede strădoie, 39 de medalii de argint, 6 inele de aur,.2 bare de aur, medalii etc., evaluate la 106 lire, 14 şilingi şi 6 centi; nu era, desigur, p colecţie, ci erau strânse în legătură cu poziţia sa de guvernator al Monetăriei. Se pare de asemenea că el n-a crescut animale şi povestea deseori repetată cu un câine numit Diamon este aproape un mit

...Citind apoi lista cărţilor care au aparţinut lui Newton suntem uimiţi de numărul extrem de mare al lucrărilor greceşti şi latineşti.

„Absenţa unor categorii de cărţi este şi ea interesantă: nici cărţi ce se ocupă de plante, nici cărţi despre artă, nici poezii.

...Numele său babilonian era Nindar-Anna, Doamna Gerurilor. La chinezi ea era Frumoasa-Albă – Tai. Pe. În Egipt planeta era numită *Tioumoutiri*, când apărea ca *stea de dimineaţă* şi *Ouaţi* când apărea ca *stea de seară*... Grecii aveau şi ei la început două denumiri, *Hesperos* şi *Phosporos*. Primul derivă din cuvântul grec „pentru vest", cel de-al doilea însemnând aducător de lumină. Numele latin *Venus* este acel al unei zeiţe, la început zeiţa primăverii, ulterior zeiţa primăverii şi-a iubirii, asemănată cu Aphrodita grecilor. În Nord planeta a primit numele zeiţei principale a mitologiei nordice, frumoasa Frigga.

„*Jsthar*, o altă denumire pentru *Venus*, apărea ca soră a lunii.

…Pe timpul lui Pithagoras, explicaţia adevărată că fazele lunare sunt rezultatul iluminării solare era cunoscută şi acceptată de toată lumea. Lumina continuă a lunii era principalul argument împotriva şcolii lui Epicur, care propaga teoria că soarele s-ar stinge atunci când apune în ocean. *Figura în lună* a lui Plutarch, scrisă în preajma anului 100 e.n., ne transmite alte două idei antice. Petele întunecate ale lunii, conform acestei idei, ar fi imaginea oglindită a Pământului. Se pare însă că filosoful citat de Plutarch şi-a schimbat această părere, căci după câteva alte fraze, Lamprias, unul dintre participanţii la discuţie, spunea: „Doar nu-l veţi crede pe Clearchus gata să admită că Luna ar fi un corp greu şi solid”. Atunci Lucius, un alt participant, pleda: „Voi da un răspuns lui Clearchus şi presupunerii sale că Luna n-ar fi decât un amestec de aer şi de foc, temperat, că aerul ar creşte întunecat pe faţa ei, după cum undele mărunte acoperă marea liniştită, producându-se astfel aparenţa unei feţe”. La care Lamprias răspunde: „Este frumos din partea ta, Lucius, de-a îmbrăca aceste absurdităţi în termeni răsunători. Camaradul nostru se referă la altceva. El spunea bine că este o insultă adusă lunii când o numim Athena sau Artemis descriind-o în acelaşi timp ca pe un amestec de aer întunecat şi de foc de cărbune, fără nicio lumină proprie, ca pe un corp fumegând şi murdar”.

…Dante consacră cea mai mare parte din *Cântul al II-lea* al *Paradisului* din a sa *Divină Comedie* unei peroraţii difuze şi confuze adresate lui Beatrice, privind petele de pe Lună, terminând-o prin declaraţia că deosebirea în lumină „provine nu din raritate sau din densitate”, ci din faptul că „principiul luminii şi întunericului rezidă în calităţi deosebite”.

…Dante ca şi Lucius din cartea lui Plutarch, îmbracă o absurditate în „termeni răsunători”.

…Aşadar, dacă cineva ar dori să reînvie vechea părere pithagoreană că Luna n-ar fi decât un alt Pământ…

...Prima hartă lunară este probabil cea conţinută în cartea *Disputatio physica de phenomenis în orice lunae* de Cesare Lagalla, un profesor de filosofie din Roma, care a publicat-o la Veneţia în 1612. Cea de-a doua hartă a lunii a fost al

Cătuită de matematicianul flamand Michael Florent Van Langren. Născut la Antverpen în jurul anului 1600.

...Mai mult decât atât. Pietrele căzute din cer erau menţionate şi în *Biblie*. Dacă Joshua (10: 11) afirmă: „... când ei fugeau în faţa lui Israel şi se îndreptau înspre Beth-Horon... Domnul a aruncat pietre mari din cer peste cei

din Azekah şi i-a ucis”, adică pietrele puteau să cadă din cer. Învăţaţii puteau să citeze şi un alt exemplu: Pliniu cel Bătrân a scris că în 476 î.e.n„O piatră de mărimea unui car” a fost văzută căzând în Thracia.

Charles Brawin în 1898 a publicat *Mareele* şi *fenomenele înrudite în Sistemul Solar*.

Cheddeenii îl numeau Nerged, *numele zeului morţii şi-al luptelor*. *În Persia Marte era Pahlavani Siphir*, *Războinicul Ceresc*. *La cred*, *planeta deveni Ares*, un nume însemnând „a ucide” sau „dezastru sau răzbunare”. Numele roman Mars este… tot al zeului războiului.

…Căpitanul Lemuel Gulliver ne învaţă că astronomii liliputani îşi petrec cea mai mare parte a vieţii observând corpurile cereşti, având la dispoziţia lor lentile, a căror calitate întrece cu mult pe ale noastre. Acest avantaj le-a permis să-şi extindă descoperirile mult mai departe decât astronomii noştri. Ei au descoperit de asemenea două stele mai mici sau sateliţi care se rotesc în jurul lui Marte…

…Voltaire a adoptat cele două luni ale lui Marte de la Swift pentru al său *Micromegas*, povestea unui gigant din Sirius în vizită în sistemul nostru solar.

…Descoperirea celor patru sateliţi mari ai lui Jupiter, completată cu descoperirea caracterului lor de sateliţi» aparţine, după cum se ştie, lui Galileo Galilei. Ceea ce a fost mai puţin cunoscut este faptul că prioritatea lui Galileo a fost discutată în timpul vieţii sale…

…Deşi Simon Marius n-a putut convinge lumea astronomică de faptul că ar fi *recunoscut* sateliţii jovierii înaintea lui Galileo, el a inventat totuşi, în colaborare cu Johann Kepler, denumirile lor, care se folosesc şi astăzi.

…Din punct de vedere mitologic, Saturn a fost zeul agriculturii. Numele său provine din substantivul *satus* (sămânţa de grâu) şi verbul *Serrere* (a semăna). De ce Saturn a fost identificat cu agricultură este o problemă care n-a putut fi rezolvată de filologii clasici. Aici n-a existat o legătură ca aceea, dintre Marte cel roşu şi sânge şi război… cel folosit de asirieni era lubadsagus, care poate fi tradus prin: „cel mai bătrân dintre berbeci” (v.

The Planet Saturn, Arthur Francis Alexander – N. York Macmillan, 1962).

Gâde, reluând povestea vieţii lui Lessing: Voltaire se pare a se fi comportat nedemn cu el. „Nimic nu mi-a murdărit mai mult această figură decât povestea cu biletele saxone”.

Cocteau despre Debussy: *Ureche mioapă*!

Ceva ce cânta: *Lvndaraya* – piesă pentru două piane…

Ştime muzicale, enarmonii, tastele pianului (termeni pentru *Janus*).

Liturgica solemnă din *Râul sitarilor* de Britten.

G. Diego: trădarea interiorităţii prin cuvânt…

Din Stoicescu, *Fântânile Bucureştilor*:

— *Bucurescioara* venea din *Balta Icoanei*, numită şi *Lacul Bulindroaiei*, după ce străbătea Podul Târgului de Afară (Calea Moşilor) se vărsa în Dâmboviţa în apropiere de *Jitniţă Domnească* (magazia de cereale).

— *Dâmbovicioara*, afluentul de dreapta al Dâmboviţei, străbătea proprietăţile Mitropoliei. Avea ca afluent Gârliţa.

— Apa de băut se punea în *puţini* şi se trata cu piatră acră.

— Obligaţiile sacagiilor: să ajute la incendii şi să aducă apă la arestaţii de la Agie, să ude podul Mogoşoaiei şi şoseaua de la capul acesteia.

— În 1831, *fintini artiziceşti* (arteziene).

Aspiraţia Nordului spre un alt cer a dat naştere muzicii germane, geometrie de toamne, alcool de concepte, ebrietate metafizică; Italiei secolului trecut, bilei al sunetelor, i-a lipsit dimensiunea nopţii, arta de a presa umbrele pentru a extrage esenţa. Trebuie să iei partea M Brahms sau a Soarelui… (C.)

A plânge amar (*flévit amarissie*) de joi până duminică. Borgia (poate model al *Principélui*) fi plânge pe fiul lui Alexandru VI, Don Juan de Gândia.

Sicari şi *scelerați*… (pentru ucigaşii Messerului).

Istoria e maestra faptelor noastre şi mai ales ale

principilor… (Machiavelli).

Posedaţii de Dostoievski:

Şatov povesteşte că într-o călătorie, un om necunoscut şi vârî mâna în buzunarul lui, scoase peria lui de cap şi începu să-şi perie părul; „noi, ou Kirülov, am schimbat. Priviri şi ne-am zis în gând că e bine aşa şi că ne place grozav…44 (asta că tehnică de a intrigă, de a prezenta personajele fădind tot ce e pe dos, tot la ce nu te aştepţi…)

În acelaşi roman, Maria Timofeevna Lebedeadkina îl piaptănă pe acelaşi Şatov ca pe un copil.

— Mă uit la tine, Saşka, îi spune, eşti un om cu scaun la cap, dar te plictiseşti. Mă uit la voi şi mă minunez: nu înţeleg cum un om poate să se plictisească. Tristeţea nu e plictiseală.

Teodor fifcandugino (Spandoni) Oantacuzino, *rătăcitorul straüot* oare căuta în Europa apuseană *punea pribegiei* cu sabia şi condeiul Acest

Patritio constantinopolitano închina în 1547 delfinului Hernie de Valois, viitorul Heuric II, o nouă formă a scrierii sale OWrşia*âm păraţilor otomani*, *rânduiala curţii*, *forma războiului lor*, *legea*, *ritul şi obiceiurile acestui popor*, împreună cu o cronică ce mergea până la 1538. Tot el spunea că *această a Cantacuzinilor familie se trage din 12 pairi de Franţia*… (Iorga – *Genealogia Cantacuzinilor*). Saul pusese pe hârtie un şir de *Valois-Cantacuzini*.

Împărăţia asiatică a Trapezundulud.

La ospăţul de încoronare din 1380 îmbulzeala spectatorilor era atât de mare incit demnitarii cărora le revenea slujirea coroanei, conetabilul şi mareşalul de Sancerre, servesc mâncarea călare (Huizinga).

Papias, episcop albâsericii deHieropolis, în Frigia, suferă de eroarea hiââasmului <credinţă că după învierea morţilor se va instaura materialmente pe păjnând împărăţia de o mie de ani a lui Christos… (*Patrologia*).

R. Guénon (*Uésotérisme de Dante*) afirmă că poetul florentin ar fi aparţinut unei asociaţii de templieri, era

adică iniţiat

Naum Râmniceanu care s-a nutrit cu laptele delicios şi plăcut al naţionalismului. Iată o *mostră* de text din *Obştească tânguire*: „Cum că Ţara Rumenească pururea înota în necontenite nevoi precum adeverează şi istoria ei, dar până ce au început să vină domni fanarioţi eram mai mult bine în Sâmbătriotismos. Iară după ce au început Domniile din fanarioţi, ou toate mijloacele lor cele politiceşti, prin faptele lor cele diavoleşti, încetul cu încetul ne-au supt cu totul vrerilor lor. Ne-au împopulat necazului, mi-au slăbit braţul armelor, ni-au răcit dragostea de patrie… Tirania au dărăpănat poporul cel prost. Mândria (lui Caragea) şi pompa familiei lui prin afront foarte scăzută cuviinţa boierilor celor mari şi alte multe mijloace au întins prin sfetnici… Maria să pipăind durerile norodului şi şi-au siguripsit viaţa din primejdie, lăsând schiptru şi fugind ziua la miezul mare, după ce abia cu sufletul ne-au lăsat, încă şi cel mai mic lucru au luat. Ah, Dachie, Dachie! Fiii tăi plâng şi suspină ca un pom ce îngrădire n-are, cine trece pre cale rumpe şi te lăsa-n jele w (pentru poemele micului poet de la *Academia grecească* ou mărul de lângă drum e foarte bun text).

Tot în Naum Râmniceanu: *scriitori prosaici…*; *a nu şti prosomiile*, *soroacele*, *şi cu atât mai vârtos semenele soroacelor*; *dă din buze spurcate*.

Iată şi un *Catalog al manuscriptelor* sale:

— *Intrare mu introducere în Gramatică sau stilistică şi literatură uşoară*, *însemnări extrase din Sfinţii Părinţi*, *régule asupra Gramaticei greceşti*, *Condica mea de casă*, *Material variat*, *istoric*, *gramatic*, *transcrieri de documente*, *corespundenţe greceşte şi româneşte*, *folio*. *Întreita răspundere către cele împotriva adevărului*.

— Naum, ea scriitor, *colora sujetele* (i se potriveşte lui Neftiotache).

Mostre de poezie din acelaşi:

I-am primit părinteşte Pe flămând, gol, însetat, şi ei acum, tâlhăreşte De tot m-au derepănat l-am ajutat cu mijloace în tot chipul de-ajutor Sfocotindu-i fii de pace iar

nu hoţi răzvrătitori Izgoniţi fiind de silă D-alor ţară pribegiţi Au aflat la mine milă la ş-ai mei fii prea iubiţi şi mai mult decât se poate l-am îmbrăţişat pe toţi Le-am făcut scalpări la toate Neştiindu-i că sunt hoţi. Le-am fost mumuă cu dorire Cestor varvari blestemaţi Nu le-am făcut deosebire De-ai mei fii adeveraţi etc.

(Asta seamănă ca stil cu poeziile poetului Lazăr Scraba de Transpezunda…)

Mai încolo găsim versuri ca acestea:

Urgia ta să-i osândească ia pe nişte hulitori Braţul tău vie să-i ardă cu focuri ilectriceşti sau:

Fie-le viaţa sfârşita sau:

N – aţi avut îngrijire/D-ale mele mădularii

Sau:

N-aveţi între voi unire Unul p-altul să iubiţi Eraţi plini de pizmuire şi de patimi stăpâniţi.

Iată şi o poezie patriotică:

Pentru Ţara Românească: Ca o grădină părăginită întocmai este asemuită A noastră ţară prea ticăloasă în proastă stare şi-ntunecoasă Că-mprejur este neîngrădită şi-n toate părţile răzvrătită Ploi nu cad să o răcorească Nici soare bate s-o încălzească Ci o usucă umbra pagina şi-au adus-o praf şi ţărână Omizi mulţime de pomi ciupeşte şi muşuroaie de jos scobeşte Orice jigănii vin fără frică şi cum îi voia rupe şi strică

Da, fie (ţara, n.n.), mai are o rădăcină
Dar cufundată este în tină
Fe-alceastă bună grădină alege
Un stăpân vrednic de-a noastră lege
Cu pază bună s-o îngrădească
Hiarele toate să le zgornească
Omizi, şerpi, broaşte şi moşiroaie
Şi s-o cureţe de gunoaie…

Din ciudata carte a lui Bahtâri despre Dostoievski:

Autorul crede că romanele marelui daimnat sunt în realitate mişte *mistere polifonice de tip platonician* (ceea ce e o aberaţie) pentru că Dostoievski e mai întâi foiletonist. De la acest autor a pornit ideea lui Ion Ianoşi, a

studiului despre (Dostoievski, intitulat *Omul în subterană*.

Dar tot aici mai găsesc material pentru *Istoria plagiatului*.

Deci pentru Raskolnicov e vorba despre inspiraţia venită din ideile lui Max Stirner (în tratatul *Unicul şi proprietatea sa*) sau ideile lui Napoleon al III-lea din *Istoria lui Iuliu Cezar* (1865). Unul din prototipurile ideilor lui Verhovenschi a fost *Crezul unui revoluţionar*, iar ideile lui Versilov din *Adolescentul* vin din Ceadaev şi Herzen.

Pe urmă: Dostoievski, zice Bahtin, e influenţat de *Evanghelii*, *Apocalipsa*, *Vieţile sfinţilor*, *Menippea lui Lucian Menipp* sau *Călătorie în împărăţia de apoi* precum şi de *Dialogurile morţilor*. Nu e exclus, zice el, ca D. să fi cunoscut şi menippea lui Seneca: *Prefacerea în dovleac*, sau *Satyriconul* şi *Măgarul de aur* (ce tâmpenie!). Pe urmă D. e trimis la Boileau (*Eroii unui roihan*) sau satira lui Goethe: *Zei, eroi şi Wieland*. Pe urmă *Dialogurile morţilor* de Fénelon şi Fontenelle, Diderot, *Nepotul lui Rameau*, satirele lui Varro, romanele satirice ale lui Voltaire (D. a vrut să scrie un *Candide* rus), *Trei povestiri* de Poe, iar Voltaire (*Micromegas*); *Legenda Marelui Inchizitor* este se pare influenţată de *Istoria lui Jenny* sau *Ateul şi înţeleptul* de Voltaire, *Christos la Vatican* de Victor Hugo, literatura carnavalescă a cărei influenţă a suferit-o şi Gogol (cea folclorică ucraineană). I se mai pune în circă *Gil Blas* de Lesage şi ceva din Shakespeare şi Cervantes, Frederic Soulié şi Eugene Sue, Dumas fiul şi Paul de Kooh, Balzac, George Sand, Sterne, Dickens, Hoffmann, Puşkin, Belkin şi alţii. Săracul!

Pentru că tot suntem la Dostoievski:

Unul din eroii săi reproşează femeii care l-a văzut pllângând:

„Nici lacrimile n-o să ţi le iert, niciodată n-o să-ţi iert lacrimile pe care le-am vărsat adineaori înaintea ta ca o muiere spăsită. Nici mărturisirile pe care ţi le fac acum n-o să ţi le iert ţie în veacul veacurilor. Îţi dai măcar seama cum o să te urăsc pentru câte ţi-am spus, pentru că ai fost adei şi m-ai auzit”. (că tehnică a răului construit, că

tehnică a personajelor infernale).

— În *Posedaţii* e ironizat Turgheniev sub masca lui Karmanzinov (mare scriitor) care tremura de o emoţie bolnăvicioasă în faţa noului tineret revoluţionar, îl linguşea umilitor mai ales pentru că acest tineret *nu a* dădea nicio atenţie şi el credea că ei, aceşti tineri, au în mină cheile viitorului (asta se potriveşte foarte bine să zicem lui S. sau lui J. azi).

— În *Posedaţii* e teribil pentru vremea când e scris dialogul dintre Stavroghin şi Kirillov. Stavroghin, după ce violează pe fetiţa Matrioşa de 12 ani simulând că aceasta s-a spânzurat, se duce şi se spovedeşte la părintele Tihon (alt capitol teribil), dar înainte de asta există acel dialog amintit la început, în care Stavroghin declară că vrea să facă o

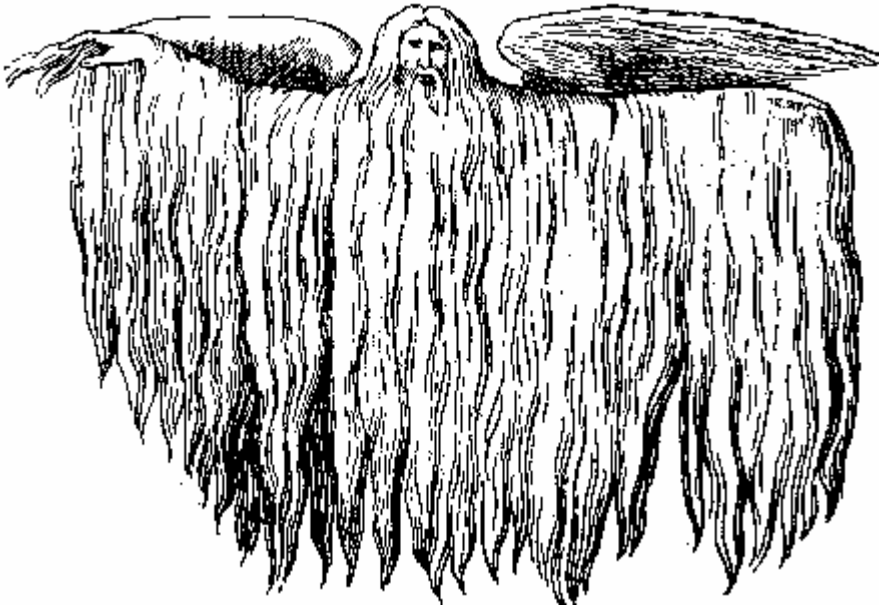

Faptă atât de ruşinoasă încât omenirea să pomenească de ea o mie de ani şi să n-o poată şterge, o crimă mârşava, execrabilă, extrem de ruşinoasă. Kirillov respinge ideea de timp (*în Apocalips îngerul jură că timpul nu va mai fi.*) (*Timpul nu este un obiect sau un lucru, ci un concept. El se va stinge în intelect.*) (*Sunt fericiţi toţi aceia*

care ştiu că totul e bine. Dacă ar şti cia sunt fericiţi ar fi fericiţi; cât timp însă nu ştiu că sunt fericiţi, tot atâta timp vor fi nefericiţi.). Pe urmă schimbul acesta de cuvinte:

— O să vie cel ce a fost răstignit.

— O să vie, şi numele lui va fi Omul-Duimnezeu.

— Dumnezeu-Omul?

— Omul-Dumnezeu, tocmai aici e deosebirea…

Sau exaltarea proslavă a lui Şatov:

— Dacă un popor mare nu are credinţa că el este singurul deţinător al adevărului (uinic şi exclusiv), dacă nu are credinţa că numai el e capabil şi chemat să-i învie pe toţi şi să-i salveze prin adevărul său, acest popor încetează imediat de a mai fi un popor mare şi devine un simplu material etnografic. Singurul popor purtător de Dumnezeu e poporul rus.

Teribilă este şi scena explicaţiei dragostei interminabile a Varvarei Betrovna pentru ratatul Piotr Stepan Trofimovici, care durează ani de zile. Acesta promite un de mult uitat studiu sau o carte literară. Şi n-o mai realizează niciodată. Cum superbă ca ironie este soena explicaţiei dintre acelaşi Stepan Trofimovici care nu e în stare după luni şi luni de uitare să citească manuscrisul romanului *Mergi*, încredinţat de marele. Scriitor Karmanzinov (din lene). Piotr Stepan mănâncă din chifteluţele oferite de gazdă plină de curiozitate dacă celălalt a citit şi spune: „A, despre romanul *Bonjour* era vorba? tt Afirmă că l-a uitat sau l-a rătăcit, pe urmă îl scoate din buzunarul de la spate: un manuscris terfelit. Cum teoria aceluiaşi Piotr Trofimovici despre uniforma la ruşi mi se pare de o ironie nimicitoare.

— Trebuie marcat de asemenea: proclamând deschis un drept la o dezonoare este cel mai uşor să-l tentezi şi să-l antrenezi pe omul rus (spus de Karmanzinov).

— Scena conspiraţiei este genială pentru suspiciunea născută între cei care o fac şi aici apare teoria şi galoviovismului: se instaurează spionajul peste tot. Fiecare membru al societăţii îl spionează pe celălalt şi este obligat să denunţe. Fiecare aparţine tuturor şi toţi fiecăruia în

Parte. Toţi sunt sclavi şi egali în sclavie. În cazuri extreme se pot folosi calomniaşi omorul, esenţialul e egalitatea. Mai întâi scade nivelul culturii, ştiinţelor, talentelor. Un nivel înalt al acestora este accesibil numai unor capacităţi superioare, dar nu e nevoie de capacităţi superioare. Acestea acaparează totdeauna puterea şi devin despoţi. Ele trebuie eliminate şi executate. Lui Cicero i se taie limba, unui Copernic i se scot ochii, un Shakespeare este omorât cu pietre, iată ce este şi galiovismul. Sclavii trebüe să fie egali; fără despotism n-a existat nici libertate, nici egalitate, dar în turmă trebuie să domnească egalitatea. A nivela munţii e o idee excelentă. Nu e nevoie de instrucţie şi de cultură, destul cu ştiinţa! Trebuie orânduită supunerea. Un singur lucru lipseşte în lume: ascultarea. Setea de cultură e aristocratică. Cum apare familia sau dragostea, apare dorinţa de proprietate. Vom ucide această dorinţă: vom slobozi beţia, intrigă, denunţul, vom dezlănţui un dezmăţ inimaginabil, orice geniu îl vom înăbuşi încă în faşă, vom reduce totul la un singur numitor, egalitate deplină. Este necesar mimai necesarul, iată deviza globului terestru de aici înainte. Ascultare deplină, despersonalizare deplină. Plictiseala e un sentiment aristocratic. Şi galiovismul nu admite dorinţi.

La care Verhovenski, care ascultase toate astea din gura lui Stavroghin, exclamă:

— Dumneata eşti conducătorul, eşti soarele, iar eu sunt viermele dumitale. Verhovenski vrea *sângişor proaspăt*, vrea asasini plătiţi şi judecători care să-ii achite (toţi să fie ai noştri). Procurorul va trebui să tremure în instanţă de teamă să nu pară liberal, literaţii trebuie să fie ai noştri, zice acelaşi. Ştii dumneata cât vom câştiga de pe urma ideilor gata confecţionate? Cum să nu omoare un ucigaş cult dacă are nevoie de atâţia bani? Vom proclama distrugerea, e nevoie să ne dezmorţim oscioarele.

Ce-mi amintesc mie toate aceste fraze?

— Vitriolantă e imaginea *Cinstitei gândiri ruse* (sper că Marin Preda care a tradus, nu confundă asta cu *inteâighenţia*) pentru că presupun că aici e o vastă ironie:

un domn de 45 de ani, cu ochelari, frac, mănuşi şi lanţuri de ceas, care are o servietă la subsuoară, din buzunar îi curge o scrisoare din străinătate, desfăcută.

În sfârşit notabilă este fraza lui Kirillov despre Stavroghin: „Dacă crede, Stavroghin nu crede că crede. Iar dacă nu crede, nu crede că nu crede”.

Omul înţelept trăieşte fără morală după înţelepciunea sa; noi trebuie să încercăm să ajungem la imoralitatea superioară. (Gâde).

În Supervielle: (*L'appel*) o doamnă în negru, oglinda sau o vioară de marmairă.

Contrastul dintre muzica lui Debussy, bolnavă, agonică şi înfăţişarea lui fizică de june-prim (vezi mustăţile, ochii vii, aerul de taure), deşi suferea de maţe.

Kreutzer care nu şi-a cântat niciodată *Sonata* ce i-a fost dedicată.

Paris, punctul cel mai îndepărtat de Paradis, nu rămâne mai puţin singurul loc unde îţi face plăcere să dszesperazi (C.)

MAGIE – MITOLOGIE – POEZIE

Din: *Histoire de la Francmasonerie* de Gérard Şerbănesco, éditions Intercontinentales, Paris 1963

— În templele masonice sunt două coloane: *Boaz* (Forţa) şi *Jăkin* (Graţia).

— *Echerul* simbolizează *materia* şi *compasul* – *spiritul*; *steaua* înflăcărată reprezintă *lumina* şi simbodizează *inteligenţa* şi *ştiinţa*; ea a fost împrumutată de Constructori de la şcoala pithagariciană. *Salcâmul* simbolizează *inocenţa*; el este *arborele sfânt* al egiptenilor, iar la francmasoni reprezintă *reînnoirea*, *metamorfoza*.

— Doctorul Guilottin a fost francmason.

— *Alegorie*, de la grecescul *allegoria* = a *vorbi altfel*.

— *Gnoza* (gnosis) adică *mistica raţională*; mu este o religie şi nicio filosofie, ci o revelaţie; secta se află cam peste tot pe vremea lui Pithagoras. Esenienii erau gnostici.

— În India metempsihoză se numeşte *Sansăra*; hinduşii explică cu ajutorul ei inegalitatea socială, binele şi răul.

— Teosofi cunoscuţi: Jacob Boehm, Swedenborg şi Saint-Martin.

— Lojile masonice se împart în:

1. *Lojă simplă*, formată din trei: un venerabil şi doi supraveghetori;

2. *Lojă justă*, formată din cinci: un venerabil, doi supraveghetori, şi doi maeştri; 3. *Lojă perfectă*, formată din şapte: un venerabil, doi supraveghetori, doi maeştri şi doi companioni (tovarăşi) sau un companion şi un ucenic.

— Orice dezbatere se înscrie într-un proces verbal numit *planşă*; o reuniune masonică se numeşte: *ţinută* (tenul).

— *Templul lui Solomon* este *simbolul templului ideal neterminat*.

— Cele două coloane – *Jakin* înseamnă: *el va stabili* şi *Boaz*: *în forţă*; coloana *J* reprezintă *elementul* activ, masculin, e de culoare *roşie*; coloana *B*, la stânga, reprezintă *elementul feminin*, *pasivitatea* şi culoarea ei trebuie să fie *albă* sau *neagră*.

— Francmasonii se numesc între ei *copiii văduvei*, adică, societatea este văduva lui Jacques de Mollay.

— La şedinţe, francmasonii poartă un şorţ peste haine. Femeile nu sunt primite în loji, dar au *lojile* lor numite *de adopţiune*; când doi masoni vorbesc şi se apropie un strein ei întrerup discuţia şi se fac atenţi cu vorbele: *plouă* (iar femeile zic: *ninge*).

— După scriitorii esoterici, sfinxul reprezintă cele patru elemente din care s-a format universul.

— Deviza vechilor rozicrucieni: *V.I.T.R.I.O.L.* = *Visita in*terioara *Terrae Rectificândoque înveniens Occultum Lapidem* – vizitând interiorul pământului şi rectificând, tu vei găsi piatra ocultă. Aceste cuvinte se găsesc în cabinetul de reflexiurue unde trebuie să se reculeagă noul iniţiat şi să-şi redacteze testamentul.

— *Baterii* sunt manifestările de veselie ale masonilor şi constau din *batere din palme*.

— Autorul îi numeşte pe sciţi *fii ai hyperboreenilor*.

— Civilizaţia de la Mohenjo Dario pare a fi mult mai

veche decât cele cunoscute până acum; s-au descoperit care cu roţi, unelte de aramă, faianţă, iar oasele sunt mai perfecţionate decât cele din Ur.

— Subiectul principal al *Mâhâbharatei* este lupta dintre două culte religioase: între *Pandavas* = fiii *soarelui* şi *Kuravas* = *fiii lunii*.

— În iniţiatica indiană şi egipteană *lothusul* joacă un mare rol. Brahma, ca şi Buddha, e reprezentat în mijlocul unui lothus. În India Zothusul corespunde *Chakrei*, fortăreaţă de formă circulară având în centru forţa psihică. De asemenea, cele *şapte plexusuri* au ca emblemă *şapte lothuşi*:

1. *Plexul inferior* e un *lothus cu patru petale de aur verde*.

2. *Plexul ombilical* e ca un *lothus cu petale albastre*.

3. *Plexul solar* e ca un *lothus cu zece petale roşii*.

4. *Plexul de la gât* e reprezentat printr-un *lothus cu 16 petale violete*.

5. *Plexul frontal* e reprezentat printr-un *lothus cu două petale albe*.

6. *Plexul superior* e reprezentat printr-un *lothus cu 1.000 de petale irizate* (el este *glanda pineală*).

7. *Plexul cardiac* e reprezentat printr-un *lothus cu 12 petale gri*.

— Sargon I, regele Akkadului, era fiul unei prostituate din templu; ea îl născu în secret, îl puse într-o corăbioară de răchită şi astupă coşul cu smoală; un lucrător găsi coletul şi-l dădu regelui care crescu copilul; drept mulţumire copilul îl răsturnă de pe tron. E o istorie în stil ebraic – sau evreii au plagiat-o.

— Preoţii sumerieni scriind istoria dinainte de potop ajunseseră la anul 432.000 înainte de Christos; ei povesteau de doi mari despoţi: Tamuz şi Ghilgameş – Tammuz deveni mai târziu Adonis al grecilor.

— Religia sumerienilor consta din *cultul soarelui*; ei. Practicau adorarea *lui Shamash* = *lumina zeilor*. În Uruk era adorată fecioara *Innini*, *zeiţa pământului*, care ne face să ne gândim la Demeter. (Adică pe Şerbănescu îl face să

se gândească la Demeter, nu pe cei care ştiu că sumerienii erau semiţi şi până la greci ar fi o filieră cam ocolită. După o legendă sumeriană zeii au creat pe om fericit, dar acesta a păcătuit şi a urmat potopul din care n-a scăpat decât un singur ins, *Tagtug*, ţesătorul; dar el, de asemenea, pierdu privilegiul longevităţii deoarece mâncase din fructul oprit. Iată cum legendele biblice sunt inspirate din legendele sumeriene).

— Autorul crede că civilizaţiile asiriene şi babiloniene ar putea fi derivate din cele ale Sumat-ului şi Akkadului, adică de la Sumer.

— În *templele lui Osiris*, în Egipt, erau *două coloane*, una *roşie*, reprezentând ascensiunea *spiritului spre lumină* şi alta *neagră*, evocând *captivitatea sa în materie*. Aceleaşi coloane se găsesc azi la masoni: *Jakin* şi *Boaz*.

— După ce trecea prin primele rituri de iniţiere, neofitul era numit *frate* – ca şi la creştini. Urmau ani lungi de studiu.

— Printre simbolurile lui Hermes era şi *mercurul*, simbolizat prin *cocoş*. (*Hermes* a devenit *Mercur* la romani ţinându-se seama cumva de metalul care-l reprezenta?? N.) *Mercurul e unul din cele trei principii* ale ermetiştilor: *sulful – principiu masculin*, *mercurul – principiu feminin* şi *sărea – principiu*

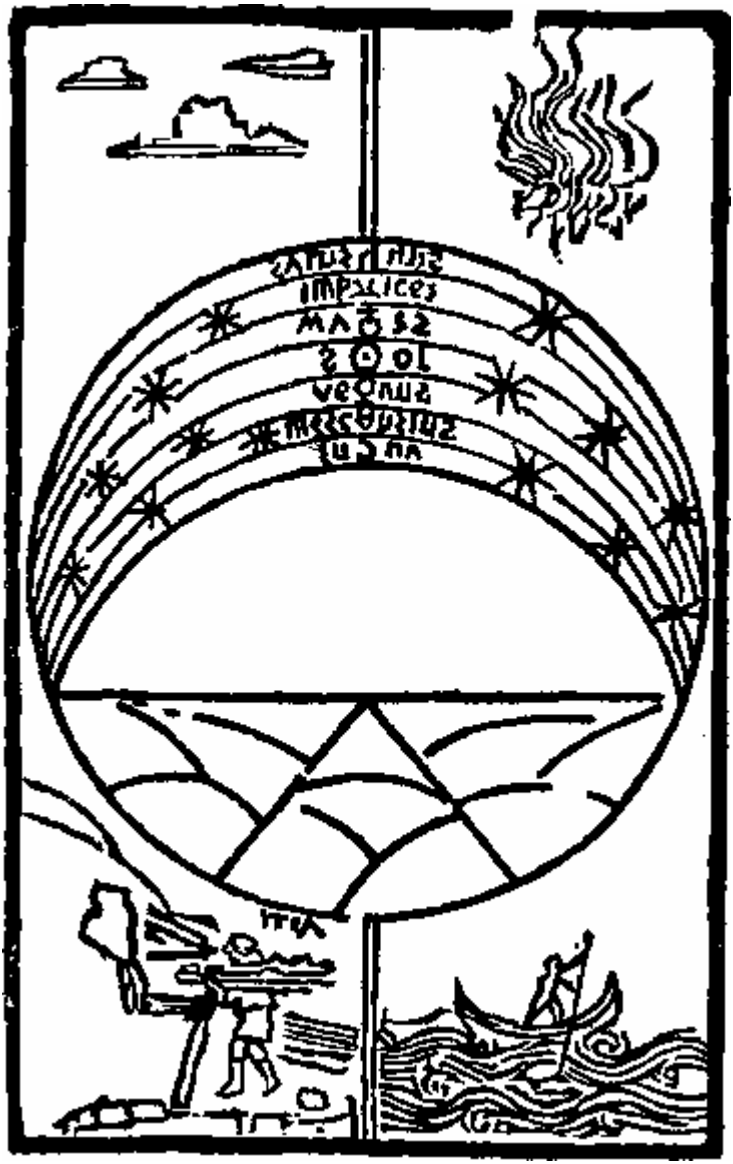

Neutru. (E interesant că s-au păstrat reminiscenţe în chimie care numeşte *sare* combinaţia dintre acid şi o bază.) Simbolizând *mercurul prisa cocoş* s-a intenţionat sugerarea a doua calităţi: *îndrăzneala* şi *vigilenţa*; mai târziu, *cocoşul*, herald al soarelui, e consacrat lui Mercur, îl găsim în *Biblie şi* pe turlele bisericilor; în masonerie el anunţă. Lumina.

— Fiul unui iniţiat în *misterele lui Isis* era numit *şacal* sau *lup*. Se făcea o apropiere între *lup şi soare*: la apropierea lupului turmele fug, aşa cum dispar constelaţiile în faţa luminii solare. Deci *şacalul şi lupul* simbolizau în Egipt *lumina solară*. De asemenea, *lupul* fu consacrat lui *Apollo*. (Continui ideea. Apollo hyperboreanul era originar din părţile noastre. Thracii îl adorau, iar numele de dac înseamnă lup; deci ar fi un fel de simbol, sau o sugestie a faptului că dacii se considerau copiii soarelui. Mai mult, steagul lor avea cap de lup, deci era închinat soarelui. Iar coada fâlfâitoare ar putea fi o sugestie că nu e vorba de un animal pământean ci de unul care trăieşte prin aer, poate chiar care zboară – de aici sugestii la extratereştri sau la propagarea luminii prin unde. În orice caz, ideea că de fapt coada balaurului dac ar fi o sugestie asupra mişcării prin aer a zeului soare nu e de lepădat – apud N.)

— Moise era scund, contemporan cu Ramsés al II-lea, se zice.

— În textul *Genezei*, simbolul care corespunde lui Isis, este *Eva*, *Heva* sau *femeia eternă*. Ea nu e numai femeia lui Adam este şi. Soţia lui Dumnezeu, ea formează trei sferturi din esenţa divinităţii deoarece numele zeului levé, din care a derivat Iehova şi Iaveh.se compune din litera I s-au J şi din numele Evei.

— Şarpele e numit în *Geneză Nahash* şi în misterele Indiei, Egiptului şi Greciei. Înseamnă viaţă, când stă în cerc, şi lumina astrală.

— În mitul *creaţiunii lumii* la babilonieni se spune că la început era *chaos*, apoi Marduk s-a luptat cu *Tiamat* şi l-a tăiat în două, din jumătate a făcut cerul şi din cealaltă jumătate pământul. Cu sângele lui şi cu pământ a făcut pe oameni. Primul om a fost creat dintr-un bloc de argilă. Primii oameni trăiau într-o ignoranţă bestială. Dar un monstru, *Oanes*, îi învaţă arta şi ştiinţele; zeii, atunci, pentru a-i distruge, trimiseră potopul. Zeiţa înţelepciunii de milă salvă pe unul din ei, pe *Shamashnapishtim*, *şi* pe soţia acestuia. Acesta a scăpat construindu-şi o arcă. A

debarcat pe muntele Nisir de unde a trimis un tporumbel în recunoaştere, apoi a coborât şi a oferit sacrificii zeilor în semn de recunoştinţă. Se observă că scenariul este aproape identic ou cel din *Biblie*, deşi este evident anterior.

— Toate popoarele susţineau că legile lor sunt de origine divină. Zeul *Thot* a dat legi egiptenilor, zeul *Shamash* a dat codul necesar lui *Hammurabi*; alt zeu a dat legile de care avea nevoie statul lui Minos, regele Cretei, pe muntele Dicta. *Dionysos* era numit de greci *legislatorul* şi era reprezentat cu *două table de legi* în mina; la persani se spunea că Zoroastru primise legile chiar de la *Ahuramazda* în timp ce se ruga pe un munte. Idem Moise… Era sistemul teocraţilor de a supune poporul nu cu «o lege emanată din viaţa socială şi din cerinţele poporului şi statului, ci prezentată mincinos, cu intenţie, a fi dictată de zei. Poate că în felul acesta, brutele acelea se simţeau mai obligate să asculte de puterea administrativă. Dar e evident că la baza acestor legi a stat o minciună, chiar dacă e vorba de o minciună necesară pentru timpurile acelea.

— *Lex talionis* exista şi în dreptul roman. În codul Hiammurabi la 2125 – 2081 se găsea principiul şi de-aici l-au luat evreii. (Hammurabi e iun nume de legislator a cărui terminaţie au împrumutat-o se pare şi evreii – presupunere N.)

— *Orpheus* era fiul lui *Oeagrus*, regele Thraciei şi al muzei Oalliope; după alţii era fiul lui Apollo şi al muzei Clio. Era cel mai mare muzician al antichităţii, a luat parte la expediţia argonauţilor şi a vizitat Egiptul. Soţia lui era Eurydice, care a fost muşcată de un şarpe chiar în ziua nunţii. Cultele lui Orpheus se desfăşurau în Thracia, considerată de greci a fi cea mai sfântă ţară dintre toate.

— Se spune că Orpheus pretindea că e fiul lui Apollo, a fost la Memphis, în Egipt, unde a stat 20 de ani; *Orpheus* sau *Arpha = cel care vindecă prin lumină*, după unii.

— Strigătul sacru al tuturor iniţiaţilor din Egipt, Iudeea, Fenicia, Asia minoră, Grecia. *Evohe* se pronunţa:

He-Vo-He şi reprezenta eternul feminin, Eva sau Isis.

— După mitologia greacă erau cinci râuri în infern: *Acheronul = durerea*, *Phlegethonul = cel care arde*, *Cocytul râul lamentaţiilor*.

Styxul = oribilul şi *Lethe = * = râul uitării*.

— Cele trei puncte ce se întâlnesc pe frontonul templelor înseamnă: *înţelepciune*, *Putere*, *Frumuseţe*.

— Iubita lui Pithagoras se numea *Theano Brontinos*; cu ea a făcut doi băieţi: Arimneste şi Telauges şi o fiică, Damo (revine rădăcina onomastică Arini…

— Vezi N. Densuşianu).

— Misterele din Eleusis nu erau altceva decât cultul lui Isis propagat de o colonie greacă în golful Eleusis.

— Şorţul folosit de masoni pare a fi împrumutat de la esenieni – acest lucru îl susţine Henry Seruya în *Cabala*.

— Chrétien de Troyes a scris *Perceval*, la cererea lui Filip de Flandra, al cărui tată se crede că a adus din Ţara Sfântă cupa sau sticla Conţinând sângele lui Christos – *potirul sfântului Gr aal*.

— După alţii, Iosif din Ardmatheea a adus în Britania *Graalul* şi apoi l-a pierdut.

— Preoţii egipteni aveau un obiect similar cu *potirul sfântului Graal*, pe care îl numeau *Gardai*; în el păstrau *focul material*. *Graalul*, care e sfânt la creştini, reprezintă germinaţia, corespunde cu *vasul cosmogonic* al lui Platon, cu *cupa lui Hermes*, cu cea a lui Solomon şi ou *urna* vechilor mistere. Aceste simboluri reprezintă *organul sexual feminin* oare dă naştere vieţii.

— Băuturi mistice – care dau imortalitate: *Amrita* sau *Soma* în India vedică; *Haouma* în Persia; *Ambrozia* şi *Nectarul* la Greci; *Oinos* sau *Vinul* la Greci şi la creştini, *Hidromelul* la germani.

— René Guénon susţine că masoneria speculativă urcă la *Masenia Sfântului Graal*.

— Despre *Graal*, Henry Martin va scrie în *Histoire de la France*: „Un erou numit Triturai a fondat un templu pentru a depune în el sfântul vas. Construcţia e dirijată de Merlin, vrăjitorul care a fost iniţiat în ceea ce priveşte

planul Templului lui Solomon de către însuşi Iosif din Arimatheea. Cavaleria Graalului devine *Massenia* adică o *francmasonerie a Graalului*".

— Referitor la *Templul lui Solomon* circulă multe legende:

După *Biblie*, erau trei fraţi: Jubal (inventatorul muzicii), *Jabel* (inventatorul geometriei şi zidăriei) şi *Tubalcain* (descoperitorul artei de a forja metalele). Înainte de potop ei ar fi gravat secretele invenţiilor lor pe două coloane: una de cărămidă, cealaltă în marmură. Prima a fost descoperită de Hermes Trismegistos, cea de-a doua de Pithagora. Totuşi înaintea acestora' au fost şi alţii care să fi cunoscut arhitectură, cum ar fi Adon Hiram care a făcut cele două coloane, *Jakin* şi *Boaz* în templul lui Solomon, coloana de bronz, care – se spune – că ar fi cele din Biserica Sfântul Petru din Roma şi ar fi fost aduse de romani după distrugerea Templului. Se spune, fără a se putea dovedi, că *Adon-Hiram* era descendent din *Tubalcain*.

— *Catharii* (nume de origine greacă) = *pur*, numiţi şi *Albigensi* (numele se schimbă după regiunea unde locuiau), credeau în principiile Bineluliui şi, al Răului; Iisus reprezenta principiul Binelui; în această legendă se spunea că diavolul era bun la începutul lumii, dar că a căzut în greşeală din cauza orgoliului său. La cathari cultul era practicat de Perfecţi; ei negau încarnarea, învierea lui Christos, procreaţiunea, respingeau tot ce era materie, erau contra consumării cărnii, contra căsătoriei, contra proprietăţii. Era o sectă gnostică.

UHerezie des Vaudois este un moment al mişcării cathare, marcat de intervenţia laicilor în chestiunile religioase. Acest moment a fost creat de Pierre Valdés, bogat negustor din Lyon, care şi-a: dăruit bogăţiile săracilor; apoi şi-a trimis adepţii să predice. Biserica i-a oprit sub cuvânt că nu aveau cunoştinţele necesare ca să predice; ei nu se supuseră, respinseră sacerdoţiul, liturghia, jurământul şi credinţa în Purgatoriu. Au fost excomunicaţi în 1184 de papa Lucius III. Papa Innocent,

deşi recunoştea că credinţa lor era întemeiată, porni contra lor aşa-zisa „cruciadă a Albigenşilor”, oare se terenină prin asasinarea lor în masă. Cu această ocazie Abatele Amaüric a spus: „omorâţi-i pe toţi (locuitorii oraşului Bezieres) Dumnezeu va recunoaşte care sunt ai săi Sfântul Dominic a fost principalul învingător al Catharilor, dar mai mult a profitat sfântul Francisc din Assisi, fiindcă a dat formă definitivă idealului de sărăcie şi a pus predicaţiunea ambulantă sub egida bisericii.

— Fortăreaţa Albigenşilor, considerată invulnerabilă, era Montségur, un munte de calcar de 1200 metri, în vârful – căruia se găsea castelul Montségur. După Otto Rann era vechiul castel întărit al Graalului; numai aici se putea găsi *sfântul potir* – zice el – iar nu în mănăstirea benedictină din Montserat, lângă Barcelona. În 1234 – 1244 armatele cruciate asediară castelul, dar patru cathari au putut scăpa şi au asoums cupa în grotele sfântului Barthélémy.

— Nu se ştie dacă Graalul era între comorile ascunse aici, se presupune doar. Castelul Montségur avea în apropiere un alt castel Montorealp-de-Sos sub ruinele căruia se găseşte o grotă mică unde se pare că aveau loc unele ceremonii secrete, iniţiatice, ale templierilor; în această grotă s-au găsit simboluri identice celor ale Graalului: spadă, topor, cruce cu ramurile egale* piatră pătrată şi alte indicii care fac o apropiere între cathari şi templieri. Casteluil a aparţinut înainte templierilor. Acolo s-a mai găsit stindardul acestora, jumătate alb, jumătate negru, care figurează perfect dualismul cathar. Pe pereţi sunt gravate literele *alfa* şi *omega*, *anagrame* ale templierilor, simbol al iniţregii cunoaşteri. Procesul şi sfârşitul templierilor surveniră la puţin timp după distrugerea Albigenşilor şi se leagă de acesta prin multe aspecte.

Legenda lui Hiram

— Cuvântul *Hiram* înseamnă: *viaţă superioară* şi poate terminaţia *ram* evocă pe *Râm* hindus sau pe *Ra*. (Autorul mai face apropieri între *Hiram-Abi* şi *Hamurabi*.) Hiram din Tyr a lucrat la construirea Templului lui

Solomon; în ziua plăţilor exista un cuvânt de recunoaştere pentru fiecare grad de muncitori; trei companioni: Jubelas, Jubeles şi Juibelum voind să afle consemnul l-au tras într-o Cursă şi l-au omorât, puinând deasupra gropii o ramură de salcâm. Cei trei simbolizează cele trei flageluri ale omenirii: minciuna, ignoranţa şi ambiţia. Legenda este repovestită de Gérard de Nerval – regină din Saba a venit să admire construcţia şi a asistat la diferite aspecte ale lucrului. Regele Solomon, din gelozie sabotă cu ajutorul celor trei sceleraţi o şarjă de fontă; dar Hiram care se îndrăgostise şi el de regină din Saba era să fie înghiţit de fontă când apăru Tubalcain oare-l duse în centrul pământului, unde îi făcu cadou ciocanul său vrăjit; cu el Hiram repară dezastrul. După asta se înţelese cu regină din Saba să se căsătorească; în acest moment fu omorât de cei trei. *Biblia* nu face nicio menţiune de moartea violentă a lui Hiram. După francmasoni, această legendă evocă mersul soarelui în timpul celor trei luni după echinocţiul de toamnă, iar cei trei asasini sunt cele trei luni care urmează, lunile de iarnă.

— Învăţământul cetăţii: Roselroix era condensat în trei manuscrise: *Axiomata*; *Rota Mundi*; *Protheus*.

— Manuscrisul principal al Rozicruciencilor: *Fama fraternitas* se termină cu cuvintele: *sub umbra alarum tuarum*, *Jehova*! (sub umbra aripilor tale, Jehova!).

— O altă manifestare scrisă a rozicrucienilor a fost manuscrisul: *Nopţile chimice* ale lui Christian Rozencreutz.

— În limba etruscă *râu* se spune = *rumon* – şi e posibil ca numele Romei să derive de la acest cuvânt.

— În 503, Benoît de Nursis institui pe muntele Casim ordinul Benedictinilor şi întemeie prima mănăstire a cărei constituţie stabilea legile vieţii religioase.

Templierii:

— La început sunt prezentaţi în stampe şi în emblemele lor *călărind doi inşi pe un cal*, *simbol al sărăciei*.

— *Marele Maestru* avea un baston numit *abacus* – de origine pithagoriciană. Steagul lor era jumătate alb,

jumătate negru adică: buni pentru prietenii lui Christ, şi teribili pentru inamicii săi.

— Filip cel Frumos, care avea datorii la templieri, de acord ou Papa Clement V, i-a arestat pe Templieri, şi a ars pe mulţi, în frunte cu Jacques de Molay, marele maestru al Templului. Filip ceruse odată ajutor de la templieri, şi solicitase să fie primit în ordin, dar fusese refuzat. Papa Clement al V-lea era un papă sibarit, avea amantă pe frumoasa Brunissende de Talleyrand-Perigord, străbunică a celebrului diplomat din vremea lui Napoleon: falleyrand. Arestarea a avut lbe în 1307, la 13 octombrie, iniţiatorul arestărilor fiind Guillaume de Negaret, sfătuitorul regelui.

— Legenda spune că şapte cavaleri, deghizaţi în zidari, conduşi de cavalerul d'Omont s-au apropiat de *Vile aux juifs* unde fuseseră arşi Jacques de Molay şi ceilalţi şefi ai Ordinului şi luând o mina de cenuşă au aruncat-o în direcţia palatului regal spunând: *Machbenach* – cuvânt evreiesc însemnând *carnea părăseşte oasele*.

— Acest cuvânt se găseşte şi în legenda lui Hiram; unul din cei care au descoperit cadavrul l-a pronunţat.

— Titlul de *venerabil* este folosit şi de Caragiale în piesa o *scrisoare pierdută*, ceea ce ne face să credem că marele scriitor a făcut şi o aluzie la masoneria care îi unea pe reprezentanţii micii burghezii din România anilor 1880 – 1912.

— *Guildele* erau asociaţii de muncitori manuali cu o oarecare autonomie. Găsim prima menţiune despre aceste Guilde în: *Judicia civitatis Londonise*, sub regele Athlestan (895 – 940). Această cartă pe care francmasonii, o consideră cea mai veche, marchează începuturile veritabilei francmasonerii. Templierii au fost primii care au organizat *guilde* de zidari la Londra. Aceste *guilde* sunt *corporaţii monastice* devenite *confrerii* ca urmare a construcţiei de catedrale.

— În legile lui Solon sunt amintite nişte colegii de lucrători numite *hâţâirii*: lucrătorii se numeau *dionysieni*, în amintirea preoţilor lui Dionysos, care ridicară primele construcţii consacrate cultului acestui zeu.

— La Roma se spune că primele colegii au fost înfiinţate sub regele legendar Numa Pompilius, după alţii sub Servius Tullius.

— Creştinismul a adoptat, modificându-le, multe clădiri şi cutume. Sf. Grigore spunea: „Purificaţi templele dar nu le distrugeţi oăci atât timp cât naţiunea va vedea subzistând vechile ei locuri de rugăciune ea va veni aici din obişnuinţă şi îi veţi câştiga mai uşor la cultul adevăratului Dumnezeu”.

— Templierii au răspândit arta romană în arhitectură şi tot ed au ajutat la naşterea artei gotice.

— Proprietăţile şi drepturile templierilor au trecut asupra ordinului Ospitalierilor. Templierii au fost obligaţi sănşi părăsească rasele religioase şi să-şi câştige existenţa ca războinici sau scutieri, fie ca arhitecţi, constructori, meşteri, artizani.

— *Companionaful* – numele e dat ca derivând de la *compas* sau de la *cum partis*; mai puţin probabil e că vine de la *mesele comune* pe care le luau periodic împreună.

— Manes s-a născut la 14 aprilie 216 într-un oraş din Babylonia, fiul lui Ptek şi al lui Miriam, şi a murit la 26. Februarie 277, după o agonie de 26 de zile (a fost jupuit). De aici *doctrina manicheenilor*; Sfântul Augustin a fost mult timp *manicheean*.

— După *manicheeni*, Adam şi Eva s-nau născut fiindcă doi demoni s-au cuplat; de aici dorinţa de a se uni a oamenilor.

Despre Cathari şi Alhigensi

— Principii: viaţa e o încercare, e infernul terestru; omul are trei naturi: corp, suflet şi spirit; e respins jurământul, crucea şi *Vechiul Testament*. Ei credeau în vieţi succesive, nu mâncasu animale, ouă, aleşii erau abstinenţi sexuali; dovedeau curaj în faţa morţii şi nu ezitau să se arunce: în flăcări, precum buddhiştii. Nu recunoşteau căsătoria, practicau confesiunea publică. *Aleşii* sau *Perfecţii* purtau *veşmânt negru*. Erau numiţi şi *Alhigensi*, nu se ştie de ce, poate fiindcă la Albi erau trei biserici cathare.

— Sfântul Bernard de Clairvaux a dat primul alarma împotriva acestor eretici. Papa Innocent al III-lea a trimis emisari sâni convertească şi apoi a organizat o cruciadă împotriva lor, o armată de 300.000 de oameni condusă de episcopul Amalric. Papa le-a dat dinainte iertarea pentru orice crimă pe care ar comite-o în executarea misiunii. Oraşul

Bezieres a fost trecut prin sabie. Rând pe rând au căzut castelele întărite ale catharilor; aceştia se aruncau în foc cântând pentru a nu-şi renega credinţa. Ultimele rezistenţe au fost castelul Montségur şi în regiunea Feneuilledes. La Montségur se găsea tezaurul bisericilor cathare, în 1243 Montségur fu atacat de o armată de 10.000 de oameni sub comanda lui Hugues des Arcis). Asediul dură şase luni. Conducătorii catharilor evacuară tezaurul, ascun

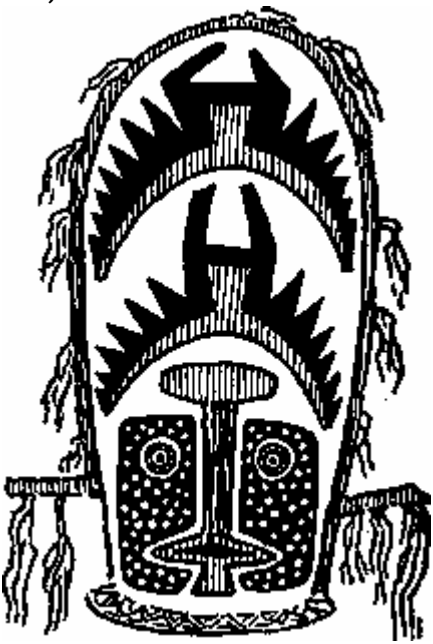

Zându-l într-o grotă; patru profeţi evadară cu cărţile sfinte ale catharilor; la 16 martie 1244 catharii s-au aruncat singuri în rug împreună cu şeful lor Bertrand Marţi.

— În ruinele de la Montségur, cercetătorii moderni

au descoperit insigne referitoare la simbolismul solar, proprii doctrinei manicheene. Inchiziţia nu a avut informaţii despre aceasta, deoarece catharii nu au fost judecaţi, ci au fost arşi fără multă vorbă.

— Biserica l-a descurajat şi pe Descartes în încercarea de a-şi publica *Tratatul lumii*.

— În Evul Mediu, în Germania, oamenii se revoltau împotriva vinderii de indulgenţe. Preţurile erau foarte ridicate; numai bogaţii aveau acces în Paradis.

— Pescuitul miraculos din lacul Ghenizareth a fost reeditat în 1955 de M. Foex, înarmat cu un scafandru şi cu o arbaletă; el a găsit un curent cald care atrăgea peştii din cauză că acest loc planctonul era foarte bogat; rezultă că usus. Cunoştea locul şi era un bun pescar.

— În 1867, Raspail puMica în *Almanahul anului* ştirea că din Voltaire şi din Rousseau nu a rămas decât amintirea în cavourile Faaatheonului, fiindcă bigoţii catolici, minaţi de furia lor religioasă, au furat noaptea rămăşiţele pământeşti ale celor doi mari oameni şi le-au îngropat pe malul râulud, la Ivry; Franţa cunoaşte această şi ea n-a făcut nimic pentru a repara infamia, mergând să caute osemintele lui Voltaire şi Rousseau. În 1897, după 30 de ani, o comisie a fost însărcinată să cerceteze cazul, sub conducerea lui Berthelot; aceştia' a deschis coşciugul şi a spus: „Voltaire e prezent". Un altul a adăugat: „Îi recunosc surâsul său hidos". La fel s-a procedat şi cu Rousseau; nu s-a trecut la identificarea scheletelor de către un antropolog, s-a acţionat cu uşurinţă şi nepăsare. (Destinul unui Nimeni de a muri asasinat pentru a fi îngropat în Pantheon, în locul unui mare om ale cărui oseminte sunt aruncate din răzbunare… – N.)

— *Gérard de Nerval*, pe adevăratul nume Gérard Lebrunie, s-a născut la Paris în 1808; îndrăgostit de artistă Jeny Colon; amor ciudat şi mistic, deoarece el nu avea comerţ cu femeile – ea era soţia-mamă mistică; atunci când artista e gata să-i cedeze, el dă înapoi, pretinzând că e un descendent din rasa blestemată a lui Cain. După moartea actriţei vizitează Egiptul. Printre altele, scrie despre califul

Hekem care voia să se căsătorească spiritual cu propria sa soră dar a fost ucis de dublul său. După fiecare criză de nebunie scria capodopere: *Sylvie; Angélique*; *les Filles du Feu*; *Les Chimères*; *Aurélia*; el se consideră discipol al lui Hthagoras. În *Le Discours sacré* el scrie: vreau să cânt pentru ce» i ce pot înţelege. Îndepărtaţi-vă, profani (adică *Eskate bebelei* – lozinca pithagoricienilor, cu acelaşi sens – N.). Se îndrăgosteşte de o altă actriţă: Pandora (androginul alchimiştilor se numea de asemenea Pandora); face încercări de dedublare, are credinţa în inexistenţa timpului şi doreşte să atingă prin moarte suprema iniţiere, din care cauză se sinucide ritual; e un act pregătit, prin care voia să dea libertate sufletului său captiv! S-a spânzurat la intersecţia celor două mari străzi ale oraşului, de un felinar, în frac şi cu joben.

— Adevăratul întemeietor al francmasoneriei speculative în Franţa a fost André Michel de Ramsay, cavaler-barem, născut în Scoţia pe la 1686.

— *Deism* – credinţă în existenţa lui Dumnezeu şi într-o religie naturală. Thomas Morus, Klark, Kant, Montesquieu, Voltaire, Rousseau.

— *Pyrrhonism* = *Pyrrhon*, sceptic grec, la 360 î.e.n., discipol al lui Democritos şi influenţat de asceţii hinduşi. Adepţii duc o viaţă simplă şi au o filosofie practică; moderaţie în afecte, anularea tuturor pasiunilor, o viaţă de înţelepciune.

— Acestea sunt principiile pyrrhonismului.

— Ramsay, într-un discurs celebru, a făcut primul expozeu doctrinar al francmasoneriei franceze; el evocă ideea unui singur stat format din republici şi justifică de ce femeile trebuie excluse din francmasonerie, deoarece ele sunt cauza distrugerii misterelor antice. Tot cu această ocazie ca şi prin lucrarea *Les Voyages de Cyrus* el i-a îndemnat pe francmasoni să caute simbolul alegerii în cea mai adâncă antichitate şi a deschis calea pentru înfiinţarea multor grade în frănemasoneri.

— Papa Clement al III-lea prin *bula Ineminenţi* a excomunicat pe francmasoni, de teamă ca aceştia să nu

susţină protestantismul. Însă această bulă nu a fost înzestrată cu titlu executoriu de către parlamentul francez.

— Soţia lui Cagliostro se numea Lorenza Feliciani şi era supranumită Regină din Saba.

— Experienţele lui Mesmer au fost infirmate de o comisie compusă din Guülotin, Franklin, Lavoisier şi alţii.

— Napoleon a început prin a adora Fiinţa supremă împreună cu clanul lui Robespierre; în Egipt el s-a declarat musulman; apoi l-a ameninţat pe papă că se face protestant dacă nu-l încoronează la Notre Dame (Papa Pius al VII-lea îi striga între patru ochi, pe italieneşte: tragediante, comediante!).

— «Claude Adrien Helvetius, pe numele adevărat Jean Frederic Schweitzer – în lucrarea *Despre Spirit* face apologia senzualismului. El declară că a asistat la experienţele unui necunoscut care a fabricat aur de cea mai bună calitate din plumb.

— Lucrarea lui *Despre Spirit* ca şi lucrarea lui Voltaire: *Fecioara* erau căutate de poliţie pentru a fi confiscate. Un comisar raporta: „respectuos vă comunic că în tot cantonul nu am găsit nici spirit nici fecioare”.

— Din biografia marelui Benjamin Franklin reiese că el a inventat paratrăsnetul. A scris o carte al cărei titlu arată profunzimea gândirii lui: *Reflexii asupra prieteniilor feminine şi căsătoria*. *A* condus o gazetă în Pennsylvania. Kant spunea: „Franklin este un nou Prometeu fiindcă el a furat focul din cer. Lucrările sale au fost traduse în toate limbile importante” (adică despre paratrăsnet şi despre amiciţiile feminine!). Drept recunoştinţă a fost chemat în Filadelfia ca să le reorganizeze acolo serviciul poştal! Te umflă râsul văzând atâta impostură cu lustru! A apărat interesele tinerei Americi în Franţa. Nu iubea această ţară înainte, dar atitudinea sa s-a schimbat văzând cât de amabili s-au purtat cu el vameşii francezi, fiindcă nu i-au confiscat cele 2 duzini cu sticle de vin de Bordeaux pe care le aveau la ei (era cu un prieten). Începe să mă în

Tereseze această mască, fondul e ief-i tin. E de la sine înţeles că popularitatea lui se datorează faptului că era mason şi că i-a mituit din gros pe francezi, în numele noii republici americane. A fost primit în Academia Franţei cu titlul de asociat străin. I s-au tipărit cărţile: *Operele domnului Franklin*, doctor în drept. Alte două cărţi: *Drumul bogăţiilor şi Sărmanul Richard* îl indică a fi un fel de moralist. Revine în Franţa în calitate de reprezentant al Congresului american. În această calitate duce o intensă activitate diplomatică, de altfel aprobată de regele Ludovic al XVI-lea. Îi determină pe francezi să declare război Angliei.

— Anglia a semnat pacea şi a recunoscut independenţa Americii la 20 ianuarie 1783.

— Cerând în căsătorie pe doamna Helvetius, care avea şaizeci de ani, aceasta i-a răspuns că acceptă să-i fie soţie atunci când amândoi vor fi în paradis; până atunlci rămâne credincioasă memoriei soţului său. (*De* fapt se pare că avea un sigisbeu foarte tânăr şi vânjos).

— E numit marele savant, dar nu a descoperit decât paratrăsnetul!

— În 1791 emigranţii francezi cu armata ducelui de Brunswik se pregăteau să atace Parisul. La Fayette e printre generalii care urmau să apere oraşul. Numai Robespierre se opunea nevoind ca generalii foşti ai regelui să obţină victoria, temându-se de restaurare.

— Danton şi Mirabeau primeau bani de la rege.

— Când a presimţit că vor să-l aresteze, La Fayette a trecut la inamic întreg tezaurul, motivând că dacă nu-l lua

cu el l-ar fi luat alteţele lor. Regale.

— Camille Desmoulins trăia cu madame Dupleşsis şi. A fost foarte supărat când aceasta i-a refuzat mâna fiicei sale. À fost secretarul lui Danton.

— Fouquier Tinville, ros de datorii, a adresat regelui o piesă în versuri adulatorii, dar n-a primit niciun răspuns… *Se* îmbăta şi colinda bordelurile stârnind admiraţia-prostituatelor pentru imarile sale. Posibilităţi. Termină pe eşafod unde trimisese mii de oameni.

— Robespierre se numea Derobespierre, dar semna cu particula *de* separată pentru a trece drept nobil… Debutează ca avocat şi poet tandru şi delicat. Iubita respingându-l. S-a aruncat în politică. Ea se numea Anaïs Deshprties.

— Danton a încasat de la rege 150.000 de ludovici de aur. Pentru a-l salva pe rege de la moarte, ambasada Spaniei i-a oferit lui Danton două milioane, dar el a cerut patru milioane.

— Oferta de mai sus i s-a făcut şi lui Robespierre care avea tarife pentru astfel de servicii. El a cerut patru milioane în loc de două câte îi oferea ambasadorul Mariei Thereza, împărăteasa Austriei, pentru capul Mariei Antoinette. La observaţia ambasadorului că două milioane e destul fiindcă no e obligat să le împartă decât cu Couhton, fiindcă Saint Just nu ia bani, Robespierre i-a răspuns că teoretic suma va fi împărţită – tot în trei, şi în felul acesta dacă două milioane ar părea o corupţie, patru milioane vor fi socotiţi că o tentaţie.

— Corsica, care aparţinea republicii Genova, a fost vânidută lui Ludovic al XV-lea, pentru a termina cu revoltele şi pentru a avea bani cu care să întreţină armata.

— Napoleon avea spirit destructor; dacă se aşeza într-un scaun de valoare, sculptat, operă de artă, îi plăcea să-l scrijelească cu briceagul. El mutila sculpturile. Îşi lovea interlocutorii. Amanta lui se numea domnişoara Georges. Se spune că a avut mai multe crize epileptice. Tatăl lui era inteligent, dar lipsit de spirit moral. Napoleon a făcut metrese din toate surorile sale, dar se pare că

acestea l-au provocat.

— La ordinul Directoratului. Napoleon a reprimat revolta contra revoluţionarilor din 13 Vendémiaire, făcând, se zice, 10.000 de victime.

— De la 27 mai la 30 iulie 1813 ghilotina a funcţionat fără întrerupere omorând iboniapartiştl; regaliştii au dezlănţuit teroarea albă.

— Masonii păstrează în ritualul lor îşi trecerea printr-o cavernă obscură – folosind astfel un străvechi mit al misterelor greceşti.

— Turnul Babel – adică confuziune; mai târziu Nimrod a întemeiat Babylonul, adică înconjurat de confuziune.

— Masonii de rit Noachit nu suportă altă lumină la şedinţele lor decât lumina lunii.

— Se spune că unul din constructorii turnului Babel s-a retras în Germania de astăzi unde şi-a ridicat un templu triunghiular şi un altar rugându-se lui Dumnezeu să-i ierte păcatul. În anul 553 s-a găsit într-o mină de sare, la cincisprezece coţi adâncime, rămăşiţele unei construcţii triunghiulare şi o marmură albă scrisă în ebraică. De asemenea s-a găsit un mormânt de gresie şi de piatră de agăţ pe care era epitaful următor: „Aici odihnesc rămăşiţele lui G.A. al nostru de la turnul Babel. Domnul a avut milă de el fiindcă el s-a umilit”. (!!!)

— În 1848 socialiştii francezi au cerut ca drapelul Franţei să fie de culoare roşie, precum drapelul celei de-a doua republici. Lamartine s-a opus şi drapelul tricolor a fost menţinut.

— Amorul la Dante este un amor iniţiatic. *Divină Comedie* a fost scrisă după dezastrul templierilor; există în această lucrare trei călătorii oare amintesc ritualul masonic: *Infernul* = pământul; *Purgatoriul* = încercarea aerului la masoni; iar la sfârşit *iniţierea*. Sunt trei cânturi = *trei grade* dar opera e compusă din 33 de cânturi. Fiecare parte se termină cu cuvântul *Stele*. („Trei paşi numai – spune Dante – şi cobor44… pare a fi vorba de cei trei păişi masonici.) Mai departe se regăsesc simboluri

masonice şi rozicruciene: *Crucea, Roză, Pelicanul*; în *Purgatoriu,* Dante cheamă răzbunarea împotriva lui Filip cel Frumos; el evocă pe templierii îmbrăcaţi în veşminte albe invitându-l în centrul unei flori paradiziace care e Roză.

— În 1738, 18 mai, papa Clement al XII-lea a excomuniteat francmasoneria prin bula numită *în crainenţi*.

Din: *La Dictature des puissances occultes* – de Leon de Poncins – Lista celor 33 grade masonice

Ale ritului scoţian:

I. Grade simbolice

Prima *1. Ucenic* clasă *2. Companion*

3. Maestru A doua *4. Maestru secret* clasă se *Maestru perfect*

6. Secretar intim

7. *Poliţai sau staroste şi*

Judecător

8. Intendent al clădirilor A treia *9. Maestru ales al celor* clasă *nouă*

10. Maestru ales al celor

15

11. Sublim cavaler ales

A patra *12. Mare Maestru arhitect* clasă *13% Arc Regal*

14. Mare Scoţian al Bolţii sacre lui Jacques VI

A cinteea 25. *Cavaler de Orient disé. Iß*r *Prinţ de Ierusalim*

17. Cavaler de Orient şi

Occident

18. Suveran prinţ de

Rose-Croix

II. Grade filosofice

A şasea 19. *Mare Pontif sau* suclasă *blim scoţian*

20. Venerabil mare Maes-Tru al tuturor Lojilor

21. Noachit sau Cavaler

Prusian

22. Arc Royal sau prinţ

De Liban
23. Şef al Tabernacolului
24. Prinţ al Tabernaco-Lului
25. Cavaler al şarpelui de Aramă
26. Prinţ de Mercy (al Iertării)
27. Suveran comandor al Templului
A şaptea *28. Cavaler al soarelui* clasă *29 Mare scoţian al sfântului Andrei de Scoţia*
30. Mare ales Cavaler Kadosh
III. Grade administrative
A opta *31. Mare Inspector Inchiclasa zitor Comandor*
32. Sublim prinţ al Secretului Regal
33. Suveran Mare Inspec Tor General

— Esoterismul studiază doctrinele tradiţiei primitive ale umanităţii, ale cărei învăţăminte au fost păstrate de toate popoarele ca un depozit sfânt. Din multitudinea datelor comune, ideea unei tradiţii primitive se impune, precum şi cea a unei unităţi. Spirituale a Umanităţii.

— Ocultismul trebuie distins de metafizică şi de esoterism. El e o doctrină modernă născută în cursul secolului al XIX-lea şi elaborat de Papus, Éliphas Lévi şi de Teosofi. În ocultism se găsesc reunite lucruri disparate ca: fenomene metafizice, spiritism, magie, astrologie, medicină hermetică, kalbbală, esoterism al numerelor, exegeză mistică, plus reflexii contra catolicismului. (Dar Éliphas Lévi nu cârteşte contra catoiidismului, ba chiar justifică1 Inchiziţia.)

— Ocultismul este o caricatură a esoterismului. Sub influenţa teozofiei s-a asociat la el viziunea unor biblioteci ascunse în cavernele Himalayei. Ocultiştii se pretind moşteniitorâi unor tradiţii vechi egiptene, rozicruciene, temipliere, sau a unor cunoştinţe ascunse, profesate de Krişna, Zoroastru, Moise, Christ, Pitagora.

— Se încearcă o satanizare a laturilor obscure ale

cunoaşterii.

— Teosofi şi Iluminaţi din sec. al XVIII-lea: Jacques Boehme, Svedenborg, Martines de Pasqualis, Cagliostro, Contele de Saint-Germain.

— Idei comunitare aveau toate sectele ruseşti: Molokani, Duhori, Klişti care propovăduiau comunitatea femeilor, Rascolnici; ei au fost

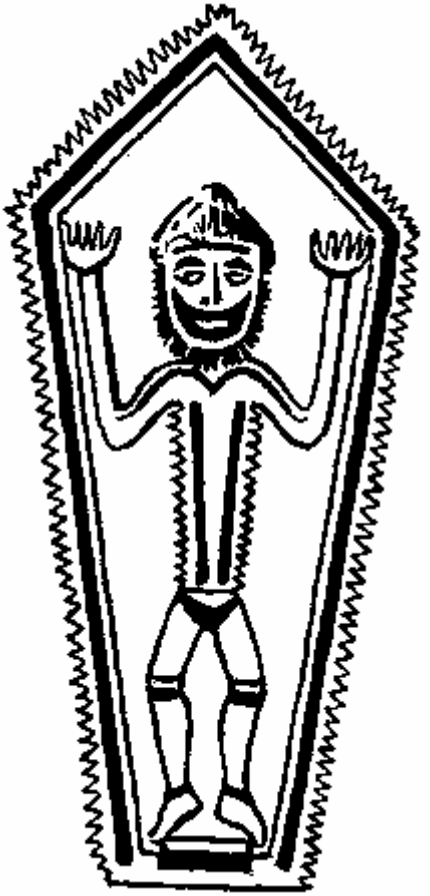

Activi în timpul Revoluţiei, sprijinind-o.

— Istoriceşte se poate afirma că francmasoneria datează din 1717 ciad James Anderson a unit lojile răzleţe şi a redactat *constituţia masonică*.

— Teorii cu privire la origina francmasoneriei:

1. Origine pagină din vechile mistere ale Greciei şi Egiptului.

2. Origine templieră = templierii au continuat să existe în secret.

3. Origjine rozicruciană.

4. Origine corporatistă = din confreriile masonice ale evului mediu.

5. Origine stuartistă = creată de prinţul Carol Stuart, scop politic.

6. Origine deistă = din şcoala engleză deistă a lui John Teilend.

7. Origine protestantă = internaţională calvinistă. Şi puritană.

8. Origine ocuâtistă = inspirată din ocultişti şi Kabbala evreiască.

9. Origine evreiască – în scopul dominaţiei mondiale.

— Stawiski a estorcat sute de milioane de franci de la Creditul din Bayonne. El plătea notele croitorilor unora dintre deputaţi, dăduse un cec de 500.000 franci unui magistrat drept mită, finanţase campania partidului radical în alegeri; fusese de 19 ori inculpat sau condamnat şi apod achitat. Avea complicitatea poliţiei şi a guvernului; de asemenea a masonilor. Preşedintele consiliului de miniştri, mason de gradul 32: Chautemps, cumnatul său Pressard, procurorul republicii, francmason – destituit după acest scandal, şi ministrul justiţiei Delimier, de asemenea mason, au fost compromişi în această afacere. La încercările guvernului de a mruşamaliza afacerea s-au produs violente manifestări de stradă, reprimate cu violenţă de poliţie. Se întâmplă sinuciderea lui Stawiski sau asasinarea lui, martori fiind reprezentanţi ai poliţiei şi un amic de-al lui Stawiski, vechi client al poliţiei şi informator. Guvernul e acuzat public de omorârea martorului compromiţător. Chautemps era numit sinucigătorul; guvernul compus în majoritate din masoni proclama dorinţa de a face lumină, dar vinovaţii rămâneau mereu în posturi şi documentele dispăreau. Pierzând. Teren primul ministru nu salva situaţia decât fădind în Cameră semnul masonic de ajutor. Victorios în parlament, guvernul trebui să lupte pe străzi; o imensă manifestaţie măturăă Parisul; poliţia atacă cu

brutalitate; în cele din urmă guvernul fu nevoit să demisioneze, deşi obţinuse majoritatea în Cameră era răsturnat de opinia publică. O nouă echipă de francmasoni veni la guvern cu Daladier, francmason de frunte. Ei afirmau că vor acţiona repede şi decis, începură să publice decretele, dar se văzu că *md* una din persoanele implicate în afacere mu era pusă sub urmărire; câţiva funcţionari erau rmi taţi, însă pentru avansare; prefectul poliţiei din Paris, complet nevinovat, era mutat fără explicaţii, un francmason M succeda. Prefectul poliţiei care era numit Rezident general în Maroc, pentru a i se astupa gura, refuză postul într-o scrisoare publică; oameni politici oneşti şi funcţionari superiori se solidarizară, dându-şi deimdsia. Înlocuirea prefectului de poliţie se datora unei dispoziţii de la Marele Orient. Alte manifestaţii mai violente urmară, fură mobilizate puternice forţe poliţieneşti şi militare, se ridicară baricade, plutoane de cavalerie şarjară mulţimea, autobuze fură incendiate de manifestanţi, delegaţii mulţimii pătrunseră în Cameră şi cerură demisia guvernului; unii deputaţi, de stânga, propuneau să se întrebuinţeze mitralierele şi tancurile împotriva mulţimii; miniştrii la putere, în frunte cu Daladier intenţionau să organizeze o lovitură de stat şi să instaureze o dictatură masonică şi militară; sub presiunea mulţimii, guvernul demisiona; Republica era în pericol, fu chemat vechiul şi bătrânul Preşedinte al Republicii, Doumergue, care făcu un guvern de unire naţională; avură loc manifestări fasciste, comuniste, masonice, mişcări de stradă şi contrami scări. Magistratul care cunoştea cel mai bine afacerea Stawiski fu găsit tăiat de tren; după ce fusese anesteziat, el trebuia să depună a doua zi dimineaţă dosarul afacerii în mâinile Prezidentului Curţii supreme de Casaţie. Furia mulţimii crescu Marele Orient şi Marea Lojă masonică îşi transportă arhivele la Bruxelles şi îşi reduse activitatea. Ei dădură consemne secrete. Cu timpul afacerea se potoli. Între timp autorităţile militare arestară pentru spionaj pe un fost colonel mason, care atacă armata prin ziare şi era preşedintele comisiei masonice pentru

dezarmare. O diversiune? Forţele oculte lucrau fără oboseală, scrisorile oficiale şi cele particulare ale celor care se ocupau de afacerea Stawiski erau desfăcute şi lipite la loc.

— Infailibilitatea papală este o erezie.

Gimnppediile lui Erik Satie, prietenul lui Debussy, pianistul, *săracul* său…

Valéry: Poezia este o artă. Profund sceptică. Spiritul şi gemetele elementare n-au ce căuta în poezie câtă vreme nu au devenit figuri spirituale.

Spermatozoidul este banditul în stare pură (C).

Rilke: Eu nu am organ pentru Goethe.

Pentru *Ion Valahul* în *Princepele*, discuţia cu monarhul se citează din *Politica* lui Aristotel: Tirania este o monarhie în folosul monarhului, oligarhia în interesul bogaţilor, iar demagogia în interesul săracilor. Niciuna nu are în vedere binele obştesc (o poate spune cinic chiar Princepele). Binele în politică e justiţia (din aceeaşi sursă).

Fără slugi ce fel de domn te mai chemi? (Neagoe Basarab).

Cuvintele: ţăranul îşi face slujbă credincioasă. Vom sta lângă Domnul nostru până în ruptul capetelor noastre (un ţăran); un suflet şi un sfat; voi fi dator să vă bat cu foc. Nu voi lăsa pieirea omului meu bun; nimenea pe omul drept să nu-l bântuiască! Cine ne arată slujbă credincioasă; i-am dat şapte sate pentru hrană; dacă şezi la masă nu este lege să judeci, nice să dăruieşti (Ioan.

Prinoepeliui); la beţie nici să dăruieşti, nici să urgiseşti!

Drept *medieval*: domnul posedă, după Dreptul feudal, un *Dominium eminens* (asupra întregului pământ). Feudalii erau vasalii săi, îi datorau credinţă în schimbul confirmării *dominiumului utile* (stăpândea de fapt a pământului).

— Exista *darea calului* către domn când se vindea pământul.

— Supuşii în *Dreptul feudal* prestau slujba militară, dădeau sfaturi, ascultau, garantau pentru domn (*Concilium et auxilium*) (sfat şi ajutor) Domnul datora

supuşilor hrană şi milă (*defensio et favor*).

— Ce – posedă domnul: ocnele, dijma, birurile (pe mine, sare, aramă, păcură); locuitorii fac transporturi, taie lemne, lucrează la iazuri, la mori, cosesc, fac de strajă. Alte datorii ale locuitorilor: *găleţile de grâu*, *darea de orz* şi *de ovăz*.

— *Rânduiala găleţii* era de pe vremea lui Brâncoveanu (se ia în bani griul pentru *jignita domnului*).

— Domeniile mănăstireşti nu au *datoria finului* şi *a cosirii*.

— *Oieritul* (*stânitul* şi *goştină*), peştele din apele de munte, turmele transhumate (taxe pe ele). *Vama* (*decima* sau *dijma de oi*) din Cantemir se trag. *Zeciuiala la porci*, *albinăritul*, *dijma de brânză*, *vinăriciul*, *perperitul* (impozit la vinderea vinului, peştelui, griului şi orzului), *camănă* pe ceara de albine (se cerea celor ou crâşme, cojocarii, măcelării), *sidgiul pentru oaste*, *zeciuiala la peşte* (vama la peşte), *catastiful de cisle* (impozite), *găleata de judecie* (ca să devii om liber) astea ar fi fost impozitele.

Mai erau *dajdtäe*, *fumăritul şi oaldăritul*, *birul breslelor*, *birul drept*, *birul îndoit*, *ruptoarea birurilor*, *sataralele şi mâncăturile* (*pe* mahalalele de oraş), *birul* pe *Şoimi*, *rânduiala cailor*, a *finului*, a *găleţii*, a *mierii*, *nartul* (cantitatea de lucru pe o zi); la 1766, *sigilarea cepurilor*, *un pom din zece*.

— Existau *schelele trecătoare* tot pentru impozite.

— Aga lua 70 de parale de la fiecare cuptor de pâine. Moşierii luau câte o para de vită în bâlciuri.

— Slujbele se vindeau şi se cumpărau.

— Închisoarea grosului.

— A avea *scopos*.

— Mâna cea tineră şi supusă putrezirii.

Sufletul meu este un dimo de manevre. Efortul virtuţilor şi al viciilor. Istoria trecutului este istoria tuturor adevărurilor pe care le-a eliberat (Gâde).

Florenţa în rivalitate cu Pisa. Gonfalonierul Soderini vrea să abată Arnul şi să-l facă să se verse într-un lac lângă

Livorno pentru că Pisa să rămână pe uscat, fără să comunice cu marea. Era o operă hidraiuilică costisitoare în care poporul vedea un *ghiribizzo*. Se aduc muncitori, se sapă canale, dar totul e zadarnic (pentru lucrarea hidraulică din *Principele*, Antoniade: *Machiavelli*).

Genialul condottier Gaston de Foix, frumos ca – un arhanghel, strateg crud, fără milă.

Barbette – văl de doliu care se fixează în jurul bărbiei şi ajunge până jos (în Evul Mediu) …

Verdele a rămas până în sec. al XIX-lea culoarea consacrată a patului burghez, care în sec. al XV-lea era prerogativa reginei Franţei şi a principeselor, camera de lăuză a reginei Franţei e tapisată cu mătase verde. Mai înainte se purtase albul.

Că mobilă (în Evul Mediu) *dressoir* (comodă).

Chambre de parement (camera de ceremonii).

Aluzie la amiciţia Prinoepelui cu Messerul: *mignonul suveranului*, o instituţie consacrată – băiatul suveranului. *„S'y* n-a *dame ne mignon*!" zice Chastellain (n-are doamnă, nici mignon). Se spune, totuşi, că nu avea nimic de sodomie această legătură (Huizimga), dacă excludem legătura dintre Richard al II-lea al Angliei cu Robert de Verre. Soţiile suveranilor au o *mignonne* care se îmbracă la fel ou ele.

Istoria plagiatului: Antichitatea creştină cunoaşte o operat *Pastorul lui Hermes*, foarte discutată pe atunci şi foarte diferit apreciată. Asemenea *Scrisorii lui* pseudo*Barabas*, *Păstorul lui Hermes* se află în unele manuscrise ale cărţilor *Noului Testament* la sfârşitul *Codicelui Sinaitic*.

Păstorul lui Hermes cuprinde instrucţiuni asupra nevoii şi eficacităţii penitenţei. De fapt lucrarea are trei părţi: *Vedeniile*, *Poruncile* şi *Asemănările*. *Vedeniile*, în număr de cinci, sunt o introducere la celelalte două părţi, iar personajul principal, afară de cel al lui Hermes este o femeie bătrână căreia autorul i se adresează cu formula de *Doamnă* şi care reprezintă *Biserica*… (*Patrologia*).

Chesarie Daponte (1648 – 1704) are o existenţă

zbuciumată. Între altele stă în temniţa de la *Muhzur aga* în 1747, după o reîntoarcere în Valahia trăieşte la *Xiropotam* (o mănăstire la Dafne, lângă limanul Sfântului Munte), se reîntoarce în Moldova şi Muntenia. Afară de Catalogul M, mai există Scrierile lui *Nicolai Chiparisa*, ale *profesorului Teodor*, ale lui *Petru Depasta Peloponezianul*.

Dar să-i luăm pe rând:

Cuvintele din *Chesarie Daponte*: acesta a găsit împărăţia mult destrăbălată; a aruncat un tun asupra bastardei generalului; *Disul Marcul* a făcut şi altă ispravă; cercetare despre VLaho-Rogdania; a spânzurat pe Partenachi Hiul, patriarh ecumenic în ziua de Sf. Lazăr, care a fost bărbat înţelept; i-a fost găsit vină pentru un călugăr ce s-a dus la Moscova cu pantahuza pentru milă; a spus ruşine; a fost ascuns ca la 5 ani de frică; părintele lui, blănar, profesor spiritual, teolog şi om foarte înţelept, ştia elineşte, latineşte, arăbeşte şi persiceşte; ştiindu-l iubitor de argint, l-a pus în fiare; a scris mectupi la vizir; a ieşit Vasilie Vodă din Şapte Gulade; a murit la Bender; până să se facă alt domn în locul său; să-l îmbrace cu cavadi; ne asemenea; acest Vizirazemi cu cel clintii; era acest Ahmet Pasa ne asemenea în toate; iar părintele său (era) versător de sânge şi răpitor; după ce s-a terminat pacea cu nemţii, l-a şomat împărăţia să vie la Adrianopole cu boierii săi să facă mucărer (înnoire); a scăpat pentru că a luat mai înainte ştiinţă; punerea în fiare a lui Ducă Vodă; i-a hărăzit viaţa sa şi l-a iertat; prea sânţitul Gherasim; rebelia lud Petriceicu Vodă; sfărmarea şi învingerea turcilor; d-a dat firman să-şi deschidă casa. Nume: Panaghiotache: om foarte învăţat în limba elenă, în latineşte, al doilea Cicerone, de asemen-ea în arabiceşte şi persiceşte foarte perfect, fiul lui Neculai Mavrocordat, boer nobil şi cel întâi în Ohio şi al mumei doamnei Ruxandra; terminând toată filosofia şi ştiinţa medicală s-a făcut desăvârşit; a făcut şi o carte minunată despre circulaţia sângelui; învingerea Blonzilor (ruşilor) a pregătit armată de ajunsă castrul Cehrin; făcând turcii iureş (năvală); pe acest Ienache când s-a înfuriat Imperatul contra lui Mihai Vodă pentru

răzvrătirea lui a ordonat să-l preumble împreună cu alţi capichihai iad lui din piaţa Ghel Mumia şi să-l decapiteze; Celebi Cantacuzin, boer bogat şi vestit, care locuia în Amhial şi era atât de bogat încât ţinilicurile şi proprdetăţile lui ajungeau până la Dunăre şi multe agale cirachi; o corabie ou orz şi unt de ajuns; la începutul primăvered s-a trimis ordin la amândoi domnii şi lui Şerban Cantacuzen al Valahiei şi lui Ducă Vodă al Moldovei ca să se ducă şi să zideascâ castrul Dogan care după ce l-a terminat s-a întumat toamna;

Trăgând în gazdă la Sesoxt; spânzurat în Piaţa ocnei; a început să-l viclenească; făcând după obicei mari veselii, cu atâta pompă după obicei când au ieşit cu sunetele i se părea că arhiereii şi preoţii merg de o – palmă mai sus de pământ şi atâta s-a cuprins de umilinţă şi a venit la atâta religiozitate încât ieşind afară a început să predice credinţaortodoxă el endiilor; şi îndată l-a trimis la At-maidiand şi l-a ucis cu pietre după legea lor; armatele niciodată să nu şadă trândave; s-au săturat şi turcii şi tătară de jafuri şi sclaiviri; să lovească cu lagumii şi cu tunuri; aruncând cumbarade; împăratul luând ştiinţă a început să dea război; Adnlanopole arpälic; cheltuieli la sefer şi ziametul; Mustafa Pasa Chipruloglu fiind om înţelept şi cugetător; mulţimea zorbagicilor; multă mulţime pierdută cu nedreptul; *miri-mali* (tezaurul public); *mugurii* (monede din piele) *tzardiile* (corturile) *donamna* (veselie) *găIunii* (corăbii) *magune* (bărci cu lopeţi), *tefticlicul* (proprietate) *musdem* (veste bună).

Giuliano de Medici către cardinal/ui Bibbiiena la Veneţia: „Cetăţeni maligni vor să-mi facă violenţă mie şi lucrurilor noastre”.

Păduchii închisorilor florentine, mari şi graşi cât nişte fluturi (*Sonetele* lui Machiavelli).

Prima mişcare faţă de oameni la Conducători trebuie să fie neîncrederea, cum spun grecii: *mimmeso apistein* (*poate* spune Messerul Principelui, citându-l pe Machiavelli).

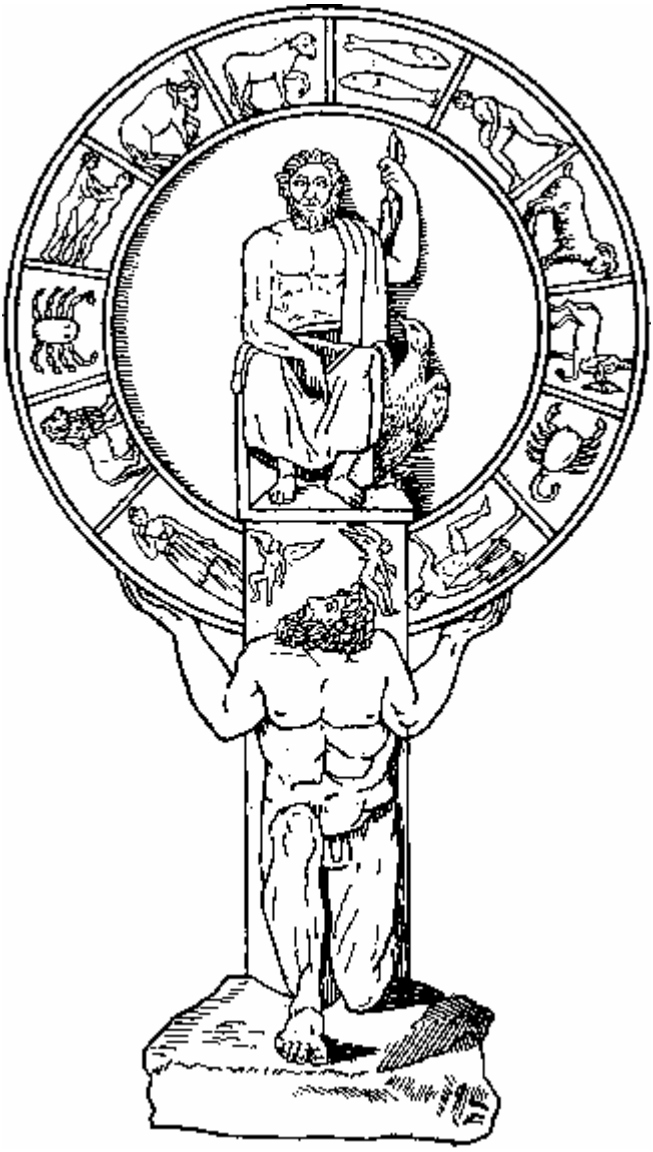

Jurnal de la Poiană

Eea ce credeam că este un refugiu devine un fel de povară pe care nu ştiu cum o voi descurca. La un an de când mă aflam aici a venit primul nebun cu un sac de manuscrise. Era un autor local de genul celui din satul Lumina care-mi scrie de mai bine de doi ani aceleaşi lucruri. Fusese respins de editori şi spera la o protecţie. L-

am expediat repede spre dezamăgirea lui. Brutalitatea mi-a prins bine, nu 3 mai apărut. Pe urmă unul cu un aer de bucureştean m-a atacat la *Alimentară* vara asta: vrea sănmi prezinte pe nevastă-sa *care dă examen cu mine* (cu opera mea, vrea să zică). Am fugit rapid peste drum. În sfârşit micile curvulâţe din localitate care sub pretextul autografelor se fac spre vilă câte două, nu singure, neuitând să lase să se înţeleagă că ar veni câte urna dacă le-aş întinde o mină. Sunt lamentabile, nu au citit nimic, ştiu titluri cu discuri şi cântece de la radio pe dinafară în englezeşte deşi habar nu au de limba asta, dar pentru a părea culte au silabisit cum au putut titlurile şi le citează. Mai sunt vecinii care cer fiecare din familie câte un împrumut. Câteva sute, până în o mie de lei, şi uită să-i mai dea înapoi, pe urmă nici nu se mai uită la tine, nu mai dau bună ziua pentru că se ruşinează, dar încet, încet te urăsc pentru că au să-ţi dea ceva, că-ţi sunt datori. Ciudatul om simplu pe care-l credeam dominat de cinste şi busn-simţ se dovedeşte numai un vânător la pândă: ştie când ai chef şi eşti bun, când te poate ataca bine cu sumele cerute şi când nu are şanse. Până şi Gică mi se pare un animal suspect. Se linguşeşte faţă de cei de la care speră mângâieri, dar mai ales un oscior. Latră pe poştaş care e laş şi fricos, dar care aduce bani, în schimb noaptea regizorul G. poate antra ca la el acasă fără ca câinele să scoată un hămăit. De unde, ca pesimist înveterat, constat că nu am amici, că nu am câini buni şi iubite credincioase. (Asta cel puţin ştiam de multă vreme, nu trebuia să vin până aâlcd.)

Păcatul e mai ales rău prin oroarea sau dragostea de el pe care ne-o lasă (Gode).

Această formă de indispoziţie când încerci să-ţi *imaginezi* viaţa cotidiană a marilor spirite. Spre ora două după-maisă ce putea oare să facă Socrate? (C).

Muzica este făcută pentru ceea ce este inexprimabil Ea caută cu umilinţă să facă plăcere (dintr-o biografie a lui Debussy).

T. S. Eliot care vorbeşte despre depersonalizarea

subiectului poetic prin care activitatea acestuia se aseamănă cu ştiinţa. Introspecţia nu trefoue să se oprească la inimă ci să pătrundă la scoarţa cerebrală şi în sistemul nervos. Vorbeşte cu alte cuvinte despre structurile sonore ale poeziei…

Valéry: îndoiala duce către formă.

Sugestii pentru *Princepele* venite din Antonieäde (*Machiavelli*):

— Megalomania curţilor spaniole, teatralitatea lor; tiranul căruia *îi trebuie* poetul, învăţatul, instructorul pentru copii. E *omul militar* care se amuză brutal, care nu stimează pe artist, dar are nevoie de el. Ce face un princepe valah într-o ţară nesigură, lipsită de civilizaţie? Unde e monumentul care să-l intrige? Dante în *Convivio* priveşte nobleţea independent de origine, atribuindu-i aptitudini pentru superioritatea morală şi intelectuală. În dialogul *De nobilitate* al lui Poggio, nobilul e omul remarcabil. Nu naşterea dă nobleţea oi faptele şi meritele (asta l-ar putea obseda pe Petru care va apărea în *săptămâna Nebunilor*, cu gândurile lui de nobleţe de Timişoara). Nobleţea leneşe napolitană (după Poggio). Un boer poate invoca faptul că la Veneţia, Genova, Florenţa, nobilii fac afaceri, poate aduna vite sau are mine de sare. *Curţi*: cea a lui L/udovico Moro, ilustrată de soţia lui Béatrice d'Este. Curtea de la Mantova unde briau Isabella Urbino, Elizabeta Gonzaga ori Emilia Pia. Cartea cea mai potrivită pentru toate acestea rămâne *Curteanul* lud Castiglione (Viaţa principilor, a artiştilor şi gentilomilor) ca literatură cinquecantescă. Aretino care şi-a bătut joc cu vervă de decăderea intelectualilor. Secretarul (messer). Cuvinte: o *noapte parfumată*. Alte fraze: *aştept ultima trâmbiţa în mormânt mic*; *a vedea cu un ochi metafizic*; canalia se numea pe vremea aceea (e vorba de Malatesta) *rex proditorum*; un *bellissimo inganno* fusese uciderea condotierilor de către Cesare Borgia la *Sinigaglia*, descrisă de Machiavelli.

— *Ocupaţiile curteanului*, după Castiglione: călăria, mânuirea' armelor, giostre, tornade. Un nume: Pietro

Bembo, un Petrarca al sec. al XVI-lea. Acesta îi închină Lucreţiei Borgia faimoasele *gli Asolani* care sunt *trattato avamore* în formă de dialog.

«— A merge la Carnavalul de le Urbino înseamnă *a te deda la cinstitele îndeletniciri*.

— *Daruri între suverani*: căi de rasă, câini şi şoimi de vânătoare.

— Papa IuMu al II-leabătrân, asediind Mirandola, unde are amici în sioată şi zăpadă, scrie o *Odă* în latineşte: *Prosopopeia Ludovici Pici Mirandulani*.

— Princepele ar putea dori niscai *intermezzi* (danturi, balete, *moresche*), tablouri şi alegorii. Baldasare a povestit astfel de serbări.

— A mânca *panem doloris*.

— Portretul curteanului după Castiglione: să se nască nobil (*di generoasa famiglia*), să fie plăcut la înfăţişare (*bella forma*) (*di volto e di persona*), să fie viril, nu efeminat, să fugă de a fi *lepici lascive e disoneste femine del mondo*. El va fd tratat dacă e aşa ca *publiche metetrici* şi izgonit de la curţile marilor seniori. *Sporturile* pe care le face cavalerul: să mânuiască armele, să nu fie nici mare, nici mic, cd agil, să se lupte pe cal şi pe jos, să fie călăreţ, lăncier, suliţaş, să vâneze, să înoate, să arunce greutăţi, să joace tenisul vremii: *îl giuoco di palia*; să aibă graţie, nu afectare, ceva mai mult decât neglijenţă, mai puţin decât dispreţ, adevărata lui podoabă sunt literele, nu ca francezii care strâmbau din nas când auzeau cuvântul *clerc*, cărturarii fiind pentru ei oameni *vilisimi*. Muzica e absolut necesară ca şi pictura, sculptura, versul. Favorurile merită, nu se Cerşesc. Curteanul nu e linguşitor. Bibbiena luând modelul lui Cicero din de *Oratore* atribuie comicul unei diformităţi, ivirii a ceva neaşteptat, dar fără gravitate (reluată ideea de Bergson în *Râsul*). Glumele după el sunt astfel catalogate: glumele pur şi simplu (*facezie*), anecdote, cuvinte de spirit (dettt sau *arguzie*), jocuri de cuvinte sau scurte replici spirituale, apoi *burlele* (*le hurie*), farse, păcăleli. Trebuie să te fereşti de *secwrilitate* şi de

obscenitate, să nu fii spiritual cu Orice preţ, nu prea muşcător, să nu împungi ou ură, să nu te legi de sus-puşi şi de inferiori, să nu ofensezi pe cei ce au voit să te atingă. Mai ales să nu te atingi de onoarea femeilor. Portretul femeii de la curte, *Donna di palazzo*, descris. În a treia conversaţie de către Giuliano de Medici, Magnificul: să fie de neam bun, cinstită, fără mândrie, fără invidie, afabilă, să vorbească plăcut despre orice şi oricine, nu prea liberă în purtări, nici la vorbă, dar nici austeră, să nu fie afectată, să fie frumoasă, prudentă, să nu lase prilej de bârfeala, să nu işte bănuiala. I se potriveşte nu atât virilitatea cât la *dolcezza*, frăgezimea, delicateţea. Nu se dedă *la* jocuri violente, trebuie să aibă molZE *delicotura*, nu dansează cu mişcări vii, o vedeţi bătând toba sau sunând din trâmbiţa? Pictează, face muzică, conversează. E.de o discretă modestie.

— Egalitatea femeii este un vechi subiect al Renaşterii.

— Elogiul Magnificului: curteanul trebuie să falcă o curte discretă, să nu se laude, *servire*, atât! Messer Ottaviano ar putea profesa vechea idee a doctrinei socratice după care toate relele nasc din ignoranţă; înţelepciunea, sapienţia, e o cunoştinţă exactă a lucrurilor, virtutea deci poate fi învăţată.

Princepele bun al lui Fregoso: bunul monarh nu seamănă întru nimic cu tiranul. Nu trebuie să poată tot ce vrea căci e pericol să vrea şi ce nu trebuie. El mu seamănă cu princepele lui Machiavelli. Acesta îl zugrăvea *dictante mundo*.

— *Amorul* în *Improvizaţiile* lui Bembo: Amorul e dorinţa de a te bucura de frumuseţe. Spre posesiurnea fizică tinde partea de jos a sufletului. Amorul dus de această *virtù apperitiva* nu e decât înşelăciune. Trebuie tins spre frumuseţea morală: *la bellezza dell'anima*.

— *II Cortegiano* apăruse în aprilie 1528, sub îngrijirea lui Aldo Manuzio la Venezia. A fost îngrijit de umanistul Giovanni Battista Ramusio, secretar al Signoriei Veneţiene. Un exemplar din primele 50 îl (posedau

moştenitorii Leonorei de Urbino.

— (Individul ca descoperire a Renaşterii.

— Principele lui Machiavelli doreşte să stea deasupra binelui şi răului.

— Formulă: *Magnejicienţa Voastră*.

— Se cumpăra un secretar pentru obţinerea *cedolei segreta*.

— Acea *lieta spensieratezza* (facultatea de a nu întârzia asupra necazului şi durerii.

— Cum cântă Magnificul Lorenzo: *chi vuol esser lieta sta di doman non c'è certezza*.

— A scrie pentru a te uşura, *per isfogarsi*, bum zic italienii.

— Cartea *De re edificatoria* a lui Leon Battista Alberti.

— Colecţia de marmore antice şi pietre gravate.

— Se juca poema pastorală *Cefalq* a lui Niöcolö de Correggio, Plaut şi Terenţiu.

— Principelui i se poate aduce o copie după *La Madonna della Vittoria* a lui Andrea Mantegna, aflată la Louvre, tablou votiv, în care Iisus este adorat de un războinic îngenuncheat sub palma Fecioarei.

— Spectacole: versuri de Petrarca şi Vergilius în acompaniament de lăută. Danţ…

— Nunta Isabellei, marchiză de Mantova, cu Francesco Gonzaga (1490); se face o ceremonie fastuoasă, un bucentaur aurit, însoţit de corăbii duceau cortegiul seniorilor pe fluviul Po. S-au recitat poezii, erau tablouri feerice, curse, lupte, giostre, iluminaţii, baluri, carnaval, banchete, se trimitea argintăria.

— Vittorino da Feltre era elenist, latinist, a stat la curtea lui Gianfrancesco al II-lea.

— *Filelfo*, humanist care a fost dascăl al principilor de Gonzaga.

— Vittorino înfiinţează *Casă Zoisa*, *Gioiosa*, *Casa veselă*, unde se preda latină, greacă, matematicile, logica, filosofia, cântece, danturi, sporturi după modelul antic Acolo s-au găsit manuscrise mâniate: *Eneida*, *Divina*

Commedia, *Filocolo* a lui Boccaccio, *Decameronul* apărea în 1473 la Mantova.

— Morbo galico (*le mal napolitain*, *mal jrancese*, probabil *sifilisul*). Sufereau de el, Papi şi Regi.

— Francesco Gonzaga era urât, bocciu, negroid, brutal, avea multe amante. Soţia lui era Isabelle d'Este.

— Isabelle înconjurată de damigelle (dintr-o scrisoare).

— Novellierul Matteo Bandello venea la Mantova povestind novelele sale. Se făceau conversaţii cu răspunsuri muşcătoare: *motti e arguzie*.

— Mario Equicola din Ferraria, tip de literat, secretar al marchizei Isabelle, istoriograf al Mantovei, cu misiuni diplomatice…

— Alt intim al Gonzagilor, la Mantova, Calandra, scriitor de *tractate în limba vulgară* şi de *poeme*.

— Pavide Ceresara compunea *Invenţiunile*, *aşezări pentru tablouri*, comandate de către Isabelle. Ceresara era şi astrolog, necromant. A şi ridicat un *palazzo del diavolo*.

— Teofilo Folengo, autorul faimosului *Maccaronea*, publicat sub pseudonimul *Merlin Cocaio*: comic, de jargon, latino-plebeu.

— Se trimit în concursuri *proemii* (manuscrise) de *cărţi*, pasquinate, lucruri vesele. La curtea Isabellei vine şi Divinul Ariosto, împreună cu degustători de arhive şi poligrafii. Se făceau *Pronosticuri*.

— Biblioteci celebre: *Marciana* din Veneţia şi *Bodleiana* de la Oxford. Cu *fonduri de Condices*.

— Titlu de manuscris: *Fabule despre pedadini de Franza*.

— Cărţi scrise cu literă măruntă, *cancellaresca pe carta pecora* (pergament). Hârtia obişnuită se numea *carta bambagina*.

— Romanul spaniol *Tirante al Blanco* al lui MaJtoreli.

— Existau mari scriitori *în voigare*: Dante, Petrarca, Boccaccio, Tiibul, Properţiu, Catul, Juvenal, Persiu, *ligaţi ei mâniaţi*.

— Cărţi: *De bello judaico* de Josef Flaviu, *Biblia*

historiata, *Breviare*, *Predicile* lud Savonarola.

— Într-o carte despre masoni: papagali mari cât creţii, roşii ca fazanii, aduşi de Columb, marinarul din Savana în relatarea lui Gdovanni dei Bardi Strozzi din Cádiz, la venirea lui Columb din America. Interioare cu tavane albastre, cu aur sculptat, bogate în frunze de aoant, ou intarsituri în pereţii de lemn, picturi, oraşe fantastice, rebusuri, ornamente, note muzicale (vezi şi Pallagonia văzută de Goethe).

— Un tablou (tot Antoniade) *Lupta virtuţii contra viciilor* de Mantegna. Isabelle fusese pictată şi de Leonardo da Vinci în jur de 1.500.

— Un doctor în *crisopele* (ştiinţa de a fabrica aur din orice material).

— La Sfânta Sofia! *Arborele vieţii* înconjurat de arhonţi, pe uriaşa-i cupolă.

— Inventar de alhimist: călimări, nisiparniţe, pene, cărţi de rugăciuni, magneţi, bucăţi de gips, şi de fier, pietre filosofale, corali, porcelane, vase antice, mozaicuri de Tăvălera, jardiniere pline de begonii, galerii, ourţi interioare, lanterne, măşti, arbori ornamentali, lanterne veneţiene, policandre, uleiuri camforate, cleşti, triunghiuri masonice, mistrii, imaginea Marelui Arhitect, dantele de Valenciennes, mascaroni, Coloanele Boaz şi Jakin, Tabernacolul, şorţul de mason, lemn de mahon pentru ebenişti, simbolul lăncii şi potirului, un clavicord, faianţă, majolică, evocarea bancherilor Albani din Veneţia (din Carpantier).

— Ceremonierul Burchard în vestitul său *Diarium* povesteşte cina *castanelor* dată de Cezar Borgia unde apar curtezanele numite *curiolele*. Cele mai sărace se numeau *de la minor sorte*; *cortesane de lume*, *ordă candela* (ţineau lumina aprinsă la ferestre), *cortesane puteane*. Cele bogate: *le cortigiane oneste*. La Veneţia, cum rezultă din *Diareile* timpului, erau numeroase. La pag. 300 în Antoniade există lista curtezanelor cântate de poeţi.

— *Monştri infelici*.

— Curtezanele erau obligate să poarte pe cap o

bandă de aur sau de materie galbenă, distinctivă: *vălul galben*.

IDin Foletul Novei al lui Ioan Românul despre Brâncoveanu:

— În mijlocul Parisului mai exista turnul ridicat în sec. XVI pentru Cosimo Ruggieri, astrologul Caterinci de Mediois.

— Ferdinand de Cordova, rivalul lui Pico Della Mirandola, avea 23 de ani, mânuia spada, cânta la toate instrumentele, vorbea toate limbile, e închis pentru erezie la Paris, în 1445.

— Carol al IV-lea, care a fundat Universitatea din Praga, după modelul celei din Paris, ca să asiste la disputele de la terminarea studiilor (bacalaureatul).

— Jean Marie Filelf e a susţinut 32 de teze în faţa Dogelui şi Senioriei la Veneţia în 1460.

— Georgias de Leontium declara că e gata să trateze orice subiect despre care i se cere să-l susţină (toţi aceştia pot fi invocaţi de Messer pentru a-şi stabili o genealogie).

— Disputa lui Torna d'Aquino cu ereticii la *Sfântul Sacrament la Vatican* (pictură de Rafaël).

— Jérôme Balbi care a polemizat cu Fausto Andrelini, humanist certăreţ.

— Pico Della Mirandola studiază în oraşul Frata dând peste *cărţile chaldeene* ale lui Esdras, de Zoroastru şi

Melchior; *Oracolul Magilor* (cărţi ale *Cabalei*, de fapt).

Cuvintele: a umbla cu marghiolii (şiretenii); Vasiliscul, animalul fabulos care ucide la distanţă ou privirea (vezi *Fiziologul*); *Vizandia*, *Vizandul* pentru *Bizanţ*; *Vosforul* pentru *Bosfor* sau *Bogazul Mării Negre*.

Din *învăţăturile lui Neagoe Basarab către jiul său Theodosie*:

— Plângere asupra oaselor mamei sale... Să ai parte de An ani a şi Samfir, curvană de biserică. (Principele, adaptat după Neagoe, despre Mănăstirea Curtea de Argeş). Morile de hârtie de la apa Snagovului; ascunsă sub o perdea de f ăţăirie; toate urile au pierit în braţele morţii; a izmenit şi a pus jos obiceiuri mănăstireşti; trapeza mina & târâi; peretele diaconic al altarului (unde stau diaconii).

Din Carpantier:

— Trandafirul galben, ca simbol al tăcerii la masoni, luat de la Egipteni şi ajuns la rozicrucieni, Crucea făcută din trandafiri.

Brâncoveanu de Cantuniari (Brâncoveanu ca model posibil al Principedui, deşi nu e fanariot):

— Debutează printr-o otrăvire: a lui Şerban Cantracuzino, Nu o face singur. E labil, se înţelege cu austriecii. Bălăceanu, rivalul său, e decapitat şi purtat prin târg. În rivalitate cu Constantin Cantemir vrea Moldova. Spânzura şi doi boieri: pe Preda Prescoveanul şi pe Staicu care sunt duşi cu alai la locul execuţiei.

Documentele brâncoveneşti de Iorga:

— Brâncoveanu în *groapa sângelui* de la Cele 7 turnuri. Domnul poseda 20.000 de pungi a 500 lei fiecare; a fost chinuit până a mărturisit locul averilor. Avea bani depuşi în băncile veneţiene. Multe moşii, a fost un mare exploatator al celor săraci.

Cartea despre fanarioţi:

— *Capitulaţiile* faţă de sultani, fanarioţii au desfiinţat armata naţională şi au angajat mercenari. Doreau să facă să dispară virtuţile militare ale naţiunii pentru a putea s-o subjuge mai uşor. Se făcea o deznaţionalizare prin spirit (vezi monologul *Principelui*). Limba greacă exista în şcoli

şi în serviciul religios. Se jefuieşte bogată biserică română. A şasea parte a ţării era dăruită de mireni mănăstirilor greceşti. Grecul devenea român dacă lua de soţie o româncă. Decăderea statului prin corupţie: Corul linguşitorilor domnului; Surzenia domnului la plângerile boiereşti; ridicarea din scaonul domnesc se făcea cu greutate, după un ceremonial umilitor pentru ceilalţi. Se băteau metanii la scaunul său. Cupiditatea domnului a cerut din partea fanarioţilor geniu fiscal. Se încasează taxe pentru rachiul prost numit *holercă*. Se ia mită, se face contrabandă, infracţiunea se acoperă cu bacşiş, se demonetizează banii, se iau bani pentru numirea arhimandriţilor. Citat: *Orice tiranie se sprijină pe o aristocraţie*. Un rol important în numirea Domnului îl are *chehaiaua* de la Stambul. Importanţa zvonurilor despre persoanele în cauză şi a banilor de cumpărat urechile. Ca să ajungi era nevoie de notorietate, dar aceasta se fabrică. Exista o forţă ocultă în Stambul. Influenţa se obţinea prin neveste. Se defăimau cu înverşunare şi sistem cei ce erau rivali. Se afişau principii umanitare în timp ce se făceau cele mai mari felonii, sunt gata să ardă ce au lăudat (fanarioţii). Una spun, alta gândesc Fanariotul informează despre tot ce se petrece în Europa. Existau 144 de şcoli fanariote la Stambul. *Hospodarii* (domnii) erau depuşi. Firmanul de depunere este trimis prin curier secret Mitropolitului. Acesta îi «anunţă pe boieri. Când se face o depunere, se face, *cassa* Marelui Vistiernic. Domnitorul când aude că e destituit cere Marelui Vistiernic starea Vistieriei. Vodă trimite mandate pentru eliberarea banilor sameşilor de judeţe (ca să dea birurile, dar Marele Vistiernic are un semn secret pe aceste ordine şi banii nu se pot strânge) (înţelegere secretă cu sameşiij. Un domn mazilit nu se mai poate întoarce la Stambul (??). În Stambul locuieşte numai Marele Vizir, cu trei. Tuduri (ca Sultanul şi domnul). Chiar Oapudan Pasa stă la Arsenal, în afara Stambulului. Împăratul acordă greu boierilor dreptul de a învăţa limba turcă (ca să nu-i concureze familia). Se învăţa de către fanarioţi supuşenia şi elocinţa, se săruta

poala hainelor, canaful sofalei, se corupeau slugile mai-marilor cu mari bacşişuri. Nobleţea fanariotă se stabileşte după numărul capetelor tăiate într-o familie. Pe boieri domnitorul îi dispreţuieşte numindu-i *kabadaz*. După dispreţul domnului învăţatul nu ar fi decât un plicticos compilator; domnul cere bani boierilor pentru impozite. Pe tâlhari domnul îi udă cu apă şi-i lasă să se facă sloi pe treptele bisericilor. Alteori îi pune să umble în patru labe prin faţa sa, înfigându-le luminări în cur *l* Creierul Principelui este la Stambul (Capuchehaia) care e de obicei o rudă (văr) ce-i ţine locul.

— Cuvinte: *Om fatal!*

— Cearta dintre Cantemir şi Brâncoveanoi a dus la venirea fanarioţilor. Principele trebuie să trăiască în trândăvie ca să gândească.

IDin *Curteanul* lui Oastiglione:

— Se caută dinţii femeii şi mâinile oare <mu trebuies-o puse în valoare cu ostentaţie. Se face prin muzică elogiu! Conducătorului. Travestirile (începutul idilei ou Messerul).

Din Machiavelli:

Cruzimea trebuie folosită o singură dată.

Binefacerile trebuie făcute pe îndelete ca să dureze.

E mai bine să devii princepe siluind poporul decât să moşteneşti puterea.

Din *Politica* lui Aristotel:

Cel mai groaznic lucru e nedreptatea înzestrată cu arme.

Nobleţea constă în virtute şi în bogăţia strămoşilor.

Arta înavuţirii: *hrematistica* (este aceeaşi cu Economia domestică).

Aristotel: arta războiului e o artă a înavuţirii după cum arta vânătorukii e o parte a artei războiului.

— Comerţul nu e o parte a agonisirii naturale.

— Oamenii se îngrijesc numai de a trăi, nu de a trăi frumos.

— Numele grecesc al dobânzii este *copil*, egal *teko*, nasc; *tekos*, vlăstar.

Justificarea dragostei între Messer şi Princepe în *Republica* lui Platon. Princepele îl citează pe Aristofan care în discuţia despre Amor spune că *pasiunea când e violentă ne dă dorinţa de a ne confunda viaţa noastră cu aceea a obiectului iubit şi de a face fiinţă cu el*.

Aristotel: Etica e o ramură a politicei.

Discuţii Messer-Princepe pe chestia *Statului ideal* al Stagiritului (*Statul a existat înaintea individului*); (*Revoluţiile se produc prin absenţa claselor mijlocii*).

Ca fundal al preocupărilor celor doi: Hippodamus din Milet care a împărţit oraşele în străzi şi cartiere (discuţii despre urbanism).

Tot pentru stabilirea *aerului* din *Princepele*: Antoniade, *Trei figuri de Cinquecento*.

— Pietro Aretino, rjrimul gazetar al timpurilor moderne. *Un condotier al literelor*, numit *flagelul principilor*.

— Meşterii iconari de la Murano.

— Refectoriul comun al domesticităţii: *îl tinello*.

— O *corte morte* (găsise Messern! În Valah ia).

— *Giudizi* (judecăţi), *pronosticuri* (folete) în versuri şi proză.

— *Secretarul – datariu*.

— Condotierul Giovanni dalle Bande Nereil *gran diavolo*, din Reggio Emilia, dădea lovituri formidabile de lance în porţile de piatră ale iubitei care nu-l băga în seamă. Umbla teribil prin cetate cu trăsurile, făcând un mare zgomot. Cerul se prăbuşea de atâta larmă făcută.

— La pag. 109 (Antoniade), citim o frumoasă scrisoare a lui Aretino către Tizian, „un tablou al cerului veneţian”.

— Discipoli şi familiari.

— Frază: Vă aşteaptă o pereche de fazani împreună cu signera Angila Zeffetta. *Veniţi deci să ne desfătăm că bătrâneţea, spioana morţii să nu-i spună acesteia că suntem bătrâni…*

— Frescurii pentru fresce.

— O eventuală corespondenţă a lui Ottaviano cu

Pârvu Mutu care să aducă cu corespondenţa dintre Aretino cu Michelangelo, care nu-l băga în seamă.

— Opere posibile ale Messerului: *Apologuri* – Dialoguri cu discipolii sau cu curtezane (*Ragionamenti*), la Aretino, *Hagiografii*.

— Se fac daruri venite de la *antipozi* (antipode).

— Princepele acuză pe Messer de amoruri faţă de slugi, *amoruri ancilare*.

— La pag. 135, Antoniade, reproduce o scrisoare de la Aretino unde laudă virtuţile curtezanelor. (*Zufolina* – după Arettino – *avea farmecele unui androgin*.)

— A râde. de cei ce petrarchizau sau făceau *petrarchism*.

— O *fată gracilă*…

— Mecenatul Principelui…

— *Cui îi e frică de război trebuie să-i arăţi primejdiile păcii*. (Gtiuiccardini).

Sau

(Pentru sfaturile Messerului): *trovarsi dove şi vince* (află-te totdeauna de partea învingătorilor).

— Harfe, orgi de lemn, flaute, viori, lăute, *gravicembali*…

Fusese o noapte mică (în *Cronicari*).

În *Cronica lui Azarie* se spune că pe vremea minorităţii lui Bogdan, fiul lui Alexandru Lăpuşneanu, doamna Roxânda era *cârmuitoare* (*pravitelniţa*) (trimitere la situaţia Evanghelinei).

Pentru capitolul *Iniţierii*:

— Pene, tatuaje la Messer, Cezar Menölac evocaţi, Princepele pe cap cu un *cülah* (bonetă conică, persienească) ou un *teber* pe şold (baltag), fauni, silvani, satiri, nimfe borâte (ţigănci), Baal cu un phallus imens. Simboluri: phallusuri în formă de pâine, triunghiurile mistice, furcile mistice, pâinişoarele în formă de sex feminin; parfume de arabe, histrioni…

Pentru biserica ridicată după moartea Messerului. Din *Arta Votivă*:

Nume: *Diaconul Anghel Văpsitorul*, *Gheorghe*

Crăsnaru din Piţicu de au dat bucate la zugravi şi ostenealã la salahorit.

— Pictarea unei biserici după un an, cu calfe şi ucenici.

— Subiecte: *Calul Duçipal*, Moartea, calul cu.com în Frunte, *Inorogul*. *Înfricoşata moarte* un personaj cu bici în mină (nu sfântul Ilde), şaluri, turbane la sfinţi; uşile diacon eşti ale tâmplei, pe care erau pictaţi arhanghelii: Matei, Gavril, Bună Vestire, pe Porţile împărăteşti, *Ovedenia*, *Toţi sfinţii*.

— Mogoş din Ceauru (alt mume de *zugrav de subţire*).

— Pridvorul bolniţei.

— Discuri smălţuite.

Subiect: *Cavalcada împăratului Constantin însoţit* de suită de *sfinţi militari*, mantii lungi cu brocarde verzi, cu motive florale, = tunici cenuşii pe dedesubt, bonete de mătase verde, garnisite cu fir de aur. Copiii în tunici de mătase, mantii verzi, roşii. Modelul bisericii în mina ctitorului, cu turle aurii, femeile cu pandeloeuri de perle la gât. *Sfinţii militari*: *Nichita* şi *Procopie*. Subiecte pictate: *Fiul risipitor*, *Imnul Acatist* (Magii călări). Scene: *Asediul Constantinopolului*, *Moartea celui drept*, *moartea păcătosului*, *Judecata de Apoi*, *Ceata păcătoşilor*, *Ceata drepţilor smeriţi cu cruci pe ei*) în procesiune, turci, tătari; *Rugăciunea tuturor sfinţilor* pe absida altarului; *Geneza* (primii oameni).

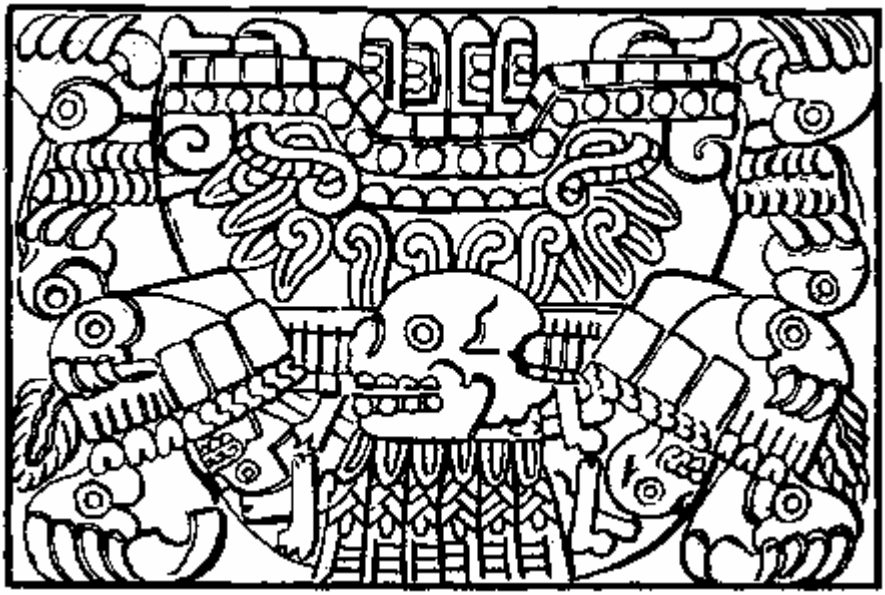

Adam sapă cu un hârleţ, Eva toarce şi leagănă un copil, Acatistul simţului Gheorghe, mese, bănci, lăutari, Sfântul Dumitru, martiriul săotului Nichita, pe rug, străpuns cu lancea, spânzurat cu capul în jos. Sf. Paraschiva, pnonoiciul David…

— *Muluri gotice*, timpane ale arcului, scuturi cu semne heraldice.

Strawiński: lumina fără umbră a poeticei, adică a conştiinţei tehnice. Artistul este tipul suprem al lui *homo faber*; diversitatea sa e Apollon, nu Dionysos, inspiraţia e o problemă de rang secundar; primordială, e descoperirea operatorie care înlocuieşte improvizaţiile prin construcţie, libertatea halitică prin „regatul limitării artistice”, singurul în care melodia îşi regăseşte surâsul; poetica fiind în ultima analiză o „ontologie”.

Hugo Friedrich: Apollinaire amalgamează lumea extrem de reală a maşinii cu imiaginile onirice ale absurdului, maşina devine magică, uneori i se atribuie o consacrare religioasă. În *Alcool*, Apollinaire spune lui Hristos, primul aviator care bate recordul de altitudine.

O pată groasă de ulei de maşină evocă sângele mamei poetului Jouve.

MAGIE – POEZIE – MITOLOGIE

Din: *La Francmasonerie, histoire authentique des sociétées sécrètes par un ancien Rose-Croix*; Ed. Bloud et Barnail, Paris, 1885.

— În Egipt iniţiatul în misterele lui Isis purta un bonet în formă de piramidă, un şorţ ca al francmasonilor şi un guler. Cuvântul de trecere era *Amun* adică – fii discret:

— *Fazele iniţierii în misterele lui Isis*: 1) *Pastojor* sau *ucenic* – un an; 2) *Neocer* sau *companion* – insigna neocerului era un fel de caduceu iar cuvântul de ordine era Eva, semn de recunoaştere: încrucişarea braţelor pe piept; 3) *Melanofor* (poarta morţilor) – era judecat de cei şase judecăltori ai infernului Minos, Rhadamante, Eac, Nicteus, Alastor şi Orpheus; 4) *Cristofor* d se revela că numele marelui legislator era Iao sau Jehova; 5) *Balahat* se ocupa cu chimia; 6) *Astronom la poarta zeilor* – cuvântul de ordine era Ibis – i se povestea istoria adevărată şi era învăţat astronomia; *7*) *Profet* – după ceremonia numirii, adepţii se diufeeau în Maneras sau *Odihna manilor* unde i se oferea o băutură de vin ou miere, i se dădea o insignă ce semăna, cu o cruce şi era îmbrăcat într-o rochie lungă numită *Etangi* (albă) – cuvanit de ordine; *Adon* prescurtarea de la *Adenai* – semn de recunoaştere: a purta măcindle băgate în mânecile robed. După Eusebiu, Clement de Alexandria şi Jamblique. (Relatarea e dubioasă fiindcă amestecă elemente din mitologia egipteană, greacă, romană, iudaică şi. Creştină, raportorii fiind părinţi ai bisericii care mint de îngheaţă – apele sau relatează talmeşbalmeşail din capul lor. Despre Eusebiu se ştie precis că era un mare mincinos, după însăşi mărturia lui N.).

— Despre naşterea lui Typhon, fratele lui Osiris: Indignată de faptul că Jupiter a născut pe Pallas Athena, fără ajutorul ei, Junona a izbit pământul cu mâna şi din vaporii emanaţi s-a născut Typhon. Aşa spune Homer. Typhon avea 100 de capete cu o sută de guri din care ieşeau flăcări; partea superioară a corpului era acoperită de pene şi înconjurată de şerpi; era înalt că atingea cerul;

a avut ca soţie pe Echidna şi copii pe: Gorgona, Leul din Nemeea, derber, Hydra din Lerna, Sphinxul şi toţi monştrii din fabulă.

— Primul rege al Egiptului a fost după unii Mercur, după alţii Menés; Mercur ar fi făcut împrejurul oraşului Memphis subterane şi piramide pe care ar fi gravat toate principiile ştiinţelor umane.

— După Diodor din Sicilia, Menés sau Mizraim ar fi fost fiul lui Noe. Thaïes şi Pythagoras ar fi fost ultimii oameni care ar fi văzut acele comori ale ştiinţei, pe urmă a venit Cambise şi le-a distrus.

— Cultul lui Ceres a fost introdus în Grecia după unii de Danaos, după alţii de Orpheus. Diodor din Sicilia se pronunţă în favoarea lui Erechtheius, egiptean trimis de egipteni cu provizii, deoarece Grecia era pradă unei foamete; cu această ocazie el a dotat tana cu o nouă religie: *Misterele Eleusine*. Autorul crede că mai curând Triptolemus este iniţiatorul acelor mistere.

— Templul din Eleusis a fost distrus de Xerxes şi reclădit de Pericles la chemarea căruia au venit marii artişti, printre oare Phidias.

— Cel care era admis la marile mistere din Eleusis primea să mănânce fructe închise într-un vas numit *tobă* (*timpanon*) şi să bea o licoare numită *cyceon* compusă din vin, apă, miere şi făină. Vasul din care bea se numea *cimbală* (*J'ai bu du cymbalon, ai mangée du timpanon*).

— Grade sacerdotale în *Misterele din Eleusis*: 1) *Hierophant* – reprezenta pe creatorul universului, era funcţie ereditară, moştenită de familia Eumolpiziilor, fii ai lui Poseidon şi ai Chionei; pentru a păstra celibatul, hierophan/tul folosea cucuta ca unguent; 2) *Dauduchos* sau şeful *lampadophorüor* – purta făclia sacră, *lampadophorii* fiind cei care purtau luminile la celebrarea misterelor; 3) *Hieroclereux* – herald sfânt – îndepărta profanii, ţinea liniştea; 4) *Epibonul*, asistent la altar. (Emblemele nu diferă de ale masoneriei actuale): *hierophantul* purta *steaua flamboaiantă în* centrul căreia se afla litera *jod* – monadă exprimând fiinţa moreată; 5)

Hydranos purifica pe recipiendari; 6) *Hierault*, cântăreţ din flaut; 7) *Lichnophorul* purta vasul mistic; 8) *Spondaphorii* se ocupau de libaţii; 9) *Camnephorii* şi *Coenophorii* purtau coşurile sacre; 10) *Aspiranţii*, purtau numele de *Mystai*.

— Serbările Eleusine durau nouă zile: 1) Prima zi: *Agyrmos* – ziua de adunare; 2) *Halade myste* = în mare iniţiaţii – în această zi *mystii* erau supuşi la abluţiuni; 3) *Calathe* = sau *es leche myste* – în pat cu *mystii* – *mistii* se culcau în patul nupţial; participau şi femeile şi, după unii, erau perechi care laiau lucrurile în serios; 4) *Procesiunea calathusului* – un vas de pământ «cu tot felul de cereale: ulei, vin, lina etc. *Calathusul* era deci simbolul fertilităţii; 5) În a cdncea zi numită *Lampadophorie* se făcea o procesiune cu torţe. 6) A şasea zi se numea *Iacchos*, consacrată în întregime lui Iacchus sau Dionysos; se transporta statuia zeului de la Athena la Eleusis; treceau Phallophorele, purtătoarele de phallus, preoţi deghizaţi în femei şi mulţimea iniţiaţilor; 7) Ziua a şaptea – mumită *Gephirys* sau *trecere* – se trecea pe un pod şi avea loc un duel de înjurături şi grosolănii între spectatori şi iniţiaţi; 8) A opta zi, *Epidauria*, era rezervată celor care nu putuseră participa la solemnităţi în zilele precedente. Se spune că Esculap, dorind să se iniţieze, venise cu întârziere; preoţii, din consideraţie pentru personalitatea lui, consimţiseră să reînnoiască în favoarea lui ceremonia iniţierii. 9) A noua zi era *Plemochoe* şi se făceau zeilor libaţii şi sacrificii pentru iertare.

Eumolpizii urmăreau cu străşnicie pe cei care se arătau nerespectuoşi cu *Misterele Eleusine*, care era religia statului. Pedeapsa era moartea. Din cauza exigenţei lor, Diagoras, părintele tragediei, a trebuit să fugă, Aloi biade, Condamnat la moarte a scăpat fugind la spartani, Aristo telles s-a exilat la Calchis, Socrates a fost dat morţii fiindcă vorbise fără respect despre *Misterele din Eleusis*:

— Grecii le admiteau pe femei la iniţiere, dar pentru ele totul se reducea la o ceremonie religioasă, condusă de preotese, deoarece la această ceremonie neofitele trebuiau să apară goale. Romanii îi condamnau la moarte sau la

pierderea vederii pe cei care încercau să tragă şi ei niţel cu ochiul.

— După unii, Osiris ar fi fost etiopian, deci cu pielea neagră; după alţii, ar fi fost un rege al Egiptului.

— Unii istorici susţin că Zoroastru ar fi studiat la brahmani. Se crede că el s-a născut din părinţi obscuri pe vremea lui Darius, fiul lud Histaspe; unii autori afirmă că în tinereţe ar fi fost sclav al unui profet, al lui Daniel sau al lui Elie sau al lui Esdra. (Interesant că aceeaşi afirmaţie se face despre Zamolxis, care e tot zeu arian. Iar despre Iisus se spunea că a învăţat în India sau de la Magi, adică tot de la preoţi indo-europeni – Isi.)

— Este evident că celebrul legis-lator cunoştea perfect cărţile mozaice; sacerdoţiul atribuit unui singur trib, dijma acordată preoţilor altarului, distincţia între animale pure şi animale impure, maniera de a se purifica după întinările suferite sunt tot atât ea trăsături de asemănare între legile lui Zoroastru şi cele ale lui Moise.

— În mitologia zoroastrică, ţara Arianei reprezenta Edenul.

— *Ahrhnan*, geniul răului, seamănă cu Satan; ca şi acesta se arată de obicei sub formă de şarpe. (Trebuie să fim atenţi la sugestiile lui Frazer, cum că zeii religiilor popoarelor învinse au fost transformaţi în demoni de către învingători.)

— *Zoroastrismul* avea *misterele lui Mithra*. Iniţiatul trebuia să parcurgă şapte grade de iniţiere care erau, după Origene, de *plumb*, *de aramă*, *de fier*, *de bronz*, *de un aliaj neidentificat*, *de argint*, *de aur*. Aceste şapte grade reprezentau cele şapte planete cunoscute. Apoi neofiţii preimeau 15 biciuiri, câte două pe zi.

— Referitor la fustigaţiunile ce se aplicau neofiţilor în vederea iniţierii lor, trebuie remarcat că şi cei destinaţi să facă pe ţapul ispăşitor, la Babylon şi chiar la evrei – Iisus Christos de exemplu – care erau, după Frazer, şi nişte înlocuitori ai zeului recoltei, sacrificat în fiecare an pentru a muri în plină vigoare, dând astfel întreaga fertilitate câmpului – erau biciuiţi, şi aceasta nu în scopul de a le

mări suferinţele oi pentru ca fiinţa lor să fie trează cu toate fibrele în momentul jertfirii, starea lor de tensiune exprimând maximum de vitalitate. Jertfele recoltei erau la egipteni lovite peste organele de reproducere, tocmai pentru. A exacerba forţa lor germinativă, aceasta urmând a se transmite câmpului şi recoltelor din anul viitor.)

— *Gymnosofiştii* au existat şi în India şi în Etiopia; se conjecturează că cei din Etiopia erau o ramură venită din India, deşi ei nu recunoşteau acest lucru.

— Celţii, din care făceau parte şi gallii, erau, după o teorie, descendenţi din Gomer, fiul mai mare al lui Iaphet. Prima lor patrie ar fi fost în Asia, nu departe de marea Caspică. În acest timp ei au purtat numele de gomarieni, gomari sau gomaniţi. Apoi s-au răspândit în Armenia, Capadochia, Phrigia şi în vecinătatea Pontului Euxin. Aceştia din urmă sunt cunoscuţi sub numele de Oimerieni sau Cimbri. Cimbrii s-au răspândit mai târziu în Gallia iar numele lor s-a transformat în galii. Cei din Phrigia s-au răspândit în Thracia şi Grecia şi au trecut în posteritate sub numele de Titani. Multe nume celtice şi greceşti se aseamănă, conjecturându-se că grecii le-au împrumutat de la celţi. Exemplu: *dec* (celt) – *deka* (grec) = zece; *pemp* (celt) – *pempe* (grecii eolieni) = cinci; *pedwan* sau *petoar* (celt) – *petores* (eolian) = patru; *undecddoudek* (celt) – *endeks*, *dodeka* (grec) = doisprezece.

— Celţii nu indicau statui nici temple; sacrificiile aveau loc în regiuni solitare, neîntinate de prezenţa omului sau de vreo crimă, pe un simplualtar de piatră. Alegeau de preferinţă locurile înalte; e o tradiţie pe care o găsim şi în *Scriptură*.

— Zeul unic pe care îl adorau druizii se numea *Hesus*, iar scandinavii, de asemenea de rasă celtică, îl numeau *Odin*. (Aici trebuie să ţinem seamă de faptul că autorul pare a fi un celteman, tendinţă care a bânituât printre istoricii francezi în secolul trecut şi să nu luăm aceste afirmaţii decât ca o părere personală a autorului. În realitate scandinavii nu sunt celţi, nici greci, iar influenţa celţilor s-a exercitat pe alte linii directoare decât cele

indicate de autor.)

— Unii autori celtizanţi îi consideră pe Druizi drept părinţii filosofiei greceşti, alături de înţelepţii Orientului.

— Abraham îşi stabilise locuinţa sub un arbore, *stejarul din* Mambré. Aici ridică un altar şi oferi sacrificii, şi tot aici primi vizită a trei îngeri. Din acest moment stejarul deveni inviolabil. Mambré era o pădure.

— Istoria lui Abraham seamănă cu cea a lui Saturn. Saturn se circumcisese şi impusese întregii armate să facă acelaşi lucru; la fel a făcut şi Abraham şi toată posteritatea lui.

— Sacrificiul lui Abraham a fost modelul iniţial al tuturor sacrificiilor umane, practicate şi de galii; chiar evreii au considerat că în anumite cazuri jertfele erau indicate.

— Preoţii tribului Levi nu apăreau în templu decât îmbrăcaţi în robe albe; la fel erau îmbrăcaţi şi druizii, şi preoţii egipteni din Eleusis, în Persia, Chaldeea etc.:

— La galii, femeile jucau un mare rol în cele ce priveau cultul. Gallii aveau un taur de aramă pe care depuneau jurământ. Ne amintim de boul Apis, de taurii din Persepolis, de respectul cu care adepţii lui Zoroastru înconjurau, taurul; de brahmanii care consideră şi azi aceste animale drept sacre.

— Gallii, în timpul calamităţilor, alegeau un om pe care îl blestemau şi apoi îl jertfeau zeilor ca să-i potolească mânia. (E întrucâtva o concepţie ciudată, zeul era considerat canibal (vezi Moloch); în gura statuii acestuia, unde se făcea foc, erau aruncaţi copii ca jertfă; poate că zeii erau consideraţi liberi de orice constrângeri, putându-se comporta fără prejudecăţi; deoi canibalismul era privit ca un fel de practică instinctuală, necontrară naturii umane.)

— Hiram fiind dezgropat, unul din oamenii lui a spus: Mac*Benac – carnea părăseşte osul* – vorbe pe care masonii le folosesc în ritualurile lor, consdderându-le sacre.

— Hiram a fost ucis fiindcă nu a voit să dea cuvântul de ordine în baza căruia meşterii încasau salariul. După

imaşoni acest cuvânt ar fi fost:

Jehovah. Ei zic că Iisus a descoperit această parolă în *Sfânta Sfintelor* şi a luat-o cu el într-o incizie pe care şi-a făcut-o în coapsă. Unii zic că ramură de salerm de pe mormântul lui Hiram reprezintă crucea lui Iisus şi cele trei lovituri de baston primite de Hiram sunt cele trei cuie cu care Iisus ar fi fost ţintuit pe cruce.

— *Exergă* = deviză pe monezi…

— Papa Clement s-a arătat surprins de acuzaţiile aduse. Templierilor, calificându-le de neadevărate şi neavenite.

— Filip cel Frumos a încasat toate veniturile templierilor timp de şase ani cât a durat procesul. Tot el îi jefuise şi pe evrei.

— După unii, ord unul templierilor nu a dispărut ci a avut în continuare, până în 1776, douăzeci şi şase de Mari Maeştri, ultimul fiind Louis Henri-Timoleon de Cosse Brissac. Printre aceştia e numit şi celebrul Bertrand du Gues din Revoluţia franceză ar fi pus capăt acestei societăţi.

— *Socienii* = o grupare secretă iniţiată de Loelius Socin care a atacat *misterul sfintei treimi*, *al reîncarnării*, *existenţa păcatului originar şi necesitatea iertării lui Iisus*. Nepotul său, Fausto Sooino, a fost organizatorul, el a atacat Biserica mai vehement decât Calvin sau Luther. Pe mormântul lui a fost pus acest epitaf:

Tota licet Babylon destruxit tecta
Lutherus
Muros Colvinus, *şed fundamenta*
Socinus.

— Socinienii voiau să întemeieze o altă religie care să o înlocuiască pe cea a lui Iisus Christos.

— Carol al II-lea al Angliei, primit mason în exil, când nurcă pe Tronul tatălui său în 1660, cu ajutorul masonilor, sprijini masoneria şi-i dădu numele de Art Royal. (O observaţie poate nulipsită de sens: în romanul lui Alexandre Dumas, *După douăzeci de ani*, se povesteşte la modul aventuros cum nişte gentilomi francezi, printre care

celebrul d’Artagnam, oare a existat, şi contele de la Fére, au contribuit la reîntronarea lui Carol al II-lea. Probabil că cei doi eroi simbolizează ajutorul masonilor francezi şi tratativele lor cu generalul Monk, care de asemenea e personaj istoric, au fost, de fapt, nişte tratative la nivel masonic. În orice caz, Al. Dumas, care a scris şi despre Masca *de fier*, pare mai bine documentat în intrigile epocii, decât am crede noi – N.)

— Masonii englezi care acţionau pentru reinstaurarea Stuarţilor şi se numeau *lucrători* cu inteligenţă, pentru ca conjuraţia lor să nu fie trădată de ceilalţi masoni mai simpli, au mai înfiinţat un grad, *cel de templier*, din care numai ei făceau parte.

— După Ragon, data întemeierii francmasoneriei propriu-zise este anul 1717, când *masoneria filosofică* s-a separat de *constructori* şi a fondat *Marea Lojă* care a devenit focarul central al Ordinului, nu numai în Anglia, dar şi în America şi pe Continent.

— Ramsay, cavaler scoţian al masoneriei, a tulburat ordinea în loji, afirmând că masoneria descindea din cruciade şi că Godefroy de Bouillon duce de Lorraina, era creatorul ei. El institui trei grade noi: *Cavaler Scoţian*, *Novice şi Cavaler al Templului*. *Marea Lojă* respinse sistemul lui Ramisay.

— Sub domnia lui Joseph Bonaparte, *Marele Orient* de Spania se instală în localul ocupat până atunci de Inchiziţie.

— *Swedenborg*, născut la Stockholm în 1688, s-a ocupat până la 56 de ani de literatură, politică, algebră şi

geometrie. A voiajat. A studiat moravurile şi politică, a făcut comerţ şi a câştigat avere. În 1745 începe o viaţă nouă – cea a vizionarului Swedenborg! Având nişte viziuni, a început să explice oamenilor sensul interior şi spiritual al *Scripturilor*; a făcut aceasta semănând. Banii câştigaţi cu comerţul, cu amândouă mâinile.

— Nu se lămureşte cine erau *les massacreurs de la Glacière*.

— Weishaupt era un vechi elev al iezuiţilor. Persoanele marcante primeau grade în societatea secretă înfiinţată de Weishaupt, fără a fi iniţiate, pentru a nu deconspira afacerea.

— În *Societatea Iluminaţilor* a lui Weishau.pt, orice membru, dar în special *fraţii insinuanţi*, erau datori să facă prozeliţi, şi rămâneau şefii celor pe care îl racolau, al novicilor.

În felul acesta, potrivit statutelor poate crea um mic imperiu, şi în micul lui imperiu poate cuceri grandoare şi putere. Un Iluiminat care nu făcea nimde pentru a mări numărul adepţilor nu era avansat la grade superioare.

— Paginii, evreii, iezuiţii nu sunt primiţi membri. De asemenea indiscreţii, cei ce vorbesc mult şi încăpăţânaţii, nici cei a căror conduită este rea în mod notoriu sau au educaţia prea neglijată. Totuşi, spune Weishaupt, prostia e uneori dublată de aur şi argint şi ea poate umple casele societăţii. Deoi trebuie ca aceşti imbecili să muşte din undiţă. Nu le vom revela niciun secret şi le vom spune că gradul pe care-l äu e cel mai înalt al Ordinului.

— Erau preferaţi oamenii de la 18 la 30 de ani, dar şi cei mai în vârstă dacă puteau aduce servicii ordinului. Ne trebué oameni dibaci şi fără scrupule, spunea Weishaupt. Adepţi insinuanţi, intriganţi, fecunzi în resurse, îndrăzneţi, întreprinzători, energici, supli, ascultaturi, docili, sociabili. Atenţie la formele exterioare: oameni bine făcuţi, băieţi frumoşi. Sunt mai buni când e vorba să ducă tratative fiindcă fac impresie de la început, chiar dacă nu au profunzimea fizionomiilor sumbre. Trebuiau căutaţi cei ce aveau a se plânge delspre nedreptăţi comise de societate

împotriva lor, căci vor privi Iluminismul ca pe un azil salvator. Iluminismul îşi propunea să discrediteze instituţiile civile care în loc să protejeze indiv Mul îl persecută. Cel – care nu accepta propunerile trebuia să ştie că va fi urmărit de inamici nevăzuţi şi neîndurători şi că vor fi discreditaţi în faţa opiniei publice.

— Weishaupt inventase cinci sau şase alfabete secrete diferite, pentru a coresponda în siguranţă cu adepţii săi; de asemenea, compuse un dicţionar special, incomprehensibil pentru profani. Numele de ţări erau schimbate cu nume din istoria şi geografia antică. Ei aleseră o eră nouă şi schimbară numele lunilor.

— *Fraţii insinuanţi* trebuiau mai întâi să studieze candidatul în cele mai mici amănunte şi să ţină un jurnal, cu remarcile pe care le aveau de făcut.

— Din *Ritualul Iluminaţilor*: Dacă tu n-ai fi decât un trădător sau un sperjur să ştii că toţi fraţii noştri-vor fi chemaţi să se înarmeze împotriva ta. Nu socoti că vei scăpa sau vei găsi un loc de siguranţă. Oriunde vei fi, ruşinea, remuşcările tale şi ura fraţilor noştri necunoscuţi te vor urmări, te vor chinui fără răgaz!

— Novicii trebuiau studiaţi mai ales atunci când ei se credeau neobservaţi: fraţii insinuanţi trebuiau să se ferească de oamenii care strălucesc prin discursuri; trebuie fapte nu vorbe. Nu e bine să ai decât o mică încredere în cei bogaţi şi puternici; conversiunea lor e lentă şi rareori sinceră. Cei care arată indignare faţă de unele nedreptăţi sociale nu trebuie luaţi aşa cum se arată ei; indignarea poate fi rezultatul unei temeri, a unei speranţe pasagere, a uned pasiuni de satisfăcut; această stare fugitivă trebuie transformată într-una permanentă.

— Candidatul era pus să-şi facă o autobiografie detailată şi. Pentru a i se arăta că a fost studiat înainte, i se comunicau informaţiile pe care le aveau despre el, pentru a-şi da seama că nimic nu a scăpat superiorilor săi şi pentru a face o confesiune generală completă.

— Pentru *fraţii scrutători*, Iluminismul avea un cod numit *Ghidul spionului perfect*, cu aproape 1.500 de

chestiuni privând viaţa candidatului. Codul mai este numit în *Statutele Ordinului*: *Nosce te ipsum* – cunoaşte – Te pe tine însuţi.

— *Fratele insinuant* trebuia să poată spune despre candidat dacă îi plăcea să doarmă, dacă visa, dacă vorbea în somn, dacă se scula greu şi ce impresie făcea asupra lui o deşteptare subită, forţată, neaşteptată. Autobiografia lud era comparată cu portretul făcut de cei care-l supravegheaseră. În fiecare lună adepţii făceau rapoarte de activitate.

— Adepţii Iluminismului erau îndrumaţi să intre în lojile masonice pentru a le face să se descompună, sau să le reformeze după principiile lor.

— Ultimele grade: *Mag* şi *OmRege* se obţineau fără ceremonie de iniţiere; aleşii nici nu aveau voie să pronunţe aceste grade sau să le scrie; se comunica verbal; cu această ocazie se profesau principiile spdnozismului: *totul e material, Dumnezeu şi lumea sunt unul şi acelaşi lucru, toate religiile sunt himerice şi se datorează oamenilor ambiţioşi*.

— După Weishaupt, Franţa nu trebuia să fie iniţiată decât în urma celorlalte ţări, ţinându-r-se seama de caracterul nerăbdător al acestei naţiuni. El prevăzuse şi situaţia când hârtiile Ordinului ar fi căzut în mâinile poliţiei şi luase măsuri în acest sens.

— Contëlle de Saint-Germain a înfiinţat *o lojă de teosofi* la castelul d'Ermenonville în care femeile nu erau excluse; după unii aici se făceau orgii.

— Soţia lui Cagliostro a fost amanta lui Potemkin, pe timpul şederii lor la Petersburg, şi din cauza asta împărăteasa i-ar fi ordonat să plece din ţară. Tot soţia lui se zice că l-a trădat şi l-a vândut Inchiziţiei din Roma. Ea se numea Lorenza. Cagliostro a primit un brevet de colonel de la regele Prusiei, Frederich al II-lea. Întors în Franţa, el a fost amanturcontesei de Lamotte (sau La Motte, care a fost eroina afacerii colierului reginei). Cagliostro a organizat o masonerie a femeilor la care se gândiseră şi iluminaţii. Lorenza era organizatoarea.

— Masonii germani au predat oraşele apărate, fiindcă dădeau mai multă greutate principiilor de libertate cetăţenească propagate de atacatori care erau trupe ale Republicii franceze, de asemenea sprijinită cu sârg de ordinul francmasoneriei. Ştirile primite de comandanţii germani se dovediră fălise, deciziiile ajungeau cu întârziere, sfaturile de război erau imediat comunicate inamicului, ordinele nu se mai dădeau sau erau executate prost, întăririle şi hrana nu soseau la momentul oportun, muniţiile se rătăceau, se răspândeau zvonuri descurajatoare pentru trupă şi ofiţeri.

— Regele Leopold al Austriei a murit otrăvit fiindcă se arăta împotriva masonilor.

— În acelaşi timp regele Suediei a fost asasinat de un anume Anackarstroom oare făcea parte din lojile masonice, a cărui stafouie fiu pusă de Iacobini în sala reuniunilor lor.

— Numele de *carbonari* vine desigur de la *cărbune*, dar el a fost ales potrivit ideii că acest *cărbune* aşteaptă şi se formează în întuneric şi apoi din el se naiste flacăra. Candidaţii carbonari trebuiau să aibă treizeci şi treci de and şi trei luni, precum Christ în ziua morţii sale.

— Şedinţele carbonarilor se numeau *Vendita* sau *Vente* (Vânzare) iar ale masonilor *Tenul* (Ţinută).

— Lamarline nu a fost francmason.

— În Irlanda era o societate secretă numită *Fenianism* de la regele Fenius al Feniciei care se zice că în vremuri îndepărtate venise să se stabilească aici; ei îşi propuneau să sustragă Irlanda de sub supremaţia Angjliei.

— Mazzini a fost şef carbonar care a fondat societatea *Tânăra Italie* cu scopul eeberării şi unificării ei; el a inspirat multe atentate politice ai căror autori au scăpat mai totdeauna de justiţie.

— În 1857, Napoleon al III-lea urma să fie asasinat (14 ianuarie 1858) de un anume FeMx Orsini, din ordinul unei fracţiuni a masoneriei italiene, care considera că împăratul, mason şi el, inunsi respectase promisiunile cu privire la unificarea Italiei. Dar bombele Lui Orsini nu Inau

rănit; i-au amintit doar de jurămintele din tinereţe de fost carbonar, împăratul l-a vizitat pe Orsini la închisoare şi ina promis că testamentul lud va fi dat publicităţii.

Tonnelets – pantaloni scurţi, deasupra genunchiului, bufanţi ca nişte butoiaşe; rochie *panier* (imensă) – dintr-o carte a lui J.G. Noverre, din care se mai pot nota schimbul de epistole cu Voltaire şi, pardon, sfatul dat dansatorilor de a nu purta perucă. (*Scrisori despre dans şi balete*.)

Dintr-un reportaj despre crimele de la Bel-Air (cazul Sharon Taite); cu ledt-motive:

— *Baby-sitter* (o fată care ajută pe bătrâni să treacă strada).

— *Thriller* (ca termen al atmosferei de groază în filme).

— *The Beach Boys*, formaţie de muzică uşoară.

— Bulevardul Cerului pe care locuia Sharon Tate.

— Termenul de *pig* (porc) introdus de orglandzaţia *Black Panther Party şi* care lansează pamflete politice.

— Apar termeni de *păstori*, *haremuri*, *triburi*, *halwcinogenomania*, *beatnick*, *hippy*, *jlower-power*, *Dumnezeu*, *Iisus*, *Satana*, *haşiş*, *marijuana*, *LSD*, *opium*, *heroină*, *Valea Morţii*, *inadaptabilitate* etc. Pentru fixarea *lumii paralele* în *Janus*).

Cale Zanterdeschia (flori), pelargondi, clape de pian acoperite cu bucăţi de stofă, auzul absolut (din Giesekind).

„Marea a fost foarte bună cu mine. Mi-a arătat toate rochiile ei w (Debussy).

Fr. Ponge: Orice scriitor trebuie să scrie împotriva a tot ce s-a scris până la el.

Jurnal de la Poiană

Nocturnele: seara, pe şosea, apar luminile cu mercur ale lampadarelor primăriei, dar dincolo de asta, constelaţii vulgare de la unele case particulare. Ţipă din tuburi de neon un verde strident, la un florar, şi pe urmă dar ceva violet său portocaliu din alt tub. Am văzut deri, într-un drum spre Moeciu, o casă de teracotă verde, foarte vulgară. Gustul orăşenesc îi nenoroceşte pe ţăranii care vor să arate o bună stare ce nu o au măcar pe afară.

Branul, care arăta ca un târg liniştit, este acum infatuat cu ostentaţie. A devenit o localitate climaterică de rangul unui. Dar a dispărut varul care dă nobleţe casei româneşti…

Valéry: Sunt sărac, dar sunt rege peste maimuţele şi papagalii mei interiori.

Prévert, care vorbeşte despre lui pta cu îngerul ca de un mecd de box în ring, în lumina de magneziu în care învinsul cade în rumeguş (*Paroles*).

Din *Arta veche religioasă* de Iorga:

— Icoane ruseşti, *scrise*…

— Icoanele româneşti cu sfinţii în şiruri paralele, verticale, orizontale, în care îngerii zboară în toate părţile ca nişte fluturi, cu heruvimi, frunzare bogate în jurul cadrelor.

— Faldurile veşmintelor sfinţilor, pictate cu ştiinţă.

— Sfântul Filip (îmi place numele…).

— Culori: roşu, albastru, auriu, argint, gris…

— Maica Domnului, ca o ţărancă.

— Brocardul veneţian de pe veşmintele domnilor.

— Grecii pictau veşminte de argint.

— *Maica Domnului* numită *trandafir ce nu se veştejeşte*.

— Teme: *Bună Vestire*, *Naşterea Maicii*, *Cei trei îngeri*, *Floriile, învierea*, *Coborârea de pe cruce*.

— La *Naşterea Fecioarei* se pun covrigi pe masă, furculiţe (cu doi craci), cuţite, ridichi…

— Pe potire: *tulipa la Brâncoveanu* şi *Antim Ivireanul*.

— *Anafomiţe* (tăvi de Sibiu, 1518) din Dalmaţia sau Veneţia.

— *Corbul Ţării Româneşti* pe steme, pe argintărie (în 1740 – 80); pe *Evangheliare*: păseri. Armeneşti, lei, monştrii Asiei, vase persiceşti, frunziş bogat.

— *Vulturii Cantacuzineşti* asupra cărora se ridică heruvimii.

— *Liturgia Orientales* (manual al *Liturghiei orientale*).

— Brăţări ţesute, mânecarele, rucaviţele, omoforul

(la umăr), epigonation (atinge genunchiul) …

— *Perdele de icoane*, *perdele de altar*, *Aerele = Epitafele* (ţesături bisericeşti).

— *Nume*: Antoniu Akropolitul cu soţia, Maria Comnena Turnikina.

— Felonul (amănunt din epitaf).

— Tulipa persană.

— *Linii de ciubuce* ca *frânghiile învârtite* (între Bizanţ şi Genova), culori topite, Chivot (modelul bisericilor într-o împletitură extraordinară), *căţuie*, *candelă*, *cruci în filigrane*, *cruci cu smalţ*, *pateră* (tavă turcească). *Catapeteasma* (uşa despărţitoare de altiar, rar de piatră, mai ales din lemn sculptat), *Pisania* (e textul sculptat său. Pictat pe clopotniţă sau la intrarea bisericii, ades cu stema Domnitorului).

— Zugrăveală cu aur şi văpsele, vase şi odăjdii, turle de aramă, mănăstird cu grajduri şi şoproane.

Dintr-o carte despre. Mănăstirea Dealu:

Turla pantocratorului, *naos cu două abside*, *tambur cu pandantive ai turlei*, *caligraful Silion Ruşin*, *cruce ferecată cu argint*; nume de femeie pictată: *Glisafta logofeteasa*, *Teodor Mârleanu*, *12 pârgari din Târgovişte*; alţi termeni: *mănăstire închinată cu metoh*, Sfântul Mormânt al Ierusalimului (pictat), *mănăstiri de al patrulea* (schituri), arhimandritul Chirii Aghiorghdtul.

— *Arcosoliul* (vas pentru scurgerea apei, umivalniţă).

— Biserica Fun denii Doamnei…

Din Nicolae Costin: *Letopiseţul Ţării Moldovei*:

— „Zice Sineca, filosoful, că tiranii numai pricină au de pedepsit dară mijloc nu autt…

«— „fără mişel acela domnu’ căruia slujescu de frică. Frica dragoste nu are; că unde-i frică, nu-i dragoste; unde nu-i dragoste, iaste ură, de unde: izvorescu cu multă risipă Domnilor”.

— „Faptele Dobâncilor: ori laudă, ori ocară le aduc şi le răsună la lume”.

„Domnit-a Iancul Vodă ani, 3 şi luni, 7, că acesâba, Iancul Vodă umbla vara ou sanie de os”.

— Comişel, slujbaş la grajdurile domneşti.

Din Balş: *Bisericile şi mănăstirile moldoveneşti*:

Elemente ale bisericii: *exonartextul* (pridvorul), *camera mormintelor* (gropndţa), *arcade oarbe* (ocniţele).

— Un *Imn Acatist* cuprinde (la Probota) *Asediul Constantinopolului*, *Rătăcirea lui Iescu*.

Tip de pisanie: „Cu vrearea Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea sfânitului duh, iată eu, robul stăpânului meu Iisus. Io, cu mila lui Dumnezeu, Domn al Ţării Româneşti, fiul lui… a binevoit Domnia mea, cu buna mea voie în al patrulea an al stăpânirii mele împărăreşti a zidi acest hram întru numele arhiereului şi făcătorului de minuni Nicolae, fiind egumen chir Grdgore în anul 7038”…

— Ferestre cu *muluri gotice*, care au şi un *menou* de împărţire.

— Semnele lapidare.

— Călăii mucenicilor.

— Sfinţi care scapă de draci la Vosfor pe caravele ou pânze.

— *Jeţul domnesc* cu ornamente în formă de *rinsou bizantinoroman* care împodobeşte *speteaza*.

— *Rozasa* (din mijlocul spetezei)
— Floare, trifoi, tuipine.
— Mici nasturi strunjiţi.
— *Baghete* în formă de popiei.
— Meşteri ţiglari.
— Arcade oarbe...

Dacă noi credem cu atâta ingenuitate în idei este pentru faptul că noi uităm că ele au fost concepute de mamifere (C).

Pentru *săptămâna Nebunilor*, ieromonahul sau poetul Caralabă, blond, cu penfigus pe cap, ciuperca aceea care face găuri în păr, născut în mahalaua Dârvari şi care umblă cu târî în buzunare şi-i rumegă. A Încercat să mănânce şi lăcuste, dar a borât. Trăieşte, în timpul în oare tineretul se râde, după model evropenesc. Un princepe îi bate sau *îi ceartă cu bătaie*, îi aruncă la hârdăul lui Petrache, şi-i lasă acolo până le-o creşte la loc. barbelé. Hagi Moscu, boer vechi, gândeşte că, fără barbă, obrazul aşa belit e ca un cur de copil, cum ai sta fără nădragi pe tine.

— Nume pentru cântăreţul cascadelor: *Antonache* sau *Dumitrache Cacaleţeanu*, autorul poemului *Trâmba*.

Creştinismul care promovează valoarea individului. Concepţia antică punea cetatea înaintea lui…

Virtutea (*virtù*), după Machiavelli e *acţiunea*. Nu există virtute contemplativă.

Devize:

— Virtuosul alege a trăi primejdios (vezi Mussolini).

— Cine vrea scopul, să vrea şi mijloacele.

— Nimic mai păgubitor decât căile de mijloc (*le vie del mezzo*).

— Virtutea nu *e* valoare morală ci valoare energetică…

— Pe oameni trebuie ori să-ii faci buni, ori să-i distrugi (*gli uomini şi debbono o vezzeggiare o spegnere*…)

— Fă ofense mari, nu mici. Ofensele mari te scutesc de răzbunare. Cele mici nu.

— Ome ajută pe altul să fie puternic merge spre ruină.

— Ca să stăpâneşti, trebuie să ruinezi sau să ocupi.

— Dezvăţul de gustul libertăţii. – La cei mari binefacerile nod nu

Şterg injuriile vechi (greşeala lui Cesare Borgia de a-l alege Papă pe Iuliu al II-lea).

— Mi s-a părut mai nimerit să urmăresc adevărul de

fapt al „lucrului decât închipuirea lui (*mi è par se piu convenienţe andare dieiro alia verità effetuale della cosa, che* all'*immaginazione diessa*).

— Un princepe trebuie să ştie bine rând să facă pe fiara, când pe om…

— Nu e necesar ca princepele să aibă toate calităţile pe care oamenii le preţuiesc ca podoabă a domnitorului, dar e necesar să pară că le are.

— *Ignavia* (trândăvie).

— Princepele trebuie să fie mai degrabă impetuos decât circumspect. Fortuna e femeie. Ca s-o supui trebuie s-o thaţi, s-o loveşti…

— Oamenii, fierul, banii şi plinea sunt nervul războiului, din acestea patru sunt mai necesare primele două căci oamenii şi fierul găsesc banii şi pâinea, dar pâinea şi banii nu găsesc oamenii şi fierul (Machiavelli).

Din *Magia la români*:

— Cărţi ereticeşti.

— Cocoşii aud toaca în cer.

— Pricolici, vâreolaci, solomonari…

— *Vâlva* – în Munţii Apuseni (minerii o sperie cu zgomot asurzitor de viori, clarinet, gordună).

— Cerbul e uneori un mort înviat. < – *Mana holdelor*, mana vitelor

(se culeg în noaptea de Sânziene, miercurea şi vinerea până în Rusalii).

Omul ar fi mai de neînţeles pentru sine însuşi dacă n-ar exista animalele (Buffon).

Cuvântul poate să împingă un lucru de la nefiinţă spre fiinţă (Platon).

A nu confunda caracterul unui lucru cu caricatura lud (Pallady).

Singurul andmal care şi de că nu e nemuritor e omul (Malraux).

Omul: *un être pour la mort* (*Sein zum Tode*) al lui Heidegger.

Din: *La Table Ronde*, nr. 203/1964:

Philippe Sénart glosează pe marginea unei noi ediţii a *Caietelor* de însemnări zilnice din *Jurnalul* lud Paul Valéry. Autorul începe prin a înfăţişa contradicţia fericită care a făcut ca Valéry, potrivnic *Jurnalului*, să afirme relativ la Gâde că te simţi obligat să scrii în fiecare zi. Şi sfârşeşte prin a nota: *astăzi nu mi-am schimbat bretelele*, reuşind, totuşi, să acopere timp de jumătate de secol, 250 de caiete sau carnete de note, însemnări etc.

Există, totuşi, în aceste *Caiete* o consecvenţă a omului cu sine. În acest *Jurnal*, pretext de mărturisiri, confesiunile sunt cele mai rare, mai puţine. Numai că bretelele, comentează Philippe Sénart, nu se văd niciodată. De altfel nici jobenul. Ca să-l găsim pe acel Valéry, cel ce-şi permite să-şi dea drumul, trebuie să-l căutăm în scrisori. Acolo îl putem surprinde cu un aer neliniştit, luându-şi pulsul, făcându-şi socotelile de sfârşit de lună, urmărind la Bursă scăderile, dar nu-şi pierde curajul, chiar dacă ediţiile de lux din care trăieşte nu se vând bine, sau îl putem vedea încălecând pe bicicletă ca să facă o plimbare la Bois de Boulogme. În *Caiete*, deci, mărturii puţine, dar sunt unele îndată corectate şi parcă retractate, care te îngheaţă, aceea spre exemplu de a fi fost pe punctul de a se sinucide, la Londra, dacă nu l-ar fi avut pe Aurelian Scholl lângă el. Şi trebuie să-l cunoşti bine pe Valéry, scrie Sénart, pentru a putea descoperi în această scurtă notă obsesia sfârşitului de lună pe care o încerca micul funcţionar care a fost el. „Drama modernă a funcţionarului care dacă se îmbolnăveşte e dat afară, făcând eforturi de a nu fd bolnav”. Dar în general Valéry caută să apară în aceste caiete ca un om universal şi nu öa un om particular. El a reproşat mult timp lui Stendhal faptul de a nu-şi fi deschis puţin prea mult inima şi, adăugă el, *dormitorul*. Dacă ar fi să scrie un roman, l-ar scrie excluzând toate miicile curiozităţi legate de particularităţile fizice sau naturale, ceea ce Le Brun vorbind despre Poussin numea „minuţiile”. „Un pictor, spune Valéry, este totdeauna silit să figureze urechea, ochiul, nasul. Are condiţiiledate. Pentru un portret scris pe care-l gândesc ar trebui găsite mai

întâi, şi executate mai apoi, caracteristicele personalităţii, mecanicii mentale. Să ştii să desenezi o memorie, o sensibilitate generală, o rasă sau o ereditate, un trecut, un mod de a acţiona şi de a reacţiona, limitele, resursele, pudordle, secretele, lacunele, fobiile şi maniile unui individ".

Paul Valéry ar fi vrut să scrie un *roman dezîncarnat* sau cel puţin un *roman descărnat* în care ar fi făcut radiografia intelectului uman. *Un roman de moravuri celebre*, cum caracterizează Rémy de Gourmont propriul său roman *Sixtine*.

Din *Cronicul* lui Neculai Chiparissa:

Când Egemonul a primit această epistolă şi au cetit-o, au socotit-o nevrednică de orice răspuns… punând mari străji. Înălţimea sa ca să afle în aceste vremi tulburate şi primejdioase Domnitor în Moldova ca un alt soare lucitor şi încălzitor, descriu moravul cel mai bun din toate…

Din *Catalogul istoric al oamenilor însemnaţi din secolul XVIII dintre carii marea majoritate au trăit în Ţările Române – Valahia şi Moldova*, de Chesarie Daponte:

S-a umplut de bucurie gura noastră… Acolo am săvârşit cu piozitate cântarea Paraclisului, spălându-mă cu aghiazmă; după cum parf-umurile aromatelor umplu aerul cu evaporaţia lor şi pe cei ce se apropie şi pe cel ce este pe loc şi face pe cel bun din natura lui de a trăda bunuri multiple şi altora aşa şi noi informaţi inveterat de această nemincinoasă cunoştinţă printr-o experienţă încărcată am recunoscut în mod divin la stăpânirea superioară a măreţei regalităţi a prea luminaţilor voştri întru Christas regi, potrivirea acestor sentinţe… ce li se hărăzeşte de la Părintele luminilor; Ordinele Arhanghelilor, a Angelilor, sistemele armatelor spirituale se conservă şi o pascalie a lui în formă de ciclu perpetuu; despre cei ce au patriarhisit în Ierusalim; un bărbat fabricant de miresme purtând ou sine toate aromele cele mai mirositoare şi mai plăcute, de a fi îmbrăcat în veşminte muiate cu totul, cât să nu se şteargă în tot felul de miruri şi balsame chiar şi în vestitul silfiu şi dacă ar lua asupra sa însuşi corpul lui Alexandru

Machidon şi altul prin care transpiră miresmele, nu este ou putinţă a se umplea aerul de miros atâifca precât un bărbat înţelept şi onorat cu tot felul de virtuţi, frumoase din «natură şi din munca sa şi cu idei de învăţătură, poate să răspândească în genere prin ţările şi poliţiile ce cutreiera de aproape şi de departe, o parte din graţiile sale miraculoase şi din înţelepciunea ce o posedă şi din folosinţa ei şi să parfumeze sufletele noastre (ascultătorilor) cu cele mai bune şi mai plăcute învăţături şi să mişte pe acei cu care s-ar întâlni pre admirarea şi lauda sa. Om însemnat prin virtute; Trompeta sfânta ia fericitului Pataiianu.

De acelaşi, *Stihuri*:

La amor: O, amor ce dor greu de stăpânit eşti şi ce orb eşti când iubeşti pe cei urâţi.

La o privighetoare:

Vino, o, privighetoare cântăreaţă de ode străine, fă-mă pe mine cel întristat de nevoile vieţii să mă bucur de tine şi să fug cu totul din cursele lumii, să mă duc în munţi unde nu mai este grijă de viaţă şi nici acela care să-mi pizmuiască mie pâinea ca streină.

La aceeaşi:

Cu arătarea primăverii şi a rozelor mirositoare, melodia privighetorilor îmi încântă mintea mea.

La culbecu (melc):

Progenitură sunt a Ersei (una din femeile lui Danau) şi a Soarelui, locuiesc locuinţa pe care mi-a dat-o natura, stupesc pe toţi ereticii cu scuipat şi ridicând în cap două coarne, arăt pe Christos cel în două naturi creştinilor, eu prea maioul culbec cel bun de gură... Iar Frânghii se botează îmbrăcaţi cu hainele lor şi se stropesc numai la frunte... înăuntru stradelor striga şi cântă din vioare şi cu alte instrumente muzicale şi beau cu canele vin; lucra linguri cuscheparna.

Un triumf

i s-au *discurs lăudător* către prea piosul, păzitul de Dumnezeu şi prea puternicul marele împărat şi autocrator al Moscovei, Domnul Domn Petru Alexeevioi, pentru luarea

Azovului, încă şi îndemnarea către el şi către toţi boierii şi generalii săi ca să mişte război contra agarenilor.

Dacă poate se bucură toate fiinţele pentru că apare soarele în Orient şi mai ales pentru că se ascunde nu mult timp, ci numai pentru o singură noapte, se bucură zic pentru că iarba acolo unde este pituliţa se ridică, păsările cerului ciripesc ieşind în întâmpinarea lui, fiarele ies din locuinţele lor şi se înveselesc înaintea lui. Cita bucurie trebuie să avem noi oamenii care de mult lipsindu-ne împărăţia, sacra şi luminată persoană a prea marei tale împărăţii astăzi a răsărit la noi, ca soarele cel mai luminos şi mai cu seamă în astfel de timp prea fericit şi într-o astfel de noapte lucind şi trimis de Dumnezeu împotriva Azovului. Pentru care mare victorie, Marele Dumnezeu al cerurilor a făcut-o mai măreaţă decât altă dată pe aceasta prea mare împărăţie, iar ţie ţi-a dat toată binecuvântarea şi desăvârşirea. Prea dăruite de Dumnezeu împărat, planeţii, natura şi norocul ou o prea mare combiniaţiune între dânsele te-a înzestrat cu un corp prea dăruit de Dumnezeu. Luna ţi-a hărăzit în minte un creier miraculos; Ermis, înţelepciunea consfătuitoare; Afrodita, faţa veselă, ochii vioi oare trimit ca semtei milă şi bunătatea; soarele, particularitatea ta ca să naşti mani principi şi împăraţi să lumineze pe toţi supuşii tăi prin ordine. Marte te va înfrumuseţa cu victorie, vigurozitate şi putere şi ţi-a preparat trofee foarte măreţe. Joe ţi-a dat propria ta bunătate la care şi noi îndrăznind ne-am încurajat să ne prezentăm la un aşa de mare autocrator. Cron ţi-a hărăzit maniera să câştigi multe împărăţii. Natura, cita abundenţă cuprinde în sânul ei, cita frumuseţe, câtă măreţie le-a revărsat spre tine. Norocul te-a împodobit cu toată buna norocire şi cu toate virtuţile pe care le are. Prin urmare tu, ca unul şi excepţional miracol al sorţii, al naturii, al planetelor şi al lui Dumnezeu te-ai pogorât în această viaţă pământească, plin de virtuţi, de glorie şi de laudă. Fiind întărit cu toate acestea, nici coasa morţii, niciun alt obstacol nu va putea să împiedice minunatele tale îndeletniciri care să nu treacă din generaţiuni în

generaţiuni, de la *popor* la popor, de la etate la etate. Pentru ce, însă, voim să lungim vorba? Pentru ce este nevoie să aprindem lumina înain/tea soarelui? Pentru că este nevoie cu cuvinte întunecate de ale noastre să ascundem cu noi gloria ta cea prea curată şi prea mare? Este destul să zicem numai că fiind singurul cel mai ortodox dintre toţi împăraţii de sub soare cauţi să întăreşti şi să asiguri ortodoxia şi pentru aceea te baţi în războaie şi te lupţi. Aceasta e a doua cauză oare ne-au. Îndemnat să dedicăm acest modest discurs al nostru către măreaţa voastră împărăţie… Iar sfârşitul acesta e: Tu, o, împărate! Pentru ca să te cobori pe pământ ai luat fiinţa de la Dumnezeu, sufletul de la serafimi, amoarea de la heruvimi; ştiinţa de la Puteri; puterea de la domni; domnia de la începători; de la stăpând stăpânirea; de la arhangheli guvernământul; de la îngeri conducerea; de la planeţii stelari înclinarea cea bună; de la Cron înţelepciunea, de la Joe, temperamentul, de la Marte bărbăţia, de la soare, impozantă; de la Afrodita frumuseţea, de la Erm-Ls elocvenţa, de la lună prudenţa; de la Aer veselia, de la Apă strălucirea şi din Pământ tăria. O, prea perfectă Operă a lui Dumnezeu! O, prea perfect dar trimis de Dumnezeu, dar al secolului prezent, dar însă nemuritor şi nesfârşit în toate secolele! Tezaure împărat! Petre Alexeievici, ai ieşit din tezaurul bunătăţilor şi al darurilor sfântului Spirit, Petre, piatra cea mai solidă a ortodocşilor; Petre, piatra cea mai de preţ a lumii, coroana polului arctic şi antarctic, al Răsăritului şi a Apusului., noul şi prea curatul Atlante, columna cea neclătită a sferilor santei tale împărăţii, pentru pronia cea necomparată. O, perfecţiune! Fără pată, pentru care limba aceea care nu vorbeşte este imperfectă, o, perfecţiune! Despre care cei mai vechi dintre înţelepţi ar fi dorit cei mai mulţi să vorbească, să o privească şi să o închine. O, perfecţiune! Pentru care prea sfântul şi prea înţeleptul Arhiepiscop al Constanünopolului, Romei noi, şi Patriarh ecumenic, Domnul Kaldnik, prea fericitul şi prea înţeleptul Papă şi Patriarh al marei cetăţi a Alexandriei, Domnul Gherasim, prea fericitul şi prea în

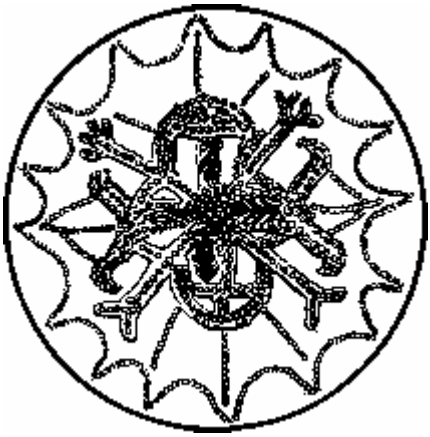

Văţatul Patriarh al poliţiei lud Dumnezeu, marei Antiohii, Domnul Kdril, prea fericitul etc., etc. (Ca stil emfatic pentru grămăticii de la Sf. Sava, în special Lazăr Scriba de Trapezunda, care e cel mai pupincuri & t.)

Programe muzicale pentru *Janus*:

Debussy: Pagodes, Hommage à Rameau, Mouvement, Sept. Préludes:

— La fille aux chevaux de lin.
— Brouillards.
— La puerta del vino.
— Ce cu'a vu le vent d'ouest
— Les sons et les parfums tournent dans l'air du soir.
— Minstrels.
— Masques.

Altul: Soirée, Cathédrale engloutie, Masques, Pagodes, Poissons d'or (tot *Debussy*).

Altă variantă:

Scott: Prélude solemnel.

Bussoni: Sonatina în diem nativitatis.

Liszt: Sf. Francisc mergând peste valuri.

Giesekind entomolog: Andalusia posedão. faună de fluturi foarte interesantă.

Hugo Friedrich care constată că *Poemele* lui Saint-John Perşe abundă de aluzii la pictură veche, la miturile antice, la lăcaşurile de cult exotice. Ezra Pound, la rândul său, împleteşte în textele sale fragmente din poezia provensală, italiană veche, greacă, chineză. Eliot preia

dintr-o operă erudită simboluri din legendă Graalului sau motive din *Upanishade* şi din *Biblie*, frânturi de citate din Wagner, Baudelaire, Shakespeare, Ovidiu, Dante, Sfântul Augustin (vezi *Istoria plagiatului*).

Orice occidental frământat te face să te gândeşti la un erou dostoievskian care ar avea însă un cont la bancă (C).

Cuvintele: Sfinţii şi geniile stau totdeauna pe cal.

Idee de final a *Princepelui*: prin Bariera Delea-Veche sosea după venirea noului domn un nou Messer (la bufetul *Slătioara*, cu M.).

Cuvintele: *Vadul sacagiilor* de la Zlătari; la polcovnicia pădurilor; *logofăt de taină*; *diecii de divan cu zapciii lor*; mere Paradis; Mitropolitul Nectarie; *arta peregrinilor*;

Iconari, *zugravi de fântâni*; *erminii*; *Marele vânător al morţii; Leviathanul*; *Raiul şi Iadul*, *Groaznica Judecata* (că teme); lungi la unghii, puşi la oprealã; să ridici forţaliţii la Dunăre; găina râcâind îşi scoate ochii (vorbă a *Princepelui*); *faunus ficarius* (faun pervers), despre Messer; *fandaşii nebuneşti*; Nume: Dumitrache Hrisoscelu; să nu ne răcim dragostea de patrie; cu toate mijloacele cele politiceşti; nenau im populat necazul; n-au slăbit braţul armelor; au dărăpănat poporul tirania; au pipăit durerile poporului; n-am putut a mă în picioroga; a nu le stă prosomiile, soroacele şi cu atât mai vârtos semnele soroacelor. Dădeau din buze spurcate şi necurată limbă; colora sujetele; prea fericitul planet etern să lucească asupră-ţi; între aceste două prea mari excelente monarhii; Samson Bodnărescu, autor al unor *Şăgi câmpeneşti*; după citire pe turceşte tâlcuieşte pe sloveneşte sau pe românie; conace; şanlic, şănlâc; saivantul; pehlivani, meterhanea, spoliarum, umblătoarele, cloacele, făgădăurile; uliţa Marchitanilor de lângă Bezestemul cel mare; Obşteasca Tânguire…

Din *Cronica Cantacuzinilor* de Iorga:

— Peloponezul, după o falsă inscripţie elenă, e dat drept moşie a Cantacuzinilor.

— Păună Oantacuzino, soţia lui Ştefan Vodă, despre care Radu Popescu spune că *a fost lovită de îndrăcire de s-au speriet toţi*. *Avea* o *nevoie mare de făcea toate grozăviile*.

— Un străbun al Cantacuzinilor, *sulp de putere*, îl întreţinea pe Mihai.

— Aveau doi împăraţi în familie: Mihai Şaitanoglu şi Ştefan Voievod (cu coroana romană a lumii). Baronul de Zănoagă nu era mulţumit. Acest *om fabulos împărţea pentru bani cerbi cornoraţi ai Ordinului său*.

— Ce se mai putea cere de la bietul chir Saul Arvandtohoritul? zice Ducange. Acela inventă nişte Valois-Cantacuzini cu nume france şi catolice ca Nichifor, Leon şi Emmanudl. Anonimul lui Ducange de la 1107 devenea Nichifor, Ioan îl înlocuia pe tânărul împărat ce-i fusese încredinţat. Autocratul bizantin Ioan, Anghel Oomnenul, Paleologul, muri în călugărie după ce-i adusese pe turci în Europa, stând la Athos şi privind marea nestatornică. Avusese trei fete: ur-a rămăsese pe tron, alta intrase în haremul lud Orkan, emirul turcilor osmanlâi, a treia era stăpâna unui despot. Dintre fiicele şi nepoatele sale, una fu împărătească a unei frânturi de împărăţie asiatică a Trapezundului. Torna, fratele Despinei sârbeşti, Irina, şi al Elenei altui despot, Ştefan Lazarevici, luptă împotriva turcilor, apărând Semedria. Se numea *Cantha-cussinus de Servia*. Paralel, trăda în Moreea un Gheorghe Paleologul Cantacuzino, sol la Raguza în 1431. În 1424 apăra Zeitunul un Cantacuzino Stravemdus. Se pomeneşte de un Cantacuzino în Peloponez, până în 1452. Albanezii aleseseră de aici, în 1454, ca despot, pe Manuil Gamtacuzino. La căderea Constantinopolului, în 1453, pieri şi Dimitrie Cantacuzino, ginere sau socru al lui Luca Nottara. Fruntaşii din Stambul trebuiau să se renege înaintea turcilor. Pământurile lor fură luate de ostaşii învingători.

Cuvintele (din *Arta votivă*): Chivotul de la Arbure; roaba lui Dumnezeu care s-a strămutat în lăcaşul de veci; *mormânt frumuseţat*; Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul;

Chenarul). ISF. Marină; Viaţa Sf. Dumitru; Naşterea lui Iisus; Imnul Acatist; Fecioara Maria, Luminătoarea; Arhip şi Timotei; Cuptorul în care ard păcătoasele; lăute, tambure; Fecioara cu pruncul; Saturarea celor 5.000 de oameni cu doi peşti şi cinci pâini; Sfânta Filofteia pe stâlpul despre altar; Cortul mărturisirii; Pilda celui ce şi-a zidit casă; Iisus şi femeia adulteră; Grădina Ghettsemani; se ară cu plugul de către sfinţi; Pilda celor zeoe fecioare; Sf. Procopie; Schitul Balamuci; în veci celui neputred; monahii de la Xeropotamul Sfântului Munte; Sodomul şi Gomorul; la ciumă, cioclii cu cângile lor lungi; Gaioo, vătaf de ciocli; *unul umplut cu binefaceri* (L când aduce banii la *Academia grecească*).

Iată şi lucrarea hidraulică:

Din volumul *Arta vindecării* (broşură):

S-a intenţionat crearea unui canal Dâmboviţa-Argeş pe vremea lui Ipsdianti. Planurile erau ale lui Frantz Ioseph Sulter.

Mitropolitul Ierotei (ca nume); săpunării.

Din *Arta gregoriană*;

Raban Maur (776 – 856), arhiepiscop de Maienţa, enciclopedist, în lucrarea *De universo* descrie o orgie colosală cu vin pus în burdufuri de piele de elefant.

În Cultul lui Kotya, femeile se împreunau cu ţapii.

Ceva despre *Academiile greceşti* (în special cea de la Bucureşti, pentru fixarea locului de acţiune al grămăticilor):

— Şcolile din secolul al XVII-lea practicau o *predare humanistă*, filosofică şi ştiinţifică, purtând numele de *Şcoli princiare*, erau patronate adică de domnitori şi fiinţau din banii trezoreriei Statului sau a Principelui. În momente de criză se recurge la preoţi pentru întreţinere. În şcoli progresează încet, încet laicizarea învăţământului. În secolul al XVII-lea, *Academia greacă* de la Bucureşti avea un nivel european. Şi înainte de asta în casele boiereşti funcţionau călugări greci care se ocupau de educaţia copiilor celor bogaţi.

— Se studia clasicismul greoo-roman, filosofie şi

medicină. Teologia pierde teren ou timpul. Se ridică un nou curent de idei ce deschidea drum pozitivismului şi materialismului care lipseau în Imperiul Otoman.

— Într-o *Laudă* pronunţată la 1695 în faţa lui Brâncoveanu, Trepizonda Kirninites, rectorul *Fundaţiei*, face un vibrant elogiu filosofiei şi arată ostilitate scolasticii.

— La Academie erau circa 150 – 200 elevi. S-au descoperit caiete *de cursuri* în care se găseau idei foarte îndrăzneţe; în centrul acestei evoluţii era nouă nobilime şi chiar prinţii înşişi: Vasile Lupu, Matei Basarab, Cantacuzinii şi Brâncovenii (vorbim ca evoluţie a gândirii româneşti care a dus la ideile din şcoala grecească) (ca precursori).

— Renaşterea economică şi culturală a elenismului de care erau legaţi, prin înfeudare, în sistemul otoman. Grecii contribuiau la disoluţia feudalismului; ca Urmare, un mare număr de şcoli greceşti. Exista o receptivitate la ideile burgheze venite de la Veneţia, Padova, Viena, Leipzig.

— Bucureştiul devenise ama din Metropolele Noului Bizanţ unde intelectualii greci vorbeau greaca tuturor provinciilor: Peloponez, Epir, Macedonia, Thracia, insularii din Chios, Cretă, georgienii şi africanii. Spre noi soseau toate valurile celor aflaţi în exil (greoi). Cam 100 de savanţi au predat. Până în 1821. Şerban Cantacuzino a făcut o şcoală greacă – unde se dădeau salarii anuale din tezaurul ţării. Exista un filosof, un profesor de litere şi un altul pentru materiile comune la Sf. Sava. *Şcoala slavonă*, întemeiată la biserica Sf. Gheorghe, funcţiona dinainte. Mai târziu salariile au fost plătite din veniturile mănăstirii Glavacioc; Gantacuzino primea reviste politice din Viena şi Veneţia şi le trimitea la Constantinopole ambasadorilor Angliei şi Ţărilor de Jos.

— Brâncoveanu avea o vastă corespondenţă. Avem ştiinţă despre 168 de scrisori: cu Leopold I de Austria, cu Iosif I, cu Carol al VI-lea, cu Petru cel Mare, cu Ludovic al XIV-lea, cu’ Papa Clement al IX-lea etc., cu patriarhii (în

limbile latină, greacă, italiană, ungară, rusa), deci Cancelaria curţii princiare era ridicată la grad înalt. În limba turcă scria clucerul Afendulis Constantinopolitanul. Doctorul său, Jacques (Ion) Pylarinos de Cefalonia fu trimis în misiune secretă la Viena, iar Nicolae Comneaiul Papadopoulos trimis la Papă. Brâncoveanu a introdus latină la Sf. Sava. Exista *Dicţionarul latin-român* al lui Corbea şi al episcopului Metrofen de Buzău. Contacte ale lui Brâncoveanu: cu Contele Ludgi Ferdinande Mensigli, emisar secret austriac. Ministrul Quarient von Raal e primit în secret de Brâncoveanu sub identitatea unui negustor olandez (1692). Vizita lordului Paget la Bucureşti a fost foarte importantă. S-au făcut cadouri: un mantou de zibelină şi stofă de lină de 1300 taleri.

Din V. Papacostea: *Fundarea Academiei greceşti*:

— Ioanis Karyophyllis, *marele cartofilax al patriarhiei ecumenice* (1686). Şerban Cantacuzino îi scrie să-i trimită profesori.

— Unii istorici au făcut din Constantin Cantacuzino-Stolnicul fondatorul *Academiei de* la Bucureşti de la 1679, deşi chiar el ducea Lipsă de profesori pentru fiii săi.

— Profesorul Sevastos Kyminitis, vechi director al *frondistitiumului de Trebizonda* şi al *Academiei din Constantinopole*.

— Ieremias Kakavelas în trecere prin Bucureşti.

— Del Chiaro care încurcă domnitorii şi nu vorbeşte despre *Academia grecească* în timpul lui Şerban Cantacuzino.

— Tot la *Academie* mai funcţionau umanişti de valoare că Pantelimonos Ligaridis şi Ignatios Petritis care îi învăţau pe Drăg Nici şi pe Şerban, viitori prinţi; Ligaridis era excomunicat de către patriarhul Partendos cel Tânăr, de aceea a venit în Valahia.

— Şaitanoglu, spânzurat de turci la Anchialos.

— Kyminitis, primul profesor ocupa postul principal (*primo-loco*).

— Şerban Cantacuzino e fondatorul *Şcolii greceşti* pe care Brâncoveanu a inaugurat-o formal.

— *Colecţia Hurmuzaki* e opera savantului grec profesor la Sf. Petersburg: Papadopoulos Kerameus; în această colecţie, volumul al XIII-lea, se găseşte *discursul adresat lui Şerban Cantacuzino* de către Kyminites. În 1688 – 1689 acesta se găseşte (K) la Mănăstirea Theoskepastos.

Din *Academia Sf. Sava* de Gh. Cronţ:

— Şcoală de cultură generală după concepţia medievală cu caracter enciclopedic. Undi erau *iatro-filosofi*, având titlul de doctor în ştiinţe şi medicină.

Între 1694 – 1776 studiile erau dominate de filosofic. Gramatică şi literatură greacă. Se făceau exerciţii de logică pe schemă silogistică, reguli de retorică prin studiul discursurilor. Celebre şi discuţii în contradic-Toriu. Până în 1776 s-a studiat numai în limba greacă.

— *Diglossia*, adică utilizarea celor două limbi greceşti (veche şi vorbită).

— Limba greacă vorbită se numea *Apia*.

— *Gramatica* lui Laskaris.

— Se făceau lecturi din Homer, Pythagoras, Esop, Xenofon, Plutarchos, Tucidides, discursurile lui Demosthenes, Isoorates, se citeau tragediile lui Sofocles, Eurdpides, discursurile lui Grdgorie de Nazianze. Era folosită *Gramatica* lui Theodor Gazis (sec. al XV-lea).

Modele de stil: înjurătura, telegrama, epitaful (C).

Naşterea celor *Trei nocturne* ale lui Debussy: *Nori*, *Serbări*, *Sirene*... Pe Podul Concordiei, D. aude sirenele semnalizând podurile care sunt înclinate cu o sârmă ca să poată să treacă (se nasc *Norii*).

Există un stil al arbitrarului (Hugo Friedrich).

Magie de sunete şi imagini, emanând o fascinaţie lirică. La Saintlohn Perşe şi la Gottfried Benn chelurile istorice se suprapun: sfincşi şi viori din Babylon, un portal, un jazz de pe Río Grande, un swing, o rugăciune (la Benn) (tot Hugo Friedrich).

În lirica modernă spaţiul istoric devine apatrid (acelaşi).

Jurnal de la Poiană

Roaştele. Ciudate pentru

Bacest loc, la o mie de metri deasupra mării, sunt broaştele care trăiesc probabil din cauza marei umezeli. Sunt broaşte tâmpite de baltă, ou pete galbene şi verzi, în căutarea a ceva ce nu înţeleg, vor să intre în casă şi superstiţia zice că moare cineva dacă o laşi pe broască să sară pragul. Le alung nu pentru astta, ci pentru că sunt greţoase. N. le da cu o – bucată de ziar şi le zvârle prin fereastră pentru că jos, la el, intră mai repede, e mai la îndemână. Ciudat e că eu îmi închipui o invazie de broaşte, sosind de undeva din lună, pentru că nu au de unde veni din aceşti munţi inospitaliera, fără lacuri, cu un râu otrăvit în vale şi atât. Suntem înaintea diluviului. Azi s-a revărsat Gangele (am citit în ziar), destule fluvii au luat-o razna şi vulcanii nu se mai astâmpăra; pe mările lumii zac peştii poluaţi, cu burtă în sus, sfârşitul lumii, Flores…

Dar pe lună plină, o mie de broaşte tar părea de porţelan şi venind prin iarbă ar crea o feerie ciudată, făcându-şi loc să intre, forţând uşile. E o idee chinezească…

În realitate spiritul nu-şi închipuie omul decât etern şi conştiinţa vieţii nu poate fi decât nelinişte. Nu trebuie să-ţi închipui viaţa prin spirit, ci prin opiu. Câte suferinţe împrăştiate în lumina asta ar dispărea dacă ar urmări gândirea (Gisors din *Condition humaine*).

Din *Cărţile populare*:

După *mărturia lui Zigăbinos*, Satana locuieşte mai întâi în templul din Ierusalim, apoi în Sfânta Sofia din Constantinopole şi, în sfârşit, în celelalte. Biserici. De unde: biserici de lemn fără cruce, altar, amvon, icoane, fără clopote pentru că acestea sunt *trompetele diavolului*. *Liturghia cu pompa ei strălucătoare era socotită inutilă*: *mnogoglagolanie*. *Bogomiile* socotesc crucea ca *instrument al diavolului* pentru că pe ea a fost ucis Christos.

ISTORIA PLAGIATULUI

Iată o noţiune morală cum e aceea a *triumfului nobleţei inimii* care e considerată în general un triumf al

Renaşterii, Cum scrie Huzinga, şi s-a citat ca dovadă în acest sens faptul că ideea a fost exprimată de Poggio în lucrarea sa *De nobilitate*. Oamenii aud de obicei despre acest egalitarism abia în fraza revoluţionară a lui John Bull: *When Adam delve dăm Eve spân, where was then the gentleman*? Şi îşi închipuie că nobilimea tremura la auzul ei. Ambele concepţii erau de mult locuri comune ale literaturii de curte, precum au fost şi saloanele *de l'ancien régime*. Ideea că nobleţea izvorăşte din inimi mai curate era curentă încă în secolul al XII-lea atât în poezia latină, cât şi în cea a trubadurilor. Ea a rămas totdeauna o speculaţie morală, fără efect social activ.

— Nimeni nu e bădăran dacă nu-l îndeamnă inima (Desohamps).

— Ideea de egalitate legată de nobleţe este exprimată sugestiv şi în cuvintele Ghismondei către tatăl ei Tancredi în *prima nuvelă din ziua a patra a Decameronului* lui Boccaccio.

— Noţiunea de *egalitate* fusese împrumutată de *Ştiinţii Părinţi* din *Cicero* şi din *Seneca*. Grigore cel Mare dăduse Evului Mediu timpuriu fraza: *Omnes namque homines natura aequales sumus*. Ea a fost repetată mereu, pe toate tonurile, fără gândul de a reduce inegalitatea existentă.

Căci pentru omul medieval această idee nu ţintea o egalitate depărtată şi lipsită de speranţă din viaţă, ci foarte apropiată egalitate în moarte. La Eustache Deschamps o găsim într-o relaţie clară cu reprezentarea dansului macabru menit, la sfârşitul Evului Mediu, să-i consoleze pe oameni de nedreptatea lumii.

În *Patristică*: Apologeţii greci

— După o perioadă de ignorare a creştinismului de aproape o sută

De ani, literatura pagina ia poziţie împotriva noii religii. (Scriitori ca Fronto din Cirta, dascăl al împăratului Marcus Aurelius). *Cuvântarea* lui Fronto dă curs calomniilor contra creştinilor – banchete teâstice şi *împreunări oedipodeice* (Octavius 9, 6; 31, 2). Lucian de Samosata, celebru pamfletar, autor al lucrării Despre *moartea lui Peregrinus*, pe la 167, ţine să (ridiculizeze pe Peregrinus, preot creştin vicios, apoi ascet egiptean şi, în fine, filosof cinic. Celsus, celebru filosof platonic eclectic, prieten al lui Lucian, autor, în jurul anului 178, al *Cuvântului adevărat* sau mai exact *Dovedire conform adevărului*, combate creştinismul pe baza lecturii *Sfintelor Scripturi*. Creştinii sunt acuzaţi de *ateism*, de *banchete teisüce*; împreunări *oedipodeice*, *adorarea unui cap de măgar* (*onolatrie*) (Minuciu Felix, *Octavius*; Tertulian: *Apologeticus*), *adorarea organelor genitale ale preotului* (Minucius Felix, *Octavius*). Apar apologeţii creştinismului

care scriu *scrisori*, *tratate* şi *dialoguri*. Forma scrisorilor e moştenită din perioada *Bărbaţilor apostolici*. Apologiile *sunt de apărare*, *de combatere*. Ele *combat*: *acuzaţiile*, filosofia pagina greşită, cultele politeiste şi imoralitatea. Pagina. *Apără*: monoteismul, învierea morţilor, fragmentele de adevăr ale filosofiei profane.

Sufletul este o coloană de argint (Juan Ramón Jiménez).

O civilizaţie se transformă când elementul ei cel mai dureros – umilirea la sclavi, munca la lucrătorul modern – devine deodată o valoare, când nu mai e vorba să scapi de această umilire, ci să aştepţi de la ea salvarea, nu mai e vorba să scapi de această muncă, ci să găseşti în ea raţiunea de a fi. Trebuie ca uzina care nu e decât un fel de biserică, de catacombă să devină ceea ce a fost catedrala şi că oamenii să vadă în ea, în loc de zei, forţa omenească în luptă cu pământul (Malraux – *Condiţia umană*).

Gânddrea medievală nu putea acorda unui ideal de viaţă decât un loc nobil punându-l în legătură cu evlavia şi virtutea. În această funcţie etică însă, cavalerismul înşală tot timpul aşteptările: este tras în jos de originea lui legată de păcat, căci miezul idealului rămâne trufia înălţată până la frumuseţe. Lucru pe oare Chastelain l-a înţeles perfect când spune: „Gloria suveranilor sălăşluieşte în trufie şi în înfruntarea primejdiilor mari; toate puterile mai însemnate se întâlnesc într-un punct strâmt care se cheamă trufia” (*Huizinga*).

Ariston de Pella (în *Decapoli Transiordanie*):

Sfântul Maxim Mărturisitorul îi atribuie dialogul *Disputa lui Iason şi a lui Papiscos* despre *Christos*. Dialogul acesta este cunoscut chiar de filosoful Cela oare-l dispreţuieşte apoi pe Clement Alexandrinul, Origen (*Contra lui Cela*, IV, 52). Scris în greceşte, dialogul a fost tradus în limba latină, dar şi textul original şi traducerea s-au pierdut. S-a păstrat numai prefaţa traducerii la sfârşitul operei Sfântului Ciprian.

Din această prefaţă aflăm că dialogul a avut loc între dudeo-creştmul Iason şi un iudeu alexandrin, Papiscos.

Printr-o demonstraţie limpede cu ajutorul pasajelor messianice să printr-o stăruinţă dulce asupra adversarului său, Iason convinge pe Papisoos care, luminat de Sf. Duh, cere botezul. Argumentul acesta va fi reluat pe larg de Sf. Iustin în dialogul cu iudeul Trifon (vezi. *Istoria plagiatului*) (*Patrologia*)

Din Chesarie Daponte, *Catalogul istoric*:

În tot acest timp, o rog ca toate greşelile şi lipsurile mele. Ce fiind aici le-am făcut, cu milostivire să mi le iertaţi şi să mă. Învredniciţi de ordinele voastre spre serviciul vostru pe care veţi binevoi să mă folosiţi spre a mea prea mare îndatorire. Iar eu cui sinceritate doresc ca prin fericitul planet etern să lucească între aceste două preaurii şi excelente monarhii gratificate de la Dumnezeu cel a toate puternic, doresc răspuns acestei cetiri din ordinul autocratic s-a exprimat cel ce stă lângă tron, consilierul tainic în activitate al împărăţiei, subcancelarul şi cruciferul comite Bestuzieff Riumin.

Prea marea autocratoră, serenisimă prea puternică, prea augustă împărătească a toată Rusia cu plăcere a auzit atât din scrisoarea prea marelui Şah ce a luat-o de la ambasador cât şi prin gura reprezentantelui în acest scop felicitarea amicală a prea marelui Şah pentru înălţarea prea marea autocratoare la succesiunea părintească a tronului împărătesc a toată. Împărăţia Rusiei şi pentru afirmarea între aceste două hegemonii de conservarea neschimbată a bunei păci ce este după tratate.

Măreţia autocratică toată, aceasta nu o cugetă în alt mod decât spre mulţămire, şi prin partea Maiestăţii împărăteşti se propune ca pacea cea bine întărită între autocraţia rusească şi regatul Persic, tratatul şi oonânţelegerea cea bună de megieşie nu numai etern neschimbată să o păzească şi să o extindă după cum pretinde misiunea solemnă a prea marelui Şah şi toate relaţiile vrednice de laudă ale ambasadorului. (Ca stil de corespondenţă.) (*Princepele*)

Iorga, *Genealogia Cantacuzinilor*:

— La 1455 un Ioan Torcello amesteoat în afaceri

constantinopolitane, care reclamă partea sa de arendaş al vămilor bizantine din cei 990 de perperi pe careţi împlinise în Candia de la Marin Venier un alt părtaş al acelor vămi trecute acum în alte mâini, chiar Teodor Rali din Constantinopol. Un Isac protostratorul parafonditus luptă pentru veneţieni cu turcii şi cade în expediţia de la Ferrara înainte de 31 martie 1492… Un Zorzi Gavriopolu, medic şi cavaler, avusese o reclamaţie de bani împotriva Anei, fiica lui Luca Nottara, rudă prin urmare a Cantacuzinului Ucis în 1453.

ISTORIA PLAGIATULUI

Dante, *Convivio*:

Aşa cum, de pildă, într-o eclipsă a soarelui apare vizibil că luna este sub soare, aşa cum se ştie din mărturia lui Aristotel care. A văzut cu ochii lui (după cum spune cartea a II-a din *De cele et mundo*) că lună nouă fiind că a intrat sub Marte dinspre partea neluminată, iar Marte a stat ascuns până ce a reapărut de cealaltă parte a lunii, cea luminată care era către apus. Iar ordinea aşezării lor era această: primul era cerul în care se afla luna, al doilea e cel al lui Mercur, al treilea e al Venerei; al patrulea al Soarelui; al cincilea a lui Marte; al şaselea a lui Jupiter; al şaptelea a lui Saturn; al optelea al Stelelor; al nouălea este cel care nu se face simţit decât datorită acelei mişcări despre care s-a vorbit mai sus; pe acesta mulţi îl numesc *Cristalin*, adică diafan sau cu totul transparent. È adevărat că în afara tuturor acestora catolicii spun că se află cerul. În Empireu, cu alte cuvinte, cerul de flăcări său luminos, şi spun că acesta este nemişcat pentru că în oricare parte are în sine ceea ce presupune propria-i alcătuire. Iar cerul acesta e cauza care face ca primul mobil să se mişte cu o mare repeziciune. Căci, datorită aprinsei dorinţi care sălăşluieşte în orice punct al acestui al nouălea cer alăturat Empireului de a se contopi pretutindeni cu acel prea sfânt liniştit, se învârteşte în sânul acesteia cu atâta patimă încât iuţeala lui e aproape de neînţeles. Plin de linişte şi pace e lăcaşul acela al supremei dumnezeiri, care singur se cunoaşte desăvârşit pe sine. Este lăcaşul

sufletelor fericite după cum ne învaţă Sfânta Biserică care nu poate să mintă. Iar Aristotel, pentru cei care-l pricep bine, pare s-o înţeleagă bine în cartea I din *De cele et mundo*. Empireul este cea mai înaltă zămislire a lumii, în care se cuprinde tot universul lumii şi în afara căruia nimic nu există, iar el nu se află undeva anume, ci a fost zămislit în mintea dintâi pe care grecii o numesc Protonois. Aceasta este măreţia de care vorbeşte psalmistul.

MAGIE – MITOLOGIE – POEZIE

Din *Histoire de la magie* de Éliphas Lévi

— Magia este numită *Artă regală*; steaua care i-a condus pe magi este *steaua înflăcărată – l'étoile flamboyante*. Ea se întâlneşte în orice iniţiere.

— După autor, a revela înseamnă *a le acoperi din nou cu văluri – revoilà* – adică *dogmele deconspirate trebuie să primească un alt sens magic* pentru a nu.fi înţelese de cei mulţi…

— Cei ce se ocupă de filosofie seamănă cu copiii care îşi spun ghicitori, dar scot din joc pe cel care ştie răspunsul dinainte.

— Dumnezeu a făcut totul cu număr, greutate şi măsură.

— Veţi fi măsuraţi, spune *Scriptura*, cu măsura cu care măsuraţi. Adică omul înţelege universul după măsuri umane, iar faptele sale vor fi judecate tot din punct de vedere al oamenilor. (Însăşi imaginea pe care oamenii şi-o fac despre divinitate este o imagine antropomorfă – N).

— Numele de Israel înseamnă: *Cel care a luptat cu Dumnezeu*.

— Lungimea. Şi chiar veşnicia vieţii, atmosferă cu uraganele sale, adâncul pământului ou metalele care dorm acolo, lumina şi mirajele sale, noaptea cu visele ei şi moartea cu fantomele sale, toate acestea ascultă de sceptrul regal al magului, de bastonul ciobănesc al lui Iacob, de nuiaua fulgerătoare a lui Moise.

— Pentru o minte limitată ca a noastră, pentru un sistem de aprecieri cu distanţe limitate, infinitul nu e o absurditate?… Şi totuşi, el nu poate fi negat.

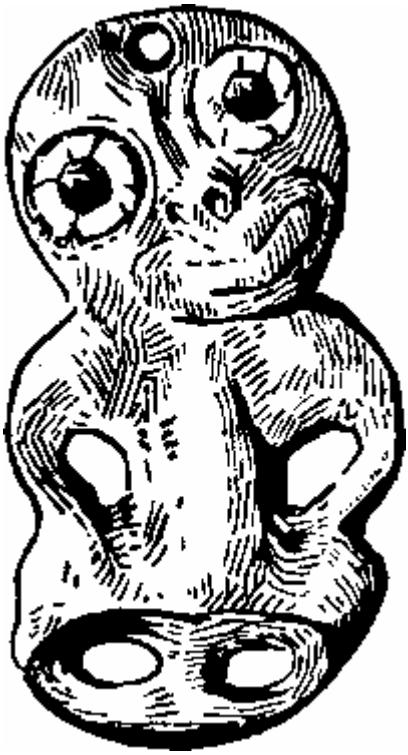

— Nicăieri *Geneza* nu vorbeşte de o cădere a îngerilor; ea atribuie păcatul primului om, şarpelui – e evident o denaturare intenţionată, o denigrare a unui vechi zeu, deoarece numele lui Satan este Lucifer, deci purtător de lumină, poate de ştiinţă, de înţelepciune, lui îi este consacrată o stea pe care o adorau seara şi dimineaţa. Profeţii amintesc cu lamentări de căderea lui Lucifer, dar şi cu

O admiraţie ascunsă. După tradiţie este un înger, dar îngerii sunt emisarii lui Dumnezeu.

— Lucifer, acest personaj al legendelor hétérodoxe, e un înger destul de mândru pentru a nu se încrede în Dumnezeu, destul de curajos pentru a-şi câştiga independenţa cu preţul unei eternităţi de chinuri, destul de frumos pentru a se fi putut admira, deşi orbit de lumină divină. Destul de puternic pentru a putea să domnească totuşi în mijlocul tenebrelor şi al durerii şi pentru a-şi face un tron regal din rugul pe care era osândit să ardă, este

Satan al republicanului şi ereticului Mditon, acest pretins erou al veşniciilor întunecate, calomniat ca fiind urât, cu coarne şi. Gheare care

1 s-ar potrivi mai bine neînduratului său călău. *Această lumină neagră, aceste tenebre care văd. Această putere pe care Dumnezeu nu a voit-o şi pe care o are o creatură decăzută... O imensă minciună realizată, personificată, veşnică*! *Un mort care nu poate muri*! *Un blestem pe care cuvântul lui Dumnezeu nu va putea niciodată să-l facă să amuţească. Un otrăvitor de suflete pe care Dumnezeu l-ar tolera printr-o contradicţie a atotputerniciei sale, care l-ar păstra aşa cum împăraţii romani îl păstrau pe Locusta, printre instrumentele domniei lor. Un torturat mereu viu pentru a-şi blestema judecătorul şi pentru a-şi afirma dreptatea împotriva lui, fiindcă nu se va căi pe veci... Un monstru acceptat drept călău de puterea suverană... Dumnezeul diavolului dându-şi lui însuşi numele de diavol al lui Dumnezeu* (!?).

— Poate exista oare un receptacul comun, vibraţii ale mişcării şi imagini ale formei, un fluid şi o forţă care să se poată numi într-un anumit fel o imaginaţie a naturii?

— Lumina astrală atrage, e o forţă oarbă în ea însăşi, dar care e dirijată de *egregori*, *adică* de către *şefii sufletelor – spiritele energiei şi ale acţiunii* (!!).

— Lumina nu există în starea de splendoare decât pentru ochii care o privesc (ca atare) şi pentru sufletele însetate de spectacolele frumuseţilor universale.

— Coloanele Jakin şi Boaz, din templul lui Solomon, reprezintă pe cel tare şi pe cel slab, bărbatul şi femeia, raţiunea şi credinţa, puterea şi libertatea, Cain şi Abel, dreptul şi datoria, lumea intelectuală şi morală, antinomia necesară marii legi a creaţiunii.

— În cursul iniţierii în misterele eleusine, i se şoptea candidatului când îl credeau îndeajuns de sigur pe el: *Osiris e un zeu negru* – astfel acest zeu al cărui oracol e Typhon se eclipsează şi nu rămâne din el decât umbra acestei mari şi de nedefinit Isis, care e tot ce a fost, ce este şi ce va fi, dar căreia nimeni nu i-a ridicat voalul cel veşnic.

— Pentru ce în dragoste există întotdeauna un sacrificat şi un sacrifica tor – spune autorul –, pentru ce pasiunile cele mai încăpăţânate sunt cele a căror satisfacere pare imposibilă? Datorită legii analogiei contrariilor... Pentru că cele două coloane ale templului să poată susţine edificiul, trebuie ca ele să fie separate şi dispuse paralel. Dacă le apropii, edificiul se prăbuşeşte.

— Frumuseţea oraşelor moarte – majestatea lor dezolantă – oroarea de neant...

— Potopul, după Éliphas Lévi, figurează confuziunea universală în care omenirea cade în mod necesar atunci când a violat şi a ignorat armonia naturii.

— Éliphas Lévi semnalează o carte: *Cartea penitenţei lui Adam* – un manuscris, în care tradiţia cabalistică e prezentată sub formă de legendă. Cain şi Abel, forţa brutală şi blândeţea inteligentă, elimininàurse unul pe altul, moştenirea reveni lui Seul. Acesta putu ajunge până la poarta Paradisului, ceea ce înseamnă o iniţiere primară, dar fu înidepăntat de un heruvim cu o sabie de foc. Seth a văzut însă că arborele vieţii şi arborele cunoştinţei se uniseră şi formau un singur arbore. Îngerul îi dădu trei seminţe din pom care conţineau întreaga forţă vitală a pomului. (Ternarul cabalistic.) Când Adam muri, Seth îi puse cele trei seminţe în gură ca un zălog al vieţii veşnice; ramurile care răsăriră formară tufişul arzător din care Dumnezeu revelă lui Moise numele său veşnic: fiinţa care a fost, este şi va fi fiinţă; Moise a luat de aici nuiaua sa care făcea minuni; chiar ruptă, ea nu încetă să înflorească şi aşa fu păstrată în arcă sfânta. Regele David replanta această ramură vie pe muntele Sion şi Solomon luă, mai târziu, din această tripla ramură demnul din cere făcu cele două coloane «le teniptahii: Jekin şi Boaz, învelite în bronz, iar cea de treia ramură o puse ca fronton deasupra intrării principale. Leviţii aruncară într-o piscină lemnele sacre şi le acoperiră cu pietre. Pe vremea hâi Iisus, evreu curăţiră posebia, găsiră grinzile şi făcură din ele o punte peste torentul Oedron. De pe această punte călăii l-au aruncat în torent pentru a-l târî, apoi au luat cu ei grinzile, în număr

de trei, din trei esenţe diferite şi din ele făcură crucea. Această alegorie întruneşte toate tradiţiile cabalistice şi secretele ignorate azi din creştinismul şanţului Ioan. Din aceste lemne, Seth, Moise, David, Solomon au luat material din oare şi-au făcut sceptrele de regi şi de mari pontifi. Iisus Christos aşijderea.

— *Cartea lui Enoch* are citate din *Noul Testament* de apostolul Iuda. Tradiţia atribuie lui Enoch inventarea literelor, deci tradiţufle din *Sepher Jezirach*, această carte elementarii a Cabalei, urcă până la toast profet. *Cabala* ar fi fost redactată de Ahraham, moştenitorul secretelor lui Enoch şi tatăl iniţierii în Israel.

— Se pare că urmaşii lui Cain s-au refugiat în India, pe care Elipbas Levi o numeşte *para fratricidulvi*. Autorul denotă parti-pris faţă de cultură şi filosoüa Indiei ca şi faţă de biserica catolică.

— Apocalipsul sau revelaţia Sf. Ioan conţine toate secretele cabalistice ale dogmei lui Iisus Christos. Împreună, *Sepher Jezirah* şi cu *Zoharul* sunt capodopere ale ocultismului. Începutul *Zoharului* uimeşte prin profunzimea vederilor sale şi prin grandioasa simplitate a imaginilor.

Iată ce se spune la început: Inteugenţa *ocultismului este ştiinţa* echüibrvlui. *Forţele oare se produc fără a fi* echilibrate *pier în vid*. *Astfel au pierit regii lumii vechi, prinţii giganţilor*. M-au *căzut* ca *arborii fără rădăcină şi nu s-au mai putut găsi urmele lor*. *Prin opoziţia dintre forţele neechüibrate atunci când pământal era gol şi inform, suflul lui Dumnezeu îşi făcu loc în cer şi făcu să coboare masa apelor*. *Toate aspir ratiüe naturii au fost îndreptate atunci către unitatea formei, către sinteza vie a puterilor echilibrate, şi fruntea lui Dumnezeu încoronată de lumină se ridica pe marea cea vastă şi se reflecta în apele inferioare*. *Cei doi ochi ai săi apărură strălucitori de claritate, aruncând două dâre de flacără care se încrucişau cu razele reflectate*. *Fruntea lui* Dumnezeu *şi cei doi ochi ai săi formau un triunghi în cer iar reflectarea lor forma un triunghi în apă*. *Astfel se revelă numărul şase care fu cel ai*

creaţiei universale.

— Pascal a spus că Dumnezeu este un cerc al cărui centru este peste tot şi a cărei circumferinţă este nicăieri.

— Dumnezeu suflă asupra reflectării sale în ape, spune Éliphas Lévi, cheamă această imagine la viaţă. Să creăm pe om, a spus el, şi omul a fost creat Nu cunoaştem nimic mai frumos la niciun poet decât această viziune a creaţiunii îndeplinită de tipul ideal al umanităţii, în felul acesta omul este umbra unei umbre.

— *Zoharul* este o geneză de lumină iar *Sepher Jezirah* este o scară a adevărurilor.

— Ceea ce noi numim *cele trei persoane divine*, Zoroastru le numeşte *cele trei profunzimi*. Prima profunzime sau cea paternă este izvorul credinţei; cea de a doua sau cea a Cuvântului este izvorul adevărului, cea de a treia sau *Acţiunea creatoare* este izvorul dragostei.

— *Numa* – regele legendar al Romei – a studiat riturile magilor şi a fost iniţiat în misterele lor, dobândind astfel arta de a forma şi de a dirija fulgerul. Acest secret sacerdotal a fost pierdut de Tullus Hostilius, care a orientat greşit descărcarea electrică şi a fost fulgerat.

— Toate simbolurile asiriene se raportează la ştiinţa focului care era Marea Arcană a magilor. Astfel, leul este focul ceresc, şerpii sunt curenţii magnetici şi electrici ai pământului.

— După savantul François Patricius, focul mereu agitat şi izbucnind în atmosferă poate să ia o configuraţie asemănătoare celei a corpurilor. Să spunem mai curând, declară el, că noi afirmăm exisltenţa unui foc plin de imagini şi de ecouri.

— Din revelaţiile lumii vechi rezultă, după Éliphas Lévi, că extazul lucid este o aplicaţie voluntară şi imediată a sufletului focului universal sau mai curând a acestei lumini pline de imagini care radiază, care vorbeşte şi care se înfăşoară în jurul tuturor obiectelor şi tuturor globurilor din univers.

— Puterea magică se întinde mai departe, dar nu e vorba numai de un pretins fluid magnetic, este întreaga

lumină astrală, elementul electricităţii şi al fulgerului care poate fi pus în serviciul voinţei omeneşti. Şi ce trebuie să facem pentru a cuceri această formidabilă forţă? Zoroastru o spune: trebuie să cunoaştem aceste legi misterioase ale echilibrului care supun împărăţiei binelui pe înseşi puterile răului; trebuie să-ţi fi purificat trupul prin sfinte încercări, să lupţi contra fantomelor halucinaţiei şi prinzând lumina corp la corp aşa cum Iacob a luptat cu îngerul, să îmblânzeşti acei câini fantastici care latră în visele noastre, trebuie, într-un cuvânt, pentru a ne servi de expresia atât de energică a oracolelor lui Zoroastru, *trebuie să auzi vorbind lumina*…

— Vishnu se încarnează în Krishna, el creşte şi predică o doctrină a mizericordiei şi a binefacerilor; apoi coboară în Infern, înlănţuie şarpele şi urcă glorios către cer; sărbătoarea sa anuală este în luna august sub semnul fecioarei.

— Marele ritual magic al brahmanilor, cartea ocultismului indian, *Upnek hat*, învaţă metodele fizice şi morale de a ajunge gradat la acea nebunie furioasă pe care vrăjitorii lor o numesc *stare divină*. Această carte, *Upnek hat*, este strămoşul tuturor cărţilor magice şi este monumentul cel mai curios din antichitate al falsei magii.

— Omul este un spirit pur înşelat de aparenţele corpului.

— După autorul cărţii *Upnek hat*, numele creatorului este *Marele Om*, *vocea universală*, *vocea pură şi indivizibilă care umple totul*.

— Nimic nu depăşeşte şi nimic nu egalează ca rezumat al tuturor doctrinelor lumii vechi. Cele câteva sentinţe gravate pe o piatră preţioasă de către Hermes şi cunoscute sub numele de *Tablă de smarald*; unitatea fiinţei şi unitatea armoniilor, fie ascendente fie descendente, scară progresivă şi proporţională\acuvântului, legea imuabilă a echilibrului şi progresul proporţional al analogiilor universale, raportul dintre Idee şi Cuvânt dând măsura dintre creator şi creat; matematicile necesare ale infinitului, dovedite prin măsurarea unui singur ungher al

finitului; toate acestea sunt exprimate prin această singură propoziţiune a marelui hierophant egiptean: „Ceea ce este superior e egal cu ceea ce este inferior şi ceea ce este jos este egal cu ceea ce este sus pentru a forma minunile lucrului unicu.

— *Focul pantomorf = agentul creator*.

Telesând = principiul universal.

Alte lucrări atribuite lui Hermes, cum sunt: *Pymandru*, *Asclepios*, *Minerva lumii*, sunt considerate de critici ca producţiuni ale şcolii din Alexandria.

— Steaua lui Solomon reprezintă *tripla unitate* sau *ternarul original*, *trupul binar* sau *mirajul triunghiului*; *trupul ternar* sau *ideea întreagă* sub fiecare din cei trei termeni ai săi; *trupul cuaternarf* adică numărul ciclic al revoluţiunilor astrale* Geografia Egiptului, sub Sesostris, este un pentaclu, adică un rezumat simbolic al întregea dogme magice a lui Zoroastru, regăsită şi formulată într-o manieră mai precisă de către Hermes.

— Ştiinţa hieroglifică absolută avea ca bază. Un alfabet în care toţi zeii erau litere; toate literele-idei;

Toate ideile r-numere; toate numerelesemne perfecte.

Acest alfabet hieroglific din care Moise făcu. Marele secret al *Cabalei* sale şi – pe care el îl reluă de la egipteni căci după *Sepher Jezirah* el venea de la Abraham, acest alfabet este faimoasa *Carte a lui Thauth*, despre care Court de Gébelin spune că s-ar fi conservat până în zilele noastre sub forma unui joc de cărţi bizar numit *Tarot*.

Cele zece numere şi cele douăzeci şi două de litere ale Tablei Isiace de aramă care ar fi aparţinut celebrului cardinal Bembo şi oare ar fi conţinut cheia hieroglifelor sacre, sunt ceea ce se numeşte în Cabală *cele treizeci şi două coli ale ştiinţei*, iar descrierea lor filosofică formează subiectul cărţii primitive care se numeşte *Sepher Jezirah*.

— Atunci când Moise povesteşte că la plecarea lor din Egipt israelitenii au luat cu ei vasele sfinte ale egiptenilor, trebuie să se înţeleagă o formulare alegorică insemnând că odată cu el Moise a luat şi secretele ştiinţei

egiptene pe care el le învăţase la curtea faraonului.

— Vasul argonauţilor era construit cu scânduri de stejar din stejarul profetic din Dodona; era un vas care vorbea, asemeni bărcii din Misterele lui Isis, corabia seminţelor şi a renovării, coşciugul lui Osiris, oul regenerării divine.

— Medeea îl învaţă pe Iason care sunt monştrii împotriva cărora trebuie să lupte: şarpele înaripat şi terestru, adică fluidul astral pe care trebuie să-l surprindă şi să-l fixeze, trebuie să-i smulgă dinţii şi să-i semene într-o câmpie arată de taurii lui Marte. Dinţii Dragonului sunt acizi care trebuie să dizolve pământul metalic preparat cu un foc dublu de către forţele magnetice ale pământului. Atunci se face o fermentaţie şi ca într-o luptă uriaşă impurul este devorat de impur şi ţesătura strălucitoare devine recompensa adeptului.

— Orpheus este văduv dar a rămas cast căci el e văduv fără a fi avut timpul s-o cunoască pe Eurydice, văduv al unei fecioare, el va rămâne virgin căci poetul nu are două inimi şi cei născuţi din rasa zeiatscă iubesc o dată pentru totdeauna.

— Iartă mai jos, după Balanche, un *Imn* în care se rezumă *întreaga iniţiere orphică* (Balanche – *Orpheus* – cartea a VIII-a, pag. 169): Omul, după ce a suferit influenţa elementelor, trebuie să facă elementele să sufere propria sa influenţă. Creaţia este actul unei magii divine continui şi veşnice. Pentru om a fi în realitate este a se cunoaşte. Responsabilitatea este o cucerire a omului, însăşi pedeapsa păcatului e un nou mijloc de cucerire. Toată viaţa se bazează pe moarte. Palingenezia este o lege reparatoarp. Căsătoria este reproducerea în umanitate a *Marelui Mister Cosmogonic*. Ea trebuie să fie unică, aşa cum Dumnezeu şi Natura sunt tot una. Căsătoria este unitatea Anborelului Vieţii. Desfrâul este diviziune şi moarte. Arborele Vieţii este unic şi ramurile care se întind către cer şi înfloresc ca stelele corespund rădăcinilor ascunse fin pământ. Astrologia este o sinteză. Cunoaşterea virtuţilor (fie medicală, fie magică), plantelor, metalelor,

corpurilor în care rezidă mai multă sau mai puţină viaţă este o sinteză. Forţele de organizare cu diversele sale categorii sau grade sunt revelate printr-o sinteză. Agregaţiile şi afinităţile metalelor, ca şi sufletul vegetativ al plantelor, ca şi toate forţele asimilatoare sunt de asemenea revelate printr-o sinteză.

— Vrăjitoarele Greciei, în special cele din Thesalia, practicau abominabile rituri. Ele dezgropau tinerii morţi pentru a devora cu mângâieri îngrozitoare carnea îngheţată a acestora. Ele furau copiii pe care-i înăbuşeau apăsându-i la pieptul lor. Erau numite *Lămâi*, *Strigi*, *Empuze*.

— Amorul *Medeei* era mai redutabil chiar decât Ură ei.

— Numa se spune că a avut ca iniţiator în magie pe un oarecare *Tarchon*, discipol al unei chaldeean numit Tages.

— Pithagoras, marele vulgarizator al filosofiei numerelor, parcursese toate sanctuarele din lume: El venise în Iudeia unde se circumcisese pentru a fi admis în secretele Cabalei ce i-au fost comunicate nu fără o oarecare rezervă de către profeţii Ezechiel şi Daniel. În Eipt s-a făcut admis la iniţierea egipteană sub recomandarea regelui Amasis. Pithagoras definea pe Dumnezeu astfel: *Un adevăr viu şi absolut, înveşmântat în lumină*. El spunea că *Cuvântul este Numărul manifestat în Formă*. El făcea să decurgă totul din Tetractys, adică din Quaternar. Dumnezeu, zicea el, este muzica supremă a cărei armonie e natura. După el, cea mai înaltă expresie a dreptăţii este Cultul, cel mai perfect uzaj al ştiinţei este medicina. Frumosul este armonia. Forţa este raţiunea. Fericirea este perfecţiunea, adevărul practic este că trebuie să te fereşti de slăbiciunea şi de perversitatea oamenilor.

— *Versurile aurite* sau *Epitahriza*:

Zeilor după legi să le dai onorurile
Cuvenite.
Respectă jurământul, pe eroi şi pe

Înţelepţi.

Omorează-ţi părinţii, regii, binefăcătorii. Alege-ţi ca amici dintre oamenii cei mai

Buni.

Fii îndatoritor şi blând, fii înţelegător în

Afaceri.

Nu-ţi urî prietenul pentru greşeli uşoare. Serveşte din toată puterea ta cauza cea

Dreaptă

Care face tot ceea ce poate şi tot ceea

Ce e dator.

Dar să ştii să reprimi ca un stăpân sever

Lăcomia.

Somnul, pe Venus şi Mânia. – Nu contraveni legilor onoarei, nici mult.

Nici puţin

Şi tu însuţi să fii pentru tine însuţi un martor neiertător. Fii drept în acţiuni, nu în cuvinte. Nu motiva râul prin pretexte neserioase. Soarta ne-a îmbogăţit, ea poate să ne

Sărăcească.

Dar, slabi sau puternici, toţi trebuie să

Murim.

Părţii tale de durere să nu-i fi refractar, Acceptă remediul util şi hotărâtor şi să ştii că totdeauna oamenii virtuoşi Dintre muritori care suferă sunt cei „mai puţin nefericiţi. La învinuirile nedrepte inima ta să se

Resemneze.

Lasă lumea să vorbească şi urmează-ţi totdeauna drumul tău, Dar în special să nu faci nimic târât de un exemplu rău, Care să fie fără dreptate şi fără folos.

Înaintea ta să meargă sfatul care te-a

Luminat.

Pentru că absurditatea să nu vină după

El.

Prostia e totdeauna cea mai mare

Nenorocire. Şi omul. Fără înţelepciune răspunde de

„Greşelile sale. Nu acţiona înainte de a şti cum. Fii

zelos pentru a învăţa. Dedică studiului un timp pe care

Fericirea ţi-l va restitui. Nu fi neglijent în îngrijirea sănătăţii tale, Dar ia numai ce trebuie cu sobrietate. Tot ceea ce nu ne vatămă e permis în

Viaţă.

Fii elegant şi curat, Fără a stârni invidia, Respinge şi neglijenţa şi fastul insolent. Luxul cel mai simplu e şi cel mai bun. Nu acţiona înainte de a gândi ceea ce

Vei face

Şi reflectează seara asupra întregii tale

Zile:

Ge-am făcut, ce-am auzit, ce trebuie să regret către virtutea, Virtutea Dumnezeiască, numai aşa poţi

Să urci.

Acestea nu sunt numai lecţiile unui pedagog, ci legile preliminarii ale iniţierii magice. Prima parte a *Marei Opere*, adică a creării adeptului perfect. Iată urmarea r

Te iau drept martor, inefabilă Tetractys, A formelor şi-a timpului fântâna

Inepuizabilă şi tu care ştii să te rogi când zeii îţi

Sunt favorabili îndeplineşte munca lor şi munceşte cu

Credinţă.

Vei ajunge în curând şi fără greutate a

Cunoaşte

De unde izvorăşte şi unde se opreşte şi unde se va întoarce Fiinţa ta; fără teamă şi fără dorinţă tu vei ştii secretele Pe care natura le ascunde muritorilor

Curioşi.

Tu vei călca în picioare această

Omenească slăbiciune Pe care fatalitatea o mină la întâmplare

Şi fără scop.

Tu vei ştii cine conduce viitorul nesigur şi ce demon ascuns ţine firele destinului, Tu vei urca atunci pe carul de lumină, Spirit învingător şi rege al materiei, Tu vei înţelege domnia părintească

A zeului

Şi vei putea să te odihneşti într-o linişte

Veşnică.

— Pithagoras zicea: „Din moment ce există trei noţiuni divine şi trei regiuni inteligibile, există de asemenea un triplu cuvânt, căci ordinea ierarhică se manifestă totdeauna prin numărul 3. Există cuvântul simplu, cuvântul hieroglific şi cuvântul simbolic; în alte cuvinte există cuvântul care exprimă, cuvântul care ascunde, şi cuvântul care unifică; toată inteligenţa hieratică constă în ştiinţa perfectă a. acestor trei grade”.

— Soţia lui Pithagoras, întrebată după cât timp o femeie care a avut relaţii cu un bărbat redevine pură, a răspuns: „Imediat! Dacă este vorba de bărbatul ei, niciodată dacă e vorba de altul”…

— După Pithagoras fiinţele însufleţite sunt nişte încarnări ale luminii. Formele ies din penumbrele urâţeniei pentru a ajunge progresiv la splendoarea frumuseţii, iar instinctele sunt proporţionale cu formele şi omul, care este sinteza acestei lumini a cărei analiză sunt animalele, e creat pentru a le comanda, dar fiindcă în loc să fie stăpânul lor, el s-a făcut persecutorul şi călăul lor, animalele se tem de el şi se revoltă contra lui.

— Fiecare fiinţă măsoară universul după măsuri care-i sunt proprii. Astfel, câinele îl ia pe stăpânul său drept un câine mai perfect decât el.

— Când raţiunea se stinge, atunci visarea perseverentă se schimbă în nebunie şi iată-ne schimbaţi în animale precum Nabucodonosor.

— Sfânta *Cabală* sau tradiţia copiilor lui Seth adusă din Chaldeea de Abraham, predată preoţilor egipteni de către Iosif, culeasă şi curăţită de către Moise, ascunsă sub simboluri în *Biblie*, revelată de Mântuitor sfântului Ioan, e conţinută încă întreagă în figuri hieratice, analoge celor ale întregii antichităţi, în *Apocalipsul sfântului Ioan*.

— Referitor la înalta magie a Tetragramei divine se spune că comentatorii cabalişti o scriu în patru maniere principale: *JHVH* pe care ei nu-l pronunţă, dar îl citesc literă cu literă: *Iod*, *He*, *Van*, *He* şi pe care noi îl pronunţam Jehovah, ceea ce e contrar oricărei analogii,

căci Tetragrama astfel desfigurată s-ar găsi re compusă din 6 litere. Altă manieră ar fi *ADNI*, pe care noi îl pronunţăm *Adonai*, adică *Domn*, *Dumnezeu*. Altă manieră este *AHIH* pe care-l pronunţăm *EIEIE*, acest nume înseamnă *Fiinţă* şi, în sfârşit, *AGLA* care se pronunţă cum se scrie şi care închide în mod hieroglâfic toate misterele *Cabalei*. Într-adevăr litera *Aleph* este prima a alfabetului evreu. Ea exprimă unitatea şi, hieroglific, reprezintă dogma lui Hermes:

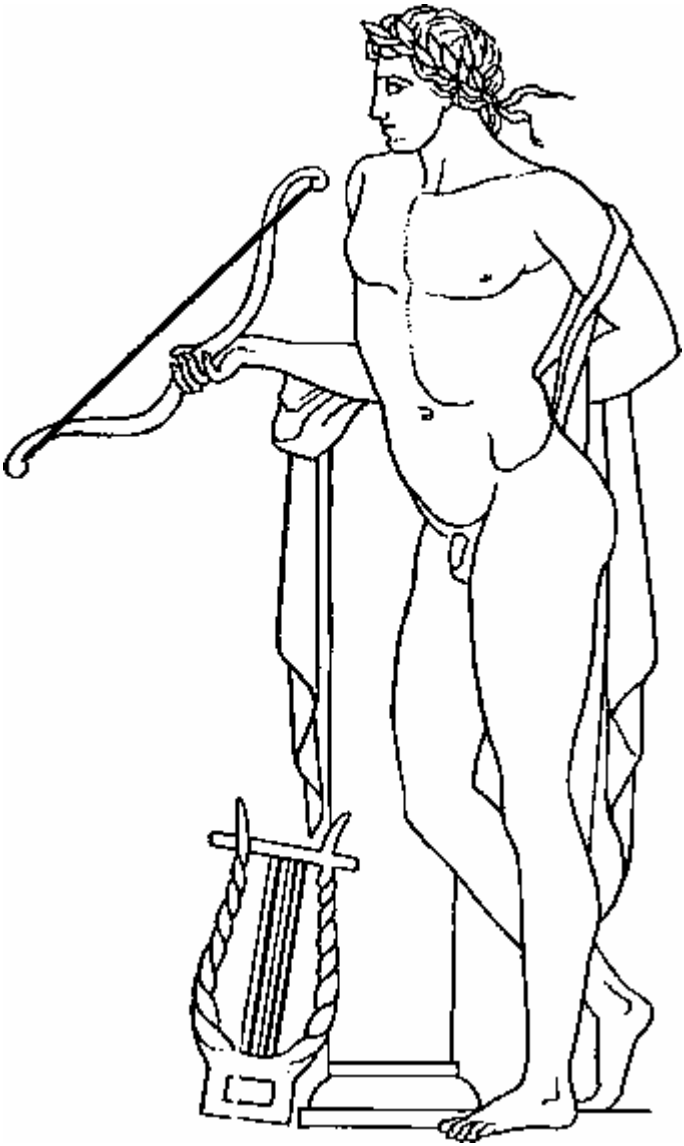

Ceea ce e superior este asemănător cu ceea ce este inferior. Această literă, într-adevăr, are două braţe, unul arătând pământul, iar celălalt cerul într-o mişcare asemănătoare. Litera *Ghimel* este a treia literă a alfabetului. Ea suprimă numeric *Ternarul* şi hieroglific *Naşterea, fecundita* tea*. Litera *Lamed* este a douăsprezecea. Ea este expresia *ciclului perfect*, ca semn

hieroglific reprezintă *circulaţia mişcării perpetue* şi raportul dintre rază şi circumferinţă. Literă; *Aleph* repetată este expresia sintezei.

Deci numele *AGLA* înseamnă: unitatea care prin ternar împlineşte ciclul numerelor pentru a se reîntoarce la unitate; principiul fecund al naturii care face una cu ea însăşi; adevărul prin care fecundează ştiinţa şi o aduce către unitate; silepsă, analiză, ştiinţă şi sinteză; celé trei persoane divine care sunt un singur Dumnezeu. Secretul *Marei Opere* adică *fixarea luminii astrale printr-o emisiune suverană a voinţei*, ceea ce adepţii figurau printr-un şarpe străpuns de o săgeată şi formând astfel litera *Aleph*. Apoi cele trei operaţiuni: a dizolva, a sublima, a fixa, corespunzând celor trei substanţe necesare; sare, sulf şi mercur, totul exprimat prin litera *Ghimel*. Apoi cele 12 chei ale lui Bazil Valentin exprimate prin *Lamed*. În sfârşit, *Opera* împlinită în conformitate cu principiul său şi reproducând principiul însuşi. Aceasta este origina acestei tradiţii cabalistice care însumează întreaga Magie, într-un singur cuvânt. A şti să citeşti acest cuvânt şi a-l pronunţa înseamnă a înţelege misterele şi a traduce în acţiuni aceste cunoştinţe absolute, înseamnă a avea cheia *minunilor** Pentru a pronunţa numele AGLA trebuie să te întorci spre răsărit, adică să te uneşti în intenţie şi ştiinţă cu tradiţia orientală. Să nu uităm că, după *Cabală*, *cuvântul perfect este vorba realizată prin Fapte*. De aici vine expresia care se găseşte de multe ori în *Biblie*: *Facere verbum*. *În* sensul de a îndeplini o acţiune. A pronunţa cabalistic cuvântul *AGLA* înseamnă deci a suporta toate încercările iniţiatice şi a îndeplini toate lucrările.

— O altă dogmă a Magiei înalte arată cum numele *Jehovah se descompune în 62 de nume explicative*, numite *Schemhamphoras*. Arta de a folosi aceste 62 de nume şi de a găsi [în vele cheile ştiinţei universale e gecă ce cabaliştii au numit *Claviculele lui Solomon*. Într-adevăr, la

tona culegerii de evocări şi de ru: şaHuini care poartă acest titlu, se găsesc; de obicei 62 de cercuri magice, formând 36 de talismane. Este de patrui ori nouă,

adică numărul absolut modificat prin Quaternar. Aceste la/üsmane poartă fiecare două din cele 62 de nume cu semnul emblematic al numărului lor şi al acelor. Dintre tele patru litere ale numelui lui. *Jehovah* cu care ele corespund. E ceea ce a dat loc celor *patru decade emblematice* ale jocului numit *Tarot*: *bastonul*, figurând litera *Jod*; *cupă*, litera He, *spada*, litera *Vaf* şi *moneda*, litera *He* finală. În *Tarot* s-a adăugat *complementul duzinei* care repetă sintetic caracterul (unităţii.

— Fabula* spune că Prometheus, după ce a furat focul din cer, a însufleţit imagini făcute cu pământ şi apă şi pentru această crimă a fost înlănţuit şi fulgerat de Jupiter.

— Spiritele elementare, spun cabaliştii în cărţile lor cele mai secrete, sunt *copiii* singurătăţii lui Adam; ei sunt născuţi din visurile sale când dorea femeia pe care Dumnezeu nu i-o dăduse încă.

— Paracelsus spune că sângele pierdut fie în mod regulat, fie în vis de către celibatarii de ambele sexe populează aerul cu fantome (poluţiile). E vorba de acei copii monstruos! Născuţi din coşmaruri impure, altă dată numiţi *incubi* şi *subcubi*.

— Când închipuirile sunt îndeajuns de condensate pentru a fi văzute nu e decât un abur colorat printr-o reflecţie a imaginii. Ele nu au o viaţă proprie, dar imită viaţa celor care le evocă, aşa cum umbra imită corpul. Dacă răneşti aceste aparenţe ale corpului, cel care le-a nasa & it poate fi realmente rănit, aşa cum copilul încă nenăscut este într-adevăr rănit sau desfigurat din cauza închipuirilor mamei.

— Citind cartea sfântă a lui Moise, ceea ce ne frapează în istoria originală a neamului uman este descrierea paradisului terestru care se rezumă într-un pentaclu perfect; este circular sau pătrat fiindcă el este udat în mod egal de patru fluvii, dispuse în cruce şi în centru se găsesc cei doi arbori care reprezintă Ştiinţa şi Viaţa, inteligenţa stabilă şi mişcarea progresivă, ştiinţa şi creaţia. În jurul arborelui Ştiinţei se înfăşoară şarpele lui Asklepios şi Hermes: la piciorul arborelui se află bărbatul

şi femeia, activul şi pasivul, inteligenţa şi dragostea. Şarpele, Simbol ai atracţiei originare şi al focului central al pământului, ispiteşte femeia care este cea mai slabă şi aceasta face pe bărbat să păcătuiască; dar ea nu cedează şarpelui decât pentru a-l înşela mai târziu şi într-o zi ea îi va zdrobi capul născând un Mântuitor pentru lumea întreagă.

— Voltaire descoperise că în timbra ebraică *Cherub*, de unde vine numele de *Heruvim*, înseamnă *Bou*, dar în acest înger cu cap de taur trebuie să se vadă imaginea unui simbolism obscur. Heruvimul este îngerul său sufletul pământului şi a fost reprezentat totdeauna sub figura unui taur. Cu turnul Babel urmaşii lui Ham au vrut să construiască un pentaclu şi un palat universal. Turnul Babel pare a fi născut din teamà de potop. În celedin urină anarhia a pus capăt ierarhiei matoializate, simbolizate de tumul BabeEL

— Înjosirea misterelor naşterii, spune Éliphas Lévi, atentatul împotriva copiilor era temelia cultelor din vechea Palestina, abandonate riturilor oribile ale Magiei negre. Zeul negru al Indiei, monstruosul Rutrem cu forme priapice, domnea aici sub numele de Belphégor. Talmudiştfii şi evreul platonician Timon povestesc că era un idol bărbos cu gura căscată, având în loc de limbă un phallus gigantic. Se dezveleau fără pudoare înaintea acestui chip şi îi aduceau jertfe josnice.

— La întoarcerea din Egipt, Platon a fost rugat de oamenii din Delos să le explice un oracol al lui Apollo care spunea că, pentru a face să înceteze relele din Grecia, trebuiau să dubleze piatra cubică. Platon i-a trimis pe emisarii din

Delos la matematicianul Eudoxiu, spunându-le că oracolul îi sfătuia să studieze geometria.

— Cuvintele barbare şi semnele necunoscute sau chiar absolut neînsemnate, spune Éliphas Lévi, sunt cele mai bune în Magia neagră. Se obţin halucinaţii mai uşor prin practici ridicole şi prin evocări inepte decât prin rituri sau formule capabile să ţină inteligenţa în stare de veghe.

Starea de halucinaţie permanentă e o moarte sau abdicare de la conştiinţă; atunci eşti pradă tuturor hazardurilor şi fatalităţii visurilor. Fiecare amintire vine cu reflexele ei, fiecare dorinţă impură dă naştere unei imagini, fiecare remuşcare creează un coşmar. Viaţa devine asemănătoare cu aceea a unui animal. Dar a unui animal umbros şi turmentat. Nu mai ai cunoştinţa timpului, nici a moralei. Realităţile nu mai există, totul dansează în vârtejul unor forme lipsite ide sens. Creierul nostru, în întregime fosforescent, datorită luminii astrale, e plin de reflectări şi figuri fără număr; când închidem ochii ni se pare adesea că o privelişte, când strălucitoare, când sumbră şi teribilă, se desfăşoară sub pleoapele noastre… Sistemul nostru nervos, care este un aparat electric complet, concentrează lumina în creier, care e polul negativ al aparatului, sau o proiectează în afară prin extremităţile corpului care sunt puncte destinate să repună în circulaţie fluidul vital.

— Un om nu e nebun, remarcă doctorul Brierre de Boismorut în cartea *Tratat despre halucinaţii*, fiindcă el are viziuni, ci fiindcă crede mai mult în viziunile sale decât în sensul comun (valabil şi pentru poeţi). Misticii se cred mai înţelepţi decât societatea, ei cred că vor întemeia o religie şi până la urmă rămân singuri.

— *Marea Operă* nu înseamnă numai *transmutarea metalelor* ci şi *medicină universală*, adică remediul împotriva tuturor râurilor, inclusiv împotriva morţii.

— Mare Ze *mister al vieţii* şi al încercărilor sale este reprezentat prin *sfera celestă* şi prin *ciclul anului*, cele patru forme ale Sphynxului corespund celor patru elemente şi celor patru anotimpuri. Figurile simbolice ale scutului; lui Achilles în Homer au o semnificaţie analogă cu a celor *12 munci ale lui Hercule*. Ca şi Hercules, Achilles trebuie să moară după ce a învins elementele şi după ce a luptat împotriva zeilor.

— În experienţele Teurgiei şi ale Neoromantici, de cele mai multe ori funeste. Celor care se îndeletnicesc cu ele, după vertigiile catalepsiei şi uneori ale nebuniei care se produc, iau naştere unele perturbări în atmosferă,

lemnele trosnesc, porţile tremură şi gem. Semne bizare şi uneori însângerate se imprimă singure pe pergamente nescrise sau pe pânze. Aceste semne sunt numite de magiştri *Scriituri diabolice*. Numai vederea lor îi face pe cei care sunt uşor influenţabili să cadă în convulsii sau – în extaz.

— În *Calendarele sacre* ale egiptenilor, prima decadă cu semnul leului e reprezentată printr-un cap omenesc cu 7 raze, cu o coadă mare de scorpion şi cu semnul Săgetătorului sub barbă. Dedesubtul acestui cap e numele *Iao*, această figură era numită *Khnoubis*, cuvânt egiptean care înseamnă *aur* şi *lumina*.

— Thaies şi Pithagoras, spune autorul, ar fi învăţat în sanctuarele egiptene că pământul se învârteşte în jurul soarelui, dar ei nu au răspândit această cunoştinţă fiindcă ar fi. Trebuit să arate totodată şi unul din marile secrete ale templului; *dubla lege a atracţiei şi a radierii jbcităţii şi mişcării care este principiul creaţiei şi cauza perpetuă a vieţii*. (Numele *la o* duce la cuvântul *Jahve* – N.)

— În descrierea alegorică a Infernului, hierofanţii greci ascunseseră marile secrete ale magiei. Găsim acolo patru fluvii, ca şi în *Paradisul terestru*, plus un al cincilea care şerpuieşte de 7 ori printre celelalte. Un fluviu de dureri şi de gemete, *Cocytul*, şi un fluviu al uitării, *Lethe*, apoi un fluviu al apei repezi, irezistibile, care antrenează totul şi care curge în sens contrariu unui alt fluviu de foc. Aceste două fluvii misterioase, *Acheron* şi *Phlegethon*, din care unul reprezintă fluidul negativ, iar celălalt fluidul pozitiv, se învârtesc veşnic. *Phlegetonul* încălzeşte şi face să fumege apele reci şi negre ale *Acheronului* iar acesta acoperă cu vapori deşi flăcările lichide ale Phlegetonului. Din aceşti vapori ies cu miile larve şi lemuri. Imagini searbăde ale corpurilor care au trăit şi ale celor care nu s-au născut încă, dar fie că ele au băut sau nu din fluviul durerilor, toate aspiră şi se îndreaptă către fluviul uitării, ale cărui ape liniştitoare le vor da tinereţea şi pacea. Numai înţelepţii nu vor să uite fiindcă amintirile sunt recompensa lor.

— A-i rechema pe morţi pe pământ ar însemna să-i condamni să moară de două ori.

— La greci, zeul Iniţierilor este *Iacchos*, învingătorul Indiei, strălucitorul androgin cu coarnele lui Amnon, Panteul care ţine cupa sacrificiilor şi face să curgă din ea vinul vieţii universale. *Iacchos*, fiul fulgerului şi îmblânzitorul tigrilor şi al leilor; prof. anând misterele lui Iacchos bacchantele l-au sfâşiat pe Orpheus. Iacchos sau Bacchus nu este numai zeul beţiei. Numa îi va cere să-l inspire prin înţeleaptă şi discretă *Aegerie*, *zeiţa Misterului* şi *a Singurătăţii*.

— Luna, pe care romanii o consacrau Maiei, nimfa tinereţii şi florilor, tânără mamă care surâde primelor produse ale anului, a fost închinată de către creştini. Mariei, *roza mistică*, crinul purităţii, cereasca mamă a Mântuitorului.

— Superstiţii de la latinescul *superstes*, adică ceea ce survine, sunt resturile materiale ale ştiinţelor sau ale părerilor străvechi.

— Religia a păstrat aproape aceleaşi nume ale obiceiurilor pioase pe care ea le înlocuia prin Sfintele Mistere. Astfel: cei vechi celebrau în fiecare an un banchet, *Charisties*. Ei invitau aici sufletele strămoşilor lor şi făceau astfel act de credinţă în viaţa universală şi nemuritoare. *Eucharistia*, adică *Charistia*, prin excelenţă a înlocuit vechea sărbătoare şi noi comunicăm de Paşti cu toţi amicii noştri din cer şi de pe pământ.

— Observarea strictă a numerelor şi a zilelor este o reminiscenţă oarbă a unei dogme magice primitive. Vineri, zi consacrată lui Venus, era privită de cei vechi ca o zi funestă pentru că ea amintea de Misterele Naşterii şi ale Morţii. Nimic nu se începea în această zi la evrei, dar se sfârşea toată munca de peste săptămâna pentru că vinerea preceda ziua Sabbatului sau a repausului obligatoriu. Numărul 13 care vine după ciclul perfect al numărului 12 reprezintă de asemenea moartea lupă lucrările vieţii. Articolul simbolului israelit relativ la moarte este al 13-lea. Ca urmare a dezmembrării familiei lui Iosif în două triburi,

se găseau 13 convivi la primul Paşte petrecut în Israel în Ţara promisă, adică 13 triburi la împărţeala recointelor din Canaan. Unul din aceste triburi a fost exterminat, cel al lui Benjamin, cel mai tânăr dintre copiii lui Iacob, de aici a venit această tradiţie că atunci când sunt 13 la masă, cel mai tânăr va muri curând.

— Porphir spune că poţi deveni profet hrănindu-te cu inimi de corb, de cârtiţa şi uliu. Aici, teurgistul din Alexandriacade în reţetele *Micului Albert*.

— Cei vechi, pentru a arăta proprietăţile secrete ale animalelor, spuneau că zeii în epoca războiului cu giganţii luaseră diferite forme pentru a se ascunde şi că ei se complăceau uneori să reia aceste forme, astfel Diana se schimbă în lupoaică, Soarele în Taur, în Leu, în Balaur şi în Uliu, Mecate în Cal, în Leu şi Căţea. Numele de Pherebate s-a dat după mai mulţi teosofi Proserpinei fiindcă ea se hrănea cu turturele. Turturelele sunt ofranda obişnuită pe care preotesele lui Maia o fac acestei zeiţe care este Proserpina pământului, fiica blondei Ceres, cea care hrăneşte neamul omenesc.

— Un Imn al lui Homer, imn închinat lui Mercur:

Mercur chibzuind asupra unui miracol ciudat din şoldurile sale mânioase făcu să se audă oracolul. Până la Marele Apollo aburul urcă şi certându-l pe copil la pământ îl aruncă, cu toate că el ar fi avut mare dorinţă să-şi termine călătoria. Zeus se întoarse apoi şi ţinu acest discurs: „*Curaj de la Maia, splendidă în frumuseţe, şi de la Marele Jupiter, nepot înfăşat. Fără îndoială, aş putea găsi din întâmplare urma boilor mei condus de acest augur, dar tu mă vei conduce mereu aşteptându-mă*”…

— Lumina astrală este *sufletul viu al pământului*, suflet material şi fatal, necesitate în ceea ce el produce şi în mişcările sale datorită legilor eterne ale echilibrului, această lumină care înconjură şi pătrunde în

Toate corpurile poate anuia greutatea şi să le facă să se învârtească în jurul unui centru cu putere de atracţie.

— Piramidele triunghiulare şi pătrate la bază reprezentau metafizica hierophanţilor, bazată pe ştiinţa naturii. Această ştiinţă a naturii avea ca şef simbolic forma gigantică a Marelui Sphynx care-şi scobise un pat adânc în nisip cât timp veghease la picioarele piramidelor. Cele 7 monumente, numite *miracolele lumii*, erau nişte comentarii magnifice ale celor 7 linii din care se compuneau piramidele şi ale celor 7 porţi misterioase ale Thebei.

— Piramidele erau pentaclul lui Hermes sau lui Mercur. La Rhodos era pentaclul Soarelui, templul Dianei din Ephes era pentaclul Lunii, mormântul lui Mausol era pentaclul lui Venus pudica sau conjugala, el avea o formă lingamică, zidurile Babylon ului şi fortăreaţa Semiramidei erau pentaclul lui Marte, templul lui Solomon, acest pentaclu universal şi absolut, care – tindea să le înghită pe toate celelalte, reprezenta pentru omenire pentaclul teribil al lui Saturn.

— Filosofia septenară a iniţierii la cei vechi se putea rezuma astfel: trei principii absolute care nu sunt decât

unul; patru forme elementare care nu sunt decât una, formând un tot unic, compus din Idee şi din Formă. Cele trei principii erau acestea – Întâi: *A fi înseamnă a fi*. În filosofie, identitatea ideii şi a Fiinţei sau a Adevărului; în religie principiul prim, Tatăl. Doi: *Fiinţa este Realul*. În Filosofie, identitatea Ştiinţei şi a Fiinţei sau realităţii; în religie, logosul lui Platon, demiurgul, cuvântul. Trei: *Fiinţa înseamnă logică*; în filosofie, identitatea dintre raţiune şi realitate; în religie, providenţa, acţiunea divină oare realizează binele, dragostea reciprocă între adevăr şi bine, adică ceea ce în creştinism se numeşte Sfântul Duh. Cele patru forme elementare erau expresia a doua legi fundamentale, rezistenţa şi mişcarea; inerţia care rezistă sau stabilul, viaţa care se mişcă sau volatilul; în alţi termeni mai generali: materia şi spiritul; materia era neantul formulat în afirmaţie pasivă; spiritul era principiul necesităţii absolute în adevăr. Acţiunea negativă a neantului material asupra spiritului era numită principiul răului, acţiunea pozitivă a spiritului asupra neantului pentru a-l umple cu creaţiune şi lumină era numită principiul. Bun. Acestor două concepţii îi corespundeau pe de o parte umanitatea şi de altă viaţa raţionabilă, răscumpărătoare a umanităţii concepute în păcat, adică în neant, din cauza naşterii sale materiale. Aceasta era doctrina iniţierii secrete.

— Éliphas Lévi în cartea *Dogmă şi Ritual al înaltei Magii* aminteşte parabola ingenioasă a lui Sepher Tokios – *Jeshut* care dovedeşte acuzaţia adusă de evrei creştinismului că a materializat credinţele şi că a idealizat lucrurile terestre. În *Talmud* evreii povestesc că *Iisus* sau *Fiul despărţitei*, după ce studiase în Egipt misterele profane, a ridicat în Israel o falsă piatră unghiulară şi a antrenat poporul în idolatrie.

— Piatra fundamentală a Templului Cabalistic era pătrată la bază şi triunghiulară în vârf ca şi piramidele.

— O anecdotă biblică: la un loc cu copilul Iisus, alţi câţiva copii se amuzau să plămădească păsări de argilă, fiecare dintre micii artişti îşi lăuda numai propria lui

lucrare. Iisus nu zicea nimic, dar când termină păsările sale lovi din palme şi spuse: „zburaţi!” Şi ele zburară.

— Citim în *Faptele apostolilor* că sfântul Paul a adunat la Ephes toate cărţile care tratau despre lucruri curioase şi le-a ars în public. Fără îndoială că avem de regretat această pierdere pentru că chiar momentele erorii pot da naştere unor străluciri de adevăr şi unor învăţăminte preţioase pentru ştiinţă.

— Autorul ne spune că odată cu venirea lui Iisus oracolele încetară în toată lumea şi o voce strigă deasupra mărilor: *Marele Pan a murit*!

— În jurul lui Simon Evreul lucrurile de felul lor neînsufleţite se mişcau şi ades, când el voia să intre într-o casă sau să iasă, porţile trosneau, se agitau şi sfârşeau prin a se deschide singure (e vorba de Simon Magicianul).

— Unii comentatori considerau că prăbuşirea lui Adam a fost o beţie erotică care a făcut din urmaşii săi nişte sclavi ai luminii fatale răspândite de Lucifer, că orice pasiune amoroasă care năpădeşte simţurile e un vârtej al acestei lumini care vrea să ne târască spre prăpăstiile morţii, că nebunia, halucinaţiile, viziunile, extazele sunt o exaltare foarte periculoasă a acestei lumini fosforescente anterioare, că, în sfârşit, această lumină are aceeaşi natură ca şi focul a cărei folosire judicioasă încălzeşte şi dă viaţă, dar al cărei exces, dimpotrivă, arde, dizolvă şi distruge.

— Cei vechi cunoşteau două maladii pe care le numeau *frenezia* şi *corybantismul*, prima făcându-te să vezi forme imaginare, cealaltă făcându-te să auzi voci şi sunete care nu există.

— Fiecare dintre vicii este personificat într-un idol negru sau un demon care este o imagine negativă şi desfigurată a divinităţii care dă viaţă; aceştia sunt idolii morţii; Moloch este fatalitatea oare devorează copiii, Satan şi Nizroch sunt zeii urii, ai fatalităţii, ai disperării, *Astartea*, *Lilith*, *Nahema*, *Astaroth* sunt idolii depravării şi avortului, Adreme Zec este zeul asasinatului, *Belial* este zeul revoltei veşnice şi al anarhiei; adevăratul nume al lui Satan, spun cabaliştii, este numele lui *Jehovah* citit invers.

Căci Satan nu este un zeu negru ci este negaţia lui Dumnezeu. Diavolul este personificarea teismului sau a. idolatriei.

— Sub numele de Cetatea înţelepţilor, Philostrate descrie *Athanorul*: Este o colină mereu înconjurată de ceţuri deschise pe latura de sus, ea conţine un puţ larg de patru paşi, de unde iese un abur argintiu care urcă din cauza căldurii soarelui, desfăşurând toate culorile curcubeului. Fundul puţului este presărat cu arsenic roşu, lângă puţ este un bazin plin de foc de unde iese o flacără de plumb, fără miros şi fără fum, care nu e niciodată mai înaltă nici mai joasă decât marginile bazinului. Acolo se găsesc, de asemenea două recipiente de piatră neagră conţinând unul ploaia şi celălalt vântul. Când seceta este excesivă se deschide butoiul care conţine ploaia şi din el ies norii care umezesc întreaga regiune. Nu s-ar putea descrie mai exact, spune Éliphas Lévi, focul secret al filosofilor şi ceea ce ei numesc Ben-Marie. Se vede din acest pasaj că vechii alhimişti în timpul *Marei Opere* (transmutarea metalelor) foloseau electricitatea, magnetismul şi aburii.

— Philostrate vorbeşte despre piatra filosofală pe care o numeşte când piatră, când lumină. Nu este permis niciunud profan s-o caute el, pentru că ea se Topeşte dacă nu ştii să o apuci cu procedeele artei. Doar înţelepţii cu ajutorul anumitor cuvinte şi anumitor rituri pot găsi pantarba. Este numele acestei pietre care noaptea are aparenţa unui foc fiind înflăcărată şi scânteietoare, iar dacă o priveşti ziua străluceşte. Această lumină este o materie subtilă a unei forţe minunate căci atrage tot ce este apropiat. (Philostrate, *Viaţa lui Apollonios de Tiana*, cartea a III-a, cap. XLVI).

— O culegere de povestiri ciudate numite *Legenda aurită* (sunt nişte parabole, un fel de *Mitologie* extrem de veche, inventată pentru a ascunde Misterele cabalistice ale Iniţierii ioanite). *Legenda aurită* este un *Talmud* creştin scris în întregime în alegorii şi apologuri. Una din aceste povestiri caracterizează conflictul dintre magie şi

creştinismul încă în faşă. Este vorba de legenda Sf. Ciprian şi a Sfintei Justine, un fel de schiţă anticipativă a *Martyrilor* lui Chateabriand şi a lui *Faust* de Goethe, topite laolaltă.

— Paginii acuzau pe creştini că adoră un măgar, dar ei nu inventaseră această injurie, ea venea de la evreii din Samaria care, prefigurând datele *Cabalei* asupra divinităţii, prin simboluri egiptene, reprezentau de asemenea inteligenţa prin chipul stelei magice, adorate sub numele de Rampham, ştiinţa sub *emblema lui Anubis* al cărui nume ei îl schimbau în *Nibas* şi credinţa vulgară sau credulitatea sub figura lui *Thartac*, zeu care era reprezentat cu o carte, o pelerină şi un cap de măgar; după doctorii teologi samariteni, creştinismul însemna *domnia lui Tartac*; era credinţa oarbă şi credulitatea vulgară erijiate în *Oracol universal* şi preferate inteligenţei şi ştiinţei. Pentru aceasta, în raporturile lor cu celelalte ginţi, când auzeau că sunt confundaţi cu creştinii strigau şi rugau să nu fie confundaţi cu adoratorii capului de măgar.

— *Măgarul de aur* al lui Apuleius este *legendă ocultă a lui Tartac*, e o epopee magică şi o satiră contra creştinismului pe care el însuşi pare să-l fi profesat câtva timp.

— Apuleius a putut fi comparat cu Rabelais şi cu Swedenborg al timpurilor vechi în acelaşi timp.

— Numele de *gnostic* nu a fost totdeauna un termen proscris de biserică. Acei dintre părinţii a căror doctrină se apropia de tradiţiile sfântului Ioan folosiră această denominaţiume pentru a indica prin ea pe creştinul perfect. O găsim la Sf. Irimeu, la Sf. Clemenit din Alexandria. Nu mai vorbim aici despre marele Synesius care a fost un cabalist perfect, dar un ortodox îndoielnic.

— Papei Leon al III-lea i se atribuţie un ritual ocult cunoscut sub numele de *Enchiridion* în care s-ar fi rezumat tradiţia cabalistică şi care ar reproduce toate caracterele, chiar cele mai secrete, ale *Claviculelor lui Solomon*, Oartea a fost dăruită împăratului Carol cel Mare şi fiind divulgată mai târziu a fost condamnată ca aparţinând de domeniul

magiei negre.

— Un cunoscut calbalist al Evului Mediu, *Sinezius*, a scris un *Tratat despre visuri* în care dezvoltă cele mai pure doctrine oaibalisfoice şi se arată ca un înalt teosof. După Sinezius, starea de vis dovedeşte imaterialitatea sufletului care îşi creează atunci un cer, câmpii, palate inundate de lumină său. Caverne întunecate, după afecţiunile sau dorinţele fiecăruia. Se poate judeca progresul moral prin obişnuinţa viselor căci în această stare liberul. Arbitru e suspendat şi fantezia se abandonează în întregime instinctelor dominante.

— Câteva aplicaţii ale regulei ternarului în organizarea bisericească. Ordinele îngereşti simt în număr de trei şi fiecare ordin are trei coruri. După acest model s-a stabilit şi ierarhia bisericească pe pământ; există prinţi ai bisericii, episcopi şi simpli prelaţi. Printre prinţi se numără: cardinali, episcopi, cardinali-preoţi şi cardinali-diaiconi; printre episcopi sunt: arhiepiscopi, episcopi şi prelaţii coajutători. Printre prelaţi sunt: preoţii, preoţi simpli şi diaconii; la această ierarhie se ajunge prin trei grade preparatorii: subdiaconatul, ordinele minore şi clericatura.

— Autorul pretinde că providenţa care predestina Gallia să devină o ţară creştină sub numele de Franţa făcuse aici să strălucească dintotdeauna lumina adevărurilor eterne. Primii druizi fuseseră adevăraţi *copii ai magilor* şi iniţierea lor venea din Egiptt şi Chaldeea. Adică din surse pure ale *Cabalei* primitive. Ei adorau trinitatea sub numele de *Isis* sau *Ilesus*, armonia supremă; sub numele de *Belen* sau *Bel*, care înseamnă în asiriană *Domnul*, nume corespunzând celui de *Adonai*; sub numele de *Camul* sau *Camael*, nume care în *Cabală* personifică *justiţia divină*. Dedesubtul acestui triunghi de lumină iei presupuneau că există o reflectare «divină, compusă de asemenea din trei raze personificate: mai întâi *Tentâtes* sau *Teuth*, acelaşi ca *Thot* al egiptenilor, *cuvântul* sau *inteligenţa formulată*, apoi forţa şi frumuseţea al căror nume variau ca şi emblemele lor. Ei completau, în fine,

septenarul sacru printr-o imagine misterioasă care reprezenta *progresul dogmei şi realizările sale viitoare*. Era o tânără faită, voalată, ţinând un copil în braţe şi ei dedicau această imagine *fecioarei care va deveni mamă*.

— Germanii sub numele de *Irminsul* îl adorau pe *Arminius* (*Hermann*), care-l făcuse să plângă pe Augustus pentru pierderea legiunilor lui Varus; acestui *Irminsul*, germanii îi ofereau victime umane. Gallià îi atribuiau lud *Breunas*, un rege gali, atributele zeului *Taranis* şi ale lui *Teutatea* şi ardeau în onoarea sa coloşi de răchită, umpluţi cu prizonieri romani.

— În Gallia, femeile nu conduceau datorită cochetăriilor sau viciilor lor, ci datorită sfaturilor lor. Nu se făcea nici pace, nici război fără ca ele să nu fie consultate. Astfel, interesele căminului şi ale familiei erau apărate de mame şi orgoliul naţional devenea just când el era astfel temperat prin dragostea maternă de patrie.

— Gallii aveau un cult pentru prezicătoarea *Veleda* care a trăit şi a murăt fecioară. Mai târziu statuile *Veledei* au fost luate drept ale *Berthei cu picioare lungi*. Marea preoteasă într-adevăr purta insignele divinităţii protectoare a druideselor, era *Hertha* sau *Vertha*, tânăra *Isis* a galirilor, *regina cerului*, fecioară» care trebuie să nască. Zeiţa era reprezentată cu un picior pe pământ şi altul pe ape, pentru că ea era regina Iniţiem şi prezida la cunoaşterea ştiinţei universale a lucrurilor. Piciorul pe care ea îl punea pe apă era de obicei aşezat într-o barcă, asemănătoare cu barcă sau scoica lui Isis. Ea ţinea în mina fuiorul Parcelor încărcat cu lâna, jumătate albă şi jumătate neagră, fiindcă prezida toate

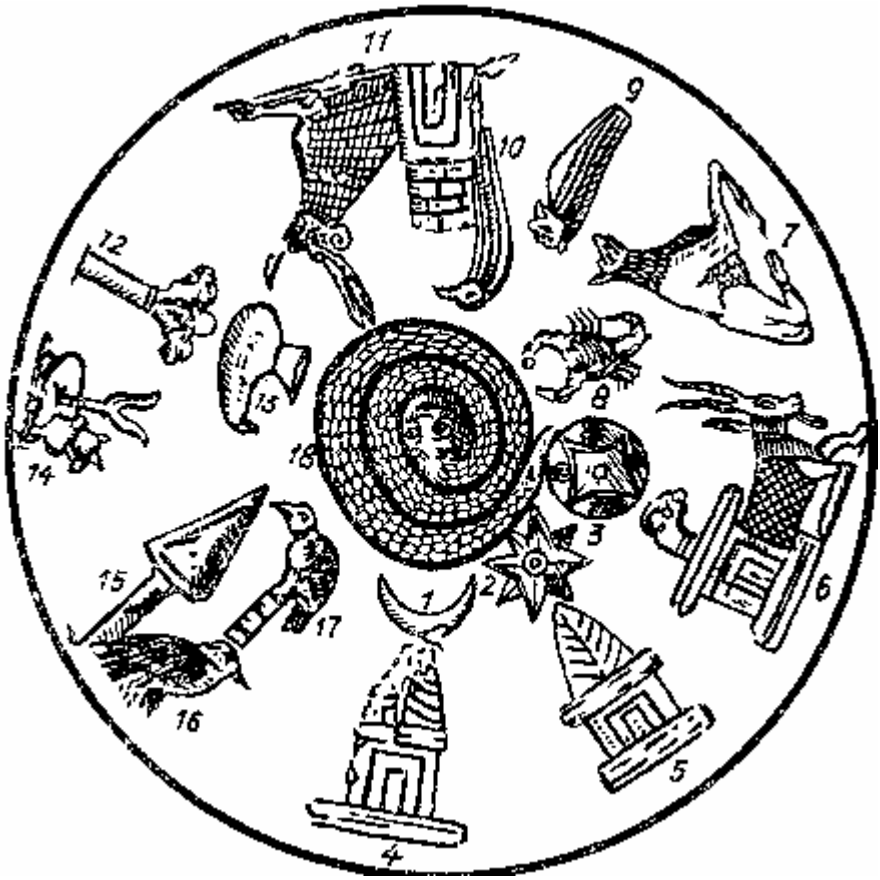

Formele şi toate simbolurile şi fiindcă ţesea *veşmântul ideilor*. Era reprezentată de asemenea sub forma alegorică a sirenelor, pe jumătate femeie şi pe jumătate peşte, sau cu torsul unei tinere fete şi în loc de picioare cu doi şerpi, pentru a semnifica mutaţia şi mobilitatea continuă a lucrurilor şi aliianţa analogică a contrariilor în manifestările tuturor forţelor oculte ale naturii. Sub această ultimă formă, *Hertha* lua numele de *Melusine* sau *Melosina*, adică *muziciana*, *cântătoarea*. Sau cu alte cuvinte *Sirena revelatoare de armonii*. Aceasta e originea imaginilor şi legendelor despre regina *Berthe cu picioarele lungi* şi ale *zânei melusine*. Aceasta din urmă se arătă, se spune, în secolul al II-lea, unui senior din Lusdgnan. Ea fu iubită die el şi consimţi să-l facă fericit iau condiţia că muva încerca să dezlege taina existenţei sale.

Seniorul îi promise, dar gelozia îl făcu furios şi sperjur. El o spionă, pe Melusine şi o surprinse în metamorfozele sale, căci o dată pe săptămâna zâna îşi relua picioarreie sale de şarpe. Surprinzându-l, Melusină dispăru, dar ea revine încă scoţând strigăte îngrozitoare ori de câte ori o persoană din caia lui Lusdgnan e pe punctul de a muri.

— În legendele. Brodate pe vechi episoade din istoria Franţei apare şi personajul funest al *Frédégondei*, vrăjitoarea oare ucidea prinţii şi îşi acuza cu plădere rivalele de magie, omorându-le în chinuri pe care numai ea le merita. Generalul Mumol torturat din ordinul Frédégondei îşi făcea un punct de onoare de a muri pentru magie declarând că nu suferă nimic şi provocând el însuşi îngrozitoarele torturi în urma cărora muri, bătfnclunşi joc de călăi deşi aceştia văzând atâta tărie erau pe punctul de a-l ierta.

— *Legile salice* sunt atribuite lui Pharamond şi se băniuieşte că au fost promulgate în 424. În ele se arătau pedepsele împotriva vrăjitoarelor şi a celor oare calomniau o femeie liberă numind-o vrăjitoare fără a putea dovedi cele ce spun.

— Dacă o vrăjitoare a mâncat un om, spuneau legile salice, dacă ea este dovedită, va fi œndamnata să plătească 8.000 de düinari, adică 200 de gologani.

— Coniţele Joseph de Maistre considera misiunea sângeroasă a călăului ca pe un fel de sacerdoţiu excepţional, efuziunea de sânge fiind simulară sacrificiului.

— Sub domnia lui Pepin cel Scurt, fenomene foarte ciudate se arătară în mod public în Franţa. Aerul era plin de figuri umane, cerul reflecta miraje de palate, de grădinii, de valuri agitate, de vapoare cu pânzele în vânt şi de armate aranjate în formaţie de bătaie. Atmosfera semăna cu un mare vis. Toată lumea putea să vadă şi să distingă defeaMcLLE acestor fantastice tablouri să fi fost o epidemie? Ce atacă vederea? Seu o perturbaţie atmosferică care proiecta mirajele în aerul condensat? Nu era mai curând o halucinaţie universala produsă de vreun primici pdu îmbătător şi pestilenţial răspândit în

aftmosferă? Ceea ce ar da mai multă probabilitate acestei ulităme pămeri este faptul că viziunile îi exasperau pe oameni. Ei credeau că disting în aer vrăjitoare care răspânidesc din abundenţă pulbere răufăcătoare şi otrăvuiri. Câmpiile erau lovite de sterilitoate, animalele mureani şi mortalitatea se întindea chiar asupra oamenilor…

…Aceste epidemii vizionare se reproduseră şi sub domnliile (următoare şi înalta influenţă a lui Carol cel Macre trebui să intervină. Pentru calmarea publicului. Un edict reînnoit de attunci de către Louis le Débonnaire interzise silfelor de a. Se mai arăta sub sancţiunea celor mai grele pedepse. Se înţelege că în lipsa sdifelor pedepsele îi atingeau pe cei care se lăudiau că le-au văzut şi până la urmă nimeni niu mai văzu acele figuri misterioase. Vaselle aeriene reintratră în portul uditării şi niciun om nu mai susţinu că a călătorit cu ele în cieruri.

— Alte date în legătură cu cartea numită *Enchiridion*, atribuită de tradiţie Papei Leon al III-laa, carte cu teme cabalistice, de fapt cuprinzând cele mai frumoase rugăciunii creşune, interpretate din punct de vedere cabalistic. *Enchiridion*, dăruită mai târziu lui Oarol cel Mare, ar fi fost o culegere de rugăciuni alegorice, având drept chei cele nuatv misterioase pantaclie ale *Cabalei*. Éliphas Lévi descrie ügura prănciipalelor pantaclie din *Enchiridion*. Primul, care este desenat chiar pe coperta cărţii, reprezintă um triunghi echilateral răsturnat, înscris într-un cerc diulblu; deasupra’ trtanghiului sunt scrise în aşa fel încât să formeze litera *Tău*, profetica, cele două cuvinte: *Elohim* şi *Sabaoth* (în limba ebraică), care înseamnă *Dumnezeu al armatelor*, *echilibrul forţelor naturale şi armonia numerelor*. La cele trei laturi ale triunghiului suint scrise cele trei mari nume: *Jehovah*, *Adonai*, *Agla*, Deasupra numelui lui *Jehovah* este scris în latineşte *formatio*, deasupra numelui *Adonai* este scris *reformatio* şi deasupra numelui *Agla*, *transformatio*. Astfel, *creaţia e atribuita Tatălui*, *redempţiunea sau reforma Fiului şi Sanctificarea sau Transfermaţiunea Sfântului*

Spirit. În conformitate du legile miatetiioe ale lajeţiunii, ale reacţiunii şi ale echilibruluii, *Jehova este într-adevăr tot una cu Geneza sau cu Formaţia Dogmei*, prin semnificaţia elementară a celor patru litere ale *Tetragramei sfinte*; *Adonai* este realizarea acestei dogme în formă umană, în Dumnezeul cel vizibil, carie este fiul Domnului sau *Omul perfect*; şi *Agla*, aşa cum s-a mai explicat, exprimă *sinteza tuturor dogmelor* şi a întregii ştiinţe cabalistice, indicând în mod clair prin hieroglife din ce e format numele minunjat *al triplului secret al Marei Opere* (transmutaţia metalelor). Al doilea pantacliu este un cap ou la ei obraze, încoronat cu o Miară şi ieşind dintr-un vas plin de apă. Cei cane sunt iniţiaţi în misterele *Zoharului* vor înţelege alegoria acestui cap. Al treilea pentaclu: este un dublu triunghi formând steaua lui Solomon; al patrulea' este sabia magică, cu a o & astă legendă: *De-o duce*, *comite fero* (Dumnezeu conduce, corniţele poartă), emblemă a, Marez *Arcane* şi atotputerniciei iniţiaţilor. Al crincilea este – problema înălţimii umane a Manituitoimlan, rezolvată, çirin numărul 40. Este numărul teologic al Sefiroţilor, multâpicat cu cel al realizărilor naturale. Al şaselea este pentaclu! Spiritului semnriJ & căit prin nişte oseminte care formează două literie *E* şi două *Tauri* (T). Al şaptelea1 şi cel mai important este *Marea monogramă magică* explicând *Claviculele lui Solomon*, *Tetragrama*, semnul numit *Labarum* şi cuvântul suprem al adepţilor (aici Éliphas Levd ne trimitelia cartea sa *Dogmă şi ritual al înaltei Magii*). Acest caracter se citeşte învârtinând pagina ca o roată şi se pronunţă *Rota*, *Tarot* sau *Tora* (explicaţii date şi de Guilhaume Poştei în *Clavis absconditorum a constitutione mundi*). Litera A este adesea înlocuită în aceste caractere prin cumăru! Liirbered. Care este 1. Găsim de asemenea în acest semn. Figura şi valoarea celor patru embleme ale joculii de *tarot*: *Bastonul*, *Cupă*, *Spada* şi *Banul*. Aceste patru hieroglife elementare sie1 găsesc peste tot în monumentele sfinte ale egiptenilor şi Homer lenadescris în înfăţişarea scutului lui Arrille, plasându-le în aceeaşi ordine ca şi autorii lud. *EncHridion*.

— Sub domnia Sfântulud Ludovic, rege al Franţei (1226 – 1270), a trălit faimosul röibin Jechdel, mare cabalist şi fizician remarcabil, oare se Pare că descoperise electricitatea. De asemenea, se spume «că Albert cel Mare poseda piatra fillosofală şi reuşise după 30 de aniide muncă să realizeze un android, un om artificial care răspundea, 1 la toate întrebările cu atât – de mare subtilitate încât sfântul Thomas d'Aquino, mâniat că nu poate să-l reducă la tăcere, l-a spart cu o lovitură de – baston.

— Numele de *Adam* în ebraică înseamnă *pământ roşu*.

— Despre templieri: în 1119 nouă cavaleri cruciaţi în Orient, printre care Geoffroy de Saint-Omer şi Hugues des Payens, se dedicară religiei şi îşi propuseră ca scop secret meconstotudirea templului lui Solomon după modelul profetizat de Ezechiel. Această reconstrucţie prezisă formal de că/ime misticii dudalizaniţi aii primelor secole, devenise visul secret al pastriarhilor creştini ai Orientului. Templul lui Solomon reconstruit şi consacrat cultului catolic ar fi devenit într-adevăr metropola universului. Orientul ar fi câştigat lupta asupra Occidentului şi patriarhii din Constantinopol s-ar fi bucurat de onorurile cuvenite papalităţii.

— A doua reconstrucţie a templului lud» Solomon pe ranele vechiului templu fusese realizată mai înainte de către Zorobabel.

În vremea aceeaexistaân Orient o siedtă de *creştini ioaniţi* care se pretindeau singurii iniţiaţi în adevăratele mistere ale religiei lui Iitsus Christos şi adoptaseră în parte tradiţiile evreieşti şi capitole don *Talmud*, preftânzând că faptele povestite în *Evanghelii* nu sunt*decât* alegorii, iar cartea sfântului Ioan conţine cheia acestuia'. Iată ce susţineau *ioaniţii*: *o* tânără faită din Nazaret numită Miriam, căsătorită ou un tânăr din tribul său numit Jochanan, a fost surprinsă de un oarecare Pândiră sau Panther care a profitat de ea cu forţa dniipă ce se introdusese în camera sa sub hainele şi sub numele

logodnicului ei. Jochanan aflând de nenorocirea să a părăsit-o fără a o compromite pentru că într-adevăr ea era nevinovată. Mau târziu tânăra a născut un copiii came a fost numit Josuah sau Iisus. Acest copil a fost adoptat de un rabin cu numele de Iosif care ina luat cu el în Egipt. Acolo a fost iniţiat în ştiinţele secrete şi preoţii M Osiris, reaunoscând în el o veritabilă reîncarnare a lui Horus promisă de multă vreme adepţilor, îl consacrară Suveran Pontif al religiei universale. Întors în Iudeea, el şi-a renegat în mod public mama, spunâind: „Femeie, ce poate să fie comun între tine şi mine?” (vezi *Biblia*). Mai târziu, considerând-o nevinovată, a declarat că mama să nu a păcătuit, că nu şi-a pierdut inocenţa şi că este în acelaşi timp fecioară şi mamă. Cât despre el, a declarat că nu are tată pe acest pământ!, ci este fiul lui Dumnezeu şi al Umanităţii. Marii Pontifi ai sectei ioaniţilor luau titlul de Christ şi pretindeau că se succed de la Sfântul Ioan printr-o transmisie de puteri neîntreruptă. Cel care deţinea această magistratură în epoca întemeierii ordinului templierilor se numea Teoclet. El îl iniţie pe Hugues des Payens în misterele sectei.

Templierii aveau două doctrine: una ascunsă şi rezervată maeştrilor; era cea a *ioanismului*, şi alta publică, care ena doctrina romanilor catolici.

— O anecdotă istorică spune că un şef ol bisericii îi imputa regelui Richard Inimă de Leu defectele sale cu următoarele cuvinte:

„Sire, aveţi trei fete care vă costă scump şi de care ar fi foarte bine dacă v-aţi scăpa. Ambiţia, avaraţia şi luxura”.

Regele a răspuns:

„Atunci să le măritǎm. Să dăm ambiţia templierilor, avariţia călugărilor şi luxura episoapilor. Şi sunt sigur de – mai înainte de consimţământul părţilor”.

— Din arhivele procesului templierilor ar fi rezultat că tempüeräi, ou ocazia primării lor în ordin, trebuiau să scuipe pe efigia lui Christos, să renege pe Dumnezeu, să dea Marelui Măiestru săruturi obscene şi să se mehdine unei căpăţâni de aromă, să vorbească cu o mare pisică

neagră şi să se cupleze cu diavoliţe. Înainte de a muri Jacques de Molay, şeful templierilor, se spune că a instituit Masoneria ocultă. Din fundul închisorii or fi creat patru loji metropolitane. Lanopoli pentru Răsărit, la Edimbourg pentru Apus, la Stockholm pentru Nord şi la Paris pentru Sud.

— Principalii vinovaţi de distrugerea ordinului, Papa Clement al V-4 ea şi Regele Filip cel Frumos, au murit în decurs de un an într-un fel ciudat şi neaşteptat. Iar Esquin de Floryan, principalul denunţător al ordinului, a murit asasinat.

— După procesul Jeannei d'Arc, episcopul de Beau vais, Pierre Cauchon, oare a repudiat-o, a fost lovit de o moarte subită fiind excomunicat după moarte de către Papa Cal ist al IV-lea, iar osemintele sale au fost dezgropate şi aruncate; regele Carol al VII-lea care a predat-o călăilor a murit de foame, de teamă să nu fie otrăvit de propriul său fiu. Acest rege a trăit pentru o curtezană şi a risipit pentru ea acest regat care-i fusese păstrat de către fecioară (Ioana d'Arc). Atât curtezana cât şi Fecioara au fost cântate de poeţii naţionali ai Franţei (*Ioana* de Voltaire, şi *Agnes Sorel* de Béranger).

— Legenda cu papesă Ioana ar veni, după autorul cărţii, de la două figuri ale vechiului *Tarot* care o reprezentau pe *Isis* încoronată cu o tiară. Se ştie că figura hieroglifică a numărului 2 în jocul de *Tarot* se numeşte *Papesă*. Este o *femeie cu tiară* pe care se observă vârfurile cornului lunii sau coarnele lui Isis.

— Figuri geometrice folosite de matematicienii din Evul Mediu: paralelogramul, dodecaedrul, almicantharath, valsegora, almagrippa, cathalzem (şi altele).

— În timpul Papei Honorius al III-lea a apărut o carte de farmece numită *Le grimoire d'Honorius*.

În ea găsim un pentaclu care, tradus în simboluri sau profesiuni de credinţă, ar însemna textual cele ce urmează: fatalitatea domneşte prin matematică şi nu există alt Dumnezeu decât natura, dogmele sunt un accesoriu al puterii sacerdotale şi se impun mulţimii pentru a justifica

sacrificiile. Iniţiatul este deasupra religiei de care se serveşte şi el spune absolut contrariu celor ce crede, ascultarea nu se motivează, ea se impune, iniţiaţii sunt făcuţi pentru a comanda şi profanii pentru a asculta.

— Cei care au studiat ştiinţele oculte ştiu că vechii magicieni nu scriau niciodată dogma lor şi o formulau numai prin caracterele simbolice ale pantaelelor. La pag. 2 a cărţii de farmece a lui Honorius se văd două sigilii magice, circulare; în primul se găseşte pătratul Tetragramei cu o inversiune şi o substituire de nume. Astfel în loc de: *Eieie*, *Jehovăh*, *Adormi*, *Agla*, aranjament care înseamnă: *Fiinţa absolută este Jehovah*, *Domnul în trei persoane*, *Dumnezeul ierarhiei şi al Bisericii*, autorul cărţii de farmece a dispus astfel aceste nume: *Jehovah*, *Adonai*, *d'Rar*, *Eieie*, ceea ce înseamnă: *Jehova*, *Domnul*, nu e altceva decât principiul fatal al *Renaşterii veşnice*, personificat prin însăşi această renaştere în fiinţă absolută. În jurul careului, în cerc se găseşte numele lui *Jehovah* drept şi răsturnat, numele lui *Adonai* la stânga şi, la dreapta, aceste trei litere: AEV, urmate de dlouă puncte, ceea ce înseamnă *Cerul şi Infernul sunt un miraj, unul al celuilalt, ceea ce este sus e la fel cu ceea ce este jos. Dumnezeu este umanitatea*. (Umanitatea este exprimată prin cele trei litere AEV, iniţialele lui Adam şi ale Evei.) Pe – al doilea sigiliu se citeşte numele lui Ararita şi dedesubt RASCH în jurul a douăzeci şi şase de caractere cabalistice şi, dedesubtul sigiliului, 10 litere ebraice. Totul este o formulă a materialismului şi fatalităţii, despre care autorul spune că ar fi lung şi prea periculos de explicat.

— Prologul cărţii de farmece ar avea următorul înţeles: Sf. Scaun apostolic căruia i s-au dat cheile regatului cerului prin aceste cuvinte ale lui Iisus către Petru: „Îţi dau cheile regatului cerului, eşti singurul care are puterea de a comanda prinţului şi îngerilor săi".

— La acest pontificat al Infernului s-ar fi referit şi Dante stigmatizându-l prin acel strigăt scos de unul din diavolii infernului său: „Pape Satan! Pape Satan, aleppe!" (model de limbaj diabolic din *Divina Comedie*, care nu se

poate traduce).

— Tot în această carte de farmece ni se comunică printre altele nişte incantaţii monotone ale unor vrăjitoare din antichitate:

„Doamne, eliberează-mă de spaimele infernale, liberează-mi spiritul de larvele care ies din morminte, voi merge în iadurile care le-au născut fără spaimă şi le voi căuta sile voi impune ca lege voinţa mea neştirbită. Voi spune nopţii să dea naştere luminii; soare, ridică-te; lună, fii albă şi limpede, fantomelor întunericului le vorbesc fără teamă, pentru ele voinţa lor le va fi rege, chipul lor este îngrozitor şi forma pe care o iau, ciudată, vreau ca diavolii să redevină îngeri, acestei urâţenii fără nume, fără teamă le vorbesc, voinţa mea le-o voi impune drept lege. Aceste umbre sunt o eroare a vederii mele înfricoşate, dar numai eu le pot vindeca frumuseţea lor fulgerată, căci în fundul infernurilor mă azvârl fără teamă, voinţa mea mi-o voi impune drept lege”.

— În alte ceremonii cum ar fi noaptea evocaţiei spectrelor într-un loc sinistru, la lumina unui foc alimentat cu cruci sfărâmate, luate din cimitire, vrăjitoarele trebuiau să traseze cu cărbune o cruce şi un cerc şi să recite un imn magic, compus din mai multe versete:

„Regele se bucură, Doamne, de puterea ta, lasă-mă să completez opera naşterii mele, pentru că umbrele răului, spectrele nopţii să fie ca pulberea în vântul care o însoţeşte… Doamne, infernul se luminează şi străluceşte când vii, prin tine totul se termină, şi totul începe. Jehova, Sabaoth, Elohim, Eloi, Helion, Helios, Jodnevah, Sadai, Leul lui Iuda se ridică în glorie, vine regele David să consume victoria, deschid 7 ascunzători ale teribilei gărzi, Satan cade din cer ca un fulger de vară, tu mi-ai spus departe de tine infernul şi torturile sale, ei nu se vor apropia de locuinţele tale pure, ochii tăi vor înfrunta ochii Basiliscului şi picioarele tale vor merge fără teamă pe spini, vei prinde şerpii, îmblânzindu-i cu surâsul tău şi vei bea otrăvuri fără să te vatăme. Elohim, Elohab, Sabaoth, Helios, Eieie, Eieazereie, o, Teos, Tsehiros I Pământul e al

Domnului şi tot ce-l acoperă, el însuşi îl întăreşte peste prăpastia care se deschide, cine deci va putea urca pe muntele lui Dumnezeu, omul cu mâinile nepătate şi cu inima curată, acel care nu ţine ascuns adevărul, şi nu-l primeşte pentru a-l lăsa în lenevie, acela care cu sufletul a înţeles ce înseamnă înălţimea şi care nu jură cu cuvinte mincinoase, acela va primi puterea, drept împărăţie şi aşa este nesfârşitul naşterii omeneşti, generaţia prin pământ şi foc, naşterea divină a celor care-l caută pe Domnul! Prinţi ai naturii, lărgiţi-vă porţile, jug al cerului, ridică-te la mine, cohorte sfinte, iată regele gloriei, el şi-a cucerit acest nume, el poartă în mina sigiliul lui Solomon. Stăpânul a zdrobit neagră sclavie a lui Satan şi prin urmare, captiv, el îşi târăşte sclavia, Domnul singur este Dumnezeu, Dumnezeu singur este Rege, Doamne numai ţie gloria, gloria ţie, gloria ţie!”

— Într-o conjuraţie adresată umbrei gigantului Nemrod, acestui vânător sălbatic care a început construcţia turnului Babel, adeptul lui Honorius ameninţă acest personaj de a-i strânge şi mai mult lanţurile şi de a-l chinui şi mai mult în fiecare zi dacă el nu se supune voinţei sale.

— Bandele de rătăcitori numiţi de unii *bohemieni*, fiindcă se spunea că vin din Bohemiia, şi de alţii sub numele de egipteni, Pentru că şeful lor luase numele de Duce al Egiptului, au început să rătăcească prin Europa la începutul secolului al XV-lea. Locuinţele lor, spune Éliphas Lévi, se numeau *bordei*. Colibe pătrate, de patru la cinci picioare sub pământ, acoperite cu ramuri.

— M. Vaillant a scris o *Istorie specială a Rom-Munii* sau a *Bohemienilor*.

— În unele ţări erau numiţi *Calcaoni* (la noi căpcăuni – N.) un fel de strigoi oare veneau să sugă sângele fetelor. În alte ţări erau numiţi *strigoi* (vampiri).

— *Bohemienii* au o carte ciudată formată din cartoane cu figuri neînţelese, care le serveşte a ghici viitorul şi care sunt în realitate rezultatul monumental al tuturor revelaţiunilor lumii vechi, cheia hieroglifelor egiptene, *Claviculele lui Solomon*, scriiturile primitive ale lui Enoch şi Hermes. Este vorba despre *Tarot* pe care Vaillant, amintit mai sus, nu-l înţelege perfect dar pe care l-a studiat în profunzime. Iată ce spune el despre figurile jocului de *Tarot*:

Forma, dispoziţiunea, aranjamentul acestor tablete şi figurile pe care le reprezintă, cu toate că au fost mult modificate în decursul timpului, sunt atât de evident alegorice iar alegoriile acestea sunt atât de conforme doctrinei civile, filosofice şi religioase a antichităţii, încât nu te poţi împiedica să le recunoşti că o sinteză a tot ceea ce constituia credinţa vechilor popoare. Prin tot ceea ce urmează, spune autorul, noi am lăsat să se înţeleagă în mod suficient că e vorba de o deducţiune din *Cartea Siderală* a lui Enoch, care este *Enochia*, că jocul este modelat după *roata astrală a lui Athor* care este *as-taroth*; că asemenea acelei *Ottara* al indienilor, adică *urs polar* sau *Arc-Tura* al septentrionului, Adică *forţa majoră* (tărie) pe care se sprijină solidaritatea lumii şi firmamentul sideral al

pamlântului; că, în consecinţă, asemenea unsului polar din care a decurs *carul soarelui*, *carul lui David şi al lui Arthur* el înseamnă *ora grecilor*, *destinul chinezilor*, *hazardul egiptenilor*, *soarta romilor*; şi învârtindu-se fără încetare în jurul ursului polar, astrele derulează către pământ norocul şi nenorocul, lumina şi umbră, căldura şi frigul, din care decurg binele şi răul, iubirea şi ură care dau fericire şi nefericire oamenilor.

Dacă originea acestei cărţi se pierde în noaptea timpurilor, nemaiştiindu-se când a fost inventată, putem crede totuşi că e de origine indo-tartară, modificată mult de popoarele care au preluat-o, poate chiar una din cărţile sibiline.

— M. Vaillant arată unele semnificaţii ale jocului de *Tarot*: Cupele simbolizează *Arcurile* sau *Arcele timpului*, vasele sau vapoarele cerului. *Banii* înseamnă astrele, stelele, corpurile cereşti; *Spadele* simbolizează focurile, flăcările, razele; *Bastoanele*, egal umbrele, pietrele, arborii, plantele; *Asul de cupă* este vasul universului, *Arca adevărului*, principiul pământului; *Asul în formă de ban* este soarele, ochiul unic al lumii, aliment şi element al vieţii; *Asul cu semnul spadei* este lancea lui Mante, izvor de războaie, de nenorociri, de victorii; *Asul cu semnul bastonului* e ochiul şarpelui; *Bastonul ascuţit al boarului*, măciuca lui Hercule, emblema agriculturii. *Doi de cupă* este vaca, *Io* sau *Isis* şi boul Apis sau Mnevis. *Trei de cupă* este *Isis*, Luna, doamna şi regina nopţii; *Trei cu semnul banului* este *Osiris*, soarele, domn şi rege al zilei; *Nouă cu semnul banului* este mesagerul *Mercur* sau Îngerul Gabriel; *Nouă de cupă* este naşterea destinului bun, de unde rezultă fericirea.

— Se conjecturează că jocul de *tarot* este anterior lui Moise, că originea lui urcă până în epoca întocmirii Zodiacului şi în consecinţă el numără circa 6 600 de ani de existenţă.

— Pentru tot ce priveşte *tarotul* a se vedea Court de Gébelin şi *Dogme et rituel de la haute magie* de Éliphas Lévi (1856).

— Ceea ce este *tarot al romilor*, evreii au făcut *Torah* sau *Legea lui Jehova*. Departe de a fi un joc ca astăzi, era o carte serioasă. *Cartea simbolurilor* şi a emblemelor, a analogiilor sau a raporturilor dintre astre şi oameni, *cartea destinului* cu ajutorul căreia vrăjitorul dezvăluia misterele destinului. Când credinţa în cuvintele înţelepţilor se pierdu, *Tarotul* deveni joc; din acest joc au ieşit cărţile noastre de joc. Originea cărţilor moderne greşit se stabileşte în vremea domniei lui Carol VI, căci de la 1332 iniţiaţii *Ordinului Bandei*, stabilii de Alfons al XI-lea, regele Castiliei, deja jurau să nu mai joace cărţi. Sub Carol al V-lea zis înţeleptul, Sf. Bernard de Sienne condamna la ardere cărţile numite pe atunci *Triomphales*, de la jocul numit *Triomphe* care se juca deja în onoarea triumfătorului *Osiris* sau *Ormuză*, aceasta fiind una din cărţile *Tarotului*; de altfel acest rege îi proscria pe jucători în 1369. Pe vremea aceea cărţile se numeau în Spania *Naipes* şi în Italia *Naibi*, pentru că *Naibi* sunt diavoliţele, sibilele, pitonystele (prezicătoarele, de unde vine cuvântul *naibii* – N.).

— Raymonde Lulle încerca în Evul Mediu să prepare spiritele pentru întoarcerea lui Enoch, adică reîntoarcerea la *Revelaţia ultimă a ştiinţei magiei*, a cărei cheie este în *alfabetele hieroglifice ale cărţii lui Enoch*.

— Alhimistul Flamei vorbeşte despre cartea hieroglifică a lui Abraham Evreul. În care el pretindea că a găsit *cheile absolute ale Marei Opere*. Această carte ar fi fost combinată pe baza cheilor jocului de tarot şi n-ar fi fost altceva decât un comentariu hieroglifico-hermetic al cărţii *Sepher Jezirah*. Vedem de altfel din descrierea lui Flamei că acele foiţe erau în număr de 21 sau, cu titlul, 22 şi că ele se împărţeau în trei *septenare* cu o foaie fără scriitură la fiecare a 6-a pagină.

— Un alt alhimist, numit Poştei, a descoperit manuscrise preţioase şi rare, printre care *Evangheliile apocrife* şi *Sepher Jezirah*.

— Din câteva remarci asupra medicinii făcute de Paracelsus, rezultă că teoriile lui se bazau pe o vastă teorie

a luminii pe care adepţii o numeau *Aur fluid* sau *potabil*. Lumina, acest agent creator ale cărei vibraţii împrumută tuturor lucrurilor mişcare şi viaţă; lumina latentă în eterul universal; radiantă, în jurul unor centre absorbante care, după ce s-au săturat de lumină, proiectează la rândul lor mişcare şi viaţă şi formează astfel curente creatoare; lumina astralizată în astre, animalizată în animale, umanizata în oameni; lumina care vegetează în plante, care străluceşte în metale, care produce toate formele naturii şi le echilibrează prin legile simpatiei universale, această lumină care produce fenomenele de magnetism bănuite de Paracelsus şi tot ea ceea care colorează sângele, descotorosindu-se de aerul aspirat şi reînviorat de suflul ermetic all plămânilor, atunci sângele devine un veritabil elixir de viaţa în care globulele roşii şi extrase de lumina vie înoată într-un fluid uşor aurit.

— Paracelsus vindeca folosind *simpatia luminii*; el aplica medicamentele unui anume medic interior al. Corpului, principiu al senzaţiilor a cărui chintesenţă el o revitaliza prin chintesenţe simpatetice. Astfel, de exemplu, el vindecă rănile aplicând puternici reactivi sângelui răspândit pe care îl retrimetea către corp. Pentru a vindeca un membru bolnav el făcea un membru de ceară căruia îi adăuga prin forţa voinţei sale magnetismul membrului bolnav, el trata această ceară cu vitriol, cu fier şi foc, reactivând astfel prin imaginaţie şi prin corespondenţă magnetică forţele membrului bolnav. Paracelsus cunoştea misterele sângelui, ştia de ce preoţii lui Baal pentru a face ca focul să coboare din cer îşi făceau incizii pe trup, ştia pentru ce orientalii care vor să inspire *dragoste* unei femei îşi risipesc sângele înaintea lor, ştia cum sângele răspândit strigă răzbunare sau mizericordie şi umple aerul de îngeri sau de demoni, căci într-adevăr sângele este instrumentul viselor, el face ca creierul nostru în timpul somnului să fie plin de imagini, căci sângele este plin de lumină astrală, globulele sunt bisexuale, magnetizate şi fieroase, simpatetice şi repulsive: din sufletul fizic al sângelui poţi face să iasă toate formele şi

toate imaginile lumii.

Îar-acelsus a mai fost numit şi Divinul, în sens de Divinator.

— Palingenezia este un fenomen de electricitate magnetizată şi care face să apară o plantă vie într-un vas care conţine chiar cenuşa acelei plante moarte de mai multă vreme.

— Opera lui Dante este o declaraţie de război adusă papalităţii prin revelarea îndrăzneaţă a misterelor. Epopeea lui Dante e ioanită şi gnostică, este o aplicaţie îndrăzneaţă a figurilor şi numerelor *Cabalei* la dogmele creştine şi o negare secretă a tot ceea ce e absolut în aceste dogme, călătoria să de-a lungul lumilor supranaturale se îndeplineşte ca o iniţiere în misterele eleusine şi ale Thebei. Dante scapă din prăpastia Infernului *pe poarta căreia* citise o sentinţă a disperării, punând, aşa cum scrie în *Divina Comedie*, capul în locul picioarelor şi picioarele în locul capului, adică luând contra sensul dogmelor şi prin aceasta el urcă la lumină, se foloseşte de corpul diavolului însuşi ca de o scară monstruoasă, el scapă de groază prin puterea groazei şi de oribil prin puterea oroarei. Cartea e animată de un protestantism care depăşeşte orice margine şi poetul pare deja să-l fi prezis pe *Faust* care urcă la cer cu capul lui Mefistofeles învins. Să remarcăm de asemenea că *Infernul* lui Dante nu e decât un *Purgatoriu negativ*, purgatoriul său pare să se fi format în Infern într-o pastă moale, este un fel de acoperiş sau de astupătoare a prăpastiei şi noi înţelegem acum de ce titanul florentin, intrând în Paradis, ar fi vrut să arunce cu o lovitură de picior Purgatoriul în Infern.

— *Cerul* lui Dante se compune dintr-o serie de cercuri cabalistice împărţite de o cruce, asemenea *pentaclului lui Ezechiel*, în centrul acestei cruci înfloreşte o roză şi vedem pentru prima dată apărând expusă în mod public şi explicat aproape categoric simbolul Rosicrucienilor.

— Celebrul *Roman de la rose*, început de Guillaume

de Lorris şi continuat de Clopinel nu a fost definitivat decât o jumătate de secol după apariţia *Divinei Comedii*. Se descoperă cu uimire că *Roman de la rose* şi *Divina Comedie* sunt două forme opuse ale unei aceleiaşi opere, iniţierea în vederea obţinerii independenţei spiritului, satira tuturor instituţiilor contemporane şi formula alegorică a marilor secrete ale societăţii Rosicrucienilor.

— Aceste importante manifestări ale ocultismului coincid cu epoca decăderii templierilor, pentru că Jean de Meung sau Clopinel, contemporani cu bătrâneţea lui Dante, înfloreau în timpul celor mai frumoşi ani ai săi la curtea lui Filip cel Frumos. *Le romane de la rose* este epopeea vechii Franţe, este o carte profundă sub o formă lejeră, este o revelaţiune tot atât de savantă ca şi cea a lui Apuleius. & *Misterelor ocultismului*, *Trandafirul* lui Flamei; cel al lui Jean de Meung şi cel al lui Dante sunt născuţi pe aceeaşi tulpină.

— *Roza* care a fost în toate timpurile *emblema frumuseţii*, a vieţii, a dragostei şi a plăcerii, exprima la modul mistic gândirea secretă a tuturor protestaţiilor manifestată de pe vremea Renaşterii, *era carnea revoltată împotriva represiunii spiritului*, era natura care se declara fiică a lui Dumnezeu, la fel ca şi Mila. Era dragostea care nu voia să fie înăbuşită de celibat, era viaţa care nu mai voia să fie sterilă, era umanitatea aspirând la o religie naturală, bazată pe Raţiune şi pe dragoste, întemeiată pe revelaţia armoniei fiinţei al cărui simbol, viu şi înflorit, era pentru iniţiaţi *roză*. Într-adevăr, *Roza* e un pentaclu, ea e de formă circulară, foile corolei sunt tăiate, în inimă, şi se sprijină armonios unele pe altele, culoarea sa prezintă nuanţele cele mai dulci ale culorilor primitive, caliciul său e de purpură şi aur. Alhimistul Flamei sau mai curând cartea evreului Abraham făcea din ea semnul hieroglific al îndeplinirii Marei Opere. Cucerirea *Rozei* era problema pusă de iniţierea ştiinţei, în timp ce religia lucra la pregătirea’ şi la stabilirea triumfului universal, exclusiv şi definitiv al crucii. A reuni *Rază şi Crucea aceasta* era problema pusă de cea mai înaltă iniţiere şi într-adevăr

tfilosofia ocultă fiind sinteza universală trebuia să ţină cont de toate fenomenele Fiinţei. Religia, spunea Éliphas Lévi, considerată numai ca un fapt fiziologic este revelaţia şi satisfacerea unei nevoi a sufletelor, existenţa ei ar fi după autor un fapt ştiinţific, a o nega ar însemna să negi umanitatea însăşi. Căci nimeni nu a inventat-o, ea s-a format întocmai ca şi legile, civilizaţiile, datorită nevoilor vieţii morale, şi privită numai din acest punct de vedere restrâns filosofic, religia trebuie privită ca fatală dacă se explică totul prin fatalitate şi ca divină dacă se admite o inteligenţă supremă ca izvor al legilor naturale.

— Henri Kunrath, ocultist, prinţ suveran al rosicrucienilor, autor al unor pentacle splendide şi al lucrării numite *Amfiteatru al înţelepciunii veşnice*. În această carte în care se revendică drept catolic şi ortodox, declară a poseda o *cheie a Apocalipsului*, *o cheie triplă şi unică*, precum ştiinţa universală. Viziunea cărţii e septenară. El împarte în 7 grade de iniţiere înalta filosofie. Textul e un comentariu mistic al *Oracolelor lui Solomon*. Cartea se termină prin tablouri sinoptice care sunt sinteza înaltei magii şi a *Cabalei* oculte, în tot ceea ce poate fi scris şi publicat. Restul, adică partea esoterică şi indicibilă a ştiinţei, e exprimat în 9 pentacle, primul conţine dogma lui Hermes, al doilea, realizarea magică, al treilea, drumul înţelepciunii şi lucrările pregătitoare ale Operei, al patrulea, poarta sanctuarului, luminată de 7 raze mistice, al cincilea, o rază de lumină, în centrul căreia o formă umană întinde braţele, în formă de cruce, al şaselea reprezintă *laboratorul magic* al lui Kunrath cu oratoriul său cabalistic pentru a demonstra necesitatea de a uni – rugăciunea cu munca, al şaptelea este sinteza absolută a ştiinţei, al optulea exprimă echilibrul universal, al nouălea rezumă doctrina particulară a lui Kunrath. Chiar în titlul lucrării, autorul îi indică caracterul creştino-cabalistic, divinomagic, fizico-chimic; triplu-unic şi universal.

— După Kunrath, Marea *Operă*, adică fabricarea aurului sau a pietrei filosof ale nu trebuie să coste mai mult de 80 de taleri. El are următoarea formulare:

ascunzătoarea naturii şi a artei este simplitatea. Un alt autor ocult, Oswald Crollius, autor al cărţii: *Livre des signatures ou de la vraie et vivante anatomie du grand et du petit monde*, spune că Dumnezeu şi natura au semnat într-un oarecare fel toate operele lor. După el, caracterele diferitelor scrieri ar fi la început împrumutate de la aceste semnături naturale care există în stele şi flori, pe munţi şi pe cea mai umilă piatră. Figurile cristalelor şi spărturile mineralelor n-ar fi decât amprente ale gândirii pe care Creatorul a avut-o formulându-le. Lipseşte o gramatică pentru această limbă misterioasă a lumilor şi un vocabular a acestei vorbiri primitive şi absolute. Se crede că, singur, regele Solomon a îndeplinit această dublă muncă, dar cărţile oculte ale lui Solomon sunt pierdute. Crollius încearcă nu să le refacă, ci să le găsească principiile fundamentale ale acestei limbi universale a verbului creator. La baza hieroglifelor primitive se pot discerne reminiscenţe ale ştiinţei edenice, o lume întreagă de descoperiri pentru ştiinţa viitorului, nebunia de ieri va fi geniul de mâine şi progresul va saluta pe aceşti sublimi cercetători care au bănuit lumea pierdută şi regăsită, această Atlantidă a cunoaşterii omeneşti.

— Alhimişti din secolul al XVII-lea: Philippe Müller, Jean Torneburg, Michel Mayer, Ortelius, Poterius, Samuel Northon, Baronul de Beausoleil, David Planischampe, Jean Duchesne, Robert Flud, Benjamin Mustapha, President d'Espagne, denuisement, Jean Baptist van Helmont, Eyrenee Philalethe, Rodolphe Glauiber, Jakob Boehme.

— Un autor antic spune: „Nu e decât un singur bun veritabil, demn de a fi dorit, înţelepciunea, şi nu e decât un singur rău de temut, nebunia".

— O imagine asupra activităţii misterioase a vrăjitoarelor: la venirea nopţii, strigele zgâriau pământul şi scoteau afară cadavrele. Ele puneau să le fiarbă într-un ceaun la un loc cu ierburi narcotice şi veninuri, apoi distilau, alambicau şi amestecau această gelatină umană, lichidul servea de elixir de viaţă lungă, solidul, era pişat şi încorporat unor grăsimi de pisică neagră, amestecată cu

funingine care serveau pentru fricţiuni mari.

— Francmasonii sunt consideraţi a fi avut de părinţi pe rosicruci era şi œ strămoşi pe ioamiţi. Dogma' lor pare a fi fost cea a lui Zoroastru şi a lui Hermes. Regula lor este iniţierea progresivă, principiul lor, egalitatea reglementată de ierarhie şi de fraternitatea universală. Ei sunt continuatorii şcolii din Alexandria, moştenitoare a tuturor iniţierilor. Antice.

Ei sunt depozitarii secretelor *Apocalipsului* şi *Zoharului*. Numele lui Hiram, patronul francmasoneriei, se pronunţă în 3 maniere diferite, una pentru *ucenici*, înseamnă *natura*, şi se explică prin *lucru* (muncă); alta pentru *companioni*, înseamnă *gândire* şi se explică prin *studiu*; alta pentru *maeştri*, şi înseamnă *adevăr*, şi se explică prin *înţelepciune*.

— Sunt 3 categorii de rebeli: rebeli faţă de natură, faţă de ştiinţă, faţă de adevăr. Ei erau prefiguraţi prin câinele cu 3 capete numit Cerber. În *Biblie* sunt figuraţi *prin care*, *dathan* şi *abiron*. În legenda masonică sunt indicaţi prin următoarele nume: Abiram, ucigaşul lui Hiram; Miphiboseth, alt ucigaş, şi un al treilea nenumit.

— *Mitul lui Hiram* este asemănător cu cel al lui Adonis, ucis de mistreţ; al lui Osiris, asasinat de Tiphon; al lui Pithagoras, proscris; al lui Orpheus sfâşiat de bâchante; al lui Moise, părăsit în caverne; al lui Iisus, trimis la moarte de Caiafa, Iuda şi Pilat. Masoneria e gnoză, falşii gnostici au făcut să fie condamnaţi cei veritabili.

— Chinezii au o carte niumită *Y-King*, atribuită împăratului Fo-Hi cu hieroglife pe care cercetătorul M. de Maison le declară perfect indescifrabile, totuşi se constată că această carte e un fel de complement al *Zoharului*. *Zoharul* este explicarea travaliului balanţei sau a echilibrului universal. *Y-King* este demonstraţia hieroglifică şi cifrată a aceluiaşi lucru. Cheia acestei cărţi este un pentaclu cunoscut sub numele de *Trigramele lui Fo-Hi*. Numerele lui Fo-Hi sunt aceleaşi cu cele ale *Înaltei Cabale*. Pentaclul său este analog cu cel al lui Solomon. *Y-King* nu ar avea obscurităţi pentru înţelepţii cabalişti care

au cheia lui *Sepher Jesirah* şi a *Zoharului*. Se pare deci că ştiinţa filosofiei absolutului a existat în China. *Y-King* nu sunt decât comentarii la acest absolut ascuns profanilor. Şi sunt ceea ce *Pentateucul lui Moise* este faţă de revelaţiunile din *Siphra dezeniuta* care este *Cartea Misterelor* şi cheia *Zoharului* la evrei.

— Filosoful Leibnitz credea că găseşte în *Y-King* propria sa *invenţie* referitoare la aritmetică binară, iar în linia dreaptă şi în linia frântă a lui Fo-Hi el regăsea caracterele 1 şi O, folosite de el însuşi în cărţile sale

(vezi *Istoria plagiatului*).

— După Éliphas Lévi, spiritul revoluţionar este un spirit al morţii, este vechiul şarpe al *Genezei* şi în acelaşi timp este părintele mişcării şi al progresului, fiindcă generaţiunile nu se reînnoiesc decât prin moarte. Pentru aceasta indienii îl adorau pe Shiva, neîmbiânziitul distrugător, a cărui formă simbolică era cea a amorului fizic şi a generaţiei materiale.

— După Éliphas Lévi, aforismele lui Mesmer, pe care savanţii timpului le priveau ca nişte paradoxe, vor deveni într-o zi bazele sintezei fizicii.

— Cea mai mare realizare a secolului al XVIII-lea nu este *Enciclopedia*, nu este filosofia ironică şi batjocoritoare a lui Voltaire, nu este metafizica negativă a lui Diderot şi d'Alambert, nu este filantropia plină de ură a lui Rousseau, este fizică simpatetică şi miraculoasă a lui Mesmer. Mesmer, se spune, e mare că Prometheus, el a dăruit oamenilor focul din cer pe care Francklin n-a ştiut decât să-l abată. Pentru descoperirile sale Mesmer a fost persecutat, batjocorit, alungat din Germania.

— Despre contele de Saint-Germain, personalitate misterioasă a secolului al XVIII-lea. El se lăuda că posedă secretul tinereţii veşnice, vorbea discipolilor despre regalitatea lui Melchisedec şi a lui Solomon, o regalitate a iniţiaţilor care era, de asemenea, un sacerdoţiu. După Éliphas Lévi el era născut la Lentmeritz, în Bohemia, la sfârşitul secolului al XVII-lea, fiu natural său adoptiv al unui rosicrucian care se numea Comes Cabalicus.

Principiile sale erau cele ale rosicrucienilor deşi a fost dezavuat de aceştia. Se pare că a murit în închisorile castelului de Ruel. Societatea pe care o fondase purta numele *Saint-Jaquin* care s-a transformat mai târziu în Saint-Joachim şi a durat până la Revoluţie.

— *Secţia Saint-Jaquin* era deci o societate de gnostici călăuziţi de iluziile magiei fascinaţiei. Numele de Jaquin venea de la o coloană a templului lui Solomon.

— S-a spus că Saint-Germain nu era altcineva decât misteriosul *Althotas*, maestru în magie.

— *Cagliostro* care a introdus masoneria de rit egiptean, încerca să resuscite cultul misterios al lui Isis, prezida şedinţele, deghizat ca un sfinx al Thebei, avea ca preotese tinere fete pe care le numea Columbe şi pe care le exaltă până la extaz pentru a le face să prezică. Era numit *Divinul Cagliostro*, bustul său se găsea în toate caisele, sigiliul său este la fel de important ca şi cel al lui Solomon şi dovedeşte iniţierea sa în secretele cele mai înalte ale ştiinţei. Descrierea sigiliului lui Cagliostro: el e explicat prin literele cabalistice ale numelor lui *Acharat* şi lui *Althotas*, maeştri magicieni ai vremii, şi exprimă principalele caractere ale *Marei Arcane* şi ale *Marei Opere*. E desenat un şarpe străpuns de o săgeată, figurând litera *aleph*, imaginea uniunii dintre *activ* şi *pasiv*, dintre *spirit şi viaţă*, dintre *voinţă* şi *lumină*. Săgeata este cea a anticului Apollo, şarpele este

Python din fabulă, balaurul verde al filosofilor hermetici, litera *aleph* reprezintă unitatea echilibrată, acest pentaclu se reproduce sub diverse forme în talismanele vechi şi magii, dar uneori şarpele este înlocuit de *păunul Junonei*, păunul cu cap regal, cu coadă multicoloră, *emblemă a luminii analizate*, *pasăre a Marei Opere*, al cărei penaj şiroieşte de aur; alteori în locul

păunului colorat este *mielul alb* sau *berbecul tânăr*, *solar*, străpuns de cruce, cum se vede şi astăzi în armoariile oraşului Rouen. Păunul, berbecul şi şarpele reprezintă acelaşi semn hieroglific, cel al principiului pasiv şi sceptrul Junonei, crucea şi săgeata este principiul activ, voinţa, acţiunea magică, coagularea dizolvantului, fixarea prin proiectare a volatilului, pătrunderea pământului de către foc, uniunea acestora două este *balanţa universală*, este *Marea Arcană*, *Marea Operă*, *echilibrul dintre Jăkim şi Boaz*.

Trigrama LPD care însoţeşte această figură înseamnă *Libertate*, *Putere*, *Datorie* şi de asemenea *Lumină*, *Proporţie*, *Densitate* sau *Lege*, *Principiu*, *Drept*. Francmasonii o traduc cu *Liberté de penser*, iar pentru profani *liberté de passe*. Cagliostro însuşi a mai dat şi alte semnificaţii: *Lilià destrue pedibus* (calcă în picioare liliacul).

— Numele de *Acharat* pe careul lua Cagliostro, scris în mod cabalistic în ebraică, exprimă tripla unitate, unitatea de principiu şi de echilibru, unitatea de viaţă şi perpetuitatea mişcării regeneratoare şi unitatea de scop într-o sinteză absolută.

— Numele *Althotas*, maestru al lui Cagliostro, se compune din numele lui *Thot* şi silabele *Al* şi *Aş* care, citite în mod cabalistic, formează *sală* care înseamnă *mesager trimis*, numele întreg înseamnă deci *Thot*, *Messia al egiptenilor*.

— Doctrina lui Cagliostro era numită de el însuşi *doctrina marelui Copht* şi avea, ca dublu obiect, regenerarea morală şi regenerarea fizică!

— După Éliphas Lévi, Cagliostro nu ar fi fost ucis în temniţă, ci ar fi cerut să se spovedească şi ar fi evadat în hainele preotului pe care l-ar fi sugrumat şi desfigurat ca să nu se ştie cine a murit.

— Cabaliştii spun că în Infern există două regine ale strigilor, una este *Lilith*, şi alta, *Nahema*, de o frumuseţe fatală şi ucigaşe. Alegorii cabalistice referitoare la acestea două se pot citi în cartea evreiască *Revoluţia sufletelor*, în

Dicţionarul cabalistic al Zoharului, în *Comentariile talmudiştilor asupra Sota-ei* şi par a fi cunoscute şi de un scriitor din secolul al XVIII-lea, Cazotte, care a scris o carte, *Diavolul îndrăgostit*.

— Urmaşii templierilor după Revoluţia franceză au stabilit în strada Plâtrière, chiar în casa în care locuise Rousseau, o lojă inaugurată sub auspiciile fanaticului de la Geneva.

— După ce a fost arestat, Ludovic al XVI-lea a fost închis în palatul Luxembourg, dar se zice că urmaşi ai templierilor hotărâseră că închisoarea lui să fie mutată în Templul vechiului Palat al templierilor, ceea ce s-a şi făcut.

— În timpul Revoluţiei franceze, un personaj hidos, gigantic, cu barbă lungă, era pretutindeni în fruntea celor care îi sugrumau pe preoţi.

„Iată, spunea el, iată pentru albigenzi şi pentru vaudoişi, iată pentru templieri, iată pentru sfântul Bartholomeu, iată pentru proscrişii din Cevennes!”

— Despre câţiva ucigaşi de regi: ucigaşul lui Henric al IV-lea se numea Ravaillac, pe Napoleon a încercat să-l ucidă un anume Stäbs. Kotz ebue a fost ucis de un anume Karl Sand; pe Marat l-a ucis Charlotte Corday.

— Iată versurile prin care se pare că Nostnadamus anunţă, cu aproape 200 de ani înainte, suirea lui Napoleon pe tronul Franţei:

Un împărat se va naşte lângă *Italia care Imperiului va fi vândut foarte scump, dar el trebuie să vadă cu cine se aliază, cine îi vor spune mai puţin prinţ sau călău. Din soldat simplu, el va parveni la Imperiu, de la haină scurtă va ajunge la haină lungă, viteaz în războaie, pentru biserică mai rău, tratează preoţii aşa cum apa tratează buretele, adică în momentul celor mai mari calamităţi ale bisericii el va copleşi pe preoţi cu bunuri…*

— Aceeaşi raţiune care face că durerea să fie necesară pentru umanitate, face indispensabilă amărăciunea din apele mării.

— A crede într-o viziune a creierului nostru mai curând decât în autoritatea raţiunii şi a milei publice,

spune Éliphas Lévi, aceasta e totdeauna începutul ereziei în religie, al nebuniei în ordinul filosofiei omeneşti; un nebun nu va fi niciodată nebun dacă va crede în raţiunea celorlalţi.

— *Papas*, pe greceşte, preot grec.

— Secretul ştiinţelor oculte este cel al naturii însăşi, este secretul naşterii îngerilor şi al lumilor, este secretul atotputerniciei lui Dumnezeu. „Veţi fi ca Elohim, cunoscând binele şi răul", spuse şarpele din *Cartea Genezei* şi *arborele ştiinţei* a devenit *orborele morţii*.

— Echilibrul este armonia care rezultă din analogia contrariilor. Până în prezent umanitatea a încercat să se ţină în echilibru pe un singur picior; civilizaţiile s-au ridicat şi au pierit fie din cauza demenţei anarhice a despotismului, fie din cauza anarhiei despotice a revoltei.

— Tribunalul mediocrităţii îi judecă pe genii fără drept de apel.

— Frumoasele linii sunt liniile juste, şi măreţiile naturii nu sunt altceva decât o algebră a graţiei şi splendorii.

— E scris în *Biblie* că Dumnezeu a aranjat totul cu ajutorul greutăţii, al numărului şi măsurii: *omnis impondere et numéro et mensură disposuit deus*.

— Toată filosofia ocultă a *Zoharului* poate fi numită ştiinţa echilibrului.

— Dumnezeu, spune *Geneza*, l-a făcut pe om după imaginea sa; or, omul fiind rezumatul viu al Creaţiunii, urmează că întreaga creaţie este făcută după imaginea lui Dumnezeu. Există-n univers trei lucruri: spiritul, mijlocitorul plastic şi materia. Cei vechi dădeau spiritului ca instrument imediat *fluidul igneu* căruia îi dădeau numele genetic de *sulf*; mediatorul plastic era numit *mercur* din cauza simbolismului reprezentat prin caduceu, iar materia primea numele de *sare* din cauza sării fixe care rămâne după ardere şi care rezistă acţiunii focului.

— Hermes Trismegistos spune în Simbolul cunoscut sub numele de

Tabla de smarald: Ceea ce este sus e la fel cu ceea ce

e jos, şi ceea ce e jos e la fel cu ceea ce e sus pentru a forma minunile lucrului unic.

Aceasta vrea să însemne că mişcarea universală e produsă prin analogia dintre *fix* (stabil) şi *volatil*; volatilul tinzând să se stabilească iar stabilul să se volatilizeze, ceea ce produce un schimb continuu între formele substanţei unice şi prin acest schimb combinaţiile fără încetare reînnoite ale formelor universale.

— *Focul* este *Osiris* sau *Soarele*, *lumină* este *Isis* sau *Lună*, ei sunt tatăl şi mama *Marei Telesma*, adică a substanţei universale. Osiris deci nu este un zeu, nici pentru marii hierophanţi ai sanctuarului egiptean. Osiris nu e decât umbra luminoasă sau ignee a principiului intelectual al vieţii.

— Substanţa unică de trei ori triplă că esenţă şi quadrupla ca mod de existenţă, acesta este secretul celor trei piramide triunghiulare prin înălţime, pătrate prin bază şi păzite de sfinx. Egiptul ridicând aceste monumente a vrut să ridice coloanele lui Hercule ale ştiinţei universale.

— Ghiceşte sau mori! Aceasta era teribila dilemă pusă de Sphynx celor care aspirau la domnie în Theba. Într-adevăr, asta vrea să însemne că secretele ştiinţei sunt cele ale vieţii; e vorba să domneşti sau să serveşti, să fii sau să nu fi. Forţele naturale ne vor zdrobi dacă nu ne servesc ca să cucerim lumea; rege sau victimă, nu există intermediar între acest abis şi această culme.

— Ceea ce chimiştii şi fizicienii moderni numesc azi căldură, lumină, electricitate, magnetism nu erau pentru cei vechi decât manifestări fenomenale elementare ale substanţei unice numite *aur*, *od*, şi *ob* de evrei. *Od* este numele activului; *Ob* al pasivului; şi *Aur* din care filosofii ermetici au făcut *aurul lor* este numele *mixtului*, *androgin* şi echilibrat. Aurul vulgar este *aura* metalizată, aurul filosofic este aura în stare de piatră solubilă.

— *Cheile* sau *Claviculele lui Solomon* sunt forţe religioase şi raţionale exprimate prin semne şi care servesc mai puţin ca să evoce spiritele decât să te ferească ele înseşi de orice aberaţie în experienţele referitoare la

ştiinţele oculte. Sigiliul rezumă cheile, inelul indică modul de folosire. Inelul lui Solomon este în acelaşi timp circular şi pătrat. Şi el figurează astfel misterul quadraturii cercului. El se compune din 7 pătrate dispuse aşa fel ca să formeze un cerc. I se adaptau două monturi, una circulară, alta pătrată, una în aur, alta în argint. Inelul trebuie să fie făcut în filigran din 7 metale, în montura de argint se prindea o piatră albă, iar în cea de aur, o piatră roşie, cu aceste semnături: pe piatră albă, semnul macrocosmosului; pe piatra roşie, semnul microcosmosului. Când se pune inelul în deget, una din pietre trebuie să fie în interiorul palmei, cealaltă în afară, după cum vrei să comanzi spiritelor luminii sau ale puterilor întunericului. Inelul lui Solomon cu sigiliul său dublu reprezenta întreaga ştiinţă şi credinţă a magilor, rezumate într-un singur semn, este simbolul tuturor forţelor cerului şi pământului, al legilor sfinte care le conduc, fie în macrooosmosul ceresc, fie în microcosmosul uman, este talismanul talismanelor şi pentaclul pentaclelor.

Jurnal de la Poiană

Gică a visat cai, cum bătrânul acela cu marea visa lei. A rupt lanţul şi s-a dus şi a păzit toată noaptea în valea Prahovei, de jos, caii lui Crăcănel, un vecin care-i duce mereu pe luncă la păscut. A venit ud, spăsit, plin de frig, tremurând. Se uita la mine cu remuşcare, ştia că m-a supărat. L-am legat iar şi l-am pedepsit la mâncare (i s-a tăiat cârnatul şi salamul, va mânca numai pâine cu sos ca să-l necăjească vrăbiile care-i fură pâinea din troacă). De ce l-am pedepsit? Pentru că imită pe primul Gică oare, tot aşa, a evadat de câteva ori şi pe urmă m-a părăsit sau a fost furat. Poate să-l calce trenul *la bariera din apropiere* sau poete fi ucis de un autocamion pe şoseaua care se află la o sută de metri de casă. Oricum, dacă i-au plăcut caii aceia frumoşi şi statuari, îl iert. Caii sunt o odihnă a privirii mele, şi eu îi contemplu de sus, nemişcaţi; superbi, păscând, ca nişte statui ale verii care ne părăseşte. S-a făcut să aprindem focurile. Mi s-a făcut dor de fetele în balonzaide de pe bulevarde. Eroismul claustrării are o

limită…

Pantaloni cu supieuri (sous-pied), o bandă de stofă, elastic sau piele care ţine pantalonii întinşi (sub talpă, în ghete) (dintr-o biografie a lui Chopin de Vuillermoz).

Artiştii care stau în mocirla succesului (*Domnul Croche, antidiletant*).

Magia suneteloi şi imaginilor emanând fascinaţia lirică, reziduurile spectrale ale picturii sau ale muzicii (Hugo Friedrich).

Jurnal de la Poiană

Viaţa noastră liniştită din vara asta a fost tulburată de apariţia intempestivă a unui urs. Tânăr se pare,

declarară martorii oculari. A ucis două oi, s-a săturat şi a plecat pe linia ferată până la gară. Nimeni nu a avut curajul să-l alunge, a privit călătorii, trenul care a oprit, nimeni nu a urcat în vagoane. Trenul a plecat după orar, ursul şi-a văzut apoi de treabă, asta a fost tot, dar am avut cu toţii ce vorbi o săptămână.

Trebuie să încep să reproduc aici corespondenţa mea cu G., învăţător pensionar din comuna L. De fapt mi l-a pasat M., căruia îi scria de mai multă vreme. Într-o şedinţă mi-a arătat două sau trei coaie mari, scrise cu tuş chinezesc, negru. Am citit sus: *Fişă memorială nr. 32 342*. „Îmi scrie în fi-ecare zitt, spuse M. Era interesant pentru mine. L-am rugat să mi-l cedeze pentru că el nu mai avea răbdare să citească lungile epistole scrise cu o caligrafie de profesor de desen. Am la ora de faţă peste 500 de misive, însumând mai mult de 1.000 de pagini, toate scrise puţin pe o parte, cu literele înclinate, mari (delir de grandomanie), pline (unele dintre scrisori) de desene făcute cu precizie, fiecare foaie purtând titluri de *memorii* înaintate autorităţilor cărora învăţătorul meu le cere să-i facă dreptate. Se pare că e vorba de o mare frustrare, de o nedreptate care l-a zdruncinat profund pe acest om care scrie enorm şi tuturor oamenilor publici. Din scrisorile adresate mie rezultă clar că à scris şi altora şi tot cu aceeaşi încăpăţânare teribilă. Se repetă câteva date precise: i s-a luat pensia în urma unui denunţ, susţine că a stat în lagăr pentru convingerile sale politice de stânga împreună cu oameni iluştri ca Arghezi, ceea ce pare puţin probabil, este persecutat de cei care l-au înfundat, care deţin posturi mari şi-l chinuiesc mai departe cu nedreptăţile lor. Cere posturi mari; are idei practice, două obsesii: *răchită* oare poate crea o industrie de împletituri şi creşterea perilor, varietatea *Duset*, din care posedă 140 de exemplare în grădina proprie. E un amestec de amintiri şi denunţuri fantastice, din care voi face spicuiri pentru că, ici şi colo, se ivesc idei geniale care amintesc cele mai bune nuvele de Poe. Le am colecţionat, le-am ţinut pentru *Frica*, în care tipul va apărea ca erou al unei nedreptăţi

moşiereşti în jur de 1910 sau mai târziu, o bătaie probabil de la un administrator de moşie. Din cele ce scrie interlocutorul meu rezultă că a scris până acum peste 30.000 de memorii, şi asta zilnic, din anul 1929 sau mai târziu, nu-mi dau bine seama, cerându-şi drepturile de care a fost frustrat. Mi-a trimis fotografii, el cu familia. Oameni civilizaţi, chiar două fete drăguţe, probabil nepoate, lângă casă. Dar să lăsăm mai bine scrisorile să vorbească:

— *Memoriul din 16 noiembrie 19… Anul 48*, nr. *31 052* (*Talpa Ţării* – se pare, o gazetă sătească pe care o cunoştea şi Iorga şi la care învăţătorul se pare a fi colaborat. Director D.P.G… organ memorial informaţional). Articolul, pentru că G. scrie articole în gazeta proprie, în manuscris se intitulează *Izolarea de popor* şi povesteşte la început cum înainte de evacuarea Cadrilaterului, la şcoala primară din Pârliu Nou a venit inspectorul şcolar Lazăr Zgarbură. Este vorba de încheierea unui proces-verbal. În care trebuie să se arate că şcoala condusă de G. a funcţionat bine din 1931 până în 1940. „Vrem să te ridicăm de la gradul II în învăţământ, la gradul I, numai să te dai cu noi”. Cere 9.000 de lei din fondul bugetului, anume *fondul mobilierului*, aşa se procedase în tot judeţul, alţii dăduseră sume şi mai mari de conivenţă cu perceptorul satului. Atunci învăţătorul G. are o idee năstruşnică: trimite copiii să aducă la şcoală pe părinţi pentru *a-l trage în ţeapă pe inspector*, ca Vlad Ţepeş. Inspectorul auzind asta se trage la cârciuma Georgetei şi pune la cale *izolarea de popor*. Ca urmare a acestei chestiuni, a doua zi apare o echipă *Sanepid* (aici e limpede că se face un salt peste timp pentru că *Sanepidul* este o instituţie ce avea să ia fiinţă după ’48). Şi-atunci, citez:, 12 persoane, cu 12 foarfeci tund ca pe oi pe toate fetele din Pârliu Nou. Toate străzile pavate cu piatră timp de 9 ani prin muncă patriotică au fost atunci umplute cu căpiţe de păr, aşezându-le pe mijloc. În apus de soare, când părinţii au venit de la arat, au dat foc căpiţelor de păr de fete mari.

Ardeau coadele fetelor care plângeau de săltau satul, ieşind cu capetele tunse înaintea părinţilor. Zgarbură, teribilul inspector, declară la cârciuma că el, G, a ordonat tunderea fetelor, pentru a-l izola de popor. Urmează o altă înscenare: acest duşman al culturii (e vorba de Zgarbură), învăţământului, păcii, justiţiei şi progresului, umanitarismului socialist, în complicitate cu alţii, îl comprimă pe G. din învăţământ în urma unui referat (se pare că atunci s-a produs şocul grafomaniei la G.). Dar învăţătorul nostru se întoarce în trecut şi constată că tot Zgarbură l-a făcut să fie degradat din funcţia de ofiţer de rezervă (lucrul se pare că nu e posibil) al regimentului 3 grăniceri, ajungând soldat, asta datorită şi liberalilor, complicii inspectorului. La cârciumă, împreună cu proprietăreasa şi cu un popă, cu nora preotului Miron din Valea Neagră, cu un alt preot Vlad Dragomir şi cu un jandarm atâta lumea şi spune că el a adunat căpiţele de păr, a turnat gaz peste ele şi le-a dat foc. Atunci sătenii se adună şi hotărăsc să-i bombardeze casa cu pietre până ce o vor prăbuşi. I se sparg geamurile şi i se pun în pod fotografii compromiţătoare, arme şi muniţii, pentru a fi arestat. Apare şi un alt personaj veros în complot: al lui Păliş din Bălava, fost falsificator de bancnote în peştera lui Nicodim din Tismana, unde avea o tipografie cu unul Roşca din Băileşti-Dolj şi ou Giurcă din Băbeşti, pentru a face inflaţie monetară la instigarea lui Vintilă Brătianu şi Gh. Tătărăscu în anul 1931. Aveau acolo tiparele Băncii Naţionale şi hârtie adusă din America, specială. Tot G. publicase în ziarul *Gorjanul* un articol de denunţ: *Gorjenii la întrecere cu Banca Naţională*. Mai aflăm din incoerentul articol, evident al unui inocent, traumatizat de şocurile nedreptăţii, că la 41 ani fusese bătut cu puşca (patul armei) şi cu cizmele, în regimentul 40 infanterie Călugăreni, unde fusese concentrat ca soldat (după degradare, probabil).

— La Bazargic, ţine primul său discurs poliţie (e vorba tot de învăţătorul G.): *Cine vrea pace să facă dreptate*. Pentru această onstirgare e dus să fie împuşcait

în pădurea Aşchioi, cu martori. Ê salvat ca într-un basm minunat de nici mai mult nici mai puţin, Nicolae Iorga. De aici se face un *raccourci* teribil: suntem trimişi la sfârşitul lui Iorga care şi el a fost asasinat într-o pădure, la Strejnicu, şi se pare că această crimă politică are la bază tocmai condamnarea lui de a fi împuşcat în pădurea Aşchioi, pentru că, scrie corespondentul meu, *peştele de la cap se împute* şi e nevoie de o răsturnare a scării sociale cu susul în jos. Revenind la persecuţiile îndurate, G. Îşi aduce aminte că Zgarbură a vândut în folosul său cartea de citire *Nicolae Iorga* unde se aflau toate *memoriile* sale (ale lui G.) trimise zilnic din Pârliu (cui?). Se pare că de aici, din comună, au plecat, crede G., complicii la odioasa crimă, uitând să mai descrie cum a scăpat el însuşi de execuţie în pădurea Aşchioi. Se cere o *anchetă informaţională* în comunele Karagazul, M. Kogălniceanu, în judeţul Tulcea, Constanţa şi în Banat. Totul ia o alură shakespeareană: *aşa s-a făcut lumea*! Conchide interlocutorul meu. *Vreau să sparg cătuşele familiei mele*…

În *Memoriul cu nr. 31 046*, acelaşi denunţă pe un vecin, *Constantin Pandora*, care în luna mai a anului 196… în timp ce învăţătorul nostru era dus la Slănic, la un tratament de stomac, cu o secure şi cu un târnăcop i-a săpat, la rădăcină, 40 de peri, lovind în inimă perii săi *Duset*, a pus pământul la loc şi a dispărut. E vorba de o *crimă pomicolă* fără precedent. Pomii aveau 23 de ani, *pere pergamute*. *Este vorba de un duşman al naturii şi umanismului socialist* pentru că crima a fost produsă tocmai când pomii înfloreau şi albinele veneau să se hrănească. De ce e o crimă? Pentru că la culegerea perelor în coşuri, albinele se ţineau după G. în roiuri pitoreşti. Regretă că *i-a ieşit cu gol*, dar nu are ce-i face (de aceea l-a reclamat la mine, sperând că se va face dreptate).

Într-o altă scrisoarea sunt invitat la nunta fiului său. G. are o idee care mi se pare genială: va face o petrecere mare în curtea casei sale din comuna L. unde are 140 de peri *Duset*, pergamute. În fiecare păr va pune o lampă aprinsă ca să putem mânca şi bea şi, pentru ca să nu fim

tulburaţi, va lega sub fiecare păr un câine care să ne avertizeze. Deci: 140 de peri, 140 de lămpi aprinse, 140 de câini de pază. Tabloul astfel evocat pare o compoziţie de Dalí sau, şi mai precis, de Chagall…

Dar ideea cea mai senzaţională pe care am găsit-o în scrisorile lui G. este aceea a creării *unei colonii pentru morţi în lună*. Într-adevăr, scrie învăţătorul: de ce să pierdem pământ, aici, pe globul nostru cu cimitirele? Mai bine, sus cu ei, în lună! Avem rachete, deci duceţi-i, domnilor, în lună, o colonie de morţi pe lună. Să ne uităm acolo şi să spunem: acolo stau morţii noştri! Pe pământ avem destul loc pentru a semăna şi culege… Parcă şi văd rachetele cărând sutele de milioane de morţi spre lună, într-un travaliu neîntrerupt…

George Sand, teribila vacă a scrisului (Nietzsche).

Chopin fu aspirat ca un fulg de fluidul sexual al lui George Sand (un comentator).

Neterminata asta a lui Schubert care nu se mai hotărăşte odată să fie terminată (*Domnul Croche*).

Ortega y Gasset în *Eseul său despre dezumanizarea artei*, cu preluări din estetica lui Kant şi Schiller (*Frumosul fără scop*). Ortega se pronunţă pentru superioritatea oricărui stil care transformă şi devitalizează obiectele. A stiliza înseamnă a deforma realul. Stilizarea implică dezumanizarea. Apare conceptul de deformare. La dezumanizare se ajunge prin eliminarea registrelor naturale ale sentimentelor, prin inversarea ordinii valabile în trecut care stabilea treptele ierarhice între lucru şi om, ordine în care, pe ultima treaptă, e aşezat omul şi prin prezentarea omului într-o viziune care păstrează cât mai puţin din aparenţele sale umane.

Ungatretti vorbeşte despre un registru străin de bucurie şi durere, vibrând într-o contemplare neutră.

A tăcea pe mare, cum cere Bătrânul din *Bătrânul* şi *marea* de Hemingway.

Hugo Friedrich: poezia e suspectată că ar putea produce o simţire familiară, de unde titluri cu Apoèmes, *La haine de la poésie*…

Garda Lorca: elipsa unui ţipăt umblă din munte în munte…

MAGIE – MITOLOGIE – POEZIE

Din: *Le trésor des alchimistes* de Jacques Sadoul.

Alhdmiştii sunt filosofi ermetici sau chimici, aceasta e o denumire tradiţională, iar cuvântul chimic se scrie cu y.

— În cartea *Oglinda alhimiei* a lui Roger Bacon se spune: alhimia este ştiinţa care învaţă să prepari un anumit medicament sau elixir care fiind proiectat asupra metalelor imperfecte le comunică perfecţiunea chiar în momentul proiectând.

— *Tabla de smarald* atribuită lui Hermes e cel mai scurt rezumat referitor la *Marea Operă*, dacă nu cel mai clar. O legendă spune că acest text ar fi fost găsit de soldaţii lui Alexandru cel Mare în adâncurile Marii Piramide de la Gizeh, care nu ar fi altceva decât mormântul lui Hermes. Acesta ar fi gravat el însuşi cele câteva linii care compun tabla cu un ascuţiş de diamant pe o lamă de smarald, de unde şi numele său. În continuare se dă textul integral în traducerea lui Fulcanelli: „Este adevărat, fără minciună, sigur şi foarte veritabil: ceea ce este în jos, e la fel cu ceea ce este în sus şi ceea ce este în sus e la fel cu ceea ce e în jos, prin aceste lucruri se fac miracolele unui singur lucru. Şi fiindcă toate lucrurile sunt şi provin din unul prin mediaţiunea Unului, tot aşa, toate lucrurile sunt născute din acest lucru unic, prin adaptaţiune. Soarele le este tată; luna, mamă;

Vântul l-a purtat în pântecele său; pământul îi este doică şi receptacul, tată al tuturora. Forţa sa sau puterea sa rămâne întreagă dacă e convertită în pământ. Vei separa pământul de foc, ceea ce e subtil de ceea ce e dens,

uşurel, cu mare dibăcie. El urcă de pe pământ şi coboară din cer şi primeşte forţa lucrurilor superioare şi ale lucrurilor inferioare, tu vei avea prin acest mijloc gloria lumii şi orice obscuritate va fugi de la tine. Este forţa, forţa oricărei forţe, căci ea va învinge orice lucru subtil şi va pătrunde orice lucru solid. Aşa a fost creată lumea, din acela vor ieşi admirabile adaptări, al căror mijloc este dat aici. Pentru aceasta eu am fost numit Hermes Trismegistos, având cele trei părţi ale filosofiei universale, ceea ce am spus despre opera solară este complet".

— După unii, sora lui Moise se numea Maria, evreică, şi era alhimistă. Ea ar fi descoperit cunoscută Bain-Marie, de asemenea ea a inventat *Kerotakis*, un recipient închis în care se expuneau acţiunii vaporilor metalele reduse în foi subţiri; şi tot ea ar fi inventat *Areometrul* care a fost regăsit de Paume în secolul al XVIII-lea.

— Cuvântul *alhimie* vine de la egipteanul *Kemeea*, plus articol*ul Ei* şi înseamnă *Ştiinţa pământuluz arab negru*, adică a materiei prime şi originale.

— Tomas d'Aquino a fost elevul magicianului Albert cel Mare. El disertează în cartea sa *Summa Theologica* asupra chestiunii de a se ştii dacă vânzarea aurului ermetic este frauduloasă.

— *Principii ale alhimiei*: primul şi cel mai important este *afirmarea*, *unităţii materiei*. Despre acest principiu scrie alhimistul Basile Valentin în cartea sa: *Carul de triumf al antimoniului*.

— O maximă atribuită multă vreme lui Platon, în realitate gravată pe una din stelele templului din *Sais*, spune: „Eu sunt tot ceea ce a fost, ceea ce este şi ceea ce va fi, niciunul dintre muritori nu a ridicat vălul care mă acoperă" (vezi *Istoria plagiatului*).

— Vechea teorie a celor patru elemente, moştenită din antichitate, nu era totuşi respinsă de filosofii ermetici. Această teorie susţinea că numai patru elemente formau universul: pământul, apa, aerul şi focul. De aici decurgeau următoarele combinaţii:

Cald plus uscat egal foc.

Cald plus umed – egal aer.
Rece plus uscat egal pământ.
Rece plus umiditate egal apă.

Adaptarea acestei vechi teorii clasice a alhimiei a fost descrisă de Albert Poisson; pentru un alhimist orice lichid este o apă, orice solid în ultimă analiză este pământ, orice prapur este aer. Poisson stabileşte un tablou de corespondenţe: materia primă, unică şi indestructibilă este formată din: 1) sulf; principiu fix (pământ, vizibil, în stare solidă) şi foc (ocult, în stare subtilă); 2) sare (quintesenţă, stare comparabilă cu eterul fizicienilor); 3) mercur, principiu volatil (apa vizibilă, stare lichidă) şi 4) aerul (ocult, stare gazoasă).

— Într-un manuscris alhimic de Nicolas Vailois se stabilesc următoarele corespondenţe:

Soacre = aur; Venus = aramă; Jupiter = cositor; Mercur = argint viu (astăzi numit mercur); Luna = argint; Marte = fier; Saturn = plumb.

— Descrierea pietrei filosofale făcută de adeptul lui Fuloanelli: „Piatra fălosofală ni se oferă sub forma unui corp cristalin, diafan, roşu în masa lui, galben după pulverizare, care este dens şi foarte fuzibil deşi fix (stabil) la orice temperatură şi ale cărei calităţi proprii îl fac incisiv, arzător, penetrant, ireductibil şi incalculabil. Această piatră nu are prin ea însăşi nicio putere transmutatorie, ea permite să prepari pudra de proiecţiune care serveşte la realizarea faimoaselor transmutaţiuni. Se pune la fermentat piatra sub formă solidă cu aur sau argint purificat, prin fuziune directă. Pudră care serveşte la realizarea transmutaţiei unui metal în aur, aşa numita *crisopee*, era roşie, cea obţinută cu argintul era albă”.

— E absurd să se spună că piatra serveşte la transmutarea metalelor şi la prepararea medicamentului universal şi la prepararea elixirului de viaţă lungă; piatra filosofală serveşte numai la prepararea medicamentului universal care este elixirul de viaţă lungă.

— Scopul alhimiştilor, după ce au transmutat un metal, era de a se transmuta ei înşişi, graţie ingestiunei,

de două ori pe an, a unei diluţii homeopatice a pietrei filosofale.

— Unul dintre cei mai mari alhimişti, Eyreïiee Philalethe, a scris cărţile *Principiile lui Ph. Şi Intrarea deschisă în palatul închis al regelui*.

Philalethe înseamnă *iubitor al adevărului*.

— Alhimia este o disciplină secretă, tradiţională şi iniţiatica: secretă, pentru a se feri de interdicţii antice; tradiţională, fiindcă se bazează pe principii de bază ale ştiinţei care niciodată nu s-au schimbat şi iniţiatica, fiindcă studiul livresc este insuficient, este necesară iniţierea directă de la maestru la elev, singura care revelă adevăratul *modus operandi*.

— Astăzi transmutaţia este un fapt aproape banal, dacă ne gândim că în fiecare an se fabrică sute de kilograme de plutoniu, element care nu există în natură.

— De asemenea, Clement Duval, director ştiinţific la CNRS, vorbeşte în volumul său *Mercur* despre transmutaţie. Izotopul 189 al mercurului, ne spune el, se dezintegrează în aur, prin captură electronică şi mai departe adaugă: se pot de asemenea provoca şi alte transmutaţii, citind experienţele lui Sherr, Bainbridge *şi* Anderson, în 1941, care au obţinut izotopi de aur radioactivi prin bombardarea mercurului cu neutroni rapizi, de asemenea se poate provoca transmutarea mercurului în platină prin reacţie, în taliu prin bombardament protonic. Pare ciudat deci că printre cele 7 metale cunoscute în vechime, filosofii hermetici au indicat tocmai mercurul şi plumbul ca având proprietatea de a se transforma în aur.

— Cinabrul este egal ou sulfură de mercur.

— Elementul cu greutatea atomică 310 şi cu numărul atomic 135 se numeşte *ekaplomb* sau *superplumbul*.

— Cele 3 obiecte constitutive ale oricărei materii sunt numite actualmente provizoriu *Quark*.

— Călugărul Albert cel Mare, alhimist notoriu, a fost proclamat de Roma în 1637 *preafericit* şi canonizat în anul 1931 de Papa Pius al XI-lea. În 1941 Papa Pius al XII-lea l-a

declarat *patron al ştiinţelor şi al oamenilor de ştiinţă creştini*.

— Iată o reţetă dată de filosoful Arnauld de Villneuve pentru prelungirea vieţii: cel care doreşte să-şi prelungească viaţa trebuie să se frece de două sau de trei ori pe săptămână cu măduvă din planta Casse. În fiecare noapte înainte de a se culca trebuie să-şi pună pe cap un plasture compus din safran oriental, din foi de trandafiri roşii, din esenţă de lemn de santal, de aloe şi ambră, totul *lichefiat* în ulei de trandafir, la care s-a adăugat puţină ceară. Dimineaţa trebuie să se ridice plasturele şi să se închidă într-o cutie de plumb până noaptea următoare când va fi din nou aplicat.

— Un alt alhimist, Raymond Lulle, născut în 1233 la Palmă, a scris o carte intitulată *Clavicule*, din care citam: „Am numit această lucrare *Clavicule* pentru că fără ea este imposibil să fie înţelese celelalte cărţi ale noastre, al căror ansamblu îmbrăţişează întreaga artă căci cuvintele noastre sunt obscure pentru ignoranţi. Am făcut multe tratate foarte întinse, dar împărţite şi obscure, cum se poate vedea în testament unde vorbesc despre principii ale naturii şi de tot ce e în legătură cu arta, prinantă se înţelege transmutarea metalelor, dar *textul a fost supus ciocanului filosofiei*.

— Se spune că Papă Jean al XXII-lea se ocupa de alhimie şi la moartea sa a lăsat o masă enormă de bogăţii *cărora* întreaga sa curte le atribuia o origine ermetică; filosofii numeau sânge spiritul mineral care este în metale, în special în soare, în lună şi în mercur.

— Se crede că alhimistul Flamei ar fi avut ocazia să consulte opera pierdută a rabinului Abraham, numită *Asch Mesareph*, despre care se credea că a fost definitiv pierdută.

— Basile Valentin, călugăr benedictin, a descris *sufletul metalului* pe care el Ina numit *sulf* sau *tentură*; *corpul*, adică *sarea* şi, în fine, *spiritul* pe care l-a numit *mercur*.

— O maximă lăsată de un adept necunoscut: „Vizitaţi

măruntaiele pământului, rectificând veţi găsi piatra ascunsă, veritabilul medicament" (în latineşte *visitatis interioara terre rectificând-o în vanietis occultum lapidam veram medicinam*). Iniţialele fiecărui cuvânt formează cuvântul *vitriolum*, adică vitriolul, nume pe care acest adept îl dădea sării *secrete şi dizolvante a Operei*.

— Alhimistul Bernard de Trevisan a scris două lucrări: *Alegoria fântânei* şi *Visul verde*.

— *Uroboros* – balaurul şarpe este simbolul *Marii Opere* (şarpele oare îşi înghite coada).

— Van Helmont descrie astfel piatra filosofală: „Avea culoarea safranului în pulbere, era grea şi strălucitoare ca sticlă pisată".

— Una din cărţile de căpătâi ale lui Isaac Newton a fost *l'Entrée ouverte au palais fermé du roi*, scrisă de Eyrenee Philalethe, un alhimist celebru din secolul al XVIII-lea. Se pare că Philalethe a fost un înalt misionar al rosicrucienilor. Alţii spun că e una şi aceeaşi persoană cu enigmaticul conte de Saint-Germain.

— Autorul afirmă că un alhimist din zilele noastre, Fulcanelli, ar fi descoperit piatra filosofală între anii 1922 şi 1926.

— Fulcanelli a constituit în ruinele bisericii Saint Merry o societate luciferiană, foarte închisă, desenând el însuşi imaginea lui *baphomet*, demon mascul şi femelă în acelaşi timp, cu capul şi picioarele de ţap; e un simulacru templier, cu braţul drept lăsat în jos, cel stâng ridicat, în gestul alhimic şi tradiţional numit *coagula*, *solve*; sub mâna dreaptă a mai desenat un posterior cu mitră şi în dreapta o emblemă imposibil de descris, probabil un phallus. Mai târziu acest simbol satanic a fost modificat eltointându-i«e caracterul ireligios şi de sexualitate grosieră. Se pare că alhimistul Fulcanelli ar fi – trăit sub numele de Jean Julien Champagne.

— Se numeşte *invidios* alhimistul care în mod deliberat dă informaţii false despre artă să şi *caritabil* cel care revela ceva exact în legătură cu magisteriul, adică cu activitatea de transmutare a metalelor.

— Sunt discuţii asupra înţelesului cuvântului *revelare*; după unii *revelare* înseamnă a *acoperi cu un văl*, după alţii *a ridica vălul de pe o enigmă*.

— Singura dificultate în prepararea pietrei filosofale este în a descoperi mercurul filosofilor. Acest agent, odată găsit, operaţia este foarte simplă.

— După Guillame Salmon, transmutaţia se face în felul următor: mercurul filosofilor – pe care alhimiştii îl numesc *agent femei* – e unit şi amalgamat cu *aurul* – care e *element mascul* – un aur foarte pur, apoi în foi subţiri sau pilitură e pus în oul filosofal care e un mic cuptor oval care trebuie sigilat ermetic pentru ca nicio exalaţie să nu se piardă; acest ou se aşază într-un recipient plin de cenuşă care se bagă într-un cuptor unde *mercurul* – prin căldura sulfului său interior, excitată de focul pe care artistul îl aprinde şi pe care îl întreţine continuu la un grad şi în proporţie necesară – dizolvă aurul fără violenţă şi îl reduce în atomi.

— *Cinabrul* sau *sulfură de mercur* = Higă.

— *Argentita* sau *sulfură de argint* = Agă2

— *Galena* sau *sulfură de plumb* = Pbă

— *Cogelita* sau *sulfură de cupru* = Cu S.

— *Orpimentul* sau *sulfură de arsenic* = As4S6

— *Blenda* sau *sulfură de zinc* = Znă

— *Pirită* sau *sulfură de fier* = FeS2

— *stibina* sau *sulfură de antimoniu* = Zb2S3;

— *Oxisulfura de antimoniu* se numea la greoi *stimmi* sau *subi*, iar stfbia înseamnă *drumul*, *cărarea*, *calea* pe care investigatorul (*subeus* sau *pelerinul*) o parcurge în călătoria sa; e ceea ce el caZcă *cu picioarele = steibon*; o altă varietate de *stibină = kermesita* e indicată uneori prin numele de *kermès*, alteori prin *alegoria unui stejar*.

— Focul alhimic trebuie făcut cu cărbune de lemn.

— Listă de alhimişti celebri:

1) Albert cel Mare, 1193 – 1280 – 87 ani

2) Arnauld de Villeneuve, 1240 – 1313 – 73 ani

3) Roger Bacon, 1214 – 1294 – 80 ani

4) Bernard le Travisan, 1405 – 1490 – 84 ani

5) John Dee, 1527 – 1608 – 81 ani

6) Nicolas Flamei, 1330 – 1418 – 88 ani

7) Comte de Saint-Germain, sfârşitul sec. XVIII – 1784 – 86 ani.

8) Raymond Lulle, 1235 – 1315 – 80 ani

9) Michel Sedivoglius, 1566 – 1646 – 80 ani

— *Glosar de termeni hermetici şi de nume de alhimişti*:

— *Addpt* = alhimist despre care se bănuieşte că ar fi descoperit piatra filosofală.

— *Agricultura cerească* – sinonim al artei alhirniee.

— *Alhimist* = persoană care lucrează în laborator la descoperirea pietrei filosofale dar care însă n-a ajuns să o descopere.

— *Athanor* = *creuzet*, cuptor, în care se pune oul filosofal în timpul coacerii materiei filosofale.

— *Baia regelui* = lichid compus din soluţie de lapte de fecioară şi din mercur filosofic, în care se scaldă materia primă ajunsă în stadiul de *rebis*.

— Focul secret se face din cărbune de lemn de stejar.

— *Cryzopee* = termen tehnic al transmutaţiei unui metal în aur.

— *Cinabru* – mineral de sulfură de mercur care a fost luat adesea fără temei ca materie primă.

— *Cocţiune* = coacerea materiei filosofale în athanor.

— *Cohobaţiune* = distilaţii succesive care concentrează un produs.

— *Compot* = conţinutul oului filosofic, se scrie uneori compost.

— *Le Cosmopolit* – adept din secolul al XVI-lea al cărui adevărat nume era Alexandre Sethon.

— *Scuipat de lună* = sinonim al focului secret.

— *Dragon* (balaur) – acest cuvânt numeşte de obicei *sulful filosofilor*, dar în compoziţie el poate avea sensuri diferite. De exemplu: *balaurul solzos* nu e altceva decât materia depărtată.

— *Dizolvant universal*, numit şi *alkaest*, serveşte de dizolvant pentru trei părţi ale magisteriului; numele său de

universal nu înseamnă că dizolvă orice materie.

— *Apă seacă* (care nu udă mâinile) = sinonim ai focului secret, dar unii autori indică prin această expresie mercurul filosofal.

— *Elixir de viaţă lungă* – piatra filosofală diluată în Doze homeopatice.

— *Lapte de fecioară* = spirit astral.

— *Foc împotriva naturii* = foc obţinut prin cărbune, gaz sau electricitate.

— *Foc natural* = principiul igneu conţinut în materie.

— *Foc secret* = o sare dublă preparată de artist.

— Gerbert, alhimist din secolul al X-lea, devenit papă sub numele de Silvestru al doilea.

— *Marea Operă* = expresie care indică scopul final al operaţiunilor alhimiste, din care prima etapă este obţinerea pietrei filosofale.

— *Harmoniac = sare* sau *acid în armonie cu componenţii magisteriului*.

— *Jupiter* = sinonim al *cositorului*.

— *Lapte de fecioară* – obţinut graţie acţiunii pe care o are rouă de mai.

— *Luna* = sinonim al argintului. Poate de asemenea reprezenta unul din cele două principii conţinute în materie; în acest caz e folosit în unire cu soarele.

— *Magister* = ansamblul operaţiunilor care duc la realizarea practică a pietrei filosofale.

— *Marte* – sinonim al *fierului*.

— Maria evreica = femeie alhimistă din Alexandria din secolul IV e.n.

— *Materie depărtată* = mineral brut extras direct din mină.

— *Materie apropiată* = după ce a suferit manipulaţiunile primei opere.

— *Materie primă* = care conţine în ea sarea, mercurul şi sulful filosofilor. Acest mineral comportă o gangă de sulf mirositor, pe care trebuie să-l scoatem şi care nu trebuie confundat cu sulful filosofilor.

— *Matras* = balon de sticlă cu gâtul lung.

— *Medicină universală* = piatra filosofală diluată.

— *Mercurul filosofilor* este *principiul femelă*, conţinut în materia primă.

— *Menstrue* = sinonim al dizolvantului.

— *Mercurul filosofic* este sarea extrasă din materia primă sub acţiunea focului secret.

— *Nuntă chimică* = *căsătoria dintre sulf şi mercurul filosofilor în oul filosofic*.

— *Oul filosofic* = balonul de sticlă care conţine materia filosofică în momentul coacerii sale finale.

— *Operă* = cuvânt care poate desemna ori întreg *magisteriul* sau doar o parte. Se distinge atunci prima operă care aduce materia primă în stadiul de materie apropiată, a doua operă care conduce la stadiul de *rebis* şi a treia operă care se termină cu piatra filosofală.

— *Aur al înţelepţilor* = indică, în general, *sulful materiei principale*; uneori indică materia îndepărtată.

I – *Aur alhimic* = metal transmutat în aur, indiscernabil de aurul natural fiindcă acest corp nu are decât un singur izotop stabil.

— *Aur filosofic* = indică în general materia primă sau una din componentele sale; alteori e sinonim cu aurul înţelepţilor.

— *Aur potabil* = medicament descoperit de Paracelsus.

— *Rebis* – substanţa dublă care provine din primele două opere şi care se coace în cursul celei de-a treia în interiorul oului filosofic.

— *Regimurile lui Philalethe* = şapte regiimuri indicând succesiunea temperaturilor pe care trebuie să le aplici oului filosofal în timpul cocţiunii.

— *Soare* = sinonim al *aurului*

— *Solve et coagula* = cuvinte care rezumă cea mai mare parte a manipulaţiilor magisterului căci se dizolvă corpurile şi se coagulează spiritele volatile în timpul primelor două opere.

— *Sufleor* = fals alhimist care încearcă să transmute metalele prin orice mijloace şi în scop de a profita. Chimia

noastră e născută din cercetările lor dezordonate care i-a dus la descoperirea multor corpuri.

— *Sulf* = principiul mascul conţinut în materia primă.

— *Spagirie* = cuvânt creat de Paracelsus pentru a indica arta de a face medicamente sau produse chimice, servindu-se de tehnici alhimiste.

— *Sublimaţiune* = acţiunea de a transforma un corp solid în vapori fără a mai trece prin stadiul de lichid.

— *Vulcan lunatic* = sinonim cu focul secret.

Din: *Le secret de la grande pyramide* de Georges Barberin, Editions „J'ai lu".

— Piramidele sunt în număr de optzeci. Toate sunt situate pe malul stâng al Nilului, pe o suprafaţă de patruzeci de kilometri pătraţi. Unele sunt izolate, altele în grupuri.

— După Gérard de Nerval piramidele ar fi servit la celebrarea misterelor şi că Orpheus şi Moise ar fi primit aici iniţierea.

— După tradiţiunea coptă, piramida lui Keops, cea mai mare, a fost construită înaintea potopului, ca urmare a unei viziuni anunţând potopul cu trei sute de ani înainte. Cronologia egipteană situează construcţia între 2700 şi 3100 î.e.n. Din datele astronomice furnizate de intrarea piramidei ar reieşi că a fost construită între 2592 şi 2654. Planul piramidei ar fi anterior construcţiei şi ansamblul cunoştinţelor folosite la acest edificiu, cunoştinţe pe care autorul le caracterizează: într-adevăr supraomeneşti, ar fi

datorate marilor inspiraţi ai *Bibliei*: *Melchisedech* sau *Enoch*. Enoch, după *Biblie*, s-ar fi născut în 3378 înainte de Christes şi ar fi trăit 365 de ani. El n-a putut fi deci constructorul piramidei, dar a putut întocmi planurile; după tradiţiile egiptene, unul din nepoţii săi numit *Sisithros* ar fi adus acest plan în Egipt şi ar fi determinat pe egipteni să-i pună la dispoziţie o sută de mii de lucrători. În absenţa certitudinilor se consideră că piramida a fost înălţată în timpul domniei faraonului Keops, nume care e înscris pe piramidă. După Herodotos, construcţia a durat mai bine de douăzeci de ani. Pe piramidă s-a gravat cât s-a cheltuit pentru muncitori cu hreanul, ceapă şi usturoiul, în total: 10 775.000 franci-aur; se pune problema cât trebuie să fi costat restul hranei, uneltele, hainele. Lucrătorii nu erau plătiţi, ci doar hrăniţi cu o hrană frugală; băutura era apa Nilului care avea reputaţia că te face să te îngraşi.

— Blocurile sunt atât de perfect tăiate încât e imposibil să introduci o lamă de cuţit între ele. Nu s-a folosit nicio cantitate de ciment. S-ar spune că e vorba de o zidărie gigantică făcută cu lupa unui ceasornicar.

— Nu exista calul şi căruţa. Ele n-au apărut în Egipt decât în cursul celei de-a XVII dinastii iar *Biblia* (*Geneza*) nu le aminteşte decât în timpul vieţii lui Iosif. Şi unul din blocurile piramidei Kephren are 170 metri cubi şi cântăreşte aproape 500.000 kilograme.

— Cuvântul *piramidă*, după savantul Dufeu, care a studiat limba coptă, asemănătoare cu egipteană faraonică, vine de la *primit* sau *piremit*, care în limba coptă înseamnă: *cea de-a zecea parte* sau *a zecea dintre măsuri* sau *numere*; aceasta subliniază faptul că piramida este o construcţie metrică în primul rând. După Davidsohn, cuvântul ar veni de la cuvintele chaldeene = *Urimmiddin*, adică *lumini* şi *măsuri*. Or, în limba chaldeeană şi în ebraică cuvântul *Urâm* se foloseşte în sensul de *revelaţiune*. Prima explicaţie este cea acceptată.

— La construirea piramidelor s-au folosit măsuri speciale, *măsuri sacre*, care nu se foloseau pentru

construcţiile civile: *culturi sfinte* şi *degete piramidale*. Mărimea acestora este identică sau aproape cu cea a măsurilor folosite de anglo-saxoni care diferă de cea egipteană sau ebraică doar cu 11 la 10.000; echivalenţa acestor unităţi era perfectă încă în timpul domniei reginei Elizabeth.

— Piramida nu e o instituţie a religiei egiptene; nu are nicio legătură cu celelalte construcţii sfinte din vremea aceea sau din alte vremuri. După Jules Barbe, dimensiunile piramidei închid o dublă enigmă reprezentată prin 1) înălţimea verticală şi 2) jumătatea perimetrului pătratului de bază.

— Nici meridianul Parisului, nici cel al Greenwichului nu sunt meridiane ideale; cel mai bun e meridianul care trece prin Marea Piramidă, fiindcă el trece prin maximum de continente şi minimum de mări şi fiindcă împarte în două părţi absolut egale ţările locuite. Aceasta presupune cunoaşterea întregului glob pământesc şi deci existenţa unor societăţi dispărute, mult evoluate, care ar fi parcurs întreg globul.

— *Cotul sacru* folosit la construcţia piramidei ca unitate de măsură are O, 635 660 metri iar dacă înmulţim cu zece milioane ne dă *raza planetară* a pământului cu un centimetru diferenţă.

— *Cartea Morţilor* descrie ritualul funerar egiptean, a cărui origine se pierde în negura timpurilor; e împărţită în 156 de capitole. Ea a fost studiată de Marsham Adams. E un formular de alegorii şi un omagiu adus zelului Iniţiaţilor ascunse, zeului unic, zeului Unu. *Cartea Morţilor* este replica *Marei Piramide* şi simbolismul cuvintelor însoţeşte în mod strâns pe cel al pietrei. Întreg sistemul de culoare şi camere e comentat şi explicat prin alegoriile *Cărţii Morţilor*.

— În piramidă se găseşte un cufăr a cărui capacitate echivalează cu cea a *Arcei alianţei*, construită de Moise, aşa cum e descrisă în *Biblie* (cu şapte milimetri diferenţă) şi cu cea a Mării de Aramă, vas celebru construit de Hiram pentru templul lui Solomon, studiat de Arago şi ale cărui

măsuri sunt cele notate în *Cartea regilor*. Extraordinar e faptul că toate cele trei recipiente au ca măsură de unitate *cotul sacru* al evreilor, pe care aceştia îl considerau a fi dăruit direct de divinitate, adus de ei în Egipt şi apoi purtat în timpul exodului; acest cot este diferit de cel folosit de egipteni, asyrieni, chaldeeni şi nici chiar evreii nu-l foloseau în construcţii obişnuite. Acest cot era folosit numai în anumite lucrări sacre, pentru edificarea monumentelor de un înalt simbolism şi era apanajul unui popor care îl deţinea de la un alt popor necunoscut; şi că acest cot sacru, mai perfect decât toate măsurile noastre actuale şi despre care ilustrul Cadet, autor al *tablelor de logaritmi*, a spus că naţiunile moderne vor fi nevoite să recurgă la el într-o bună zi, fiindcă e o măsură invariabilă; acest cot sacru este unitatea de măsură a unităţii lui Keops sau Kufu.

— Arheologul Selim Hassan a descoperit de curând o subterană care uneşte marea piramidă cu cea următoare.

— Se pune întrebarea: pentru ce izvoarele Nilului au fost întotdeauna înconjurate de mister? Herodot care a primit de la iniţiaţii" egipteni o mulţime de învăţăminte, n-a putut obţine nici cea mai mică informaţie asupra izvoarelor marelui fluviu. Ele au fost căutate de Sesostris şi de Cambise fără succes. De asemenea de Alexandru cel Mare şi Caesar. După Seneca, primul care a reuşit să trimită o delegaţie în apropierea izvoarelor Nilului a fost împăratul Nero; doi legionari romani ajutaţi de regele Nubiei ar fi ajuns până în regiunea Marilor Lacuri. Au mai încercat şi L-ai Mamoun şi Napoleon.

— După geometrul Mayou, Marea Piramidă era la origine un monument astronomic şi geodezic care notă şi planul superior al văii Nilului. După el, Nilul, cursul său acei tu ai, este o creaţie a oamenilor care au deviat cursul iniţial şi ca urmare au făcut din Sahara un pustiu. De asemenea, el spune că, cu ajutorul unui baraj construit la Kartum sau şi mai în aval, s-ar putea restabili *Marea gazelelor*, *azi* dispărută şi ca urmare fostele fluvii ale Saharei s-ar umple din nou de apă. Diferite picturi

rupestre găsite în Sahara, silexuri, urme de canale de irigaţie construite de mâna omului duc la ipoteza că, în timpuri îndepărtate, Sahara a fost un ţinut fertil şi că civilizaţia de acolo era mai înaintată decât cea din regiunea Egiptului actual.

— Colonelul Roudaire, după cercetări făcute la faţa locului, conchide că în vremuri istorice la sud de Algeria şi Tunis exista o mare care a dispărut, lungă de aproape 400 kilometri. Această mare n-ar fi fost alimentată de Mediterana deoarece era mai înaltă cu 50 metri, ci de patru fluvii care n-ar fi fost altele decât: Souf, Ighargar, Uedul Miya şi Uedul Djeddi, fluvii care n-ar fi, după autor, decât cele patru fluvii născute la rândul lor din marele fluviu Eden, de care vorbeşte *Biblia* şi care ar fi de fapt Nilul.

— În felul cum curge acum Nilul o mare parte din ape se pierd în ocean în timp ce cursul anterior ducea toată apa de-a lungul Saharei, fertilizând-o.

— Dovezi cu privire la schimbarea cursului Nilului ar fi următoarele: 1) Cele şase coloane scrise pe care singuri preoţii egipteni le cunoşteau şi care au servit lui Moise pentru a scrie primele trei capitole din *Geneză*, acestea fiind o copie simbolică a coloanelor amintite. 2) În primele trei capitole ale *Genezei* se face aluzie la schimbarea cursului Nilului. 3) În amănuntele Marei Piramide a lui Keops, cartea de piatră în care este scrisă istoria creaţiei Nilului, planul galeriilor reproducând cursul superior al fluviului. 4) În expresiile simbolice ale Sphynxului, gardian al misterelor Marei Piramide. (Mi se pare că aceasta nu este o dovadă. Lipsa de seriozitate a autorului e manifestă, totul trebuie privit cu suspiciune ca o ipoteză fantezistă!!)

— În profetul Ezechiel, sunt nişte aluzii referitoare la modificarea cursului unor ape: „Iată că vin la tine, Faraon… care a zis: fluviile mele sunt ale mele şi eu mi le-am făcut” (XXIX). „Şi ţara Egiptului va fi în dezolaţie şi ei vor şti că eu sunt cel veşnic fiindcă regele Egiptului a zis: fluviul este al meu şi eu l-am făcut” (XXX). „Pentru aceasta eu vin contra ta şi contra fluviilor tale şi voi readuce ţara

Egiptului în stare de uscăciune!”

— Lacul Tana, 45 kilometri lungime, este rezervorul Nilului Albastru; de aici purced primele nămoluri fertile.

— Alexandru Moret din *Dieux et rois d’Egipte* a demonstrat că toată alegoria sacră a egiptenilor se identifică cu poveştile biblice. Naşterea lui Messia, detaliile vieţii sale, ceremonia *Cinei celei de taină*, circumstanţele vieţii sale erau colportate în mod obişnuit în Egipt cu mii de ani înainte de Iisus Christos. Dar preoţii egipteni interpretau tradiţiile în felul lor şi aplicau viaţa şi patimile lui Iisus la zeul lor Osiris.

— *Cotul sacru* folosit la măsurarea piramidei nu era folosit decât de iniţiaţi. Tot cu el s-a măsurat la construirea Templului lui Solomon, la construirea *Arcei alianţei*.

— Textele cronologiei egiptene indică data *zero* ca fiind în anul 4.000 *î.e.n.* În timpul echinocţiului de toamnă. Iată confruntate trei cronologii:

În aintea erei noastre	Ani în calendarul egiptean	Biblia
4.000	O	Epoca lui Adam
3378	622	Naştere a lui Enoch
3013	987	Epoca casei lui Enoch
2944	1056	Epoca lui Noe
2355	1645	Sfârşitul ciclului celor cinci păsări Phoenix

2 345	16 55	Începutul potopului evreilor
2 344	16 56	Sfârşitul potopului

Există un sincronism evident între aceste cronologii.

— Tradiţia talmudică a casei lui IME menţionează ce va fi: *două mii de ani de gol*, *două mii de ani de lege*, *două mii de ani de zile ale lui Messia*, *Cartea lui Enoch* vorbeşte de o perioadă de *şase zile* (a se înţelege *şase milenii*) în care toate lucrurile vor fi îndeplinite să după care va urma o a şaptea zi de repaus, adică un al şaptelea mileniu.

— După *Talmud*, *Exodul* începe cu cinci ani după moartea faraonului opresor al israeliţilor, adică Raimses II.

— După studiile făcute de savanţi, Christos s-ar fi născut în anul 4 î.e.n., în ziua sărbătoarei Tabernacolelor, la 15 ale lunii *Tsiri* care corespunde cu sâmbăta 4 octombrie a calendarului Gregorian. Data nu coincide cu Crăciunul, deoarece aceasta era o veohe sărbătoare pagină, în care se comemora naşterea soarelui nevăzut, sărbătoare care până în secolul III al erei noastre a fost consacrată sub numele de *Natalis Invicţi Solis*, celebrării solstiţiului de iarnă.

Alegând această zi de sărbătoare a nativităţii, biserica a dovedit o dată mai mult grijă de a-şi apropia sărbătorile păgâne, în scopul convertirii popoarelor.

— Sfântul Ioan l-a botezat pe Christos, pe când acesta avea 30 de ani, în toamna anului 27 al erei noastre, aproape în timpul sărbătorii Tabernacolelor. Activitatea lui Christ s-a întins pe o perioadă de doi ani şi jumătate, dacă ne referim la *Evanghelia* Sfântuliui Ioan a cărei povestire se întinde pe durata a 918 zile, începând de sâmbătă 3 octombrie al celui de-al 27-lea an al erei noastre până vineri. 7 aprilie, anul 30. Aceste zile sunt în număr egal cu peştii prinşi de discipolii săi, după înviere, în faţa lui Christos. Data crucificării e indicată de pragul Marii Piramide şi toată literatura sfânta egipteană identifică *Marea Galerie* ou epoca Mântuitorului rasei omeneşti; deci

Marea Galerie este simbolul erei creştine care începe cu moartea şi cu învierea lui Christos. După pragul acestei galerii s-a calculat că data crucificării ar fi vineri, 7 april, anul 30, conf. Calendarului Iulian, sau ziua de 15 din luna evreiască Nisan.

— Profesorul Cavaignac în lucrarea: *Chronologie de l'histoire mondiale*, fixează moartea lui Iisus Christos la 28 martie sau la 27 aprilie anul 28.

— Printre profeţiile messianice care circulau în Orient era una care preciza cu 3.000 de ani înainte de Christos că Messia se va naşte în ziua a 15-a a lunii Tsiri şi va muri în ziua 15 a lunii Nisan. Şi aceste profeţii se refereau şi la patimile şi învierea lui Messia precum şi la unele detalii din viaţa sa. (N-ar fi exclus ca adoratorii ulteriori ai lui Christos să fi adaptat povestea vieţii sale după legende mai vechi pentru a acredita legendele şi pentru a dovedi necesitatea apariţiei lui pe pământ.)

— După indicaţiile extrase din detaliile construcţiei Marii Piramide completate cu *Cartea Morţilor*, reiese că omenirea va intra într-o perioadă de haos din 1914 la 16 septembrie 1936. (??)

— *Camera regilor* poartă următoarele denumiri: *Sala judecăţii şi purificării naţiunilor*, *întoarcerea către adevărata lumină care vine de la*

Apus, Prezenţa literară a stăpânului morţii şi al mormântului.

— După Marsham Adams, comentator al *Cărţii Morţilor*: Un capitol şi o cameră misterioasă; capitolul orientării şi camerele marelui Orient (*Camera regelui*) sub locurile secrete ale celui înalt (adică sub camerele de construcţie). „Fără încetare – spune cartea – şi totdeauna

se celebrează-*Misterul mormântului deschis*, învierea lui Osiris – Ra, *lumina increată*.< (În patru reprize doctrina Egiptului vechi e proclamată în capitolul care poartă titlul de Orient: *Broasca ţestoasă moare, Ra trăieşte veşnic*! *Moartea e zdrobită de lumină. Dumnezeu trăieşte veşnic. Aşa să fie-Amen. Tu care eşti în cer dă figura ta corpului fiului tău. Fă-l fericit în Hades. Sfârşit*... Aşa se termină ciudatul cântec funebru al Egiptului.

— După schisma celor zece triburi, care le-au părăsit pe cele ale lui Iuda şi Beniamin, au subzistat două regate: cel al lui Israel, la nord, cuprinzând triburile lui Ruben, Simeon, Levi, Dan, Naphtali, Gad, Aser, Issachar, Zabulon şi Iosif şi a căror capitale au fost în mod succesiv Sichern şi Samaria; şi cel al lui Iuda, la sud, cuprinzând triburile lui Iuda şi Beniamin a căror capitală era Ierusalim.

— Regatul lui Israel, cucerit de assyrieni, sfârşi în anul 720 î.cn. cu luarea Samariei de regele Sargon care îi alungă pe israeliţi şi îi înlocui cu colonişti chaldeeni; o parte din exilaţi trecută în regatul lui Iuda, dar cea mai mare parte se refugiară în Fenicia. De aici se răspândiră în jurul Mediteranei, trecură strâmtoarea Gibraltar, urmară valea Dunării, apoi cea a Rinului şi se fixară în regiunile septentrionale ale Occidentului.

— Regatul lui Iuda se prăbuşi în anul 588 î.e.n. şi evreii suferiră multe dominaţii: persană, macedoneană, egipteană, siriană, apoi, romană; sub aceştia, în anul 70, au fost împrăştiaţi.

— Exegeţii anglo-saxoni pretind că rasa lor este o continuare a rasei israeliene şi că deci ei sunt marcaţi de un mare destin în istorie. Motivează arătând că sistemul lor de măsuri e acelaşi cu sistemul de măsuri ebraic şi conchid că mesajul piramidei le este special adresat. Englezii precizează că nicio construcţie asemănătoare piramidelor nu există în altă. Parte decât la ei, faimosul *cromleh* de la *Stonehenge*, a cărui lucrătură indică, după astronomul Norman Lockyer (descoperitorul heliumului), o mină de lucru ariano-feniciană şi în acelaşi timp o dată apropiată de anul 700 î.e.n. Această construcţie care ar fi

servit de cadran solar druizilor, indică echinocţiile şi solstiţiile, dă măsurile anilor solari şi dă dimensiunile aşa numitei *arura*, a egiptenilor.

— Sigiliul Statelor Unite are o piramidă trunchiată cu treisprezece rânduri corespunzând celor 13 triburi ale lui Israel.

— Sub numele de pagini, *Scripturile* indică toate popoarele păgâne şi în special pe cele care sunt duşmanii Israelului.

— *Arura* este o veche măsură egipteană, de suprafaţă.

— Cele mai vechi tradiţii egiptene şi cele mai vechi texte identifică pe *Messia* cu *Stăpânul Anului* şi cu *Stăpânul Piramidei*. Mai târziu preoţii au identificat pe Messia cu Osiris şi considerau că misiunea acestuia era simbolizată prin piramida lui Keops sau Kufu. Marsham Adams în studiul referitor la *Cartea Morţilor* susţine că *Marea Galerie simboliza drumul nou al adevărului în lumină, deschis de suferinţele lui Ossiris*.

— Capitolul CLIV al *Cărţii Morţilor*: „Salut ţie, (tatăl meu şi al luminii, care ne spui cum corpul celui care este sfânt nu va fi atins de corupţiune… Eu sunt în întregime ca tatăl meu, Dumnezeu, care s-a zămislit el însuşi”.

— Se ştie că vârful marei piramide nu a avut niciodată o piatră terminală şi că distanţa axială de la platformă la vârf este exact de 286, 1 degete piramidale. E vorba de *piatra unghiulară*. Iisus se referă la piatra unghiulară ca la o piatră de vârf, or acest lucru nu e posibil decât la o construcţie de tip piramidal.

— Platforma terminală a piramidei comportă în mijloc o masă de ofrande asemănătoare în toate privinţele cu cele din epoca lui Tutmes al III-lea.

— Profeţia lui Zaccharia spune că muntele măslinilor se va crăpa la mijloc de la răsărit la apus, lucru ce s-a produs în 1917, dar Zaccharia a profetizat că se naşte o vale, care n-a apărut.

Din: *Magie et science secrète* de Th. W. Danzel

— Aztecii dădeau în bobi. În boabe de grâu sau de

bob. Aruncau douăzeci de boabe pe o cuvertură, dacă se aşezau în cerc însemna mormânt, dacă puteau fi împărţite în două printr-o linie dreaptă însemna o vindecare, dacă cădeau neregulat însemna un sfârşit fatal pentru bolnav.

— La cei vechi, păsările în zbor, direcţia către care se îndreptau, permitea să se facă previziuni asupra viitorului.

— În Egipt corpul omenesc era închipuit divizat în mai multe părţi, fiecare cu zeul ei protector; magicianul egiptean enumera fiecare parte a corpului şi indica zeul său protector.

— În Europa, mistica medievală a *Cabalei*, care a prins rădăcini în vechiul Orient, în special în concepţiile babyloniene, împărţea de asemenea pe omul metafizic primitiv, pe Adam Kadmoni, în regiuni stăpânite fiecare de câte unul din cei zece sephiroţi. După credinţele ebree sephiroţii sunt forţe cosmice, personalităţi supranaturale.

— Popoarele Maya au făcut importante descoperiri în aritmetică, dar au moştenit de la un popor anterior *noţiunea de zero* şi semnul pentru a o reprezenta: o *cochilie de melc*, *goală*. Alt popor care a făcut această descoperire a fost cel de pe valea Indului. Descoperirea cifrei zero presupune o înaltă facultate de abstractizare; niciun popor european nu a ajuns prin sine însuşi la această descoperire fundamentală.

— Numele de *sephiroth* înseamnă *sferă*, şi, într-adevăr, în concepţia *Cabalei*, lumea este compusă1 din *zece sfere concentrice*. O concepţie asemănătoare găsim şi în cărţile chineze şi în *Divina Comedie* a lui Dante. Acesta pare să datoreze viziunea lui unor sugestii arabe.

— *Quetzalcoatl* este luna.

— *Cel căzut în extaz* sesizează raporturi între fenomenele pe care raţiunea le ignoră. *Homo divinas* are un fel de *clarvedere*; cei ce prevedeau viitorul erau inspiraţi, aveau o viziune a imaginilor.

— O ştiinţă care e bazată pe gândire, succede unei ştiinţe bazate pe viziune imediată; cuvântul hindus *v eda*, cu înţeles apropiat de *ştiinţă*, înseamnă mai precis *obraz*, *chip*, sau *viaţă* (iată o apropiere neaşteptată între *viaţă* şi a

vedea, dar perfect explicabilă la un popor care a dat naştere unei filosofii şi unei religii a luminii, fenomen perceptibil doar cu văzul – N.).

— Hobbes a spus: A gândi înseamnă a calcula în cuvinte.

— Înţelepţii de azi sunt duşmanii beţiei, a spus un poet. În alte vremuri, alte popoare s-au aliniat la izvorul insondabil al nebuniei şi beţiei sfinte. Pentru înţelepţii de azi *himera este o boală* şi o întunecare a raţiunii. Şi totuşi, chiar azi, numai din profunzimea iraţionalului se nasc minunile spiritului omenesc care se răspândesc asupra lumii.

— În Perú exista instituţia fecioarelor soarelui, un fel de vestale care trebuiau să vegheze pentru ca focul sacru să nu se stingă niciodată. Focul se producea din soare cu ajutorul unei oglinzi; dacă nu era soare în momentul serbării, focul se producea prin frecarea a doua beţe.

— Sumerienii erau un popor nesemâtic.

— Ceremoniile au avut la început scopul de a-l pune pe preot în starea de suflet sublimă, adică de extaz intuitiv.

— Tumefacţiile gâtului, cum ar fi amigdalitele, dau naştere la vise curioase. Visezi munţi enormi, foarte apropiaţi, gata să te zdrobească, clopotniţe, case cu acoperişuri ascuţite. După ce te deştepţi ai o tendinţă de a privi lucrurile rotunde, contururile blânde. Eşti parcă dotat cu o perspicacitate specială pentru astfel de obiecte.

— Viaţa religioasă în India reprezintă o dezvoltare neîntreruptă de patru mii de ani; aceasta cuprinde trei etape: 1) Stadiul religiei vedice; 2) Stadiul sacrificial corespunzător religiei brahmanice; 3) Epoca marilor neoformaţii religioase şi filosofice care începe cu învăţarea *Upanishadelor* şi găseşte înflorirea în buddhism şi jainism.

— Băutura *soma* era o băutură îmbătătoare oferită zeilor, dar pe care o beau şi preoţii. Un pasaj din *Vede* spune: „Noi am băut soma, noi am intrat în lumina supraterestră”. Dar şi alte obiceiuri aveau drept scop de a procura sectanţilor excitaţia sacră: extazul.

— *Varuna* e un *zeu lunar*.

— Traducerea literară a cuvântului *Cabală* este *tradiţia*; ea cuprinde tradiţiile mistice ale savanţilor evrei din Evul Mediu, ştiinţa cabalistică nu e mai veche de secolul VII al erei noastre. (Mă gândesc că acest mod de exprimare hermetică, pe care îl regăsim şi la evrei şi la egipteni şi la greci s-a născut din înfruntarea religiei unor popoare cuceritoare cu religia popoarelor cucerite. Acestea din urmă, pentru a face ca religia lor să supravieţuiască, au înconjurat-o de taine, ulterior s-a produs o contaminare şi se pare că religia ocultă a avut cele mai multe şanse de a se impune – N.)

Din: *La vie de Vivekananda*, *Essai sur la mystique et l'action de l'Inde vivante* – de Romain Rolland, Libr. Stock, Paris, 1930.

— *Maya* poate fi definită ca *Iluzie* sau *Relativitate* – după Vivekananda lumea reală este *Maya*.

— *Advaitismul vedantic* adică *monismul impersonal şi absolut* declară că Maya nu poate fi definită prin non-existenţă şi nici prin existenţă. Este o formă intermediară între Fiinţă şi nefiinţă, deci este *Relativul*. Ea nu are existenţă fiindcă e un joc al Absolutului şi nu este Non (!) Existenţă fiindcă ea există.

— Căile regale ale cunoaşterii, marile Yoga: 1) Munca = Karmayoga; 2) Dragostea = Bhaktiyoga; 3) Cunoaşterea = Juanâyoga.

— Vivekananda explică cuvântul *yoga* ca derivând de la aceeaşi rădăcină sanscrită ca şi cuvântul englez *yoke*, luat în sensul de *joindre* = *jug*; e uniunea cu Dumnezeu şi mijloacele de a ajunge la acesta.

— *În* Yoga, Prakriti – energia, sufletul naturii (element dionysiac) se combină cu Purusha – sufletul conştient care observă, înţelege şi guvernează (elementul apollinic).

— Oamenii se reunesc în trei mari tipuri: activ, emotiv şi reflexiv, iar adevărata ştiinţă a luat trei aspecte: Muncă, Dragoste şi Cunoştinţă, Karma, Bhakti, Juană, toate la un loc formând Energetică, ştiinţa forţelor interioare, conştiente, controlate, stăpânite – Rajayoga.

— Scopul *yoga-ei* este de a atinge libertatea de salvare = *Mokasha*. Cel mai înalt vârf pe care îl poate atinge un om religios prin rugăciunile sale şi filosoful prin cunoştinţele sale este *Nivritti* = abnegaţia de sine.

— Principiul adevăratei *Karmayoga* este de a munci cu ajutorul libertăţii, de a munci nu ca un sclav, ci ca un stăpân.

— Aurobindo Boshe, un filosof indian, are o teorie despre *Bhakti* = *Dragoste* pe care a găsit-o învăţând *Gita*. Bhakti ar fi cel mai înalt grad al ascensiuni sufletului. Din *Gita*, *Aurobindo* deduce existenţa unei divine Trinităţi ierarhizate: trei divini Purusha = Spirite: 1) *Ksara* care este mobil şi mişcător (se mişcă şi poate fi mişcat), devenirea variată a sufletului, multiplicitatea Fiinţei care nu se distinge de Prakriti (universalitatea lucrurilor sensibile) sau *Natura*; 2) *Akshara* oare este imobil şi de nemişcat, eul silenţios şi inactiv, unitatea Fiinţei, liberă de Prakriti şi de lucrările acesteia; 3) *Utama*, care este brahman suprem, posedând şi Unitate imuabilă şi multiplicitate mobilă. *Purushottama* care culminează deasupra detaşamentului ca şi a ataşamentului către Natură. Or această *Purushottama* supracosmică a omului se atinge prin *Bhakti* după ce ai traversat etapele *Jiva* = suflet impersonal şi *Brahman Atman* impersonal.

— *Viveka* = discriminaţiune.

— *Juanâyoga* = drumul realizării prin cunoaştere.

— *Raja yoga* este *rajah* al *yoga*, *rege*. Este *yoga* prin excelenţă, e metoda experimentală psihofiziologică pentru a te uni cu obiectul cunoaşterii. După Aurobindo Gose sunt trei grade ale yoga: *Karmayoga*, care realizează sacrificiul dezinteresai, prin opere; *Juanâyoga*, oare este cunoaşterea adevăratei naturi a eului şi a lumii şi *Bhaktiyoga* care este adorarea eului suprem, plenitudinea posesiunii fiinţei divine.

— *Yarna* sau *stăpânirea* are cinci condiţii indispensabile: 1) *Ahirasa* = non-ofensa faţă de întreaga natură, a nu face rău, în acte, vorbe, gândire nici unei fiinţe vii; 2) *Adevărul absolut = adevărul în acţiune*, în

cuvinte, în gândire; 3) *Castitate perfectă* sau *brahnacharya*; 4) *Absolută lipsă de dorinţi*; 5) *Puritatea sufletului* şi dezinteres absolut. A nu primi şi a nu aştepta de la nimeni niciun dar; orice dar alienează independenţa, e moartea sufletului.

— *Rajayoga* admite două feluri de adepţi: ai *Mahayoga* care concepe unitatea eului cu Dumnezeu şi ai *Abhavayoga* (*abhava* = inexistenţă) care studiază eul ca pe un zero despuiat de orice calităţi.

— Trei etape psihologice ale concentrării spiritului: 1) *Pratyahiră*, care întoarce de la lumea exterioară organele de simţuri şi le îndreaptă în întregime spre impresiuni mentale; 2) *Dharana* care constrânge spiritul de a-şi înfige ghearele într-un punct special stabilit, exterior său interior; 3) *Dhyâna* sau meditaţia propriu-zisă în care spiritul împins de excesele precedente a câştigat puterea de a curge într-un curent neîntrerupt spre punctul pe care şi l-a ales.

— Sensul cuvântului *Pratvăhară* este a se aduna către…

— *Juanâyoga* = *yoga raţionalistă*; *Rajayoga* e ştiinţa centrului stărilor interne. *Juanâyoga* este o critică strânsă a coaudiţiilor cunoaşterii: timp, spaţiu, cauzalitate; ea recunoaşte cu exactitate graniţele spiritului înainte de a le depăşi.

— Cum acţionează *rajayoga*: spiritul se fixează asupra unui punct concret = *Dharana*. El se limitează la acest singur punct, luat ca bază. Unde mentale de un anumit fel încep să se înalţe; ele nu sunt înghiţite de alte feluri de valuri ale gândirii; încetul cu încetul devin dominante în timp ce celelalte se retrag şi în cele din urmă dispar. În fine, multiplicarea acestor unde face loc unităţii. Una singură rămâne în spirit – *Dhyâna*. Când nicio oază nu mai e necesară, când spiritul în întregime a devenit un singur val, atunci se atinge adevărata contemplaţie spirituală = *samând*. Despuiat de orice localizare, de întindere şi de centru, rămâne prezent doar sensul gândirii (partea interioară a percepţiei al cărui obiect era efectul).

Dacă spiritul se poate fixa asupra centrului timp de 12 secunde, se obţine *Dharana*; *douăsprezece Dharana* de acest fel formează o *Dhyâna* şi *douăsprezece Dhyâna* duc la *Smândi*, şi asta e pură fericire a spiritului.

— *Prana* = forţă primordială; *Akasha* = materie primordială; *Mahat* = spirit cosmic; *Atman* = suflet.

— O poezie de Vivekananda:

S-au potolit strigătele cărnii neiertătoare Tumultul spiritului orgolios s-a liniştit Destinse sunt şi desfăcute corzile trupului Legăturile care-l imobilizau s-au deznodat Nicio atracţie, nicio iluzie nu mai există Da – Acolo răsună un sunet unic Gol de vibraţii! *Iată*: *e vocea Ta*/…

— Care sunt în esenţă *ideile* numite *vedantice*:

1) Divinitatea omului şi 2) Spiritualitatea esenţială a vieţii şi consecinţele care decurg din aceasta sunt că orice societate, orice stat, orice religie, trebuie să fie bazate pe recunoaşterea acestei Atotputernicii, intime şi latente, a omului. În al doilea rând pentru a fi rodnice, toate interesele umane trebuie să fie ghidate şi controlate după această ultimă idee a spiritualităţii vieţii.

— Dintr-o conferinţă a lui Vivekananda: Există o singură Existenţă infinită care este pe rând *Sat – Chit*

Ananda (Existenţă, Cunoştinţă, Fericire absolută) şi acestea constituie natura intimă a omului. Această natură intimă este, prin esenţă, liberă şi divină.

— *Nisthă* = devoţiunea către un singur ideal este începutul realizării.

— *Annadana* = darul alimentelor şi a altor lucruri care satisfac nevoile fizice; *Vidyadana* = cunoaşterea intelectuală; *Juanaadana* = cunoaşterea spirituală – în aceste trei părţi se împarte Cunoaşterea.

— *Ahimshă* = non-rezis tentă.

— Natura sa ardentă şi combativă de *Kshatrya* (Satria).

— Boicotul contra englezilor s-a numit *Swadeshi* de la *Swa* = *sine*, *seif* şi *desh* adică *ţară*; *Swadeshi* = ceea ce este indigen, produs în propria ta ţară.

— *Usha* = aurora; *samādhi* = extaz.

— Fiinţa cea cuntâi a lui Plotki, care este înainte de toate, este Absolutul. Total infinit, indeterminat, incomprehensibil, el nu poate fi definit decât prin negaţii. Să-i răpim toate lucrurile şi tot nu afirmăm nimic despre el, nu minţim spunând că este ceva în el şi să-l lăsăm să fie pur şi simplu.

Din: *La vie de Ramakrishna*... de Romain Rolland, Stock, Paris, 1930

— În legendele Indiei găsim mai multe imaculate concepţiuni.

— *Kirtana* = muzică cântata prin oraşe şi sate de discipolii lui *Chaitanya*, mai înseamnă şi *Soţia rătăcitoare*, sufletul uman care caută dragostea divină.

— *Kamalakanta* = *Mama cu tenul albastru*, *întunecat*, zeiţa *Kali*.

— *Sannyâsi* = cel care a renunţat la totul, la orice dorinţă omenească, cel care nu urăşte şi nu iubeşte nimic.

— *Savikalpasamândi* = stare de extaz supraconştient.

— *Nirvikalpasamâdhi* = unirea supremă cu Brahma.

— Spre deosebire de celelalte *yoga vedice*, al căror Domn este *Purusha* = *sufletul conştient* şi al cărei scop este cunoaşterea, *Tantra* este *Prakriti* = *energie*, *sufletul* Naturii şi scopul este *plenitudinea posesiunii*. În loc de a fugi de Natură, *Tantra* îi face faţă şi o stăpâneşte. Este o atitudine dionysiacă în opoziţie cu cea apollinică.

Ramakrishna a fost singurul dintre filosofii indieni care a reunit cele două practici într-una singură.

— *Totapuri* – omul complet gol.

— *Advaita* = forma cea mai strictă şi cea mai abstractă a *Vedântelor*. Ea e la fel de veche ca *Upanishadele* şi chiar mai veche. Cel mai cunoscut reprezentant a fost *Cankara* în secolul al VIII-lea. Este non-dualitatea *absolută*. Nu există decât o realitate unică, puţin importă numele ei: Dumnezeu, Infinit, Absolut, Brahman, Atman. Că această realitate nu are nicio calitate prin care să poată fi definită. Tot ceea ce pare că există, lumea simţurilor noastre, nu este decât acest *unic absolut*, dar conceput fals din cauza ignoranţei = *Avitivă*.

— *Tânăra pasăre revenea dintr-un cer mai înalt şi privirea să ţintea dincolo de primul cerc al colinelor. Dar în lumina ochilor ei stăruia un spaţiu mai larg decât cel din faţa ei…*

— *Naga* este numele şarpelui (apropiere cu *negaika*).

— *Cankara* a fost genialul protagonist al spiritului brahmanic. El a profesat *Monismul absolut*.

— *Shorashi Pu ja* = adorarea femeii (probabil cunilincţie).

— *Patala* – spirit infernal; luptele cu Assuras înseamnă luptele cu assyrienii şi cu Rakshasas, luptele cu popoarele negre ale Indiei.

— Societatea Theosofică a fost întemeiată în 1875 în sudul Indiei de madame Blawatsky şi de un american, colonelul Oloott. În 1899 Annie Bessant i-a fixat centrul la Benares.

— Ramakrishna spune: „Absolutul este fără legături cu binele sau cu răul. El e ca lumina unei lămpi. Cu ea poţi citi sfintele *Scripturi* dar poţi de asemenea să falsifici semnături la lumina ei. Oricare ar fi păcatele, răul sau mizeria pe care le-am găsit în lume, ele sunt păcate; răul, mizeria sunt în funcţie de noi. Absolutul nu este influenţat. El este *deasupra* şi *dincolo*. Soarele lui străluceşte în mod egal peste rău ca şi peste bine. Mă tem că nu veţi accepta faptele din univers aşa cum sunt ele. Omului nu îi este dat

să pătrundă căile domnului. Văd, înţeleg că toate trei sunt aceeaşi substanţă: victoria sacrificiului, butucul, sacrificatorul”.

— *Maha Maya* – marea iluzie.

— Înainte de a muri, ultimele cuvinte ale lui Ramakrishna au fost: Victorie!

— *Yoga* este o psihologie *pneumatică*, o gimnastică respiratorie asiduă. Literatura Tantrică învaţă despuierea progresivă a corpului prin folosirea energiilor lui, fuga în Dumnezeu, traversând cele şase etape numite *chakras* = cercuri sau centrii nervoşi, care se află de-a lungul şirei spinării: 1) *Adhara* terminaţia vertebrelor lombare, lângă plexusul sacral, sub organele genitale; 2) *Zvâdhisthâna* la nivelul şi imediat deasupra acestor organe; 3) *Manipura*, la nivelul buricului; 4) *Anahata* – la nivelul inimii; 5) *Vicudha*, la nodul beregăţii; 6) *Aina* (ochiul lui Shiva) între sprâncene. Această descriere se găseşte în *Hamsa Upanishad*. Deasupra e poarta lui Dumnezeu, deschizătura lui Brahma, care se deschide lângă cea de-a şaptea şi ultima etapă: *sahsrara*, lotusul cu o mie de petale, în emisferele cerebrale. Urcarea se îndeplineşte de la un grad la altul şi este rezultatul forţei psihice numită *Kundalini*, care doarme jos, triunghiulară şi înfăşurată asupra ei înşişi ca un şarpe. Şarpele se deşteaptă, se destinde, se desfăşoară şi prin canalul strâmt se ridică până sus.

Corpul devine o baterie formidabilă de voinţă pe care Vivekananda o compară cu curentul electric. *Kundalini Çakti = esenţa forţei spirituale*. Deci centrul nervos de la baza şirei spinării este cel mai important; el e sediul substanţei generatoare şi al energiei sexuale. Acestea trebuie convertite în energii cerebrale sau *ojas*.

— *Spiritul necontrolat – această maimuţă nebună*.

— După descrierea lui Ramakrishna până la urcarea forţei Kundalini la cel de-al patrulea grad: inima, încep să apară radiaţiile divine, omul se concentrează, poate vorbi; când energia a ajuns la gât nu mai poate vorbi. Apoi e tăcere, la nivelul sprâncenelor se produce extazul =

samândi, viziunea Fiinţei supreme, *Pammatman*, un singur văl ne separă de fiinţa absolută. Trebuie în general douăzeci şi una de zile pentru a atinge cel de al şaptelea plan unde se aude OM, *sunetul total* care îmbrăţişează imensa simfonie a universului (uni – fvers). Totul s-a sfârşit. Este *Nirvikalpasamândi* de unde doar un miracol te mai poate face să revii.

Din: *Precis universel de Religion du Monde* – Annie Bessant, Paris, Publication Théosophique, 1911

— Nu era atunci nici existenţă, nici non-existenţă… Acela singur respira în virtutea propriei sale naturi; în afară de Acela nu exista nimic (*Rig Veda*).

— El, care nu vede, vede; el, care nu aude, aude; el, care nu gândeşte, gândeşte; el, care nu este cunoscut, cunoaşte. Numai el vede, aude, gândeşte, cunoaşte. El este Eul, Şeful interior, Nemuritorul. Ceea ce nu este el, piere (*Bṛhadāraṇyakata Upanishad*).

— Eu sunt cel care este… Cel care este mă trimite către voi – *Exod*, III, 14.

— În scripturile Zoroastrismului se spune despre Dumnezeu că printre alte atribute are şi pe acela de A fi înţelepciune, Fericire. Numele de *Ahura-Mazda* e considerat de unii adepţi că închide în el o trinitate, căci *Ahura* înseamnă: *cel care e prin el însuşi*, *Maz* înseamnă *mare* şi *da*, a şti. După alţii *Ahura* ar fi: *cel care dă viaţă*. *Mâzdă* – marele gânditorşi *Spenta-Angra*, forţele gemene ale evoluţiei şi involuţiei, putând fi privite ca aspectele, trei, ale divinităţii.

— Religia ebraică a afirmat de asemenea că omul este imaginea lui Dumnezeu şi în învăţămintele sale secrete ea vorbeşte de *Ainshop*, *unicul*, manifestându-se sub forma lui *Kephner*, coroana, aspectul fericirii divinităţii, rădăcina voinţei în om, *Binah*, inteligenţa, aspectul conştiinţei lui Dumnezeu, rădăcina facultăţii de a cunoaşte din om şi *Coohmach*, spiritul universal, aspectul existenţei lui Dumnezeu, rădăcina activităţii în om.

— Când el se manifestă, totul se manifestă cu el; ca urmarea. manifestării sale toată *lumea devine manifestată*

(*Katha Upanishad*).

— Toate fiinţele, o fiu al lui Kunti, reintră în natura mea inferioară „la sfârşitul unuiKaJpa; la începutul unui *Kalpa* eu le emit din nou; ascuns în Natură, care este opera mea, emit astfel de intervale această multitudine de fiinţe (*Baghavad Gita*).

— Cel veşnic este Indestructibil, Suprem. Natura sa esenţială se numeşte cunoaştere de sine. Emanaţia care face să se nască fiinţele se numeşte *Karma*. Cunoaşterea elementelor priveşte natura mea trecătoare şi cunoaşterea Fiinţelor strălucitoare priveşte energia care dă viaţă.

— Numai Dumnezeu, unicul, *Janardana*, *un* numele de *Brahma*, *Vishnu* şi *Shiva*, după cum el creează, conservă sau distruge. El este cauza creaţiei, conservării sau destrucţiunii. (*Vishnu Purāṇa*, I, II, 62)

— *Ahura Mâzdă* zice: Eu sunt Protectorul, eu sunt cel care cruţă viaţa. Cel care hrăneşte. Eu sunt cel care cunoaşte şi cel care dă naştere evoluţiei. Numele meu e *Ahura*: cel care cruţă viaţa şi *Mâzdă*, cel prea înţelept (*Yasht*).

— Laudă ţie, Ahura Mâzdă, triplu înaintea altor creaturi. (*Avesta Quarset Nyavis*, *1*.)

— Ahura Mâzdă, *Asha* (adevărul) şi *Vohou Mano* (Inteligenţa cea bună) e un simbol favorit al Trinităţii, dar ultimele două sunt de asemenea plasate printre *Ameşaspentas*.

— După un comentator al religiei lui Zoroastru, trinitatea: *Ahura Mâzdă*, *Asha şi Vohou Mano*, apare adesea în *Gothas*. Deşi *Ahura Mâzdă*, *primul Logos*, reprezintă adesea în

Avesta cele trei Logosuri, îl vedem uneori reprezentând *Non Manifestatul*, *Asha* – lege personificată corespunzând *Dharmei* şi *Vohou Mano*, reprezentând respectiv *cel de-al doilea* şi *cel de-al treilea logos*. Toate trei locuiesc în aceeaşi locuinţă: *hademoi = ha + deman*, aceeaşi locuinţă sau plan (*de mai*, *deman* şi *demeurre*).

— În biserica nordului, Shiva este reprezentat prin *Amitâbha*, *lumina fără limite*, *Vishnu* prin *Padmapâni*, sau

altfel zis *Avalokitesvara*, cel de-al treilea fiind *Maňjuśri*, reprezentând *înţelepciunea creatoare*, corespunzând lui Brahma – (Dicţionar sanscrit chinez).

— El a despărţit aurora de tenebre, el a stabilit noaptea pentru repaus. Soarele şi luna marchează trecerea timipului – (*Coran*).

— Neobişnuită a fost ziua care precedă zilei şi nopţii.

Liberă de griji, scutită de oboseli. Noi eram reuniţi în sânul regelui Fiinţei; legea separaţiei nu exista… Nimic nu gustase starea de existenţă; nu erau separaţi de adevăr nici unii, nici alţii. Toţi erau scufundaţi în marea Unităţii. Dintr-odată Oceanul existenţei se ridiică în valuri. Şi totul se manifestă în EL-însuşi şi în afară de EMnsuşi (Le Mesnavi, *Jalal-ud-Din-Rumi*).

— După ce crea toate fiinţele, puse Timpul deasupra lor şi păstră diriguirea tuturor legilor – (*Sourata*).

— La musulmani sunt patru mari arhangheli: *Jibrail* = Gabriel, care e *sfântul spirit* sau *îngerul revelaţiunii*; *Mihail*, *îngerul protecţiunii; Azrael*, *îngerul morţii*, *Israfil*, *îngerul învierii*. Mai este şi un *înger al rugăciunii*. Fiecare om are lângă el *doi îngeri registratori* care îi sunt ataşaţi zi de zi.

— Discipolii lui Zoroastru menţionează 30 plus 3 mari spirite; hinduşii, 33 mari Devas; gnosticii, 30 de Eoni-rădăcini plus Crist, Sfântul Spirit şi Cel Suprem, în total 33.

— Iacob îşi continuă drumul şi îngerii lui Dumnezeu îl întâlniră. Văzându-i Iacob zise: iată armata lui Dumnezeu (*Geneza*, XXXII).

— Elis eu se rugă şi zise: Prea Sfinte, rogu-te, deschide-i ochii acestuia pentru ca el să vadă; şi Cel veşnic deschise ochii tânărului om care văzu muntele plin de cai şi de care de foc strânse în jurul lui Eliseu. (*Regi*, VI, 17.)

— Din *Le Mesnavi* (IV, *Jalal-udDin-Rumi*), carte islamică:

Murind în mineral eu am devenit plantă Apoi, am murit în plantă şi am devenit

Aninval

Şi iarăşi am murit, părăsind animalul şi am devenit om. Pentru ce m-aş teme? Oare moartea m-a înjosit vreodată? Curând voi muri ca om, pentru a putea avea aripi de înger şi va trebui să caut să ies şi din această

Stare

Căci totul este pieritor în afara sfântului

Său Chip.

Atunci îmi voi lua zborul şi mă voi ridica deasupra îngerilor, Voi fi ceva pe care mintea nu-l poate

Pricepe.

Deci cândva voi fi asemenea neantului Căci corzile lirei îmi strigă: într-adevăr la El ne întoarcem.

— Legile care guvernează dezvoltarea spiritului în vehiculele sale materiale sunt în număr de două:

1) *Legea acţiunii* şi *Reacţiunii*, cunoscută azi sub numele oriental* de *Karma*. *Karma = acţiune* şi (implicit) *reacţiune*: 2) *Legea Sacrificiului* – comună tuturor religiilor.

— Într-adevăr, omul este născut din dorinţă; aşa cum sunt dorinţele sale aşa sunt şi gândurile sale; cum sunt gândurile aşa şi acţiunile; cum sunt acţiunile, aşa şi rezultatul. Astfel, în adevăr, cel care doreşte a atinge prin muncă scopul urmărit de gândurile sale. (*Bṛhadāraṇyaka Upanishad*, IV, 5, 6.)

— Hinduşii consideră că între existenţa fizică şi cea spirituală există o lume intermediară, pe care ei o împart în două: ţara strămoşilor (*Pitri-Loka*) şi ţara fantomelor (*Partea Loka*) ultima subdivizându-se în mai multe infernuri (*naraka*). (Observ că aşa-zişii *Pitrişi lunari*, după numele ce li se dă, ar fi nişte strămoşi, iar faptul că sunt plasaţi în lună ne face să ne gândim la propunerea lui G. de a se muta cimitirele în lună, unde morţii să nu mai fie deranjaţi de nimeni, iar urna lui funerară doreşte să fie instalată pe strada Tudor Vladimirescu din lună. Mai observ că *Loka* este un cuvânt care indică locul, asemănare frapantă între sanscrită şi limbile latine – N.)

— La buddhişti, lumea celestă se numeşte *avarga*.

— Într-adevăr există trei lumi: lumea oamenilor,

lumea strămoşilor şi lumea fiinţelor radioase (*Bṛhadāraṇyaka Upanishad*, I, V, 16).

— Înţelepţii privesc cu acelaşi ochi un brahman împodobit cu ştiinţă şi modestie, o vacă, un elefant, şi chiar un câine sau un paria (*Bhagavad Gītā*, III, 20, 25).

— Dreptatea constă în a ajuta pe cei apropiaţi, pe orfani, pe săraci, pe călători, pe cerşetori şi pe prizonieri, pentru dragostea lui Dumnezeu (*Coran*, II, 172). (Concepţie îngustă şi falsă asupra justiţiei; ceea ce numeşte *Coranul* justiţie este mai mult o filantropie îngustă. Remarc. Aici că sfintele scripturi ale mahomedanilor sunt pătrunse de un umanism limitat – N.).

Schela *Jurnalului din China*

Din *La Chine et les chinois* de Ling-Yutang

Categoria citat

Carlyle a spus că prima impresie a unei opere de artă cu adevărat puternice este totdeauna enervantă până la suferinţă. Acelaşi lucru e şi cu China. Ca şi cu algoriile nietzscheene, ea depăşeşte în grandoare multitudinea peştilor, crustaceelor, meduzelor pe care le cuprinde noroiul şi resturile aruncate.

Informaţie

— Europenii nu vorbesc, chineza în China, iar chinezii care vorbesc bine

Engleza se deznaţionalizează. Se vorbeşte *pidgin* – o limbă deformată.

Istorie

— În centrul Chinei trăieşte poporul *Hupeh*, cu vorba aspră, intrigant; ceilalţi îi numesc *păsările cu 9 capete ale cerului* pentru că nu abandonează lupta niciodată.

— Chinezul din nord este luptător.

— Chinezul din sud este comerciant.

Poezie, *muzică*

— În nord, cântecele de la Shansi au sunet metalic, sunt ascuţite, seamănă cu cântecele din Tirol, evocând vântul pe înălţimi.

— În sud, lamentaţii indolente, suspin cu caracter nazal, guturale, ca astmaticii epuizaţi ale căror gemete au prins cadenţă şi măsură. Un colonel din nord care nu a reuşit să mişte compania sa din Swochow (sud) cu „înainte marş”, brutal, a urnit-o cu o formulă mai domoală, persuasivă, cu vocală lungită mult.

Rafinamentul mâncării

— Avicultorii din Hsifeng ţin găinile închise tot timpul în locuri obscure, atât de strâmte încât să nu se mişte. Găinile devin astfel de o extremă delicateţe. *Fineţea* simţului olfactiv e trădată de bucătăria lor.

Femeia

— Echivalentul în chineză la parfumul cărnii de femeie – *parfum de marmoră*.

Istorie

— Invaziile veneau din nord.

— Au existat multe epoci de decadenţă, „fin de siècle", cu rafinament literar, şi artistic.

— Împăraţi incapabili să-şi apere tronul, dar care scriau minunate poeme (Ldang-Wuti). Dinastii efemere au lăsat versuri de dragoste, împăratul Huiitchung e cunoscut ca pictor.

Artă

— Influenţa buddhismului asupra artei.

— Sculptura indiană şi artă dramatică mongolă, de asemenea.

Sociologie

— Un popor plin de tinereţe, depărtat parcă de maturitate şi totuşi cu aparenţe de popor vechi. Antropologii moderni spun că chinezii sunt tineri ca rasă, bătrâni ca cultură. Copilăriei prelungite i-au trebuit mii de ani ca să ajungă la maturitate.

Filosofie

— Filosofia *Sung* profesează încrederea nelimitată în putere, în supremaţia spiritului asupra emoţiilor.

Trăsături de caracter

— Judecată sănătoasă, simplitate, dragoste de natură, răbdare, fecunditate, ingeniozitate, dragoste faţă de viaţă şi familie, umor, mulţumire, senzualitate, spirit conservator, *răbdarea*. (Un ministru, *Chang*, avea în casa lui 9 generaţii în viaţă. Întrebat cum face, a scris cu un penel de 100 de ori cuvântul *răbdare*. *A* devenit proverbial sub numele de *cele 100 de răbdări*.)

— Celebra privire apatică a chinezului este *o*

protecţie, venită după o lungă obişnuinţă şi stăpânire de sine.

Literatură

— În timpul dinastiei *Han*, literaţii chinezi atacau regimul politic, făceau politică, criticau. Două-trei sute de literaţi au fost ucişi cu familie cu tot în 166 – 169 e, n.

— Cultului indiferenţei îi ia loc cultul vinului şi al femeii. Unii literaţi s-au retras în munţi, în case de noroi, primind hrana printr-o îngustă fereastră.

— A urmat *epoca celor 7 poeţi* sau *Pleiada boschetului de bambus*.

— Un mare poet, Lin-Ling, era beat tot timpul. Umbla într-o şaretă cu un urcior de vin şi o sapă, cu un gropar. Îi recomanda aceluia să-l îngroape, nu contează unde sau când. Era admirat şi găsit deştept.

Citate din Lao-Tse

— Din 36 de alternative fuga e cea mai bună.

— Adevăratul erou nu înfruntă niciodată riscul prezent.

— Atitudinea nepăsătoare şi materialistă dovedeşte maturitate.

— Lao-Tse – egal bătrân. Spunea că orice om trecut de 40 de ani e pervertit.

Citate ale scriitorilor

— Un scriitor chinez spune că un stomac bine umplut e într-adevăr un mare lucru, tot restul rămânând un lux al vieţii.

— Când vine norocul nu te bucura complet. Alege fericirea cea mai uşoară.

— Occidentul abordează fericirea în mod pozitiv, chinezul în sens negativ.

— Umorul e inteligenţa făcând propria sa critică.

Stări civile

— Lao-Tse a fost celibatar toată viaţa, un ironist ca Anatole France.

Caractere

— Chinezul nu ia în serios chestiunea. Politică şi nici înmormântarea unui câine (ce ironie, să scrii lucrul acesta

despre un popor care a făcut o astfel de revoluţie!).

Obiceiuri

— Elementul burlesc al funeraliilor, tipic. Rochii multicolore, orchestre cu alămuri.

Capacităţi

— Autorul crede că au fost incapabili de a întemeia o metodă ştiinţifică. N-au avut matematici superioare! (Şi bomba din 1965?)

Logica chineză

— Logica chineză e cea a femeii – eminamente personală.

— Au aversiuni faţă de formule abstracte.

Literatură

— În critică literară vorbesc cu perifiriaze în imagini: „libelula ce atinge suprafaţa apei" – stilul lejer. Stilul moale: „o ceaţă uşoară pe lacul cenuşiu".

— Au o ioijeredibilitate înnăscută pentru tot ce atinge puterea de a raţiona de care literatura lor e total lipsită.

Medicină

— Ştiinţa medicală chineză e legată de filosofia taoistă a celor 5 elemente: aurul, lemnul, apa, focul, pământul. Rmichii – egal apă; stomacul – egal pământul; ficatul – egal focul; plămânul – egal aurul; inima – egal lemnul.

Imaginaţia chineză

— Han Yu, marele confucianist al dinastiei Tang, era un ingenuu. Aflându Hse în împrejurimile Swatowului, invadat brusc de crocodili, a scris la adresa lor „une supplique" (o rugă), grandilocvent şi expiator. Se pare că ei au apreciat elocvenţa hâi şi au dispărut. Probabil că ruga avea ceva ironic în ea.

— Cele mai încântătoare creaturi din imaginaţia chineză sunt fantomele feminine. Unele sunt îndrăgostite defuncte, altele dezonorate. Ele vin să-şi regăsească iubitul şi să le facă copii. Fantomele chinezeşti sunt umane, de o frumuseţe grozavă, iubesc, sunt geloase, au viaţă.

Religia

— Optimismul creştin ucide orice poezie, cred ei,

ateismul i-a dus spre o poezie pantheistă.

Romanul chinez Romanul chinez *Visul camerei roz* (secolul XV, dinastia Ming), apogeul literaturii clasice chineze.

Femeia chineză

— Într-o epocă femeile erau jucăria bărbaţilor. Ts-ung avea 12 concubine, le punea să umble pe un pat presărat cu tămâie rară. Celor care erau mai uşoare şi nu lăsau urme li se dădeau perle, coliere. Celelalte treceau la dietă ca să slăbească.

— *Odă zeiţei râului Lo* (literatură).

Curiozităţi

— Nimic nu i se pare mai ciudat chinezului decât să vadă trupul de f femeie al Statuii libertăţii de la New York.

— Anumite opere ale muzeului din Dresda, de pildă, sunt considerate pornografice (nudurile, în pictură).

— Libidoul chinez se manifestă altfel: costumul feminin nu trebuie să arate formele trupului, ci să amintească de o salcie plângătoare (când e vorba de femei), sprâncenele: luna; privirea: un lac

Dragostea

O poveste de dragoste cu Tayii şi Paoyii:

„În acest an eu îngrop florile căzute, cine mă va îngropa anul viitor?

— Viaţa concubinei Feng Hsiaoching, contemporană cu Shakespeare. Soţia oficială a oprit-o să-l mai vadă pe soţul ei şi a închis-o într-o vilă, pe malul unui lac, unde ea s-a dăruit unui narcisism straniu: se privea mereu în apă şi şi-a comandat trei portrete. Ardea tămâie în faţa lor şi făcea sacrificii în onoarea lor. A scris versuri foarte bune.

Complicaţia chineză

— Vezi o ceaşcă înconjurată de 4 ceainice? Nu, dar un ceainic cu 4 ceşti, da…

Sexualitatea

— Deformarea picioarelor la femei are un caracter sexual. Le făcea să umble cu paşi mici. Aceasta era cea mai mare subtilitate: sexuală. Papucii de noapte au ocupat un mare loc în poezia, erotică.

Categorii sociale

— *Intra*-Yamen – *Extra*-Yamen. Unii se bucurau de privilegii, alţii nu. Familia lui Confucius trăieşte de 6.000 de ani în lenevie. Singura, ceilalţi nu.

— Înalta burghezie era formată din magistrat, bogătaş local, burghez. Chinezul, crede autorul, se supune uşor inegalităţii sociale.

Viaţa literară

— Există o literatură care instruieşte şi alta oare distrează. De aceea ei dispreţuiesc romanul şi teatrul, arta de agrement, socotindu-le nedemne.

Limba

— Limba chineză are un caracter monosilabic, de aceea foloseşte caractere-imagini. Erudiţii confucieni sunt divizaţi în 2 partide: unii se ţin de texte vechi găsite în casa lui Confucius (scăpate de foc), alţii se călăuzesc după tradiţii orale, erudiţii învăţând pe dinafară textele.

Cultul scrisului

— Au tradiţie: nu se aruncă nicio hârtie scrisă. Ea e culeasă şi arsă cu grijă în temple.

— Erudiţii lor au o memorie fantastică, sunt enciclopedii vii.

— Savantul Ku Yenwu umbla cu 3 căruţe de cărţi după el şi se ocupa de geografie, voia să verifice datele primite oral.

— Proza chineză, uscată şi impersonală.

— Viaţa lui Wu Liu (*Cinci sălcii*), titlul unei cărţi.

Stima pentru poezie

— Poezia e foarte căutată. Captivii îşi recapătă libertatea dacă scriu versuri frumoase (în vechime).

— Pictura e legată de poezie.

— Poezia avea funcţie de religie căci purifica sufletul şi-l înduioşa.

— Poezia te învaţă să auzi şi să vezi.

— Vechea poezie de Wei Chuang (pe o pictură de Kin Ling):

Ploaia pe râu e asemenea ceţei
Şi iarba malului creşte înaltă.

Cele şase dinastii au trecut ca un vis
Şi cântecul pasării e lugubru.
Sălciile zidului palatului sunt nemiloase.
Se-ntind înverzite de-a lungul a trei mile
Fantome strălucitoare…

Sau:

Gol e palatul ca un vis, Florile imperiale se răspândesc în *singurătate şi tăcere, Câteva slujnice cu păr alb trăncănesc sunt din era defunctă a Hsuanchuangu-Lui…*

Sau:

Astăzi iarba nebună a crescut peste puntea vrăbiei roşii Soarele în asfinţit străluceşte deasupra aleii Hainelor negre şi rândunelele care încântau inimile lui Wang şi Hsieh, Uitate caută hrana lor la intrarea săracă…

Sau:

Perechea de fermieri era plecată pe
Câmpuri
Florile, în pragul porţii se plictisesc de
Moarte…

— Poemul foarte cunoscut: *Un urcior de vin între flori*:

Singur ier *beau fără tovarăş, Invit lună la serbarea mea, Cu umbra mea, iată-ne trei.*

Lima, *o văd, ea nu bea. Umbra nu face decât să mă urmeze Eu le voi însoţi numai o clipă Căci primăvara e timpul bucuriei.*

Teatrul chinez

— Un amalgam de dialoguri în limba curentă, accesibilă marelui public, însoţite de cântece şi muzică, poetice.

— Piesele mai importante ale *Teairului din nord*: *Toamna la Palatul Hanilor*, *Pavilionul Lunii* (*Romanul chitarei* aparţine *Teatrului din sud*).

— *Teatrul din nord*: toate ariile fiecărui act sunt cântate de o singură persoană, aceeaşi (cu alţii alături, făcând dialog). În *Teatrul din sud* există o mai mare libertate. Aici piesele au mai mult de patru acte.

— Pe străzi, la Pekin, nebunii cânta arii din opere.

Textul e însoţit de zgomote cumplite de tamburine şi ţimbale. Nervii chinezilor sunt foarte tari, suportă şi ascuţimea vocilor.

— Teatrul se joacă în curte, ca cel elizabethan, de aceea se ţipă atât. Falsetul vocilor actorilor nu e întâmplător. El face ca vocea să se audă mai bine.

— Poezia clasică chineză e cam tradiţionalistă, pură, fără vigoare. Cea a teatrului e vie şi viguroasă.

— Povestea lui Meng Ciangnii care a plâns peste osemintele soţului mort la corvoada construirii Marelui Zid. Torentul de lacrimi s-a amestecat cu mortarul zidului.

— Piesa *Romanul Chitarei* are 42 de acte. Acţiunea se petrece în mai mulţi ani. Nu e pasionantă că *Templul Longevităţii*, totuşi poporul o iubeşte pentru că arată fidelitatea faţă de cămin.

Romanul Visul *camerei roz* e o capodoperă. Are studiul caracterelor, umanitate şi intrigă. Eroii, Paoyii – un băiat tânăr; *Tayii*, verişoara şi iubita lui; *Paotsa* – fata rapace şi pozitivă.

— Romane istorice, mitologice (supranaturale, legende vechi), de dragoste, pornografice, de satiră socială, de idei, de moravuri.

Artistul chinez

— E în pace cu lumea întreagă, cu natura întreagă, spiritul său se află în profundă comuniune cu munţii şi râurile. El trebuie deci să-şi purifice inima şi să-şi deschidă

spiritul.

— Un pictor chinez despre altul: „Cum va deveni el părintele picturii dacă n-a citit 10.000 de cărţi şi n-a mers 10.000 de li pe jos?”

— *Opera marelui distrat* (un pictor).

— Ei pictează din înălţimea munţilor (ca viziune).

Caligrafia

— Orice problemă de artă este o problemă de ritm. Studiul formei şi ritmului în abstract. Exemplu: nu există niciun tip de arhitectură, fie templu, fie pavilion, ale cărui calităţi de armonie şi ritm să nu fie direct derivate din caligrafia chineză. Caligrafia, din cauza pensulei întrebuinţate, e ridicată la rangul de artă. La caligrafie se poate aprecia: forţa, supleţea, delicateţea, echilibrul şi contrastul. Există modele de discernăimint artistic. Această artă are o istorie de 2000 de ani şi fiecare scrib a venit cu rafinamentul său. Sursa de inspiraţie è natura, planta, animalele, ramurile prunilor înfloriţi, viţa uscată, corpul de leopard ce sare, laba de tigru, forţa nervoasă a calului, zvelteţea lebedei şi a berzei. Există stiluri caligrafice: *ramură de brad* sau *vrej de viţă* sau *şerpii ce se combat*. Se studiază armonia mişcării la animale. Frumuseţea caligrafiei e de natură dinamică, nu statică. Vie. Trăsăturile se trag dintr-o mişcare. Cei ce trag liniile cu forţă au o *scriere osoasă*, inabilii una *cărnoasă*. Scrierea osoasă e nervoasă. Există o scriere ca grăsimea de porc de grasă…

Pictură

— Are lirism, nu e subiectivă (ca cea occidentală), e legată strâns de poezie şi caligrafie. A trecut prin crizele picturii europene.

— Există o trăsătură; *petală de orhidee*, ondulată şi variabilă.

— *Su*, mare scrib şi poet* s-a specializat în pictura bambuşilor şi nu mânca decât bambus.

— Unii desenează cu limba băgată în cerneală, *linge hârtie*.

— *Yi* e calitatea picturii chineze, o stare de

spiritualitate interioară, efortul omului de a se degaja de o lume rutinată, munca devenind o detaşare, ca o doctrină taoistă.

— Tehnica picturii: concepţia precede pensulei şi când pensula şi-a terminat opera, concepţia o continuă încă.

— Pictorii chinezi sunt maeştri în arta de a sugera şi de a se opri la timp. Ei gustă acel ceai şi acele măsline care lasă un gust bun.

— Pictura lor are o vitalitate extremă şi o sobrietate a desenului. Grija lor cea mare: lăsaţi ceva şi pentru imaginaţie. Occidentalii se inspiră din forma feminină, chinezii din natură. Arta lor apoi Hnică va fi poate cândva înlocuită cu cea dionysiacă, europeană.

Arhitectură

— Utilitatea nu e artă, după ei. O superstiţie face să se ţină seama de natura înconjurătoare în arhitectura lor (géomancie). Templele sunt esenţa seninătăţii; acoperişurile au forme caligrafice. Stâlpii de susţinere se pun special la vedere. Planul oraşului Peiping, vechiul Pekin, e făcut pe o linie nord-sud, o axă invizibilă trecând prin tronul împăratului până la Pavilionul Muntelui de Cărbune. Unii cred că există o legătură între forma cortului nomad şi acoperişul chinezesc; de fapt e vorba de caligrafie.

Fug de *urâta linie dreaptă*! Formele variate ale ferestrelor sunt ca evantaiul, ca frunza şi ca piersica. În arhitectură se folosesc formele animale şi vegetale. Liliacul (pasărea) e folosit ca motiv din cauza aripilor curbe şi omonimul şansei. Arhitectura are o simbolică a ei. *Dragonul* e animalul cel mai onorat în China. El îl simbolizează pe împărat. Uneşte Graţia cu Forţa. Panteismul chinez: Dragonul trăieşte în natura din jur. Un lac reprezintă ochiul Dragonului lângă Mormântul unor strămoşi. *Acoperişul chinez are umilinţa*.

Grădinile: nu le plac aleile simetrice, pavate, gen Versailles. Preferă grădinile cu arbori fructiferi, cu stânci, cu ochiuri de apă, foarte neregulate. Există în grădinile

chineze o *dezordine voită*, care poate dă *sentimentul infinitului*. Savantul Li-Liweng (secolul al XVII-lea) a consacrat plăcerilor vieţii un manual. El adună bani pentru sezonul crabilor, pe urmă ia o gravă decizie în legătură cu locul memorabil unde va mânca crabii celebri, sub razele lunii de toamnă, în mijlocul unor crizanteme care înfloresc.

Arta de a trăi

— În Romane ca *Visul camerei roz* se descrie minuţios meniul pregătit pentru eroi. Un mare poet şi savant, Yuan-Hei, ne-a lăsat o carte de bucate şi un eseu asupra bucătarului său.

— Rafinament: mugurii de bambus au calitatea de a fi fragili, aeraţi. Arta culinară depinde de ştiinţa asociaţiilor. Ţelină se mănâncă singură dar dacă văd spanac cu morcovi fierţi, separaţi, râd ca de o barbarie. Ceaiul se degustă cu artă. Există tratate speciale care se ocupă de artă de a-l bea.

Beţia

— Li Po a căzut în apă vrând să prindă razele de lună.

— Înţelepţii au stat departe de toate lucrurile.

Extrase din „Clefs pour Chineu de Claude Roy (Dialog despre voiajuri):

— Am oroare de voiajuri, ele tulbură ideile, spiritul, te lasă divizat, desunit.

— Iubesc extrem voiajurile, ele împrospătează ideile, busculează spiritul animal domestic înclinat să toarcă. Ele te lasă vivace, uşor.

Diderot scrie despre China:

— Legile şi moravurile chineze s-au menţinut în timpul invaziilor pentru că pentru a cuceri China e nevoie numai de o mina de oameni, dar ar trebui milioane ca s-o poţi schimba.

— Geografii se ceartă asupra milioanelor de kilometri ai Chinei. Nimeni nu găseşte aceeaşi cifră. Sunt de acord cu 10 milioane kilometri pătraţi dar se ceartă la sută de mii. 3/4 din China este un teritoriu la 1.000 de metri deasupra mării. Fluviul Galben: Huang Ho – 4672 km. – Argilă, *sorgho* şi noroi.

— Yang-Tse – 5530 km. Al treilea în lume. În Sud fluviul Sing Kiang, sub semnul Tropicului Cancerului.

— A trăi în China este a te îmbăia într-o plasmă vie, într-un ocean de civilizaţie.

Templul Cerului

— Templul Cerului, înconjurat de cedri mai vechi de o mie de ani. A fost distrus de trăsnet, reconstruit în 1889, după vechile planuri.

— Moara de grâii în satele din nord: un cilindru de piatră uzată, aflat în piaţa centrală.

— Paznicul templului notează într-un carnet impresiile vizitatorilor. El îl citează pe poetul PoGiu-l:

Atât de frumos e trupul ei, încât zeii înşişi n-ar putea să adauge, nici să ia, nici cât Grosimea unei unghii.

Palatul imperial Poarta din Mijlocul Zilei la sud dă accesul prin cinci punţi de marmură în Palatul Cetăţii (spre oraş).

— Pavilionul Armoniei Supreme.

— Pavilionul Armoniei Mijlocii.

— Pavilionul Armoniei Niciodată Tulburate.

— Acoperişuri duble, curbe, ca ramură de brad... Claudel credea despre ele că reprezintă un cort ale cărui colţuri sunt ridicate.

— Segalen se întreabă ce descoperă aceste 4 degete cu unghii lungi.

Împăraţii

— Împăraţii Mandehou se plictiseau şi o dată pe un organizau un bâlci cu actori, restauratori, jucându-se de-a oamenii din popor. Alţii, din aceleaşi motive, ordonau eunucilor să se sinucidă, otnăvkidu-se între ei.

Podoabe

— Expoziţia darurilor din Palatul de vară; într-un pavilion, o pasăre de aur bate jumătăţile de oră şi elefantul de aur ridică trompa. O pendulă de diamant.

Nume de străzi

— Strada Doicilor, strada Spiritelor Focului, strada Phoenixului Fericit.

Viaţa socială

— Şedinţele numite reuniuni de acuzaţie. Vor să le schimbe resemnarea în resentiment.

Fapte diverse

— Un fost general al Kuomiatangului este Ministrul apelor.

— La marginea fluviului Huai se lucrează ca acum 2000 de ani, cu un cilindru de piatră şi cu frânghii.

— China nu avea copaci. S-au sădit acum pretutindeni, împotriva secetei.

Creştinismul în China

— A creat un fel de Jacquerie, revolte ţărăneşiţi în numele lui Christ. S-a făcut reforma agrară, sau confiscat pământurile, s-a desfiinţat tortura.

Pedatul de Vară

— A fost distrus sub privirile contelui Elgin.

Scriitori despre China

— Pierre Loti, corespondent de război în China, e sensibil la durerile lor. Culegerea de articole scrise de el se numeşte *Les derniers jour de Pékin*. Cânta Bach la orgă în biserica din Pekin şi afară soldaţii distrugeau totul.

Doctorul Sun-Yat-Sen

— Mormântul lui de lângă Nankin, la poalele Colinei de purpură şi aur. Se urcă 400 de trepte. Statuia de la intrare e opera unui francez. Doctorul era creştin, lupta pentru republică, organiză o lovitură de stat. Capul lui a preţuit două milioane jumătate de franci de aur. Dă

Declaraţia Drepturilor Popoarelor Chinei şi Asiei (1905 – 1906).

Organizează zece insurecţii. Colindă toate. Capitalele lumii, se întoarce deghizat în China, scapă ca prin urechile acului, pregătind mereu altă insurecţie. O victorie urmată de o trădare. La semnarea tratatului de la Versailles lipseau doi şefi de state: Lenin şi Sun-Yat-Sen. A fost ajutat de U.R.S.S. Moare de cancer hepatic după ce-a intrat în Pekinul eliberat. Primul şef de stat chinez care moare sărac.

Marele marş Marşul cel Lung al armatei roşii chineze poate fi comparat cu marşul celor 10.000 din anul 410

î.e.n., despre care scrie Xenofon. Se poate face o paralelă între ce a scris scriitoarea Li-Po-Tsao şi Xenofon.

Împăraţii chinezi

— La Pekin un ex-împărat, Pon Yi, colecţiona cărţi poştale obscene şi maimuţe şi îşi punea blănurile la loterie ca să-şi cumpere concubine.

Diverse

— Spectacol în sudul Chinei: 200 de soldaţi cu umbrele deasupra capului.

Marşul cel lung

— Are 18 eroi. Unii din ei au scris poeme. Un soldat care îngrijise porci a ajuns scriitor. Cartea lui e unul din bestsellers-urile chineze. Un altul a scris o poveste scurtă de mare succes: *Soarele din Castelul Sălciilor*.

Vechi proverb chinez

— „Lemnul mâncat de termite e bun numai pentru foc iar fiul leneş ca să fie soldat”.

Mao

— Scrie tratate de strategie. În cartea sa despre guérilla japoneză, împrumută imagini din jocul de şah chinez; principiul încercuirii şi contraâncercuirii în joc. El se referă şi la romanele populare cavalereşti. (Banditul numit *Şarpele cel verde* lung de 10 picioare care a capturat pe *Wong*, Tigrul pitic.)

El se serveşte şi de sfaturile lui Sun-Tze, mare expert militar din secolul al VI-lea î.e.n.

Deviza soldaţilor

— „Când vom bea apa nu vom uita niciodată cine a săpat fântâna”.

Muştele

— Se ucid cu paleta, cu mănuşi de cauciuc; există camaradul (tov.) antimuşte.

Voltaire şi Diderot

— Erau încântaţi de religia chineză relatată de iezuiţii veniţi din China. În China există, de fapt, filosofii, nu religii. Confucius, vulpoi bătrân, a spus: „Adoraţi pe zei ca şi cum ar fi acolo”.

Moravuri

— În bâlci la Shanghai, zeul numit „Primarul oraşului” era scos, pe vremuri, o dată pe an, în a 3-a zi a lunii a 3-a, pe străzi pentru a aduce ploaia. Acum e părăsit. Un negustor spunea: „Era un zeu bătrân şi atât de obosit!”

Zeii chinezi

— Erau prostuţi, se lăsau păcăliţi. Li se ofereau ofrande de hârtie.

Limba chineză

— Un număr de monosilabe care diferă după intonaţii. Acelaşi sunet se pronunţă pe 4 tonuri, însemnând mereu altceva. Chineză e lapidară. Cuvântul nu se declină ca în latină. Adjectivul e un verb care a obosit.

Monumente

— Zidul celor 9 dragoni, din ceramică colorată din secolul 18, secol de chinezărie căutată.

Vorbele autorului

— Ca să cunoşti o ţară, două lucruri sunt indispensabile: anuarul de profesiuni şi antologia poeţilor naţionali.

Proverbe

„I-au trebuit 5.000 de cuvinte pentru acest mesaj. Ce trebuie să crezi? tt

Teatrul chinez

— Teatrul occidental este tentat să treacă de la simbol la lucrul în sine (obiect), teatrul chinez trece de la obiect la simbol. Există *semne* care schimbă sensurile. Când se ţine biciul drept, atunci înseamnă că se călăreşte. Când biciul e aplecat spre pământ, personajul a coborât de pe cal. Dacă biciul e perpendicular, înseamnă că l-a rezemat de copac. Personajele se definesc prin machiaj şi costume. Există o convenţie totală pentru personaje. S-au făcut şi erori: unele personaje au devenit din zâna ţărancă sau în feeria *Amanţii de pe Calea Lactee* au introdus aluzii la marxism-leninism şi din Legea Căsătoriei din 1950. Jouvet spunea că într-un spectacol şi publicul trebuie să aibă talent. Publicul chinez are.

— Lacul Hang-Tehe-On pare să nu ştie că a fost cântat timp de zece secole.

Menestreli

— Bătrâni orbi, cu zecile, în Pekin, cânta balade şi povestiri că Homer. Au o şcoală într-un templu. Cursul a ţinut 3 luni şi au luat parte 62 menestreli. Li s-au ţinut cursuri şi şi-au schimbat repertoriul care a devenit modern.

Din: *La Chine secrète* (Egon Erwin Kisch)

— Autorul asistă la înmormântarea unui şef suprem al societăţii lor secrete. Societatea protectoare: Zabao-Tong. Şefului acesta i s-a refuzat aurul donat unei mănăstiri, ca nefiind curat. Un convoi imens îl duce la groapă. În frunte stau trei şeici pe cai, bărboşi şi cu turbane. Convoiul e însoţit şi de un sergent al poliţiei europene (plătit foarte bine). După ei urmează cavalerii mongoli cu pălării ascuţite, apoi cortegiul statuilor: manechine mai mari decât mărimea naturală a fiinţelor, înalte de 3 – 4 metri, din carton bălţat. Manechinele reprezentau zei, dragoni, câini, femei frumoase aşezate pe scaune, servitori şi cai. În spate cântau 14 fanfare. Sicriul era purtat de 32 de culi, cum e prescris pentru înmormântările de clasa I. La clasa a II-a – 16 culi, la a III-a – 8 culi.

Kisch povesteşte despre o vizită la eunuci. O plimbare în jurul Pekinului, o pagodă cu 14 etaje, apoi un zid gros şi o deschizătură. Au fost

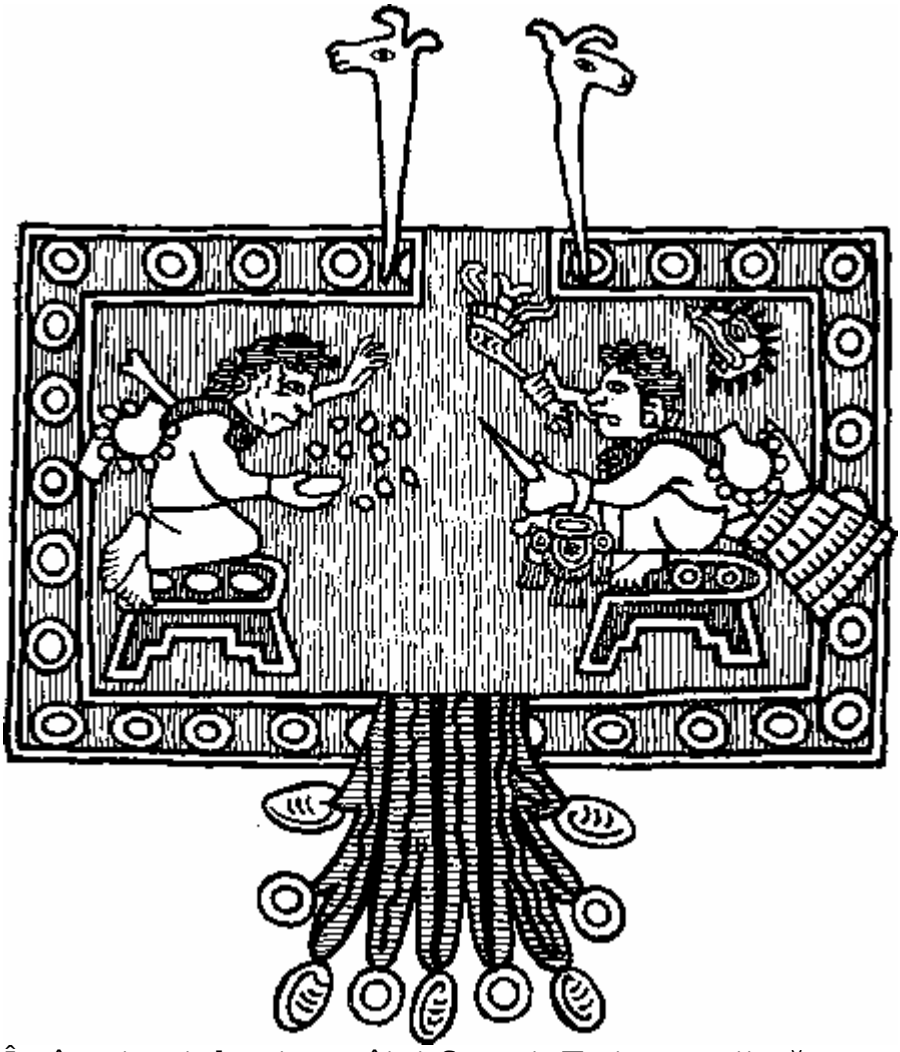

Întâmpinaţi de nişte câini fioroşi. Toţi eunucii păreau nişte femei bătrâne umblând goale de la mijloc în sus. Băteau grâul cu voci ascuţite. În vârful capului aveau un ciuf cenuşiu. Lucrau cu forţă şi putere. Moment de surpriză; o femeie se întoarce şi face pipi în picioare, ca un bărbat. Era azilul eunucilor. Eunucii, în China imperială, au jucat rolul de favoriţi. Oameni de stat, consilieri, eminenţe cenuşii, intriganţi, proxeneţi pentru palat, călăi pentru popor. EunucM au construit Palatul de Vară din Pekin, cu bani destinaţi flotei de război, de aceea China a

fost învinsă de Japonia. Poporul îi detesta enorm. Unul dintre ei a conceput ou împărăteasa (?) Tsu-Hsi un fiu. O altă împărătească, geloasă, l-a decapitat. A plătit scump, căci a fost otrăvită.

Umbrele chinezeşti

— Patria lor e Pekinul.

— Logodnicii trimiteau fetelor în zorii zilei gâşte sălbatice. Ele semnificau că gheaţa se va topi şi nu trebuie să întârzie logodnele. Securea era semnul (simbolul) celor ce înlesneau căsătoriile.

— Grupul familiar chinez era foarte închis.

— Raporturile de rudenie în familia chineză sunt globale. Căsătoria se face pe viaţă. Jurământul era ca al soldaţilor: „Pe moarte şi pe viaţă mă asociez cu tine, cu tine vreau să îmbătrânesc”.

Nobilii la curte

— Îmbrăcămintea îl face pe nobil.

— Toaleta frumoasă deschide drumul (tao). Nobilii nu se arată goi decât atunci când primesc pedeapsă sau când se dedică unei cauze. Femeile se dezbracă numai dacă sunt vrăjitoare. Vasalul se îmbracă strâns ca femeile. Tunica trebuie să fie lungă şi să nu arate vreo bucată de carne goală. Eleganţa e obligatorie. Veşmintele se poartă după rang, sezon şi circumstanţă.

— Costumele:

Garda prinţului de dreapta, în piele de tigru (o tunică), cea din stânga în piei de lup.

La curte se pătrunde numai cu Haine de culoarea şi proporţia corectă. În mină se ţine o tabletă dacă eşti ofiţer (o pătrăţică de bambus ornat cu mustăţi sau dinţi de peşte. Y În costumaţie mai intră şi o centură ou pietre preţioase ce nu trebuie lovite ca să facă zgomot. De auzit e permis să se audă numai brelocul prinţului. Nobilul are atârnate de centură pietre preţioase. Cele din dreapta dau notele a patra şi a treia din gamă. Cele din stânga, prima şi a cincea a gamei. În prezenţa împăratului pietrele sunt obturate ca să nu cânte. Nobilul, când se aşază în carul care-l transportă, lasă pietrele să cânte pentru ca sunetele

acestora să-l ferească de eroarea care ar putea să-l pătrundă. Nobilul e pur şi brav, la curte frumos, în război cumsecade.

Costumul e însoţit de 12 benzi de pânză care simbolizează lunile anului. Mânecile rotunde ale costumului imită cercul sau firmamentul. Acest fapt invită la mişcări graţioase. Gulerul tăiat în echer, cusătura dorsală e dreaptă ca o coardă, iar parteaorizontală de jos sugerează o balanţă care pune sentimentele în repaus şi inima în pace. Dacă eşti bine îmbrăcat nu rişti să fii comparat cu un şoarece care nu are decât pielea sa sau cu un animal cu mişcări dezordonate şi nebune. Îmbrăcămintea fasonează sufletul şi-l face solid. „Poate să nu fie mort un om fără ţinută? u. Se întreabă înţeleptul. Coafat şi cu pietre în urechi, cu o bonetă plină de perle se poate prezenta la primţ. De altfel, capitolul bonetei deschide una din cele mai sacre părţi ale cărţii rituale *Yi-li*. Boneta este lucrul cel mai nobil, nu se scoate nici în faţa superiorului şi nici nu e bine să mori fără s-o aranjezi bine.

Alte detalii în ce priveşte costumaţia: peste o tunică garnisită cu vulpe albastră şi cu mânecile ornate cu leoparză, se pune o tunică de mătase negricioasă. Peste o tunică garnisită cu piele de căprioară, garnisita la mâneci cu blană de câine sălbatic, se poartă o tunică verde-galbenă. Peste o tunică îmblănită cu miel negru, cu mâneci tivite cu leopard, se pune o tunică neagră. Peste o tunică garnisită cu piei de câine sau de oaie e interzis a pune vreo altă tunică. Când au loc vizite de condoleanţe, se pune o a treia tunică. Dacă porţi o carapace de broască ţestoasă trebuie să porţi şi a treia tunică, sfinţenia animalului te obligă la asta. Tunica ofiţerilor are una din cele cinci culori fundamentale. Cea interioară, o culoare intermediară. Bonetele, de asemenea, sugerează de departe starea în care te afli: de dizgraţie, de doliu, de afaceri, în odihnă sau în abstinenţă.

Între obligaţiile nobilului chinez era tirul cu arcul. Totul era reglat ca un balet. O ceremonie muzicală, mişcări în cadenţă. Săgeata care nu ar fi plecat în sunetul notei

celei mai potrivite nu ar fi nimerit ţinta.

Cât priveşte ochitul, se ocheşte şi în inima lucrurilor rituale, pentru că e vorba şi de o întrecere interioară. Se credea că princepele care ochea bine îndepărta prin precizia lui calamităţile naturale. Duelul cu arcul între nobili menaja de fapt susceptibilităţile. Era o dovadă de ţinută mondenă şi comporta genuflexiuni. În caz de neînţelegeri se ieşea la câmp, se trăgea cu arcul în acelaşi timp, la sunetul aceleiaşi note. Săgeţile se întâlneau la mijlocul drumului şi duelişti lăsau jos arcurile, înainte de slobozirea săgeţilor fac genuflexiuni şi plâng compătimitor pentru adversar, jurându-se să rămână după aceea tată şi fiu pe totdeauna, devin mai mult, fraţi de cruce, schimbând sângele între ei. Viaţa la curte are o etichetă strictă şi ameninţarea perpetuă cu vendetta e o şcoală de disciplină morală. Riturile, spune înţeleptul, previn dezordinea, precum digurile inundaţia. E o gimnastică spirituală care-i face reţinuţi şi ordonaţi. Virtutea sufletului este exprimată prin mimică, ca în dansurile sacre de altă dată. Se cântă în timpul dansului, socotindu-se că vocea e chiar sufletul. Sufletul se fasonează de cântece. Existau balete mondene şi balete războinice. Existau de asemenea şi şcoli de intonaţie. Primele clasificări ale nobililor la curte se făceau în funcţie de ştiinţa conducerii gospodăriei şi după precizia la tirul cu arcul. Urma exerciţiul elocvenţei; a vorbi frumos era egal cu a avansa mai repede. Viaţa la curte trecea doar în palavre şi ceremonii. Cântecul era un omagiu al invitaţilor. Discuţiile erau însoţite de cântece. Fidelitatea faţă de prâncepe se demonstra în întreceri oratorice, cuvântul având un mare rol, ca pretutindeni. Un nobil, Tsi, avea o curte de bufoni, muzicanţi şi dansatori. Favoritul lui era un pitic care făcea bufonerii tragice. Confucius însuşi participa la întrecerile oratorice de la curtea lui Tsi. Nebunii, cântăreţii şi bufonii, devin ca pretutindeni, cu timpul, consilieri intimi. Însăşi sinceritatea trebuia să se ghideze după regulile etichetei. Simţirea ia forma protocolului.

Viaţa privată Princepele este un părinte al poporului.

Autoritatea tatălui e foarte mare. Fiul vede în tată un viitor strămoş, de aceea se sileşte să-l facă să trăiască în mod nobil, îi aduce omagii şi-l hrăneşte. Fiul cel mare este cel mai important, ceilalţi fiind numai fraţi. Soţul şi soţia se despart cu trei luni înaintea1 unei naşteri. Soţul posteşte şi nu asistă la naştere. La naştere, când e vorba de împărat, ia parte şeful muzicii, al bucătăriei şi vasalii. Se supraveghează muzica pe care o aude lehuza. Şeful muzicii verifică primele ţipete ale nounnascutului ou un fel de diapazon. TeuWen a avut un fiu care a scos la naştere un strigăt de lup. Copilul a fost udis. Se socoteşte că copiii născuţi în zilele cel mai lungi, dând cresc cât o uşă, sunt destinaţi să-şi ucidă tatăl, că bufniţele care sunt socotite paricide şi canibale. Copiii nefaşti sunt abandonaţi în jungle sau păduri la cerinţa mamelor, care desluşiseră semne funeste pe trupul. Sau chipul fiilor. Copilul petrece primele trei zile ale vieţii pe pământul gol ca să aibă contact cu pământul mamă. Vasalul care are grijă de copil trage cu săgeţile în toate direcţiile ca să îndepărteze duhurile rele, ca să-l purifice de naştere, dacă. E băiat, şi după aceea abia e hrănit. Se crede că la naştere copiii au numai un suflet inferior, sufletul *P'o*, sufletul sângelui. Sufletul superior, *Huen*, apare abia după asta şi se manifestă prin strigătul nounăsoutului, prin gemete sonore. Adevăratul suflet superior se capătă când râde. Tatăl, deci, îşi învaţă copilul mai întâi să râdă. Prezentarea în faţa tatălui este făcută după trei luni de la naştere. Părinţii se revăd dar nu-şi spun nimic. O intermediară vorbeşte pentru amândoi. Bărbatul ia dreapta copilului şi-i dă un nume. Relaţiile conjugale sunt reluate. Copilul e dus în odaia femeilor, pentru a nu mai avea niciun contact cu tatăl, şi rămâne acolo până la şapte ani. La zece ani are un maestru care îl învaţă arta politeţii şi a cuvintelor sincere.

O obligaţie a nobilului: să fii şef trebuie să fi căsătorit. Fiul cel mare şi soţia dirijează curtea de vasali, formată din fii şi nurori. Omagiul fiilor e matinal şi de seară. Există reguli de ţinută şi asupra curăţeniei. Fii şi nurori se împodobesc ca să facă onoare părinţilor. La

cântatul cocoşilor se spală, se clătesc pe dinţi şi se piaptănă, legându-şi şi o bucată de stofă în păr. Bărbaţii îşi pun bonetele pe cap, hainele şi obiectele din jurul centurii, între care un cuţit, o piatră de ascuţit, o pânză de şters obiectele, iar femeile, un săculeţ de parfum. Nu se strănută, nu se cască, nu se tuşeşte în prezenţa părinţilor. Nici nu se scuipă şi nu se şterge nasul. Copiii stau drepţi, cu privirea deschisă, nesprijiniţi, neînclinându-se sau rezemându-se pe un picior. Trebuie să vorbească cu o voce nertmrburată, dulce. Nu poţi să-i contrazici pe părinţi, chiar dacă ai o părere contrară; îţi spui numai părerea pe o voce spăsită. Copiii cos hainele părinţilor şi le spală boneta cu cenuşă. Tot ei pregătesc baia lor şi la trei zile le spală faţa, controlând totul ca să nu le lipsească nimic, le pregătesc deci hrana şi băutura, în ceremonial intră o atenţie extremă. La 70 de ani li se dă părinţilor o alimentaţie delicată, la 80 ani, numai trufandale. Fiecare fiu trebuie să cunoască cele 8 feluri de alimente alese şi să pregătească vinul. Când mor părinţii, ei trebuie să ştie ce fel de pernă, după rang, trebuie aşezată sub capul părinţilor. Ei îi aşază pe părinţi pe pământ, adică acolo unde au fost la naştere. Cu o bucată de vată de bumbac, tot lor le revine cinstea de a le culege ultima suflare de pe buze. Fiul cel mare se urcă pe acoperiş şi face chemarea sufletului Huen, agitând îmbrăcămintea mortului şi spunând numele acestuia. Dacă. Sufletul nu se întoarce, dacă aruncând hainele pe mort acesta nu învie, atunci pe gura mortului se pune orez sau jad. Se spală după aceea cadavrul, se pun bucăţi de jad în toate deschizăturile trupului, că nu cumva să intre în el sufletul vreunui vampir. O altă obligaţie a celor rămaşi este ca să ajute că nu cumva descompunerea trupului să nu aibă loc prea repede, nici prea lent, conform unui protocol. Deci, corpul este înmormântat la suprafaţă, adică e conservat mai multe luni în casă. Se veghează că nu cumva să se vadă cum ies viermii din cadavru său părăsind ograda. Rudele îl jelesc pe mort, ritual la orele fixate după moarte, pe rând, la ordinele unui şef de cor. Se tropăie şi se urlă. Vaietele au

un ritm semnificativ, după gradul de rudenie al celui ce jeleşte... Bărbaţii îşi descoperă braţul drept în Semn de doliu. Femeile se lovesc în piept, fiul cel mare scânceşte precum copiii nou-născuţi. Celelalte rude jelesc numai. Ierarhia plânsului e socotită utilă decedatului. Cu cât mortul e mai nobil, manifestările sunt mai numeroase. Rudele produc un fel de tunet subteran prin plânsul lor, în stare să alunge monştrii răufăcători care vor să devoreze cadavrul. Perioada aceasta de doliu se numeşte *Timpul plânsetelor continue*. Fiul cel mare doarme într-o cabană, pe paie, cu capul pe o movilă de pământ, plin de tristeţe. Trăieşte în carantină şi, dacă e pregătit ca să devină rege, nu vorbeşte cu nimeni timp de trei ani. Tăcerea e cu atât mai lungă cu cât rangul e mai mare. Fiul nu mănâncă decât un pumn de orez şi asta la intervenţia familiilor străine din jur. O tabletă de lemn va servi drept suport sufletului mortului; pe ea e scris numele mortului. Se socoteşte că, din momentul acela, răposatul devine stagiar la bunicul său în grupul ancestral al strămoşilor. Pentru stabilirea unui cult personal, mortul trebuie să aştepte timp de trei ani. În cadrul cultului pentru mort, fiul oferă ouă de furnici, nenufari, greieri şi plante. Numele ofrandei nu este rostit, el, fiul, se află în stare de graţie şi găseşte alte cuvinte. Înainte de a face ofranda părăseşte femeile, nu ascultă muzică, evită mişcarea, impulsiunile şi distracţia. E concentrat, ca să poată intra în contact cu augusta fiinţă cu care va comunica. Sufletul i se luminează. E asistat în această operaţie de soţia sa. La chemarea cuplului pur vin sufletele ancestrale, trezite de zgomotul clopoţeilor cuţitului de sacrificiu şi de mirosul sângelui victimei. Ritualiştii criticau aerul monden luat cu vremea de aceste ceremonii. Se urmărea de fapt reîncarnarea strămoşului în nepot şi aceasta cerea mai multă sfială şi credinţă. De unde: cine nu avea strămoşi nu devenea şef de familie.

O altă regulă: soldatul luptă pentru tatăl său, pentru onoarea acestuia. Nu se contravine de la regulile de bravură. Prizonierul eliberat de un nobil trebuie iertat şi

de către tatăl acestuia. Acesta din urmă îl poate condamna pe captiv la moarte în templul ancestral. Din cadrul familiei poţi fi eliminat dacă neglijezi tirul cu arcul. Fiul ia locul tatălui în armată şi la tribunale. În caz de răzbunare, fiul e obligat să-şi răzbune tatăl. Onoarea tatălui trebuie sporită totdeauna. Toate recompensele obţinute de fiu sunt dăruite tatălui.

După un pronunţat matriarhat, în China a urmat stăpânirea feudală a bărbatului. Fetele erau îndreptate spre artă, socotindunse că ele poartă principiul influenţelor. Discriminările încep de la naştere. Astfel, femeile nu sunt aşezate pe pământ, la început sunt îmbrăcate în veşminte de noapte, la uşă se aşază şervete ca să devină ţesătoare şi soţii. Dacă nou-născutul de sex feminin are trupul roşu şi păros e abandonat pe câmp. Fetele poartă şi un nume secret, dat de mamă. Fiică nu e arătată tatălui. Primele noţiuni ale fetelor sunt acceptarea cuvântului da, care e învăţat şi repetat la infinit. De la şapte ani nu mai ia loc pe perna familiei alături de fraţi.

Limbajul, ţinuta, lucrul de mina sunt învăţate cu o guvernantă. La 15 ani faţă e declarată nubilă. Se schimbă coafura şi primeşte un ac de păr. Că logodnică trăieşte într-un turn sau în Templul Marei Strămoaşe, unde devine pură. Căsătoria, la nobilii chinezi, era o alianţă. Existau intermediari pentru găsirea legăturilor celor mai diplomatice. Când fiică e repudiată de soţ sau devine văduvă, reintră sub tutela părinţilor. Repudierea unei soţii se face cu pompă nupţială pentru a nu fi expusă răzbunării. Totdeauna, în dreptul chinez, interesele tatălui sunt mai presus decât cele ale soţului. Logodnicul aduce socrului o gâscă sălbatică şi stă în genunchi în faţa lui, cu fruntea lipită de pământ. Are o locuinţă lingăoasa logodnicei. La urcarea în trăsură întinde o frânghie logodnicei, învăţând-o să urce. Cei doi logodnici nu comunică decât prin guvernantă. Fata refuză la început să se urce în trăsură. La a treia învârtitura de roată a trăsurii, logodnicul coboară şi e înlocuit de un vasal. Logodnicul se duce şi o aşteaptă pe fată la pragul casei, se înclină şi o

pofteşte să intre. Înainte de masa comună, cei doi se spală pe mâini pentru purificare.

În căsătoria nobililor chinezi nu exista intimitate. Soţii mănâncă alături, nu faţă-n faţă. Sunt socotite două jumătăţi ale aceluiaşi corp, dar sunt două jumătăţi separate. Ei se salută ceremonios, se dezbracă în alte camere şi au perne personale. Se aprind faclele care ard timp de trei zile în casa soţiei. A treia zi abia mireasa este cucerită de mire. La ofiţerii superiori, ceremonia durează trei luni. Soţia poartă voal la ceremonia nupţială. Nicio ceremonie nu are loc pe lumină ci la ore crepusculare. A treia zi, femeia găteşte. În perioada de încercare, nobilul nu merge la curte timp de un an de zile. În unele cazuri cucerirea miresei durează trei ani. Se cunoaşte un caz în care soţia, deşi a făcut doi copii, în tot acest timp nu a vorbit cu soţul.

Un alt aspect al lipsei de intimitate: cei doi soţi nu-şi aşază lucrurile la un loc, nu folosesc împreună prosopul sau pieptenele. A face baie laolaltă e un scandal. Neglijarea

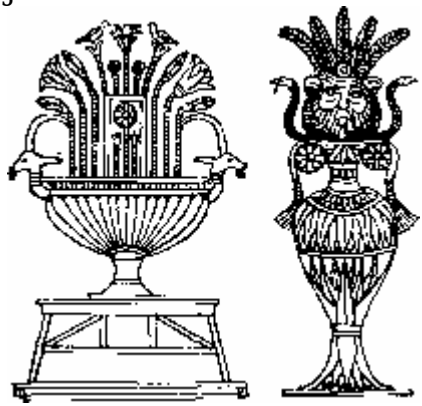

Soţiei e socotită o faptă gravă. A nu mărita o fiică, e socotit de asemenea ceva mai mult decât o greşeală. Viaţa sexuală încetează la 70 de ani şi respectiv la 50 de ani (bărbat şi femeie). După împlinirea acestor vârste, cei doi soţi devin intimi şi se pregătesc împreună să moară. Se socoteşte că bărbatul, căsătorindu-se, ia odată cu mireasa şi pe surorile ei, nu e văduv deci decât după moartea

tuturor surorilor. Tatăl se consideră că nu are decât un fiu, pe primul. Mama o singură fiică: pe prima soţie a primului fiu. O mamă văduvă devine foarte puternică în cadrul familiei.

Locuinţa femeilor e aşezată departe de stradă şi e păzită de un şef de eunuci. Aici nu intră şi nu iese nimeni, aici e locul intrigilor. Pe stradă, femeile merg pe stânga, bărbaţii pe dreapta. Iată şi o descriere a unei femei de curte (prinţesa Ciuang-Kang): „Pielea ei era albă ca fardul, degetele ca mugurii tineri, gâtul fin ca un vierme, fruntea lată ca a greierilor, sprâncenele ca antenele viermilor de mătase, dinţii ca sămânţa de dovleac…”

Ultimul împărat al dinastiei Yuan a fost numit împăratul tâmplar pentru că inventa modele de acoperişuri. El şi-a amenajat în palat o odaie, numită *camera inocenţei*, unde tinere dansatoare se dedau la balete erotice. I se atribuie crearea unei clepsidre extraordinare. Mici personaje sunau orele. Când bătea ceasul un leu dansa, un phoenix bătea din aripi. La 12, ziua şi noaptea, nişte figurine treceau pe un pod şi se întorceau la locul lor. Un alt împărat din dinastia Ming, Siuante, imipăfnat pictor, excela lân pictura pisicilor şi a câinilor.

Există un porcelan *kiun* numit clar de lună.

Palatele imperiale:

— Sub al patrulea împărat din dinastia Mand-Chu, împăratul Kienglong, în 1736, a devenit protector al literelor şi artelor. Misionarii iezuiţi veniţi la curtea lui descriau cetatea interzisă a împăratului. Un corp mare de clădiri, împărţit în trei, în mijloc aflându-se sala tronului, cu ferestrele acoperite cu hârtie de

Coreea. Se mai află şi un fel de alcov cu arcade din boaserie, plin de obiecte de preţ din jad, bijuterii, vase cu flori naturale în orice sezon al anului şi portrete ale înţelepţilor chinezi. Pe o estradă înaltă, acoperită cu un covor de mătase, trona împăratul. Era înconjurat de pensule şi călimări, aflate pe mese joase. Era îmbrăcat într-un fel de rochie de damasc galben, cu dragoni şi cu o bonetă de blană neagră cu o perlă în vârf. Nu se aflau în

jur nici scaune, nici taburete. Se aşezau (oaspeţii) pe covor, direct. Cei mai importanţi aveau dreptul să stea sus, lângă împărat. Celelalte săli ale palatului arătau un mare lux, aveau tapiserii, oglinzi, pendule şi lustre. Mâncarea împăratului era adusă în vase de aur încălzite pe o ţeavă plină cu cărbuni aprinşi. Palatul avea încălzire centrală, canale pe sub camere care transportau aburul unui cuptor. Asta în timp ce Versailles era îngheţat tun iarna! Palatul de vară al împăratului se afla în preajma Pekinului, la Yuanming-yuan. Avea grădini minunate, palate şi pavilioane. Râuleţele erau dirijate astfel încât să formeze lacuri naturale. Existau trei încânte. În prima se afla palatul *Hia-ki*, al deliciilor armoniei. De la ferestrele lui puteai să admiri jeturile fântânilor ţâşnind din gura unor animale de bronz, în timp ce din boschete se auzeau sunete muzicale. În centru, în altă incintă exista *Intrarea Mării* în care se afla un imens rezervor de apă. Un al treilea palat se numea *Casa de hrănit păsările*, având imense picturi pline de corăbii. Un iezuit francez, părintele Benoît, a construit un sat în miniatură, cu moară, râu, cascade şi jocuri hidraulice. Tot aici există şi un grozav orologiu de apă, cu 12 animale care scuipau alternativ apă timp de o oră. La ora 12 apa ţâşnea din toate gurile. La construcţia interiorului părintele Castàglione a trebuit să renunţe la scara interioară, împăratul refuzând „să trăiască în aer", adică la etaj. El motiva acest refuz, spunând că are destul teren, nu ca europenii care caută mereu pământ. În grădina „Bucuriei eterne" tatăl împăratului clădise un oraş în miniatură, cu turnuri, ziduri, un port şi tribunale. Cum demnitatea lui nu-i permitea să se bucure de aceste manifestări publice, organiza în fiecare an în acest orăşel un târg cu vânzare mare, cu cabarete şi restaurante, cerând ca toate genurile de comerţ să fie reprezentate. Lumea se certa, se bătea, împăratul de amuza de animaţia asta. Eunucii se achitau de minune de obligaţiile lor, dirijând totul. Împăratul Kien-Long a fost şi un mare erudit. El a comandat Academiei din *Han-Lin*, *Pădurea Pensulelor*, o antologie a tuturor

lucrărilor chineze de valoare. 36.000 de volume au fost copiate în câte 7 exemplare şi adunate într-o enciclopedie. El a întocmit şi un mare catalog al bronzurilor din palat. El însuşi picta şi părea încântat de talentul pictorilor europeni de a face portrete. Avea şi un pseudonim literar care să-i corespundă şi semnă *Eremitul eternei binecuvântări*. Vara, înînreuna cu femeile din haremul său, se juca cu zmeul sau de-a piersica în lacuri.

În incinta palatului imperial din Pekin se aflau 27 de ateliere pentru crearea obiectelor de artă: cloazoneuiri, vase, emailuri. Cloazoneurile ce reprezentau animale serveau pentru arderea parfumurilor. În ceramică, acelaşi împărat grava poeme cu mâna lui, în porcelan, jad şi bronz. Pe o farfurie se poate citi: „Umbre mişcătoare urmăresc luna iotundătt. Cu ajutorul porcelanului el imită jadul sculptat, iar emailurile, sculpturile în fildeş şi bronzul. Primul său ministru, tip iscusit, devine foarte bogat. Palatul, numit *Palatul norilor*, ou un plafon de cedru, imita palatul longevităţii. Grădina avea 64 de pavilioane pline cu gărzi care apărau obiectele de artă. Fiul împăratului, suit pe tron, îl sileşte să se sinucidă. Ministrul avusese 23 de magazine de schimb, magazine pentru vinderea jadului alb, avusese 67 de blănuri, 144 de divanuri ornate cu aur şi lac, gonguri, săbii, avusese 140 de ceasuri de aur, 288 de rubine, 4070 de safire, 10 arbori de coral înalţi de trei picioare şi 9.000 de sceptre de aur masiv, un serviciu de masă format din 4288 piese de aur. În grădină etala coşuri pline de perle şi deţinea 200 de coliere, într-o zi şi-a permis luxul de a cumpăra pilule de aur ornate cu perle speciale noi, găurite, care întreţineau memoria. Colecţia de tabachere a ministrului avea 2390 de piese.

— *Hou* – vase (pentru încălzit vinul) în formă de bivol, din bronz sau din piatră verde. Animalul stă pe patru picioare şi are în spate trei orificii fără capac.

— *Tehong* – clopot de bronz cu trei rânduri de cuie. Există de asemenea vase în formă de amforă, perne de ceramică decorate cu flori; oglinzi cu revers din placă de

aur, bronz plombat cu argint, arzător de tămâie din două părţi emisferice, atârnate cu lanţ; portealotă de mandarin în lac roşu de Pekin; cutie de toaletă de lemn încrustat cu fildeş; mic lighean de porcelan bleu, pentru spălatul pensulelor, călimări de porcelan, plase fine ou găuri pentru prinderea greierilor; colivie de bambus pentru transportul păsărilor, vas pentru hrană păsărilor, de formă cilindrică, vas pentru apa păsărilor.

— La Pekin, acolo unde începea oraşul tătar, era pavilionul *Armoniei Supreme*. Pe o poartă se poate citi acest verset: *Lucrurile au un început şi un sfârşit. A şti ce se petrece în prima şi în ultima înseamnă a fi aproape de Tao*.

— Inscripţie pe frontonul templului lui Confucius la Pekin: *Wasiche che piao* (Exemplul maeştrilor pentru 10.000 de ani).

Din: *Sagesse de la Chine* de van Praaig:

— Există după concepţia chineză un echilibru cosmic. Există o vreme pentru dispariţia fiecărui arbore, a fiecărui animal. Cel care doboară un arbore înainte de termenul fixat se face vinovat de o lipsă de pietate.

Citat din Lao-tze:

Cei care vorbesc nu ştiu, cei care ştiu nu vorbesc.

Tot din el, se pare: „E greu de spus dacă există sau nu ceva care să semene cu speranţa. Ea e asemănătoare cu drumul de ţară. Nimeni nu a trasat un drum pe acolo, dar atâţia au trecut mereu pe acolo, încât drumul s-a format singur”.

Poezia

— În China poemele erau citite într-un cerc de intimi înainte de a fi publicate. Numai după o aprobare unanimă erau trecute în antologii. De aceea apar atâţia poeţi anonimi. Se găsesc în traduceri occidentale: *Cartea de jad*, *Poezia epocii T’ang*, *Sărbători şi Cântece ale Chinei*.

Cele patru perioade ale poeziei chineze:

— Perioada antică până la dinastia Han;

— De la dinastia Han până la dinastia Tang;

— Perioada Tang (600 – 900);

— Perioada modernă.

Versuri pe un papuc: „Luaţi-o totdeauna pe drumul drept. Nu vă îngrijiţi de avantagii”. Pe o poartă: „Fii prudent ieşind, fii prudent intrând”.

Roman chinez: *Poveste de pe malurile apei* e povestea a 108 ţărani deveniţi hoţi din cauza oprimărilor funcţionăreşti. Ei se retrag în muntele Leang şi sunt atacaţi de armate. Primul roman comunist al Chinei. A fost interzis de câteva ori.

— Fantasticul joacă un mare rol în literatura de imaginaţie. Înţeleptul Thuang-tze nu e sentimental, el consideră fiinţele umane ca pe câinii de paie care înconjoară altarul sacrificiilor. În multe nuvele apare vulpea prefigurând pe femeia diabolică, seducătoare, care îi chinuie pe bărbaţi. Aceeaşi temă o găsim în literatura ebraică: *dïbbouk* (hasidită). Vulpea ştie o mie de şiretlicuri ca să subjuge pe bărbat şi e în stare să săvârşească răul.

Teatrul

— *Cercul de cretă* (abordat de Brecht), o dramă din secolul al XX-lea (Mingea brodată).

— *Destinul* care a avut mare succes în America’ şi Europa.

— Vorbe: Tao pe care-l poţi numi nu e Tao (Lao-tze).

Există un Tao mistic şi unul magic.

Y-Kingul – cartea sacră a oracolelor.

— Lao-tze este prezentat de obicei călare pe un bivol, simbol al rumegării liniştite, al realităţii. E uneori asociat cu un dragon, simbol al conştiinţei. Adversarul său spiritual este Confucius. În credinţele populare se spune că mama sa (a lui Lao-tze) l – a purtat în pântece 81 de ani, şi că la naştere avea părul şi sprâncenele albe.

Din învăţăturile sale: *Ca şi oglinda, inima înţeleptului trebuie să reflecte totul fără ca nicio eroare să nu o întunece*.

Oglinda care revine mereu în sentimente e unul din cele mai vechi simboluri ale culturii chineze. Oglinda de aur a împăratului T-ai Tsung e ilustră.

Cuvântul Tao, intraductibil, e egal cu *drum*, *verb*, *vid*.

El e începutul tuturor lucrurilor, esenţa cosmosului.

Tao produce pe *Unu*
Unu produce de *Doi*
Doi produce pe *Trei*
Şi *Trei* produce *toate fiinţele*.

În concepţia tibetană conceptul *Tao* devine *Vidul*. Lao-tze compară această stare interioară cu apa, simbol al umilinţei mistice, pentru că nimic nu e mai moale sau mai slab pe pământ decât apa. Şi totuşi nimic nu o egalează pentru că ea rupe ce e puternic şi dur.

Tao ca substanţă e inexprimabil şi inepuizabil. E apropiat de Nirvāṇa indiană care tradus literal înseamnă *stins de vânt*. Pacea interioară pe care poţi s-o exprimi nu e pace veritabilă. *Tao* e fără formă, inefabil.

Cel care produce în sine Vidul cunoaşte misterul Vieţii. Cel ce nu produce în sine acest Vid cunoaşte cele 10.000 de zile ale Vieţii.

Y-kingul e cea mai veche din cele cinci cărţi clasice. *King* însemnând *doctrină*, *morală*. Sunt cărţi canonice şi sunt scrise de 3.000 de ani, având o tradiţie orală de 10 secole

El este în acelaşi timp text religios, sistem filosofic, manual de ghicit şi manual de psihologie într-un anumit fel. E foarte important pentru înţelegerea civilizaţiei chineze.

Sistemul de trigrame şi hexagrame stă la baza tuturor clasificărilor, a sezoanelor, a instrumentelor de muzică şi se dezvăluie după îndelungate studii.

Se spune că Y-kingul e de pe timpul lui Fu-tri-ţi, împărat legendar care a inventat instrumente muzicale, arta ghicitului (moartea oracolelor), arta scrisului. El purta protuberante craniene, semne ale înţelepciunii şi ale bătrâneţii.

Arta ghicitului.

Se serveau de două feluri de baghete magice: întregi şi rupte. Cele întregi erau *yang* (elementul masculin) şi *yingul* (elementul feminin, baghetele rupte). Combinaţiile de baghete rupte şi întregi de opt trigrame care sunt puse

în relaţie cu cele opt elemente: piatra, metalul, mătasea, bambusul, lemnul, pielea, dovleacul, pământul.

Cuplul de contrarii: cerul, pământul, tunetul, vântul, muntele şi lacul.

Marii ghicitori practicau arta celor 12 linii şi alţii erau maeştri în arta celor 24 de linii. O altă metodă consta în a spune şase cifre scrise în coloană. Numerele pereche erau *ying*; cele nepereche: *yang*. E un fel de psihologie aplicată. Alte metode: jocul zarurilor, al monedelor sau baghetelor.

Vorbe: Ţăranul cere ploaie, călătorul vreme frumoasă, de aceea zeii ezită. Un sfert de portocală are acelaşi gust ca şi o portocală întreagă. Cămila neagră îngenunchează în faţa fiecărei porţi (moartea). Dacă cunoşti lucrul acţionează ca un om care cunoaşte. Dacă nu-l cunoşti recunoaşte că nu-l cunoşti. Asta e a şti (ştiinţa), întocmirea cerului se cheamă natură. A urmă natura se cheamă simplitate. A cultiva simplitatea înseamnă cultură.

(învăţătura *Hia* 0 – pietatea filială)

Atunci când bei apă aminteşte-ţi de izvor.

(Cartea *Li* – a ritualului)

Omul curtenitor ezită să pună piciorul chiar pe umbră vecinului său.

Adevăratul *Li* vine din interior, din inimă.

Lao-tze voia ca poporul să trăiască într-o simplitate totală, în opoziţie cu tentativele de culturalizare populară ale lui Confucius în care vede o primejdie.

Societatea feudală chineză Oraşele feudale erau mici şi slab populate. În 256 existau 36 ore oraşe, cu câte 6 servicii ministeriale şi 3.000 de oficii. Oamenii noi la curte

Nu trebuiau să fie neapărat nobili. Un mare consilier fusese călău înainte de a fi porcar, un altul fusese vagabond. Puteai deveni marchiz dacă erai un bun soldat. Nu naşterea conta, cât meritul. La curte era un mare fast: existau jongleri, muzicieni, un harem de cântăreţe şi dansatoare. Palatul Kia-yy avea o întreagă maşinărie pentru operă. Se fabricau adevărate ninsori, nori care se ridică la comandă, tunete, fulgere, jongleri înghiţeau săbii

şi scuipau foc Pescuitul şi vânătoarea sunt ocazii de mare sărbătoare.

Caii, în anul 119, se adunaseră în jurul capitalei chineze în număr de miriade.

Nobilimea decimată şi-a pierdut prestigiul. Presiunea oficială devine mare şi se corijează moravurile. Dinastia Han a predicat pentru revenirea la simplitatea antică: economie şi simplitate. Împăratul Kuangwu a îngropat aurul în munţi, perlele în prăpăstii şi şi-a învăţat conaţionalii să dispreţuiască tot ce este preţios şi rar, să se folosească de ulcele de lut, să se îmbrace în haine uniforme, de o culoare unică. Aşa poţi scăpa de vicia şi dorinţe. Consilierul Kong«uen a det exemplu purtând haine de pânză şi mâncând un singur fel de mâncare. Dar un altul notează că moravurile nu s-au ameliorat.

Învăţământul Anul se inaugura cu un concert şi cu o masă pentru bătrâni, dată în cinstea profesorilor morţi. Învăţământul era în funcţie de sezoane; primăvara şi vară se învăţa folosirea lăncii şi scutului, dansul paşilor mi

Litari; toamna şi iarnă să se ţină până de fazan şi flautul, adică dansul civil. Se cântă primăvara şi toamna, se atingeau coardele şi se învăţau riturile.

Cele 6 ştiinţe erau: Cele 5 feluri de rituri; Cele 6

specii de muzici; Cele 5 maniere de a arunca săgeata; Cele 5 procedee de condus carul; Cele 6 genuri de scriere; Cele 9 metode de calcul.

Cele 6 etichete:

Ţinuta sacrificatorului de circumspecţie;

A mosafirului – respectuoasă; a curtezanului; de doliu – grabă; militară; în car.

Cele trei virtuţi: sinceritate, vigilenţă, pietate filială; cele trei practici: pietate filială, prietenie, deferentă faţă de stăpân.

Umbrele chinezeşti o curte, o scenă cu două dimensiuni. Nu se ştie precis când au fost inventate. Există legende. Unii spun că un oarecare Yen-Schi a inaugurat acest teatru magic la curtea împăratului Won (1001 î. eji.). Înflăcărate de conduită eroului, femeile haremului cereau mereu să-l vadă pe erou. Gelos, împăratul i-a tăiat capul inventatorului. Dus în spatele cortinei a văzut o piele de măgar vopsită. Totuşi cuvântul trebuia ţinut aşa încât călăul a decapitat umbra eroului. Femeile au scos ţipete sfâşietoare, au avut convulsiuni şi l-au plâns nopţi nenumărate.

Legenda a doua: un călugăr taoist ar fi inventat cromofilmul sonor ca să-l consoleze pe împăratul Won-ţi de moartea iubitei sale. Călugărul s-a oferit să i-o arate pe decedată seara. El îi spunea cuvinte de dragoste seară de seară şi îi reamintea clipele frumoase. Într-o seară cu lună, pasionat, a trecut pânză pe care astrologii îl opriseră s-o treacă şi a văzut că totul era un miraj. Furios a tăiat în bucăţi imaginea iubitei, iar iluzionistul a murit de mina călăului…

Legenda a treia: Pe vremea dinastiei Han capitală era asediată de Mao-Fin, prinţul mongol. El venise la asediu cu soţia, o femeie autoritară şi geloasă. În oraş era mare foamete şi trebuiau să se predea. Atunci împărăteasa chineză, care cunoştea caracterul duşmanei sale, a pus să se proiecteze nişte umbre în faţa cortului mongol. A arătat pe ecranul improvizat umbrele unor tinere fete doritoare de dragoste, care solicitau pe războinici. Mongola, geloasă,

s-a temut să intre în cetate şi s-a retras cu bărbat cu tot, împreună cu armata.

Acopunctura: se susţine că boala vine de la respiraţie care vine de jos în sus, nu de sus în jos şi de aceea e necesară scopunctura.

Pasiunea chineză pentru păsări: chinezii stau ore întregi ca să privească păsările: canarii şi privighetorile japoneze cu pene bogate. Merg la ceainărie cu păsările. Un refugiat, spunea un călător, duce după el şi pernă şi colivia cu pasărea. El cumpără ţestoase şi peşti roşii, aruncându-i în lacuri ca să le redea libertatea.

Cerşetorii în vechea Chină stau aliniaţi pe trotuare. Unii au o biografie scrisă pe o pânză alături. Alţii o scriu pe trotuare cu cretă.

Doctorii îşi făceau reclama pe pancarte de lemn în faţa caselor dăruite de bolnavii vindecaţi. Pancartele sunt uneori de argint. Dentistul popular lucrează în aer liber. Trofeul lui, suitele de dinţi scoşi înşiraţi pe un şiret sau o maimuţă legată.

Teatrul chinez Publicul ştie pe dinafară textul de teatru chiar dacă nu ştie carte.

Tan*Ming-Huang-e*, zeul teatrului, e aşezat în spatele scenei într-o vitrină. A fost de fapt împărat şi el a inventat teatrul dramatic şi muzical. I-a instruit pe artişti într-o grădină plantată cu peri. De aceea actorii chinezi se mai numesc şi acum studenţii din grădina plantată cu peri.

Costumele de teatru, mereu aceleaşi, convenţionale. Pe vechea scenă chineză nicio arestare nu putea avea loc dacă persoană suspectă nu purta o fustiţă roşie.

Primăvara se ucideau sute de mii de raţe în valea Yan-Tse-kiang pentru că puful lor era foarte căutat.

Un ceasornic care marchează ora 12 în centrul prefigurat al lumii. Prin acel braţ convenţional al ceasului se ridică Soarele. La picioarele lui sunt cele 9 rădăcini şi 9 ramuri. În sus, el atinge cel de-al 9-lea cer şi în jos cele 9 izvoare care sunt de fapt izvoarele galbene, locuinţa morţilor, a Marelui Abis. În Marele Abis te arunci când te îmbeţi în lungile nopţi.

Genii: Geniul Muntelui, Geniul Penei.

Soţul şi soţia nu-şi spun pe nume.

Împăraţii aveau un mag favorit. Unul şi-a măritat fata cu un mag eunuc căruia i-a trimis un mesager îmbrăcat în pene. O pecete de jad îl însoţea pe mesager; magul, şi el în pene, l-a primit şi l-a urcat pe o litieră de ierburi purificatoare. Această pecete s-a numit *Stăpânul drumului celest*, *caid* împăratul voia să fie introdus pe lângă zei. Magul punea să danseze pe terase înalte pe tinerii adolescenţi în cupluri, pentru a-i seduce pe zei în timp ce făclii aruncate în aer jucau rolul unei ploi de stele.

Stele: a Virtuţii şi a Longevităţii.

În anul 109 s-a descoperit planta *Tehe*, un agaric ramificat, din care s-a sustras un drog minunat. Planta a căpătat 9 tulpini. De bucurie, împăratul i-a sacrificat pe profesorii săi de nemurire, pe Chao-Wong care fusese numit Mareşal al Savantei Perfecţiuni şi pe Luan-Ta, mareşal al celor Cinci Avantaje.

Din: *Moeurs curieuses des Chinois* de Arthur Smith, 1927

O bătrână bolnavă care îşi aştepta sfârşitul s-a mutat mai aproape de cimitir pentru ca să reducă cheltuielile de înmormântare ale rudelor.

— În 1889, la Pekin, s-au prezentat la examen bătrâni de 80 şi 90 de ani, după 60 de ani de studiu.

— Regulile de ceremonial după clasici sunt 300 şi preceptele de conduită, 3.000.

— Există în China o indiferenţă faţă de timp. Orele nu sunt fixe (nu erau), spectacolele durează cu zilele, mesele nesfârşite. Totul mergea pe vremea autorului ca pe vremea patriarhilor. Se muncea încet, cu pauze pentru ceai. Ei nu înţelegeau graba anglo-saxonă. Există şi o lipsă de precizie. Nu se ştiu preţurile exacte şi numărul de locuitori ai unor oraşe.

O corespondenţă pe care scrie: *tatălui meu*, *om mare*. Atât.

Unul a refuzat o gratificaţie motivând că acceptând-o ar viola cele Cinci Virtuţi Constante – darul era prea mic.

Veştile rele se comunică târziu, sub o formă voalată.

Cele cinici virtuţi constante: Bunătatea, Dreptatea, Bunăstarea, înţelepciunea, încrederea.

În *Cartea Odelor* scrie:

Fie ca ploaia să cadă pe câmpurile publice ca să ude şi câmpiile particulare.

Nimeni din cele 18 provincii nu e dus de nas ca împăratul (vorbe din popor la acea vreme).

Confucius spune: Un Şef bun va avea un bun popor. Prinţul e farfuria, poporul e apă. Ea ia forma farfuriei.

Unul zidea un zid gros de 6 picioare şi înalt de 4. Întrebat de ce o face răspunse că dacă zidul va fi răsturnat el va fi cel puţin înalt.

Chinezării

În Mongolia un bătrân e solicitat să ofere tabacherea cu tutun. O deschid. E goală. Cei din jur se prefac că au găsit înăuntru tabac şi prizează ca şi când ar fi adevărat.

Chiar culii cărau saci cu evantaie în mina. Cerşetorii îşi fac şi ei vânt ou evantaie ponosite. Chinezii nu ţes lină, poartă îmbrăcăminte de bumbac şi încălţăminte de postav. Când îi plouă la piele, lasă hainele să se usuce pe ei. Au o absenţă totală a buzunarelor. De aceea pierd totul. Noaptea dorm goi, femei şi bărbaţi, copii. În unele regiuni copiii dorm într-un sac împărţit în două compartimente. Într-una din jumătăţi se pune nisip sau pământ, pentru că copilul să nu se mişte în somn.

Pomii se plantează nu atât pentru umbră, cât pentru decor. Perna de dormit e foarte tare: cărămidă sau bambus, patul foarte tare. Sunt obişnuiţi cu zgomotele mari. O nobilă avea 100 de pisici, şi suporta răgetele a 50 de măgari.

Un arab căruia i s-a furat turbanul s-a aşezat în poarta cimitirului şi a spus: hoţii tot aici vor trebui să ajungă în cele din urmă.

Pietatea filială: o crimă e neascultarea faţă de părinţi. Din cele 3.000 de feluri de crime pentru care există 5 feluri de pedepse, niciuna nu e ca neascultarea faţă de părinţi.

Murind de foame, un tată şi-a îngropat într-un vas de aur copilul de trei ani pentru a o salva pe mamă de foamete. Cerşetorii, reorganizaţi în sindicate, îi ameninţă pe negustori ca să-i susţină.

Chinezul dispreţuieşte pe cel cu defecte fizice, socotind că asta trădează de fapt defecte psihice.

Ca la vechii evrei, ei te sfătuiesc să-l eviţi pe şchiop, pe orb, pe surd, pe chel, pe chior. Defectele li se strigă în gura mare. Când ochii privesc într-o parte, spun, inima nu e dreaptă. Din 10 oameni cheli, 9 sunt perfizi şi al zecelea ar fi la fel dacă nu ar fi mut.

Proverbe: A fi sărac la tine acasă nu e nimic, pe când dacă eşti sărac pe drumuri te poate costa viaţa.

Hoţii, în timp de foamete, erau arşi de vii pe câmpuri. Făceau un rug şi chemau familia furului să-i dea foc. În 1877, perioada de teroare a tăietorilor de cozi. În districtul Foochow văduvele se autostrangulează şi sunt arse, li se ridică un portic pentru virtuţile lor.

Injuria este împinsă la limită pentru că presupune un grad de perfecţiune de care numai orientalii sunt capabili. Vocabularul femeilor e mai cumplit pentru că prin strângerea picioarelor tradiţională capătă volubilitate.

Din: *Histoire de la philosophie chinoise* de E.V. Zenker

Kung-Sun-lung, predecesor al lui Lao-tze, e autorul propoziţiei: *un cal alb nu e un cal*. Sofiştii chinezi s-au indignat la această frază. Tot Kun-Sun-lung a spus: Infinitul mare, dincolo de care nu mai e nimic, e ceea ce eu numesc Marele Unu şi infinitul mic, în care nu mai e nimic, e ceea ce numesc Micul Unu (Marea unitatea care închide totul e Spaţiul şi mică unitate care nu închide nimic e Atomul).

Tang-şi-tze scrie: „Ceea ce are un obiect (scop) se numeşte intenţie, ceea ce nu se raportează la nimic exterior se numeşte virtute” (parcă e Kant).

Cel mai vechi document de filosofie chineză *Y-kingul* (Comentariile sacrosancte): *Cartea Mutaţiilor*. Documentul e compus din 8 trigrame – *Pakua* – având câte trei linii întregi sau întrerupte, cu sens simbolic.

Legendă: împăratul mitic Fo-Hi a văzut ieşind din Uang-Ho un caldragon care purta pe spate cele opt semne mitice (pete negre, pete albe).

— Cel mai vechi ciclu de idei al Orientului (între Tigru şi Eufrat). India a influenţat China. Au comun ciclul animisto-magic. Se crede în demoni şi spirite, cauzele eficiente în natură şi viaţa. De-o parte: somnul, boala, moartea, visul. De alta, enigmele naturii: furtuna, fenomenele celeste, creşterea plantelor şi naşterea sezoanelor. Ei credeau că în fiecare fiinţă există un homunculus (o micuţă umbră subtilă) care poate părăsi corpul umblând ca în vis.

Spiritele erau superioare şi inferioare, celeste şi terestre.

Primele: soarele, luna, stelele, constelaţiile.

A doua categorie: spiritele munţilor, ale fluviilor, ale fântânilor. Se mai credea în spiritele ploii şi ale secetei. Erau folosite exorcisme în relaţiile strânse cu strămoşii. Cultul strămoşilor are o forţă moralizatoare pentru a se opune la afirmarea eului personal în natură animalică. Credinţa în cer nu are nicio legătură cu credinţa în soare şi lumină (ca la alte popoare). Cerul e puterea cosmică.

Strămoşia dinastiei Ceu a pus piciorul pe amprenta *Suveranului Suprem* după o ofrandă. Lao-tze spunea cu privire la revelaţia secretului că aşa cum poţi scoate peştele din abis, tot aşa nu poţi dezvălui poporului mijloacele de acţiune eficace statului. Poporul merge la cultul strămoşilor, împăratul la serviciul şi sacrificiul în onoarea cerului.

Y-kingul cuprinde comentarii privitoare la

înţelepciune, sociabilitate, la conduita virtuoasă în viaţă. La origine cerul era suveranul suprem. El era originea tuturor fiinţelor, a celor 10.000 de lucruri (Wan Wu), tatăl şi mama naturii.

Manifestarea feminină a cerului apare în forma reprezentării Pământului matern, desemnat sub numele de Prinţesa Pământului (Ciang-ţi). Ei credeau că Cerul nu s-a unit cu Pământul. Anticul *Y-king* vede în Pământ principiul pasiv opus cerului care e activ. A treia imagine, *kua*, a *Y-kingului* e numită Ciun (imaginea unui mugur ieşind din pământ). În asta se vede antagonismul dintre cele două forme originare din care viaţa ia forme infinite.

Comentariul *Souo-kua* (din epoca preclasică) reuneşte perechile de câte opt trigrame primitive şi arată că toată viaţa naturii provine din condiţionarea mutuală a contrariilor (tunetul produce mişcarea – vântul; antagonistul său produce dezorganizarea; ploaia produce fecundaţia, iar soarele căldura. Iată de ce apa celestă şi focul se completează, iar tunetul şi vântul nu se contrariază).

Facerea lumii: haosul avea forma unui ou, când nimic nu era diferenţiat. Haosul exista singur sub formă de ou (nici principiul feminin, nici cel masculin). Haosul-ou producea valuri ca marea.

În *Cartea din pernă* (secolul V e.n.) a lui Ko-hung, se descria Mitul Creaţiei. Astfel, materiile subtile şi fine (transparente) s-au ridicat şi au format cerul. Cele grele şi întunecate au căzut şi au devenit Pământul (fiind mai dense). Între ele plana Omul Divin (*Ceng-cenul*).

După *Y-king* viaţa e o continuă transformare, o armonie de forţe care se opun unele altora, fără să se distrugă şi care se condiţionează mutual şi concură la succesul naşterii naturii.

Cele 8 trigrame primitive din *Y-king* sunt gradele activităţii lui Dumnezeu care dirijează aceste forţe. Din cele 8 *kua*, s-a făcut un fel de Roză a Vânturilor, a calităţilor lui Dumnezeu.

Cele 8 faze ale activităţii creatoare corespund

revoluţiei anuale a soarelui.

Cele trei fiinţe fundamentale sau puteri primitive formează o trinitate ca în teologale hinduse şi creştine, pentru că nu au caracter fundamental, un raport analog cu teză, antiteza şi sinteză în schimbarea infinită care formează viaţa. Greşelile oamenilor, se spune, aduc pedepse celeste şi invers. Tulburarea cerului duce la tulburarea oamenilor. O atitudine respectuoasă aduce ploaia în epocile voite, o bună administraţie, seninătatea cerului, prudenţa, căldura în epoci voite, înţelepciunea suveranului, vântul la timpul potrivit. Aroganţa aduce ploaia fără încetare; lipsa de consideraţie, secetă; la indolenţa vine căldura; la prostie, furtuna.

Omul e bun din natură, spune învăţatul, pentru că Omul e Natură şi Natură e Dumnezeu. El nu e constrâns ea planta şi animalul să-şi urmeze drumul său, el posedă posibilitatea de a alege. Binele îl obţine în el însuşi. Omul trebuie să restabilească în el Natura pe planul cel mai înalt al virtuţii. *Y-kingul* numeşte asta *reîntoarcerea în tao* (regăsirea în tao). Omul devine egal Cerului.

Spiritul chinez condamnă violenţa şi a predicat Marele Mister al supremaţiei celui slab asupra celui puternic, al celui mic asupra celui mare, a moalelui asupra tarelui.

Calităţile omului perfect, după aceeaşi învăţătură, e lipsa de constrângere şi gravitatea, condescendenţa şi fermitatea, simplitatea şi decenţa, talentul de a guverna şi circumspecţia, docilitatea şi forţa, rectitudinea şi dulceaţa (blândeţea), indulgenţa şi discernământul, inflexibilitatea şi sinceritatea, curajul şi adevărul (dreptatea); tao ar fi calea de mijloc (un fel de aurea mediocritas), deşi e ceva mai mult pentru că are contrarii în ea însăşi.

Y-kingul ar fi *Principele chinez*, un manual de educaţie al suveranilor, Confucius – Machiavelul chinez sau un Seneca, care predică stoicismul trăind în abuzuri.

Lao-tze (vechiul, bătrânul doctor) se numea de fapt Li. Prenumele Peyang, nume onorific postum – Tan.

Iată şi realitatea întâlnirii între Confucius şi Lao-tze:

Lao: Oamenii de care vorbea Kung te nu mai sunt şi oasele lor s-au tocit de multă vreme. Nu au mai rămas din ei decât maximele. Când înţeleptul se găseşte în circumstanţe favorabile e ridicat la mari onoruri, când timpurile îi sunt contrarii, rătăceşte în voia hazardului ca şi pongul, planta deşertului care e dusă de vânt.

Lao-tze: Am auzit că un comediant abil îşi disimulează cu grijă bogăţiile luând aparenţa unui sărac, înţeleptul a cărui virtute este gata desăvârşita îşi ia pe figură aparenţa stupidităţii. Renunţaţi la orgoliu şi la dorinţele voastre.

Se spunea că Lao-tze ar fi scris 930 de cărţi despre arta de a trăi şi 70 asupra talismanelor, asupra hranei divine, a pietrelor miraculoase şi elixirelor.

Lao-tze: Marele Tao se întinde peste tot, el poate merge la dreapta sau la stânga, toate fiinţele se reazemă de el. Ë1 le-a făcut să se nască şi nu le refuză nimic. Tao este egal cu Cosmosul. Tot ce-i sub cer eâao.

Ce era etern? Spiritul era numit Miao (totul se schimbă în afară de Miao).

Lao-tze era metafizician, mistic; Confucius – raţionalist, moralist. Cei doi au avut o atitudine diferită în faţa vieţii. Lao s-a depărtat de lume, renunţând până şi la cultură ca să găsească calea liniştii. El a dat importanţă intuiţiei, nu minţii. Confucius recomanda autoperfecţionarea, dar nu dorea un eu egoist, ci unul social, gândindu-se la umanitatea nenorocită şi la iubirea de oameni.

Caracterul apocaliptic al iniţierilor: fiii cerului erau socotiţi nişte iniţiaţi, nişte sfinţi (Seng-jen).

Iată şi *Mioriţa* chineză:

Înţeleptul Ciung-te (taoist) spune discipolilor: „Nu vreau funeralii solemne. Cerul şi pământul sunt sicriul meu, Soarele şi Luna sunt plăcile mele de jad; stelele sunt bijuteriile mele şi toate fiinţele vor urma convoiul meu! Oare funeraliile mele nu sunt gata? Pe cine mai adăugaţi? u Era un clasic veridic al florilor din sud şi autorul unui dialog dintre Spiritul norilor şi Ceaţa primitivă şi al

încântătorului vis al unui fluture. Iată o mostră literară din acest autor:

„Într-o noapte am visat că eram un fluture, un uşor lepidopter, zburând fericit spre soarta mea. Uitasem că eram Ciung-te. Pe urmă m-am trezit şi m-am regăsit ca Ciung-te, însă nu mai ştiam dacă sunt Ciung-te cel care-şi imaginase să fi fost fluture sau eram fluturele care visase că e Ciung-ţett.

Sub Ming-ti, s-a introdus oficial buddhismul, adus din India. Au fost recunoscuţi doi zei hinduşi şi s-au adus scrieri buddhice.

Tzingul era forţa substanţială care umple totul, în care şi prin care trăieşte totul. Trebuie să-l absorbi prin respiraţie pentru a trăi.

Buddha era strămoşul cel mai vechi al lui Tao şi al lui te, el semnifică pe ceZ *ce s-a trezit*. Tao este o fiinţă veritabilă, o cale adevărată (Marga) – evoluţia sfântă care duce la fiinţa pură, la natura primă, la fiinţa naturală, prima, neformată.

E o deosebire de buddhism care nu cunoaşte nimic şi nici nu vrea să ştie de aşa ceva. Marile adevăruri ale budolhismului (ultimele adevăruri) sunt cele ale suferinţei, a originel suferinţei, a suprimării ei (a drumului care duce la suprimare de fapt). Buddhismul e pesimist: corpul e o închisoare, viaţa o suferinţă, salvarea e eliberarea de suferinţă şi de viaţă.

O şcoală din secolul al doilea după Christos, fondată de Hagarjuna, susţine că vidul absolut e singurul adevăr. Nu există eul, fiinţă exterioară, lume, niciun fel de neant, nici Buddha, nicio eliberare. Această şcoală a dus la nihilismul dialectic, în secolul al V-lea doctrina pătrunde în China sub numele de San-Lung Ţumg. Dispare în secolul al VIII-lea.

Alte opere: Polemistul Wangliuog scrie *Balanţa discursurilor* (Lung-Heng) – polemici care voiau să trezească epocă.

Providenţa chineză se numeşte *Decret al Cerului* (tien-ming) – fatumul chinez. *Zece mii de suspine de om nu*

pot să mişte cerul.

În China antică contemplaţia mistică comportă un fel de Yoga că tehnică respiratorie. Aproape toate exerciţiile magice constau în a consuma yangul. Alhimia taoistă are ca scop unic absorbirea în hrană şi băutură a cantităţilor just dozate de ying şi yang şi de a compune droguri şi elixiruri, reprezentând cel mai just amestec. Era folosit cinabrul transcendent, aurul fluid etc. Acest elixir de viaţă trebuia să separe şi să purifice în corp yingul şi yangul tulburate, să restaureze forţa vitală, primitivă, să gonească melancolia, să reţină respiraţia creatoare, să realizeze astfel mica perfecţiune (siao-tao). Din aceste idei s-au născut sistemele de alimentaţie foarte complicate, teoria caldului şi a recelui în mâncări. Din aceleaşi idei s-au născut practicile kinesi-terapice şi mecano-terapice, masagiile şi petrisagiile savante care determinau ca în corp să circule spiritul vital şi să desfacă nodurile, să expulzeze din organism fluidele vătămătoare; din dorinţa de a asimila esenţa cosmică s-a născut cura de lumină, foto-terapia, expunerea corpului gol la soare şi la lună, aerolterapia.

— Misteriosul Ko-Hiuan a scris *Miao-tao*, *yao*, *liao* în care vrea să stabilească o paralelă între calităţile morale şi proprietăţile chimice. Personalitatea cea mai marcantă a taoismului modern este Ko-Hung numit şi Pao-Pu-tze, după opera sa principală cu acelaşi nume, în care sunt explicate problemele fundamentale ale taoismului şi sunt condensate doctrinele epocii sale. 70 de capitole, cu suplimente. E cea mai importantă operă a taoismului modern.

O carte a lui Cen-Ciung-ki arată cum omul se poate dezobişnui de nevoi superficiale, de toate pasiunile şi de o activitate zadarnică. Pentru asta nu poate sta liniştit pentru că apă liniştită clocoteşte în timp ce apa curgătoare se conservă. Această carte conţine expozeul faimosului mit cosmologic chinez.

O altă parte se numeşte alhimie, a patra Alhimie mistică, sunt studii asupra proprietăţilor magice ale

metalelor şi plantelor (cartea a V-a). Cartea a VI-a e o culegere de precepte dietetice (are 8 capitole).

Din Pao-Pu-tze: „Stăpânul meu a zis: Omul care a învăţat totul e una, cunoaşte toate fiinţele lumii, celui care a învăţat totul este Una (unul), nimic nu-i scapă. Celui care nu ştie că totul e Unul, totul îi scapă".

Cerul, pământul şi omul fac una. Omol obţinund unitatea a obţinut viaţa. Cerul obţinând unitatea a cucerit puritatea. Pământul obţinând unitatea a cucerit liniştea, însă Dumnezeu există, pentru că e Unul. E Spirit şi e greu ca aurul, uşor ca o pană, abrupt ca o stâncă şi curge ca apa. E privit şi e văzut, îl asculţi şi nu e auzit, dacă tu îl reţii, el rămâne: dacă îl neglijezi e pierdut pentru tine. În faţa ta e salvarea ta, în spatele tău e nenorocirea ta. Dacă te ajută e prosperitatea fără adversitate, dacă te abandonează e pierderea şi moartea ta. (Despre *perfecţiunea terestră*.)

Jurnal de la Poiană.

Anul acesta cum sosit aici mult mai devreme. Aproape la mijlocul lui mai, mai precis la 24. Vară a venit mai devreme şi o căldură zdrobitoare m-a alungat din Bucureşti. Aerul poluat şi zgomotul insuportabil al străzii Eminescu, de asemenea. Pe Zamora iarba este mare, pereţii casei s-au mai coşcovit, *Casa Cavalerilor* pe care am ridicat-o anul trecut, de fapt un garaj de piatră, deasupra căruia se află o cameră pentru femeia de serviciu

şi o mică bucătărie, plus wc-ul, strălucesc, albe, în soare. Acoperiş de tablă, un mic coteţ pentru cele 12 găini şi un cocoş, aduse de la Călăraşi de Gigi, *omul de fier* care mi-a luat o avere pentru tot ce a făcut pe aici. O cărare de piatră şi ea numită exotic: *Aleea Generalilor*, pentru că, pur şi simplu, duce spre casa unui general pensionar (fosta vilă *Cuibul nostru* sau aşa ceva, care nu se mai numeşte astfel pentru că proprietarul i-a spus Vila Camelia sau cam aşa). În rest, pini plantaţi (din cei vechi), am mutat nişte brazi, au apărut încă patru brazi argintii, cei vechi cresc frumos, trandafirii s-au mai rărit pentru că paznicul Costea nu i-a acoperit iarna cu hârtie, cum făcea odinioară, deşi leafa i-a crescut anul trecut. Ce să mai menţionez că eveniment aici: unul dintre păuni, cel mai bătrân, a fost ucis în bătaie, din gelozie, de către cel tânăr. Gigi l-a împăiat şi a vrut să mi-l ofere. Merçi! Nu am astfel de gusturi, l-am rugat *să-l stăpânească sănătos* sau să-l vândă, ceea ce el nu a ezitat să facă. Avem şi o cloţă cu 7 pui, aduşi de Costea de la el, contra 200

Lei (cam scump, zice N. campionul meu, militar aspru, de carieră, căpitan *în retragere definitivă*, care stă cu mine ca şi acum un an, ca şi acum doi ani, ajutând la punerea cap la cap a acestor imense note la care contribuie şi el substanţial pentru că citeşte în draci şi-mi vânează lucruri oare mă interesează). A fost foarte cald toată luna mai şi la începutul lui iunie, acum un val de frig care şi-a făcut de cap prin Europa bântuie şi pe aici, cam nesincer. Facem focurile cu gaz şi zăcem. Alt eveniment, alaltăieri au fost trăsnite în muntele de deasupra, al cărui nume încă nu l-am memorat deşi stau aici de 6 ani aproape, şi a ucis 150 de oi! Pagubă mare (relatare Costea). Lume mai multă şi mai devreme în sezon. La 7 seara ieşim cu N. la plimbare, lumea se uită la noi ca la doi cai breji, ne facem cumpărăturile de la *Autoservirea* terminată anul trecut, mă tund la bărbierul din frizeria rotundă de beton din centru şi mergem până la o casă-preventoriu TBC şi de-acolo cu exactitate până la mijlocul drumului spre Buşteni la care anul acesta încă nu am

ajuns. O oră şi jumătate de marş zilnic, egal cu 6 km. Merg din când în când la Bucureşti, câte două zile. Poetul meu, M., a crescut cum se spune, adică a devenit *personalitate*, adică s-a îngrăşat, publică peste tot şi nu mai e respectuos, păţesc cu el ceea ce am păţit şi cu B., care a devenit pictor, poet, autor de romane şi aşa mai departe, adică a luat aerul definitiv al scriitorului român care, la primul succes, se umflă, pozează, îşi părăseşte prietenii de o viaţă şi se face al dracului. Sunt talentaţi amândoi, eu trebuie să trec peste insanităţile lor

Pentru că nu se poate trăi singur, dar revista merge mai prost, s-au creat, dacă se poate imagina, *grupuri*, în mica redacţie de 13 inşi, cu curier, secretară, şofer, corectori, femei de serviciu şi trei redactori, din care unul, P., absolut analfabet. Trebuie să sting focurile, să temporizez. O fac cu neplăcere. M-am întors stors de osteneală după alte osteneli din străinătate (Franţa, Anglia, Italia, 6 săptămâni instructive, nu atât frumoase pentru că am pierdut entuziasmul călătoriei). Am vrut să mă apuc de lucru, nu am reuşit. Revin acele ameţeli inexplicabile, fac analize peste analize, dar nu se ştie ce este. Ceva cu tensiunea (oscilantă), deşi asta nu se vede la control, analizele sunt bune, fibrilaţia aceea nu s-a repetat. Alarmă, pentru că a murit în urmă cu câteva zile Tăutu, ucis în somn de un infarct. Socru-meu, la fel, în urmă cu 10 zile. Morţi în jur, totul sinistru, dublat de o mare decepţie: femeia de serviciu, N., o bulgăroaică-basarabeancă, care era exemplară ca Muncă şi curăţenie, fostă sau actuală funcţionară, s-a dovedit a fi o hoaţă patentată. Ne-a luat din sertar 23.000, dacă nu mai mult, pentru că noi habar nu avem ce deţinem, dar aceşti bani erau număraţi. Plus 4 Caiete de *Jurnal intim*, cele cu scriitorii. *Jurnalul* meu pe anii 1964 – 70, pierdere ireparabilă pentru că acolo era descrisă toată operaţia de dinamitare a reputaţiei mele. În sfârşit, cu aceste dureri de minte şi de stomac, încep azi, la sfârşitul lunii, redactarea în continuare a acestor *Caiete*, rămase de anul trecut intacte. Primul volum abia se pune pe picioare la „Dacia”, dacă va apărea în toamnă, al doilea

a plecat spre tipar, din punctul meu de vedere, 3 – 4 stau de anul trecut în cartoane. Echipele tipografice nu fac faţă acestei avalanşe de hârtie.

Aşadar, vara lui 72, ca timp, totul trebuie dat înapoi, notele mu au o suită cronologică, ele sunt urmărite după un anumit scenariu literar, cât de cât, ca să nu fie plicticoase. Nu ştiu dacă reuşesc asta totdeauna, e şi foarte greu. Înţeleg nedumerirea celor care caută partea ştiinţifică în paginile mele când dau de starea psihologică a câinelui meu Gică ce visează cai. (À-propos de asta, îi caut o parteneră ca să nu mai plece în vale după alte alea, deşi, săracul, nu a mai ieşit din curtea asta de un an de zile, pentru că e greoi şi nu poate sări gardul de sârmă).

— Deşi sfârşit de iunie, o zi nu plină de soare, cu puţin soare. Toată noaptea a bătut vântul, ne-am gândit la ultimele neplăceri, la despărţirea de femeia aceea prefăcută, care şi-a adus crucea întâi în odaia pe care i-o destinasem şi mimă o plăcere nemaipomenită de a locui aici. Am aflat că a fost secretară unui ministru, că îi fură acestuia banii veniţi prin poştă, tot aşa, cu ţârâita, nu cu toptanul, pentru că sconta pe nişte distraţi idioţi ca noi, care aveau încredere nelimitată în primul necunoscut intrat în casă, dar mă rog, avea fraţi şi fiu în servicii de pază a altora, deci persoană trebuia să presupui că nu e în slujbă lui G. şi a soţiei sale D. (e aici un cerc ciudat de tipi) care joacă probabil pocher sau altceva sau e morfinomană, chipul arată aşa ceva… Totul e tulbure, dar cel mai dureros e faptul că eu am refuzat să cred că poate să fie hoaţă. Şi-acum simt o durere teribilă în stomac de oroare, încrederea trădată doare cel mai mult.

Ca totdeauna însă, când mi-a fost foarte greu, m-am aruncat nebuneşte în muncă. Trebuie de fapt să pun la punct toate notiţele mele dezordonate, să adun tot ce se poate aduna în materie de esoterism. Am mai venit de la Paris şi de la Roma cu câteva cărţi în problemă, unele utile, altele mai puţin, dar, oricum, interesante. Munca cea mai bună a acestui an a fost aceea dusă în vederea definitivării *Istoriei polemice şi antologice a literaturii*

române. Cele trei volume, lucrate paralel, însumează de pe acum peste 1200 de păgâni şi ar putea să apară în mici broşuri de 64 de pagini, cum m-am înţeles cu directorul Editurii „Albatros”. Ar fi ca prime fascicole: *Aventura limbii române* şi *Balcanismul literar* care a avut un oarecare răsunet în presă. Trebuie citit enorm, S. Îmi aduce mereu cărţi noi la preţuri exorbitante, nu are scrupule, dar la urma urmelor eu nu am energia să mă ocup şi de asta, destul că citesc în jur de 4.000 – 5.000 pagini săptămânal (şi asta fără să pun la socoteală presa oarenmi ia un timp considerabil). Era să fac singur serialul de la TV: 450 pagini + 90 = 540 pagini în 2 luni, care a fost sabotat discret de către *amicii* mei neînduplecaţi, dar în rest duc o viaţă destul de monotonă care nu trebuie invidiată de nimeni.

Dintr-un studiu despre Dostoievski: „Idiotul este un *inocent* ca Don Quijote, el e *grav*, nu comic*... Tot acolo: „Principalele trăsături de caracter ale prinţului Mîşkin sunt: apăsarea, teama, supunerea, umilinţa” (vezi *Caietele* la *Idiotul*). Umilinţa, crede D., este cea mai formidabilă forţă care poate exista în lume (idee reluată şi în *Fraţii Karamazov*). La Şestov şi la Kirkegaard (*Sein zum Tode*).

Stavroghin din *Posedaţii* face portretul Prinţului: fără nicio măsură, problema lui supremă este: a fi sau a nu fi (l-a plagiat pentru asta pe Hamlet?).

— Dumnezeu e durerea fricii de moarte. Cine învinge durerea şi frica devine el însuşi un Dumnezeii. Când Dumnezeu va fi distrus va începe o nouă eră pentru umanitate (D.). Camus reluând ideile lui D. Mitul lui Sisif, are un capitol intitulat: *Kirillov* (*Posedaţii*). În piesa lui, *Inchiziţia la Cadix*, după *Marele Inchizitor din Sevilla* a lui Dostoievski (vezi *Istoria plagiatului*), a fost numită la început *Starea de asediu*. Tot Ianoşi, pentru că de la el sunt luate toate astea, aminteşte confruntarea dintre Kaliaev care nu poate ucide copii şi Stepan care crede că totul e permis (*Drepţii* lui D.) şi eroismul fără Dumnezeu al lui Mersault, lupta fără finalitate a doctoruhn Rieux, monologul subteran al judecătorului Jean Baptiste

Clamence (la Camus) „Nu te pot lăsa să spui că totul e permis, zice Annenko lui Stepan”. (D.) Părintele Paneloux spune despre păcat: „Prea multă vreme această lume s-a învoit cu răul, prea multă vreme s-a bizuit pe iertarea cerească. Era de ajuns căinţa, totul era permis”. În *Omul revoltat*: „De la acest *totul este permis* începe istoria nihilismului contemporan” (Stavroghin). Umbra lui Ivan Karamazov şi a lui Nicolai

Stavroghin pluteşte deasupra a tot ce – a gândit şi-a scris Camus (Ianoşi). Raskolnikov, Stavroghin, Versilov, Ivan Karamazov sunt ipostaze moderne ale lui Hamlet, Caligula, Mersault, Stepan Feodorov, Clamence, varianite contemporane ale *Omului revoltat*, ale lui Nicolai Stavroghin (Ianoşi). (Totul pentru *Frica*.)

Dacă Stavroghin crede, atunci nu crede că crede. Dacă nu crede, nu crede că nu crede (Camus). (Pentru *Janus*.)

Am luat figura idioată şi incomprehensibilă a destinului. Când nu ucid mă simt singur. Nu mă simt bine decât între morţi. Ei sunt cei adevăraţi. Ei sunt ca mine (*Caligula – Camus*).

Istoria plagiatului (carte care mă va amuza până la urmă, dacă o voi întocmi riguros) de fapt este o polemică1 secretă pe tema plagiatului (din *Principele*). Iată ce-mi trece prin cap la ora asta: oare *Ulysse-le* lui Joyce nu-i un plagiat după Homer?

„Necesarul este realitatea care se lipseşte de orice condiţionări; acest lucru este necesar pentru că este u (un mare filolog german, citat de revista *Cinema*).

A comanda înseamnă a. prevedea (vechi principiu militar citat de N. în legătură cu necesitatea ca noi să plantăm la capul scării vilei pătrunlel care să ne înnobilizeze supele din pachet care nu au niciun gust).

„… Dacă tu mă părăseşti, Vara1 va muri” (text aproximativ de muzică uşoară).

Billy Wilder către Erich von Strohedm: „Ador filmările din elicopter, dar nu. Trebuie făcut abuz de ele în sufragerie44…

Marin Sorescu (Panseuri): Maimuţa nu e fericită că omul s-a tras din ea.

Uneltele nu-şi făcuseră încă oamenii.

Linia este bâlbâiala unui punct aflat în mişcare. Furnicile sunt seriale.

O stradă cu un aer dezamăgit (dintr-un roman poliţist).

Unul cu o mutră de tip care a citit *Critica Raţiunii Pure* ca pe un roman (mi se pare N.) (ori Sorescu?).

Medicul care se presupune că l-ar fi ucis pe Nero (deşi sunt multe controverse), pe nume Andromac, i-a întins medicamentul teriac (o otravă), însoţit de un poem grec de 180 de rânduri (din Sabbat).

Haendel al cărui mormânt l-am văzut recent la Westminster se ocupa în testamentul său. de acest lucru.

Era un tip enorm care mânca greu, câte trei feluri (un fel de N.). Avea duşmani răi. Un mare senior punea o echipă de derbedei să-i rupă afişele de pe zidurile Londrei.

Melodia recitativului francez e asemenea unui urlet de câine (vezi J.-J. Rousseau), asta se pare că o spunea un compozitor (reluată de Romain Rolland în *Călătorie în ţara muzicii*). Tot acolo: maşinăriile Operei, numite *ingegni teatrali*.

Maşinăriile Nuvole (Norii), făcute de Brunelleschi şi descrise de Văsari pentru Cortegiul Sfântului Ioan. Culisele îngerilor erau manevrate cu mari scripeţi care scoteau zgomote asurzitoare. Se făceau hore de îngeri blonzi, exista şi o trapă de deschidere a cerului prin care aceştia coborau. Unde mai pui, zice Rolland: menajeria dramatică a lui Wagner cu berbecii, balaurii, broaştele, păsările şi sirenele (din Tetralogia Nibelungilor).

Tot în decorul Operei: acei berriquololi şi *confortini* (vânzători de turtă dulce şi de plăcintele).

Vezi şi Berlioz despre Etella, iubita lui de 18 ani, cu ochi albaştri şi ghete trandafirii: *Stella montis*, *Stella matutină*...

Tolstoi şi Balzac copiind acte de moşie sau acte juridice.

De căutat *Seraphita* lui Balzac (despre alhimişti).

ISTORIA PLAGIATULUI:

Odobescu care a luat Manualul vânătorului. Sugestie vecină pentru *Pseudokynegeticos* din *Laocoonul* lui Lessing. În descrierea Bărăganului (vezi articolul lui Cornel Crăciun din *Familia* nr. 4/70) se spune că unele sugestii la Odobescu vin şi din tabloul *Les bergers d'Arcadie* de Poussin (hai să fim serioşi!). În descrierea Bărăganului, deci, se transcrie un fragment din evocarea stepei nesfârşite din *Taraş Bulba* de Gogol. Se mai citează acolo (şi ce-i rău în asta?) *Amărâta turturea* de Ienăchiţă Văcărescu, se iau fragmente din poeziile populare ale lui Alecsandri: *Lunca ţipă, lunca zbiară*. În cap. X – XI se transcrie basmul Feciorul de împărat cel cu noroc la vânat. Basm care aduce şi cu *Luceafărul* lui Eminescu. Cartea ar fi plină de proverbe şi zicători populare. E foarte bine…

Valéry care observă că travaliul artistic are în el ceva inuman. Poemul conţine imaginea a ceea ce nu suntem de obicei, contingenţele umane fiind reduse în el la tăcere.

Saint-John Perşe: „Nu-ţi deschide aşternutul doliului"…

Din lecturile pregătitoare ale unui Paris mai vechi (pagini regăsite) – Léon Daudet (*Rive gauche*): într-un colţ lângă Chaussée d'Antin se află restaurantul Paillard unde mergeau Hugo, mai târziu Barrès, Mallarmé, L. Daudet, Whistler. Se citea în faţa paharului ou vin din Hegel, Kant, Nietzsche şi polonezul Rzewoilsky.

— O fântână Molière.

— La *Caffé de la Régence* lângă Théâtre Français, în colţul lui Avenue de l'Opéra, Catulle Mendès scria zilnic articolul pentru *Le Journal* cerând pană şi cerneală, plus ceva de băut. Un groom le luă pe măsură ce erau gata şi se ducea cu ele la redacţie. El recita versuri din Hugo, Gautier. Parfumul costumului său, de eter şi patciouli, etern, exaspera pe trecători.

La restaurantul unde se dădeau mesele academice Goncourt când se acordau premiile cu acelaşi nume în valoare de 5.000 fr.

Pe Rive gauche trăiau o mulţime de leneşi agreabili, nu proşti amatori, nu neexperimentaţi, nu neexprimaţi, nu neieşiţi, nu nerealizaţi, ci crisalide strălucitoare şi scoici goale şi aurite, o adevărată „Comedie umană” din 1897 (pentru *Frica*, primele volume, Parisul moşierilor mei).

Cartierul general al efuziunilor sentimentale rămâne şi partea lui Boul Mich (Saint-Michel) între statuile reginelor Franţei şi vânzătorul de măşti, sculptor şi modelator, Zacharias Truc, numitul Degas (care se numea în realitate Zacharias Astruc). Duminica cânta muzica lângă languroasa fântâna Medicis. Pe rue Galande, la Père Lunette se cântă în cor:

Nie, Nac, Muse
Chez la père Lunette
Nie Nac Nac muse.

Tot despre Rive gauche – Charpentier: A travers Montmartre.

— Străzile de pe Rive gauche care cad parcă direct pe chei sunt cele mai vechi din Paris (între Boul Mich şi Camera Deputaţilor). În Montmartre a fost fondată Compania lui Iisus de către Ignaţiu de Loyola (1534); ultima stareţă a mănăstirii, a 43-a, a fost decapitată în 1793. Era ducesa de Montmorency.

Rue Saint-Rustique, în fund albeaţa basilicei Sacré Coeur, la stânga coboară între str. Sălciilor (des saules), în crepuscul, contrastul este teribil, se despart luminile foarte puternice, o orgie dincolo de mahalaua misterioasă. La dreapta str. Saint-Rustique se afla cabaretul Au Consulat d’Auvergne, titlul fiind singura sa originalitate, el făcea pandant cu Au frâne-buveur, cu grădini verzi. Totul la 1910, când murdăria străzilor era proverbială pe aici. În Montmartre mai exista casa doctorului Blache, alienist celebru, care l-a îngrijit pe Gérard de Nerval. Se pare că şi doctorul Guillotin a locuit în casa acestui doctor. Casa lui Berlioz era tot aici, dar a dispărut.

Un oarecare Debray care l-a să-i lutat pe duşmanul german cu mitralieră a fost răstignit de braţele unei mori de vânt (erau multe mori pe aici). Ateliere de sculpturi în

aer liber, cum există Le chiteau des brouillardes (numele vechii străzi era la fel), o grădină cu arbori vechi, cu vii. Pe ziduri puteai citi: „Julot aime Lolotte”, scris de tineri. Erau grădini, boschete, grote, scări. De asemenea parcul la belle Gabrielle care s-a distrus. Existau două pelerinaje regulate făcute în Montmartre: la sf. Rabboni. Bărbaţii ca şi femeile cereau îmbunătăţirea caracterului soţilor care-i martirizau. Se rugau şi împotriva infidelităţii. În Place du Tertre, restaurantul Coucou. Apoi Passage d’Élysée des Beaux Arts, urât, dar vestit pentru că acolo locuise Fr. Coppée şi Catulle Mendès. Pe Rue du Chevalier de la Bare, strada Bazarului religios cu relicve miraculoase, cu lemnul sfintei cruci şi medalii de Lourdes.

— Fumurile Parisului: cenuşii, albe, roşiii, opaline, negre, azurii, pe care le duce vântul, se zăresc toate de pe colina Montmartre ca nişte pisici pe acoperişurile depărtate. Colina le domină ca pe un Infern, ele nasc vise sau coşmaruri.

— La Taverne de Paris, zidurile erau pictate de către 4 – 5 pictori, reprezentând femeia la toate vârstele.

— La Moulin Rouge dansau la Goulue, la M-me Fromage.

— Exista o vreme când în subsoluri pariziene existau acele cavouri literare în care se citeau versuri, proză şi cântece.

— Mai târziu, noul cabaret: Porc qui Pique.

— În faţa lui „Chat noir” erau cabaretele *Cerul* şi *Infernul*. Primul, tot în bleu, cu îngeraşi care te primeau, viorile cântau. Dacă intrai la *Infern* intrai printr-o gură de demon, cu ochi roşii. Te primesc draci cu coarne, mesele sunt fosforescente, există şerpii cu limba scoasă.

Jurnal de la Poiană

Păuniţa noastră de la Poiana, rămasă oarecum văduvă: unul din păuni fiind la ora asta împăiat din pricina rănilor căpătate de la rivalul său (nu ştiam cât de geloase pot fi păsările) este pentru a treia oară pe ouă (de două ori anul trecut, patru pui morţi de frig sau nu ştiu de ce insuficienţă). Vom avea o nouă generaţie de păuni? Bate un

vânt nebun, pe ea a plouat-o zile întregi, dar nu a părăsit locul unde cloceşte. Se ridică trei minute (pe ceas) de pe ouă, dimineaţa sau la prânz dacă nu e vremea rea şi fuge să înghită câteva boabe de porumb, ciuguleşte şi iese afară, cu ochiul spre locul unde stau viitorii pui. E un spectacol sublim…

Guillen: Suferinţa este un scandal.

Pentru *Janus*: cartea lui Radu Gheciu: *De Falia* (o oarecare familiarizare cu lumea muzicii).

— La Saragoza a înflorit arta mudejar, o imitare a artei maure.

— Cântece vechi: jote, sequidillia, canto jondo, flamenco de la arabul faleh-i-men-kum.

— Numele mai vechi al sequidilliei: sequiryagitana…

— Apoi maleguena, polo petenera, fandango, saeta (cântec strofic religios, cântat în cor, care a devenit un mijloc secret de a comunica între ei al evreilor trecuţi la creştinism). De origine maură sunt: fandango, rondena, malaguena. De origine gitană: seguirya, allegria, playera. De origine andaluză prearabă: petenera, murciana.

— Sardană – joc catalan.

— Cantigas de nuestra se Nora (Cântecele Fecioarei Maria).

— Vilancicos sau eusaladas, madrigal à capella – cântec de Crăciun.

— Autos sakramentales – mistere medievale.

— Intermedia muzicale cântate sau dansate: entremeses, jacaras, bailes.

— Vihuelei (lăută).

— Variaţiunile: diferencias.

Ghitara e la fel de frumoasă ca femeia (Rubén Darío).

Scarlatti care a scris 500 de sonete pentru clavecin.

— Tonadilla – zarzuela (teatru muzioal, comic).

— El genere chico (genul mic).

— Spania funebră (Azorin).

— Cartierul ţigănesc Triana la canción.

— El Generalife, veche grădină a Califilor la Granada.

— Vorbe: Când un om este melancolic înseamnă că

nu-şi aduce aminte de Granada.

— *Fantasia baetica* de de Falia pentru pian (pentru *Janus*, repertoriul lui Cheshire chat). Intrarea lui Carol cel Mare, o pavană melancolică cu parfum de timp străvechi.

— Instrumente: xilofon, carracas, tamburină mare, taur, tam, clopoţel.

— Elegia ghitarei la Debussy.

— Cântecul Inocentului din *Boris Godunov*.

W. H. Auden crede că angoasa e componentă obligatorie a unei poezii contemporane adolescentine, cum pe vremea altora erau luna şi dorul.

Dintr-o *Istorie a românilor*: dovezi ale vechimii noastre pe aceste pământuri: numărul morilor, altoirea pomilor pădureţi, cultura viţei de vie. Hergheliile româneşti erau pomenite în documente orădene de la 1354.

Lucrurile care-mi trag chiulul. Ele fug dacă nu sunt supravegheate, au o autonomie care mă scoate din sărite. Se ascund, umblă, se duc unde vor ele şi trec zile întregi fără să le găsesc. Asta nu mă neliniştеşte şi nu-mi dă nicio mistică, dar mă supără al dracului pentru că sunt prea ordonat.

García Lorca – *Elegia del silencio*: Tăcerea e spectru al armoniei, fum de jale…

Ungaretti (*Canto*): Dragostea descoperă nesfârşitul mormânt al singurătăţii interioare.

Vânturile puternice de pe Zamora care desrădăcinează uneori pomii, bat câte trei. Zile, fac mare rău naturii, dar mie îmi descoperă tehnica pointil Hstă,

prin acea reducere a frunzelor copacilor la punctele verzui smulse de uragan la care sunt reduşi copacii.

Guillen (Cu ochii închişi): Tenebrele aprind scântei. Noaptea îşi rupe sigiliile. În tenebre se înalţă un trandafir.

Din: *l'Epopée byzantine à la fin du dixième siècle* de Gustave Schlumberger

— În Armenia rusă există ruinele celebrului oraş Ani, oraş regal al regilor Pagratizi, contemporani cu Vasile al II-lea.

— Parakimonen: prim şambelan, literal: cel care se culcă lângă basileus. Parakimonenii au fost foarte influenţi. Cel mai renumit este parakimonenul Vasile, care a conclus efectiv Imperiul Bizantin sub împăratul Ioan Tzimisces şi urmaşii săi (eunuc). Acest om de stat celebru era fiul bastard al basileului Roman Lecapene şi al unei sclave scithe, adică bulgare sau ruse (sau romînce). Tatăl său destinându-l celor mai înalte sarcini la curte l-a emasculat din fragedă copilărie, fapt care nu l-a împiedicat să fie un tip războinic, un mare general al războaielor asiatice.

— Protogroedru sau preşedinte al senatului.

— Statuile basileului Nichifor Focas au fost mutilate, decapitate de răzvrătiţi, după ce basileuil a fost ucis în somn de cel mai bun prieten, Ioan Tzimisces, care a devenit, în urmă acestui asasinat, basileu.

Crima s-a făcut cu complicitatea împărătesei, al cărei amant era Ioan Tzimisces. Pentru a fi consacrat de biserică basileu, Ioan Tzimisces a declarat că el nu a ridicat mâna asupra împăratului asasinat, şi câţiva din cei care îl ajutaseră fură sacrificaţi, de asemenea împărăteasa Theophano oare a fost relegată din palat. Adevărul e că Tzimisces, chiar dacă nu i-a dat lovitură mortală lui Nichifor Focas, l-a lovit în mod nedemn şi l-a torturat.

— Împărăteasa Theophano fu nevoită să schimbe superbul apartament din Palatul Sfânt, asannumitul koiton, pentru a merge într-o celulă goală, lugubră şi sordidă.

— Patriarhul Polieuct a fost trecut în rândul sfinţilor fiindcă l-a silit pe Ioan Tzimisces, şantajându-l cu crimele comise, să restituie privilegiile bisericii, răpite de basileii

anteriori. Polieuct era de asemeni eunuc.

— De ce se numesc ţiganii Poramurii?

— Demonii din nord.

— Stratilat = generalisim.

— Skleros = dur, crud.

— Sviatoslav, cneazul Kievului, aliindu-se cu bulgarii în lupta contra Bizanţului, le-a promis acestora întoarcerea la păgânism.

— Thracii, spune Schlumberger, au învăţat de la filosofii lor, Anacharsis şi Zamolxis, sau de la tovarăşii lui Achilles, obiceiul grec de a face sacrificii şi libaţii pe mormintele morţilor. După Leon Diacrul, care citează un pasaj necunoscut din *Per riplul* lui Arian, Achilles, fiul lui Peleus, era un scit născut la Myrmicotn, mic oraş lângă Palus Maeotds, că a fost gonit de compatrioţii săi din cauza durităţii şi cruzimii sale, că se stabilise în Thessalia; ca dovadă a originii sale era mantaua cu fibulă pe care o purta şi obiceiul de a lupta pe jos, de asemenea culoarea albastră a ochilor, violenţa să cruzimea extraoixiinară a caracterului său înflăcărat.

— Leon Diacrul spune: „Niciodată nu vezi în lupte un scit predându-se învingătorului său, deoarece ei sunt convinşi că cei care sunt ucişi în luptă devin în infern sclavii celor care i-au omorât. Pentru a scăpa de această nenorocire, în cazurile disperate, ei îşi înfig singuri spada în inimă”.

— Sviatoslav, baricadat într-o cetate, încearcă o ieşire disperată şi, pentru a nimici orice speranţă de retragere, pune să se închidă porţile cetăţii.

— Theodor Stratilat, megalomartirul, sfânt militar şi patron al armatelor bizantine.

— Zeii ruşilor erau înainte de creştinare Perun şi Voios. Perun, ou capul de aur şi cu barba de argint, era principalul zeu al ruşilor pagini. El corespundea cu Thor al scandinavilor. Nu avea temple, statuile sale se ridicau pe coline. Voios era zeul trupelor (probabil de aici vine numele râului Volga sau invers).

— Din ordinul lui Ioan Tzimisces, paulicienii, ultimii

supravieţuitori ai celebrilor manicheeni, atât de masacraţi altă dată de Theodora, apoi de Vasile I, aceşti calvinişti ai Orientului, eretici încăpăţânaţi ale căror doctrine „pretins funeste” erau să contamineze Anatolia, fură transferaţi în masă în Thracia, în provincia din jurul oraşului Philipopolis, la picioarele Balcanilor. Erau liberi, intrepizi şi mari luptători aceşti paulicieni şi ei se uniră cu armenii şi cu iacobiţii aduşi în această regiune cu două sute de ani înainte. Aceşti noi coloni tiranizară populaţia autohtonă, dar o şi apărară de atacuri din afară. Erezia lor se dezvoltă repede, neavând obstacole. Ei au rezistat aici până la venirea’ cruciaţilor, deşi înainte de asta suferiseră mai multe masacre din partea lui Alexis Comnenul. Cruciaţii i-au ucis în groaznice suplicii, ca un fel de preludiu la cruciadă împotriva albigenşilor.

— Oraşul Cairo a fost fondat de califul fatimit Muziz, în iunie 973.

— Otton, nume germanic, duce cu gândul la Aton al egiptenilor, deşi saltul etimologic e cam mare.

— Baalbek numit şi Heliopolis (dar nu e Heliopolis din Egipt).

— În oraşul Membedj, cucerit de el, Ioan Tzimisces a găsit sandalele lui Christos şi părul precursorului (al lui Ioan Botezătorul), relicve de un preţ inestimabil.

— În 975 o cometă a fost numită Pogonias, adică bărboasa; a mai fost numită Xipias deoarece imaginaţia poporului credea că vede în formă ei o spadă sau un vârf de lance. (De cercetat care este etimologia cuvântului pogon.)

— Basileus era Isapostol, adică asemenea apostolilor, reprezentantul lui Christos pe pământ.

— Vasile al II-lea (Bulgaroctonul) nu a fost căsătorit. El a domnit împreună cu fratele sau Constantin, care nu a figurat decât cu numele.

— Un personaj colosal este Theophano, soţia lui Roman Porphirogenetul, a lui Nichifor, a lui Focas şi amanta lui Ioan Tzimisces, iubită de trei împăraţi.

— Georgia s-a mai numit Iberia sau Iviria, de unde

Antim Ivireanul.

— Sub Samuel, ţarul bulgarilor, ereticii furnicau prin toate provinciile.

— Schlumberger nu face nicio menţiune asupra faptelor şi oamenilor de dincolo de Dunăre. Pentru el, din lipsa izvoarelor, aceste locuri şi aceşti oameni nu există, deşi pe Otton îl urmăreşte până în Scandinavia, iar pe turci până în inima Asiei.

— Un duce al Elladei se numea Nicoliţă, nume românesc. El pare să fi lăsat, sau un strămoş de-al lui, aliat cu Kekeumenos, un manuscris. De altfel acest Nicoliţă a fost şeful unei răscoale a valahilor şi a bulgarilor. Deci autori Kekeumenos şi Nicoliţă. Kekeumenos recunoaşte că n-a primit nicio instrucţiune, dar lasă nişte sfaturi pline de înţelepciune (lucrarea e scrisă la cererea basileului Mihail): „Dacă ai un prieten care locuieşte departe şi trece prin oraş, nu-l primi în casa ta, lasă-l să locuiască în altă parte şi trimite-i tot ceea ce îi trebuie. Îţi va fi foarte recunoscător. Dacă îl primeşti la tine nu vei avea decât neplăceri. Mai întâi, nici soţia ta, nici fiicele tale, nici fiii, nici cumnatele nu vor avea libertatea de a ieşi din apartamentele lor şi de a dirija servitorii aşa cum trebuie. Şi dacă ele vor fi nevoite să se arate, prietenul tău va lungi gâtul şi îşi va fixa privirea asupra lor. Când vei fi de faţă, el se va preface că pleacă ochii, dar va spiona să vadă cum sunt făcute, cum merg, ce atitudine au, cum sunt îmbrăcate, ce privire au. Pe scurt, el le va examâna din cap până în picioare şi odată întors acasă el le va imita în faţa alor săi şi îşi va bate joc de ele. Apoi el va găsi totul rău la tine, servitorii, masa, felul de a trăi. El te va întreba asupra afacerilor tale, dacă ai cutare sau cutare lucru. Dacă va găsi prilejul, el va face semne de amor soţiei tale şi o va fixa cu ochi neruşinaţi. Dacă poate, o va seduce şi dacă nu a izbutit, el nu se va lăuda mai puţin, mai târziu, că a făcut-o. Şi chiar dacă nu se va lăuda, duşmanii tăi vor merge să spună această peste tot bătându-şi joc de tine”.

— Sofia, numită în antichitate Serdica, Ulpia Serdica a lui Traian Stradetz sau Triaditza.

— Pe la 981 o mulţime de armeni au fost instalaţi în Macedonia.

— Zeul cu cap de aur a fost aruncat în apă când ruşii s-au creştinat, iar mai târziu ţarul Vladimir, sub care a avut loc creştinarea, a fost trecut în rândul sfinţilor. Deci nu calităţi divine, ci avantajele aduse bisericii au fost cele care au determinat trecerea în rândul sfinţilor a celor mai mulţi dintre conducătorii de popoare.

— Sevastopol e vechea cetate a Iphigeniei.

— În 996 este ales patriarh al Constantinopolului Sisinios – după sfântul Sisinie.

— În anul 946, Constantin Porphdrogenetul şi fiul său Roman au dat o recepţie în onoarea solilor sarasihi în Triclinionul palatului Magnaur, unde a fost organizată un fel de expoziţie, în sala tronului, cunoscută sub numele de Chrysotriclinion sau triclinionul de aur, o vastă sală octogonală, ou opt abside. În porticul sălii se vedeau două orgi de aur ale împăratului şi două orgi de argint ale facţiunilor circului (erau două facţiuni, roşii şi verzi, oare acţionau ca nişte partide politice); absida unde se găsea tronul basileului purta suspendate trei coroane de aur emailat susţinute de porumbei şi din centrul cărora atârnau trei cruci: prima din email verde de smarald, a sfinţilor apostoli, celelalte două din email bleu-azur, proprietatea bisericilor Sfânta Maria a Farului şi sfântului Dumitru. Coroanele erau împodobite cu orfèvrerii ieşite chiar din mina basileului Constantin. În fiecare din cele şapte arce ale absidelor erau atârnate trei mari lustre, numite polioanddia; ele erau de argint, în total douăzeci şi una de policandila. În fundul absidei principale era aşezat Pentapyrgion, un fel de dulap uriaş, cu porţile deschise pentru a lăsa să se vadă toate bogăţiile, bijuterii şi lucrări de artă. În partea centrală a Chrysotriclinionului erau cele două tronuri împărăteşti şi paturile basileului, toate de aur, portierele absidei orientale erau susţinute de thyrsuri. Mai exista o masă acoperită cu o placă de aur la care erau poftiţi invitaţii. Într-o altă absidă se vedeau vase mari de aur pentru servitul mâncării, în alta un cerb de aur

împodobit cu perle. De policandila erau atârnate bijuterii. Peste tot erau răspândite mari platouri de argint cizelat. Se mai găseau magnifice picturi, veşminte imperiale, valuri de mătase. Cadoul pe care îl făcu basileul celor doi emisari sarasini fu un bazin de aur împodobit cu pietre preţioase şi umplut cu piese de aur.

— În 986, când Samuel a cucerit Larissa din Thesalia, toată populaţia validă a fost transportată captivă în interiorul Bulgariei, în afara familiei lui Nicoliţă care şi-a păstrat libertatea, trecând totuşi în Bulgaria.

— Khazarii sau cazacii erau o naţiune civilizată; locuiau între Volga şi Don, până la Marea Caspică. Majoritatea poporului, familia domnitoare şi elita naţiunii profesa religia iudaică.

— În profitul clerului se percepea un impozit special numit canonic, pe care trebuia să-l plătească şi ţăranii oare depindeau de biserici, şi valahii care locuiau în Bulgaria, şi turcii vardarioţi, stabiliţi pe Valea Vardarului.

— După ani şi ani a fost descoperit un cadavru admirabil păstrat, aruncat într-un colţ al mausoleului, era chiar cadavrul basileului Vasile al II-lea Bulgaroctonul, căruia profanatorii îi puseseră în deriziune un fluier în gură. Împăratul Mihail, pe vremea căruia s-a făcut această descoperire, a pus să fie ridicate ilustrele oseminte şi le-a îngropat cu cinste. Această descoperire se petrecea după două secole şi jumătate de la moartea lui Vasile II.

— Scelerata împărătească Zoe şi tânărul ei amant, parvenitul Mihail Paflagonianul, protejaţi de celebrul eunuc atotputernic Ioan Orfanotropul, au înecat în baie pe bătrânul imperator roman.

— Puterea a fost luată de eunuci, cei mai duri şi mai cruzi dintre oameni!

— Împăratul Constantin nu trăia decât pentru joc, teatru, sport şi vânătoare. Excela în a combate fiarele cu lancea în mâna sau cu spada, sau cu săgeţi. Suporta cu seninătate frigul, căldura, foamea, setea. Îşi pregătea singur caii lui pentru cursele de pe hipodrom. Lua parte la lupte, voind să câştige nu fiindcă era împărat, ci numai

dacă se dovedea cel mai tare. Era şi un fin mâncăcios. Suferea de gută şi când nu mai putu face niciun pas se deplasa totuşi călare fiind un excelent călăreţ. Când se deda jocului, toate afacerile de stat trebuiau să aştepte. Uita chiar să bea şi să mănânce. îi era frică însă de război şi de aceea nu s-a remarcat că mare comandant de oşti cum au făcut-o mulţi dintre basilei.

— Sulpiciul care constă în crăparea ochilor condamnatului era numit divina clemenţă a basileului, deoarece nu omora victima.

— Ioan Orfanotropul, adică directorul unui mare azil pentru orfani, a fost un mare făcător de regi. Era de o joasă extracţie, iar fraţii săi, care l-au dus la pieire, se ocupau cu tot felul de afaceri murdare printre care şi falsificarea de bani. Iar Mihail, pe care l-a făcut împărat încurcându-l cu împărăteasa Zoe, era cel mai puţin cinstit dintre ei.

— Zoe îl iubea pe faţă pe Mihail chiar în timp ce soţul ei trăia; cei doi amanţi erau mereu surprinşi prin palat în intimitatea cea mai completă, culcaţi unul lângă. Altul pe acelaşi pat. Împărăteasa, pentru a-i împrăştia jena, îl îmbrăţişa în faţa tuturor cu pasiune. Împăratul nu se sesiza, de multe ori, când era culcat cu Zoe sub acelaşi înveliş de purpură, îl chema pe Mihail şi îl punea să-i maseze picioarele, arătând ca şi cum acest scandal îi era indiferent. După ce l-au ucis, Zoe şi Mihail au trimis după patriarh şi pe când defunctul zăcea încă pe patul unde era mort, cei doi sceleraţi au cerut patriarhului să-i căsătorească imediat, deşi Zoe era văduvă doar de o oră.

La şovăielile patriarhului, Zoe, sfătuită de Orfanotropul, îi dădu suma enormă de cincizeci de livre de aur; atunci patriarhul îi binecuvânta pe cei doi asasini, o pereche totalmente nepotrivită, ea mai mare cu treizeci de ani decât el, şi-l încorona ca împărat pe vechiul falsificator de bani Mihail al IV-laaw.

— Orfanotropul era un cinic, nepăsător şi pus pe strâns averi, dar avea un punct slab: îşi iubea fraţii şi voia să-i vadă pricopsiţi, de aceea i-a încărcat cu onoruri.

Aceştia era nesăţioşi şi-l urau că nu le dă mai mult; în plus, în funcţiile încredinţate se făceau de râs prin incompetenţă, necinste, aroganţă şi furturi neruşinate.

— Regele Olaf al Norvegiei era un gigant de şapte picioare şi jumătate, cam 2, 30 metri, şi făcea poezii. Iată una compusă în timp ce se retrăgea, singur şi rănit, după o luptă pierdută:

Călăresc şi rănile mele sângerează. Am văzut o mulţime de ţări, Gardia mea era în pericol să moară prin

Sabie

Rămânând pe câmpul de luptă; *Acum rătăcesc din pădure în pădure* cu *puţini oameni în jurul meu Dar nimeni nu poate şti dacă totuşi într-o zi, în viitor, Numele meu nu va" fi celebru*.

— Numele de Ieşi nu este dat în mod perorativ polonezilor, ci este de fapt numele unor populaţii slave din care s-a născut naţiunea poloneză. (Vezi Schlumberger, vol. II, pag. 232.)

— Halard, căpetenia normanzilor în timpul luptelor din Sicilia, a compus el însuşi o poezie în cinstea logodnicei sale îndepărtată, Elsifir:

Carena corăbiei *mele a învolburat apele în faţa vastei Sicilii. Eram acolo – cu toţii, strălucitori, Cu repeziciune, cerbul de la pupă Alunecă, purtând pe tinerii războinici*; *Eu ştiu că niciunul din cei leneşi Nu nu ajuns atât de aproape în aceste meleaguri îndepărtate şi totuşi zeiţa Gerdr a Rusiei, Fecioara cu brăţări de aur, mă dispreţuieşte*

Altfel, nici văduva nici tânăr a copilă Nu va nega că într-o zi, în îndepărtatul

Sud.

Noi ne-am aflat într-o cetate Unde zbârnâiau săbiile şi unde nu-ţi făceai loc decât cu vârful

Spadei

Un monument în faptelor noastre măreţe

A rămas aici

Şi, cu toate acestea, Zeiţa Gerdr a Rusiei, Fecioara cu brăţări de aur, mă dispreţuieşte!

— Marele basileu, mânat de boală, rătăcea cu ochii halucinaţi, cuprins de febră, desfigurat de boala teribilă care-l măcina, zăcând în zdrenţele vreunui ascet şi implorând pe sfântul patron al armatelor să-i ierte crima, singura lui crimă, de a-şi fi omorât binefăcătorul (e vorba de Mihail Batflagonianul).

— Sfinţii Anargyri = fără arginţi, nu luau bani de la bolnavi.

— Rămaşi fără conducător, bulgarii au ales ca ţar pe un simplu soldat pe nume Tihomir. Un Tihomir a domnit şi în Ţara Românească înainte de întemeierea principatelor, sau este chiar din spiţa Bas arabilor.

— În Muntenegru de azi locuiau tribalii pe la anul 1.000, deci un trib dacic sau urmaşii acestora. Skylites numeşte regiunea Ţara Tribalilor.

— Pecenegii sunt menţionaţi că locuiau între gurile

Niprului şi cele ale Dunării. Erau una din populaţiile cele mai numeroase şi mai barbare ale Scithiei. La 1048 erau conduşi de un han, numit Tyrack sau

Tyrach, fiul Aud Kilter (un nume care poate fi foarte bine şi thrac), deci ar indica pe români sau pe strămoşi ai acestora, încă nenumiţi oficial. Tyrach îşi adună armata în mlaştinile care se învecinau cu Dunărea, probabil în – bălţile Dunării: Brăila şi Ialomiţa. Învins în mlaştini, s-a refugiat peste Dunăre la Doristolonum (Durostor). În urma înfrângerii se ridică un alt şef, Kegenis, de origine modestă dar viteaz; poate că Tyrach aparţinea clasei dominante, iar poporul şi-a ales pe unul de-ai lor.

— De studiat mai cu atenţie războiul bizantinilor cu pecenegii, deoarece sub denumirea globală de pecenegi se ascund şi populaţii dacoromâne.

— Schisma a avut loc la 1054, patriarh al Constantinopolului fiind Mihail Kerularios iar papă Leon IX.

— Biserica latină era acuzată la început de folosirea azimei în celebrarea sfintei euharistii şi postul de sâmbătă; apoi a fost denunţat celibatul preoţilor. Kerularios a închis bisericile latine de la Constantinopole. Papa Leon IX a răspuns invocând autoritatea sfântului Petru şi acuzând vanitatea celor care voiau să lupte contra acesteia; el plasa lupta pe adevăratul obiectiv, prioritatea scaunului papal de la Roma asupra Constantinopolului. Patriarhul din Antiohia a sărit în ajutorul lui Mihail Kerularios căutând să dovedească superioritatea pâinii fermentate asupra pâinii azimate. Kerularios nu a ezitat să falsifice faptele pentru a-şi susţine punctul de vedere, de unde se vede că la mijloc schisma se datorează ciocnirii unor ambiţii, iar nicidecum a unor principii în care preopinenţii credeau cu tărie. Papa trimite o bulă de excomunicare în care acuză pe ortodocşi că sunt în aceeaşi erezie ca şi Simoniacii, Velazienii, Arienii, Donatiştii, Nicolaiţii, Severianiţii, Maniheenii, când susţin că pâinea fermentată are un suflet. Armenii sunt acuzaţi că pun în potirul de împărtăşanie numai vin pur şi rece în loc să-l amestece cu apă caldă după obiceiul

bisericii greceşti, simbol al căldurii pe care spiritul lui Crist trebuie să o răspândească în sufletele noastre.

Paludes de Gâde – povestea păstorului Tityr după-Vergilius sau *întoarcerea fiului risipitor* a aceluiaşi, răstălmăciri ale legendelor biblice. Pot fi încadrate în mostrele *Istoriei plagiatului*? Dar, ca să mergem spre muzică, Gershwin care în *Porgy and Bess* şi chiar în *Rapsodia albastră* foloseşte cântece din folclorul negru, nu intră şi el în categoria plagiatori?

Într-un tablou al lui Caspar David Friedrich, Marcel Brion găseşte puterea funebră a pădurii. Semnificaţie existentă şi în *Divina Comedie*, cu deosebirea că *selva oscura*, plină de primejdii exterioare, reprezintă deopotrivă pădurea dinlăuntrul omului, labirintul pasiunilor şi viciilor în care se rătăceşte pentru a se ajunge la lumină. Lumina nu răzbate în pădure, după cum nu răzbate în labirint, care este de asemenea un tărâm al beznelor şi primejdiilor ucigătoare. Ce-i altceva labirintul de carpeni sau de cişmiri al grădinilor secolului al XV-lea şi până în secolul al XIX-lea decât o pădure sugerată? Pădurea este locul în care te pierzi materialiceşte şi moraliceşte. Tărâmul pe care trebuie să-l străbaţi, potrivit romanelor cavalereşti pentru a ajunge la „castel”. Găsitei şi pădure se opun deci, castelul simbolizând securitate, ordine omenească, ocrotire, formalul împotriva informalului, imuabilul împotriva veşnicului schimbător. Cavalerul se aventurează în pădure (pădurea oscură a misticilor) pentru a ajunge la „castel” (castelele sufletului despre care vorbeşte Sfânta Tereza), el este un nou Tezeu. Înfruntă minotaurii, balaurii pe care-i ucide, astfel încât viciile şi patimile să nu mai stăvilească drumul spre lumină. În această accepţie se cuvine înţeleasă călătoria mistică la care îl supune Raymonde Lulle pe eroul său Blanquerna, în romanul alegoric şi autobiografic cu acelaşi nume. Şi Blanquerna caută „castelul”, castelul îndepărtat, inaccesibil (vezi şi ilustraţiile lui Gustave Doré, turnuleţele care ies din desişul unei păduri) sau castelul lui Kafka, împresurat nu de o pădure vegetală, ci de un labirint de intrigi

inextricabile. La Shakespeare, episodul din pădurea din Bimham oare urcă până la castelul din Dunsinan, aşa cum preziseseră vrăjitoarele grele, momentul înfrângerii depline şi al pieirii lui Macbeth. H. Puech a publicat traducerea unui text maniheian analog cu cele din Kephalain, reprodus de scriitorul arab Ibn an Nadim în *Fihrist*, de fapt o descriere a Infernului care ar fi un tărâm al beznelor, potrivit învăţăturii lui Mani, brăzdat de genuni adânci, de hăuri, de rovine, de smârcuri, de zăgazuri, de plaiuri, de bălţi, de ţinuturi ramificate în păduri stufoase, de izvoare oare din loc în loc răspândesc o fumăraie din care se înalţă flăcări şi neguri. Într-o parte e mai povârnit, în alta mai adâncit. Fumăraia ridicată e chiar otrava morţii. Ea urcă dintr-un izvor cu fundul mocirlos, acoperit cu un strat de colb, unde-şi au sălaş stihiile Focului, apăsătoarele şi întunecatele stihii ale Vântului, stihiile Apei groase. În gândirea Orientului nişe oferă aceeaşi opoziţie: grădina în care totul e ordine şi frumuseţe, ordine intelectuală şi frumuseţe sensibilă şi pădurea care e împărăţia nemăsuratului, a neomenescului, a naturii lăsate pradă legilor sale cumplite. Mircea Eliade scrie de altfel că aici e conturat un simbol al Morţii. Pădurea, jungla, beznele simbolizează lumea de dincolo, Iadul. Pădurea este o lume inumană, unde se adună stihiile, o lume iraţională care adună tot ce e duşmănos. Codrii aceştia înfiorători devin la Gustave Doré nesfârşiţi şi lirici. Fantasticul pădurii şi cu fantasticul labirintului se împlinesc în simbolul vieţii şi al morţii şi fac prielnică naşterea unor creaturi necunoscute, imposibile, acel Tatzelwurm din superstiţiile bavareze, pe care vânătorii şi tăietorii de lemne îl zăresc din când în când prin tufişuri şi a cărui privire ucide groaza pe care o stârneşte. Trufaşul şi zăludul inorog care în Bestiarul creştin apare ca emblemă a castităţii, animalul de lumină, animalul pur, cântat de Rilke, jivina falnică, neprihănită, cu ochi bezmetici, halucinaţi, ţinând de hugeagurile lui Böklin (*Tăcerea în pădure*, la Muzeul din Posen) şi călărit de o femeie avană, demon al pădurilor, inorogul pe care tapiseriile Evului

Mediu şi ale Renaşterii precum şi gravurile magice ale lui Jean Duvet l-au înfăţişat ca pe o întruchipare a duhului singurătăţii silvestre, însufleţeşte cu galopul său tăcerea împietrită ce domneşte alături de penumbră printre înaltele trunchiuri verzui. El reprezintă prin excelenţă vraja pădurii bântuite. Dürer a înfăţişat sălbăticia monstruoasă a codrilor prin care trece cavalerul, însoţit de cei doi martori ai mărilor aventuri, moartea şi diavolul îl personifică pe inorog, năvalnicul, neatinsul, sufletul naturii elementare ce rabdă prezenţa omului dar înţelege să ţină distanţa care-i desparte pe zei de muritori…

Există apoi un fel de mimetism între formele pădurii şi formele făpturii care *o* locuiesc şi acestea din urmă suferă o metamorfoză vegetală. Acest mimetism este marcat în tablourile lui Altdorfer, *Familia omului sălbatic* (1507) şi chiar în panoul înfăţişând pe cei Doi Sfinţi Ioan de la Regensburg (1511) pe care Benesch îl socoteşte o cosmogonie, citind un text de Paracelsus extras din de *Gener*atione *Metallorum et Miner alium*. La Ioan Evanghelistul, mai mult decât la Ioan Botezătorul, probabil pentru că în sihăstria lui de Pathmos, vizionarul lumii creştine a sfârşit prin a se contopi materialiceşte cu lumea pământească, natura umană şi natura vegetală, schimbând între ele formele şi ritmurile. Plete omeneşti apar în jurul crengilor, frunzele se cârlionţează în jurul capului sfântului. Pădurea fantastică din tablourile pictorilor Altdorfer, ca şi cei din sec. al XVI-lea, Burgkmair Beck, Wolf Huber, Nikolas Manuel Deutsch, Baidung Grien, Cranach dă în vileag majestatea divinităţilor elementare, viaţa miriadară a cosmogoniilor. Da Vinci asimila pământul unui ins viu. Paracelsus spune că plantele cresc ca şi oamenii. Vegetalul are o piele a sa, scrie el, care-i scoarţa, are cap şi păr, care sunt rădăcinile, are fizionomia şi simţurile sale, are de asemenea sensibilitate, astfel încât dacă le răneşti, pier. Frunzişul, florile şi fructele sunt podoabele sale, aşa cum omul e înzestrat cu auz, chip şi putinţă de a cuvânta. Tot el vorbeşte despre o Chiromanţie a codrilor, a ierburilor, a frunzişului de copac, a peisajelor,

a cursurilor de ape, a cascadelor. Pădurile lui Altdorfer sunt populate de puteri naturiste, vizibile sau invizibile, manifestându-se în limbajul cifrat al lucrurilor cât şi prin făpturile fantastice care locuiesc în păduri: inorogi, oameni sălbatici, balauri, vânătoare sălbatică care umple pădurea în zilele de furtună, rostogolindu-şi galopul peste crestele cele mai înalte ale copacilor, acel Mesnie Hennequin din legendele străvechi, cavalcadă a duhurilor elementare sau a fantomelor, reînviind în epoca creştină amintirea lui Şlepnir, calul lui Wotan care cutreieră cerul în răpăitul celor opt copite ale sale. Tabloul cel mai plin de magie al lui Altdorfer este *Sfântul Gheorghe* (1510), de la München, care e de fapt o cosmogonie, un microcosmos... Până în fundul unei păduri magice nu străbate decât sihastrul, adică omul care merge să se lupte cu sine, să-şi învingă minotaurul, balaurul său interior. Cavalerul răpune monştri fie pentru a-i prăda de comori, precum Siegfried, sau seminţiile blestemate, ca Sfântul Gheorghe. Mai există şi Sfântul vânător. Balaurul semnifică pădurea, puterea stihiilor, el este şi furtună, rupere de nouri şi apa neînvinsă şi trăsnetul. În Asia acest principiu era încă dual: binele şi răul, occidentul l-a transformat pe Dumnezeu Pan în diavol, trecând toate relele asupra sa. Identificarea răului cu pădurea s-a făcut foarte repede iar cavalcadele vrăjitoarelor care au loc tot în pădure pentru ademenirea tinerilor sporesc această idee. Pădurea în care Sf. Gheorghe hăituieşte şi ucide balaurul este o pădure supranaturală prin luxurianţă şi aur verde. Pădurea resimte moartea balaurului şi se aruncă asupra cavalerului dorind să-l ucidă. Sfântul Gheorghe este desţelenitor pentru că după eradicarea balaurului pădurea poate fi locuită, străbunul generalului roman care i-a pus pe soldaţii săi înspăimântaţi de pădurea primordială să arunce spada şi să taie întâi codrul... Potrivit tradiţiei alhimiste, pământul, făptura vie se schimbă în Marele Pan, ca într-un desen al lui Altdorfer înfăţişând valea Dunării. Brion mai vorbeşte despre o pietate cosmică degajată de anumite tablouri şi despre peisajele neliniştite ale lui

Herkules Seghers (acesta din urmă influenţat de Elsheimer care în gravurile sale inventase reprezentarea pământului viu la modul expresionist). Herkules Seghers era prieten cu Janszoon Blaen, astronom, cartograf, prieten la rândul lui cu Tycho Brahe şi cu Descartes. El cunoştea teoria carteziană a expansiunii şi a mişcării, teoriile plutoniene, privind originea rocilor, tablourile lui devenind transcrierea plastică a concepţiilor savante şi filosofice discutate în mediile erudite frecventate. În bizara sa gravură *Trei cărţi* un uriaş in-folio înghite, cu oarbă ferocitate, un volumaş. Mircea Eliade asociază moartea cu pădurea. La gravorul sloven Mihalic, vegetalul invadează totul, omul devine jivină sau plantă, cum unii copaci în poveştile populare se transformă în oameni. Un mort suit într-un copac ia un aspect lemnos. Calul Călăreţului său e copac, o buturugă. Himerele sunt nişte sălcii chircite. În *Carnavalul Primăverii*, Kürenţii poartă măşti ciudate de carnaval. Un tip interesant este gravorul Bres din (spiritul cu o mie de subterane, scobit în stânca precum mormântul unui faraon). Este obsedat de păduri interioare, de vegetaţii fabuloase (vezi ilustraţiile la *Coliba lui Moş Tom* sau *Aventurile lui Robinson Crusoe*). Flori gigantice, palmieri înfoiaţi şi panaşe de pene, liane înţepate de uriaşe petale carnivore. Banville evoca frunzişurile din *Samariteanul milostiv* ai lui Bres din: haos dezlănţuit, splendidă luxurianţă în care tot se revarsă: vegetaţie, viaţă crâncena, umbra înfricoşătoare, lumina tăioasă. El nu conjură ca Gauguin demonii maori tupilaţi în umbra umedă ajunglelor sau fantomele care străbat visele femeilor polinesiene. El are propriile sale halucinaţii legate de scheletele triumfătoare ale *Comediei Morţii* şi copacii *din Vânătorul surprins de moarte* (1857) ... Taurii roşii şi caii albaştri care populează lumea lui Franz Marc. Bres din are păduri bântuite, el este iluminat, zice Brion, el scoate la iveală forfoteala lucrurilor. Ascunse, viaţa monstruoasă care plodeşte într-un lăstăriş umed, vânzoleala fantastică care colcăie într-o băltoacă oarecare. Banville vorbeşte despre apele moarte atât de îndrăgite de Chien Caillou:

apă stătută şi putregaiul care zămislesc sufletele traripate... Puzderia florilor carnivore care foiesc în pădurile virgine ale lui Bres din cresc şi în grădinile fermecate ale lui Max Ernst, alegând dimensiuni uriaşe, ajungând să prindă în capcana lor până şi avioane pe care le devoră cu pasageri cu tot. Sutherland în *Tufă de mărăcini* sau în *Palisada cu palmieri* sau *Spinii* (1954, 1948, 1946) sugerează prin sălbăticia culorilor şi a formelor o grădină botanică cuprinsă de nebunie, plante care scot din ele excrescenţe surprinzătoare, ţepi veninoşi şi ghiare şi colţi. El descrie buruieni monstruoase... Fantasticul sud-african: Camilio Egas cu melancolia pompelor sale pustii. *Visul Ecuadorului* (1939) al aceluiaşi aparţine mitologiei cruzimii, moştenite de la străvechile religii mexicane. La Matta se observă obsesia guvernământului focului. Lumea lui Matta este plină de larve care au cotropit pădurea şi au devorat-o. Prin degradarea tuturor valorilor, jungla lui Matta' a devenit metafizică. (*Ascultaţi trăind*, tablou aflat la Muzeul de Artă Modernă din New York, din 1941) ... Cézanne nu-i singurul care împrumuta din când în când modele din *Le Magasin Pittoresque*, e probabil că şi Rousseau Vameşul făcea la fel (vezi *Istoria plagiatului*). Faimosul voiaj în Mexic cu care şi-a epatat prietenii este probabil un voiaj imaginar. În realitate el ar fi studiat după natură în Jardin des Plantes sau după *Magazinul Pitoresc*, dacă mu după propriile obsesii. La el există un realism magic. Tablourile lui trimit la estetica *Iluminărilor* lui Rimbaud. El e un naiv, un pictor cu inimă sfânta, el transcrie de fapt o realitate cosmică (Unde). Şi pădurea lui Rousseau este bântuită, animalele încremenesc cu ochii larg deschişi în faţa ţipătului culorilor, în inima pădurii sălbatice apare o femeie goală stând pe o canapea, mirată şi vrăjită de farmecul supraomenesc al pădurii. Maimuţe poznaşe se joacă cu portocale care sunt în realitate nişte sori... Franz Marc vorbeşte despre trei feluri de realitate: una creată prin voinţă, alta întemeiată pe percepţie şi în sfârşit un realism cosmic, magic. Pădurea lui Marc nu este demoniacă, este

demonică. Loc fecund în metamorfoze, pădurea trebuie să aibă însuşirea de-a transporta omul înăuntrul animalului. El spunea că pictura trebuie să-l elibereze de spaimă. Lui, oamenii i se par urâţi, animalul e mai pur. Puritate şi sacralitate: pădurea lui Marc este lumea de dinaintea Păcatului originar, un tărâm neatins de Cădere. El propune animalizarea artei pentru că animalul şi copacii nu au căzut în păcat. Poeta Elsa Lasker Schüler vorbea referindu-se la Marc despre saturarea formei prin culoare, culoarea fiind elementul esenţial liric din care sentimentul fantastic irumpe neistovit. Cromatismul lui magic duce la crearea unui curent în jurul lui Kandinsky. Marc pictează *Turnul cailor albaştri* care are o virtute vizionară a coloritului, făcând din animal ceva supranatural.

Ei scrie în 1810 Iu: Macke: albastrul reprezintă principiul viril, aprig şi aţâţător. Galbenul, principiul feminin, blând, senin şi senzual. Roşul, materia brutală şi grea. Dacă vei amesteca de pildă albastrul grav şi aţâţător cu roşul vei înălţa albastrul la o tristeţe cumplită. Roşul brutal este etern material şi nu se domoleşte cu verde. Albastrul (cerul) şi Galbenul (soarele) vor trebui să vină veşnic în ajutorul verdelui pentru a reduce materia la tăcere... Pădurea devine străvezie pentru omul care o contemplă cu ochiul spiritual, cum spunea William Blake... Ajunsă la capătul transmutaţiei sale magice, scrie Marc, forma devine suflet, pneumă, lucrurile trebuie să opună tot atât de puţine stavile ca şi aerul. Transformate în mase spirituale, ele devin, potrivit titlurilor, forme voioase, forme luptând, forme jucându-se, forme sfărâmate, forme dormind. Un instinct mă călăuzeşte de la animal la abstract, zice Marc. A face vizibil invizibilul, resort al artei fantastice. Materia este iluzie, inrmă tot el, dar această iluzie trebuie să-şi păstreze totuşi un trup, un trup străbătut de lumină, un trup. Glorios (trupurile glorioase fiind în terminologia teologică trupurile preafericiţilor după Resurecţie) ... Hoardele lui Max Ernst sunt nu atât vânătorile sălbatice, nici cavalcada strigoilor şi demonilor, a căilor fantomă care sfarmă crengile sub copite, cât

spaima pură iscată de nesfârşitul pădurilor negre… Există un haos forestier la L-am care nu e cel dinaintea facerii lumii, ci haosul de după păcat. La el există un paroxism al pădurii, apocalipse ale junglei, o înfricoşătoare cronică (Brion – *Arta fantastică*).

Gâde spre Stirner: un ratat al individualismului sau individualismul bine dispus.

Parcă Stendhal, ce făcea el cu cronicile sale romane decât să compileze? (*Istoria plagiatului*.)

Hybris – apetenţa orgisiacă şi anarhică dincolo de bine şi rău la antici. (Dintr-un dicţionar.)

Lafcadio, care nu vrea să se atingă de tocană de logică, e născut la Bucureşti, e fiul nelegitim al contelui Juste-Agenor de Baraglione (?) se numeşte Lafcadio Wluiki (ce nume făcute). Îl aruncă din tren pe cumnatul său Julius, vrând să scurteze distanţa dintre imagine şi faptă (iată nucleul literaturii a jumătate de secol în Europa).

Eseistul este romancierul unei idei (Blaga).

Un filosof mă interesează în măsura în care e în stare să dea un exemplu (se pare, Nietzsche).

— Œarlatano astrolog (pentru Messer.)

I burattini – păpuşarii ar putea apărea în *săptămâna nebunilor*.

Pijjera, instrument de cântat, *jurlana*, un zeppo, o villa nellă.

Formula logodirii Dogelui cu Marea la Veneţia: Desposamus te mare, în signum veri et perpetuique domini. (Mă căsătoresc cu tine, mare, în semn de adevărată şi perpetuă stăpânire.)

Sfârşitul volumului patru